Corts de València

(1437 – 1438)

Edició a cura de
José Antonio Alabau Calle

2026

fonts històriques valencianes

Corts de València

(1437 – 1438)

fonts històriques valencianes

96.

Corts de València

(1437 – 1438)

Edició a cura de
José Antonio Alabau Calle

2026

fonts històriques valencianes

Directors de la col·lecció
Antoni Furió i Enric Guinot

SÈRIE
Acta Curiarum Regni Valentiae
4
en coedició amb
les Corts Valencianes

COMITÉ CIENTÍFIC

President
ANTONI FURIÓ (Universitat de València)

RAMON BALDAQUÍ (Universitat d'Alacant)
JUAN ANTONIO BARRIO (Universitat d'Alacant)
TERESA CANET APARISI (Universitat de València)
CARMEN CORONA MARZOL (†) (Universitat Jaume I)
VICENT GARCÍA EDO (Universitat Jaume I)
LLUÍS GUIA (Universitat de València)
MARÍA MAGDALENA MARTÍNEZ ALMIRA (Universitat d'Alacant)
JUAN FRANCISCO MESA (Universitat d'Alacant)
JAVIER PALAO GIL (Universitat de València)
CARLES RABASSA (Universitat Jaume I)

© José Antonio Alabau Calle, 2026
© D'aquesta edició:
Corts Valencianes, 2026
Universitat de València, 2026

Disseny de la col·lecció: J.P.

Il·lustració de la coberta:
Sant Calze, detall de l'obra intitulada *Jesús amb el Sant Calze,*
parròquia de Santa Maria Magdalena de Benifaraig
(autoria y datació desconeguda)

Coordinació editorial:
Mònica Fernández Arizmendi (CV), Maite Simón (UV)
Maquetació: Iván Martínez

ISBN:
(CV): 978-84-89684-77-5 (paper)
(CV): 978-84-89684-78-2 (PDF)
(UV): 978-84-1118-755-8 (paper)
(UV): 978-84-1118-756-5 (PDF)

DOI: https://doi.org/10.7203/PUV-OA-9788411187565

Edició digital

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional.

L'herència que dóna el Senyor són els fills;
el salari és el fruit del ventre;
són sagetes en mà d'un guerrer
els fills de la joventut.
Feliç l'home que ompli
amb elles el seu carcaix!
No quedarà derrotat quan litigue
amb el seu adversari a la plaça.
(Salm 127, 3-5)

Dedicat als meus tres tresors,
Bernat, Llorenç i Joan,
els xiquets del meu cor i de la meua vida.
A Elena, la meua angeleta particular.
I a Sofía i Carolina, les princeses de la casa.

Estudi introductori

LES CORTS DE VALÈNCIA DE 1437-1438 I EL SEU CONTEXT HISTÒRIC

La celebració de les corts per al regne de València al cap i casal, entre febrer de 1437 i agost de 1438, presidides pel rei Joan de Navarra –germà d'Alfons el Magnànim i lloctinent general seu–, l'hem d'emmarcar dins del procés de conquesta del reialme de Nàpols per part del Magnànim. Després de la desfeta de Ponça, la corona es trobava en una difícil situació a l'escenari italià. El panorama a la península Ibèrica no era molt més encoratjador, ja que la fràgil pau entre Castella i la Corona d'Aragó no deixava de ser una amenaça latent. La treva de Majano havia expirat en juliol de 1435, i la pau definitiva amb Castella, signada en la coneguda com a «concòrdia de Toledo», de setembre de 1436, era encara molt recent.

D'altra banda, les corts generals de 1435-1436 celebrades a Montsó i presidides per la reina Maria havien acabat sense cap acord concret més enllà del compromís de convocar corts particulars per al regne de València quan la situació política ho permetera.

La convocatòria de noves corts per als valencians no es va fer esperar. A penes un mes després d'haver llicenciat les corts de Montsó, el rei Joan de Navarra va convocar corts particulars del regne de València a Morella. Així, el 4 de maig de 1436 el lloctinent va remetre una carta al batlle general per a que, aprofitant la presència de molts nobles, eclesiàstics i síndics de les ciutats i viles reials a Morella, els lliurara en mà la convocatòria de les Corts que, segons s'hi indicava, havien de començar just un mes després, el 4 de juny de 1436.[1] Una vegada tancats els tràmits de la convocatòria de Corts a Morella, el rei Joan es va dirigir a Alcanyís, on s'estaven

¶ [1] El rei Joan ordenava al batlle general que entregara les cartes de convocatòria «en les mans de aquells a qui·s drecen». Cf. ARV, RC, 236, f. 2v. Igualment, conscient que molts altres ja haurien abandonat Morella, el lloctinent indicava en les seues instruccions al batlle general que les cartes de convocatòria els foren remeses allà on es trobaren, «tramettats als absents lla on són», indicant per exemple que la dirigida al bisbe de València havia de ser entregada al seu vicari general, ja que era sabut que el bisbe havia eixit cap a Castella amb un grup d'ambaixadors en

celebrant corts als aragonesos i de les quals esperava «bona conclusió», i prometé tornar a temps per atendre les del regne de València.[2] La tria de Morella com a seu de les corts no fou casual. El rei Joan no donava puntada sense fil, ja que en cas que les corts aragoneses no s'hagueren llicenciat a temps per a iniciar les valencianes, la distància entre Morella i Alcanyís li facilitaria molt les coses.[3]

Però, allò que en principi eren tot avantatges per al lloctinent va suscitar la protesta i el recel de la ciutat de València, tant pel fet que el rei Joan jurara la seua lloctinença a Morella, com pel fet que aquesta mateixa vila fora la seu triada per a la celebració de les corts convocades per a juny. Les majors protestes vingueren de la mà de la ciutat de València, que des del primer moment es va oposar frontalment al fet que Morella fora la seu on se celebraren les corts.

Hem de recordar que des de l'òptica del lloctinent, Morella era possiblement el millor lloc per a realitzar tant el jurament de la lloctinència com per a celebrar les futures corts als valencians, ja que en aquells moments es trobava celebrant corts als aragonesos a la vila d'Alcanyís. La ciutat de València, representada pel seu consell, aspirava a tenir el rei Joan ben a prop seu, ja que això suposava un grau de proximitat molt major a la figura del lloctinent, amb els avantatges que això podia proporcionar amb relació a qüestions com, per exemple, les negociacions paral·leles que es pogueren entaular amb la corona respecte a la concessió de privilegis. D'altra banda, que les corts se celebraren a València i no a Morella suposava un estalvi considerable de despeses per al municipi valencià, donada la llunyania de Morella respecte al cap i casal. Finalment, i no menys important, hem de tenir present l'aspiració sempiterna de capitalitat de la ciutat de València d'assumir el rol preponderant dins del regne i de conservar aquest estatus per damunt de tot. No ens ha d'estranyar, per tant, que des del moment en què les autoritats de la ciutat van saber de les intencions del lloctinent de convocar corts a Morella, el seu objectiu no fora un altre que el de convèncer-lo perquè les corts se celebraren a València.

Per aconseguir-ho, els membres del consell de València van decidir enviar Joan Marromà com a síndic de la ciutat al jurament de la lloctinència del rei Joan. La missió de Marromà, més enllà del que representava la seua presència a nivell estrictament institucional, consistia a intentar convéncer el rei de Navarra que les

representació del rei Alfons: «e la del bisbe de València sia donada a son vicari general, per ço com ell déu ésser ja partit a la hora de ara en Castella ab altres embaxadors que·y van per lo senyor rey e per nós». *Ibidem*, f. 5r. ¶ [2] *Vid supra*. ¶ [3] De fet, la sessió d'apertura de les corts d'Alcanyís fou el 30 d'abril, solament quatre dies abans de la convocatòria de corts als valencians a Morella i escassament un mes abans del teòric inici d'aquestes. *Vid*. M. T. IRANZO MUÑÍO (ed.), *Acta curiarum regni Aragonium*, tom IX, vol. 2, «Actas de las cortes de Alcañiz de 1436», transcripció a càrrec de Carlos Laliena Corbera, p. 441.

corts que volia celebrar a Morella se celebraren finalment a la ciutat de València.[4] Les instruccions que va rebre Marromà dels jurats de València eren clares: el síndic de la ciutat havia d'aconseguir reunir-se en solitari amb el lloctinent per a exposar-li que, sent la intenció de València «favorir els fets del senyor rey tant com li sia posible», el millor que podia fer el rei de Navarra era jurar el càrrec de lloctinent a València i que les corts tingueren lloc allí mateix, ja que d'aquesta manera s'evitarien dilacions que podrien arribar a entrebancar la concessió d'ajuda al rei Alfons. Encara que pretenien que les corts se celebraren a València, el consell es conformava amb què es convocaren i inauguraren a la ciutat, deixant a la voluntat del lloctinent que, una vegada iniciades, poguera «mudar en aquella part del regne on sia mellor a proffit del dits affers». En el cas que el lloctinent no acceptara de bon grat la proposta de València, el síndic havia de manifestar-li la preocupació existent entre els membres del consell que, si no es feia el jurament i la convocatòria en aquesta ciutat, «se escusaran moltes alteracions que·s porien seguir per lo contrari, e porien dar dilació als dits affers».[5]

La resposta del rei Joan no es va fer esperar massa. El dia 15 de maig va dirigir una carta als jurats de la ciutat en la qual els exposava els seus arguments respecte al que havia al·legat Joan Marromà sobre la jura i convocatòria de corts a Morella. En la missiva, el lloctinent deixava ben clara la seua incomprensió davant la postura de la ciutat, ja que la seua lloctinència anterior havia estat jurada a la vila de Sant Mateu i el consell de la ciutat de València no hi havia manifestat cap inconvenient.[6]

Malgrat les protestes i les propostes de la ciutat de València, la convocatòria de corts a Morella va seguir endavant. Com era habitual, l'obertura de les corts no es va produir en la data prevista, les corts que es trobava celebrant el lloctinent Joan als aragonesos a la vila d'Alcanyís s'estaven allargant més del previst, per la qual cosa, davant la impossibilitat material d'acudir a l'obertura de les corts de Morella, el lloctinent es va veure obligat a prorrogar-ne la data. Per tant, va remetre una comissió al seu vicecanceller Joan de Funes amb instruccions per a que prorrogara l'inici de les corts i en fixara l'obertura l'1 de juliol.[7]

¶ [4] Resulta cridaner que als jurats de València envien el dia 5 un síndic «per ésser present al jurament fahedor per lo dit senyor per lochtinent general del senyor rey», quan el mateix rei de Navarra afirma en la carta al batlle general datada el 4 de maig de 1436 que «... nós som venguts a aquesta vila de Morella on havem feta la jura que fer devíem com a lochtinent del senyor rey». Cf. ARV, RC, 236, f. 5r. ¶ [5] Cf. AMV, Manuals de Consell, A31, f. 79r. ¶ [6] En qualsevol cas, el rei Joan acabà la missiva exhortant els jurats de València a escoltar allò que els havia de transmetre Joan Marromà, a qui havia manifestat amb detall quina era la seua postura i intencions sobre la sol·licitud de la ciutat: «Segons que de aquestes coses e de la causa de la convocació de les dites corts feta a la dita vil·la de Morella, e altres coses que sobre açò nos ocorren, pus largament serets informats [...] del dit vostre síndich, al qual havem dita e declarada nostra voluntat e afecció. Pregants-vos que per vosaltres li sia donada fe e creença». Cf. ARV, RC, 236, f. 7v. ¶ [7] Cf. ARV, RC, 234, f. 52r.

Les corts d'Alcanyís continuaven dilatant-se en el temps i la presència del lloctinent Joan a Morella s'endarreria. Davant la possibilitat més que probable de no poder estar present en la vila valenciana en la data prevista per a l'obertura segons l'última pròrroga, el lloctinent va enviar el dia 5 una carta a Pere Ram, protonotari reial, en la qual li exposava que si no podia personar-se a Morella l'endemà, prorrogara de nou l'inici de les corts fins al dia 14 del mateix mes.[8] No obstant això, les corts d'Alcanyís es van allargar fins a ben entrat el mes d'octubre de 1436. Això, unit a les negociacions de pau amb Castella i a la persistent oposició de la ciutat de València a la convocatòria a Morella, pot explicar que finalment aquestes corts no se celebraren i que, a mitjan desembre de 1436, el lloctinent convocara corts del regne de València a la ciutat de València.

En la carta de convocatòria d'aquestes corts, datada el dia 15 de desembre i redactada a Castellfabib, s'emplaçava els membres dels diferents estaments del regne a comparéixer el dia 15 de gener de 1437 a la ciutat de València. Joan de Navarra exposava els motius de la dilació en la celebració de corts per als súbdits valencians, ja que no hem d'oblidar que la reunió de Montsó s'havia llicenciat en març de 1436 amb la condició que se celebraren corts particulars per a cadascun dels regnes de la corona, i que es trobaven ja a finals d'any. Segons va exposar el mateix lloctinent, el retard es devia a haver estat ocupat en la negociació de la pau amb Castella i en altres serveis concernents al rei Alfons que requerien necessàriament la seua presència.

Com era habitual, la primera carta de convocatòria va ser dirigida al bisbe de València –càrrec ocupat en aquells moments per Alfons de Borja– com a màxim representant dels tres braços del regne. Per part del braç militar, el primer dels convocats va ser el mateix Joan de Navarra en qualitat de duc de Gandia, mentre que per part de les viles i ciutats reials ho va ser la ciutat de València. Els convocats van ser un total de 145, distribuïts de la següent manera: 10 per part del braç eclesiàstic, 114 per part del braç militar (48 nobles, 53 cavallers i 13 donzells) i 21 per part del braç de les ciutats i viles reials (València, Xàtiva i Sogorb com a ciutats, juntament amb 21 viles reials). Les fórmules de convocatòria foren les acostumades: *requerimus et monemus* per als membres de l'estament eclesiàstic, excepte per als capítols de les seus de València i Segorbe, que van ser convocats sota la mateixa fórmula que els membres dels estaments militar i reial, és a dir, *dicimus et mandamus*.

Com hem assenyalat, l'obertura de les corts estava prevista per al dia 15 de gener de 1437, just un mes després de la publicació de la convocatòria. El dia anterior a la data prefixada per a l'inici de les corts es va fer crida pública als llocs acostumats de la ciutat de València emplaçant els convocats a presentar-se «*a les tres*

¶ [8] ARV, RC, 234, f. 52v.

hores aprés mig jorn» de l'endemà a la Seu de la ciutat, «per ço que als damunt dits e a cascú de aquells sia manifest e sàpien lo loch on deuen comparer».[9] Però, tot i això, el dia 15 de gener només estigueren presents Berenguer de Vic, abat de Valldigna; Bernat de Guda, prior de Sant Jordi i procurador del bisbe de València, del mestre de Montesa i del mestre de la Mercé; Guillem de Prades, canonge de la catedral de València i procurador del bisbe de Tortosa, del Capítol de la catedral de València i de l'abat de Benifassà; Francesc Guarner, procurador de l'abat de Sant Bernat; Pere Sabata, síndic i procurador del braç militar; Antoni Altarriba, notari, procurador dels nobles Pere d'Urrea i Teresa d'Íxer; els síndics de les ciutats de València i Sogorb, i els de les viles de Morella, Alzira, Borriana, Vila-real, Castelló, Llíria, Corbera, Cullera i Peníscola. Ni tan sols el lloctinent Joan era present a la catedral el dia acordat. Així, Pere Bou, en nom del lloctinent, va manifestar als presents la intenció d'aquest de prorrogar les corts.

Les protestes no es van fer esperar, al·legant que els furs del regne establien que només el rei en persona, o el seu primogènit en cas d'extrema necessitat, estaven autoritzats per celebrar corts o parlaments, qüestió que s'estava incomplint en aquest cas, lesionant greument els furs i les llibertats del regne. Per si fora poc, també es va denunciar que la comissió del lloctinent Joan a Pere Bou per prorrogar les corts s'haguera realitzat fora del regne de València, qüestió que també anava contra la legalitat foral.[10] Malgrat totes les protestes i les al·lusions a la legalitat foral i a les llibertats del regne, les corts van ser prorrogades fins al dia 25 de gener. Arribada aquesta data, van seguir prorrogant-se durant pràcticament un mes, en concret fins al dia 20 de febrer, data en la qual el lloctinent Joan, rei de Navarra, va presidir per primera vegada les sessions de corts, fent llegir per veu del seu secretari personal, Antoni Nogueres, el seu nomenament per part del rei Alfons com a lloctinent general.[11] Una vegada llegit el seu nomenament, i després de sol·licitar còpia per part del bisbe de València en nom de tots els presents, les corts van ser suspeses fins a l'endemà.

El 21 de febrer, el rei Joan de Navarra va pronunciar el seu discurs davant un bon nombre dels convocats que, ara sí, ja estaven presents a la ciutat de València. En aquest discurs, el lloctinent general exposava els motius pels quals s'havien convocat corts per al regne de València i les vicissituds viscudes fins que aquestes s'havien pogut inaugurar. Així, el rei de Navarra va exposar com les corts de Montsó

¶ [9] ARV, RC, 234, f. 11v. ¶ [10] Per a les protestes per part dels membres dels diferents braços, la resposta de Pere Bou i la pròrroga definitiva, ARV, RC, 234, ff. 12v- 21v. ¶ [11] El dia 25 de gener les corts van ser prorrogades de nou per Pere Bou, lloctinent general de governador del regne de València, fins al 4 de febrer. Arribada aquesta data, les corts es van prorrogar de nou fins al 14 de febrer, en aquesta ocasió per part de Ximén Pérez de Corella, conseller del rei i governador del regne de València. Posteriorment, de nou Pere Bou les va prorrogar fins al 20 de febrer.

havien acabat sense resposta a les proposicions manifestades tant per la reina Maria, primer, com per ell mateix, després. Igualment, va explicar que la convocatòria de Morella, així com una altra convocatòria realitzada per a la ciutat de València, havia expirat per assumptes concernents a la seguretat del regne i a la celebració de corts als aragonesos a Alcanyís. Finalment, al·ludint a la fidelitat que habitualment havia manifestat i demostrat el regne de València a la corona, va comminar els presents a socórrer prestament el rei Alfons en les seues necessitats, mentre que ell s'oferia a reformar i resoldre les qüestions legals que de justícia beneficiaren el regne.[12]

La resposta per part del regne vingué, com era costum, de la mà del bisbe de València, qui va interpel·lar el lloctinent general a respectar la legalitat foral i a que totes les accions d'aquelles corts la compliren, de manera que no es poguera establir un precedent del fet que el lloctinent general presidira les corts en absència del rei, si bé no es va manifestar res concret sobre si els braços acceptaven la seua presidència o no, qüestió que havien de debatre entre ells i sobre la qual demanaven al rei de Navarra poder donar resposta més endavant. Després d'això, les corts van ser prorrogades pràcticament de dia en dia fins al 19 de març, en què Alfons de Borja, bisbe de València, va fer el discurs d'acceptació de la celebració de corts, no sense abans exigir novament respecte a les garanties forals i als privilegis i llibertats de cadascun dels braços.[13] Com a garantia de tot allò, el rei Joan va jurar els furs de València «*in presentia testium subscriptorum ad dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia manibus suis corporaliter tacta*».

Les sessions es van anar prorrogant de nou fins al 22 de març, dia en què el lloctinent general va concedir llicència a les corts perquè es reuniren quan volgueren, a la catedral o al lloc que ells decidiren. De nou les corts van anar prorrogant-se pràcticament dia rere dia fins al mes següent, en concret fins al 20 d'abril, dia en què les corts van decidir acceptar la presència de Pere Ram com a síndic de Morella, no sense abans assegurar-se les garanties pertinents amb relació al respecte a la legalitat foral, ja que hem de tenir present que Pere Ram era el protonotari del rei.

De nou les corts es van prorrogar de dos en dos dies fins al dia 24 d'abril, reunió en la qual es va fer pública la nòmina d'examinadors de greuges triada tant per part de la corona com per part de cadascun dels braços. En total van ser elegits quaranta-vuit examinadors: dotze per cadascun dels braços i dotze en nom de la corona. Aquesta elecció no va estar exempta de polèmica entre els diferents braços. Per part del braç militar, el seu síndic, Pere Sabata, va protestar contra l'elecció realitzada pel braç eclesiàstic ja que en la llista d'examinadors d'aquest braç constaven tant el bisbe de València com el mestre de Montesa, amb la peculiaritat que, davant la

¶ [12] ARV, R.C, 234, ff. 42v-43v.
¶ [13] ARV, R.C, 234, ff. 59r i ss.

més que probable absència d'aquestes dues personalitats, s'havia establert que serien els seus procuradors els que hi actuarien, qüestió que segons ell no contemplaven els furs del regne.

Per la seua banda, els síndics de Morella –Pere Ram i Nicolau Figuerola–, van protestar perquè dos dels dotze examinadors del braç havien estat triats per la ciutat de Xàtiva, «com no ni deja haver sinó hú de cada universitat, car el contrari seria gran prejuhí de les altres universitats, specialment de la dita vila de Morella que és major en nombre de fochs e contribueix més en los càrrechs que no la dita ciutat de Xàtiva»,[14] protesta que al seu torn va suscitar la resposta unànime de la resta del braç de les ciutats i viles reials contra el que exposaven els síndics de Morella. Davant d'aquesta situació, el lloctinent general va establir un termini de deu dies perquè els tres braços exposaren els greuges que consideraren oportuns, si és que n'hi havia algun a tractar.

Les corts van anar prorrogant-se fins al dia 2 de maig, data en què el rei Joan va exposar davant els braços una petició de la reina Maria. A través d'una carta llegida pel lloctinent general davant els tres braços del regne, la reina Maria exposava la necessitat d'armar galeres per socórrer el rei Alfons davant l'imminent perill que suposava l'armada que s'estava preparant contra ell a les parts de Provença i Gènova. Per tal d'evitar el perill i poder socórrer el rei Alfons, l'esposa del Magnànim demanava als representants del regne una ajuda de 4.000 o 5.000 florins per a preparar i armar les galeres de Francesc Gilabert de Centelles i de mossén Martí Pardo perquè pogueren unir-se a les tres galeres amb què comptava la reina Maria.

La resposta per part del regne es va limitar a demanar còpia de la missiva de la reina, sense pronunciar-se sobre si acceptaven contribuir en l'assumpte de les galeres o no. Així doncs, quedaven pendents dos assumptes de gran importància: d'una banda, l'ajuda sol·licitada per la reina Maria; d'una altra, la presentació de greuges per part dels tres braços.

Respecte a la presentació de greuges, el termini establert pel lloctinent expirava el dia 4 de maig, data en què es van tornar a reunir les corts per tractar l'assumpte. Abans de l'obertura de la sessió, alguns membres del braç militar van exposar al lloctinent la seua disconformitat amb el termini establert, ja que deu dies els pareixia molt poc temps per als treballs que requeria la presentació de greuges, i en sol·licitaren l'ampliació, però la resposta del lloctinent va ser contrària a la petició. A continuació, es va iniciar la reunió amb la intervenció del rei Joan, qui va recordar als presents que encara no li havien donat resposta sobre la petició d'ajuda per part de la reina Maria i, a més, va insistir que si algú havia de presentar

¶ [14] ARV, RC, 234, f. 74r.

cap greuge, que ho fera ja perquè el termini havia expirat. La posició del lloctinent va ser immediatament reforçada per Joan Mercader, batlle general del regne, qui va exhortar el rei Joan perquè, donat que «la dita cort o braços d'aquella no haja curat els dits greuges propassar i offerir, pe ço, supplich vostra senyoria que sia vostra mercé precloure via a la dita cort a posar e offerir los dits greuges».[15]

Davant aquests fets, va intervenir el bisbe de València en nom de tota la cort, i a més d'excusar-se per no haver contestat res sobre el préstec a la reina Maria, va sol·licitar que s'ampliara el termini per a la presentació de greuges ja que era impossible proposar-los en tan poc espai de temps. En aquesta ocasió la posició del lloctinent general va ser més comprensiva, ampliant el termini de presentació de greuges cinc dies, i insistint que els braços nomenaren *tractadors* per poder avançar en la resolució de les corts i, especialment, en l'ajuda al rei Alfons. Evidentment, la concessió del rei de Navarra no deixava de ser una maniobra de pressió perquè els braços acceleraren la concessió del donatiu al Magnànim, ja que l'ampliació de cinc dies per a la presentació de greuges continuava sent, evidentment, un marge excessivament breu i insuficient. Així li ho va fer saber de nou el bisbe de València, qui va respondre al lloctinent general que no consentien en la decisió d'una ampliació tan breu ja que, a més de ser breu, anava en contra del que solien fer en les corts en cas de greuges, ja que en cap cas s'establien terminis per a la presentació.

En la mateixa línia va anar la resposta per part del vescomte Ladró de Vilanova en nom de tot el braç militar, qui va demanar al rei Joan que es respectara el costum de les corts i que es pogueren presentar greuges fins al moment de la seua clausura. Tant el bisbe de València –en nom del braç eclesiàstic– com Berenguer Martí –en nom del braç reial– es van sumar a la petició del braç militar. El lloctinent general va perseverar en la seua postura i va prorrogar les corts fins a l'endemà, si bé en realitat no van tornar a reunir-se fins al dia 8 de maig, vigília de la conclusió de la pròrroga de cinc dies per a la presentació dels greuges.

Així, el 8 de maig es van reunir de nou els tres braços al costat del lloctinent general, el rei Joan de Navarra. Aquest va exposar que com que la pròrroga de presentació de greuges expirava l'endemà, que era festiu –festa de l'Ascensió–, havia decidit ampliar el termini fins al dia 10. La resposta dels braços del regne no es va fer esperar. El primer a respondre al rei Joan va ser el bisbe de València, en nom exclusivament del braç eclesiàstic. El prelat va insistir que el termini atorgat era massa breu, i demanava que s'ampliara degudament, acceptant establir *de facto* un termini tot i que ell mateix va exposar que no era costum establir terminis per a la presentació de greuges.

¶ [15] ARV, RC, 234, f. 79v.

Més expeditiu en la seua resposta va ser el representant del braç militar, Pere Belluga, qui va perseverar en l'exposat el dia 4, sol·licitant que no es prefixara cap termini. Per la seua banda, el braç reial es va adherir a la protesta del braç eclesiàstic, sol·licitant un termini més ampli que el concedit pel lloctinent.

Davant l'oposició unànime dels tres braços, el lloctinent general va decidir ampliar la pròrroga fins al dia 22 de maig, insistint, això sí, que durant aquests dies s'escolliren els *tractadors* per poder continuar avançant en el desenvolupament de les corts. Lluny d'acostar les postures i calmar els ànims, els tres braços del regne van respondre conjuntament per boca del bisbe de València que no consentien aquesta ampliació, se sumaven els tres braços a la postura del braç militar i demanaven que es pogueren presentar greuges mentre les corts estigueren vigents. La paraula final va ser del lloctinent general, qui va perseverar a fixar el dia 22 com a últim dia per presentar els greuges que tingueren els estaments del regne.

Així, les corts es van anar prorrogant en diverses ocasions fins al dia 22 de maig, data en què finalitzava la pròrroga establerta pel rei Joan. Prèviament, el dia 13 de maig, el braç de les ciutats i viles reials havia presentat el seu quadern de greuges al lloctinent general per mà de Joan Marromà, un dels síndics de la ciutat de València. Amb tot, no obstant que el braç reial sí que havia presentat ja un quadern de greuges, tant l'eclesiàstic com el militar van continuar protestant contra la fixació de termini per a la presentació de greuges. De fet, la tensió entre ambdós braços i el lloctinent general devia de ser gran, especialment amb el braç militar, si atenem la breu i directa resposta d'aquest davant la insistència per part del rei de Navarra que es presentaren greuges, si és que n'hi havia.[16] En vista de la situació, el lloctinent general va decidir tornar a ampliar la pròrroga tres dies per a la presentació de greuges, fins al 25 de maig. La decisió va tornar a ser contestada pels braços, fins i tot pel braç de les ciutats i viles reials que, recordem, ja havia presentat el seu quadern de greuges. Així, els estaments del regne van tornar a insistir que el lloctinent no podia fixar terminis per a la presentació de greuges i que aquests s'havien de poder entregar fins a la conclusió de les corts, «segons li és legut e permés per justícia».[17]

L'escena es va repetir de nou el dia 28 de maig, data en què finalitzava l'última de les pròrrogues concedides pel rei Joan. Així, davant la insistència per part del lloctinent general que es nomenaren *tractadors* i que es presentaren els greuges que existiren, ja que el termini havia arribat a la seua fi, la resposta dels braços va anar en la mateixa línia que tres dies abans, manifestada públicament en aquesta ocasió per

¶ [16] «El braç militar no ha encara deliberat ni és prest donar greuges». Aquesta resposta breu i directa del braç militar contrasta amb l'habitual cortesia i respecte mostrat pels braços davant la corona, especialment quan es tractava de protestar per alguna decisió o actuació d'aquesta.

¶ [17] ARV, RC, 234, f. 88v.

boca del bisbe de València en nom dels tres braços. I el lloctinent general va ampliar de nou el termini per presentar greuges, en aquesta ocasió fins al dia 31 de maig.

Tampoc el 31 de maig es va solucionar l'assumpte de la presentació dels greuges, i hem d'esperar fins a l'endemà, l'1 de juny, per a trobar algun avanç respecte a la presentació dels greuges. En aquesta data, el bisbe de València va presentar un quadern amb greuges conjunts dels braços eclesiàstic i de les ciutats i viles reials, i un altre amb greuges propis del braç eclesiàstic. Per la seua banda, alguns membres del braç militar es van sumar al quadern presentat pels braços reial i eclesiàstic, ja que en realitat es tractava de greuges comuns que havien consensuat els tres braços, tot i que altres membres del braç militar van considerar que era millor no posar-los en comú.[18] Per la seua banda, el braç de les ciutats i viles reials va lliurar un nou quadern de greuges, que s'havia de sumar al del dia 13 de maig. Com era habitual, l'entrega de qualsevol greuge o proposició per part d'un dels braços suscitava la protesta de la resta de braços contra tot allò que poguera perjudicar-los directament o indirectament, demanant que es respectaren els seus privilegis i llibertats. Aquests recels mutus arribaren fins i tot al si mateix del braç reial, ja que trobem protestes contra els greuges presentats per una i altra ciutat o vila reial que pogueren perjudicar les llibertats i privilegis de la resta de ciutats o viles reials.[19]

Després de la presentació d'aquests quaderns de greuges, les corts es van prorrogar pràcticament de dia en dia fins al 5 de juny, en què de nou es van reunir els tres braços amb el lloctinent general, el rei Joan de Navarra. Davant dels tres braços del regne, va intervenir Jaume Romeu, en nom de part del braç militar, protestant contra la carta presentada dies abans per Joan de Castellví en què alguns del braç militar s'unien als greuges presentats en comú pels braços eclesiàstic i reial. Segons Romeu, molts dels presents en la nòmina de signants ho van ser sense el seu consentiment, per la qual cosa demanava que no es tinguera en compte la sollicitud de Castellví, ja que els examinadors de greuges del braç militar no tenien cap llicència per part del braç per a determinar res sobre els greuges, sinó només per a reunir-se amb els examinadors de la resta de braços i traslladar al conjunt de l'estament militar aquelles propostes que pogueren sorgir. A continuació, Pere Lladró, en nom de la resta del braç, va presentar la seua pròpia nòmina de signants en adhesió a la presentada per Castellví. Una vegada més, la divisió del braç militar

¶ [18] Al llarg del procés podem observar en diferents moments la divisió existent entre els membres del braç militar. Aquesta és una d'aquestes ocasions. La nòmina dels signants d'aquest manifest la podem trobar a ARV, RC, 234, f. 98v. ¶ [19] Així, trobem protestes de València contra la resta, de Xàtiva, de Sogorb, d'Ontinyent, d'Alzira, d'Oriola, de Castelló, de Borriana, d'Alacant, de Vila-real, de Llíria, de Corbera i de Cullera, d'Alcoi, de Penàguila, de Xixona, de Peníscola, d'Alpont, Castellfabib i Ademús, i de Morella. ARV, RC, 234, ff. 101v-108r.

quedava patent.[20] Per la seua banda, el rei de Navarra va insitir de nou que s'elegiren *tractadors*, ja que «tota dilació és dampnosa».[21]

De nou les corts es van anar prorrogant dia rere dia fins a mitjans de juny, concretament fins al dia 14. Reunits els tres braços al costat del lloctinent general, aquest va tornar a expressar la necessitat de l'elecció de *tractadors* i va tornar a insistir que el braç militar presentara els greuges que tinguera. Respecte a les polèmiques dels dies anteriors al si de la noblesa, el rei de Navarra va exposar que no havia acceptat un quadern presentat per alguns d'aquest braç, per haver-se presentat sense comptar amb el beneplàcit de tots els membres. Novament va insistir en la necessitat que el braç militar entregara els seus greuges, donat que el lloctinent ja havia examinat el quadern presentat pel braç eclesiàstic però, complint la jerarquia acostumada en corts, no podia examinar el del braç reial si no ho havia fet primer amb el del braç militar. En definitiva, les corts es trobaven en un carreró sense eixida fins que el braç de la noblesa presentara els seus greuges.

La resposta per part dels nobles no es va fer esperar i, per boca de vescomte de Vilanova, en nom de tots els membres del braç militar van demanar al rei de Navarra que el quadern lliurat per alguns del braç dies abans, s'entenguera com a entregat per la totalitat de l'estament, sense cap discrepància, «manant aquells dits capítols de greuges ésser continuats en lo libre e procés de la cort aprés els greuges del braç ecclesiàstich en la dita jornada».[22] El rei Joan hi va accedir i va prorrogar les corts fins a l'endemà.

En la pràctica, les corts no van tornar a reunir-se en ple fins al 8 de juliol, dia en què es van presentar les nòmines dels tractadors dels braços. A causa de la divisió interna del braç militar, aquest es va veure obligat a nomenar un total de vint-i-quatre tractadors. Seguint el seu exemple, el braç reial també en va nomenar vint-i-quatre, mentre que el braç eclesiàstic, que comptava amb un nombre de membres molt reduït, només en va poder nomenar tretze, però amb el mateix valor en les seues decisions que si en foren vint-i-quatre. Aquesta resolució fou defensada pel bisbe de València davant el lloctinent general.[23] Després d'acceptar-se l'acord i les nòmines dels *tractadors* de cada braç, les corts es van prorrogar en principi fins a l'endemà, si bé no van tornar a reunir-se fins a finals d'agost.

D'aquesta manera, els braços del regne es van tornar a reunir amb el lloctinent general un mes després de l'última reunió de les corts, concretament el dia

¶ [20] ARV, RC, 234, f. 110r. La nòmina de signants d'un i d'altre manifest la trobem als ff. 111v i ss. Sobre la divisió del braç militar, vegeu Carlos LÓPEZ RODRÍGUEZ, *Nobleza y poder político. El reino de Valencia (1416-1446)*, València, PUV, 2005. ¶ [21] ARV, RC, 512, f. 114v. ¶ [22] ARV, RC, 512, f. 118r. ¶ [23] ARV, RC, 512, f. 125v. Les nòmines dels *tractadors* triats per cada braç les trobem a: f. 126r (braç eclesiàstic), f. 126v (braç militar) i f. 127v (braç reial). Pel que fa als *tractadors* triats per la corona, vegeu f. 128r.

20 d'agost de 1437. En aquesta ocasió, el bisbe de València, en nom dels tres braços del regne, va exposar la voluntat dels braços de contribuir a les necessitats de la corona, si bé abans el rei Joan de Navarra, com a lloctinent general, havia de jurar les condicions establertes pels estaments per a la concessió del donatiu. Aquestes condicions establien que abans de rebre cap tipus d'ajuda, el lloctinent general havia de resoldre el primer greuge dels presentats pel braç reial, greuge que havia estat considerat comú a tots els braços. A més, el rei de Navarra havia de garantir que cap dels seus oficials implicats en greuges intervindria en la provisió d'aquests. Igualment, havia de romandre en el regne de València i no mudar de lloc les corts fins a haver atés tots els greuges presentats. Després de la lectura de les condicions, el lloctinent va jurar sobre els evangelis observar-les i complir-les.

De nou les corts van ser prorrogades pràcticament de dia en dia fins a principis de setembre, moment en què els tres braços del regne, per boca del bisbe de la ciutat de València, van exposar al lloctinent general quin era el donatiu que pretenien concedir a la corona. Així, el prelat va exposar al rei de Navarra que els tres braços del regne anaven a concedir un donatiu de 30.000 florins, és a dir, 330.000 sous. El rei Joan va acceptar de bon grat el donatiu, amb les condicions jurades en agost.

Posteriorment, les corts van ser de nou prorrogades de dia en dia fins a principis d'octubre, concretament fins al dia 8, reunió en què es va acordar de quina manera s'anava a pagar el donatiu concedit. Després de prorrogar les corts d'hora en hora fins a les quatre de la vesprada, el bisbe de València va presentar al lloctinent general una carta en què els braços del regne manifestaven la decisió de pagar el donatiu a través de les generalitats, establint sobre quins capítols en concret i de quina manera s'anaven a recaptar els diners necessaris.[24] Una vegada llegida la carta en veu alta per Bertomeu de Reus, secretari del rei Joan, aquest va acceptar la proposta dels braços, jurant sobre els evangelis complir el que s'havia establert. A continuació, el lloctinent va exposar davant les corts la necessitat d'abandonar per un temps el regne de València per a poder solucionar qüestions de summa importància per a la corona, fet pel qual demanà que l'alliberaren del jurament realitzat en agost en què havia promés no abandonar terres valencianes fins haver resolt tots els greuges presentats pels braços del regne. Davant la imperiosa necessitat del rei Joan, i no sense prèviament haver-li fet jurar que estaria de tornada el dia 28 d'octubre, els braços del regne van alliberar del jurament el lloctinent.

El 6 de novembre, el regent de la Cancelleria, Roderic Falcó, informà els braços del regne que el lloctinent general continuaria les corts dia a dia fins a l'1 de febrer, i que es prestava a atendre qualsevol assumpte relacionat amb les corts amb qui estiguera present. No obstant això, les corts no van tornar a reunir-se fins a

¶ [24] ARV, RC, 512, f. 154v i ss.

gener, en concret, fins al 7 de gener de 1438, dia en què va arribar a València una ambaixada del rei Alfons el Magnànim.[25]

L'ambaixada, formada pel bisbe de Lleida, el cambrer reial Guillem de Vich i Galceran de Requesens, batlle general del principat de Catalunya, va llegir davant els tres braços del regne una carta del rei Alfons el Magnànim, datada a Gaeta el 20 d'octubre, en la qual el monarca transmetia a les corts reunides a la catedral la seua inquietutd per la falta de recursos per poder complir l'objectiu d'eixir al camp a guerrejar contra els seus enemics a la primavera. D'altra banda, l'ambaixada manifestà la preocupació del Magnànim per la gran quantitat de greuges que s'havien presentat davant el rei de Navarra, especialment pel fet que, si com era preceptiu esperaven a haver resolt els greuges per concedir l'ajuda, aquesta podia arribar massa tard. La preocupació del rei Alfons no era debades, sobretot si tenim en compte que el duc d'Anjou ja havia passat amb les seues tropes a Provença per enfrontar-se al Magnànim. Per tal de guanyar temps, l'ambaixada demanà en nom del Magnànim que els greuges es resolgueren després de la concessió del donatiu. D'altra banda, com a contrapartida, exhortà el rei Joan de Navarra a que concedira a les corts tantes garanties com foren necessàries per a que aquestes acceptaren la proposta del Magnànim. Llegida la carta per part dels ambaixadors reials, les corts es van prorrogar de nou fins al dia 3 de febrer.

Les peticions del Magnànim sembla que no van tenir l'efecte desitjat en els braços del regne, ja que tampoc el dia 3 de febrer van resoldre la qüestió del donatiu extraordinari que el rei Alfons els havia demanat. Així, la reunió del 3 de febrer es va centrar en la qüestió de les *cenes*, ja que tot i que s'havia presentat un greuge conjunt dels braços eclesiàstic i reial contra aquest impost, el lloctinent general les havia seguit exigint. La posició del rei de Navarra no era gens avantatjosa en aquests moments, així que no va dubtar a assegurar que no es tornarien a demanar *cenes* fins que es resolguera definitivament el greuge. El gest del lloctinent sembla que tampoc va sorgir l'efecte desitjat, ja que les corts van seguir prorrogant-se pràcticament dia a dia fins al 12 de febrer, moment en què el rei de Navarra va tornar a reunir els tres estaments a la catedral de València per a demanar-los, una vegada més, que concediren al seu germà tanta ajuda com els fora possible i tan ràpidament com fora factible. Tot i la insistència del lloctinent general, les corts van continuar sense donar resposta a la petició del Magnànim, prorrogant-se dia rere dia durant més de dos mesos. Durant aquest temps, les úniques reunions dels tres braços es van produir els dies 20 de febrer, 31 de març i 25 d'abril per anunciar per part de Roderic Falcó que el rei Joan despatxaria tots els dies amb aquells que volgueren o necessitaren fer-ho.

¶ [25] ARV, RC, 512, f. 160r.

Va ser ja a finals del mes d'abril, concretament el dia 28, quan els braços del regne de València van respondre per boca del bisbe de València a la petició del rei Alfons. Abans de la resposta pública dels representants del regne, el braç militar va demanar al rei de Navarra que respectara certs privilegis del braç, principalment aquells pertanyents als llocs poblats a fur d'Aragó. Igualment, va demanar que es taxaren els treballs realitzats pels quinze escollits pel braç per executar la part del donatiu corresponent a la noblesa. Posteriorment, el rei de Navarra va concedir diverses remissions de penes a diferents llocs del braç militar, salvaguardant algunes excepcions. D'altra banda, els síndics de Castelló i Borriana van insistir de nou en la necessitat de tornar a comptar els focs de les ciutats i viles reials per a poder afrontar la part del donatiu corresponent al braç reial de manera més justa, i no seguint un *fogatge* antic.

Després d'aquestes intervencions, el bisbe de València va exposar al rei de Navarra la intenció dels tres braços del regne de subvencionar la corona amb un fort donatiu, en concret la gens menyspreable quantitat de 100.000 florins (1.100.000 sous), sempre que la corona acceptara les garanties i excepcions que relatava a continuació. Així, els tres braços del regne acceptaven concedir el donatiu abans que es resolgueren tots els greuges presentats, però amb la garantia que tingueren tant efecte com si s'hagueren resolt durant les corts, retenint-se 30.000 florins dels 100.000 concedits (30 % del donatiu total) per si no es complia aquest punt. D'altra banda, establia que les despeses derivades de la celebració de les corts s'havien de pagar del donatiu, que incloïa totes les ajudes i préstecs ja concedits fins a la data. Finalment, entre altres condicions, els tres braços del regne de València van manifestar que després d'aquest donatiu la corona no podria demanar cap altra subvenció durant un termini de 6 anys.[26] El lloctinent va acceptar tant el donatiu com les condicions per a la seua concessió.

A continuació, el bisbe de València, en nom de tot el regne, va exposar la necessitat de reformar els drets del General, donada la situació de crisi en què es trobava la Diputació del General. Vista la necessitat real de reforma, el rei Joan va acceptar que s'iniciaren els treball per a dur-la endavant. Així, es va establir la nòmina de persones encarregades de la reforma i les condicions en què havien de treballar.[27] Després dels juraments preceptius, d'algunes disposicions del rei de Navarra en alguns furs anteriors i d'abordar qüestions internes dels braços sobre la recaptació el donatiu, el lloctinent general va prorrogar les corts fins al dia 20 de maig, moment en què llicenciaria les corts del regne de València.

¶ [26] Sobre la concessió i les condicions del donatiu, vegeu ARV, RC, 512, f. 187v. ¶ [27] Sobre el *redreçament* del General i la incorporació de la Quema, vegeu José Antonio ALABAU CALLE «El General en tiempo de crisis: su reforma en las cortes de 1437-1438», dins *La veu del regne. 600 anys de la Generalitat valenciana. 2*, València, 2021, pp. 85-104.

Tot i aquesta pròrroga, abans que les corts foren llicenciades, els braços del regne es reuniren de nou amb el rei de Navarra per a abordar un parell de qüestions importants. Per un costat, el braç militar va demanar al lloctinent general que eliminara el privilegi concedit al braç en aquestes mateixes corts en relació amb els vassalls que canviaven de senyor abans de temps. D'altra banda, el bisbe de València, en nom dels tres braços, demanà que s'ampliara el termini donat a les comissions que s'havien d'encarregar del redreçament del General i de la incorporació de la Quema fins al 20 de juny, i que fora a partir d'aquell dia quan començaren a comptar els tres mesos de termini establerts per acte de cort. Potser per a compensar aquestes darreres peticions, els tres braços del regne van ampliar el donatiu en 6.000 florins, amb els quals la subvenció final a la corona va arribar a un total de 106.000 florins.

Arribat el 20 d'agost, data en què s'havia acordat llicenciar les corts, el rei de Navarra va exposar la necessitat d'alienar algun lloc pertanyent a la corona per tal de poder fer front a les necessitats del seu germà el rei Alfons el Magnànim, ja que la recaptació del donatiu anava a ser lenta i les necessitats del rei no podien esperar. La proposta causà polèmica i divisió entre els braços del regne. D'una banda, el braç de les ciutats i viles reials entenia que la corona no podia alienar patrimoni reial per cap concepte ni motiu, ja que estaria incomplit greument la legalitat foral. D'altra banda, els braços eclesiàstic i militar afirmaven que la corona no necessitava cap permís per part de les corts per a poder alienar part del seu patrimoni. Així, després d'al·legar raons per part d'uns i d'altres, les corts es varen prorrogar fins a l'11 d'agost de 1438, data en què el rei Joan de Navarra va llicenciar definitivament les corts.

Després, seguint els acords a què s'havia arribat durant les corts, va continuar el treball de les comissions creades, treball que també va quedar enregistrat al procés de les corts. Així, el 27 d'agost es va tractar qui havia d'instruir cadascun dels greuges presentats, i el 30 d'agost es va acordar que el treball relacionat amb la resolució de greuges continuara durant tot el mes de setembre. Trobem escrits els últims registres del quadern del procés de corts el 20 de setembre de 1438, dia en què s'hi va plasmar la manera en què s'havia acordat *redreçar* el general i incorporar-hi la Quema.

De l'estudi de les Corts de 1437-1438, tant pel que fa al procés del protonotari, com al proces del braç reial i els greuges presentats pel braç militar, es poden extraure algunes conclusions significatives. En primer lloc, veiem com l'absència del Magnànim –més preocupat pels seus assumptes a Itàlia que pel bon regiment del regne de València– propicia que la presidència de les corts recaiga en la persona del seu lloctinent general, en aquest cas en la figura del seu germà el rei Joan de Navarra, no sense el vist i plau dels braços del regne.

Quant a la temàtica principal de les Corts de 1437-1438, allò més destacable és la lluita entre la corona i els estaments pel procediment de concessió del donatiu. Segons la pràctica habitual, el donatiu solament es concedia després d'haver resolt tots els greuges presentats pels tres braços del regne. El fet que en aquestes corts la

quantitat de greuges presentats fora enorme i que tant la presentació de greuges con el procediment d'elecció de tractadors i altres representats dels estaments es demorara en el temps per qüestions internes dels mateixos braços, va obrir la porta a la corona per a demanar que el procediment foral s'alterara i el donatiu es concedira encara que no s'hagueren resolt la totalitat dels greuges presentats. Tot i que les garanties exigides per part dels braços del regne foren diverses i serioses, en la pràctica la corona va aconseguir modificar, encara que puntualment, el procediment foral per a la concessió del donatiu.

En relació amb la problemàtica de la presentació de greuges, cal destacar el paper del braç militar. Totalment dividit, les bandositats presents al braç militar dificultaren enormement el transcurs normal de les corts, especialment pel que fa a la presentació de greuges.[28] Respecte a l'origen i la tipologia dels greuges presentats per la noblesa, tot i la gran varietat, destaquen aquells relacionats amb les actuacions del governador, en concret amb la usurpació de la capacitat jurisdiccional dels membres de l'estament nobiliari.

D'altra banda, de la lectura detinguda de les sessions del procés del braç reial podem destacar que la ciutat de València actuava pràcticament com un braç independent dins el mateix braç reial: es reunia a part de la resta del braç i ocupava la meitat de tots els càrrecs i llocs de decisió dins del braç.

CRITERIS D'EDICIÓ

Aquesta edició conté la transcripció del procés del protonotari, del procés del braç reial i el dels greuges presentats pel braç militar.

Respecte al procés del protonotari, hem transcrit el que fou redactat per Joan de Sentfeliu, notari de la ciutat de València, qui va asumir les funcions de protonotari reial durant les corts de 1437-38 perquè Pere Ram, protonotari reial, hi participava com a síndic de la vila de Morella. El text original es conserva a l'Arxiu del Regne de València, concretament a la sèrie Reial Cancelleria, volum 512.[29] El registre consta d'un total de 266 folis enquadernats en un sol volum. Fins al full

¶ [28] Aquest aspecte ha estat estudiat en profunditat per Carlos López, especialment a Carlos LÓPEZ RODRÍGUEZ, *Nobleza y poder político. El reino de Valencia (1416-1446)*, València, PUV, 2005. ¶ [29] ARV, RC 512. Es conserva una altra còpia del procés del protonotari a l'Arxiu Municipal de València (AMV, yy-15). Els dos volums són pràcticament idèntics i no hi ha diferències substancials quant al contingut: ambdós inclouen el mateix nombre de sessions, el redreçament del General i la incorporació de la Quema. Per al present treball, hem triat la còpia de l'ARV perquè és la que es considera l'original. També hi ha una còpia d'aquest procés al fons Salazar y Castro de la RAH, si bé no conté els acords per a la incorporació de la Quema als drets del General que sí que figuren en les altres còpies esmentades.

235 trobem una doble numeració: per una part, una numeració aràbiga, escrita amb llapis amb posterioritat a la redacció del procés; per una altra, la numeració original en números romans. En la present transcripció hem optat per seguir en tot moment la numeració original, ja que és la que està present de l'inici a la fi del document. Igualment, hem optat per indicar l'estructura de columnes en les nòmines dels presents en cadascuna de les sessions de corts.

D'altra banda, per a la transcripció del procés del braç reial hem utilitzat l'única còpia coneguda que es conserva, en concret el volum yy-16 de l'Arxiu Municipal de València.[30] Es tracta d'un volum foliat amb numeració aràbiga que inclou alguns documents solts sense enquadernar, dels quals alguns són cartes originals i còpies de les missives rebudes pel braç reial durant les corts, i d'altres llistats d'assistents a algunes sessions. Tots aquests documents solts estan continguts també en el text del procés, fet pel qual hem decidit no tornar a transcriure-ls.[31] El volum consta d'un total de 99 fulls, dels quals els darrers vint-i-un estan en blanc.

L'últim dels documents transcrits correspon als greuges presentats pel braç militar durant aquestes corts. Els greuges es troben al volum 501 de la Reial Cancilleria, a l'Arxiu del Regne de València.[32] Està format per un total de 77 fulls numerats amb numeració romana i conté un centenar de greuges.

Pel que fa a la transcripció, hem seguit les normes de transcripció d'aquesta col·lecció:

1. Es conserven les grafies tradicionals.
2. Es puntuen i separen els textos segons les convencions i usos actuals.
3. S'aplica el criteri normatiu actual en l'ús de majúscules i minúscules.
4. S'accentua i s'apostrofa el text d'acord amb la normativa actual.
5. S'usa la dièresi i el guionet d'acord amb la normativa actual.
6. S'empra el punt volat per a indicar l'elisió de vocals en aquelles reduccions que no tenen representació gràfica en la normativa actual: *que·ns*.
7. Se simplifiquen les consonants dobles a inici de paraula.
8. Se substitueix la *ll* per *l·l* quan la grafia té valor geminat.
9. Se substitueix la *ç* per la *c* quan la grafia té valor fricatiu.
10. En els textos en romanç es regularitzen les grafies *ci/ti*, *i/j i u/v* d'acord amb els usos actuals: *gràcia*, *Jaume*, *viure*. En les parts en llatí es regularitzen les grafies *ci/ti i i/j*, però es mantenen les *v* amb valor consonàntic: *gratia*, *Iacobus*, *vivere*.

¶ [30] AMV, Processos de Corts, yy-15. Originalment, el document estava sense foliar, i s'ha procedit a la numeració dels fulls per tal de facilitar la present edició.

¶ [31] En concret es tracta de dotze documents numerats com a «Document 1», «Document 2», fins al «Document 12».

¶ [32] ARV, RC, 501.

11. Les formes verbals del verb *haver ha*, *he*, quan no duen la hac, van accentuades: *à* i *é*.
12. Les paraules, frases o paràgrafs escrits en llengua diferent a la principal del document van en cursiva.
13. Es despleguen les sigles i les abreviatures sense indicar-ho de manera explícita. Però en el cas dels noms propis representats només per una inicial es desenvolupa el nom complet entre parèntesis: *R(amon)*.
14. Les xifres romanes van en versaleta i entre dos punts: .III., .IIII°., .V^{a}., .II^{M}.
15. Les lletres o mots omesos per l'escrivà i indispensables per al sentit, que restituïm, van entre claudàtors angulars: < >.
16. Les lletres, mots o parts il·legibles per deteriorament del document o forats s'indiquen amb tres punts entre claudàtors: [...].
17. Les lectures dificultoses o lletres i mots que falten per deteriorament del document, i que poden restituir-se pel significat o perquè apareixen en un altre apartat del document, van entre claudàtors: *Val[èn]cia*. També es poden emprar els interrogants: *cavall[ers?]*.
18. Els interlineats van al seu lloc natural en la frase, indicats amb dues barres inclinades: *abc*/.
19. Les indicacions com (sic) i les numeracions o apartats afegits, com (.I.) o (A), van entre parèntesis i en lletra redona.
20. S'indiquen els blancs: (en blanc). També si hi ha un foli en blanc: ||^{5r} (en blanc).
21. Les llistes que en l'original apareixen separades en columnes, s'indiquen entre claudàtors i en lletra cursiva: [*col. A*], [*col. B*].
22. Les fletxes o claus que afecten línies, llistes o paràgrafs s'indiquen amb un seguit de punts suspensius al final de la línia, la llista o el paràgraf: ..... *Jurats*.
23. Les notes i mots al marge del document, la indicació d'un símbol o dibuix, així com els ratllats en el text s'indiquen en nota a peu de pàgina.

BIBLIOGRAFIA

ALABAU CALLE, José Antonio: «Las Cortes de 1443-1446 y la hacienda de la villa de Alcoy», *Anuario de estudios medievales*, 34/2 (2004), pp. 815-830.

ALABAU CALLE, José Antonio: «Per tot be avenir de la nostra vila. El sistema representativo de las villas reales durante la Baja Edad Media. Alcoy en las Cortes de 1443-1446», *Actes del 53é Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions Representatives i Parlamentàries*, Barcelona, Parlament de Catalunya, Museu d'Història de Catalunya, 2005, vol. I, pp. 537-553.

ALONSO MARTÍN, María Luz: *Aragón, historia y cortes de un Reino: Palacio de la Aljafería, 23 abril-23 junio 1991*, Saragossa, Cortes de Aragón, 1991.

BAYDAL SALA, Vicent: «600 anys de Generalitat Valenciana: orígens i recuperació d'un autogovern històric», *Revista de Catalunya,* 304 (2018), pp. 55-69.

BAYDAL SALA, Vicent: «Introduction: Diplomatic Dimensions and Parliamentary Assemblies in the Late Medieval Crown of Aragon», eHumanista IVITRA, vol. 7 (2015), pp. XII-XXIV.

BAYDAL SALA, Vicent; Leonardo SOLER MILLÁ: «Nuevas visiones sobre el desarrollo político europeo bajomedieval» Anales de la Universidad de Alicante. *Historia medieval*, 19 (2015-2016), pp. 33-40.

BELLUGA, Pere: *Speculum Principum*, París, 1530. Es pot consultar a la Biblioteca Valenciana Digital a <https://bivaldi.gva.es/es/consulta/registro.cmd?id=157>.

BENITO RUANO, E.: «La liberación de los prisioneros de Ponza», *Hispania*, 93 (1964), pp. 27-65.

BERMÚDEZ AZNAR, Agustín; María Magdalena MARTÍNEZ ALMIRA, Juan Alfredo OBARRIO MORENO: «Las cortes valencianas durante el reinado de Alfonso V el Magnánimo: la legislación foral», dins *La Corona d'Aragona ai tempi di Alfonso II el Magnanimo: i modelli politico-istituzionali. La circolazione degli uomini, delle idee, delle merci, gli influssi sulla società e sul costume. XVI Congresso Internazionale di Storia della Corona d'Aragona*, Nàpols, Comune di Napoli, Paparo ed., 2000, vol. I, pp. 73-98.

BISSON, Thomas N.: «The origins of the Corts of Catalonia», *Parliaments, Estates and Representation*, 16 (1996), pp. 31-45.

CALLÍS, Jaume: *Extragravatorium Curiarum*, Barcelona, 1556.

CAPMANY, Antoni de: *Práctica y estilo de celebrar Cortes en el Reino de Aragón, Principado de Cataluña y Reino de Valencia y una noticia de las de Castilla y Navarra*. Madrid, 1821.

CANDELA OLIVER, Bibiana: *Cortes valencianas de finales del reinado de Pedro IV. Actas de 1369, 1371 y 1375*. Alacant, Publicacions de la Universitat d'Alacant, col. Monografías, 2006.

CARBONELL BORIA, M. José: *Les Corts valencianes: un passeig per la història,* València, Generalitat Valenciana, 1994.

CARBONELL BORIA, M. José: «Las Cortes forales valencianas», *Corts. Anuario de Derecho Parlamentario*, 1 (1995), pp.61-76.

CARBONELL BORIA, M. José: «Los procesos de cortes valencianos: un proyecto de edición», *Archivio Sardo del Movimento Operaio Contadino e Autonomistico*, 47/49 (1996), pp. 91-98.

CARBONELL BORIA, M. José: «El libro 'Procés de Corts': documentos y acciones implicadas en su elaboración», *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, 81/1 (2005), pp. 251-260.

CARBONELL BORIA, M. José; Antonio DÍAZ BORRÁS, Lluís GUIA MARÍN: «Crisi política i estabilitat institucional. El regne de València i les corts de Montsó el 1435-1436», dins *La Corona d'Aragona ai tempi di Alfonso II el Magnanimo: i*

modelli politico-istituzionali. La circolazione degli uomini, delle idee, delle merci, gli influssi sulla società e sul costume. XVI Congresso Internazionale di Storia della Corona d'Aragona, Nàpols, Comune di Napoli, Paparo ed., 2000, vol. I, pp. 147-158.

CASTILLÓN CORTADA, Francisco: «El marco de las Cortes de Monzón», dins *Les Corts a Catalunya: Actes del Congrés d'Història Institucional*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991, pp. 123-128.

IRANZO MUÑÍO, María Teresa: *Cortes del reinado de Alfonso V*. Acta Curiarum Regni Aragonum, tom IX, Saragossa, Gobierno de Aragón, 2007, 2 vols.

FEBRER ROMAGUERA, Manuel Vicente: «El parlamentarismo pactista valenciano y su procedimiento foral de reparación de *agravis* i *contrafurs*». *Anuario de estudios medievales* 34/2 (2004), pp. 666-712.

FERRER I MALLOL, M. Teresa: «Origen i evolució de la Diputació del General de Catalunya», dins *Les Corts a Catalunya: Actes del Congrés d'Història Institucional*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991, pp. 152-59.

FERRER I MALLOL, M. Teresa: «Els diputats del braç de les ciutats i viles reials de 1359 a 1413. Perfils biogràfics», *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia,* 26 (2005), pp. 515-549.

FERRERO MICÓ, Remedios: «Greuges y contrafueros en el derecho valenciano», dins *Dels Furs a l'Estatut. Actes del I Congrés d'Administració Valenciana: De la Història a la Modernitat*, València, Generalitat Valenciana, 1992, pp. 285-292.

FERRERO MICÓ, Remedios: «Reivindicaciones estamentales frente al poder monárquico», dins *La Corona d'Aragona ai tempi di Alfonso II el Magnanimo: i modelli politico-istituzionali. La circolazione degli uomini, delle idee, delle merci, gli influssi sulla società e sul costume. XVI Congresso Internazionale di Storia della Corona d'Aragona*, Nàpols, Comune di Napoli, Paparo ed., 2000, vol. 1, pp. 321-344.

FERRERO MICÓ, Remedios: «El poder real y las Cortes: la función de los oficiales reales frente a las instituciones», dins Rafael Narbona Vizcaino (coord.), *La Mediterrània de la Corona d'Aragó, segles XIII-XVI. VII Centenari de la Sentència Arbitral de Torrellas, 1304-2004. Actes del XVIII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*, València, Universitat de València, vol. 1, 2005, pp. 145-78.

GIMÉNEZ CHORNET, Vicent: «La representatividad política en la Valencia Foral», *Estudis. Revista de Historia Moderna,* 18 (1992), pp. 7-28.

GUIA MARÍN, Lluís: «Poder politic i representació. Les Corts valencianes a l'epoca foral», *Archivio Sardo del Movimento Operaio Contadino e Autonomistico*, 47/49 (1996), pp. 51-73.

GUIA MARÍN, Lluís: «Las Cortes valencianas desde los orígenes del Reino de Valencia hasta los decretos de Nueva Planta», dins Carmen Pérez García, Antoni José i Pitarch (eds.), *Corts Valencianes: Reflejo de un pueblo*, València, Corts Valencianes, 2005, pp. 98-141.

KÜCHLER, Winfried: «Corts i Generalitat», dins *Les finances de la Corona d'Aragó al segle* XV *(Regnats d'Alfons V i Joan II)*, València, Edicions Alfons el Magnànim (col. Politècnica, 63), 1997, pp. 155-192.

LÓPEZ RODRÍGUEZ, Carlos: «El brazo militar del Reino de Valencia a comienzos del siglo XV», *Hidalguía,* XXXIX (1991), pp. 615-640.

LÓPEZ RODRÍGUEZ, Carlos: Nobleza y poder político en el reino de Valencia. El Reino de Valencia (1416-1446), València, Publicacions de la Universitat de València, 2005.

MADRID SOUTO, Raquel: «Las Cortes de 1428 y su repercusión en la hacienda municipal de la ciudad de Valencia», *Anuario de estudios medievales* 34/2 (2004), pp. 791-814.

MATHEU Y SANZ, Lorenzo: *Tratado de la celebración de Cortes Generales del Reino de Valencia*, València, 1677. Edició facsímil: València, Ajuntament de València (col. 9 d'Octubre, 10), 2002.

MIRA JÓDAR, Antonio José: «La financiación de las empresas mediterráneas de Alfonso el Magnánimo: Bailía general, subsidios de Cortes y Crédito Institucional en Valencia (1419-1455)», *Anuario de estudios medievales* 33/2 (2003), pp. 695-727.

MUÑOZ POMER, María Rosa: *Orígenes de la Generalidad Valenciana*, València, Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1987.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Les Corts valencianes», dins *La Corona d'Aragó. El regne de València en l'expansió mediterrània (1238-1492)*, València, Corts Valencianes, 1991, pp. 21-40.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Las Cortes valencianas y el cambio de las estructuras fiscales en el tránsito del siglo XIV al XV» *Anuario de estudios medievales* 22 (1992), pp. 463-484.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Le istituzioni parlamentari a Valenza nel Basso Medioevo», *Archivio Sardo del Movimento Operaio Contadino e Autonomistico,* 41/43 (1993), pp. 11-25.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Las Cortes valencianas y su participación en las empresas italiana», *La Corona d'Aragona in Italia (secc. XIII-XVIII). XIV Congresso di Storia della Corona d'Aragona*, Sàsser, 1996, vol. 3, pp. 615-628.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Problemas de historia del parlamentarismo: las cortes valencianas», *Archivio Sardo del Movimento Operaio Contadino e Autonomistico,* 47/49 (1996), pp. 219-235.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «La Generalidad valenciana en el siglo XV: entre la representación y los mecanismos de control», *Actas del XV Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, Saragossa, Diputación General de Aragón, 1996, tom I, vol. 4, pp. 203-218.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Las asambleas políticas estamentales y la consolidación del poder real (1416-1458)», *La Corona d'Aragona ai tempi di Alfonso II*

el Magnanimo: i modelli politico-istituzionali. La circolazione degli uomini, delle idee, delle merci, gli influssi sulla società e sul costume. XVI Congresso Internazionale di Storia della Corona d'Aragona, Nàpols, Comune di Napoli, Paparo ed., 2000, vol. 1, pp. 567-591.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Autonomía ciudadana y poder regio en las cortes valencianas bajomedievales», *Archivio Sardo*. Nuova Serie, 2 (2001), pp. 81-108.

MUÑOZ POMER, María Rosa: «Las ciudades y las cortes: la presencia de las oligarquías urbanas en las cortes de Alfonso el Magnánimo», dins Salvador Claramunt Rodríguez (coord.), *El món urbà a la Corona d'Aragó: del 1137 als decrets de Nova Planta. XVII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 2003, vol. 3, pp. 673-94.

MUÑOZ POMER, María Rosa; M. José CARBONELL BORIA: «Las Cortes valencianas medievales: aproximación a la historiografía y fuentes para su estudio», dins *Les Corts a Catalunya: Actes del Congrés d'Història Institucional*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991, pp. 270-281.

MUÑOZ POMER, María Rosa; Regina PINILLA PÉREZ DE TUDELA: «Les municipalites et leur participation dans les cortes valenciannes de l'époque forale», *Parliaments, Estates and Representation,* 13 (1993), pp. 1-15.

NARBONA VIZCAÍNO, Rafael: *Gobierno político y luchas sociales: estrategias de poder del patriciado urbano: la ciudad de Valencia (1365-1419)*, Universitat de València, tesi doctoral, 1989.

NARBONA VIZCAÍNO, Rafael: «Familias y poder municipal en Valencia», dins *1490, en el umbral de la modernidad: el Mediterráneo europeo y las ciudades en el tránsito de los siglos XV-XVI*, 1994, vol. 2, pp. 13-24.

NARBONA VIZCAÍNO, Rafael: *Valencia, municipio medieval: poder político y luchas ciudadanas (1239-1418)*, València, Ajuntament de València, 1995.

PINILLA PÉREZ DE TUDELA, Regina: *Las Cortes Forales*, València, Generalitat Valenciana, 1994.

RYDER, Alan: *Alfonso el Magnánimo, rey de Aragón, Nápoles y Sicilia, 1396-1458*, València, Diputació de València, 1992.

RIBELLES, Bartolomé: *Memorias historico-críticas de las antiguas Cortes del reyno de Valencia*, València, 1810.

RUBIO VELA, Agustín: Los Castellví en la Baja Edad Media valenciana, generaciones y semblanzas de un linaje, Alacant, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2020.

SÁNCHEZ ARAGONÉS, Luisa María: *Cortes, monarquía y ciudades en Aragón durante el reinado de Alfonso el Magnánimo (1416-1458)*, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 1994.

SÁNCHEZ ARAGONÉS, Luisa María: *Las Cortes de la Corona de Aragón durante el reinado de Juan II (1458-1479): monarquía, ciudades y relaciones entre el poder y los súbditos*, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 2004.

SARASA SÁNCHEZ, Esteban: «Les Cortes d'Aragon au Moyen Age: gouvernement et politique», dins *Pouvoir et sociétés politiques dans les Royaumes Ibériques au Bas Moyen Age*, Niça, Université de Nice, 1986, pp. 141-50.

SARASA SÁNCHEZ, Esteban: «Las actas de cortes medievales como fuentes de investigación: aspectos metodológicos», dins Agustín Ubieto Arteta (coord.), *IV Jornadas de Metodología de la investigación científica sobre fuentes aragonesas*, Saragossa, Instituto de Ciencias de la Educación, 1989, pp. 323-360.

SARASA SÁNCHEZ, Esteban: «Monarquía, cortes y ciudades en la corona de Aragón: siglos XV», dins *La Península Ibérica en la era de los Descubrimientos (1391-1492). Actas de las III Jornadas Hispano-Portuguesas de Historia Medieval, 1991)*, Sevilla, Junta de Andalucía, 1997, vol. 1, pp. 611-626.

SARASA SÁNCHEZ, Esteban *et al.*: *La Corona de Aragón: cortes y parlamentos en la Corona de Aragón,* Barcelona-Saragossa, vol. III, 1988.

TRENCHS ÒDENA, José; Vicent PONS ALÓS: «La nobleza valenciana a través de las convocatorias a Cortes (siglos XV-XVI)», *Les Corts a Catalunya: Actes del Congrés d'Història Institucional,* 1991, pp. 368-386.

UDINA I ABELLÓ, Antonio María: «Les corts medievals, un límit al poder del rei d'Aragó?», dins *El poder real de la Corona de Aragón (siglos XIV-XVI). XV Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, Saragossa, Gobierno de Aragón, Departamento de Educación y Cultura, tom I, vol. 2, 1996, pp. 415-428.

Corts de València

(1437 – 1438)

Procés del protonotari

CONVOCATÒRIA

1436, desembre 15. Castellfabib.

Manament del lloctinent general Joan de Navarra al seu secretari Antoni Nogueres perquè remeta cartes de convocatòria als braços del regne de València.

||Coberta Procés de corts del rey don Juan Navarra. Armari 84 núm. 1.[1]

||1r *In*[2] *Dei nomine, pateat universis quod anno a Nativitate Domini millesimo . quadringentesimo tricesimo sexto, die videlicet sabbati intitulata*[3] *.XV*ª*. mensis decembris, in villa Castrifabibii, intra regnum Valentie, constitutus illustrissimus dominus Iohannes, Dei gratia rex Navarre, infans et gubernator generalis Aragonum et Sicilie, dux Nemosensis Gandie, Montisalbi et Petrefidelis, comes Ripacurcie ac dominus civitate Balagarii, locumtenentis generalis serenissimi domini regis fratis sui carissimi, quia idem dominus*[4] *rex locumtenentis generalis predictus, super magnis et arduis negociis servitium dicti domini regis ac pro bono rei publice dicti regni Valentie, et alias, ex causis in subinsertis literis expressatis intendebat incolis eiusdem regni curias celebrare in civitate Valentie mandavit fieri, et per me, Anthonium Nogueras, eius secretarium, expediri literas convocationis curie*[5] *prelibate directas universis de statibus sive brachiis, videlicet, ecclesiastico, militari universitatumque regalium regni eiusdem in forma subscripta ac prout seriatim inferius describuntur.*

¶ [1] Darrere de la portada hi ha un foli amb numeració aràbiga on es pot llegir una anotació en brut de l'escrivà del procés, que diu: *Die veneris .x. iunii anno a Nativitate Domini .M*º*CCCC*º*XXXVIII*º*. de […]. Honorabilis Rodericus Falco, utrisque iure doctor dixit mi, Iacobo Benedicti, in presentia testium infrascriptorum apud claustram ecclesiam Valentie, quod licet ipsius venint tunc illios de providendum gravaminam etc. Quod non obstante sacramento et homagio per eum prestetis de veniendo et vacando ceteris oris in examinatione gravaminum predictorum, ipse non intendebunt continuare nec continuaret in his aliis solutione, etc. Testes Bernardi Sorell, civis, et Ambrosius Alegret, notarius Valentie. Procesus curiarum celebrantur incolis regnum V(alentie).* ¶ [2] Al marge: *prohominum convocatione.* ¶ [3] Al marge: *Castrifabib.* ¶ [4] Al marge: *convocatione cartam.* ¶ [5] Al marge: *brachiis.*

Convocatòria del braç eclesiàstic

1436, desembre 15. Castellfabib.

Carta del lloctinent general Joan de Navarra, convocant els membres del braç eclesiàstic a les corts del regne de València establertes per al 15 de gener en la Seu de la dita ciutat. La carta va dirigida a Alfons, bisbe de València, com a cap del braç eclesiàstic. A continuació es fa relació dels altres membres del braç als quals els remet una carta de convocatòria semblant.

Pro brachio ecclesiastico

Iohannes, Dei gratia rex Navarre, infans et gubernator generalis Aragonum et Sicilie, dux Nemosensis Gandie, Montisalbi et Petrefidelis, comes Ripacurcie ac dominus civitatis Balagarii, locumtenens generalis serenissimi domini regis fratris nostri carissimi. Venerabili in Christo patri Alfonso, divina miseratione episcopo Valentini. Salutem et dilectionem. Licet alias diebus preteritis fecerimus convocationes curiarum generalium quas incolis regni Valentie celebrare decreveramus quia tamen occupati in votiva pacis conclusione noviter Sancti Speritus gratia cohoperante inter Aragonum ||[1v] *et Castellam subsecute, et in aliis etiam negociis servitium domini regis predicti concernentibus que presentiam nostram necessario requirebant nequivimus intra tempora statuta circa ipsarum curiarum prossecutionem intendere ut decebat. Et ob hoc previa consilii deliberatione matura, ut locumtenentis domini regis predicti et habentes*[6] *a dominatione sua plenissimam facultatem super magnis et arduis*[7] *negotiis, servitium domini regis predicti, et benefficium publicum omnium regnorum et terrarum suarum et signanter regni Valentie concernentibus, curias generales omnibus regnicolis sive incolis eiusdem regni Valentie decreverimus atque providerimus celebrare, videlicet, in civitate Valentie die quintadecima mensis ianuarii proxime futuri. Ideo, vos requirimus et monemus, quatenus dictis die et loco celebrationi huiusmodi curiarum assitis sicut et nos ibidem aderimus infallibiliter*[8] *dante Deo. Datum in villa Castrifabibi, die quintadecima decembris anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto.* El rey Juan.

Sub simili forma et sub eisdem data, signo atquem mandato fuit scriptum infrascriptis, videlicet:

Venerabili in Christo patri F(ranciscus) divina miseratione episcopo Sugurbicensis.

Venerabili in Christo patri O(t) divina miseratione episcopo Dertusensis.

Venerabili religioso et dilecto nostro (en blanc) magistro ordinis militie Beate Marie de Muntesia et Sancti Georgii.

Religioso et dilecto nostro (en blanc) abbati monasterii Vallisdigne.

¶ [6] Al marge: *posse spetialem.*
¶ [7] Al marge: *carta convocationis.*
¶ [8] Al marge: *mensis convocationis.*

Religioso et dilecto nostro (en blanc) abbati monasterii de Benifaçano.

Religioso et dilecto nostro (en blanc) abbati Sancti Bernardi extra muros civitatis Valentie.

Religioso et dilecto nostro fratri (en blanc) monasterii Vallis Ihesuchristi. ||[2r]

Religioso et dilecto nostro (en blanc) maiorali loci de Quart, ordinis Beate Marie de Populeto, in regno Valentie.

Iohannes Dei gratia etc. Dilectos nostris decano et capitulo sedis Valentie. Salutem et dilectionem. Licet et alias diebus preteritis fecerimus convocationes curiarum generalium etc. Ideo, vobis dicimus et mandamus vosque requirimus et monemus quatenus constituatis ex vobis sindicos, iconomos et procuratores plena potestate suffultos ad tractandum, faciendum et firmandum omnia et singula que super premissis tractabuntur et firmabuntur in curiis antedictis quos dictis die et loco ubi nos, dante Deo, aderimus faciatis infallibiliter interesse. Datum ut supra.

Similis alia fuit missam dilectis nostris decano capitulo et canonicis ecclesie Segobricensis.

Convocatòria del braç militar

1436, desembre 15. Castellfabib.

Carta del lloctinent general Joan de Navarra, convocant els membres del braç militar a les corts del regne de València, establertes per al 15 de gener a la Seu de la dita ciutat. La carta va dirigida al duc de Gandia. A continuació es fa relació dels altres membres del braç als quals els remet una carta de convocatòria semblant.

Pro brachio militari

Iohannes Dei gratia, etc. Illustri duci Gandie. Salutem et dilectionem. Licet alias diebus preteritis fecerimus convocationes curiarum generalium quas incolis regni Valentie celebrare decreveramus, quia tamen occupati in votiva pacis conclusione noviter Sancti Speritus gratia cohoperante inter Aragonum et Castellam subsecute et in aliis etiam negociis servitium domini regis predicti concernentibus que presentiam nostram necessario requirebant nequinimus intra tempora statuta circa ipsarum curiarum prossecutionem intendere ut decebat. Et ob hoc previa consilii delliberatione matura, ut locumtenenti domini regis predicti et habentes a dominatione ||[2v] *sua plenissimam facultatem super magnis et arduis negotiis servitium domini regis predicti et benefficium publicum omnium regnorum et terrarum suarum et signanter regni Valentie concernentibus eiusdem curias generales omnibus regnicolis sive incolis eiusdem regni Valentie, decreverimus atque providerimus celebrare videlicet, in civitate Valentie, die quintadecima mensis ianuarii proxime futuri. Ideo vobis dicimus et mandamus quatenus dictis die et loco celebrationi huiusmodi curiarum assitis, sicut et nos ibidem aderimus infallibiliter, dante Deo. Datum in villa Castrifabibi, die quintadecima decembris, anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVI°.* El rey Juan.

Sub simili forma fuit scriptum infrascriptis, videlicet:

Nobili et dilecto nostro Didaco Gomecii de Sandoval, comiti de Castro et Denie.
Nobili et dilecto nostro vicecomiti de la Mançanera.
Nobili et dilecto nostro Iacobo d'Arago, militi.
Nobili et dilecto nostro Galvanno de Villena, militi.
Nobili et dilecto nostro Sancio Roiz de Lihori.[9]
Nobili et dilecto nostro Iohanni de Proxida, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro Maça de Liçana, militi.
Nobili et dilecto nostro Raymundo de Rivosico, alias Francisco Gilabert de Centillis, militi.
Nobili et dilecto nostro Anthonio de Cardona, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro de Montecatheno, militi.
Nobili et dilecto nostro Guillermo Raymundi de Montecatheno, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro de Centillis, militi. ||[3r]
Nobili et dilecto nostro Hugoni de Cardona, militi.
Nobili et dilecto nostro Eymerico de Centillis, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro de Urrea, militi.
Nobili et dilecto nostro Eximino Petro de Corella, militi.
Nobili et dilecto nostro Berengario de Vilaragut, militi.
Nobili et dilecto nostro Iaufredo de Thous, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro Pardo de la Casta, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro Ladro de Vilanova, militi
Nobili et dilecto nostro Petro Ladro, militi.
Nobili et dilecto nostro Manueli Diez, militi.
Nobili et dilecto nostro Ludovico d'Abella, militi.
Nobili et dilecto nostro Galcerando Castellar, militi.
Nobili et dilecto nostro Francisco de Vilanova.
Nobili et dilecto nostro Eximino Perez de Calatayu, militi.
Nobili et dilecto nostro Anthonio de Vilaragut, militi.
Nobili et dilecto nostro Ludovico Cornell, alias Maça.
Nobili et dilecto nostro Francisco Maça de Liçana.
Nobili et dilecto nostro Roderico Diez de Mendoça, militi.
Nobili et dilecto nostro Iohanni Pardo de la Casta, militi.
Nobili et dilecto nostro Ianuario Rabaça, militi
Nobili et dilecto nostro Galcerando de Monteacuto, militi
Nobili et dilecto Manueli de Monteacuto, militi

¶ [9] Ratllat: *Liorri.*

Nobili et dilecto nostro Manueli de Vilanova, militi
Nobili et dilecto nostro Roderico Diez, militi.
Nobili et dilecto nostro Peroto Pardo, militi ||[3v]
Nobili et dilecto nostro Carrocio de Vilaracuto, militi
Nobili et dilecto nostro Petro Royz de Corella, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro de Rocafull, militi.
Nobili et dilecto nostro Petro Boill, domicello.
Nobili et dilecto nostro Iacobo de Vilaracuto, militi.
Nobili et dilecto nostro Ludovico de Calataiubio, militi.
Nobili et dilecto nostro Miquaeli Iohannis de Calataiubio, militi.
Nobili et dilecto nostro Iohani Royz de Corella, militi.
Nobili et dilecto nostro Filipo Boÿll.
Nobili et dilecto nostro Martino Pardo de la Casta, militi.

Pro militibus

Dilecto nostro Iohanni de Vallterra, seniorii, militi.
Dilecto nostro Iohanni Ferdinandi de los Arquos, militi.
Dilecto nostro Guillermo de Vico, militi.
Dilecto nostro Matheo Pujades, militi.
Dilecto nostro Berengario Mercader, militi.
Dilecto nostro Vitali Castella d'Oriz, alias de Blanes, militi.
Dilecto nostro Galcerando de Sant Feliu, militi.
Dilecto nostro Iohanni Royz de Moros, militi.
Dilecto nostro Iohani de Loriç, militi.
Dilecto nostro Alfonso Roïç de Corella, militi.
Dilecto nostro Iacobo Romei, maiori dierum, militi.
Dilecto nostro Petro de Vallterra, militi.
Dilecto nostro Petro de Valleriola, militi. ||[4r]
Dilecto nostro Iohanni de Castellvi, militi.
Dilecto nostro Francisco de Solerio, militi.
Dilecto nostro Iohanni Tolsa, militi.
Dilecto nostro Petro Siscar, militi.
Dilecto nostro Francisco Stanya, militi.
Dilecto nostro Nicholao Valleriola, militi.
Dilecto nostro Bernardo Iohannis, militi.
Dilecto nostro Bernardo Scorna, militi.
Dilecto nostro Iohanni Fabra, militi.
Dilecto nostro Arnaldo Ferrer, militi.
Dilecto nostro Crespino de Valldaura, militi.
Dilecto nostro Iacobo de Romani, militi.

Dilecto nostro Iaufrido de Borja, militi.
Dilecto nostro Galcerando de Borja, militi.
Dilecto nostro Iacobo Iaufredi, militi.
Dilecto nostro Ludovico Aguilo, militi.
Dilecto nostro Galcerando de Loriç, militi.
Dilecto nostro Petro Mercader, militi.
Dilecto nostro Gabrieli Navarro, militi.
Dilecto nostro Iohanni d'Exarch, militi.
Dilecto nostro Petro de Castellvi, militi.
Dilecto nostro Francisco d'Esplugues, militi.
Dilecto nostro Iacobo Romei, minori dierum, militi.
Dilecto nostro Iohanni de Vallterra, iuniori, militi.
Dilecto nostro Anthonio de Castelvi, militi.
Dilecto nostro Iohani de Figuerola, militi. ||[4v]
Dilecto nostro Alfonso Marchi, militi.
Dilecto nostro Ausiasio Marchi, militi.
Dilecto nostro Dominico Cubells, militi.
Dilecto nostro Francisco Sarçola, militi.
Dilecto nostro Iohanni Ram, militi.
Dilecto nostro Graciano de Monsoriu, militi.
Dilecto nostro Salvatori Olives, militi.
Dilecto nostro Ennero d'Esparça, militi.
Dilecto nostro Petro Sanç, militi.
Dilecto nostro Bernardo Sanç, militi.
Dilecto nostro Ludovico Ferrer, militi.
Dilecto nostro Francisco Martorell, militi.
Dilecto nostro Autziazio Rotlan, militi.
Dilecto nostro Miquaeli Iuliani, militi.
Dilecto nostro Francisco Navarro, militi.
Dilecto nostro Gabrieli Navarro, militi.[10]

Pro domicellis

Fideli regio et dilecto nostro Petro Galcerandi de la Serra, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Iaufrido de Blanes, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Eximino Petri Scriva, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Iohanni de Claramunt, olim Bernardo de Vilarnau, domicello.

¶ [10] Anotació ratllada.

Fideli regio et dilecto nostro Petro de Natera, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Iohanni de Natera, domicello. ||[5r]
Fideli regio et dilecto nostro Miquaeli Pujades, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Iohani de Montepalau, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Guillermo Masco, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Vincentio Dezpuig, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Dominico Masco, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Francisco Marrades, domicello.
Fideli regio et dilecto nostro Petro Çabata, domicello.

Convocatòria del braç reial

1436, desembre 15. Castellfabib.

Carta del lloctinent general Joan de Navarra convocant els membres del braç reial a les corts del regne de València establertes per al 15 de gener en la Seu de la dita ciutat. La carta va dirigida als jurats de la ciutat de València. A continuació es fa relació de les altres ciutats i viles reials a les quals els remet una carta de convocatòria semblant.

Pro brachio universitatum

Iohannes, Dei gratia, etc. Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus civitatis Valentie. Salutem et dilectionem. Licet alias diebus preteritis fecerimus convocationes curiarum generalium quas incolis regni Valentie celebrare decreveramus, quia tamen occupati in votiva pacis conclusione noviter Sancti Speritus gratia cohoperante inter Aragonum et Castellam subsecute, et in aliis etiam negociis servitium domini regis predicti concernentibus que presentiam nostram necessario requirebant, nequimimus intra tempora statuta circa ipsarum curiarum prossecutionem intendere ut decebat. Et ob hoc previa consilii deliberatione matura ut locumtenentis domini regis predicti et habentes a dominatione sua plenissimam facultatem super magnis et arduis negociis servitium domini regis predicti et beneficium publicum omnium regnorum et terrarum suarum et signanter regni Valentie concernentibus curias generales omnibus regnicolis ||[5v] *sive incolis eiusdem regni Valentie decreverimus atque providerimus celebrare, videlicet, in civitate Valentie, die quintadecima mensis ianuarii proxime futuri. Ideo, vobis dicimus et mandamus quatenus constituatis sindicos et procuratores plena potestate*[11] *suffultos ad tractandum, faciendum et firmandum omnia et singula que super premissis tractabuntur et firmabuntur in curiis antedictis, quos dictis die et loco ubi nos, dante Deo, aderimus faciatis infallibiliter interesse. Datum In Villa Castrifabii* (sic)*, die quintadecima decembris anno a Nativitate Domini millesimo quadrigenentesimo tricesimo sexto.* El rey Juan.

¶ [11] Ratllat: *facultate.*

Similes litere fuerunt expedite sub similibus datam, signo atque mandato directe universitatibus infrascriptis:

Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus civitate Xative.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus civitate Sugurbii.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Morelle.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Algezire.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Oriole.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Aliquantis.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Muriveteris.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Castilionis Planicieꝝ.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Borriana. ||[6r]
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus Ville Regalis.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Biar.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Bocayren.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Ontinyén.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Castrifabibi.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Xixona.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville Paniscola.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Corbaria.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Penaguila.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Ademuç.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Liria.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Alcoy.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville de Cullera.
Fidelibus regiis et dilectis nostris iuratis et probis hominibus ville d'Alpont.

Relació dels lliuraments de les cartes de convocatòria

1436, desembre 26. València.

Relació del lliurament de cartes de convocatòria tant a la ciutat de València com a les altres poblacions reials, durant els mesos de desembre, gener i febrer.

Postmodum vero die mercurii computata vicesima sexta mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, Anthonius Paschasii, virgarius curie honorabilis baiuli generalis regni Valentie, dixit ac retulit Martino Tolsa, notario et scriptori illustrissimi domini Aragonum regis, quod ex litteris suppradictis die iamdicta, personis subscriptis in civitate Valentie personaliter adinuentis presentaverat et tradiderat litteras singulis earundem spetialiter et nominatim directas, prout per ordinem subsequntur: ||[6v]

Primo, Iohanni Saranyana, notario, procuratori nobilis Guillermi Raymundi de Montecatheno, militis.

Item, Matheo Stheffani, notario, procuratori nobilis Petri de Montecatheno, militis.

Item, Petro de Baeça, procuratori nobilis Didaci Gomez de Sandoval, militis, comitis de Castro et Denie.

Item, nobili Petro Maça de Liçana, militi.

Item, nobili Francisco de Villanova, militi.

Item, Iohanni Eximeno, notario, procuratori nobilis Ludovici Cornell, militis.

Item, nobili Petro Pardo de la Casta, procuratori nobilis Carrocii de Vilaragut, militis, filii sui.

Item, Anthonio d'Altariba, notario, procuratori nobilis Petri d'Urrea.

Item, nobili Francisco Maça de Liçana.

Item, Berengario Cardona, notario, procuratori nobilis Eymerici de Scintillis, militis.

Item, Guillermo Vilaplana, notario, procuratori nobilis Eximini Petri de Corella, militis.

Item, Matheo Stefani, notario, procuratori nobilis Francisci Gilabert de Scintillis, militis.

Item, nobili Petro Pardo de la Casta, militi, seniori.

Item, Petro Bosolu, procuratori nobilis Iacobi d'Aragonia, militis.

Item, nobili Petro Pardo de la Casta, militi, iuniori.

Item, nobili Iohanni Pardo de la Casta, militi.

Item, nobili Petro Roïç de Corella, militi.

Item, nobili Ianuario Rabaça, militi.

Item, nobili Iaufrido de Thous, militi.

Item, nobili Anthonio de Vilaragut, militi.

Item, nobili Petro Ladro, militi.

Item, nobili vicecomiti de Mançanera.

Item, nobili Berengario de Vilaragut, militi.

Item, nobili Galvanno de Villena, militi. ||[7r]

Item, nobili Petro Ladro.

Item, nobili Sanccio Roïç de Lihori, militi.

Item, nobili Iohanni de Proxita, militi.

Item, nobili Petro de Scintillis, militi.

Item, nobili Eximino Petri de Calataiubio, militi.

Et eadem die mercurii intitulata vicesima sexta dicti mensis decembris, in eadem civitate Valentie, ex literis suppradictis fuerunt presentate per dictum Martinum Tolsa, notarium, ut ipsem retulit, ac fidem fecit michi Iacobo Benedicti, regio scriptori litere inferius enarrande subscriptis directe personaliter adinuentis ut sequitur.

Primo, honorabili Francisco Çabater, vicario generali et procuratori reverendi domini episcopi Valentie.

Item, decano et capitulo sedis Valentie.

Item, Petro Vives, presbitero, rectori loci d'Eslida, procuratori domini episcopi Dertusensis.

Item, Francisco Ros, canonico et preposito sedis Valentie, procuratori abbatis monasterii Vallis Digne.

Item, honorabili Guillermo de Vich, militi, procuratori illustris domini regis Navarre, ducis Gandie.

Item, Matheo Pujades, militi.

Item, Francisco Pelegri, notario, procuratori Francisci Martorell, militis.

Item, Petro de Vallterra, militi.

Item, Iacobo Gaçol, notario, procuratori Bernardi Iohannis, militis.

Item, Iohanni Fabra, militi.

Item, Francisco Vilba, notario, procuratori Iohannis de Valterra, militis, iunioris.

Item, Francisco Pelegri, notario, procuratori Iacobi Romeu, militis, iunioris.

Item, Anthonio Vilana, notario, procuratori Vitalis d'Oriz de Blanes, militis.

Item, Iohanni Tolsa, militi.

Item, dicto Francisco Vilba, notario, procuratori Iohannis de Valltera, militis, senioris. ||[7v]

Item, Francisco Stanya, militi.

Item, Guillermo de Vich, militi.

Item, Iacobo Ioffre, militi.

Item, dicto Francisco Pelegri, notario, procuratori Iacobi Romeu, militis, senioris.

Item, Iohanni Figuerola, militi.

Item, Crespino de Valldaura, militi.

Item, Iaufrido de Borja, militi.

Item, iuratis et probis hominibus civitatis Valentie.

Item, Petro Puig, notario, sindico ville Corbarie.

Item, Iohanni Martinez, notario, sindico ville Cullarie.

Inquam eadem die mercurii computata vicesima sexta dicti mensis decembris, dicti anni .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}. Iohannes Deulofeu, nuncius, iuratus, dixit ac retulit dicto Martino Tolsa, quod eisdem literis presentaverat directam maiorali loci de Quart, eidem maiorali in civitate Valentie, personaliter reperto.

Et etiam, proxime dictis die et anno, Petrus de Fries, portarius domini regis retulit ac relationem fecit dicto Martino Tolsa, quod die eadem ex literis antef<a>ctis directas personis infradicendis presentaverat eis in eadem civitate Valentie personaliter adinuentis.

Primo, nobili Galcerando Castellar, militi.

Item, Gabrieli Thomàs, notario, procuratori nobilis Manuelis de Villanova.

Item, Francisco Pelegri, notario, procuratori nobilis Roderici Diez, militis.

Item, nobili Manueli Diez, militi.

Item, nobili Ludovico Diez, militi.

Item, Iacobo Vidal, notario, procuratori nobilis Hugonis de Cardona, militis.

Item, nobili Manueli de Montagut, militi.

Item, Guillermo de Castellbell, notario, procuratori nobilis Anthonii de Cardona, militis. ||[8r]

Succesive autem dicta die mercurii intitulata vicesim sexta dictorum mensis et anni, Garsias Perez, virgarius curie dicti honorabilis baiuli generalis regni Valentie, retulit quod die eadem ex literis suppratactis personis inferius designatis presentaverat eas que dirigebantur eisdem:

Primo, Alfonso Roïç de Corella, militi.

Item, Francisco de Soler, militi.

Item, Anthonio de Castellvi, militi.

Item, Petro Mercader, militi.

Item, literam directam Graciano de Monsoriu, militi, presentaverat Galcerando de Monsoriu, militi, eius fratri.

Item, Iohanni de Castellvi, militi.

Item, Matheo Stefani, notario, procuratori Francisci Sarçola, militis.

Item, Petro de Valleriola, militi.

Item, Ausiano Marchi, militi.

Item, Iacobo de Romani, militi.

Item, Nicholao de Valleriola, militi.

Item, Iohanni Martinez, notario, procuratori Bernardi Scorna, militis.

Item, Petro de Castellvi, militi.

Item, Petro Siscar, militi.

Item, Iohanni Roiz de Moros, militi.

Item, Iohanni d'Exarch, militi.

Item, Arnaldo Cabrera, notario, procuratori Berengarii Mercader, militis.

Item, Francisco d'Esplugues, militi.

Ulterius vero Berengarius Bataller, virgarius curie dicti honorabilis baiuli generalis retulit in civitate Valentie quod ex literis suppratactis presentaverat in locis, diebus, personis et universitatibus sequentibus, videlicet, singulis eorundem literas eis directas: ||[8v]

Primo, enim dixit et retulit quod die veneris computata .XXVIII[a]. dicti mensis decembris dicti anni presentaverat abbati a monasterii Sancti Bernardi extra muros Valentie, literam ei directam in dicto monasterio personaliter reperto.

Item, literam directam nobili Galcerando de Montagut, presentaverat in villa Muriveteris dicta .XXVIII[a]. mensis decembris, Berengario Centelles, notario, dicte ville, procuratori dicti nobilis.

Item, eadem die in dicta villa literam directam Ludovico Aguilo, militi, presentaverat Iacobo Munyoz, procuratori suo.

Item, eadem die Enneco d'Esparça.

Item, eadem die Galcerando de Borja,[12] *militi.*

Item, dicta die, Salvatori Olives, militi.

Item, die sabbati vicesimanona eiusdem mensis decembris, iuratis et probis hominibus ville Castilionis.

Item, eadem die, iuratis et probis hominibus ville Borriane.

Item, etiam dicta die, iuratis et probis hominibus Ville Regalis.

Item, die lune tricesimaseptima dictorum mensis et anni, iuratis et probis hominibus ville de Peniscola.

Item, die martis computata prima mensis ianuarii dicti anni .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}. presentaverat abbati monasterii de Beniffaçano, literam sibi directam in dicto monasterio personaliter adiuvento.

Item, die mercurii intitulata secunda eiusdem mensis ianuarii literam directam reverendo magistro ordinis Beate Marie de Muntesa et Sancti Georgii presentaverat Raymundo Torres, eius procuratori.

Item, eadem die, iuratis et probis hominibus ville de Morella.

Item, dicta die, Iohanni Ram, militi.

Item, eadem die, Dominico Cubells, militi. ||[9r]

Item, die mercurii vicesima febroarii dicti anni, Vincentio Dezpuig, domincello.

Item, die veneris .XXII^{a}. proxime dictorum mensis et anni, Ausiano Rotlan, militi.

Item, eadem die, Eximino Perez Scriva, domicello.

Inquam Bernardus Comes, nuntius iuratus retulit in dicta civitate Valentie, quod ex eisdem literis suppratactis in locis et diebus infradicendis fecerat presentationes universitatibus et personis sequentibus:

Primo, videlicet, dixit et retulit quod die iovis intitulata .XXVII^{a}. mensis decembris anno iamdicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVII°. presentaverat iuratis et probis hominibus villa Algezire, literam eis directam.

Item, dicta die, Bernardo Sanç, militi.

Item, Petro Sanç, militi.

Item, Arnaldo Ferrer, militi.

Item, eadem die, iuratis et probis hominibus civitatis Xative.

¶ [12] En realitat diu: *Borrja.*

Item, die veneris .XXVIII[a]. eiusdem mensis decembris, iuratis et probis hominibus ville de Ontinyén.

Et etiam, eadem die veneris, iuratis et probis hominibus ville de Bocayren.

Item, dicta die, Petro Segarra, procuratori Galcerandi de Loriç, militis.

Item, dicto Petro Segarra, procuratori Iohannis de Loriç, militis.

Item, Ludovico Ferrer, militi.

Item, die sabbati vicesima nona dictorum mensis et anni, iuratis et probis hominibus ville de Biar.

Item, die lune .XXXI[a]. et ultima dicti mensis decembris, iuratis et probis hominibus ville de Oriola.

Item, die martis computata prima mensis ianuarii eiusdem anni, nobili Petro de Rochafull, militi.

Item, die iovis intitulata tertia mensis ianuarii anno pretacto a Nativitate Domini .M[o]CCCC[o]XXXVII[o]. iuratis et probis hominibus ville Alicantis.

Item, die veneris quarta eiusdem mensis ianuarii, iuratis et probis hominibus ville Sexone. ||[9v]

Item, die sabbati quinta dicti mensis, Galcerando Guerau, baiulo ville d'Alcoy, presentaverat literam directam iuratis et probis hominibus dicte ville d'Alcoy.

Item, die dominica, sexta proxime dictorum mensis et anni, iuratis et probis hominibus ville de Penaguila.

Post hec autem suppradictus Iohannes Deulofeu, nuntius iuratus qui suppra retulit in civitate Valentie quod ex literis superius enarratis in locis et diebus infradicendis fecerat presentationes personis et universitatibus subscriptis:

Primo, videlicet, dixit et retulit quod die dominica intitulata tricesima mensis decembris anno a Nativitate Domini millesimo qudringentesimo tricesimo septimo, literam directam iuratis et probis hominibus ville Lirie, presentaverat eisdem.

Item, die lune tricesimaprima eiusdem mensis decembris, iuratis et probis hominibus civitatis Sugurbii.

Item, eadem die lune, reverendo domino Francisco, miseratione divina episcopo Segobricensis.

Item, eadem met die, decano capitulo et canonicis ecclesie Segobricem. ||[10r]

Item, die veneris intitulata quarta mensis ianuarii dicti anni, iuratis et probis hominibus ville Altipontis.

Item, die dominica, sexta eiusdem mensis ianuarii, iuratis et probis hominibus ville de Ademuç.

Item, die lune septima proxime dictorum mensis et anni, iuratis et probis hominibus ville Castrifabib.

Deinde vero die sabbati intitulata vicesima nona mensis decembris anno quo suppra a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, Alfonsus de Vila Real, virgarius curie dicti honorabilis baiuli generalis regni Valentie, dixit ac retulit quod ex literis antefa<c>tis di rectas personis infradicendis presentaverat eis dicta die in civitate Valentie, personaliter adiuventis que sequntur:

Primo, Iaufrido de Blanis, domicello.
Item, Iohanni de Claramunt, olim de Vilarnau, domicello.
Item, Iohanni de Montpalau, domicello.
Item, Miquaeli Pujades, domicello.
Item, Petro Galceran de la Serra, domicello.

Insuper enim die sabbati computata sextadecima mensis febroarii anno iamdicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, Martinus Tolsa, notarius et scriptor dicti domini regis, retulit ||[10v] *ac fidem fecit michi, dicto Iacobo Benedicti, quod die eadem ex literis superius mentionatis presentaverat quasdam personis infrascriptis, prout declarabitur subsequenter:*

Primo, nobili Iacobo d'Aragonia, militi.
Item, nobili Philipo Boÿl de Maçamagrell.
Item, nobili Iohani Roiz de Corella, militi.
Item, nobili Ludovico de Calathaiubio, militi.
Item, nobili Iohanni de Calataiubio, militi.
Item, nobili Iacobo de Vilaracuto, militi.
Item, nobili Petro Boÿl.
Item, Fancisco Navarro, militi.
\Item, Gabrieli Navarro, militi/.[13]
Item, Francisco de Soler, militi.
Item, Miquaeli Iulia, militi.
Item, Martino Çabata, militi.
Item, Guillermo Masco, domicello.
Item, Dominico Masco, domicello.
Item, Petro Çabata, domicello.
Item, Francisco Marrades, domicello.
Item, Iohanni de Sanct Adria, domicello.

¶ [13] Anotació entre línies.

1437, març 8. València.
Pere Bou prorroga les corts al 20 de febrer.

Denique autem die veneris intitulata octava mensis marcii dicti anni millesimi .CCC-C^{i}XXXVII^{i}. litera directa ex iamdictis nobili Martino Pardo de la Casta, militi, fuit presentata eidem nobili dicta die per me, dictum Iacobum Benedicti, in civitate Valentie, personaliter adiuvento. ||[33r]

Et[14] *dictus honorabilis Petrus Bou dixit quod in admissione dicte contumacie per eum superius facta et aliis omnibus iamdictis perseverabat.*

Ac nichilominus dictus honorabilis Petrus Bou, ibidem ad alios actus non divertendo sed ad actum prorogationis dictarum curiarum procedens tradidit dicto Iacobo Benedicti, notario et scribe pretacto ac per eum legi et publicari mandavit in presentia omnium prenominatorum de tribus brachiis preexpressis quandam cedulam papiri scriptam, tenoris huiusmodi:

Yo, Pere Bou, conseller del molt alt senyor rey e lochtinent general de governador del regne de València, havent manament e poder special de l'alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del dit senyor rey, frare seu, ab letra sua dada en la ciutat de Çaragoça, a nou dies del mes de jener proper passat a les coses dejús scrites, segons en la dita letra és contengut. Com per causa de alguns affers concernents honor e servey del dit molt alt senyor rey, lo dit[15] senyor rey de Navarra no puxa ne li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és quatorzén dia del present mes de febrer, al qual dia fon prorogada, en lo quart del mateix mes de febrer, la assignació feta e dia assignat de les corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, indites e manades en la vila de Castellfabib als íncoles del dit regne de València, ab letres sues, per celebrar aquelles segons se requer. Per tal, e per les causes e rahons en la dita prorogació expressades, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e yo, en nom e veu del dit senyor e per aquell, per lo dit poder per lo dit senyor a mi donat, prorogua e prorogue lo dia e terme de les dites corts al vintén dia del present mes de febrer e en lo present loch. Manant al dit Jacme Beneyto, notari e scrivà qui dessús, que les dites coses continue e de aquelles faça carta pública. ||[33v]

Publicata igitur ac lecta cedula presinserta, ibidem sindici et procuratores iamdicti ac alie singulares persone brachiorum predictorum et eorum quilibet verbotenus dixerunt postulata prius venia et obtenta quod ipsi non consentiebant neque consentire intendebant tacite vel expresse in dicta prorogatione et actu inde facto ut predicitur et publicato, quinimo stabant et

¶ [14] El full 33r-v està inserit en un lloc que no li correspon per ordre cronològic.
¶ [15] Ratllat: *molt alt*.

perseverabant in protestationibus et dissentimentis tam verbotenus quam in scriptis in aliis prorogationibus iam factis ut superius continetur singula singulis refferendo in eo videlicet quod preiuditium et lesionem dictorum brachiorum concernebat. Volentes dictas protestationes et dissentimenta hic pro factis et insertis haberi.

Et ilico, dictus honorabilis Petrus Bou, pro responsione dictis protestationibus et dissentimentis pro parte dictorum brachiorum sibi factis verbotenus ut iam dicitur tradidit dicto Iacobo Benedicti ac per eius legi iussit quandam cedulam papiream tenoris ut ecce:

Lo dit honorable en Pere Bou, lochtinent general de governador del regne de València, dissentint a les protestacions per los staments ecclesiàstich, militar e real fetes, diu que no entén a fer contra furs e privilegis del regne faent la prorogació del terme assignat a les dites corts, com solament lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general e ell, dit en Pere Bou, per e en nom del dit senyor e per aquell, per lo poder a ell specialment donat, ha feta la dita prorogació e assignació de terme al vint-e-tresén[16] dia del present mes de febrer per tenir e celebrar les dites corts per lo dit senyor rey lochtinent. Et persevere en les dites respostes fetes als protests donats per los dits estaments e singulars de aquells en les altres prorogacions fetes. Salvu, emperò, que puxa dir e enadir a les dites respostes e a la present tot ço que voldrà e li parrà ésser útil e expedient. Requirent al notari et…[17] ||[11r]

1437, gener 14. València.

Crida pública per a informar que tots els convocats a les corts han de presentar-se l'endemà a la Seu de València, a les tres de la vesprada.

Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, die videlicet lune intitulata quartadecima mensis ianuarii, honorabilis Petrus Bou, consiliarius illustrissimi domini Aragonum regis et locumtenens generalis, gerentisvices gubernatoris in regno Valentie, in civitate Valentie personaliter existens, virtute cuiusdam comissionis per dominum regem Navarre, infantem Aragonum et Sicilie ac dicti domini regis Aragonum, fratris sui, locumtenentem generalem sibi facte tenoris sequentis:

Iohannes, Dei gratia rex Navarre, infans et gubernator generalis Aragonum et Sicilie, dux Nemorensis, Gandie, Montisalbi et Petresfidelis, comes Ripacurcie ac dominus civitatis Balagarii, locumtenens generalis serenissimi domini regis, fratris nostri carissimi. Nobili et dilectis consiliariis dicti domini regis et nostris, Eximino Petri de Corella, militi, gerentivices gubernatoris in regno Valentie, et Petro Bou, eius locumtenentis. Salutem et dilectionem. Cum

¶ [16] Abans les prorroga al 20 de febrer. ¶ [17] El document torna a la numeració original. El foli 33r-v està inserit en un lloc que no li correspon per ordre cronològic. El text continua al foli 34r.

\nos/ curias generales regnicolis, incolis et habitatoribus regni Valentie predicti ad quintamdecimam diem mensis ianuarii et anni presentium, in civitate Valentie indixerimus celebrare et hesitemus an die assignato in dicta civitate valeamus personaliter interesse properterea vobis et vestrum cuilibet insolunt[18] *de quorum probitate plenam fiduciam obtinemus, dicimus, committimus et mandamus quod vice et in personam nostram, si dicto die in dicta civitate non affuerimus, dictas curias tam presentibus quam absentibus ad quadraginta dies inde continue et inmediate sequturos in una, duabus vel pluribus vicibus seu prorogationibus prout vobis videbitur, valeatis et quilibet vestrum valeat prorogare. Quoniam, nos contextu huiusmodi vobis et vestrum cuilibet in solum super his et inde dependentibus vel eis necessariis et connexis regias vices comitimus plenarie atque nostras preterea suplemus omnem deffectum et solemnitatem si qui appareant vel desint super hiis que vobis auctoritate officii locumtenentis qua ||*[11v] *fungimur comittimus in hac parte. Datum Cesarauguste sub nostro sigillo secreto, die nona ianuarii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo.* El rey Juan.

Ordinavit ac fieri et publicari fecit per loca solita dicte civitatis ut es moris preconium sive proclamationem infrascriptam, tenor cuiusquidem proclamationis, talis est:

Ara ojats què us fa a saber l'alt senyor rey de Navarra, infant d'Aragó e de Sicília e lochtinent general del molt alt senyor rey, e en persona e loch de aquell, lo honorable en Pere Bou, conseller del dit senyor rey e lochtinent general de governador en regne de València, que com corts generals sien stades e són convocades per manament del dit senyor rey de Navarra, lochtinent general dessús dit, als prelats, persones eclesiàstiques, nobles, cavallers, hòmens de paratge, universitats de ciutats e viles reals acostumades e acostumats convocar en corts generals del dit regne, en la present ciutat de València per al dia de demà que seran comptats quinze dies del present mes de jener, per ço que als damunt dits e cascú de aquells sia maniffest e sàpien lo loch on deuen compàrer per la dita rahò, lo dit senyor e o lo dit honorable lochtinent general de governador en nom e loch de aquell notiffiquen als damunt dits e cascun de aquells lo dit loch on deuen compàrer, ço és, la Seu de la dita ciutat de València, a les tres hores aprés migjorn del mateix dia.

¶ [18] Ratllat: *quam vice et in personam*.

Pròrrogues

Primera pròrroga

1437, gener 15. Seu de València.

Reunió dels tres braços. Pere Bou, lloctinent del governador del regne de València, Gabriel Paloma i Guillem Pelegrí, doctors en lleis i conseller del rei, prorroguen les corts al 25 de gener. Els braços protesten tant per la convocatòria com per la pròrroga, al·legant que en cap moment no s'ha respectat la legalitat foral.

Post hec autem die martis intitulata quintadecima dicti mensis ianuarii, anno iamdicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, Bartholomeus Andres, tronpeta sive preconitzator publicus dicte civitatis Valentie, retulit michi Iacobo Benedicti, dicti domini regis scriptori se de mandato et ordinatione dicti honorabilis locumtenentis ||[12r] *gubernatoris eri publicasse per loca solita ipsius civitatis tubis sonantibus ut est moris proclamationem suprascriptam currente quarta hora postmeridiem.*

Deinde autem die predicta martis computata quintadecima eiusdem mensis ianuarii que erat dies assignationis curie antedicte convenerunt et congregati fuerunt in ecclesia Sedis dicte civitatis, hora tertia vel quasi post meridiem, persone que inferius subsequntur:

Pro brachio sive statu ecclesiastico

Frater Berengarius de Vicco, abbas monasterii Vallis Digne.

Frater Bernardo Guda, prior Sancti Georgii, procurator reverendi domini episcopi Valentie, necnon domini magistri ordinis Beate Marie de Muntesa et Sancti Georgii, ac procurator magistri generalis ordinis Mercedis Captivorum et comendatoris de Torrent.

Guillermus de Pratis canonicus sedis Valentie procurator reverendi domini episcopi Dertusensis, necnon procurator et yconomus capituli Sedis Valentie, ac procurator domini abbatis monasterii de Beniffaçano.

Frater Franciscus Guarner, procurator domini abbatis monasterii Sancti Bernardi extra muros Valentie.

Pro statu militari

Petrus Çabata, domicellus, sindicus et procurator assertus status brachii militaris et nomine suo proprio.

Anthonius d'Altarriba, notarius, procurator nobilium Petri d'Urrea et Theresie d'Ixer, eius matris. ||[12v]

Pro statu civitatum et villarum regalium

Iohannes Marroma, notarius, sindicus civitatis Valentie.

Iohannes d'Artigues, notarius, sindicus civitatis Segobricensis.

Nicholaus Figuerola, legum doctor, sindicus ville Morelle.

Innocentius de Moya, notarius, sindicus ville Algezire.

Petrus Ferrando, notarius, sindicus villarum Burriane et Ville Regalis.
Miquael Gali, notarius, sindicus ville Castilionis.
Iacobus Gaçol, notarius, sindicus ville Lirie.
Petrus Puig, notarius, sindicus ville et honoris de Corbera.
Iohannes Martinez, notarius, sindicus ville Cullarie.
Petrus Climent, notarius, sindicus ville Paniscole.

Et omnibus ut premittitur congregatis in Sede iamdicta ut dessuper continetur in continenti honorabilis Petrus Bou, locumtenens generalis gerentis vices gubernatoris iamdictus ibidem personaliter constitutus pro actu prorrogationis curiarum predictarum una cum honorabilibus Gabriele de Palomar et Guillermo Pelegri, legum doctoribus, consiliariis domini regis iamdicti, volens virtute \litere/ sive comissionis dicti domini regis Navarre, locumtenentis iamdicti, dessuper iam inserte quam ibidem per me, dictum Iacobum Benedicti, regium scriptorem, legi alta voce ac publicari mandavit illaque sic lecta et publicata ad prorogationem dictarum curiarum procedere, ilico, dicti frater Berengarius de Vico, frater Bernardus Guda, Guillermus de Pratis et frater Franciscus Guarner, previis nominibus pro se et aliis his adherere volentibus, obtenta prius per eos venia postulata, obtulerunt et presentarunt eidem honorabili ||[13r] *Petro Bou, locumtenenti, et per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari requisiverunt quandam protestationis cedulanm tenoris sequentis:*

1437, gener 15. Seu de València.
Resposta del braç eclesiàstic a la pròrroga feta per Pere Bou.

Venia petita et obtenta, etc.

A audiència dels molt reverents bisbes de València e de Tortosa e de mestre de Santa Maria de Muntesa e de Sent Jordi, e o de mossén Berthomeu Rovira, canonge de la Seu de Leyda, procurador del dit molt reverent senyor bisbe de València, e de mossén Pere Vives, prevere, rector de Eslida, procurador del dit molt reverent senyor bisbe de Tortosa, e de frare Bernat Guda, prior de les cases de Sant Jordi de la ciutat de València, procurador del dit molt reverent senyor maestre de Muntesa e de Sent Jordi, e de frare Macià (*en blanc*), procurador del reverent mestre general de la Mercé, és pervengut que vós, molt honorable en Pere Bou, lochtinent de governador de regne de València, dient vós haver a açò comissió del molt illustre senyor lo senyor don Johan, per la gràcia de Déu rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, volets e entenets prorogar o hauríets ja porrogat a cert temps les corts generals que lo dit senyor rey, lochtinent, havia e ha deliberat tenir et celebrar en la dita ciutat de València als íncoles e habitants en lo dit regne, e havia assignat lo present dia de hui que·s compta lo quinzén dia del corrent mes de jener, ab letres sues dades en Castellfabib a quinze dies del proppassat mes de dehembre, offerint en aquelles que en la jornada de huy seria en la dita e present

ciutat de València. E com, ab aquella humil e subjecta reverència del dit molt alt senyor rey e del dit senyor rey lochtinent que·s pertany parlant, segons furs e privilegis del dit regne algú no ||[13v] puxa tenir o celebrar corts generals o parlament en lo dit regne sinó lo dit molt alt senyor rey personalment o, en cas de necessitat urgent de la sua persona, son primogènit, e per consegüent, tal prorogació com és la dessús mencionada que vós voleu fer o haveu ja fet, que és acte preparatori e per lo qual se ve a la celebració de corts, no puxa ésser feta sinó per lo dit molt alt senyor rey personalment, o en lo dit cas de necessitat urgent de la sua persona, per son primogènit. E los dits actes de convocar, tenir e celebrar corts generals en lo dit regne e, per consegüent, de porrogar los términs als quals tals corts són convocades, los quals actes són preparatoris a la celebració de les dites corts, sien e són tals que·s han fer per lo molt alt senyor rey o, en lo dit cas de urgent necessitat de sa persona, per son primogènit, e aquells hajen ésser o star dins lo dit regne com fan los dits actes \o algun/ o alguns de aquells, e no puxen ne poden ésser fets per migà o ministeri de alguna altra persona de quantaque dignitat o preheminència sia e qualsevol poder o comissió haja, majorment si tal comissió o poder és feta o donat essent fora lo dit regne de València lo fahent o donant tal poder o comissió. E si en la jornada que·s volen fer tals prorogació o prorogacions és fora lo dit regne aquell qui ha volgut fer o donar tal comissió o poder, així com lo dit senyor rey de Navarra era fora lo dit regne com vos feu la dita que pretenets vostra comissió, e així com en la jornada de huy que volets fer o havets fet la dita prorogació és fora lo regne de València dessús dit, e no ha encara en la dita ciutat jurat servar furs e privilegis del dit regne. Per tal, los dits mossén Berthomeu Rovira, en Pere Vives, frare Bernat Guda e frare Macià (*en blanc*), en los dits noms de procuradors ||[14r] dels dits reverents bisbes e mestres per los dits seus principals e per cascun de ells, e per llurs vassalls, e per tots aquells e sengles del braç o estament ecclesiàstich del dit regne de València qui adherir hi volran, ab la dita vènia supliquen lo dit senyor rey lochtinent que sia de sa mercé, per observància dels dits furs e privilegis e libertats e bons usos del regne sobredit, haver per no feta la dita convocació, e en virtut de aquella, no voler procehir a actes alguns, e a vós, dit molt honorable lochtinent de governador, requiren que la dita porrogació o altra ne algun altre acte tocant lo fet de les dites corts no façats, e ab aquella humil e subjecta reverència del dit molt alt senyor rey e del dit senyor rey lochtinent que·s pertany, e ab la dita vènia demanada e obtenguda, totstemps parlant, dien e protesten que les dites convocació, celebració e porrogació e porrogacions de corts generals per los esguarts dessús tocats e altres aparens per les letres de la dita convocació *et alias*, los quals protesten, puxen per avant specifficar si mester serà, són contra expresses disposicions de furs, privilegis, libertats e bons usos del regne de València damunt dit, e que en les dites convocació, celebració e porrogació o porrogacions o havents qualsevol connexitat o dependència ab o de aquelles, no consenten ne consentir hi entenen, tàcitament o expressa, ans com e en quant sien o ésser puxen contra furs, privilegis, libertats e

o bons usos del dit regne e o del dit braç o stament ecclesiàstich e o de qualsevol dels del dit braç e o de lurs vassalls o de qualsevol dels altres braços del dit regne hi contradien e ||[14v] dissenten e que no contrastant les dites convocació, celebració, porrogació o porrogacions e altres qualsevol actes o procehiments fets o fahedors los dits furs, privilegis, libertats e bons usos romanguen e sien salvus e il·leses, e en sa plena efficàcia, valor e fermetat, e que no y puxa ésser ne y sia fet o causat prejuhí, lesió o dan algú, suplicant e requirent la present scriptura ésser continuada en lo procés de la dita cort, per haver-ne memòria en esdevenidor.

1437, gener 15. Seu de València.
Resposta de Pere Sabata, síndic del braç militar, a la pròrroga feta per Pere Bou.

Post cuiusquidem cedule presentationem ilico honorabilis Petrus Çabata, domicellus, sindicus et procurator assertus brachii militaris dicti regni Valentie, postulata per eum primutus venia et obtenta obtulit et presentavit eidem honorabili Petro Bou, locumtenente, ac per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari requisivit quandam protestationis cedulam tenoris sequentis:

Dispost[19] és per fur del present regne que algú no puxa tenir ni celebrar corts generals o algun parlament per lo senyor rey, sinó lo senyor rey personalment o, en cas de urgent necessitat de la persona del dit senyor, son primogènit. E a audiència d'en Pere Çabata, donzell, síndich del braç militar del dit regne e procurador de molts singulars del dit braç, sia novament pervengut que vós, molt honorable en Pere Bou, ||[15r] lochtinent de portantsveus de governador del present regne, com a pretenent vós haver poder e comissió de l'alt senyor rey de Navarra, com a lochtinent general del dit senyor rey, per rahó de la convocació que lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent qui dessús se diu haver feta de corts generals als regnícoles del present regne en la present ciutat al corrent dia de huy, que·s compten quinze dies del present mes de jener, segons per letres de la dita convocació appar, trameses e presentades a diverses singulars del braç militar, volents e entenents fer porrogació de la convocació pretesa de les dites corts, jatsia *citra*, *contra et preter* forma de fur del present regne e aquell no observant. E com, vènia precedent del dit senyor e de la sua real magestat, la dita convocació sia en gran prejuhí e derogació de furs e privilegis del present regne e encara contra aquells, com corts generals no·s puxen tenir ni celebrar sinó per lo senyor rey o per son primogènit en lo dit cars, segons és dit, ni per lo semblant *ut suppra* parlant se pogué fer la dita convocació, per medi de la qual se ve a la celebració e majormant per lo dit molt alt senyor rey de Navarra, com a lochtinent del dit senyor rey, e molt menys en altres noms que·s mostren ésser

¶ [19] Al marge: *curiarum non posse locumtenente tenere.*

apposats en les letres de la convocació pretesa. E sens procehir majorment prestació de jurament de aquell dit senyor rey de Navarra com a lochtinent qui dessús, en la present ciutat e segons la forma *in similibus* acostumada servar. E menys, vós, dit molt honorable mossén lo lochtinent, podets fer la dita que pretenets voler fer prorogació, atés majorment la absència del dit senyor del present regne, *cum* car pux la ||[15v] dita[20] convocació no·s pot fer axí poch la dita pretesa comissió de porrogar, com per medi de aquella se diga voler venir a celebració de les dites corts. E considerat que la dita que·s diu comissió se diu ésser feta fora lo present regne e essent absent lo dit senyor rey de Navarra del present regne, e en la present ora que·ns pretenets voler fer prorogació, lo dit senyor rey és per lo semblant absent del present regne. E per consegüent, la dita pretesa prorogació en vigor de la que pretenets comissió, *nec alias* no podets ne devets fer *ut supra* parlant per les dites coses e altres, les quals protesta que en son cas e loch puxa pus largament explicar, e que temps no li precórrega ans li sia salvu e il·lés. Per tal *et alias*, lo dit en Pere Çabata, en los dits noms e qualsevol de aquells, ab les dites vènia e reverència qui dessús parlant, diu que en la dita convocació e preteses prorogació e prorogacions, crida o proclama que·s facen e vullen fer o sia feta per lo dit senyor rey de Navarra o per vós, dit molt honorable mossén lo lochtinent e comissari pretés qui dessús, e per altres qualsevol persona en nom e veus del dit senyor, no consent ni consentir entén tàcitament ni expressa, ans hi dissent e contradiu a qualsevol actes, fets e o d'ací avant per les dites rahons e o qualsevol de aquelles fahedors, protestant que per aquelles dites convocació, porrogació o porrogacions o proclama que·s pretenen voler fer o que sia feta o d'ací avant se farà, o celebració pretesa o actes dessús dits, o qualsevol de aquells, no sia ne puxa ésser prejudicat a furs, privilegis, libertats e bons usos del dit regne ne als furs, privilegis, libertats e ||[16r] inmunitats del dit braç militar e singulars de aquell, ne a llurs terres, heretats, vassalls ne béns llurs ni de algú de aquells. Ans les dites preteses convocació et prorogació, no obstants los dits furs, privilegis, libertats e inmunitats del dit braç militar e dels singulars de aquells e de llurs terres et heretats, sien e romanguen en lur efficàcia e virtut les dites convocació, prorogacions, proclama o crida e celebració en res no obstants, suplicant lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent qui dessús, que sia de sa mercé, per observança dels dits furs e privilegis e bons usos, haver la dita convocació per no feta e, en virtut de aquella, no procehir a alguns actes. E requirent a vós, dit en Pere Bou, com a pretés comissari qui dessús, o en altre qualsevol nom que mils se pertangua, que alguna prorogació o prorogacions no façats. En altra manera, dissentint e protestant *ut suppra*, suplica lo dit senyor e requer a vós la present scriptura *et* protestació façats insertar[21] en lo

¶ [20] Al marge: *comissio prorrogandi extra regnum*.
¶ [21] Al marge: *inserir*.

procés qui·s diu fer de la dita convocació manar e liurar al dit braç carta pública, *in forma assueta*, per haver memòria de les dites coses en lo sdevenidor.

1437, gener 15. Seu de València.
Resposta de Joan Marromà, síndic de la ciutat de València, a la pròrroga feta per Pere Bou.

Inquam eodem contextu Iohannes Marrona, notarius, sindicus civitatis Valentie, postulata per eum primitus venia et obtenta, obtulit et presentavit eidem honorabili Petro Bou, locuntenenti ac per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari requisivit quandam protestationis cedulam tenoris sequentis: ||[17v]

Venia petita et obtenta.

Com vós, molt honorable en Pere Bou, lochtinent general de governador del regne de València, dient haver comissió del molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt e molt poderós nostre rey e senyor, vullats o entenats fer prorogació de la convocació de corts per lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent dessús dit, feta als regnícoles del dit regne, al present dia de huy que·s compta .XV. del present mes de jener, segons apar per letres de convocació del dit senyor rey de Navarra com a lochtinent, dada en la vila de Castellfabib, a .XV. de deembre any .MCCCCXXXVI.[22] E sia cert per furs e privilegis del dit regne que algú no pot tenir o celebrar corts generals o parlament en lo dit regne sinó lo senyor rey personalment e, en cas de necessitat de la persona del dit senyor, son primogènit. E, per consegüent, apparria la dita prorogació, ab la dita vènia parlant, ésser contra furs e privilegis del dit regne. Per què *et alias*, en Johan Marromà, notari, síndich en nom de la dita ciutat e dels justícia e jurats de aquella, diu que no consent en prorogació alguna manada fer de corts per lo senyor rey de Navarra com a lochtinent general, ne en prorogació alguna[23] per vós fahedora, en virtut de comissió o manament algú, ans hi contradiu sinó en tant com per furs et privilegis del dit regne e justícia fer se pusca *et* deja. Requerint *de predictis carta publica, etc.*

||[17r] *Cuiquidem cedule et contentis in ea in continenti suppranominati Iohannes d'Artigues, Innocentius de Moya, Miquael Gali, Iacobus Gaçol, Petrus Puig, Iohanes Martineç et Petrus Climent, sindici iamdicti postulata prius venia et obtenta, dixerunt verbotenus quod adherebant et adhere volebant et intendebant volentes illam pro facta et oblata haberi in omnibus et per omnia.*

¶ [22] Al marge: *curia non celebrare locumtenentis.*
¶ [23] Ratllat: *manada fer de corts.*

1437, gener 15. Seu de València.
Resposta de Nicolau Figuerola, síndic de la vila de Morella, a la pròrroga feta per Pere Bou.

Et etiam, eodem instanti, Nicholaus Figuerola, legum doctor, sindicus ville Morelle, obtenta per eum prius venia postulata, obtulit ibidem et presentavit dicto honorabili Petro Bou, locumtenenti iamdicto, ac per me, dictum notarium legi et publicari requisivit quandam papiri cedulam protestationem in se continentem, tenoris huiusmodi:

Venia petita et obtenta.

Com segons furs, privilegis e bons usos del regne de València, parlaments ho corts generals no puxen ni degen ésser celebrades en lo dit regne, sinó per lo molt alt senyor rey tan solament, e ho per son primogènit en cars de urgent necessitat, e no pas per alguna altra persona, e menys poden o deuen ésser convocades obstants los dits furs, privilegis e bones costumes. E com lo molt il·lustre senyor don Johan, rey de Navarra, infant de Aragó e de Sicília, ||[17v] com a lochtinent general del molt alt senyor rey, \haja/[24] convocades corts generals als íncoles e habitadors del dit regne, celebradores en la present ciutat de València, segons per les letres de la dita convocació appar. E vós, honorable en Pere Bou, lochtinent del portantveus de governador del dit regne, affermant vós haver poder e comissió del molt il·lustre senyor rey de Navarra, infant e lochtinent general, a fer prorogació de les dites corts en lo present dia qui·s compta .XV. dia del mes de jener, preffingit e assignat a la que·s diu celebració de corts generals, entenguats prorogar la dita jornada. Per tant, micer Pere Ram e en Nicholau Figuerola, doctors en leys, síndichs de la vila e aldeyes de Morella, ab aquella homil e subjecta reverència que·s pertany del dit senyor, dien \en lo dit nom/, per si e per tots los aderents e aderir volents, ab la vènia qui dessús, que no consenten ni consentir entenen en alguna manera a la que·s diu convocació ho prorogació, ne en nengun acte en virtut de aquella fet o enseguit o enseguit e ho fahedor *in futurum*. Ans expressament hic dissenten e contradien entant com en ells és tàcitament ni expressa, protestant que per les dites convocació e prorogació *vel aliis* per lur presència e comparició o alguns altres actes fets o fahedors, no sia ni puxa ésser feyt, causat o engendrat prejuhí, lesió o derogació alguna als dits furs, privilegis e bons usos del dit regne, *signanter* al braç real pertanyents o toquants *qualitercumque* ni a les inmunitats o libertats de la dita vila e aldeyes, ans aquells e aquelles sien e romanguen en lur efficàcia, força e valor, les dites convocació e pretesa porrogació ||[18r] no obstants en alguna via e o manera. Supliquant lo dit senyor rey que sia de sa mercé, per observància dels dits furs, privilegis e bons usos, haver la dita convocació per no feta, e en virtut de aquella, no

¶ [24] Ratllat: *aya*.

voler procehir o enantar de aquí avant a alguns actes, requerint a vós, dit honorable en Pere Bou, *dicto nomine*, que alguna prorogació o prorogacions no façats. En altra manera, dissentint, contradient e protestant *ut suppra*, supliquen lo dit senyor rey e a vós, *dicto nomine*, requeren que la present scriptura e protestació faça o façats insertar en lo procés qui·s diu fer de la dita convocació, e liurar e donar carta pública per haver memòria de les dites coses en sdevenidor.[25]

1437, gener 15. Seu de València.
Resposta de Pere Ferrando, síndic de les viles de Borriana i Vila-real, a la pròrroga feta per Pere Bou.

Successive post predicta, Petrus Ferrando, notarius, sindicus villarum Burriane et Ville Regalis, obtenta per eum prius venia postulata, obtulit et presentavit ibidem dicto honorabili Petro Bou, locumtenenti quo suppra et per me, dictum notarium, legi et publicari requisivit protestationis cedulam subscriptam, cuius tenor talis est:

Venia petita et obtenta.
Molt alt senyor,

Com per manament de vostra alta senyoria, així com a lochtinent general del molt excel·lent senyor rey, en los seus regnes de Aragó e de València, hajats convocat corts generals als habitadors ||[18v] de aquest regne de València, celebradores a .xv. del present mes de jener en la ciutat de València segons que en la letra per vós, senyor, tramesa de la dita convocació als justícia, jurats, prohòmens e universitat de la vila de Burriana, dada \en/ Castellfabib, és contengut. E com segons forma de furs, privilegis e libertats del dit regne, convocació de corts generals solament ha et deu ésser feyta e aquelles celebradores per lo senyor rey, segons en los dits furs, privilegis e libertats clarament appar, als quals se reffer. Per tal, en Pere Ferrando, missatger e síndich de la dita vila de Burriana, e encara síndich e missatger de la vila de Vilareal, per interés de aquelles e per conservació dels dits furs, privilegis e libertats, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, diu que en tant quant la dita convocació de les dites corts e actes de aquén fahedors, sien e facen e o sien o seran e se mostren o·s mostraran ésser o fer contra los dits furs, privilegis e libertats o infringiment, lesió o prejuhí dels dits furs, privilegis e libertats, que no y consent ni consentir entén tàcitament ne expressa, ans ab la premesa humil e subjecta reverència proposada, expressament hic dissent e contradiu *ut potest et pertinet*. Requirent de les dites coses per conservació dels dits furs, privilegis e libertats, e per haver de aquelles memòria en sdevenidor, e que no puxa ésser treyt a conseqüència en acte algú, *nec alios aliquo modo in futurum*, carta pública.

¶ [25] Al marge: *inserir.*

||[19r] *Et*[26] *cum dictus Iacobus Benedicti vellet procedere ad legendum et publicandum dictas scedulas suo ordine prout superius fuerant oblate dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens generalis gerentis vices gubernatoris iamdictus, dixit quod illas pro lectis et publicatis habebat et habere volebat, mandans illas in presenti processu inseri et continuari.*

1437, gener 15. Seu de València.
Pere Bou, lloctinent general de governador, prorroga les corts al 25 de gener.

Quibus scedulis sive protestationibus in eis contentis, dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens predictus, expresse dissentiendo si et in quantum contra eum et bona sua fieri videantur processit ad actum prorogationis dictarum curiarum per seriem cuiusdam scedule scripte quam tradidit michi, dicto Iacobo Benedicti, eamque ibidem in presentia omnium predictorum ac testium subscriptorum ad hec specialiter vocatorum, legi et publicari mandavit sub hiis verbis:

Com lo senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília, e del molt alt senyor rey, frare seu, lochtinent general,[27] per causa de alguns grans e àrduus affers concernents honor e servey de la persona del dit senyor rey e de la sua real corona, e per lo bon stament, utilitat e conservació de tota la cosa pública del present regne de València e dels íncoles de aquell, haja provehit ésser ||[19v] celebradores e per ses letres convocades corts generals als valencians al present dia en la present ciutat. E lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general dessús dit, occupat personalment per causa de alguns àrduus affers concernents servey del dit molt alt senyor e en altra manera a ell no és stat possible ésser personalment lo present dia en la dita ciutat a la celebració de les dites corts convocades segons se requer. Per ço, lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent general e per ell e en persona, nom, loch e veus sues e de manantent de aquell, lo dit honorable en Pere Bou, lochtinent general de governador, continuant la dita convocació, proroga les dites corts per al .xxv[én]. dia del present mes de jener, en la present ciutat e en la present Seu de València.

1437, gener 15. Seu de València.
Protests dels braços del regne contra la pròrroga feta per Pere Bou.

Et in continenti, publicata dicta prorogatione, abbas Vallisdigne, necnon sindici et procuratores prenominati nomine et pro parte dictorum singularium personarum predictarum ex et de tribus

¶ [26] Al marge: *pro lectis inseri mandat.*
¶ [27] Al marge: *Prorogatio gubernatoris ex comissione regia.*

brachiis dicti regni Valentie verbotenus dixerunt quod ipsi non consentiebant nec consentire intendebant tacite nec expresse prorogationi et actui predictis inde factis et publicatis, cum sint contra foros et privilegia, usus et consuetudines regni Valentie. Et ideo, quod stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus per eos inscriptis dessuper factis et oblatis, ||[20r] *videlicet,quisque eorum dictorum sindicorum et procuratorum prout preiudicium et lesionem tangere videbatur, illius brachii pro quo ut predicitur interveniebat.*

Et dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens iamdictus, perseverando in prorogatione per eum facta tradidit michi, dicto Iacobo Benedicti, quam legi et publicari mandavit in viam responsionis quandam scedulam tenoris sequentis:

E lo dit honorable en Pere Bou, lochtinent general de governador dessús dit, diu e respon que ell no entén a prejudicar a furs e privilegis del regne perquè, dissentint a les dites protestacions en quant facen o sien vistes fer contra ell e sos béns, stà e persevera en la prorogació de la dita cort feta en lo present dia. E açò dona per resposta a tots los dits protests e scèdules dessús dades e presentades.

Qua scedula lecta ilico abbas Vallisdigne iamdictus, necnon sindici et procuratores prenominati dixerunt quod ipsi dictis nominibus in predicta responsione non consentiebant imo stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus dessuper factis et continuatis et quod requirebant eisdem tradi copiam de premissis.

Et dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens, dixit quod concessa eisdem ||[20v] *copia de iamdictis, perseverabat in dictam prorogatione.*

1437, gener 15. Seu de València.
Pere d'Anglesola, procurador fiscal del rei, acusa la contumàcia dels no presents a les corts.

Ei in continenti, honorabilis Petrus d'Anglesola, notarius, procurator fiscalis domini regis in dicto regno Valentie, ibidem personaliter exitens pro actis omnibus supradictis obtulit quandam papiri cedulam scriptam quam legi et publicari per me, dictum notarium et scribam, requisivit tenoris sequentis:

En Pere d'Anglesola, notari,[28] procurador fiscal del molt alt senyor rey, acusa la contumàcia als absents convocats per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, a la cort de València ab letres sues dades en Castellfabib a quinze dies del proppassat mes de deeembre, qui no són compareguts ni han satisfet a la assignació a aquells feta en la present jornada, segons tenor de les dites letres.

¶ [28] Al marge: *accusatio contumatie.*

Cui acusationi contumacie confestum dictus abbas Vallisdigne necnon sindici et procuratores precontenti expresse contradixerunt, stantes et perseverantes in dictis protestationibus et requisitionibus superius factis, et affirmantes dictam contumaciam in hoc casu per dictum procuratorem fischalem posse minime acusari, cum non sit locus neque casus acusationis dicte contumacie.

Presentes ad hec fuerunt testes Francischus Tomàs, Iohanes Sentfeliu et Iohanes Mas, notarii, cives Valentie.

1437, gener 15. Seu de València.
Pere Bou, lloctinent general de governador, insisteix a prorrogar les corts al 25 de gener.

Quibus omnibus sic ut premittitur gestis eadem die martis intitulata .xv^a^. dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens prefatus, fieri et publicari mandavit per loca solita ipsius civitatis preconitzationem subsequentem:

||[21r] Ara[29] hojats què us fa a saber l'alt senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília, e del molt alt senyor rey frare seu lochtinent general, e en persona, nom, loch e veus de aquell, lo honorable en Pere Bou, conseller del dit senyor rey e lochtinent general de governador de regne de València, havent del dit senyor rey, lochtinent a les coses davall scrites special manament e comissió ab letra sua patent, dada en la ciutat de Çaragoça, a nou dies del present mes de jener de l'any present mil .CCCCXXX. set, que com lo dit rey de Navarra, lochtinent general, per causa de alguns affers concernents honor e servey de la persona del dit senyor rey e de la sua real corona, e per lo bon stament, utilitat e conservació de la cosa pública del present regne de València e dels íncoles de aquell, haja provehit ésser celebradores e per ses letres convocades corts generals als valencians al present dia en la present ciutat. E al dit senyor rey, lochtinent, per causa de alcuns affers concernents servey del dit molt alt senyor rey e en altra manera occupat personalment no és stat possible ésser lo present dia en la ||[21v] present ciutat a la celebració de les dites corts convocades segons se requer. Per ço, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e per ell e en persona sua e de manament de aquell lo dit honorable lochtinent de governador, continuant la dita convocació ha prorogades les dites corts per al .XXV^én^. dia del present mes de jener en la present ciutat e en la Seu de aquella. La qual prorogació feta segons dit és, lo dit senyor rey lochtinent e lo dit lochtinent general de governador en persona sua, per tenor de la present pública crida notiffica als convocats e appellats a la dita cort per lo dit senyor e cascun d'ells per ço que, d'aquí avant, ignorància no puxa ésser al·legada.

¶ [29] Al marge: *preconització pròrrogues.*

1437, gener 16. València.
Crida pública anunciant la pròrroga del dia anterior.

Post hec autem die mercurii qua computabatur .XVI^a^. dicti mensis ianuarii anno iamdicto a Nativitate Domini .M^mo^CCCC^mo^. tricesimoseptimo, Bartholomeus Andres, preco publicus civitetis Valentie, retulit ac dixit michi, dicto Iacobo Benedicti, quod eri currente quarta hora post meridiem, ipsius diei, tubis tangentibus ac tabalis cridam sive proclamationem supra proxime insertam et continuatam dictam prorogationem curiarum in se continentem fecerat per dictam civitatem Valentie et loca solita eiusdem.

Segona pròrroga

1437, gener 25. Seu de València.
Carta del rei Joan de Navarra, lloctinent general, en què comissiona Pere Bou i Eximén Peres de Corella perquè prorroguen les corts davant la impossibilitat d'estar-hi present ell mateix.

||[22r] *Post hec autem die veneris intitulata .XXV^a^. mensis ianuarii anno a Nativitate Domini .M^o^CCCC^o^. tricesimo septimo, honorabili Petro Bou, consiliario illustrissimi domini Aragonum regis ac locumtenenti generali gerentis vices gubernatoris in regno Valentie, virtute cuiusdam litere patentis serenissimi domini regis Navarre, infantis et gubernatoris generalis Aragonum et Sicilie, ac dicti domini Aragonum regis fratis sui locumtenentis generalis suprainserte que est tenoris sequentis:*

Iohannes Dei gratia rex Navarre, infans et gubernator generalis Aragonum et Sicilie, dux Nemorensis, Gandie, Montisalbi et Petrefidelis, comes Ripacurcie ac dominus civitatis Balagarii, locumtenens generalis serenissimi domini regis, fratis nostri carissimi. Nobili et dilectis consiliariis dicti domini regis et nostris, Eximino Petri de Corella, militi, gerentivices gubernatoris in regno Valentie, et Petro Bou, eius locumtenenti salutem et dilectionem. Cum nos curias generales regnicolis incolis et habitatoribus regni Valentie predicti ad quintamdecimam diem mensis ianuarii et anni presentium in civitate Valentie indixerimus celebrare et hesitemus an die assignato in dicta civitate voleamus personaliter interesse, propterea vobis et vestrum cuilibet insolum de quorum probitate plenam fiduciam obtinemus, dicimus, comittimus et mandamus quod vice et in personam nostram, si dicto die in dicta civitate non affuerimus, dictas curias tam presentibus quam absentibus ad quadraginta dies inde continue et inmediate ||[22v] *sequturos in una, duabus vel pluribus vicibus seu prorogationibus prout vobis videbitur valeatis et quilibet vestrum valeat prorogare. Quoniam nos contextu huiusmodi vobis et vestrum, cuilibet insolum super his et inde de pendentibus vel eis necessariis et connexis regias vices comittimus plenarie atque nostras. Preterea suplemus omnem deffectum et solempnitatem si qui appareant vel desint super hiis que vobis auctoritate offici locumtenentis qua fungimur comittimus in hac parte. Datum \Cesarauguste/, sub nostro sigillo secreto die nona ianuarii anno a Nativitate Domini millessimo quadringentesimo tricesimoseptimo.* El rey Juan.

Una cum honorabilibus Gabriele de Palomar, suo ordinario assessore, et Guillermo Pelegri, legum doctoribus, consiliariis dicti domini regis pulsante quarta hora post meridiem

constituto personaliter in Sede civitatis Valentie pro prorogatione dictarum curiarum facienda, iuxta tenorem dicte litere preinserte ibidem in dicta Sede coram dicto honorabili Petro Bou, locumtenenti generali gerentisvices gubernatoris convenerunt ac congregate fuerunt persone que inferius subsequntur, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne.
||[23r] *Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator reverendi domini episcopi Valentie necnon domini magistri ordinis Beate Marie de Muntesa et Sancti Georgii, ac procurador magistri generalis ordinis Mercedis Captivorum et comendatoris de Torrent.*
Guillermus de Pratis, canonicus Sedis Valentie, procurator reverendi domini episcopi Dertusensis, necnon procurator et yconomus capituli Sedis Valentie, ac procurator domini abbatis monasterii de Beniffaçano.

Pro brachio militari

Petrus Çabata, domicellus, sindicus brachii militaris et nomine suo proprio.
Petrus Sancho, notarius, procurator nobilis Ludovici d'Abella, militis.
Anthonius d'Altarriba, notarius, procurator nobilium Petri d'Urrea et Theresie d'Ixer, eius matris.

Pro brachio universitatum, civitatum et villarum regalium

Iohannes Marroma, notarius, sindicus civitatis Valentie.
Iohannes d'Artigues, notarius, sindicus civitatis Sugurbii. *||*[23v]
Ieronimus Fenollar, notarius, sindicus villarum de Penaguila et Sexona.
Iohannes Martinez, notarius, sindicus ville de Cullera.
Iacobus Gaçol, notarius, sindicus ville de Liria.

Quibus abbatis, sindicis et procuratoribus prenominatis dictus honorabilis locumtenens gerentisvices gubernatoris per me, Iacobum Benedicti, notarium et scriptorem domini regis predicti, legi et publicari iussit literam sue comissionis preinsertatam quam ibidem abbas, sindici et procuradores iamdicti pro lecta et publicata haberi voluerunt.

1437, gener 25. Seu de València.
Pere d'Anglesola, procurador fiscal del rei, acusa la contumàcia dels no presents a les corts.

Et[30] *illa sic habita pro lecta et publicata confestim coram dicto honorabilis Petro Bou, locumtenenti generali gerentisvices gubernatoris, comparens personaliter honorabilis Petrus d'Angle-*

¶ [30] Al marge: *carta accusatio contumacie contra absentis.*

sola, notarius, procurator fischalis dicti domini regis in dicto regno Valentie, dixit et exposuit verbotenus in effectu quod .XV^a. die presentis mensis ianuarii, idem honorabilis Petrus Bou, locumtenens generalis gerentis vices gubernatoris, cum potestate speciali et comissione dicti domini regis Navarre, locumtenentis generalis, ad diem et horam presentem in dicta Sede prorogaverat celebrationem curiarum per eundem dominum regem locumtenentem in dictarum in villa Castriffabib, incolis et habitatoribus dicti regni Valentie, necnon voce preconis intimaverat et notifficaverat cunctis de tribus brachiis dicti regni, ecclesiastico, videlicet, militari, ||[24r] civitatum et villarum regalium eiusdem regni, quatenus die et hora presentibus in dicta Sede presentialiter comparerent ac presentes essent pro interveniendo celebrationi fiende curiarum predictarum. Et quia nonnulli ex tribus brachiis non curaverant comparere eisdem omnibus absentibus contumaciam acusavit.

Et dictus honorabilis locumtenens genrentis vices gubernatoris respondens eidem dixit quod si et prout sibi pertinebat, virtute potestatis et mandati per dictum dominum regem locumtenentem sibi facti ut pretangitur sive pluri dictas contumacias absentibus acusatas recipiebat et admittebat sicut per foros, privilegia et bonos usus regni Valentie erant admitende, salvo tamen dicto domino regi ac etiam dictis absentibus omnia iura, que eis et eorum cuilibet per foros, privilegia et bonos usus dicti regni pertinebant qualitercumque quibus preiudicium aliquod facere minime intendebat.

1437, gener 25. Seu de València.

Protest dels braços eclesiàstic i militar contra la comissió feta pel rei Joan a Pere Bou per a prorrogar les corts, i contra la pròrroga feta per aquest.

His ita per actis ilico dictus abbas Vallisdigne, ac etiam omnes sindici et procuratores precontenti dixerunt quod in comissione dicti domini regis Navarre, locumtenentis generalis, superius inserta ac acusationem contumacie iamdictis minime consentiebant nec consentire intendebant tacite vel expresse.

Et nichilominus idem abbas Vallisdigne, ac etiam frater Bernardus Guda et Guillermus de Pratis, nominibus precontentis de brachio ecclesiástico, necnon Petrus Çabata, Petrus Sancho et Anthonius d'Altariba, nominibus iamdictis de brachio militari, venia prius petita et obtenta, dixerunt ilico verbotenus quod stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus per eos et ||[24v] unumquemque ipsorum factis verbo et scrptis suppra sub kalendario de .XV^a. die presentis mensis ianuarii contra dictam primam prorogationem factam ut pretangitur per eundem honorabilem Petrum Bou, locumtenentem preffatum, quas iterum hic obtulebant, repetebant et presentabant et ad cautelam pro oblatis factis et repetitis de verbo ad verbum hic haberi voluerunt in omnibus et per omnia.

1437, gener 25. Seu de València.

Protest de Joan Marromà, síndic de la ciutat de València, contra la comissió feta pel rei Joan a Pere Bou per a prorrogar les corts i contra la pròrroga feta per aquest.

Et ultra dictus Iohannes Marroma, notarius, sindicus civitatis Valentie, obtenta prius venia postulata, obtulit coram dicto honorabilis Petro Bou, locumtenenti generali, gerentis vices gubernatoris predicti, ac per me, dictum Iacobum Benedicti, regium scriptorem, legi ibidem et publicari petiit et requisivit quandam protestationis cedulam que tenorem huiusmodi continebat.

Venia petita et obtenta.

Com vós, molt honorable en P(ere) Bou, lochtinent general de governador del regne de València, dient haver comissió del molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt e molt poderós nostre rey e senyor, vullats o entenats fer en lo present dia prorogació de la convocació de corts per lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent dessús dit, feta als regnícoles del dit regne al .XV^{én}. dia del present mes de gener, segons apar per letra de convocació del dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent, dada en la vila de Castellfabib a .XV. de deembre proppassat de l'any ||^{25r} mil quatre-cents trenta-sis, e sia cert per furs e privilegis del dit regne que algú no pot tenir o celebrar corts generals o parlament en lo regne sinó lo senyor rey personalment, o en cas de necessitat de la persona del senyor rey, son primogènit. E per consegüent, apparria la dita prorogació, ab la dita vènia parlant, ésser contra furs e privilegis del dit regne. Per què *et alias*, en Johan Marromà, notari, síndich en nom de la dita ciutat e dels justícia e jurats de aquella, diu que no consent en prorogació alguna manada, fer de corts per lo senyor rey de Navarra com a lochtinent general, ne en prorogació alguna per vós fahedora en virtut de comissió o manament algú, ans *hic* contradiu sinó en tant com per furs e privilegis del dit regne e justícia fer se puxa et deja. Requirent, *de premissis*, carta pública.

Cuiquidem cedule oblate ut predicitur per dictum sindicum Valentie ac contentis in ea in continenti Iohannes d'Artigues, Iheronimus Fenollar, Iohannes Martinez et Iacobus Gaçol, sindici prenarrati, ac nominibus preexpressis, dixerunt verbotenus quod adherebant et adherere intendebant \ac volebant/ illam pro facta et oblata haberi.

1437, gener 25. Seu de València.

Resposta de Pere Bou als protests dels braços del regne.

Et cum dictus Iacobus Benedicti vellet procedere ad legendum et publicandum dictam cedulam prout fuerat oblata, dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens gerentisvices gubernatoris, dixit quod illam pro lecta et publicata habebat et habere volebat, et mandans illam in presenti processu inseri et continuari pro responsione ||^{25v} dictarum protestationum et requisitionum in

scriptis et verbotenus \factarum/ deliberavit dicto Iacobo Benedicti et per eum legi mandavit quandam cedulam papiream tenoris sequentis:

Lo[31] dit honorable lochtinent general de governador, dissentint a les protestacions per los staments ecclesiàstich, militar e real e singulars de aquells fetes, diu que no entén a fer contra furs et privilegis del regne volent fer la prorogació del terme assignat a les dites corts, com solament lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e ell, dit en Pere Bou, lochtinent, per e en nom del dit senyor et per aquell, per lo poder a ell specialment donat, vol e entén a fer la dita prorogació e assignació de terme al quart dia del mes de febrer primervinent, per tenir et celebrar les dites corts per lo dit senyor rey lochtinent. E lo terme primer assignat fou per ell prorogat legítimament al present dia de huy, et persevere en les respostes per ell llavors fetes als protests a ell donats per los dits staments e singulars de aquells, ab condició emperò que puxa dir e enadir a les dites respostes e a la present tot ço que volrà e li parrà ésser útil e expedient. Requirent al notari e scrivà que al peu de cascun protest sia continuada la present resposta, e que no sia mes en forma sens aquella.

Qua cedula lecta, ilico abbas ac sindici et procuradores preexpressi nomine, et pro parte dictarum singularium personarum brachiorum predictorum ecclesiastici, videlicet militaris et universitatum civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, dixerunt quod ipsis dictis nominibus in predicta reponsione non consentiebant ymo stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus dessuper factis et continuatis. ||[26r]

1437, gener 25. Seu de València.
Pere Bou, lloctinent general de governador del regne de València, prorroga les corts al dia 4 de febrer.

Et dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens iamdictus, dixit quod stabat et perseverabat in responsione per eum ut iam dicitur facta. Et ibidem, sine ad alios actus divertere dictus honorabilis locumtenens, procedens ad actum prorogationis curiarum predictarum, tradidit dicto Iacobo Benedicti ac per eum, in presentia omnium dictorum sindicorum et procuratorum brachiorum predictorum et vel singularium eorumdem ac testium subscriptorum ad hec specialiter vocatorum quandam papiri cedulam scriptam tenorem qui sequitur continentem:

Yo,[32] Pere Bou, lochtinent general de governador del regne de València, havent manament e poder special de l'alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, frare seu, ab letra sua dada en la ciutat de Çaragoça a nou dies

¶ [31] Al marge: *dissensus, protestatione et perseveratio.*
¶ [32] Al marge: *.II[a]. prorogació.*

del present mes de jener a les coses dejús scrites, segons en la dita letra és contengut, com per causa de alguns affers concernents honor e servey de la persona del dit molt alt senyor rey, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, no puxa ni li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és .XXV^{én}. dia del present mes de jener, al qual dia fon prorogada en lo quinzén dia del mateix mes la assignació feta e dia assignat de les corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, indites e manades en la vila de Castellfabib, ab letres sues, per celebrar aquelles. Per tal, e per les causes e rahons en la dita prorogació expressades, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e yo, en nom e veu del dit senyor e per aquell, per lo dit poder per lo dit senyor a mi donat, prorogua e prorogue lo dia e terme de les dites corts per lo dit senyor rey lochtinent general indites segons dit és, ço és, al quart dia del mes de febrer primervinent, en lo present ||^{26v} loch. Manant al dit Jacme Beneyto, notari et scrivà qui dessús, que les dites coses continue e de aquelles faça carta pública.

Qua cedula ut predicitur lecta, statim abbas, sindici et procuratores prenominati, nomine et pro parte dictarum singularium personarum predictarum ex et de tribus brachiis dicti regni, verbotenus dixerunt quod ipsi non consentiebant neque consentire intendebant tacite vel expresse prorogationi et actui predictis inde factis et publicatis et quod stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus tam inscriptis quam verbotenus factis, videlicet, quisque eorum abbatis, sindicorum et procuratorum in quantum preiudicium et lesionem tangebat illius brachii pro quo ut predicitur interveniebat.

Et confestim dictus honorabilis Petrus Bou, locumtenens gerentisvices gubernatoris precontentus, dixit quod stabat et perseverabat in prorogatione dictarum curiarum, ac responsione per eum ut iam dicitur factis. Et nichilominus providit atque iussit fieri proclamationem sequentem:

Ara[33] hojats què us fa a saber lo honorable en Pere Bou, conseller del molt alt senyor rey, lochtinent general de governador del regne de València, a tothom en general, de qualsevol stament sia, axí del stament de la Església com militar e real de regne de València, que l'alt senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília e del dit molt alt senyor rey lochtinent general, e lo dit en Pere Bou, lochtinent general de governador en nom e veu del dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e per aquell ha feta la prorogació infrasegüent:

Yo, Pere Bou, lochtinent general de governador del regne de València, havent ||^{27r} manament e poder special del alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del

¶ [33] Al marge: *preconitatio .II. prorrogationis.*

molt alt senyor rey, frare seu, ab letra sua dada en la ciutat de Çaragoça, a nou dies del present mes de jener, a les coses dejús scrites, segons en la dita letra és contengut, com per causa de alguns affers concernents honor e servey de la persona del dit molt alt senyor rey, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, no puxa ni li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és .XXV^én^. dia del present mes de jener, al qual dia fon prorogada en lo quinzén dia del mateix mes la assignació feta e dia assignat de les corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, \indites/ e manades en la vila de Castellfabib, ab letras sues, per celebrar aquelles. Per tal, e per les causes e rahons en la dita prorogació expressades, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e yo en nom e veu del dit senyor e per aquell, per lo dit poder per lo dit senyor a mi donat, proroga e prorogue lo dia e terme de les dites corts per lo dit senyor rey lochtinent general indites segons dit és, ço és, al quart dia del mes de febrer primervinent e en lo present loch. La qual crida manà publicar per la ciutat de València e lochs acostumats de aquella per ço que algú o alguns no puxen ignorància al·legar.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt vocati discreti Iohannes de Sent Feliu, Franciscus Thomàs, notarii, cives Valentie, et Iohannes Rull, scriptor, Valentie degens.

1437, gener 25. València.
Crida pública anunciant la pròrroga de les corts al dia 4 de febrer.

Et eadem die veneris intitulata .XXV^a^. dictorum mensis et anni, Bartholomeus Andres, trompeta sive preconizator publicus dicte civitatis Valentie, retulit michi, dicto Iacobo Benedicti, se de mandato et ordinatione \dicti/ honorabile locumtenentis gerentis ||[27v] *vices gubernatoris publicasse per loca solita ipsius civitatis, tubis sonantibus et tabalis, ut est moris, proclamationem suprascriptam.*

Tercera pròrroga

1437, febrer 4. Seu de València.
Carta del rei Joan de Navarra a Eximén Peres de Corella, conseller del rei i governador del regne de València, en què el comissiona per a prorrogar les corts davant la seua absència.

Rursus[34] *autem die lune intitulata quarta mensis febroarii ·anno quo suppra a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, nobilis Eximinus Petri de Corella, miles, consiliarius illustrissimi domini Aragonum regis, ac gerens vices gubernatoris in regno Valentie, virtute litere sive comissionis dicti domini regis Navarre, locumtenentis generalis domini regis predicti, huiusmodi seriey:*

¶ [34] Al marge: *lecta .III.prorogationis.*

Iohanne, Dei gratia rex Navarre, infans et gubernator generalis Aragonum et Sicilie, dux Nemorensis, Gandie, Montisalbi et Petrefidelis, comes Ripacurcie ac dominus civitatis Balagarii, locumtenens generalis serenissimi domini regis fratris nostri carissimi. Nobili et dilectis consiliariis dicti domini regis et nostris Eximino Petri de Corella, militi, gerentivices gubernatoris in regno Valentie, et Petro Bou, eius locumtenenti, salutem et dilectionem. Cum nos curias generales regnicolis, incolis et habitatoribus regni Valentie predicti, ad quintamdecimam diem mensis ianuarii et anni presentium, in civitate Valentie indixerimus celebrare et hesitemus an die assignato in dicta civitate valeamus personaliter interesse, propterea vobis et vestrum cuilibet in solum, de quorum probitate plenam fiduciam obtinemus, dicimus, comitimus et mandamus quod vice et in personam nostram, si dicto die in dicta civitate non affuerimus, dictas ||[28r] *curias, tam presentibus quam absentibus ad quadraginta dies inde continue et inmediate sequturos in una duabus vel pluribus vicibus seu prorogationibus prout vobis videbitur valeatis, et quilibet vestrum valeat prorogare. Quoniam nos contextu huiusmodi vobis et vestrum cuilibet insolum super his et inde dependentibus vel eis necessariis et connexis regias vices comitimus plenarie atque nostras. Preterea supplemus omnem deffectum et solempnitatem si qui appareant vel desint super hiis que vobis auctoritate officii locumtenenti qua fungimur comitimus in hac parte. Datum Cesarauguste, sub nostro sigillo secreto, die nona ianuarii, anno a Nativitate Domini .M*mo*CCCC*mo*. tricesimo septimo.* El rey Juan.

Se constituit personaliter hora quarta vel quasi ipsius diey post meridiem in Sede iamdicta Valentie, unacum honorabilibus Gabriele de Palomar, eius ordinario assessore, et Guillermo Pelegri, legum doctoribus, consiliariis eiusdem domini regis, pro actu prorogationis iamdicte curiarum predictarum fiendo, iuxta tenorem dicte litere preinserte.

Et eodem instanti, in dicta Sede, coram dicto nobili Eximino Petri de Corella, gerente vices gubernatoris, convenerunt ac congregate fuerunt persone que sequntur:

Pro brachio eclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator reverendi domini episcopi Valentie, necnon domini magistri ordinis beate Marie de Muntesa et sancti Georgii, ac procurator magistri generalis ordinis Mercedis Captivorum et comendatoris de Torrent.
Petrus Vives, presbiter, rector ecclesie d'Eslida, procurator domini episcopi Dertusensis.

||[28v] *Pro brachio militari*

Petrus Mercader, miles.
Petrus Çabata, domicellus, sindicus brachii militaris et nomine suo proprio.
Franciscus Masco, legum doctor, domicellus.
Petrus Sancho, notarius, procurator nobilis Ludovici d'Abella, militis.

Pro brachio universitatum, civitatum et villarum regalium.

Iohannes Marroma, notarius, sindicus civitatis Valentie.
Dionisius d'Olit, notarius, procurator substitutus Petri Ferrando, notarii, sindici ville Burriane.
Idem, Dionisius d'Olit, procurator substitutus Petri \Ferrando/,[35] *sindici Ville Regalis.*
Miquael Gali, notarius, sindicus ville Castilionis.
Iheronimus Fenollar, notarius, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, notarius, sindicus ville Penaguile.
Petrus Puig, notarius, sindicus ville et honoris de Corbera.

Quibus omnibus supranominatis dictus nobilis gerensvices gubernatoris per me, Iacobum Benedicti, notarium et scriptorem dicti domini regis, legi et publicari iussit literam sue comissionis preinsertam, quam ibidem alta et intelligibili voce legi et publicavi.

1437, febrer 4. Seu de València.
Pere Clariana, procurador fiscal del rei, acusa de contumàcia els absents.

Et[36] *illa lecta et publicata, confestim in dicta Sede comparuit honorabilis Petrus Clariana, notarius, procurator fiscalis domini regis iamdicti, dicens verbo et exponens in effectu quod .XXV*ª. die proxime lapsi mensis ianuarii, honorabilis Petrus Bou, locumtenens generalis ipsius gerentis vices gubernatoris, cum potestate speciali et comissione dicti domini regis Navarre, locumtenentis generalis, ad diem et horam presentes, in dicta Sede, prorogaverat celebrationem ||[29r] *curiarum per eundem dominum regem locumtenentem indictarum in ville Castrifabib incolis et habitatoribus dicti regni Valentie. Necnon, voce preconis intimaverat et notifficaverat cunctis de tribus brachiis dicti regni, ecclesiastico, videlicet, militari, civitatum et villarum regalium eiusdem regni, quatenus die et hora presentibus in dicta sede, presentialiter comparerent ac presentes essent pro interveniendo celebrationi fiende curiarum predictarum, et quia nonnulli ex tribus brachiis iamdictis non curaverint comparere eisdem omnibus absentibus contumatiam acusavit.*

Et dictus nobilis Eximinus Petri de Corella, gerens vices gubernatoris, respondens eisdem dixit quod si et prout sibi pertinebat virtute potestatis et mandati per dictum dominum regem, locumtenentem, sibi facti ut pretangitur sive pluri dictas contumacias absentibus acusatas recipiebat et admitebat sicuti per foros, privilegia et bonos usus regni Valentie erant admittende. Salvando dicto domino regi et etiam dictis absentibus omnia iura que eis et eorum cuilibet per foros, privilegia et bonos usus dicti regni pertinebant qualitercumque, quibus preiuditium aliquos facere minime intendebat.

¶ [35] Ratllat: *Puig*.
¶ [36] Al marge: *.III. acusatione contumacie.*

1437, febrer 4. Seu de València.

Protest dels presents contra l'acusació de contumàcia i contra les pròrrogues anteriors.

Per actis itaque premissis,[37] *ilico omnes comparentes superius nominati ex et de tribus brachiis iamdictis, obtenta prius venia postulata, dixerunt quod in acusatione contumacie predicta minime consentiebant nec consentire intendebant, tacite vel expresse. Quinimo stabant et perseverabant in protestationibus et requisitionibus per eos et unumquemque ipsorum factis superius verbo et scriptis, contra duas prorogationes iam factas per honorabilem Petrum Bou, eius locumtenentem, quas ad cautelam hic obtulebant et presentabant ac pro oblatis factis et repetitis haberi voluerunt.*||[29v]

Et dictus nobilis Eximinus Petri de Corella dixit quod in admissione dicte contumacie per eum dessuper facta et aliis omnibus iamdictis perseverabat.

1437, febrer 4. Seu de València.

Eximén Peres de Corella, conseller del rei i governador del regne de València, prorroga les corts al dia 14 de febrer.

Et in continenti, dictus nobilis Eximinus Petri de Corella, gerens vices gubernatoris, ibidem sine ad alios actus divertendo, procedens ad actum prorogationis curiarum predictarum tradidit dicto Iacobo Benedicti, notario et scribe iamdicto, ac per eum legi mandavit in presentia omnium prenominatorum de tribus brachiis preexpressis quandam papiri cedulam huiusmodi seriem continentem:

Yo,[38] Eximén Pérez de Corella, conseller del molt alt senyor rey e governador del regne de València, havent manament e poder special de l'alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, frare seu, ab letra sua dada en la ciutat de Çaragoça a nou dies del mes de jener proppassat, a les coses dejús scrites, segons en la dita letra és contengut. Com per causa de alguns affers concernents honor e servey del dit molt alt senyor rey, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, no puxa ne li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és quart dia del present mes de febrer, al qual dia li fon prorogada en lo vintecinquén dia del mes de jener proppassat la assignació feta e dia assignat de les dites corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, indites e manades en la vila de Castellfabib, ab letres sues, per celebrar aquelles. Per tal, e per les causes e rahons en la dita prorogació expressades, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e yo, en nom e veu del dit senyor e per aquell, per lo

¶ [37] Al marge: *dissensus actu contra.*
¶ [38] Al marge: *.III[a]. prorogatio facta per gubernatorem.*

dit poder per lo dit senyor a mi donat, proroga e prorogue lo dia ||[30r] e terme de les dites corts al quatorzén dia del present mes de febrer, e en lo present loch. Manant al dit en Jacme Beneyto, notari e scrivà qui dessús, que les dites coses continue e de aquelles faça carta pública.

1437, febrer 4. Seu de València.
Protest dels presents contra la pròrroga feta per Eximén Peres de Corella.

Quaquidem[39] *cedula lecta ut predicitur et publicata idem suppranominati sindici et procuratores acceteri comparentes et eorum quilibet, venia petita et obtenta, dixerunt verbotenus quod in duabus prorogationibus factis per honorabilem Petrum Bou, locumtenentem generalem ipsius gerentis vices gubernatoris, prima videlicet ad vicesimam quintam diem mensis ianuarii proxime lapsi; secundam vero ad quartam diem presentis mensis febroarii, pro celebratione fienda dictarum curiarum non nulle protestationes et dissentimenta tam verbotenus quam in scriptis facte fuerant, singula singulis refferendo. Et quod dicti comparentes eisdem nominibus et eorum quolibet etiam in dictis protestationibus et dissentimentis stabant et perseverabant singula singulis refferendo, volentes illa haberi pro repetitis ac insertis in huiusmodi actu si et prout in duobus aliis actibus prorogationum predictarum continuata fuere ac inserta.*

1437, febrer 4. Seu de València.
Eximén Peres de Corella, conseller del rei i governador del regne de València, insisteix en la pròrroga de les corts feta per ell al dia 14 de febrer.

Factis igitur verbotenus protestationibus precontentis more dictus nobilis Eximinus Petri de Corella, gerensvices gubernatoris, pro responsione dictis protestationibus et requisitionibus superius verbotenus factis, ut premittitur, pro parte brachiorum predictorum, deliberavit michi dicto iacobo Benedicti ac per me legi mandavit ibidem que sequntur:

Lo[40] dit noble mossén Eximén Pérez de Corella, governador del regne de València, dissentint a les protestacions per los staments ecclesiàstich, militar e real fetes, diu que no entén a fer contra ||[30v] furs e privilegis del regne fahent la prorogació del terme assignat a les dites corts, com solament lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e ell, dit governador, per e en nom del dit senyor e per aquell, per lo poder a ell specialment donat, ha feta la dita prorogació e assignació de terme al quatorzén dia del present mes de febrer per tenir e celebrar les dites corts per lo

¶ [39] Al marge: *protestatus.*
¶ [40] Al marge: *dissensus protestacionis*.

dit senyor rey, lochtinent, e persevere en les respostes fetes als protests donats per los dits staments e singulars de aquells en les altres prorogacions fetes. Salvu, emperò, que puxa dir e enadir a les dites respostes e a la present tot ço que volrà e li parrà ésser útil e expedient. Requirent al notari e scrivà que al peu de cascun protests sia continuada la present resposta e que no sia mes en forma sens aquella.

Et lecta cedula et responsione predictam, in continenti, sindici et procuratores premissi et alii comparentes, dixerunt quod ipsi non consentiebant in responsione precedenti imo stabant et perseverabant in protestationibus et dissentimentis prelibatis.

Et dictus nobilis Eximinus Petri de Corella, gerensvices gubernatoris, dixit se stare et perseverare in dicta responsione per eum ut premittitur facta providens atque mandans fieri ilico preconizationem sive proclamationem sequentem:

Ara[41] hojats què us fa a saber lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, conseller del molt alt senyor rey e governador de regne de València, a tothom en general, de qualsevol stament sia, axí de la Església com militar e real del dit regne de València, que l'alt senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília e del dit molt alt senyor rey, ||[31r] lochtinent general, e lo dit noble mossén Eximén Pérez, governador en nom e veus del dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e per aquell, ha feta la prorogació en la Seu de València infrasegüent:

Yo, Eximén Pérez de Corella, conseller del dit molt alt senyor e governador del regne de València, havent manament e poder special de l'alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, frare seu, ab letra sua dada en la ciutat de Çaragoça, a nou dies del mes de jener proper passat, a les coses dejús scrites, segons en la dita letra és contengut. Com per causa de alguns affers concernents honor e servey del dit molt alt senyor rey, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, no puxa ne li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és quart dia del present mes de febrer, al qual dia fon prorogada en lo .XXV^én^. dia del mes de jener proper passat, la assignació feta e dia asignat de les corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, indites e manades en la vila de Castellfabib, ab letres sues, per celebrar aquelles. Per tal, e per les causes e rahons en la dita prorogació expressades, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent, e yo en nom e veu del dit senyor e per aquell, per lo poder a mi donat, proroga e prorogue lo dia e terme de les dites corts al quatorzén dia del present mes de febrer e en lo present loch. La qual crida mana publicar per la ciutat de València e lochs acostumats de aquella, per ço que algú o alguns no puxen ignorància al·legar.

¶ [41] Al marge: *preconitzatione .III. prorrogationis.*

Testes fuerunt presentes ad predicta vocati, honorabilis Guillermus de Vico, miles, camerarius dicti domini regis, Bonanatus Ferrer, notarius, civis, et Iohannes Rull, scriptor, Valentia degens.

1437, febrer 5. València.
Crida pública anunciant la pròrroga del dia anterior.

||[31v] *Denum vero die martis, intitulata quinta predicti mensis febroarii anno quo supra a Nativitate Domini .Mºcccºxxxºviiº., Bartholomeus Andres, preco publicus civitatis Valentie, dixit et retulit ipsum die lune proxime laspa, preconitzationem preinsertam, tubis tangentibus ac taballis fecisse per civitatem per ambulam et loca solita eiusdem ut moris est.*

Quarta pròrroga

1437, febrer 14. Seu de València.
Reunió dels tres braços. Davant l'absència del rei Joan de Navarra, Pere Bou prorroga les corts al dia 20 de febrer. Protests dels braços.

Inquam[42] *die iovis intitulata quartadecima mensis febroarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxºviiº., honorabilis Petrus Bou, consiliarius domini regis locumtenentis generalis, gerentesvices gubernatoris in regno Valentie, virtute litere seu comissionis dicti domini regis Navarre, locumtenentis generalis domini regis predicti, superius inserte, se contituit personaliter hora quarta vel quasi ipsius diei post meridiem, unacum honorabilibus Gabriele de Palomar, eius ordinario assessore, et Guillermo Pelegri, legum doctoribus, de consilio dicti domini regis, in dicta Sede Valentie, pro actu prorogationis curiarum predictarum, fiendo iuxta tenorem dicte litere preinserte.*

Et eodem instanti, in dicta Sede coram dicto honorabili Petro Bou, locumtenenti generali predicto, convenerunt ac congregate fuerunt persone sequentes, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne. ||[32r]
Petrus Vives, presbiter, rector ecclesie de Slida, procurator reverendi domini episcopi Dertusem.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator reverendi domini episcopi Valentie, necnon domini magistri ordinis militie beate Marie de Muntesa et sancto Georgii, ac procurator magistri generalis ordinis Mercedis captivorum et comendatoris de Torrent.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator et yconomus capituli sedis Valentie, ac procurator domini abbatis moasterii de Benifaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator domini abbatis monasterii sancti Bernardi extra muros Valentie.

¶ [42] Al marge: *acta .iiiia. prorrogationis.*

Pro brachio militari

Manuel Çabata, domicellus, procurator substitutus Petri Çabata, domicelli, procuratoris brachii militaris et nomine suo proprio.
Petrus Sancho, notarius, procurator nobilis Ludivici d'Abella, militis.

Pro statu civitatum et villarum regalium

Iohannes Marroma, notarius, sindicus civitatis Valentie.
Iohannes d'Artigues, notario, sindicus civitatis Sugurbii.
Iaobo Gaçol, notarius, sindicus ville Lirie.
Petrus Puig, notarius, sindicus ville Corbarie.

1437, febrer 14. Seu de València.
Pere Clariana, procurador fiscal del rei, acusa de contumàcia els absents.

||[32v] *Et ibidem,*[43] *in dicta sede, comparevit personaliter honorabilis Petrus Clariana, notarius, procuratoris fischalis dicti domini regis, dicens verbo et effectualiter exponens quod quarta die presentis mensis febroarii, nobilis Eximinus Petri de Corella, miles, gerens vices gubernatoris in dicto regno Valentie, cum potestate speciali et comissione dicti domini regis navarre, locumtentis generalis, ad diem presentem in dicta sede prorogaverat celebrationem curiarum per eundem dominum regem locumtenentis indicarum in vila Castrifabib, incolis et habitatoribus dicti regni Valentie, necnon voce proconis intimaverat et notifficaverat cunctis de tribus brachiis dicti regni ecclesiastico, videlicet, militari, civitatum et villarum regalium dicti regni, quatenus die presenti in dicta sede presentialiter comparerent ac presentes essent pro interveniendo celebrationi fiendi curiarum predictarum. Et quia nonnulli ex tribus brachiis pretactis non curaverant comparere eisdem omnibus absentibus contumaciam acusavit.*

Et dictus honorabilis Petrus Bou, respondens eidem, dixit quod si et prout sibi pertinebat virtute potestatis et mandati per dictum dominum regem locumtenentis sibi facti ut premittitur sine pluri dictas contumacias absentibus acusatas recipiebat et admitebat, sicut per foros, privilegia et bonos usus regni Valentie erant admitende, salvando dicto domino regi et etiam dictis absentibus omnia iura que eis et eorum cuilibet per foros, privilegia et bonos usus dicti regni pertinebant qualitercumque quibus preiudicium aliquos minime facere intedebat.

Sindici vero et procuratores prenominati ac singulares persone brachiorum predictorum dixerunt quod in acusatione contumaciem iamdictem non consentiebant, neque consentire intendebant tacite vel expresse. ||[34r]

¶ [43] Al marge: *.IIII[a]. actu contumatie.*

... scrivà[44] que al peu de cascun protest sia continuada la present resposta e que no sia mes en forma sens aquella.

1437, febrer 4. Seu de València.
Protest dels braços del regne contra la pròrroga feta per Pere Bou.

Quibus responsione ac cedula lectis iamdicti sindici et procuratores ac singulares persone brachiorum predictorum dixerunt quod ipsi non consentiebant in responsione precedenti ymo stabant et perseverabant in protestationibus et dissentimentis prelibatis.

1437, febrer 4. Seu de València.
Pere Bou, lloctinent de governador del regne de València, insisteix en la pròrroga feta per ell al dia 20 de febrer.

Et dictus honorabilis Petrus Bou dixit se stare et perseverare in dicta responsione per eum ut premittitur facta, providens atque mandans fieri preconitzationem sive proclamationem sequentem:

Ara hojats què us fa saber l'alt senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília, e del molt alt senyor rey frare seu, lochtinent general e, en persona de aquell, lo honorable en Pere Bou, conseller del dit senyor rey e lochtinent general de governador del regne de València, havent del dit senyor rey, lochtinent, a les coses davall scrites special manament e comissió ab letra sua patent dada en la ciutat de Çaragoça a nou dies del mes de jener proper passat de l'any present .MCCCXXXVII. Que, com lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, per causa de alguns affers concernents honor e servey del dit senyor rey, no puxa ni li sia possible star ell personalment en la present ciutat de València lo present dia que és quatorzén dia del present mes de febrer, al qual dia fon prorogada en lo quart dia del mateix mes la assignació feta e dia assignat de les corts per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, indites e manades en la vila de Castellfabib als íncoles del dit regne de València, ab letres sues, per celebrar aquelles segons se requer. Per ço, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, e per ell e en persona sua e de manament de aquell lo dit honorable en Pere Bou, lochtinent general de governador, continuant la dita convocació ||[34v] ha prorogat lo dia e terme de les dites corts per al vintén dia del present mes de febrer, en la present ciutat e en la Seu de aquella,

¶ [44] Falten els folis 33r-v que es troben ja transcrits entre els folis 10v i 11r (vegeu notes 10 i 13).

la qual prorogació feta segons dit és, per tenor de la present pública crida notiffica als convocats e appel·lats a la dita cort per lo dit senyor rey, lochtinent, e a cascun d'ells, per ço que d'aquí avant ignorància no puxa ésser al·legada.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt vocati Gueraldus de Belviure, Bonanatus Ferrer, notarius, cives Valentie, et Franciscus Cases, notarius de scribania dicti domini regis.

1437, febrer 15. València.
Crida pública anunciant la pròrroga feta el dia anterior.

*Subsequenter vero die veneris intitulata .XV^a^*. dicti mensis februarii, eiusdem anni a Nativitate Domini millesimi quadringentesimi tricesimi septimi, Bartholomeus Andres, preco publicus civitate Valentie, dixit et retulit ipsem die iovis proxime lapsa preconitzationem preinsertam tubis tangentibus ac taballis fecisse per civitatem preambulam et loca solita eiusdem ut moris est.

1437, febrer 19. València.
Crida pública per manament del rei Joan de Navarra, perquè tots els convocats acudisquen l'endemà, després de dinar, a la Seu de València.

Post hec autem die martis computata decimanona mensis februarii, anno a Nativitate Domini .MCCCCXXXVII^o^., dictus illustrissimus dominus rex Navarre, locumtenentis generalis serenissimi domini regis preffati, in civitate Valentie cum sui celebri curia personaliter existens mandavit fieri per precones publicos apud loca solita eiusdem civitatis Valentie preconitzationem sequentem:

Ara hojats què us fa a saber lo senyor rey de Navarra, infant e governador general de Aragó e de Sicília, e del molt alt senyor rey frare seu lochtinent general, que com ||[35r] corts generals sien stades e són convocades per manament seu als prelats, persones ecclesiàstiques, nobles, cavallers, hòmens de paratge, ciutadans e hòmens de viles del regne de València en la ciutat de València. E sien assignades al dia de demà que serà dimercres que·s comptaran vint dies del present mes de febrer, mana lo dit senyor rey lochtinent general que tots los appel·lats a la dita cort sien lo dit dia de dimercres aprés dinar en la seu de la dita ciutat.

OBERTURA DE LES CORTS

LECTURA DEL NOMENAMENT COM A LLOCTINENT GENERAL DEL REI JOAN DE NAVARRA. PRÒRROGA

1437, febrer 20. Seu de València.

Reunió de les corts presidides per Joan de Navarra. Lectura en corts del nomenament com a lloctinent general del rei Joan de Navarra.

Deinde autem die mercurii intitulata .XX^a^. dicti mensi februarii, Bartholomeus Andres, preco publicus et iuratus civitatis Valentie, retulit ipsium die martis proxime lapsa suppra insertam preconitzationem tubis tangentibus ac taballis fecisse per civitatem iamdictam et loca solita eiusdem.

Adveniente[45] *autem dicta die mercurii superius assignata que fuit vicesima dicti mensis februarii anno predicto a Nativitate Domini .M^o^CCCC^o^XXX^o^VII^o^., existente dicto domino rege Navarre, locumtenentis generalis illustrissimi domini regis iamdicti in ecclesiam cathedrali civitatis Valentie supradicta, et in regio solio ut est moris sedente circa quintam oram* (sic) *post meridiem ipsius diei, ad dictam curiam convenerunt congregateque presentes fuerunt persone inferius designande, videlicet:*

Pro statu ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne. ||[35v]
Petrus Vives, presbiter, rector ecclesie d'Eslida, procurator domini episcopi Dertusem.
Frater Bernardus Guda, prior Sancti Georgii, procurator domini magistri ordinis beate Marie de Muntesa et Sancti Georgii.
Iohannes Gasco, in decretis licenciatus canonicus sedis Valentie, sindicus capituli dicte sedis.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis monasterii de Benifaçano.
Frater Bernardus Blasii, procurator domini magistri generalis ordinis Mercedis captivorum.

Pro statu militari

[*Col. A*]
Iohannes de Proxita.
Petrus Maçan de Liçana.
Guillermi Raymundi de Montecatheno.
Eymericus de Cintillis.

¶ [45] Al marge: *prima sessio regis.*

Iacobus d'Aragó.
Petrus de Cintillis.
Ludovicus d'Abella.
Berengarius de Vilaragut.
Iacobus de Vilaragut.
Manuel Diez.
Ladro de Vilanova.
Galcerandus Castella.
Carrocius de Vilaragut.
Petrus Pardo, iunior.

[*Col. B*]
Franciscus Maca de Liçana.
Boil de Ladro.
Rodericus de Baeça, pro domino comitti de Castro et Denie.
Iannuarius Rabaça.
Iacobus Bertrandi, mercator, pro marmissoribus illustris domine regine Yolantis.
Iacobus Vidal, notarius, procurator nobilis Hugonis de Cardona.
Franciscus Pardo.
Guillermus de Vico.
Matheus Pujades.
Iohannes Roiz de Moros.
Gracianus de Montsoriu.
Iohannes de Vallterra.
Nicholaus Ioffre.
Iohannes de Figuerola.
Iohannes de Castellvi.
Petrus de Castellvi.

[*Col. A*]
||[36r]*Anthonius de Castellvi.*
Galcerandus de Castellvi.
Nicholaus Valleriola.
Gabriel Navarro.
Franciscus Vives.
Matheus Lançol.
Petrus Gençor, militis.
Iohannes de Claramunt, olim Bernardus de Vilarnau.

[*Col. B*]
Ludovicus de Castellvi.

Iohannes de Castellvi.
Guillermus Masco.
Franciscus Masco.
Dominicus Masco.
Iaufredus de Blanis.
Guillermus Raymundi de Valterra, domicelli, et Petrus Çabata, domicellus, sindicus brachii militaris.

Pro Pro statu civitatum et villarum regalium

Ludivicus Bou, iurati.
Berengarius Marti, iurati.
Manuel Suau.
Nicholaus Valdaura.
Ludovicus Granullers.
Arnaldus Valleriola, legum doctor.
Petrus de Falchs, decretorum doctor.
Iohannes de Gallach, legum doctor.
Petrus Andreu.
Ludovicus de Cruïlles.[46]
Iohannes Marroma, … sindici Valentie.
Raymundus de l'Ort.
Alfonsus Martines.
Iohannes d'Artigues, … sindici civitate Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola, legum doctores, … sindici ville Morelle.
Miquael Gil, sindicus ville Castilionis.
Dionisius d'Olit, notarius, sindicus ville Burriane.
||[36v] *Guillermus \Ocello/,*[47] *notarius, sindicus Ville Regalis.*
Idem, Michael Gil, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Petrus Puig, notarius, sinicus ville et honoris de Corbera.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Petrus Garcie, sindicus ville de Capdet.

¶ [46] Ratllat: *Iohannes Aguilar.*
¶ [47] Ratllat: *Rosselló.*

Et stantibus congregatis omnibus precontentis, incontinenti, dictus dominus rex Navarre, locumtenentis preffatus narrans succinte nonnulla que animum dicti domini regis atque suum noverant ad convocandum curiam prelibatam ac volens in primis rite et recte procede in eadem exhibuit in presentia omnium de tribus statibus iamdictis, quoddam publicum instrumentum manu propria dicti domini regis signatum suoque sigillo cera rubea impresso, impendenti munitum, continens in se potestatem per eundem dominum regem sibi atributam quod ibidem alta et intelligibili voce, per Anthonium Nogueres, secretarium domini regis, legi et publicari mandavit sub his verbis:

Nos,[48] *Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, citra et ultra farum, Valentie, Hungarie, Iherusalem, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie, ac etiam comes Rossilionis et Ceritaniam. Dum amplissimas variasque regnorum nobis celitus commissorum sedes cura provida intuemur dumque illorum longissimas inter se distancias arguta consideratione metimur non modo decens sed et necessarii equidem arbitramur, ut quibus presencialiter adesse non possimus tales in virtutum morumque fragantia, tantos in auctoritatis magnitudinisque presentia, totque in suppetendi quantitate discreta eminentissimos nostri vicarios superioritatis \alatere/ nostro legatos* ||[37r] *statuamus quales subditorum illesa ipsam fidelitas exhigit eorumque magnanimitas postulat et climatum se iuncta intercapedo suadent. Qui scilicet regna ipsa in pacis et iustitie dulcedine foveant eaque ac illorum incolis ab omni aliena offensione et inimica si foret invasione preservent, ut de commisso nobis ab regum rege observantissimo grege in eterno suo iudicio, et si non prorsus quam deceret per saltem quam humanarum rerum sensata providentia deffert rationem reddere valeamus cum itaque hac in nostri dispositione plurimum congruat ut eminemtioribus ex dictis regniis illustri ores ex collateralibus inclitissimis atque summe dilectissimis fratribus nostris eum ordinemus presidem qui experientia iam teste sepientissime alias illa ipsam gubernans in iustitie freno temerarios compestuitr pacifficis favit sceleratos depressit innoxios liberavit benemeritis retribuit denique sese ita gessit quod a cunctis laudis inde preconium reportavit. In vos, itaque, eum ipsium illustrissimum principem Iohannem, eadem gratia regem Navarre, ac infantem Aragonie et Sicilie, fratrem nostrem carissimum nostre mentis occulos dirigentes, in quo omnium bonorum morum virtutumque ac ingenui claritatem reffulgere et rerum experientia aprobari prospicimus vostram ad infrascripta personam quam sciciter ceteras omnes preteteris omnibus nobis dilectissimam protimus experimur ut summo studio presentialiter ad subscripta incumbit deligimus, vos itaque ipsium regem Navarre et cetera locumtenenti nostrum quasi alterium nos ipsum et legatum alatere seu vicarium vicesgerentem facimus, constituhimus, creamus et ordinamus, alatereque nostro legamus et etiam deputamus tenore presentis, videlicet, quod vice et nomine nostri, insolum, apud regna dum taxat Aragone, Valentie et Maioricarum, revocata a dictorum regnorum presidentia et gubernatione illustre consortis nostre,* ||[37v] *que ex nostri absentia locumtenentis et cetera extitit in ipsis regnis quo*

¶ [48] Al marge: *locumtenentis regis Navarre.*

ad principatum autem Catalonie, unacum ipsam illustrissima consorte nostra dum in eis partibus fuerit ipsam vero a dictis regnis et principatu se absentatem etieam insolum presitis in omnibus potestatibus et efferamini super universos et singulos nostre curie, cancellarium, vicecancellarium, gubernatores, vicesgerentes, iustitias, çalmedinas, merinos et alios quoscumque officiales ordinarios legatos aut delegatos in civilibus aut criminalibus quacumque auctoritate et potestate etiam speciali vel derogatoria fungentibus. Omnemque super eos et alios regnicolas et subditos etiam et extraneos illuc declinantes seu illac quoquomodo transeuntes et alias inhibi habitantes et habitaturos et omnimodam gladii potestatem ac iuridictionem altam et baxam, civilem et criminalem, indices preterea et officiales ordinarios aut delegatos et alios etiam superiores cum opportuerit dedicatis, statuatis pariter et creetis et creatos e statutos si vobis videbitur revocetis et de novo constituatis consistorium, conciliuem et plenam audientiem per vos ipsum personaliter aut per nostros cancellarium, vicecancellarium et regentes cancellarium celebretis et celebrari faciatis, ut est moris, causas colligendo ac ius et iustitiam inibi ministrando et ministrari etiam faciendo senténtias tam civiles quam criminales et tam super factis patrimonialibus quam non patrimonialibus iam latas revocando, emendando et in meliori mutando partes condempnando et absolvendo, senténtias de novo promulgando et illas executioni mandando, prout demerita vel merita earum causarum exhigant. Presistis in super quibusuis ||[38r] *peccunias, iurium regaliarum et redditum nostrorum thesaurariis collectoribus ac receptionibus et baiulis generalibus ac procuratoribus nostris quibuscumque peccunias ipsas ab eisdem exhigendo, habendo et recipiendo nostrique in utilitatis usum servitium convertendo et alias nobis illas destinando et pro illarum habitatorem et exactione undecumque haberi poterint contractus impignerationum, venditionum, arrendamentorum mutui aut debiti et anticipationum ipsarum peccuniarum faciendo, firmado et concedendo, pactando, promittendo medio iuramento in animam nostram prestando prout ad nostri servitium expediens fuerit et necessarium in et de super redditibus regalibus proventibus obventionibus, pactis et iuribus ipsis nostris cautelas contractus mandata et iussiones apocas et quitancias de receptis pro dictorum receptorum et baiulorum generalium securitate et cautela faciendo et in eorum compotis collocari mandando possitis etiam apud regna Aragonum, Valentie et Maioricarum absolute et insolum ac principatu Catalonie unacum illustri regina vel illa ab illis regnis et principatu se absente insolum ut suppra illorum incolis ac statibus sive brachiis curias generales et particulares ac parlamenta convocare, conciliare, tenere et celebrare, prorogare et mutare de loco in locum, concludere ac procesus firmare aut solvere, licenciare, spirare et dimittere gravamina queque audire eaque providere et provideri facere privilegia et libertates circa ordinem, ritum et formam iustitie aliaque quecumque quantumcumque gravia concedere actus et provisiones cum consensu curie seu brachiorum illius aut aliquorum ex eis facere et providere factaque revocare, habilitare, mutare seu corrigere constitutiones, statuta, foros generales vel particulares edere et publicare seu fieri et publicare mandare, eaque ipsam iurare super gravaminibus quibuscumque providere nostris tamen servitio et utilitate* ||[38v] *perspectis donaria seu donativa et subsidia quevis a dictis curiis et quavis earum petere, obtinere et habere eaque recipere et acceptare ac in nostri usus et servitium convertire possitis inquam pro nobis et nomine nostro concedere et cum ipsam curia generali vel eorum brachiis concordare quod mo-*

neta universaliter sit tota una vel psaltem particulariter in qualibet regione cum illis legis et formis quibus melius cum eis poteris convenire, pactare et concordare nostrum servitium et beneffitium rei publice prospitiendo. Necnon nomine nostro statuere et legem imponere irrevocabiliter quod naves solum et galere vel ligna nostrorum vassallorum habeant omnes merces navigare, trafficare et exportare et non alios alienigenas ad omnem augmentum utilitatem et reformationem status mercantilis regnorum et terrarum nostrarum presitis insuper quibuscumque magistris rationalibus et auditoribus compotorum et super eis et uno quoque eorum disponere et ordinare. Possitis item creare tabelliones sive notarios publicos per universam ditionem nostram et quamvis illius partem. Ac spurios, videlicet, tam naturalies quam ex incestu seu damnato cohitu natos et procreatos legittimare et deffectus natalium et etatum etiam supplere et supplementum ac veniam etatis concedere. Et ad honores officia et benefficia abiles (sic) *et capaces reddere et seu efficere valeatis facultatem insuper honesta et bona ex causa guidandi, affidandi et assecurandi habeatis malefactoribus seu criminum et excessum quantumcumque gravium patratoribus remissiones criminum quorumcumque concedere valeatis. Etiam et peccuniarum debitoribus seu rerum quarumlibet detentoribus necnon et salvos conductos uoslibet concedendi et illos revocandi et pariter inhibendi potestatem habeatis, nichilominus pracmaticas* ||[39r] *et alias bonas ordinationes edicta inhibitiones in salutem et utilitatem rei publice ac illius salubrem pacifficumque statum ac nostri etiam honorem et servitium statuere, condere, edere et publicare seu publicare facere eaque et eas executioni et observantie mandare. Et officia vacantia seu vaccatura quecumque etiam et alcaydias seu custodias castrorum ad usum et consuetudinem hispanie ad nostri beneplacitum personis meritis et descentibus committere possitis. Et generaliter omnia alia et singula agere et exercere in et circa predicta et super predictis et super dependentibus seu emergentibus ex eisdem que nos ipsi facere possemus inhibi personaliter constituti. Etiam, si de iure vel de facto mandatum exhigerent speciale sine uibus premissa et eorum aliqua ad effectum debitum deduci nequirent, et si maiora vel graviora fuerint superius expressatis, et que de iure vel de \facto/ aut alios mandatum exhigerent speciale. Quoniam, nos, in et super eisdem omnibus et singulis ac descendentibus et emergentibus seu ipsis annexis, totum plenum posse et liberam facultatem vobis, dicto regi Navarre, fratri nostro carissimo, conferimus ac liberam et generalem administrationem serie cum presenti. Per quam, reverendos, venerabiles et dilectos in Christo patris, archiepiscopos, episcopos, abbates, prelatos et alias ecclesiasticas personas exortantes, magnificis autem et egregiis ac nobilibus, officialibus scilicet gubernatoribus, vicegerentes iusticiis, çalmediniis, meriniis, alguaziriis necnon spectabilibus baronibus, nobilibus, militibus, generosis, civitatibus, civibus, burgensibus, plebeis et aliis quibuscumque vassallis et subditis nostris universis firmiter iniungentes et pariter intimantes quod vos, ipsium regem Navarre, pro dicto generali locumtenentis nostro preheminentiorique seu superiore eorum preside et altero nobis ipso seu personam* ||[39v] *dignitatem, autoritatem et potestatem nostram prorsus representatem habeant ac vereantur vobisque ac iussionibus vestris non secus ac nostris pareant, faveant et intendant cunctisque assistant servitiis obediant auxilio et honorificentia etiam si opportuerit manu forti. Et non contrafaciant aut contraveniant aut aliquem contrafacere vel venire permittant aliqua ratione seu causa. Et ut premissa maiori gaudeant firmitate, promittimus et*

iuramus ad crucem Domini et eius sancta quatuor evangelia nostris manibus corporaliter tacta, in posse notarii et secretarii infrascripti, ut publice persone a nobis pro vobis et aliis personis quarum interest et intererit recipienti et pacidtenti ac etiam legittime stipulanti habere ratum, gratum et firmum ac tenere et inviolabiliter observare tenerique et observari facere, et non contrafacere vel venire per nos seu officiales nostros aliquo iure quicquid per vos, \ dictum/ regem Navarre, actum fuerit seu etiam procuratum et nullo tempore revocabimus nec revocari faciemus aliqua ratione. Datum et actum in Portu Veneri, die vicessimo ianuarii, anno a Nativitate Domini .M°CCCC°. tricesimo sexto, regnique nostri vicesimo primo.

ig+num Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Scilie citra et ultra farum, Valentie, Hungarie, Iherusalem, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinonem, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritane, qui predicta laudamus, firmamus et iuramus, huicque instrumeno publico sigillum nostrum in pendenti iussimus apponendum. Rex Alfonsus.

Testes ad predicti presentes nobiles Gilabertus de Cintillis, comes Golisani, Raymundus de Perilionibus, capitaneus maritimarum generalis, Bernardus de Corbera et Andreas de Biure, milites dicti domini regis consiliarii.

||[40r] *Sig*-(signe)-*num mei, Francisci Axalo, serenissimi domini regis predicti secretarii, eiusque actoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui de ipsius mandato predicta scribi, feci et clausi. Corrigitur autem in lineis quinta quam .VIII[a]. ex .XX[a]. «Aragonum Valentie Maioricarum»; .XXV[a]. «concordare»; .XXV[a]. «et assecurandi habeatis malefactoribus seu criminium quantumcumque gravium patratoribus, remissionibus criminium quorumcumque»; .XXVIIII[a]. «cedere, valeatis et alibi in eadem ibus et etiam in eadem potestatem habeatis»; .XXX[a]. «mandare»; .XXXI[a]. «comittere possitis»; .XXXVIII[a]. «habere ratum gratum et firmum»; ac in penultima «iure quitquid per vos, dictum regem Navarre, actum fuerit seu etiam procuratum et nullo tempore revocabimus nec revocari faciemus aliqua ratione».*

Lecto igitur et publicato de verbo ad verbum per dictum Anthonium Nogueras, secretarium ut predicitur preinserto publico instrumento ilico dictus dominus episcopus Valentie respodens ut ayt pro omnibus supradictis tam de statu ecclesiastico, videlicet, militari, civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, ibidem existentibus, dixit hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent,

Los tres estaments del present regne de València ací ajustats, suppliquen vostra senyoria que sia de sa mercé los man donar còpia e trellat ||[40v] de la dita vostra potestat e instrument dussús publicat e insert, per tal que aquell vist e regonegut, mills pusquen entre si deliberar.

Quam copiam dictus dominus rex, locumtenenti, per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, fieri ac tradi mandavit ilico supradicts. Et deinde, prorogavit presentem convocationem curiarum memoratorum ad diem crastium que computabitur .XXI[a]. dictorum mensis et anni, in eodem loco ac simili ora (sic).

Protest dels tres braços contra la convocatòria i les pròrrogues

1437, febrer 20. Seu de València.

Reunió de les corts presidides pel rei Joan de Navarra, lloctinent general. Protest del bisbe de València, en nom dels tres braços, contra la convocatòria i les pròrrogues ordenades pel lloctinent general.

Et tunc facta dicta prorogatione, dictus dominus episcopus Valentie, pro se et aliis omnibus precontentis de tribus statibus preexpressis, obtenta prius venia, postulata obtulit coram dicto domino rege, locumtenenti, ac per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, legi et publicari requisivit, in presentia omnium predictorum quandam papiri cedulam scriptam qui ibidem lecta et publicata tenorem qui sequitur continebat:

Molt alt e molt poderós senyor,

Venia petita, etc. Com per vós, senyor, com a lochtinent general del molt alt senyor rey, en virtut de la convocació que havets feta de corts generals als regnícoles e habitadors del present regne de València, sia stada feta prorogació de la assignació e terme prefingit a la convocació per vostra senyoria feta al present dia de huy per voler, segons per les letres de la dita convocació appar, celebrar corts. E en los dits actes, axí de convocació e prorogació per comissaris de vostra excel·lent senyoria fets, sia stat ja dissentit e protestat en diverses maneres per los estaments ecclesiàstich, militar e de les ciuats e viles reyals particularment, segons que per actes públichs les dites coses e altres apparen als quals ||[41r] se reffiren. Per tal, *et alios*, ab les vènia e reverència que dessús parlants, los dessús dits tres staments e cascun de aquells e síndichs lurs, stants e perseverants en los dits dissentiments e protestacions, los quals han e volen haver ací per repetits, suppliquen vostra excel·lent senyoria sia mercé de aquella admetre la present scriptura e protestació, que per alguns actes fets o fahedors no sia ni puxa ésser fet o causat algun prejuhí als furs, privilegis, libertats e inmunitats dels dits staments e de cascun de aquells e singulars de aquells. Supplicants encara vostra excel·lent senyoria sia mercé de aquella, de la present scriptura, manar ésser-ne feta carta pública a cascun dels dits estaments.

Et dictus dominus rex Navarre, locumtenenti, preffatus persistit in dicta prorogatione.

Dictus vero dominus episcopus Valentie, pro se ac aliis de statibus memoratis, dixit quod non consentiebat in dicta prorogatione, ymo stabat et perseverabat in contentis in cedula preoblata.

Et dictus dominus rex, locumtenenti, dixit se stare et perseverare in prorogatione iam facta.

Testes sunt qui ad predicta omnia et singula presentes fuerunt Franciscus Baro, thesaurarius, Franciscus Sanctii Munyoç, alguatzirius, et Petrus de Bisuldinus, secretarius domini regis predicti, et alii in numero satis grandi.

Proposició reial

1437, febrer 21. Seu de València.

Reunió de les corts presidides pel rei Joan de Navarra, lloctinent general. Proposició del rei Joan de Navarra, lloctinent general.

Ad quam diem iovis superius assignatam computatam .XXI^a^. mensis febroarii, anno iam tacto a Nativitate Domini .M^o^CCCC^o^XXXVII^o^. ||[41v] *pulsata iam quinta ora* (sic) *post meridiem ipsius diei, dicto domino rege Navarre, locumtenenti, in dicta ecclesia cathedrali Valentie existente ac sedente in suo regali solio, ut est moris, ad dictarum curiaum convenerunt et congregati fuerunt qui inferius distribuntur.*

Pro statu ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, rector ecclesie d'Eslida, procurator domini episcopi Dertusem.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator domini magistri Muntesie.
Iohannes Gasco, in decretis licentiatus, canonicus sindicus capituli sedis Valentie.
Frater Petrus Portell, maioralis de Quart.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis de Benifaçano.
Frater Bernardus Blasii, procurator domini magistri generalis Mercedis captivorum.
Frater Franciscus Guarner, procurator domini abbatis monasterii sancti Bernardi extra muros Valentie.

Pro statu militari

[*Col. A*]
Guillermis Raymundi de Montecatheno.
Petrus Maça de Liçana.
Iohannes de Proxita.
Eymericus de Cintillis.
Iacobus de Aragonia.
Petrus de Cintillis.
Berengarius de Vilaragut.

[*Col. B*]
Iacobus de Vilaragut
Manuel Diez.
Ladro de Vilanova.
Galcerandus Castella.
Carrocius de Vilaragut.
Petrus Pardo, iunior.

Franciscus Maça de Liçana.
||[42r]

[*Col. A*]
Boÿl de Ladro.
Rodericus de Baeça, pro domino comite de Castro et Denie.
Ianuarius Rabaça.
Iacobus Bertrandi, mercator, pro marmissoribus illustris domine regine Yolante.
Iacobus Vidal, pro nobili Hugone de Cardona.
Franciscus Pardo.
Guillermus de Vico.
Matheus Pujades.
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes Figuerola.
Nicholaus Ioffre.
Gracianus de Monsoriu.
Franciscus Vives.
Matheus Lançol.
Petrus Gençor.

[*Col. B*]
Iohannes de Castellvi.
Petrus de Castellvi.
Anthonius de Castellvi.
Galcerandus de Castellvi.
Ludovicus de Castellvi.
Gabriel Navarro.
Nicholaus Valleriola.
Iohannes de Valleriola, milites.
Iohannes de Claramunt, olim Bernardus de Vilarnau.
Ludovicus de Castellvi.
Iohannes de Castellvi.
Guillermus Masco.
Franciscus Masco.
Dominicus Masco.
Iaufridus de Blanis.
Guillermus Raymundi de Vallterra.
Petrus Çabata, domicelli, sindicus totius brachii militaris.

Ludovicus Bou.
Berengarius Marti … iurati.
Manuel Suau.
Nicholau Valldaura …
Petrus de Falchs, decretorum doctores.
Arnaldus Valleriola, legum doctores.
Iohannes de Gallach, legum doctores.
Ludivicus Cruïlles.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
||[42v] *Alfonsus Martinez, notario.*
Raymundus de l'Ort … sindici civitate Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figerola … legum doctores, sindici ville Morelle.
Dionisius d'Olit, notario, sindicus ville Burriane.
Michael Gali, notario, sindicus villarum Castilionis et Alicantis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Ieronimus Fenollar, notario, sindicus ville Sexone.
Iohannes Martinez, notario, sindicus ville Cullarie.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Petrus Climent, notario, sindicus ville Paniscole.
Iacobus Navarro, sindicus ville d'Alcoy.
Petrus Puig, notario, sindicus ville et honoris de Corbera.

Et predictis omnibus stantibus congretatis dictus dominus rex Navarre, locumtenenti, suam proprositionem faciens dixit verbo in conspectu omnium predictorum et aliorum plurium que in ibi convenerant, nonnulla que in cedula subinserta exarantur quam ilico post factum finem suis verbis ibidem per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, alta et intelligibili voce legi et publicari mandavit, cuius tenor sequitur et est talis:

Bona[49] gent. Ja sabeu com en l'any passat la senyora reyna, nostra molt cara e molt amada sor, axí com a lochtinent general del senyor rey, manà convocar corts generals de tots los regnes e terres del dit senyor rey deçà mar, e encara del regne de Mallorques, a la vila de Monçó. E aprés, la dita senyora feu sa proposició als de la dita cort e sobre la resposta fahedora s'aturà deliberació. E per avant, nos vinguem a la dita cort ab letres de crehença del dit senyor rey e explicam la crehença a la dita cort, juxta la voluntat e ordinació del dit senyor rey, e donam aquella per scrit. E la

¶ [49] Al marge: *propositio regis.*

cort sobre la resposta fahedora, axí ||[43r] mateix, se aturà delliberació. E subsegüentment, per algunes justes e rahonables causes tant com toque a les coses fahedores en les dites corts generals concernents lo regne d'Aragó, continuà e prorogà la dita cort e tots los actes de aquella en lo stament e punt que eren en la vila de Alcanyiz, on nos, per gràcia de Nostre Senyor, les havem tengudes e finades. E axí mateix, fem una convocació de corts generals de aquest regne a la vila de Morella, e altra a la present ciutat de València, les quals convocacions spiraren per ço com dins lo temps statuït no y poguem ésser, entenents en la bona conclusió de la pau, mijançant la gràcia del Sanct Sperit, feta e fermada entre lo senyor rey e nos, de una part, e lo rey de Castella, de la altra, e en altres affers concernents honor e servey del dit senyor rey, frare nostre, los quals necessàriament requirien nostre presència. E finalment, jatsia hi sien ocorregudes moltes difficultats, postposades moltes coses grantment concernents la honor e proffit del dit senyor les quals obmetem, per lo ben avenir e tranquilitat de aquests regnes de Aragó e de València, qui entre·ls altres eren pus disposts a reebre dans si les dites paus no·s conclohien, volents guardar lo bé comú e utilitat e pacíffich stament de sos regnes e terres, mijançant la gràcia divinal la dita pau és venguda a bona fi e votiva execució, segons és notori. E ara, nos som venguts ab poder \del/ dit senyor rey e de manament de sa senyoria, per celebrar es corts per nos últimament convocades a la present ciutat de València, e som apparellats procehir en aquelles. Per què us pregam e encarregam que vosaltres vullats entendre ab gran diligència, liberalitat e promptitut vers lo honor, servey, ajuda e socorriment del dit senyor rey, segons que sa necessitat o requir, e vosaltres e vostres predecessors notablement e ab gran amor, axò com a feels naturals, havets acostumat, havents totstemps sguard al temps que és passat e com los negocis del dit senyor no reben dilació. E que si breument no·s suppleix a les dites necessitats, no serà temps que quant se vulle grantment lo socorregats ||[43v] aquell socors e servey puxa res aprofitar. Offerint-nos entendre en tot ço que sia servey del senyor rey, refformació de la justícia e beneffici e bon stament del dit regne. E per donar introducció a la bona execució e presta dels dits affers, e donar degut orde a aquells, vos pregam e encarregam que vullau elegir, nomenar, diputar vostres tractadors per los staments de cascun braç, los quals, ensemps ab aquells qui per nos hi seran diputats e ordenats, entenan en los dits negocis e presta expedició de aquells.

Resposta dels braços a la proposició reial

1437, febrer 21. Seu de València.
Resposta dels braços a la proposició reial.

Facta igitur propositione iamdicta necnon lecta et publicata eiusdem cedula subinserta, in continenti surrexit dictus dominus episcopus Valentie, et facta prius verbis latiniis obtime compositis

notabili erenga tendente ad gloriam domini regis et extirpationem criminum et malorum, venia prius petita et obtenta, pro se et aliis de statibus supradictis, ibidem ut predicitur congregatis, obtulit ac per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, legi et publicari requisivit quandam papiri cedulam scriptam que in presentia dicti domini regis locumtenenti et curie antedicte, fuit lecta et publicata per dictum secretarium, et est tenoris sequentis:

Molt alt e poderós senyor. *Venia petita et obtenta*.

Per rahon[50] de la que·s diu convocació de corts generals per vostra gran senyoria feta com a lochtinent general del molt alt senyor rey, als regnícols del present regne de València al .XV^én^. dia del mes de jener pus proper passat, e per causa de les que·s dien prorogacions per part de vostra gant (*sic*) senyoria d'aquén fetes per los síndichs dels staments ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals del dit regne, e en altres ||[44r] noms, són stades proposades separadament diverses scriptures e protestacions, effectualment continents e demostrants com, deguda reverència del molt alt senyor rey \e de/ sa reyal majestat parlant e vostra, la dita que·s diu convocació ne per consegüent, les dites que·s dien prorogacions, per medi de les quals se ve a celebració de corts generals, no podien, pogueren, ne poden ésser fetes sinó per lo dit senyor rey, o en cas de urgent necessitat, per son primogènit, segons les dites coses e altres per les dites scriptures e protestaciones posades denant comissaris de vostra excel·lent senyoria a les qua<l>s se refferen, se mostren. Les quals scriptures o protestacions, ab deguda vènia precedent, suppliquen los dits síndichs, en los dits noms, que sia mercé de vós, senyor, haver per posades e repetides denant vostra senyoria, com ells, dits síndichs, en los dits noms, les hagen per posades ab la present, e dar ordre e manera que no sia fet prejuhí a furs, privilegis, libertats e inmunitats dels dits staments e cascun de aquells e singulars de aquells. E com vós, molt alt senyor, en virtut del poder qui us diets haver del molt alt senyor rey, hajats feta convocació e corts e manades fer prorogacions per comissaris de vostra senyoria \e/ encara per lo regent vostra cancelleria, e en los presents dia e hora hajats feta proposició per principació de corts. Los quals actes, vènia precedent del dit molt alt senyor rey e ab vostra reverència parlant, són contra furs e privilegis del present regne, com per los dits furs lo acte de celebració de corts sia limitat e personalíssim en les persones del dit molt alt senyor rey e de son promogènit, segons dit és. Per què, *et alios,* suppliquen los dits staments e cascú de aquells e lurs síndichs en los dits noms e altres dessús dits, que sia mercé de vós, senyor, no voler fer alguns actes prejudicials als dits furs e privilegis, e voler-vos abstenir de celebrar corts en lo dit regne, ans aquells dits furs e privilegis voler observar. En altra manera, ab la vènia que dessús, protesten los dits staments e síndichs d'aquells que per ||[44v] lo dit poder

¶ [50] Al marge: *protestatio dissensus*.

del dit molt alt senyor rey e concessió o dació de aquell, ni per la dita que·s diu convocació o celebració de les dites que·s dien corts, no sia ni puxa ésser prejudicat als dits furs, privilegis ne a les libertats e inmunitats dels dits staments, ne de algú o algun de aquells e singulars de aquells, ne a lurs terrers, hereditats e béns, ans los dits furs e privilegis stiguen e romanguen en lur plenera força e virtut. Suplicants a vostra gran excel·lència, que sia de sa mercé benignament voler admetre la present protetació e scriptura, e manar-ne fer carta pública e continuar aquella en lo procés que d'aquen sobre açò se déu fer. E jatsia les dites coses procehesquen de justícia, los dits supplicants les hauran a singular gràcia e mercé. *Altissimus, etc.*

Inquam dictus dominus episcopus Valentie oblata cedula preinserta et antequam legeretur pro se ac aliis de tribus statibus precontentis, supplicaverit humiliter dicto domino regi, locumtenenti, de propositione eiusdem domini regis superius inserta, copiam eis fieri atque tradi. Adeo ut illa prius visa dicti status possint super contentis in ea maturius delliberare quam dictus dominus rex, locumtenenti, concessit iussitque eis tradi.

1437, febrer 21. Seu de València.
Acusació de contumàcia per part de Joan Mercader, batlle general, i protest dels braços del regne.

Et[51] *factis omnibus prenarratis, statim honorabile Iohannes Mercader, legum doctor, baiulus generalis regni Valentie, procurator ad hec per dictum dominum regem locumtenenti spetialiter constitutus, cum instrumento publico in posse dicti Anthonii Nogueres, secretarii, firmato die presenti in presentia dicti domini regis et curie antedicte, acusans prius verbotenus contumaciam absentibus vocatis qui non compareverunt, et etiam, comparentibus absque* ||[45r] *potestate vel cum potestate insufficienti vel illegitima, tradidit dicto secretario quandam papiri cedulam, tenorem cuius inseri requisivit in presenti processu, cuiusque series sequitur in hunc modum:*

Serenissime princeps,

Cum ad curiam generalem regnicolis regni Valentie noviter indictam diversi subditi ac districtuales illustrissimi domini regis, fratris vestri, fuerint per leteras serenitatis vestre, ut locumtenenti dicti domini regis convocati, ad certam diem comparituri cuius assignatio fuit usque ad presentem diem, de vestri solita clementia prorogata, prout hec in processu presentis curie dinostuntur evidenter et nonnulli iamdicti evocati minime compareverint per se aut eorum legittimos responsales iuxta evocationes predictas suis terminis assignatas, qui paruisse debuissent. Idcirco, regie maiestati, procurator celsitudinis vestre predictorum non satisffacientium negligentiam seu contumaciam acusando humiliter supplicat ac petit quatenus procedere dignetur ad ulteriora dicte generalis curie eisdem contumacibus ulterius non vocatis expresatis

¶ [51] Al marge: *contumatia .I.*

essere, nec ad actus eiusdem curie admissis et alias contra eos et eorum quemlibet prout forus et ratio suadebunt.

Suppradictus vero dominus episcopus Valentie, pro se et aliis de tribus statibus prelibatis, petens interum copiam de cedula propositionis dicti domini regis locumtenenti superius inserta eis tradi protestatus est expresse de nullitate dicte acusationis contumacie preténdens dictam congregationem ad huc non esse curiam et per consequens dictam contumaciam posse nullatenus acusari.

||[45v] *Et dictus*[52] *dominus rex, locumtenens, perseverans in iam factis, dixit quod predictos citatos vel ad dictam curiam convocatos qui non compareverunt de gratia spectabat hinc ad diem quartam, et continuavit curiam eadem in dicta sede celebrandam, ad diem sabbati proxime venturam.*

Et tunc, tam dictus dominus episcopus Valentie, quam nonnulli alii de tribus statibus prenarratis, pro se et aliis de statibus eisdem asserentes, non esse locum neque casum acusationis contumacie neque posse ullomodo actus aliquos inde fieri vel ad illos procedi quia dictam congregationem ipsi pro curia non habebat neque haberi aliquatenus intendebant, dixerunt quod perseverabant in omnibus et singulis protestationibus et dissentimentis tam die proxime preterita quam hodie factis per eos et oblatis verbo et scriptis quas et que iterum offerebant et pro oblatis hic haberi voluerunt, protestantes etiam quod tempus interim eis non precurreret imo totum ius suum atque tempus remaneret eis salvuum periter et illesum.

Dictus autem dominus rex, locumtenens, dixit quod perseverabat et perseveravit in contumacione curie prelibate et aliis omnibus et singulis precontentis.

Testes fuerunt ad predicta Petrus Bou, locumtenens, gerentis vices gubernatoris in regno Valentie, Iohannes Gallart, Guillermus Pelegri, legum doctores, consiliarii, et Petrus de Bisulduno, secretarius domini regis predicti, et alii in multitudine satis amplia.

PRÒRROGUES

1437, febrer 23. Seu de València.

Reunió dels tres braços, pròrroga al 25 de febrer i protest dels braços del regne contra l'acusació de contumàcia feta anteriorment per Joan Mercader, batle general.

||[46r] *Succesive*[53] *autem dictam die sabbati intitulata .XXIII*ª. febroarii anno predicto a Nativitate Domini *.M°CCCC°XXXVII°., circa solis occasum, que erat dies assignationis curie antedicte, fuerunt congretati et constituti in sede predicta, persone sequentes, videlicet:*

Pro statu ecclesiastico

Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.

¶ [52] Al marge: *.1ª.[…] de gratia.*
¶ [53] Al marge: *contumatia […].*

Frater Bernardus Guda, procurator domini magistri Muntesie.
Frater Franciscus Guarner, dicto nomine.

Pro statu militari

Dictus Petrus Çabata, nominibus supratactis.
Iacobus Bertrandi, mercator, pro manumissoribus illustris domine regine Yolantis.

Pro statu universitatum regalium

Iohannes Marroma, notario, sindicus civitatis Valentie.
Alfonsus Martinez et Raymundus de l'Ort, sindici civitate Sugurbii.
Nicholaus Figuerola, legum doctor, sindicus ville Morelle.
Miquael Gali, notarius, sindicus villarum Castilionis et Alicantis.
Innocencius de Moya, notario, sindicus ville Algezire.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Burriane.
Guillermus Ocello, notario, sindicus Ville Regalis.
||[46v]*Iohannes Capdevila, notario, sindicus ville de Penàguila.*
Geronimus Fenollar, notario, sindicus ville Sexone.
Petrus Puig, notario, sindicus ville et honoris de Corbera.
Petrus Climent, notario, sindicus ville Peniscole.

Et congregatis et stantibus in loco predicto, omnibus suppradictis, honorabilis Rodericus Falco, legum doctor, consiliarius ac regens cancillariam domini regis, locumtenens, predicti, ibidem, personaliter constituti in persona eiusdem domini regis, locumtenens, et ipsius nomine ac mandato, continuavit curiam antedictem in modum sequentem:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, per tot dia, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes suppranominati, per eos et omnes alios de tribus statibus memoratis, obtenta prius venia postulata obtulerunt, coram dicto domino cancellariam regente, ac per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari requisiverunt ibidem, quandam papiri cedulam scriptam, quam dictus dominus regens cancellariam, in presenti processu inseri et continuari mandavit, et est tenoris huiusmodi:

Mol alt e poderós senyor,
Venia petita, etc.
Per causa[54] e rahó de la convocació de corts per vostra gran senyoria feta al .XV^én^. dia del pus propassat mes de jener ||[47r] en lo dia de dijous que·s comptaven

¶ [54] Al marge: *protestatione et dissensus* […].

.XXI. dels corrents mes e any, vostra gran senyoria feu proposició de ço que a aquell fon ben vist, denotant voler principiar corts, les quals coses, segons és stat per part dels tres staments del present regne, ecclesiàstic, militar e de les ciutats e viles reyals, exposat a vostra real senyoria e protestat ab diverses scriptures, no poden ésser tengudes sinó per lo senyor rey personalment, o en cas de urgent necessitat per son primogènit, segons furs e privilegis del present regne, segons les dites coses e altres per les dites scriptures se demostren, a les quals, senyor, los dits staments se refferen e han tota hora aquelles per posades de nou. E com en lo dia de digous (*sic*), no obstant les dites protestacions, per micer Johan Mercader, batle general e procurador del molt alt senyor rey, fos feta acusació de pretesa contumàcia als absents, los quals se pretenien no compareguts a la hora e als qui eren compareguts ab poders insuficients e als presents qui no han mostrat poder, les quals coses denotaven voler no solament principiar mas encara fer e voler continuació de corts. Attesa majorment la gràcia per vostra senyoria volguda fer als qui·s pretenien absents e convocats, de quatre dies, e a la continuació que se és volguda fer de corts present vostra senyoria per micer Rodrigo Falcó, com a regent la cancelleria, les quals coses, ab les dites vènia e reverència que dessús parlant, són contra la disposició dels dits furs e privilegis. Perquè, *et alios*, los dits staments e cascun de aquells, volents lo que per aquells és stat dit e protestat haver per geminat ab la present, stan e perseveren en les dites protestacions, e dien allò mateix e dissenten a les dites acusacions de contumàcies e altres actes, axí de gràcia com de continuació de corts e altres qualsevol actes feyts o fahedors per la dita rahó. Protestants, encara, que per los dits ||[47v] actes ne altres no sien vists consentir en algun prejudicial als dits tres staments e o a algú o a alguns de aquells, ni als furs e privilegis del present regne parlants de la dita matèria, ans aquells los sien conservats e preservats il·leses, e que res de ço que és stat fet no sia ni puxa ésser tret a ús ni conseqüència en lo sdevenidor. Supplicants vostra real senyoria que sia mercé de aquella revocar e haver per revocats los dits actes feyts contra los dits furs e privilegis e rehebre, si serà de vostra mercé, la present scriptura benignament, e aquella manar continuar en lo procés que·s fa per vostra senyoria dels dits actes, e manar-ne fer carta pública. E jatsia, etc. *Altissimus, etc.*

Et predictus honorabile regens cancellariam, dixit quod perseverabat et perseveravit in dicta continuatione curie prenarrate.

Testes huius rei sunt Franciscus Sanchez Munyoz, alguazirius dicti domini regis, locumtenens, Manuel d'Exarch, iustitia in criminalibus civitatis Valentie, et Petrus de Reus, scriptor domini regis, et alii in multitudine satis grandi.

1437, febrer 25. Seu de València.

Reunió dels tres braços presidida pel rei Joan de Navarra. Acusació de contumàcia per part de Joan Mercader, batlle general. Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Postmodum vero die lune circa solis occasum, computata .XXV^a^. mensis febroarii, eiusdem anni Nativitate Domini M^i^CCCC^i^XXXVII^i^ in dicta sede sive ecclesia cathedrali Valentie, predicto serenissimo domino rege Navarre, locumtenens generali, personaliter residente sedenteque in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregateque presentes fuerunt persone inferius designande:

||[48r]

Pro statu ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, procurator episcopi Dertusem.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator domini magistri Muntesie.
Iohannes Gasconi, canonicus, procurator et yconomus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis de Benifaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator domini abbatis monasterii sancti Bernardi, extra muros Valentie.

Pro statu militari

[*Col. A*]
Nobiles:
Raimundus Guillermus de Montecatheno.
Petrus Maça de Liçana.
Manuel Diez.
Eymericus de Scintillis.
Galvannus de Villena.
Ludovicus d'Abella.
Anthonius de Vilaragut.
Petrus Boil Ladro.
Ianuarius Rabaça.
Carrocius de Vilaragut.
Petrus Pardo, iunior.
Filippus Boÿl.
Michael Iohanis.
Rodericus Diez.
Ludovicus Pardo.[55]

¶ [55] Ratllat: *milites*.

[*Col. B*]
Milites:
Iohannes Roiz de Moros.
Iohanes de Castellvi.
Matheus Pujades.
Guillermus de Vico.
Iohanes de Vallterra.
Anthonius de Castellvi.
Gabriel Navarro.
Ausias Marchi.
Petrus de Castellvi.
Galcerandus de Castellvi.
Matheus Lançol.
Galcerandus de Vilarig.
Franciscus Navarro.
Gracianus de Monsoriu.
Martinus Çabata, milites.
||[48v] *Iohannes de Claramunt, olim Bernardus de Vilarnau.*
Guillermus Masco.
Guillermus Raymundi de Vallterra.
Gilabert Çanoguera.
Franciscus Masco.
Iohannes de Castellvi.

Pro statu universitatum regalium

Ludovicus Bou.
Berengarius Marti, iurati.[56]
Manuel Suau.
Nicholau Valleriola.
Ludivicus Granullers.
Arnaldus Valleriola, legum doctorem.
Petrus de Falchs, decretorum doctorem.
Iohannes de Gallach, legum doctorem.[57]
Ludovicus Cruelles.
Iohannes Marroma, sindici Valentie.
Raymundus de l'Ort.

¶ [56] Lluis Bou i Berenguer Martí són jurats.
¶ [57] Arnau Valleriola, Pere de Falchs i Joan de Gallach són *legum decretorum et legum* doctors, respectivament.

Alfonsus Martinez, sindici civitate Segrobicem.
Petrus Ram.
Nicholau Figuerola, legum doctores, sindici ville Morelle.
Innocentius de Moya, sindicus ville Algezire.
Michael Gali, sindicus ville Castilionis et Aliquantis.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Geronimus Fenollar, sindicus ville de Sexona.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iohannes Capdevila, sindicus de Penaguila. ||[49r]
Iacobus Gaçol, sindicus ville Liri.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.

Et stantibus congregatis omnibus precontentis, dictus Iohannes Mercader, procuratorio nomine dicti domini Regis, locumtenens, ad hec spetialiter deputatus ut est dictum, dictis convocatis ad curiam non comparentibus, et etiam comparentibus absque potestate vel cum potestate insufficienti vel illegitima, quos ad diem presentem de gratia expectaverat idem dominus rex, locumtenens, contumantiam acusavit, suplicans petensque instanter eisdem non perentibus contumatibus reputatis ad ulteriora curie predicte procedi prout largius per eum de super die iovis proxime lapsa in scriptis fuerat supplicatum.

Et ilico, dictus reverendus dominus episcopus Valentie, pro se et aliis de tribus statibus memoratis, dixit verbotenus, venia prius postulata et obtenta, quod in acusatione dicte contumacie nullatenus consentiebat neque consentire intendebat tacite vel expresse, ymo dicti status regni iamdicti stabant et perseverabant in omnibus et singulis dissentimentis et protestationibus per eos dessuper factis et oblatis verbo et scriptis ac nunc easdemmet protestationes et dissentimenta eis melioribus via, modo et forma quibus dici et intelligi possit faciebant et offerebant et illas et illa repetebant ac geminabant volebantque hic pro factis et repetitis et oblatis haberi tanquam si hic seriatim essent descripta a quibusvis non recedebant neque discedere nullatenus intendebant. Supplicans et requirens de premissis eis fieri atque tradi per notarium huiusmodi processus publicum instrumentum.

||[49v] *Et dictus dominus rex, locumtenens, perseverans in iam factis, dixit quod predictos convocatos comparentes de benignitate eius solita spectabat de gratia hinc ad quartam dies venturam de proximo ad horam videlicet qua celebrabitur curia antedicta. Necminus, continuavit curiam eandem ad sequentem diem martis primo venturam in sede predicta celebrandam.*

Idem vero dominus episcopus Valentie, pro se ac aliis de tribus statibus preexpressis, dixit quod in dicta continuatione curie prelibate ac aliis actibus quibusvis, non consentiebat neque consentire aliquatenus intendebat ymo dissentiebat et contradicebat expresse stans et perseverans in iam dessuper protestatis et requisitis pro parte statuum predictorum, volensque illa hic pro factis iterum oblatis et repetitis haberi ac requirens inde sibi fieri publicum instrumentum.

Et dictus dominus rex, locumtenens, stetit et preseveravit in omnibus supradictis.

Presentes fuerunt testes ad predicta, honorabilis Petrus Pagano, camarlengus dicti domini regis Navarre, Petrus Roiz de Corella, maior dierum, milites, Gabriel de Palomar, legum doctor, consiliarius domini regis, Iohannes de Sent Feliu, notarius, et alii in numero copioso.

1437, febrer 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

||[50r] *Consequenter autem die martis post prandium computata vicesima sexta die febroarii anno a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII°, que erat die assignationis curie antedicte, in sede iam dicta, ad dictam curiam convenerunt et congregate fuerunt persone inferius designate:*

Pro statu ecclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas Vallis Digne.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator domini magistri Muntesie.
Iohannes Gasco, canonicus, procurator et yconomus capituli sedis Valentie.

Pro statu militari

Petrus Çabata, domicellus, sindicus brachii militaris et nomine suo proprio.
Iacobus Bertrandi, procurator manumissorum domine regine Yolantis.

Pro statu universitatum regalium

Petrus de Falchs, decretorum doctor, alter ex sindicis Valentie.
Raymundus de l'Ort.
Alfonsus Martinez, sindici civitate Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola, legum doctores, sindici ville Morelle.
Innocentius de Moya, sindicus ville Algezire.
Michael Gali, sindicus villarum Castilionis et Alicantis.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Burriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis. ||[50v]
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Geronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Iohannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila.
Iacobus Navarro, notario, sindicus ville d'Alcoy.

Et stantibus congregatis omnibus supradictis, iamdictus, honorabilis Rodericus Falco, regens cancelleriam dicti domini regis, locumtenens, pretacti ibidem personaliter constitutus in persona, loco et nomine eiusdem domini regis, locumtenens, dictam continuavit curiam per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes superius congregati, pro se et aliis absentibus de tribus statibus memoratis dicti regni, dixerunt quod repetebant et offerebant \ac/ pro repetitis, factis et oblatis hic haberi volebant dissentimenta, protestationes et requisitiones superius oblatas atque factas pro parte statuum predictorum, in quibus etiam stabant et perseverabant.

Et dictus honorabilis regens cancelleriam, dixit quod perseverabat et perseveravit in assignatione et continuatione curie antedicte.

Testes fuerunt ad hec presentes, \honorabiles/ Iohannes Mercader, baiulus generalis regni Valentie, Guillermus Pelegri, legum doctores, consiliarii, et Petrus de Bisulduno, secretarius domini regis.

1437, febrer 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Ceterum vero die mercurii intitulata vicesimaseptima mensis febroarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXX. septimo, ||[51r] *post prandium, que erat dies assignationis ad dictam curiam celebrandam, fuerunt constitute et congregate in sede pretacta, persone sequentes, videlicet:*

Pro statu ecclesiastico

Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator domini magistri Muntesie.
Frater Francisus Guarner, procurator domini abbatis sancti Bernardi.

Pro statu militari

Iohannes Fabra, miles.
Petrus Çabata, nomine quo supra.
Petrus de Ripoll, domicellus.
Iacobus Bertrandi, dicto nomine.
Rodericus de Quadros, procurator Miquaelis Iulia, militis.

Pro statu universitatum regalium

Petrus de Fachs.
Ludovicus Granulles.
Ludovicus Cruïlles, sindici civitate Valentie.
Alfonsus Martinez.
Raymundus de l'Ort, sindici civitate Sugurbii.
Innocentius de Moya, sindicus ville Algezire.
Petrus Castell, sindicus ville Castilionis.

Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie et Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.

||[51v] *Et omnibus predictis stantibus ubi et prout dessuper est contentum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, in persona ac nomine et mandato domini regis, locumtenenti, prefixi curiam continuavit predictam sub verbis sequentibus:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes superius nominati, pro se et aliis de \tribus/ statibus memoratis stiterunt et perseveraverunt in protestationibus et dissentimentis verbo et scriptis oblatis dessuper atque factis pro parte trium statuum predictorum quas et que pro repetitis haberi de novo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quod perseverabat et perseveravit in dicta continuatione curie prenarrate.

Testes inde sunt Guillermus Pelegri, legum doctor, Petrus de Reus, scriptor domini regis, Bonanatus Ferrer et Iohannes Cardona, notarii, cives Valentie, et alii in copia numerosa.

1437, febrer 28. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Post hec autem die iovis \post prandium/ computata vicesima octava et ultima mensis febroarii, anno predicto .M°CCCC°XXXVII°., que erat dies assignationis curie antedicte, in sede predicta, ad dictam curiam convenerunt et congregati fuerunt inferius nominati:

Pro statu ecclesiastico

Petrus Vives, dicto nomine.
Frater Franciscus Guarner, nomine quo supra.

Pro statu militari

||[52r] *Petrus Çabata, domicellus, nominibus antedictis.*
Iacobus Bertrandi, eodem nomine.

Pro statu universitatum regalium

Iohannes Marroma, notarius, sindicus Valentie.
Raymundus de l'Ort, sindicus civitatis Segobricem.
Nicholaus Figuerola, legum doctor, sindicus ville Morelle.
Innocentius de Moya, sindicus ville Algezire.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.

Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Guillermus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.

Et predictis omnibus sic stantibus congregatis, iamdictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ibidem personaliter constitutus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit predictam sub his verbis:

Lo rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes superius nominati, pro se et aliis de tribus statibus dicti regni, dixerunt quod perseverabant et perseverarunt in protestationibus et dissentimentis, tam verbo quam scriptis de super oblatis, quas et que pro repetitis de novo haberi denuo voluerunt. ||[52v]

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quod perseverabat et perseveravit in continuatione curie prelibate.

Presentes ad hec fuerunt testes honorabilis Petrus de Reus, scriptor domini regis, Iohannes de Sent Feliu et Iohannes Cardona, notarius, cives Valentie.

1437, març 1. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Succesive[58] *autem die veneris post prandium, computata prima mensis marcii, anno quo supra a Nativitate Domini* M°CCCC°XXXVII°*, coram dicto honorabili Roderico Falco, regente cancellariam, prefixo in ecclesia cathedrali dicte sedis Valentie, pro actibus infrascriptis faciendis, personaliter existente, compareverunt honorabiles Ludovicus Tallada et Iohannes de Gallach, legum doctores, sindici civitate Xative, dicentes quod representabant nomine dicte universitatis et se representarunt coram eo et aderebant et adhere voluerunt et intendebant omnibus et quibusvis protestationibus et dissentimentis pro parte trium statuum dicti regni dessuper oblatis verbo et scriptis, illasque et illa repetebant volebantque pro factis oblatis et repetitis haberi, singula referendo.*

Et dictus honorabilis regens cancellariam, perseveravit omnibus et singulis precontentis.

Et eodem quasi contextu post predicta eadem die veneris assignata desuper ad dictam curiam celebrandam in sede iamdicta, ad curiam eandem convenerunt et congregate fuerunt persone supradicte, videlicet:

¶ [58] Al marge: *adesio protestam*.

Pro statu ecclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, nomine supradicto.
Frater Bernardus Guda, eodem nomine.

Pro statu militari

Petrus Çabata, domicellus nominibus prefixis.
Iacobus Bertrandi, nomine antedicto. ||[53r]

Pro statu universitatum regalium

Petrus de Fachs.
Ludovicus Ganulles, sindici Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, legum doctores, sindici Xative.
Raymundus de l'Ort, sindicus civitate Sugurbii.
Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle.
Innocentius de Moya, sindicus ville Algezire.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Iacobus Navarro, sindicus ville d'Alcoy.
Michael Gali, sindicus ville Alicantis.

Et stantibus congregatis in loco predicto omnibus precontentis supradictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus ibidem personaliter constitutus in persona, loco et nomine antedicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit predictam sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes superius nominati, per eos et omnes alios de tribus statibus precontentis, dixerunt quod repetebant et offerebant protestationes et dissentimenta verbo er scriptis desuper iam oblata, in quibus etiam perseverabant volentes illa pro repetitis et oblatis hic haberi.

Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit quod perseverabat et perseveravit in continuacione dicte curie desuper iam facta.

Et continuo surgens honorabilis Iohannes Mercader, procuratorio nomine dicti domini regis, locumtenentis, ad hec deputatus spetialiter ut est ||[53v] *dictum, dictis convocatis ad curiam non comparentibus infra terminum eis prefixum et etiam comparentibus absque potestate vel cum potestate insufficienti aut illegitima, quos ad diem huiusmodi dictus dominus rex, locumtenens, de gratia duxerat expectandos contumatiam acusavit. Supplicans petensque instanter eisdem non perentibus contumacibus reputatis ad ulteriora curie predicte procedi, ut in cedula per ipsum oblata, insertaque desuper plenius continetur.*

Predicti vero tam de statu ecclesiastico quam militari quam etiam universitatum civitatum et villarum regalium dicti regni, per eos et alios de statibus memoratis, dixerunt quod in acusatione contumacie pretacte nullatenus consentiebant, ymo stabant et perseverabant in suis protestationibus assuetis.

Et dictus honorabilis regens concellariam, perseverans in premissis, dixit quod dictus dominus rex, locumtenens, predictos vocatos non comparentes de benignitate eius solita expectabat de gratia hinc ad quartam diem primo venturam, ad horam videlicet, qua celebrabitur curia prelibata.

Et supranominati omnes per eos et alios de statibus precontentis, perseverantes in protestationibus et dissentimentis superius factis et oblatis, illas et illa hic pro repetitis et geminatis denuo haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, persistit ac persistere voluit in iam factis.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt, honorabiles Gabriel de Palomar, legum doctor, consiliarius, Bartholomeus de Fuertes, scriptor domini regis, Iohannes Cardona, notario, et alii in numero copioso.

1437, març 2. Seu de València.

Pròrroga al dia 4 de març i protests dels braços del regne.

Die autem sabbati superius assignata que computabatur secunda mensis marcii, anno prefixo a Nativitate Domini .M°.CCCC°.XXXVII°., compareverunt et se representarunt personaliter coram dicto honorabili ||[54r] *Roderico Falco, regente cancellariam iamdicto, in sede predicta pro actibus dicte curie, personaliter reperto Iohannes Çafabrega et Lucas Martorell, sindici ville Algezire, Petrus Dezpuig et Iohannes Garcia, sindici ville d'Ontinyent, dicentes quod adherebant et adherere volebant et intendebant protestationibus et dissentimentis quibusvis pro parte trium statuum dicti regni, dessuper factis et oblatis illaque et illa pro factis et repetitis haberi voluerunt.*

Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit quod perseverabat et perseveravit in omnibus et singulis precontentis.

Et ilico, eodem contextu, in sede iamdicta, ad dictam curiam celebrandam, convenerunt ac congregati fuerunt inferius nominati, videlicet:

Pro statu ecclesiastico

Petrus Vives, presbiter, nomine quo supra.
Frater Bernardus Guda, dicto nomine.

Pro statu militari

Franciscus Thomàs, notariuso, procurator substitutus dicti Petri Çabata, sindici brachii militaris.
Iacobus Bertrandi, mercator, nomine antedicto.

Pro statu universitatum regalium

Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma, sindici civitate Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, legum doctores, sindici civitatis Xative.
Raymundus de l'Ort, sindicus civitatis Sugurbii.
Iohannes Çafabrega.
Luchas Martorell, sindici ville Algezire. ||[54v]
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Petrus Dezpuig.
Iohannes Garcia, sindici ville d'Ontinyent.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila.
Pascasius Vanyon, sindicus ville de Capdet.

Et omnibus sic ut predicitur congregatis, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ibidem, personaliter contitutus, in persona, loco et nomine ac de mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit prelibatam in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per a dilluns primervinent, que seran comptats quatre del present mes de març, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes superius nominati, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dixerunt quod perseverabant in suis protestationibus assuetis, illasque offerebant ac pro repetitis et geminatis haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, perseveravit in continuatione curie prelibate.

Testes huius rei sunt honorabiles Petrus Aguilo, presbiter, benefficiatus in ecclesiam beati Stheffani dicte civitate, Iohannes Stap, scriptor dicti domini regis, locumtenens, et Michael de Sancta, notarius, civis Valenie, et alii quam plurimi.

1437, març 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Consequenter vero die lune post prandium computata quarta mensis marcii, anno prefixo a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII° ||[55r] que erat dies assignationis curie antedicte, in sede iamdicta, convenerunt ad dictam curiam et congregate fuerunt persone inferius designate, videlicet:

Pro statu ecclesiastico

Dictus Petrus Vives, presbiter, dicto nomine.
Frater Bernardus Guda, eodem nomine.

Pro statu militari

Petrus Çabata, dicto nomine.
Iacobus Bertrandi, nomine quo supra.

Pro statu universitatum regalium

Iohannes Marroma, sindicus Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, sindici civitate Xative.
Raymundus de l'Ort, sindicus civitatis Sugurbii.
Guillermus Agramunt, sindicus villarum Castilionis et Ville Regalis.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Petrus \Dez/puig.
Iohannes Garcia, sindici ville d'Ontinyent.
Michael d'Aranda, sindicus ville de Biar.
Iohannes Margarit, sindicus ville d'Alcoy.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Petrus Puig, sindicus ville et honoris de Corbera.
Iohannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila.
Iohannes d'Aracil, sindicus ville de Sexona.
Paschasius Vanyon, sindicus ville del Capdet.

Et congregatis et stantibus in loco predicto, omnibus precontentis, supradictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus, ibidem personaliter ||[55v] contitutus in persona, loco et nomine dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit antedictam sub verbis que sequntur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc autem superius nominati, per eos et alios de tribus statibus dicti regni, postulata prius venia et obtenta, dixerunt quod in dicta continuatione curie non consentiebant, ymo stabant et perseverabant in suis protestationibus assuetis, ac dessuper oblatis, atque factis verbo et scriptis pro parte trium statuum predictorum, quas pro repetitis hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit se stare et perseverare in continuatione curie prelibate.

His itaque factis, ilico, dictus Iohannes Margarit, sindicus ville iamdicte d'Alcoy, dixit verbotenus coram dicto honorabilem cancellaria regente, quod adherebat et adhere volebat et intendebat omnibus et quibusvis protestationibus et dissentimentis supra pro parte trium statuum dicti regni factis et oblatis, volens expresse illas et illa pro factis et oblatis haberi, singula singulis refferendo.

Et dictus honorabilis regens cancellariam persistit in omnibus et singulis precontentis.

Presentes ad hec fuerunt testes honorabiles Clemens de Vilanova, legum doctor, et Bonanatus Ferrer et Iohannes de Sent Feliu, notarius, cives Valentie, ac alii quam plurimi.

1437, març 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Ad quam diem martis superius assignatam post prandium, que computabatur quinta mensis marcii, anno quo suppra a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII°, accedens ad sedem cathedralem dicte civitate Valentie, honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad dictam curiam convenerunt et congregati fuerunt homnibus seu persone sequentes: ||[56r]

Pro statu ecclesiastico

Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne, nomine suo proprio et ut procurator comendatoris de Castell de Castell.
Petrus Vives, presbiter, nomine antefacto.
Frater Franciscus Guarner, dicto nomine.

Pro statu militari

Petrus Çabata, domicellus, nominibus prefixis.
Iacobus Bertrandi, quo supra nomine.

Pro statu universitatum regalium

Iohannes Marroma, notario, sidicus Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, sindici civitate Xative.

Raymundus de l'Ort, sindicus civitate Sugurbii.
Nicholaus Figuerola, sndicus ville Morelle.
Iohannes Çafabrega, sindicus ville Algezire.
Philipus d'Ampuries, substitutus Iacobi de Rocamora, sindici ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Ferrando.
Dionisius d'Olit, sindici ville de Borriana.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Dictus Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Petrus Dezpuig.
Iohannes Garcia, sindici ville de Ontinyent.
Bernardus Caxa, sindicus ville de Cullarie.
Michael d'Aranda, sindicus ville de Biar.
Iohannes d'Arcil, sindicus ville de Sexona. ||[56v]
Ieronimus Fenollar, sindicus ville de Penaguila.
Petrus Puig, sindicus ville et honoris de Corbera.
Petrus Climent, sindicus ville de Paniscola.
Pascasius Vanyon, sindicus ville del Capdet.

Supradictis igitur congregatis et stantibus in sede iamdicta, supradictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus ibidem ut predicitur, \personaliter/ constitutus, in persona, loco et nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit antedictam sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Tunc autem, omnes superius nominati, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dixerunt quod habitis pro repetitis et geminatis omnibus et quibusvis protestationibus et dissentimentis pro parte trium statuum predictorum desuper oblatis. Etiam, in illis stabant et perseverabant in omnibus et per omnia.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quod stabat et perseverabat in continuatione curie prelibate.

His[59] *itaque factis, statim dictus honorabilis Iohannes Mercader, baiulus generalis regni Valentie, procurator ad hec per dictum regem, locumtenens, specialiter constitutus ut est dictum, dictis convocatis ad curiam non comperentibus infra terminum eis prefixum, ac etiam*

¶ [59] Al marge: *.IIII[a]. accusatio contumacia.*

comperentibus absque potestate vel cum potestate insuficienti seu illegitima, quos ad diem presentem dictus dominus rex, locumtenens, de gratia expectaverat, contumatiam acusavit suplicans petensque instanter eisdem non perentibus, contumatibus reputatis ad ulteriora dicte curie procedi ut in scedula desuper inserta per ipsum oblata continetur.

Cui acusationi contumacie omnes suppranominati, per eos ||[57r] *et alios de tribus statibus iamdictis, dissentierunt et contradixerunt expresse, stantes et perseverantes in suis protestationibus assuetis quas pro repetitis hic haberi denuo voluerunt.*

Et[60] *dictus honorabilis regens cancellariam, stans et perseverans in omnibus et singulis precontentis in persona, loco, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, dixit hec vel similia verba in effectu dominus rex, locumtenen, predictos citatos non comperentes reputat contumaces et mandat ad ulteriora curie iamdicte procedi.*

Et tunc, omnes iamdicti de tribus statibus prelibatis, per eos et alios de tribus statibus, eisdem, dixerunt quod in predictis non consentiebant ymo expresse dissentiebant stantes et perseverantes in suis protestationibus assuetis.

Iamdictus vero honorabilis regens cancellariam, dixit se estare et perseverare in predictis.

Sequtis (sic) *igitur premissis ex timplo suppradicti, Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis et substitutus Iacobi de Rocamora, sindici ville de Oriola, Iohannes d'Arcil, sindicus ville Sexone ac Miquael d'Aranda, sindicus ville de Biar, qui ad dictam curiam noviter accesserant, dixerunt quod adherebant et adherere volebant et intendebant omnibus et singulis protestationibus et dissentimentis supra pro parte trium statuum predictorum factis et oblatis. Volentes illas hic pro repetitis haberi.*

Et dictus honorabilis regens cancellariam, persistit in omnibus et singulis supradictis.

Testes inde sunt qui ad predicta presentes fuerunt Iohannes Stap, scriptor, Petrus Riera, de scribania domini regis, locumtenens, Leonardus Gaya, notarius, civis Valentie, et alii in numero copioso.

1437, març 6. Seu de València.
Pròrroga al dia 8 de març i protests dels braços del regne.

In quam vero die mercurii superius assignata, post prandium, que computabatur sexta die marcii, anno a Nativitate Domini M°CCCC°XXX°VII°, accedens ad curiam predictam que ||[57v] *in dicta sede fuerat congregata dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam pretactus, in persona, nomine et mandato domini regis, locumtenens, predicti curiam continuavit predictam sub verbis narrandis:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a divendres primervinent, que seran comptats huyt dies del present mes de març, en aquest mateix loch.

¶ [60] Al marge: *recusatio contimacium*.

Et tunc, omnes ibidem existentes de tribus statibus dicti regni, stiterunt et perseverarunt in protestationibus factis dessuper pro parte trium statuum predictorum, quas pro repetitis denuo haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam persistit in dicta continuatione.

1437, març 8. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Postmodum autem die veneris circa solis occasum, intitulata octava mensis marciis, anno prefixo a Nativitate Domini millessimo CCCC°XXXVII°, accedens ad curiam predictam, que in dicta ecclesiam cathedrali fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens concellariam, in persona, nomine et mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit prenarratam, sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Tunc, autem omnes ibidem existentes de tribus statibus memoratis, per eos et alios de eisdem tribus statibus, dixerunt quod in dicta continuatione curie non consentiebant quimino stabant et perseverabant in omnibus et singulis iam desuper protestatis et requisitis que demum pro repetitis haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit quod stabat et perseverabat in continuatione curie prelibate.

1437, març 9. Seu de València.
Pròrroga al dia 11 de març i protests dels braços del regne.

In super vero die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum, que computabatur ||[58r] *nona dicti mensis marcii, eiusdem anni Nativitate Domini MⁱCCCCⁱXXXVIIⁱ, accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti curiam continuavit eandem in hunc modum:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per a dilluns primervinent, que seran comptats onze dies del present mes de març, en aquest mateix loch.

Tunc enim omnes de tribus statibus dicti regni ibidem existentes, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dixerunt quod in dicta continuatione curia minime consentiebant,

ymo stabant et perseverabant in suis protestationibus assuetis quas pro repetitis hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens concellariam, persistit ac persistere voluit in continuatione iamdicta curie prelibate.

1437, març 11. Seu de València.
Pròrroga al dia 13 de març i protests dels braços del regne.

Die autem lune superius assignata, circa occasum, computata undecima mensis marcii anno prefixo a Nativitate Domini millessimo .CCCC°.XXX.VII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad dictam ecclesiam cathedralem sedis Valentie, ubi dicta curia fuerat more solito congregata, personaliter accedens in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit curiam suppradictam in hunc qui sequitur modum.

Lo senyor rey de Navarra continua la presnet cort per a dimercres primer-vinent, en aquest mateix loch.

Et ilico, omnes de tribus statibus prelibatis, ibidem existentes, per eos et alios de statibus eisdem, dixerunt quod non consentiebant in continuatione iamdicta, quimmo stabant et perseverabant in suis protestationibus assuetis, quas pro repetitis hic denuo haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam persistit in continuatione curie prelibate.

1437, març 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Subsequenter vero die mercurii antedicta, circa solis ocasum que computabatur tertiadecima proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam pretactam ||[58v] *que in sede iamdicta fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam memoratus in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, curiam continuavit predictam sub verbis sequentibus:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà dijous en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes ibidem existentes de tribus statibus dicti regni, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dixerunt quod in continuatione dicte curie non consentiebant ymo stabant et perseverabant in suis protestationibus assuetis quas pro repetitis hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quos stabat et peseverabat in continuatione curie iam facta.

1437, març 14. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Rursus autem die iovis superius assignata intitulata .XIIII^a^. dicti mensis marcii eiusdem anni Nativitate Domini millessimo .CCCC^l^. tricesimo septimi, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, circa solis ocasum, conferens se personaliter ad dictam ecclesiam cathedralem, ubi more solito dicta curia fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, curiam continuavit iamdicta, sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà que serà divendres, en aquest mateix loch.

Quibus prolatis ilico, omnes de tribus statibus dicti regni ibidem existentes, per eos et alios de tribus statibus supradictis, in dicta continuatione nullatenus consentientes perseverarunt in suis protestationibus assuetis quam de novo offerebant, ac pro repetitis hic denuo haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, persistit in continuatione curie prelibate.

1437, març 15. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Demum vero die veneris superius assignata circa solis ocasum computata .XV^a^. mensis marcii anno iamdicto a Nativitate Domini .M^o^CCCC^o^XXXVII^o^., accedens ad sedem predictam ubi dicta curia erat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam \iamdicta/ continuavit sub verbis dicendis:

||[59r] Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Tunc omnes de tribus statibus dicti regni ibidem existentes, per eos et alios de statibus eisdem, persisterunt in omnibus et singulis iam dessuper protestatis que pro repetitis et geminatis hic haberi denuo voluerunt.

Dictus vero honorabilis regens cancellariam dixit quod stabat et perseverabat in continuatione dicti curie.

1437, març 16. Seu de València.
Pròrroga al dia 18 de març i protests dels braços del regne.

Post hec autem die sabbati superius assignata, intitulata .XVI^a^. proxime dictorum mensis et anni, circa solis ocasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens per-

sonaliter ad sedem iamdictam, ubi dicta curia erat more solito congregata, in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, curiam continuavit antedictam per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per al dilluns primervinent, que seran comptats .XVIII. dies del present mes de març, en aquest mateix loch.

Et tunc, omnes ibidem existentes de tribus statibus dicti regni, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dixerunt quod in dicta continuatione minime consentiebant stantes et perseverantes in protestationibus prelibate, quas hic pro repetitis haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam persistit in continuatione curie supradicte.

His itaque sic factis extimplo \Genisius/ Cerda,[61] *sindicus ville de Bocayren, qui ad dictam curiam noviter accesserat, se representavit ibidem coram dicto honorabili cancellaria regente, dicens quod adherebat et adherere volebant et intendebant, venia petita et obtenta, omnibus et singulis protestationibus et dissentimentis verbo et scriptis suppra pro parte trium statuum dicti regni et, signanter, status universitatum, civitatum et villarum regalium eiusdem regni factis et oblatis qualitercumque, et illas et illa offerebat ac pro repetitis denuo haberi volebat.*

Et dictus honorabilis regens cancellaria dixit quod stabat et perseverabat in omnibus et singulis precontentis.

1437, març 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Adveniente autem die lune intitulata decimaoctava mensis marcii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis ||[59v] *Rodericus Falco, regens cancellaria pretactus, accedens ad sedem iamdictam ubi dicta curia fuerat more solito congregata, in persona, loco, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, curiam continuavit suppradictam per hec verba:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc autem, omnes de tribus statibus dicti regni ibidem existentes, per eos et alios de tribus statibus memoratis, dicte continuationi dissentierunt expresse, stantes et perseverantes in suis protestationibus assuetis quas pro repetitis haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellaria dixit se stare et perseverare in continuatione eiusdem curie superius facta.

¶ [61] Ratllat: *Ianuarius*.

HABILITACIÓ DE LES CORTS

PROTESTS PERQUÈ ES RESPECTEN ELS DRETS I LES LLIBERTATS DEL REGNE

1437, març 19. Seu de València.
Protests del braç militar demanant que es respecten els drets dels poblats a fur d'Aragó.

Demum vero die martis, qua computabatur decimonona mensis marcii, anno pretacto a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXVIIº., coram dicto domino rege Navarre, locumtenens generali, quo suppra in dicta ecclesiam cathedrali dicte civitate Valentie, intus capellam beati Miquaelis personaliter existente, compareverunt personaliter nobilis Guillermus Raymundi de Montecatheno et Guillermus de Vico, milites, et nomine ac pro parte ut dixerunt totius status militaris dicti regni et singularium ipsius obtulerunt et liberarunt dicto domino regis, locumtenens, quandam papiri cedulam scriptam quam supplicarunt humiliter in presenti processu inseri et continuari, et de eadem fieri publicum instrumentum cuiusquidem cedule series sic se habet:

Molt alt e molt poderòs senyor,

Lo stament militar e singulars de aquell, ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria parlant, dien que no consenten ne consentir entenen per qualsevol acte *quandocumque* contrari en lo jurament per vostra molt gran senyoria que·s diu fahedor o que·s farà, en quant sia o fos vist prejudicar als privilegis e libertats del dit stament e ||[60r] singulars[62] de aquell, ans aquells resten en sa efficàcia, força e valor així com eren ans del sobredit jurament. E així mateix, los singulars del dit braç militar poblats en lo dit regne a fur d'Aragó, *ut suppra* protesten que no·ls sia fet ni engendrat prejuhí algú en los dits furs, privilegis e observances d'Aragó, ans romanguen en tot lur dret que eren e són ans de la prestació del dit jurament. Supplicants lo dit stament militar e singulars de aquell, que sia de vostra mercé benígnament admetre la dita suplicació e salvar al dit stament militar e singulars de aquell e als dits poblats segons fur e observances d'Aragó, tot lur dret en e sobre les dites coses e sengles de aquelles, manant la present supplicació e salvetat ésser continuada en lo procés de la present cort. *Et licet etc. Altissimus etc.*

Et dicturs rex, locumtenenti, tradidit ilico cedulam preinsertam dicto Anthonio Nogueras, secretario ibidem presenti, mandans illam in presenti processu continuari et de eadem fieri atque tradi dicto statui et singularibus eiusdem per dictum secretarium publicum instrumentum.

¶ [62] Al marge: *de foro Aragonum*.

Testes ad hec fuerunt presentes Gabriel de Palomar, Iohannes Gallart et Guillermus Pelegri, legum doctores, consiliarii domini regis.

1437, març 19. Seu de València.
Protests del braç reial perquè es respecten els drets i llibertats del braç.

Et paulo post premissa proxime dictis die et anno, coram dicto domino rege Navarre, locumtenenti generali pretacto in capella iamdicta, sedis prelibate, adhuch, personaliter existente, compareverunt personaliter Iohannes Marroma, notario,[63] *alter ex sindicis civitatis Valentie, Ludovicus Tallada, legum doctor, alter ex sindicis civitatis Xative, Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis, Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane et Iacobus Navarro, sindicus ville d'Alcoy, qui nominibus prelibatis ac nomine et pro parte ut dixereunt totius status universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, videlicet, Ludovici Bou, Berengarii Marti, Manuelis Suau, Nicholau Valldaura, Ludovici Granullers, Petri de Fachs* (sic)*, Iohanis de Gallach, Arnaldi Valleriola, Petri Andreu et Ludovici Cruïlles, sindicorum civitate Valentie; Iohannis de Gallach, iunioris, alterius ex sindicis civitate Xative; Egidii Navarro, sindici civitate Sugurbii;* ||[60v] *Petri Ram et Nicholai Figuerola, sindicorum ville Morelle; Luce Martorell et Iohannis Çafabrega, sindocorum ville Algezire; Iacobi Yvanyes et Iacobi Rochamora, sindicorum ville Oriole; Guillermi Ocello, sindici Ville Regalis; Philipi d'Ampuries, sindici villarum Aliquante et Sexone; Iacobi Gaçol, sindici ville Lirie; Iohannis Garcie, sindici villarum d'Ontinyent et Capdet; Bernardi Caxa, sindici ville Cullarie; Michaelis d'Aranda, sindici ville de Biar; Genisii Cerda, sindici ville de Bocayren; Ieronimi Fenollar, sindici ville Penaguile et Petri Climent, sindici ville de Peniscola, supplicarunt humiliter dicto domino regis, locumtenentis, quatenus dignaretur iuxta privilegia dicte civitatis Valentie iuramentum prestare de servando omnes foros Valentie, antiquos et novos, libertates, privilegia civitatibus et regno Valentie per illustres dominos reges Aragonum et Valentie concessos et concessa huiusque ac bonos usus et consuetudines eorumdem antequam ad celebrationem curiarum per eundem dominum regem locumtenentis, noviter indicatur, in dicta civitate Valentie procederetur.*

Cui supplicationi idem dominus rex, locumtenenti, annimens benigne, respondit et dixit sindicis precontentis quod erat paratus iuramentum prestare supradictum.

¶ [63] Al marge: *alter ex sindicus civitatis Valentie; Ludovicus Tallada, legum doctor.*

Jurament dels furs per part del rei Joan de Navarra

1437, març 19. Seu de València.
Jurament dels furs del regne per part del rei Joan de Navarra, lloctinent general.

Et incontinenti,[64] *idem dominus rex Navarre, locumtenens generalis pretactus sive ad alios actus divertendo, iuravit sponte in posse Anthonii Nogueres, secretarii iamdicti, ac in presentia testium subscriptorum ad dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia manibus suis corporaliter tacta, servare omnes foros \Valentie/, antiquos et novos, libertates, privilegia civitatibus et regno Valentie concessas et concessa huiusque ac bonos usus et consuetudines eorumdem. Quodquidem iuramentum sindici et procuratores prelibati pro se et aliis de statibus precontentis presentibus et absentibus, cum graciarum actione, acceptarunt protestantes expresse quod per prestationem cuiusdam iuramenti prestiti per dictum dominum regem, locumtenens, ante hoc ut asseritur diebus preteritis in villa Morelle de servando predictam quibusvis foris et privilegis dicti regni, quibus dispositum sit tale iuramentum in dicta civitate Valentie prestari debere preiudicium aliquod minime generetur. Imo, dicta privilegia atque fori remaneant semper salva, pariter et illesa, neque trahi possit ad consequentiam aliquatenus in futurum.* ||[61r]

Et dictus dominus rex, locumtenens, salvavit omne ius si quod eis pertinet in predictis. Salvavit etiam omne ius dicto domino regi, fratri suo, ac sibi pertinens super eisdem. Ita quod per predicta et signanter per iuramentum nunc per eum prestitum ut preffertur seu alios iuribus seu preheminentiis dicti illustrissimi domini regis, fratris sui, preiudicium aliquos valeat minime generari. De quibus omnibus et singulis suppradictis, dictus dominus rex, locumtenens, mandavit dictique sindici et procuratores petierunt et supplicarunt fieri eisque tradi publicum instrumentum.

Presentibus testibus ad hec vocatis pariter et assumptis, nobili Eximino Petri de Corella, militi, gerentevices gubernatoris; Iohanne Mercader, baiulo generali regni Valentie; Gabriele de Palomar et Iohanne Guallart, legum doctoribus, consiliariis domini regis.

1437, març 19. Seu de València.
Protests del braç militar contra el jurament del rei Joan de Navarra.

His itaque per actis continuo Petrus Çabata, domicellus, sindicus totius status militaris dicti regni ac nomine suo proprio, dixit quod in dicto iuramento superius prestito ut prefertur nullatenus consentiebat, quinimo stabat et perseverabat in quadam cedula paulo ante pro parte dicti status militaris coram dicto domino rege, locumtenens, oblata et contentis in ea.

¶ [64] Al marge: *iuramenti prestato*.

Et tunc, tam dictus dominus rex, locumtenens, quam sindici et procuratores prelibati, stiterunt in omnibus et singulis precontentis.

Testes inde fuerunt \supra/ proxime nominati.

1437, març 19. Seu de València.
Reunió dels tres braços amb el rei Joan de Navarra per a habilitar les corts.

Et paulo, post dicta die martii computata decimonona mensis marcii, anno iamdicto a Nativitate Domini M°CCC°XXXVII°, currente octava hora post meridiem, ipsius diey, dicto illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens generali pretacto, in sede iamdicta personaliter existente sedenteque in trono regali ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persone sequentes, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico ||[61v]

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentiem.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister militie sancte Marie de Muntesa et sancti Georgii.
Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Frater Bernardus Blasii, procurator magistri generalis Mercedis captivorum.
Frater Bernardus Guda, pro comendatore de Torrent.
Frater Marcus de Penyafiel, pro maiorali loci de Quart.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii sancti Bernardi.
Frater Petrus de Vilafrancha, preceptor d'Ares, procurator comendatoris de Montealbano.

Pro statu militari

[*Col. A*]
Nobilis:
Guillermus Raymundi de Montecatheno.
Iohannes de Proxita.
Eymericus de Cintillis.
Ludovicus d'Abella.
Petrus de Scintillis.
Guillermus Castellar.
Berengarius de Vilaragut.
Anthonius de Vilaragut.
Manuel Diez de Vilanova.
Francesc de Vilanova.

[*Col. B*]
Militis:
Guillermus de Vico.
Iohannes Tolsa.
Iohannes Roiz de Moros.
Petrus Mercader.
Franciscus Sarçola.
Iohannes de Montpalau, domicellus.
Petrus Çabata, domicellus, sindicus totius brachii militaris.

Pro statu universitatum regalium

Ludovicus Bou.
Berengarius Marti … iurati.
Manuel Suau.
Nicholau Valldaura.
Petrus de Fachs, … decretorum doctor.
Arnaldus Valleriola, legum doctor.
Iohannes de Gallach, legum doctor.
Ludovicus Granulles.
Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma.
Petrus Andreu, … síndici civitate Valentie. ||[62r]
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative.
Egidus Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola, … legum doctores, sindici Morelle.
Luchas Martorell.
Iohannes Çaffabrega … sindici ville Algezire.
Iacobus Yvanyes.
Iacobus Rochamora … sindici ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindici ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Philipus d'Ampuries, sindicus villarum Aliquante et Sexone.
Iohannes Garcia, sindicus villarum d'Ontinyent et de Capdet.
Michael d'Aranda, sindicus ville de Biar.
Genisius Cerda, sindicus ville de Bocayren.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville de Penaguila.

Habilitació de les corts per part dels braços del regne

1437, març 19. Seu de València.
Alfons, bisbe de València, habilita les corts en nom dels tres braços del regne.

Et omnibus predictis sic ut predicitur, stantibu congregatus surrexit reverendus dominus episcopus Valentie, et ibidem in conspectum omnium predictorum pro responsione ad ea que dictus dominus rex, locumtenens, proprosuerat supra sub kalendario de vicesima prima die mensis febroarii proxime lapsi, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, nomine ac pro parte omnium trium statuum dicti regni Valentie, ac per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, legi publice requisivit quandam papiri cedulam scriptam que ibidem, per dictum secretarium, alta et intelligibili voce lecta et publicata fuit, tenor cuius sequitur, sub his verbis:

Molt alt e poderós senyor,

Jatsia[65] segons dispossició de furs e privilegis del present regne algú no puxa tenir ni celebrar corts en aquell, sinó lo senyor rey personalment o, en cas de necessitat urgent ||[62v] de la sua persona, son primogènit tantsolament. E vós, senyor, en dies passats hajats volgut o entés convocar corts generals en lo dit regne, a la qual convocació los tres staments del dit regne han concordantments dissentit e protestat fins al dia de huy, segons per scriptures appar. Emperò, senyor, com los dits tres staments del dit regne vegen lo dit senyor rey ésser abssent de aquell, ço és, en les arts de Itàlia, e per sa absència no poder entendre personalment en refformació del stament, bé públich e justícia d'aquell dit regne, per tal, et àlias, los dits tres staments del dit regne, ço és, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, affectants la refformació de la justícia e lo bé públich del dit regne ésser reparats, sens derogació de furs \e/ privilegis, costumes e bons usos del dit regne, ab protestació e salvetat que la dita convocació, continuació e celebració en sdevenidor no puxa ésser a ús ni conseqüència, ni per lo present acte no sia adquirit ni guanyat pus dret en possessió alguna al dit senyor rey ni a vós, senyor, com a lochtinent general de aquell, ni a algun altre lochtinent ni official seu, ans los dits staments e lo dit regne e singulars de aquell *coniunctim et seu divisim*, resten e romanguen en tot son dret e possessió, o quasi, que eren ans dels present acte e convocació per vós senyor feta e celebració de aquella. E que los furs de l'alt senyor rey en Pere fets e celebrats en les corts generals de Monçó l'any .M^{l}CCCLXIII^{l}. parlants de celebració de corts, e altres furs e privilegis del dit regne, romanguen il·leses e sens derogació alguna e en sa plenera efficàcia, força e valor, axí com si la dita convocació no fos stada feta,

¶ [65] Al marge: *habilitació.*

ni la cort continuada ni celebrada. Lo present consentiment, en alguna cosa no contrastant, loen, consenten, aproven, ratiffiquen per aquesta vegada tantsolament, les dites convocació, continuació e celebració *ut ex nunch*. E plau als dits tres staments e cascun de aquells, per les causes dessús dites, que tots los actes que en la cort celebradora se faran, hajen fermetat e valor axí com si personalment per lo dit senyor rey eren feyts, no obstants los dits furs e privilegis. E plau axí mateix als ||[63r] dits tres staments que vós, senyor, ab consentiment d'aquells, procehescats per les causes dessús dites a la celebració de la dita cort per aquesta vegada tansolament, ab les salvetats e protests dessús dits.

Resposta del rei Joan, lloctinent general, a l'habilitació de les corts

1437, març 19. Seu de València.
Resposta del rei Joan de Navarra, lloctinent general, a l'habilitació de les corts.

Pro responsione cuiusquidem cedule preinserte, ilico, dictus dominus rex Navarre, locumtenenti generalis, mandavit ibidem legi et publicari, per dictum secretarium, quandam scripturam tenoris sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, ha feta la convocació e congregació de la present cort per les rahons en les letres de la dita convocació contengudes e en la sua proposició explicades, e no fonch ni és intenció sua de fer algun prejuhí al regne de València, ne als singulars de aquell, universalment ni particular. Ans ab consentiment e voluntat dels tres staments del dit regne, consent lo dit senyor e li plau que per la dita convocació e per qualsevol actes en la present cort fets e fahedors, no sia fet algun prejuhí al dit regne de València, ni a furs, privilegis, bons usos e altres drets del dit regne, generalment e particular, e que la present \celebració/ de cort e finament de aquella no \puguen/ ésser trets a conseqüència \en/ esdevenidor, ne facen algun prejudici en proprietat e possessió al dit regne de València, braços e singulars de aquells. E mana lo dit senyor, la dita cèdula e present resposta ésser insertada e continuada en lo procés de la present cort.

1437, març 19. Seu de València.
Guillem Ramon de Moncada, en nom dels senyors poblats a fur d'Aragó, accedeix a la habilitació de les corts sempre que es respecten els furs i llibertats d'aquests.

Et lecta cedula preinserta, incontinenti, surrexit nobilis Guillermus Raymundi de Monthecateno, miles, et nomine ac pro parte omnium dicti brachii militaris eiusdem regni Valentie, qui in eodem regno ad forum regni Aragonum populati dicuntur et singularium ipsius, obtulit ibidem

in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac per dictum secretarium legi et publicari requisivit quandam papiri cedula scriptam, que ibidem lecta et publicata extiti sub his verbis:

||[63v] Molt als e poderós senyor,

Los singulars del braç militar poblats en regne de València segons fur d'Aragó, aderexen e consenten en la abilitació (*sic*) de la present cort ab los protests e salvetats per los tres staments del dit regne feyts e denant vostra senyoria propossats e per aquella acceptats, sens derogació, emperò, dels furs, privilegis e observançes d'Aragó, segons los quals són poblats, ans expressament protesten que no entenen en alguna manera renunciar als dits furs, observançes e privilegis d'Aragó, ans aquells resten en sa plenera efficàcia, força e valor. Supplicants sia de vostra mercé, benignament admetre la dita supplicació e protests, e manar aquella ésser insertada en lo procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Cuiquidem cedule lecte prius ut predintur et publicate ac contentis in ea, extimplo dominus rex, locumtenens, predictus respondit per quandam aliam cedulam scriptam quam per dictum reius secretarium legi ibidem et publicari iussit, etc. tenoris sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, etc., no entén a prejudicar als singulars del dit braç poblats a furs d'Aragó en los dits furs e privilegis, observances e libertats d'aquell, ans vol e li plau que tot lur dret los reste salvu e il·lés en totes coses e per totes, no obstant la convocació de les dites corts e celebració de aquelles.

1437, març 19. Seu de València.

Protest de Berenguer Martí, síndic de la ciutat de València, en nom del braç militar, contra les actuacions dels braços eclesiàstic i militar que puguen anar en contra dels furs i les llibertats del braç reial.

Et statim Berengarius Marti, iuratus anno presenti et alter ex sindicis civitatis Valentie, surgens nomine ac pro partem totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, ibidem, in plena curia, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, ac pro eundem secretarium, legi publice peciit et requisivit quandam papiri cedula scriptam, que ibidem lecta fuit, et est huiusmodi seriei:

Molt excel·lent senyor,

Com lo braç real del regne de València se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar sien posades algunes scriptures denant vostra ||[64r] senyoria en la present cort derogatòries a furs, privilegis, libertats e bons usos del dit present regne de València, tocants interesse del dit braç real e dels singulars de aquell, per tal, diem que en la dita scriptura o scriptures no consenten ni consentir entenen, tàcitament o expressa, ans expressament hi dissenten e contradien en tant com sien vistes fer

en derogació dels dits furs, privilegis, libertats e bons usos. Supplicant sia de vostra mercé manar continuar la present en lo procés de la present cort.

Lecta igitur et publicata cedula preinserta, ilico, dictus nobilis Guillermus Raymundi de Monthecateno, miles, dixit ibidem, in plena curia, nomine ac pro parte dicti brachii militaris quod in cedula preinserta et cintents in ea, dictum brachium militarii consentiebat imo dissentiebat expresse.

Et dictus Berengarius Marti, nomine ac pro parte dicti brachii universitatum regalium, perseveravit in dicta cedula et contentis in ea.

Suppradictus vero dominus rex Navarre, locumtenens, prefatus salvavit utrique brachiorum predictorum ius simul si quos eis pertinet in premissis. Et ex inde, continuavit curiam prenarratam ad diem castrinum qui computabitur vicesima dicti mensis marcii, in hoc eodem loco.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt honorabiles Petrus Pagano, miles, Gabriel de Palomar, Iohannes Guallart, legum doctores, consiliarii, Eximinus Petri de Romani, alguatzirius, et Iaocbus Martorell, domicellus, uxerius armorum dicto domini regis et alii in multitudine satis ampla.

Pròrrogues

1437, març 20. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Rursus autem die mercurii superius assignata, paulo post solis occasum, intitulata vicesima mensis marcii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Rodericus Falcó, regens cancilleriam, accedens ad curiam iamdictam que in sede predicta fuerat congregata in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit eandem sub verbis sequentibus: ||[64v]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et ilico, pro parte curie antedicte, fuit posita et oblata quedam protestationis cedula continentie subsequentis:

E los dits tres braços, és a saber, ecclesiàstich e militar e de les ciutats e viles reals, protesten que per la continuació de cort feta per vós, honorable regent la cancellaria del senyor rey, en la present jornada no sia fet o engendrat prejuhí algú als furs, privilegis e libertats del dit regne de València, ne a dret algú pertanyent als dits braços o a qualsevol de aquells, així en general com en particular, ne volen que

en sdevenidor puxa ésser tret a ús o a conseqüència, com la dita continuació de cort entenen que deja fer lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, personalment e no vice o regent cancellaria.

Dictus autem honorabile regens cancelleria, dixit quod perseverabat et perseveravit in continuatione curie iamdicte.

Quibus ita sequtis ilico Pascasius de les Coves, notario, sindicus villarum Castrifabib, Ademuç et Altipontis, qui noverit ad dictam curiam accederat, comparevit personaliter et se representavit coram dicto honorabile cancellaria regente, dicens quod omnibus et singulis dissentimentis, protestationibus et actibus suppra per status sive brachia dicti regni huiusque factis et oblatis qualitercumque adherebat et aderere volebat et intendebat ac de novo offerebat, volens illos et illa pro factis, repetitis et geminatis haberi.

Et dictus honorabilis regens cancellaria, dixit se stare et perseverare in omnibus iamdictis.

1437, març 21. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Die vero iovis superius assignata, circa solis \occasum/, computata vicesimaprima dictorum mensis et anni, accedens ad dictam curiam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, memoratus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curia constituavit iamdictam sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà que serà divendres, en aquest mateix loch.

||[65r] *Illo vero de curia stiterunt et perseverarunt in protestatione facta suppraproxime pro parte trium brachiorum curie antedicte quam pro repetita haberi denuo voluerunt.*

Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in dicta continuatione.

1437, març 22. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i concessió de llicència per part del rei Joan perquè els braços es reunesquen a qualsevol dia i hora que consideren oportú.

Postmodum vero die veneris post solis occasum computata vicesimasecunda mensis marcii dicti anni .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}., in dicta sede sive ecclesia cathedrali Valentie, predicto serenissimo domino rege Navarre, locumtenente generali, personaliter residente sedenteque in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac congregate fuerunt persone inferius designande:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.

Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister militie sancte Marie de Muntesa et sancti Georgii.
Frater Berengarius de Vico, abbas monasterii Vallisdigne.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Guillermus Raymundi de Montecateno.
Petrus Maça de Liçana.
Galvanus de Villena.
Berengarius de Vilaragut.
Iohannes de Proxita.
Iacobus d'Aragonia.
Franciscus de Vilanova.

[*Col. B*]
Petrus Boil.
Iacobus de Vilaragut.
Perotus Pardo de la Casta.
Michael Iohannies.
Iaufredus de Thous.
Eymericus de Sintillis.
Franciscus de Vilanova.

||[65v] [*Col. A*]
Ianuarius Rabaça.
Ludovicus d'Abella.
Manuel de Montagut.
Petrus de Sintillis.
Manuel Diez.
Galcerandus Castella.
Franciscus Maça de Liçana.
Ladro de Vilanova.
Iohannes Roiz de Moros.
Nicholaus Valleriola.
Iohannes de Castellvi.
Petrus de Castellvi.
Rodericus Lançol.

Salvator Olives.
Iohannes Figuerola.
Ludovicus Aguilo.

[*Col. B*]
Franciscus Sarçola.
Galçerandus de Borja.
Ausiasius March.
Franciscus Menaguerra.
Galcerandus de Castellvi.
Matheus Lançol.
Guillermus Masco.
Iacobus Ioffre.
Gabriel Navarro.
Iacobus Romeu, maior.
Galcerandus de Monsoriu.
Gracianus de Monsoriu.
Galcerandus de Sentfeliu.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Ludovicus Bou.
Berengarius Valldaura.
Petrus Fachs.
Arnaldus de Gallach.
Ludovicus Granollers.
Ludovicus Cruylles.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative.
Egidus Navarro, sindicus civitate Segurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle.
Luchas Martorell.
Iohannes Çaffabrega … sindici ville Algezire. ||[66r]
Iacobus Yvanyes.
Iacobus Rochamora … sindici ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Ragalis.
Philippus d'Ampuries, sindicus villarum Aliquantis et Sexone.
Iohannes Garcia, sindicus villarum de Ontinyén et de Capdet.

Miquael d'Aranda, sindicus ville de Biar.
Genisius Cerda, sindicus ville de Bocayren.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Penaguile.

Quibus sic stantibus congregatis, dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, contulit sive dedit licentiam et plenariam potestatem curie suppradicte quatenus die qualibet horis ad celebrationem dicte curie assignandis pulsari faciant in sede civitatis predicte vel in loco alio quo elegerint, timbalum sive campanam adeo ut omnes de dicta curia audito sono ipsius possint et valeant cicius congregari. Et exinde curiam continuavit eandem ad diem crastinam que erit dies sabbati, in eadem sede celebrandam.

Testes huius rei sunt Petrus Pagano, miles, Iohannes Guallart, Gabriel de Palomar, legum doctores, et Eximinus Petri de Romani, alguatzirius, consiliarii domini regis predicti, et alii in numero copioso.

1437, març 23. Seu de València.
Pròrroga al dia 3 d'abril. Protests dels braços del regne.

Succesive autem die sabbati superius assignata intitulata .XXIII[a]. mensis marcii, anno pretacto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., pulsata iam undecima hora post meridiem ipsius diei, in sede iamdicta existente dictam generali curia congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, in persona domini regis, locumtenens, predicti, et ipsius nomine ac mandato, continuavit curiam antedictam in modum sequentem: ||[66v]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al dimecres aprés Pasqua de Resurrecció, que seran comptats tres dies del mes d'abril primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc curia antedicta stetit et perseveravit in protestatione facta desuper pro parte trium brachiorum curie antedicte quam pro repetita haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellaria dixit se stare et perseverare in continuatione curie iamdicte.

1437, abril 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ad quam diem mercurii superius assignatam qua computabatur tertia mensis aprilis anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., currente decima hora ipsius diei post meridiem, accedens ad curiam antedictam, que in dicta sede fuerat congregata dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, memoratus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit predictam sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijuos, en aquest mateix loch.

Ilico vero, de curia stiterunt et perseverarunt in protestatione facta desuper pro parte trium brachiorum curie supra dicte, quam pro repetita haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellaria, dixit quod stabat et perseverabat in continuatione dicte curie.

1437, abril 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Die vero iovis superius assignata, intitulata quarta mensis aprilis, dicti anni millessimi quadringentesimi tricesimi septimi, post solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam predictam, que in sede prelibata ||[67r] fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti curiam continuavit iamdictam in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, curia antedicta stetit et preseveravit in protestatione facta desuper pro parte trium brachiorum curie supradicte, quam pro repetite haberi denuo voluit atqye dixit.

Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, abril 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Sane vero die veneris superius assignata computata quinta mensis aprilis anno predicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., post solis occasum, accedens ad curiam iamdictam, que in dicta sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, memoratam, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit predictam sub verbis narrandis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta stetit et perseveravit in sua protestatione assueta, quam haberi voluit pro repetita.

1437, abril 6. Seu de València.
Pròrroga al dia 8 d'abril. Protests dels braços del regne.

Dicta die sabbati post solis occasum intitulata sexta dictorum mensis et anni, accedens ad dictam curiam que in sede pretacta fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, suppradictam, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, curiam continuavit eandem sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch. ||[67v]

Tunc autem curia iamdicta stetit et persevravit sua protestatione assueta quam pro repetita denuo haberi voluit.

Et dictus honorabilis regens cancellaria, dixit se stare et perseverare in continuatione iamfacta.

1437, abril 8. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Imposterum vero die lune superius assignata, intitulata octava mensis aprilis anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., ad curiam prelibatam, que in sede iamdicta fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, pretactus, accedens post solis occasum, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimars, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in sui protestatione assueta.

Et dictus honorabilis regens cancellaria, perseveravt in iamdictis.

1437, abril 9. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ceterum autem die martii dessuper assignata, computata nona proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, sepedictus, ad curiam memoratam accedens, que in dicta sede fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefati curiam predictam continuavit sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Et tunc, dicta curia stetit et persveravit in protestatione assueta, desupr iam oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis. ||[68r]

1437, abril 10. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Successive autem die mercurii superius assignata, circa solis occasum, que computabatur decima mensis aprilis anno pretacto a Nativitate Domini .Mºccccºxxxviiº., accedens ad curiam memoratam, que in dictam sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, pretactus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit eandem sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia predicta stetit et perseveravit in protestatione desuper facta pro parte trium brachiorum curie antedicte, quam pro repetita haberi denuo voluit sicut suppra.
Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit quod stabat et perseverabat in continuatione curie prelibate.

1437, abril 11. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ad quam diem iovis superius assignatam, paulo ante solis occasum intitulata .xiª. proxime dictorum mensis et anni, ad curiam sepedictam, que in dicta sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis statim expressandis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et curia iamdicta, perseveravit in sui protestatione assueta, quam pro repetita hic haberi denuo voluit, ut est dictum.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam dixit se stare et persevrare in continuatione iam facta.

1437, abril 12. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die veneris dessuper assignata computata duodecima ||[68v] mensis aprilis, anno eodem a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°. iam post solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam predictam, que in sede iamdicta fuerat congregata, curiam eandem, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Illi vero, de curia perstiterunt in sui protestatione assueta iam de super oblata, quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quod perseverabat et perseveravit in continuatione curie prelibate.

1437, abril 13. Seu de València.
Pròrroga al dia 15 d'abril. Protests dels braços del regne.

Post hec autem die sabbati superius assignata intitutala tertiadecima proxime dictorum mensis et anni, sero iamfacto accedens ad curiam supradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, pretactus, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia stetit et persevravit in sui protestatione assueta, quam hic denuo haberi voluit pro repetita.

Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit se stare et perseverare in continuatione dicte curie.

1437, abril 15. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Die vero lune desuper assignata, computata quintadecima mensis aprilis anno quo supra a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., currente nona hora post meridiem ipsius diei iamdictis, honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem, in persona, nomine ac mandato ||[69r] dicti domini regis, locumtenens, in hunc modum dixit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la presnet cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione, ut superius, perseverante.
Et dicto honorabili cancilleria regente, in dicta continuatione perseverante.

1437, abril 16. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Deinceps autem die martii superius assignata, \circa solis occasum/, intitulata sextadecima dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam pretactam, que in dicta sede Valentie fuerat more solito congregata, curiam eandem, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia persisterunt in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione iam facta.

1437, abril 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Deinde die mercurii dessuper assignata, circa solis occasum, que computabatur .XVII^a^. eiusdem mensis aprilis, ad curiam iamdictam, que in dicta sede fuerat congregata, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit curiam eandem sub verbis seriei sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc, curia prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, abril 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ad quam diem iovis superius assignatam computatam .XVIII^a^. mensis aprilis eiusdem anni, circa solis occasum, accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede Valentie fuerat more solito

congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, ||[69v] *continuavit curiam eandem per hec verba:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdicta dixit quod stabat et perseverabat in sui protestatione assueta, quam hic haberi voluit denuo pro repetita.

Et dictus honorabilis regens cancellariam dixit se stare et perseverare in predictis.

1437, abril 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Consequenter vero die veneris desuper assigata intitulata decimanona mensis aprilis anno quo supra a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., circa solis occasum, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, predictam, accessit ad curiam supradictam, que in dicta sede Valentie extiterat congregata et ibidem, in persona, nomine ac mandato demini regis, locumtenens, prefixi, curiam eandem continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta in sui solita protestatione persistente.

Dictoque honorabili cancellaria regente, perseverante ut suppra.

Habilitació de Pere Ram, protonotari reial, com a síndic de Morella

1437, abril 20. Seu de València.
El braç reial accepta Pere Ram com a síndic de Morella, amb certes garanties. Pròrroga al dia 22 d'abril.

Succesive[66] *autem die sabbati qua computabatur vicesima mensis aprilis dicti anni Nativitate Domini .M.CCCC.XXXVII., quia inter brachium universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, ex una, et Petrum Ram, legum doctorem, prothonorario dicti domini regis, alterus ex sindicis ville Morelle, ab altera partibus, materia discensionis adimi-*

¶ [66] Al marge: *Petri Ram.*

tem orta fuerat, preténdens dictum brachium regale, dictum Petrum Ram, in eadem brachio certis rationibus sive causis non debere admitti dicto vero Petro Ram ut sindico prenarrato, asserente et affirmante in dicto brachio nonnullis de causis intervenire et admitti debere idcirco, interveniente in his dicto domino rege, locumtenente, cum dominis de consilio partes iamdicte post multa convenerunt et concordarunt super predictis in modum contentum et expressum in quandam papiri cedula scripta que in conspectu dicti domini regis, locumtenentis, in capella beati Michaelis, intus sedem prelibatam, personaliter existentis, et de eius ||[70r] *mandato, necnon in presentia Berengarii Marti, Ludovici Cruylles, sindicorum civitate Valentie, Ludovici Tallada, sindici civitati Xative ac Petri Ferrando, sindici ville Borriane intervenierunt in his ut dixereunt et pro parte dicti brachii regalis, ac dicti Petri Ram et testium subscriptorum per me, Iacobum Benedicti, regium scriptorem, loco dicti honorabilis Anthonii Nogueres, secretarii eiusdem domini regis, locumtenens, ibidem lecta fuit et publicata, tenor cuius sequitur, et est talis:*

Lo braç real és content que micer Pere Ram, com a síndich de Morella, entrevinga en lo dit braç en les presents corts, ell dient e faent acte denant lo dit senyor rey, lochtinent general, que lo procés de la present cort no és principiat, continuat, ne·s continua en nom seu, ne·s continuarà, protestant lo dit braç que en lo sdevenidor, per lo entreveniment del dit micer Pere Ram en les dites corts e altres, no sia ne puxa ésser tret a ús o a conseqüència, ans al dit braç real romanga tot son dret contra aquell, e que puxa aquell durant les presents corts, e altres, impugnar e posar-li greuge o greuges denant lo dit senyor per lo entreveniment que fa en lo dit braç, e prosseguir-ho per justícia.

E lo dit micer Pere Ram, diu denant lo dit senyor rey, e és content que·n sia fet acte, que lo procés de les presents corts no és stat principiat ne continuat en nom seu ne vol entrevenir en aquell dit procés, ne que·s continue d'ací avant per ell o per altre en nom seu. E protesta axí mateix que per les dites coses per lo dit braç real dites e protestades, no sia fet prejuhí algú al dit senyor rey ne a la universitat de Morella, per la qual entrevé, ne a ell, e que li romanga tot son dret a deffensar-se e impugnar e posar greuge o greuges davant lo dit senyor rey contra lo dit braç o qualsevol singular de aquell.

Et dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, respondit ibidem quod placebat ita sibi, absque tamen preiudicio aliquali quod properterea non fiat domino regi, ymo omne ius suum eidem remaneat salvum et illesum. Et etiam, quod utrique partium predictarum remaneat ius suum salvum in protestatis per utramque earum. Mandans de premissis fieri actum. Presentibus pro testibus ad hec vocatis nobili Eximino Petri de Corella, gerentevices gubernatoris in regno Valentie, ho-||[70v]*-norabilibus Martino Didaci Daiug, militibus, iustitia regni Aragonum, Iohanne Mercaderii, baiulo generali dicti regni Valentie, et Iohanne Guallart, legum doctoribus, consiliariis domini regis predicti.*

Inquam eadem die sabbati ad celebrationem curiarum predictarum desuper assignata, circa solis occasum computata vicesima mensis aprilis anno a Nativitate Domini

.M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in modum subsequentem:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero, de curia perstiterunt in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione iam facta.

PRÒRROGUES

1437, abril 22. Seu de València.
Pròrroga al dia 24 d'abril. Protest dels braços del regne.

Subsequenter vero die lune superius assignata intitulata .XXII[a]. proxime dictorum mensis et anni, circa horam nonam post meridiem, ipsius diei, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratus, ad curiam supradictam, in dicta sede Valentie more solito congregatam, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis statim narrandis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimecres primervinent, en aquest mateix loch.

Curia vero preambula fuit ut superius protestata.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit.

1437, abril 24. Seu de València.
Elecció dels reconeixedors de greuges.

In super autem die mercurii superius assignata ante prandium, que computabatur vicesima quarta mensis aprilis anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., in dicta ecclesia cathedrali civitati Valentie, dicto domino rege Navarre, locumtenens generali prefixo, personaliter existente sedenteque ||[71r] in trono regali, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt persone que inferius designantur:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominis Alffonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romerus de Corbaria, magister Muntesie.

Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis monasterii de Benifaçano.
Frater Hugo de Cervello, comendator vallis de Castell de Castell.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Petrus Latronis, vicecomes Ville Nove.
Petrus Maça de Liçana.
Iohannes de Proxita.
Berengarius de Villariacuto.
Eymericus de Scintillis.
Ludovicus d'Abella.
Iacobus d'Aragonia.
Petrus de Scintillis.
Franciscus Maça de Liçana.
Ianuarius Rabaça de Proxita.
Manuel Diez.
Rodericus Diez.
Ludovicus de Calataiubio.
En Ladro de Vilanova.
Galceran Castella.
Carrocius de Vilaragut.
Philipus Boÿl.

[*Col. B*]
Michael Iohannis.
Petrus Pardo, iunior.
Manuel de Montagut.
Gaspar Diez.
Petrus Ladro.
Guillermus de Vicho.
Iacobus Romei, senior.
Gracianus de Montsoriu.
Matheus Lançol.
Iohannis de Castellvi.
Iohannes de Nacera.

Iohannis de Clarmunt, olim de Vilarnau.
Iauffridus de Blanis.
Iohannis de Vallterra.
Franciscus Vives.
Iacobus Romei, iunior. ||[71v]

[*Col. A*]
Franciscus Sarçola.
Raymundus de Riusech.
Petrus Mercader.
Anthonius de Castellvi.
Franciscus Navarro.
Petrus de Ripoll.
Iohannis Desplugues.
Iohannes Figuerola.
Guillermus Raymundi de Vallterra.
Petrus Sancii.

[*Col. B*]
Galcerandus de Santfeliu.
Petrus Çabata.
Galcerandus de Vilarig.
Iacobus Pujades.
Gabriel Cruïlles.
Franciscus Menaguerra.
Petrus Roiz.
Gracianus de Lloriz.
Petrus Guillem Lançol.
Boÿl de Ladro.

Pro brachio universitatum regalium

Ludivicus Bou.
Berengarius Marti.
Petrus de Falchs.
Iohannes de Gallach.
Iohannes d'Aguilar.
Iohannes Marroma … sindici civitati Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, iunior, … sindici civitati Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitati Sugurbii.

Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle.
Lucas Martorell.
Iohannes Çafabrega … sindici ville Algezire.
Iacobus Rocamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt.
Laurentius Miquel … sindici ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Ragalis.
Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus gaçol, sindicus ville Lirie. ||[72r]
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyent.
Rodericus Sthefani, sindicus villarum Altiponti, Ademuç et Castrifabri.
Jenisius Cerda, sindicus ville de Bocayren.
Paschasius Vanyon, sindicus ville del Capdet.
Petrus Puig, sindicus ville et honoris de Corbera.
Arnaldus Bellot, sindicus ville de Biar.

ELECCIÓ DE RECONEIXEDORS DE GREUGES

1437, abril 24. Seu de València.
Elecció dels reconeixedors de greuges per part de la corona.

Quibus sit stantibus congregatis idem dominis rex, locumtenens, exprimens non nulla pauca verba prius que tendebant ad subscripta per agenda mandavit legi et publicari per me, dictum Iacobum Benedicti, regium scriptorem, loco dicti honorabilis Anthonii Nogueres, secretarii eiusdem domini regis, quandam pariri cedulam continentie subsequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, qui dessús elegeix e ordena les persones següents, qui contínuament han ésser per regonéxer e apuntar los greuges de la cort. Però si algun de les dites persones no y porà ésser, que·l dit senyor n·i puxa nomenar altre en loch de aquell, reservant-se lo dit senyor que ni puxa anadir tro sus al nombre que per tots los tres braços de la cort seran als dits actes elets. E los que a present nomena són los següents:

[*Col. A*]
Vicecanceller
Mossén Eximén Pérez de Corella.
Mossén Martín Diez d'Aiug.
Micer Johan Mercader.
Don Eximén d'Urrea.

Micer Rodrigo Falcó.
Micer Gabriel Palomar.
Don Johan Guallart.
Micer Loís de Sant Àngel.

[*Col. B*]
Micer Climent de Vilanova.
Micer Guillem Pelegrí.
Micer Bernat Frexinet.
En Francesc Baró, tresorer. ||[72v]

E noresmenys, demanà lo dit senyor rey, lochtinent general, a la dita cort que per sa part fossen elegides e nomenades certes persones a regonéxer e ruminar los dits greuges.

1437, abril 24. Seu de València.
Elecció dels reconeixedors de greuges per part dels braços eclesiàstic, militar i reial.

E, decontinent, la dita cort allí ajustada, ço és, cascun dels dits tres braços, ecclesiàstich, militar e de les ciutat e viles reals, procehí a elegir e nomenar les persones dejús scrites a interesser e apunctar los greuges ensemps ab los nomenats dessús per lo dit senyor rey, lochtinent general, en aquesta manera:

Per lo braç de la ecclésia

Bisbe de València e, en sa absència, son vicari general, micer Francesch Çabater.
Maestre de Montesa e, en sa absència, son procurador frare Johan d'Espejo, comanador d'Onda.
Abat de Valldigna.
En Pere Vives, prevere, procurador del bisbe de Tortosa.
Micer Johan Gascó, síndich del Capítol de València.
En Guillem Prats, canonge de València, procurador de l'abbat de Benifaçà.
Frare Francesch Guarner, procurador de l'abbat de Sent Bernat.
Frare Hugo de Cervelló, comanador de la vall de Castell de Castells.
Frare Pere de Vilafrancha, procurador del comanador de Montalbà.
Frare March de Penyaflor, lochtinent e procurador del majoral de Quart.
Frare Bernat Guda, procurador del comanador de Torrent.
En Jacme Bellido, prevere, procurador del prior de Valldecrist. ||[73r]

Per lo braç militar

En Ladró de Vilanova.
Mossén Galçeran Castellà.
Mossén Francesch Maça.
Mossén Carroç.
Mossén Felip Boÿl.
Mossén Loýs d'Abella.
Mossén Pere Fabra.
Mossén Gracià de Monsoriu.
Mossén Anthoni de Castellví.
Mossén Jacme Romeu, menor.
En Johan de Monpalau.
Mossén Galceran de Vilarig.

Per lo braç real

En Loýs Bou.
En Berenger Martí.
En Manuel Suau.
Micer Pere de Fachs.
En Johan d'Aguilar.
Micer Johan de Gallach.
Micer Luis Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.
En Gil Navarro.
Micer Nicholau Figuerola.
En Johan Çafàbregues.
En Jacme de Rocamora. ||[73v]

Protests contra l'elecció d'examinadors de greuges

1437, abril 24. Seu de València.
Protest del braç militar contra l'elecció d'examinadors feta pel braç eclesiàstic, en concret contra la nominació de substituts per al bisbe de València i el mestre de Montesa.

Et facta ut predicitur electione ac nominatione iamdicta, ilico, ibidem in conspectu dicti domini regis, locumtenens, in plena curia omnes de brachio militari dixerunt et exposuerunt verbo quod brachium ecclesiasticum supradictum, in electione et nominatione per eum dessuper facta, ultra principales ibidem contentos, certos in aliquibus ex eis nominaverat procuratores, protestabantur idcirco quod ad idem suppranominati et electi per idem brachium militare

suos possent nominare ac elegire procuratore prout fecerat dictum brachium ecclesiasticum. Et hec Petrus Çabata, domicellus, sindicus dicti brachii militaris, dixit quod reduceret ac offerret postmodum in scriptis sicuti obtulit cum quandam papiri cedula, tenoris sequentis:

Molt alt e excel·lent senyor,

Com per lo braç ecclesiàstich de la present cort sien stats donats en examinadors e apunctadors dels greuges dotze persones del dit braç, entre les quals són los reverents bisbe de València e maestre de Muntesa, e en absència d'aquells lurs procuradors, lo que és insòlit e no acostumat ne pot ne·s deu fer, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, car en tant és vista ésser eleta la indústria de aquells qui són elets en examinadors que no poden ni deuen per substituts servir. Per tal e altres, lo dit braç militar dissenten e contradiuen a la dita nominació e o admissió tant com s'esguarda los dits substituhts e procuradors, supplicant sia de vostra mercé no admetats los dits procuradors e substituhits deure ésser admeses, encara per ésser servada parilitat (*sic*) ||[74r] e egualtat deuen ésser admeses los procuradors o substituïts de les .XII. persones eletes en e per examinadors en lo braç militar. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Quibus dictus dominus rex, locumtenens, respondens post aliquam alterationem habitam inter brachia ecclesiasticum et militare iamdicta, dixit quod servaretur super premissis practica in aliis curiis generalibus in hoc regno Valentie celebratis usitata.

1437, abril 24. Seu de València.

Protest de Pere Ram, síndic de Morella, contra la nòmina d'examinadors presentada pel braç reial, en concret sobre l'elecció de dos examinadors per part de Xàtiva.

Et his fine dato surrexerunt ilico Petrus Ram et Nicolaus Figuerola, sindici ville Morelle, et nomine ac pro parte eorum et dictorum universitatis, coram dicto domino rege, locumtenens, in plena curie obtulerunt et per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari requisiverunt quandam papiri cedulam scriptam que ibidem lecta et publicata extitit sub his verbis:

Molt excel·lent senyor,

Com los síndichs de la vila de Morella no hagen consentit en la nominació que és feta dels regonexedors e apuntadors de greuges, ans hi hajen expressament protestat ab carta pública en quant toque a micer Loís Tallada e a micer Johan de Gallach, síndichs de Xàtiva, com no n·i deja haver sinó hu de cada universitat, car lo contrari seria gran prejuhí de les altres universitats, specialment de la dita vila de Morella que és major en nombre de fochs e contribueix més en los càrrechs que no la dita ciutat de Xàtiva. Per ço, en quant la cèdula se dona tocant aquells dos no y consenten, ans hi protesten, per si e per les altres viles que aderir hi volran.

Supplicant que la hu sia repel·lit com axí de justícia se deja fer, la qual hauran a gràcia e mercé. *Altissimus, etc.*

Quasiquidem cedula lecta et publicata, ilico, ceteri omnes de dicto brachio regali superius nominatim, exposuerunt verbotenus una voce ||[74v] *dicentes quod in dicta cedula et contentis in e nullatenus consentiebant, imo dissentiebant expresse cum omnes ipsi unanimiter \ac/ concorditer elegerint personas pro suo brachio superius nominatas, in qua electione et nominatione stabant et perseverabant, protestantes quod per cedulam preinsertam per dictos Petrum Ram et Nicholaum Figuerola, dicto nomine oblatam, ut preferturum et contenta in ea, dicto brachio regali non posset aliquatenus preiudicium aliquod generari.*

Termini per a presentar greuges

1437, abril 24. Seu de València.

El rei Joan de Navarra estableix un termini de deu dies per a la presentació de greuges. Protests dels braços del regne. Pròrroga al dia 29 d'abril.

Et ilico, post premissa, dictus dominus rex, locumtenens, processit ad assignationem subscriptam cum quadam papiri cedula scripta quam ibidem per me, dictus Iacobum Benedictum, legi et publicari mandavit prout ecce:

Lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, per expedició de la present cort, com ja per part sua e de la dita cort sien stats elets e nomenats regonexedors e apunctadors (*sic*) de greuges, assigna a la dita cort a donar e propossar greuges, si alguns ne ha, d'ací a deu dies primervinents.

Qua facta assignatione, in contenti, tota dicta curia dixit quod in dicta assignatione quia brevis et nimis arta erat ad predicta gravamina offerendum nullatenus consentiebat imo dissentiebat expresse, supplicans humiliter dicto domin regi locumtenenti dignaretur eis maiorem conderere dilationem.

Dictus vero dominus rex, locumtenenti, perseverans in assignatione iam facta dixit quod si sibi videbitur expedire asignationem predictam postmodum prorogaret.

Curia vero eadem dixit quos in eadem minime consentiebat.

Et dictus dominus rex, locumtenens, perseverans in omnibus et singulis precontentis continuavit curiam eandem ad diem lune proxime secuturam que computabatur vicesimanona eiusdem mensis aprilis in eodem loco celebrandam.

Presentes ad hec fuerunt testes nobilis Garcias de Castro, miles ||[75r] *coperius; Petrus Bou locumtenentis, gerentisvices gubernatoris; Iohannes de Torrelles, trinxant, et Iacobus Martorell, uxerius armorum dicti domini regis locumtenentis, et alii in numero satis grandi.*

Pròrrogues

1437, abril 29. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Die vero lune supperius assignata paulo ante solis occasum intitulata vicesimanona mensis aprilis, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°. accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, honorabilis Iohannes de Funes, legum doctor, consiliarius et vicecancellarius domini regis, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti regis, locumtenentis predicti, ut statim dicetur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et tunc curia iamdicta perseveravit in sui solita protestatione.
Dictus autem honorabilis vicecancellarius dixit se stare et perseverare in predictis.

1437, abril 30. Seu de València.
Pròrroga al dia 2 de maig. Protests dels braços del regne.

Ceterus die martis dessuper assignata circa solis occasum computata tricesima et ultima dictis mensis aprilis, idem honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius memoratus, accedens ad curiam sepedictam que in sede preambula extiterat congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavis in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dijous primervinent, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione persistente.
Et dicto honorabilis vicecancellarius perseverant ut suppra.

PETICIONS

Petició d'un préstec per a armar dues galeres

1437, maig 2. Seu de València.
Petició del rei Joan, en nom de la reina Maria, d'un préstec de 4.000 a 5.000 florins per armar dues galeres per a servir al rei Alfons a Gènova. Pròrroga al dia 4 de maig.

In super autem die iovis superius assignata circa solis occasum intitulara secunda mensis madii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°. in dicta ecclesia cathedrali civitati ||[75v]

Valentie, dicto domino rege, locumtenens, personaliter residente sedenteque in suo regali solio, ut et moris, addictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persona inferius nominate:

Pro bracho eclesiastico

Reverendus Dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallis Digne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis monasterii de Beniffaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii sancti Bernardi.
Frater Hugo de Cervello, comendator vallis de Castell de Castell.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendator de Montealbano.
Frater Marchus de Penaflor, locumtenens et procurador maioralis de Quart.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.
Iabocus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesus Christi.

Pro bracho militari

[*Col. A*]
Petrus Latronis, vicecomes Ville Nove.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Iohannes de Proxita.
Ludovicus d'Abella.
Berengarius de Vilaracuto.

[*Col. B*]
Eymericus de Scintillis.
Iacobus d'Aragonia.
Franciscus Maça de Liçana.
Franciscus de Vilanova.
Manuel Diez.
Petrus de Scintillis.

||[76r] [*Col. A*]
En Ladro de Vilanova.
Carrocius de Vilarracuto.
Galvanius de Villena.
Anthonius de Vilaragut.

Galcerandus Castella.
Iohannes Roqua.
Iamfridus de Blanes.
Boÿl de Ladro.
Ausiasius March.
Petrus Mercader.
Iannuarius Rabaça.
Philipus Boil.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes de Castellvi.
Anthonius de Castellvi.
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes de Vallterra.
Franciscus Vives.
Galcerandus de Sent Feliu.
Matheus Lançol.
Petrus Guillermus Lançol.

[*Col. B*]
Iohannes Figuerola.
Bernardus Desplugues.
Guillermus Raymundus de Vallerra.
Franciscus Sarçola.
Iohannes Roiz de Moros.
Iacobus Ioffre.
Nicholaus Valleriola.
Petrus Fabra.
Petrus Sabata, sindicus brachii militaris.

Pro bracho universitatum regalium

Berengarius Marti.
Manuel Suau.
Nicolaus Valdaura.
Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
Iohannes de Gallach, sindicus civitatis Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitatis Sugurbii.
Petrus Ram, Nicholaus Figuerola, sindici ville Morelle.
Luchas Martorell.
Iohannes Çafabrega … sindici ville Algezire. ||[76v]

Guillermus Agramunt.
Laurentius Miquel … sindici villarum Castilionis et Ville Regalis.
Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Rodericus Stheve, sindicus villarum Alpontis, Castrifabibi et Ademuç.
Petrus Ferrando.
Iohannes Casanova, sindicus ville d'Ontinyén.
Bernardus Cax, sindicus ville Cullarie.
Arnaldus Bellot, sindicus ville de Biar.
Genisius Cerda, sindicus ville de Bochayren.
Iacobus Navarro, sindicus ville Alcoy.
Paschasius Vanyon, sindicus ville de Capdet.

Et congregatis omnibus suppradictis dominus rex, locumtenentis preffixus propouit dixitque verbotenus curie antedicte nonnulla que exarantur in cedula subinserta quam post finem datum suis verbis ibidem legi publicare mandavit in hunc modum.

Bon gent. De la senyora reyna havem rebuda una letra per la qual nos scriu que en les parts de Proença e de Jènova (sic) se armen algunes galees e fustes per donar destorbs als fets que lo senyor rey té entre mans. E, perquè aquelles fàcilment porien redundar en desservey del dit senyor rey, la dita senyora reyna desempacha cuytadament tres galees, pregants-nos que donàssem orde que dues galees que·s troben de present en aquestes mars, la una de mossén Francesch Gilabert de Centelles e l'altra de mossén Martí Pardo, desempachàssem prestament, per ço que ensemps ab les dites tres galees, puxen anar en servey del dit senyor rey et socórrer-lo en ses necessitats. E, com per expedició ||[77r] de aquelles, hajam necessaris quatre o cinch mília florins, los quals a present no havem, e tota dilació en aquest cas sia perillosa per ço us p[rega]m que per servey del dit senyor rey e amor nostra, vosaltres nos vullats prestar los dits quatre o cinch mília florins offerint-nos de tornar e restituhir-vos aquells del donatiu fahedor al dit senyor rey en la present cort, o de béns propris nostres.

Qua cedula lecta ut predicitur, ilico surrexit reverendus dominus episcopus Valentie, et nomine ac pro parte totius dicte curie brachiarum eiusdem respondens dicto domino regi, locumtenenti, dixit hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent,

La cort ací ajustada vos suplica li maneu donar còpia e trellat de la dita cèdula ara ací en plena cort lesta e publicada, per tal que aquella, vista e regoneguda, puxa

mills deliberar en la resposta fahedora a vostra excel·lència sobre lo contengut en aquella.

Et dictus dominus rex, locumtenens, concessa eis copia de cedula preinserta, continuavit curiam iamdictam ad diem sabbati primo venturam in eodem loco celebrandam.

Petició d'ampliació del termini de presentació de greuges

1437, maig 4. Seu de València.
Alguns membres del braç militar demanen al rei Joan de Navarra que amplie el termini de deu dies per a presentar greuges.

Succesive autem die sabbati intitulata .IIII^a^. mensis madii anno predicto a Nativitate Domini .MCCCCXXXVII^o^. coram dicto domino rege, locumtenente, in capella beati Miquaelis personaliter existente, fuit oblata per nonnullos de brachio militari dicti regni et per parte eiusdem brachii quedam cedula tenoris sequentis:

Molt alt e excel·lent senyor,

Com per vostra molt gran senyoria sien stats donats e assignats deu dies als tres braços de la present cort a posar los greuges ||[77v] que dar e posar volran denant vostra gran senyoria, la qual assignació, atés lo gran nombre de aquells, és molt curta e breu. Per què, los dits tres braços de la dita cort, ço és, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, supliquen a vostra gran senyoria que sia de sa mercé ampliar o dilatar lo terme e dilació de .X. dies donant e atorgant a aquells major dilació e permetent que durant la dita cort, e ans que aquella sia finida, totstemps puxen, segons és acostumat, posar greuges. Com parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, aquells no consenten en la dita breu dilació, suplicant sia mercé de vós, senyor, salvar-los tot lur temps e benignament admetre la present suplicació e protestació, manant aquella ésser continuada en lo procés de la present cort. *Et licer, etc. Altissimus, etc.*

Cuquidem cedule et contentis in ea, idem dominus rex, locumtenentis, respondens ayt quod perseverabat in assignatione dessuper facta verum sine cesse fuerint prorogabit eandem et mandavit cedulam eandem hic continuari.

Petició de resposta sobre el préstec sol·licitat per la corona

1437, maig 4. Seu de València.

El rei Joan de Navarra demana resposta sobre el préstec per a armar les galeres. Demana també que es presenten greuges, ja que el termini establert ha finalitzat.

Et eadem die sabbati ad celebrationem dictarum curiarum dessuper assignatam intitulata quarta proxime dictorum mensis et anni, in dicta cathedrali ecclesia dicto domino rege, locumtenent, personaliter existente ser iam facto ad dictam curiam convenerunt personaliter fuerunt persone inferius statim nominande, videlicet:

Pro bracho eclesiastico

Reverendus Dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Iohannes Despeio, procurator domini magistri Muntesie. ||[78r]
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallis Digne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis monasterii de Beniffaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii sancti Bernardi.
Frater Marchus de Penaflor, locumtenens et procurador maioralis de Quart.
Iabocus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesus Christi.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Petrus Latronis, vicecomes Ville Nove.
Hugo de Cardona.
Iohannes de Proxita.
Berengarius de Vilaracuto.
Eymericus de Scintillis.
Manuel Diez.
Galvanius de Villena.
Carrocius de Vilarracuto.
Iacobus d'Aragonia.
Ludovicus Cornell.
Anthonius de Vilaragut.
Franciscus de Vilanova.
Felipus Boÿl.

[*Col. B*]
Sancius Royz de Lihori, vicecomes de Gayano.
Ladro de Vilanova.
Philipus Boil.
Franciscus Maça.
Petrus de Scintil.
Guillermus Rabaça de Proxita.
Ladro de Ladro.
Petrus Dixar.
Ludovicus d'Abella.
Rodericus Diez.
Iohannes de Castellvi.

||[78v] [*Col. A*]
Franciscus Sarçola.
Bernadus Iohan.
Galcerandus de Vilarig.
Gabriel Navarro.
Galcerandus de Sent Feliu.
Bernardus Dalmau.
Salvator Olives.
Iohannes Desplugues.
Iohannes Figuerola.
Corveran Delet.
Iohannes de Vallterra.
Petrus Sanç.
Petrus Fabra.
Matheus Lançol.
Iacobus Ioffre.
Gracianus de Monsoriu.
Boÿl de Ladro.
Adnuardus Scriva.

[*Col. B*]
Iohannes Royz de Moros.
Petrus Mercader.
Franciscus Vives.
Iohannes de Montpalau.
Iacobus Romeu, maior.
Petrus Guillermi Lançol.
Iacobus Romeu, minor.

Iohannes de Nacera.
Bernardus Agosti.
Franciscus de Menaguer.
Guillermus Raymundi de Vallterra.
Anthonius de Castellvi.
Ausiasius March.
Iohannes Fabra.
Petrus Royz.
Bernardus Sanç.
Iohannes Tolsa.
Raymundus de Rivosico.
Petrus Çabata, dictos nominibus.

Pro bracho universitatum regalium

Berengarius Marti.
Manuel Suau.
Petrus de Falchs.
Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
Iohannes de Gallach, sindicus civitatis Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitatis Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle. ||[79r]
Luchas Martorell.
Iohannes Çafabrega … sindici ville Algezire.
Iacobus Rochamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Phelipus d'Ampuries, sindicus ville Aliquantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Rodericus Stheve, sindicus villarum Alpontis, Castrifabibi et Ademuç.
Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane.
Iohannes Casanova.
Iohannes Garcia … sindici ville de Ontinyent.
Bernardus Cax, sindicus ville Cullarie.
Arnaldus Bellot, sindicus ville de Biar.
Genisius Cerda, sindicus ville de Bochayren.
Geronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.
Paschasius Vanyon, sindicus ville de Capdet.

Et ilico, dictus dominus rex, locumtenens, predictus, sedens in suo regali solio u test moris, mandavit illis omnibus de curia sic ut predicitur congregatis, legi et publicari per dictum Anthonium Nogueres, secretarium que in cedula subinserta expressantur cuiusquide cedule lecte ibidem et publiate series sequitur et est talis.

Bona gent, sobre lo que us proposam despús yr (*sic*) del préstech dels quatre o cinch mília florins, vos pregam que si havets delliberat nos vullats donar ||[79v] resposta, e si delliberat no y havets, vos pregam que y deliberets per forma que dilluns primervinent hajam vostra desposta. E com la assignació feta expressament a la present cort a donar e propasar greuges, si alguns ne havia, vinga al present dia e hora, per ço, exortam a tots los tres braços de la dita cort que si alguns greuges voldran offerir, que·ls donen, car nos som apparellats de reebre aquells e determinar-los per justícia.

Petició del batle general de tancar el termini de presentació de greuges

1437, maig 4. Seu de València.
Joan Mercader, batle general del regne, demana al rei Joan de Navarra que tanque el termini de presentació, ja que cap braç ha presentat cap greuge dins el termini establert.

Qua cedula lecta et publicata, statim surrexit honorabilis Iohannes Mercader, baiulus generalis regni Valentie, procurator ad hec per dictum dominum regem, locumtenens, specialiter constitutus ut superius est iam tactum, et suplicavit fieri subscripta per hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent.

Com la dilación dessús donada a la present cort a posar e offerir los dits greuges passe en la present hora, e la dita cort o braços de aquella no hajen curat los dits greuges propasar e offerir, per ço, supplich vostra senyoria que sia vostra mercé precloure via a la dita cort a posar e offerir los dits greuges.

Petició dels braços del regne d'ampliar el termini de presentació de greuges i de la resposta quant al préstec sol·licitat

1437, maig 4. Seu de València.
El bisbe de València, en nom dels tres braços, demana d'ampliar el termini per a respondre tant a la petició de préstec per a les galeres com per a la presentació de greuges.

Tunc item surgens dictus reverendus dominus episcopus Valentie, nomine et pro parte totius curie prelibate ac brachiorum illius respondit ad omnia supradicta per hec verba in effectu:

Molt excel·lent senyor,

La cort ací ajustada, sobre lo préstech per vostra senyoria demanat a aquella de quatre o cinch mília florins, no ha encara plenament deliberat, emperò breument, Deus volent, farà d'açò sa resposta a vostra senyoria. ||[80r] Més avant, senyor, la dita cort, per causa de la breu dilació per vostra excel·lència donada a la dita cort a donar e posar greuges, no és stat possible tro ara a aquella e singulars de aquella e, senyaladament, als procuradós pogut haver plenàries informacions de lurs principals qui són absents, ni encara als presents, de haver pogut ordenar los dits greuges segons se pertany, ni menys donar e proposar aquells dins tan breu temps. Per què tota la cort, senyor, vos supplica sia vostra mercé voler-los prorogar la dita dilació e donar-los temps convinent dins lo qual puxen haver ses instruccions plenerament e ordenar los dits greuges, e proposar aquells, segons dit és.

Ampliació del termini de presentació de greuges i protest dels braços

1437, maig 4. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia cinc dies el termini per a presentar greuges i demana als braços que trien tractadors.

Dictus vero dominus rex, locumtenens preffixus, ad hec respondens ilico mandavit ibidem per dictum secretarium legi et publicari que sequntur:

Puis no ha stat per nos de rebre los dits greuges e proveir aquells e la necessitat del dit senyor rey sia evident, pregam vós que vullats elegir tractadors per cascun braç, los quals, ensemps ab los que per nos seran elets, entenguen en les necesitats del dit senyor rey e expedició de la dita cort. E, noresmenys, prorogam de gràcia lo terme e assignació a donar e proposar los dits greuges a cinch dies primervinents.

1437, maig 4. Seu de València.
Protests dels braços contra el termini de cinc dies establert pel rei Joan de Navarra per a presentar greuges.

Quibus sic lectis et publicatis factaque prorogatione preambula ut preffertur, ilico, dictus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius curie prelibate, respondens ayt hec vel talia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent,

Sobre la elecció de tractadors per vostra senyoria ara demanada ||[80v] a la present cort, aquella deliberarà entre si e los braços d'aquella, e farà resposta a vostra senyoria. Tant, emperò, com toca a la breu dilació e prorogació de cinch dies per vós,

senyor, feta a la dita cort a donar e proposar greuges, la dita cort, senyor, ab humil e subjecta reverència, diu que no y consent, ans expressament hi dissent, com no sia acostumat en corts generals de aquest regne en semblants actes prefigir temps ni fer tant breus assignacions dins les quals no és possible a la dita cort, braços e singulars de aquella poder ordenar los greuges que han e donar aquells segons se pertany. Supplicant-vos, senyor, sia de vostra mercé voler-los sperar e donar major e conguent (*sic*) dilació de temps. En altra manera, la dita cort diu, *ut suppra*, que no y consent, ans expressament hic dissent.

Et ilico, post finen datum suis verbis surrexit nobilis Raymundus Ladro, vicecomes Villenove, et nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni et singularium illius, obtulit in plena curia coram dicto domini rege, locumtenens, et per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, ibidem legi publice supplicavit quandam papiri cedulam scriptam, que lecta et publicata tenorem huiusmodi continebat:

Senyor molt just,

Per la vostra reyal senyoria ara de nou és stada feta assignació a posar als tres braços de la present cort de cinch dies, la qual dilació és molt breu, attesa la multitut dels greuges que s'han a posar, e encara la larga ordinació de aquells. E attés, axí mateix, que alguns procuradors qui en nom de lurs principals absents han a posar alguns greuges, no són plenerament informats e han mester temps per ésser informats de sos principals. Per tal, *et alias*, ||[81r] stan e perseveran lo braç militar de la present cort en les coses per part sua dessús dites e protestades, e no consentints en la dita brevitat de temps, suppliquen sia de vostra mercé assentir e o permetre, segons és acostumat, que durant la present cort e tro fins aquella sia termenada e finida, puxen ésser posats greuges per lo dit braç e singulars de aquell. Supplica encara sia mercé de vós, senyor, manar continuar la present en los actes del procés de la present cort. *Et licet, etc.*

Altissimus, etc.

Cuiusquidem cedule et contentis in ea, in continenti, dictus reverendus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte dicti brachii ecclesiastici et singularium ipsius et Berengarius Marti, alter ex sindicis civitate Valentie, nomine ac pro parte totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, et singularium illius, dixerunt quod aderebant et aderere volebant et intendebant, illamque offerebant et pro oblata haberi voluerunt, supplicantes expresse illud idem quod suppra in dicta cedula exaratur.

Et dictus dominus rex, locumtenens, perseverans in dicta prorogatione et aliis omnibus precontentis, dixit quod dictum terminum ita prorogaverat ad finem ut negotia dicte curie expedirentur titiusque tam servitio dicti domini regis quam paciffico statui huius regni prout expedit provideretur verumtamen si necesse fuerit et sibi videbitur expedire dictum teminum iterum prorogabit.

Dicta vero curia dixit quod in dicta prorogatione adeo quia erat nimis arta nullatenus consentiebat ymo dissentiebat expresse, supplicans id quod suppra.

Et dictus dominus rex, locumtenens, perseveravit in omnibus et singulis precontentis. Ac deinde, curiam eandem continuavit ad diem lune proxime venturam, que computabitur sexta presentis mensis madii, in eodem loco celebrandam. ||[81v]

Testes sunt qui ad predicta presentis fuerunt nobilis Rodericus Diez de Mendoça, camerarius maior; Didacus Roderici de Villalpando, legum doctor, consiliarius; Iacobus Martorell, armorum uxerius; Raymundus Despens, camarerius domini regis predicti, et alii in multitudine copiosa.

PRÒRROGUES

1437, maig 6. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Imposterum autem die lune superius assignata circa solis occasum intitulata sexta dicti mensis madii, honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius memoratus, accedens ad curiam prelibatam que in sede predicta fuerat congregata curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod stabant et perseverabant in sui solita protestatione dessuper oblata quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis vicecancellarius perseveravit in continuatione iamfacta.

1437, maig 7. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die martis superius assignata circa solis occasum, computata sexta (sic)[67] *eiusdem mensis madii, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius pretactus, accedens ad curiam iamdictam que in sede pretacta fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

¶ [67] Es tracta d'un error. El dimarts era dia 7.

Tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in siu solita protestatione.
Et dictus honorabilis vicecancellarius dixit se stare et perseverare in predictis.||[82r]

PRESENTACIÓ DE GREUGES

EXHORTACIÓ DEL REI JOAN PER A PRESENTAR GREUGES

1437, maig 8. Seu de València.
El rei Joan de Navarra exhorta a presentar greuges l'endemà de l'Ascenció.

Ad quam diem mercurii dessuper assignatam, qua computabatur octava mensis madii, anno pretacto a Nativitate Domini .Mº CCCCº. tricesimo septimo, currente nona ora post meridiem ipsius diei, dicto domino rege Navarre, locumtenentis generali, in ecclesia cathedrali iamdicta personaliter existente suoque regali solio sedente, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac presentes fuerunt hii qui sequntur, videlicet.

Pro brachio ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Iohannes Despeio, procurator domini magistri Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, dicto nomine.
Iohannes Gasco, dicto nomine.
Guillermus de Pratis, dicto nomine.
Frater Franciscus Guarner, dicto nomine.
Frater Petrus de Vilafrancha, dicto nomine.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Vicecomes de Gayano.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Iacobus d'Aragonia.
Iohannes de Proxita.
Eymericus de Cintillis.
Iacobus de Vilaragut.

[*Col. B*]
Berengarius de Vilaragut.
Galvannus de Villena.

Manuel Diez.
Carrocius de Vilaragut.
Ladro de Vilanova.
Petrus de Centelles.
Anthonius de Vilaragut.
Rodericus Diez.
||[82v] *Petrus d'Ixer.*
Michael Iohannes de Calatayu.
Petrus Boÿll.
Iannuarius Rabaça.
Iacobus Romeu.
Iohannes Roiz de Moros.
Bernardus Iohan.
Franciscus Sanç.
Ludovicus de Lloriç.
Salvator Olives.
Petrus Mercader.
Galcerandus de Vilarig.
Ausiasius March.
Franciscus Sarçola.
Iacobus Romeu, minor.
Raymundus de Rovisico.
Iohannes Rocha.
Gabriel Navarro.
Gabriel Rocha.

[*Col. B*]
Iohannes de Castellvi.
Anthonius de Castellvi.
Graciacius de Monsoriu.
Galcerandus de Borja.
Galcerandus de Vilarig.
Iohannes Figuerola.
Petrus Sanç.
Iohannes de Montpalau.
Iacobus Iofre.
Matheus Lançol.
Petrus Fabra.
Nicholaus Iofre.
Galcerandus de Sentfeliu.
Iohannes Tolsa.

Iohannes de Nacera.
Franciscus Menaguerra.
Galcerandus de Monsoriu.
Petrus Roiz.
Garsias de Lloriz.
Petrus Çabata, dicto nomine.

Pro brachio universitatum regalium

Bernardus Marti.
Nicholaus Valldaura.
Petrus de Fachs.
Arnaldus Valleriola.
Iohannes de Gallach maior.
Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma … sindici Valentie. ||[83r]
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach … dicto nomine.
Egidius Navarro, dicto nomine.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … eodem nomine.
Iohannes Çafabrega.
Luchas Martorell … nomine antedicto.
Iacobus Rochamora, predicto nomine.
Guillermus Agramunt.
Laurentius Miquel … nomine prefixo.
Petrus Ferrando, antedicto nomine.
Guillermus Ocello, eodem nomine.
Phelipus d'Ampuries, dicto nomine.
Iacobus Gaçol, sepedicto nomine.
Rodericus Stheve, nominibus prefixis.
Iohannes Casanova, eodem nomine.
Bernardus Caix, dicto nomine.
Arnaldus Bellot, nomine antedicto.
Genisius Cerda, sepedicto nomine.
Iohannes Capdevila, eodem nomine.
Petrus Climent, antedicto nomine.

Quibus sic stantibus congregatis, dictus dominus rex, locumtenens, mandavit legi et publicari per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, quandam papiri cedulam continentie subsequentis:

Bona gent, com lo dia de demà que serà dijous, en lo qual fenexen los cinch dies per nos donats a la present cort ||[83v] a posar e donar greuges, sia dia de la Ascensió, e per ço los dits cinch dies prenen fi l'endemà del dit dijous que serà divendres, exortam-vos per ço que si lo dit dia de divendres nos voldreu donar greuges alguns, que donets aquells, car nos serem apparellats de reebre aquells e determenar-los per justícia.

Petició dels braços d'ampliar el termini de presentació de greuges

1437, maig 8. Seu de València.
Protests i petició dels braços del regne perquè s'amplie el termini de presentació de greuges.

Et dicta cedula lecta ibidem in plena curia ut preffertur, ilico surrexit reverendus dominus episcopus Valentie et nomine ac pro parte dicti brachii ecclesiastici dicti regni Valentie et respondens ad premissa dixit hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent,

Lo braç ecclesiàstich del present regne de València, per la breu assignació per vostra senyoria feta a la present cort, no ha pogut ni li és stat possible ordenar ni menys posar los greuges que ha dins aquella. Per què, supplica humilment a vostra altesa, sia de vostra mercé assignar al dit braç ecclesiàstich major dilació e temps convinent dins lo qual puxa ordenar e posar los greuges que ha, e no artar-los axí les assignacions, majorment com no sia stat acostumat en corts generals preffigir los terme per açò que dit és. E jatsia les dites coses proceesquen de justícia, però encara lo dit braç ho reputarà a singular gràcia e mercé.

His, itaque sic dictis surrexit ilico Petrus Belluga, legum doctor, advocatus brachii militaris eiusdem regni, qui nomine et pro parte dicti brachii militaris, ad predictam cedulam mandato domini regis, locumtenens, iamdicti superius publicatam, respondens ayt in effectu quod dictum brachium militare perseverabat in quadam cedula pro parte eiusdem brachii militaris superius ultimo loco oblata sub kalendario de quarta die presentis mesis madii, et contentis in ea et etiam in alia cedula que statim offeri debebat ibidem pro parte totius curie dicti regni. ||[84r]

Et continuo surgens Berengarius Martini sindicus civitate Valentie, nomine et pro parte totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni et ad predicta respondens dixit quod dictum brachium adherebat et adherere volebat et intendebat supplicationi facte dessuper per dictum dominum episcopum Valentie, nomine et pro parte brachii ecclesiastici dicti regni, et contentis in ea.

Ampliació del termini de presentació de greuges i protests dels braços. Pròrrogues

1437, maig 8. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia el termini de presentació de greuges al 22 de maig.

Tunc autem idem dominus rex, locumtenens iamdictus, per dictum eius secretarium legi et publicari mandavit ibidem que sequntur.

Nos, de gràcia special, prorogam lo terme e assignació a donar e proposar los dits greuges d'ací a dimercres primer dia no feriat aprés Pasqua de Cinquagesma primervinent, que seran comptats vint-e-dos dies del present mes de maig, pregants-vos que entre tant entenats en elegir los tractadors dels quals vos havem pregat.

1437, maig 8. Seu de València.
Protest dels tres braços del regne contra el nou termini establert pel rei Joan de Navarra per a presentar greuges.

Quibus lectis et publicatis ut premittitur incontinenti, dictus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius curie dicti regni et brachiorum eiusdem ecclesiastici, videlicet et militaris ac civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit coram dicto domini rege, locumtenens, et ibidem, in plena curia, legi et publicari supplicavit per dictum secretarium cedulam huiusmodi seriei:

Senyor molt just,

Per vostra molt gran senyoria són stats donats e atorgats quatorze dies que finiram aprés Pasqua de Cinquagesma primervinent que·s comptaran vint-e-dos del present mes de maig als tres braços de la present cort a posar los greuges que posar e dar volran, en la qual dilació ||[84v] los dits tres braços dissenten e no consenten parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, ans protesten que totstemps durant lo temps de la present cort e fins aquella sia finida e licenciada, puxen donar e posar greuges axí ja fets com fahedors, supplicant vostra molt gran senyoria que sia mercé de aquella admetre benignament la present suplicació e protestació e manar aquella ésser continuada en los actes del procés de la present cort. *Et licet etc. Altissimus, etc.*

Lecta igitur et publicata cedula preinserta, ilico idem dominus rex, locumtenens, perseverans in omnibus et singulis precontentis curiam iamdictam in eodem loco celebrandam ad diem veneris de proximo instantem continuavit.

Testes fuerunt ad predicta presentes nobilis Eximinus Petri de Corella, gerensvices gubernatoris, Iohannes Guallart, Gabriel de Palomar, legum doctores, consiliarii, Iacobus Martorell, uxerius armorum domini regis prefati, et alii in multitudine satis ampla.

1437, maig 10. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die veneris dessuper assignata circa solis occasum computata decima dicti mensis madii, accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius curiam eandem in perdona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis vicecancellarium perseveravit in continuatione curie iam facta. ||[85r]

1437, maig 11. Seu de València.
Pròrroga al dia 13 de maig. Protests dels braços del regne.

Adveniente autem die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum intitulata undecima mensis madii, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius memoratus, accedens ad curiam pretactam que in dicta sede fuerat congregata in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi curiam predictam continauvit sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, que seran comptats tretze dies del present mes de maig, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia perseverantibus in eorum solita protestatione.
Dictoque honorabili vicecancellarius perseverante ut suppra.

Presentació d'un quadern de greuges del braç reial i pròrrogues

1437, maig 13. Seu de València.
Presentació d'un quadern de greuges per part del braç reial.

Subsequenter die lune intitulata tertiadecima mensis madii, anno pretacto a Nativitate Domini .M°CCCC°. tricesimo septimo, coram dicto domino rege, locumtenens, intus capellam beati Miquaelis sedis preambule, personaliter existente, comparens Iohannes Marroma, sindicus civitatis Valentie, nomine ac pro parte ut dixit totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit coram eo quoddam gravamen scriptum in quadam papiri

cedula super quo supplicavit humiliter ministrari breve iustitie complementum. Et dictus dominus rex, locumtenens, offerens se illud per iustitiam terminare mandavit illud unacum aliis gravaminibus offerendis in presenti curia continuari utique et adiungi.

1437, maig 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Inquam eadem die lune circa solis occasum, accedens ad dictam curiam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, predicti, in modum subscriptum continuavit. ||[85v]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia sepedicta perseveravit in sui solita protestatione iam dessuper oblata. Et dictus honorabilis vicecancellarius, in continuatione iamfacta.

1437, maig 14. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

In super autem die martii superius assignata, circa solis occasum intitulata quartadecima proxime dictorum mensis et anni, ad curiam supradicta que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Et dicta curia perseverat in eius solita protestatione iam dessuper oblata.

Dictus vero honorabilis vicecancellarius dixit se stare et perseverare in continuatione curie quam fecerat.

1437, maig 15. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ceterum die mercurii dessuper assignata circa solis occasum qua computabatur quintadecima mensis madii dicti anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}. accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes,

vicecancellarius, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce: ||[86r]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta stetit et perseveravit in sua protestatione assueta quam haberi voluit pro repetita.

Et dictus honorabilis vicecancellarius, perseveravit in continuatione curie iam facta.

1437, maig 16. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Successive autem die iovis superius assignata circa solis occasum intitulata sextadecima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius sepedictus, ad curiam memoratam accedens que in dicta sede fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffati, curiam predictam continuavit sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam desuper oblata.

Dictus vero honorabilis vicecancellarius perseveravit in continuatione iam facta.

1437, maig 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradictam vero die veneris circa solis occasum computata decimaseptima eiusdem mensis madii, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, pretactus, accedens ad curiam iamdictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in hinc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest loch mateix. ||[86v]

Tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione.

Et dictus honorabilis vicecancellarius, dixit se stare et perseverare in predictis.

1437, maig 18. Seu de València.
Pròrroga al dia 22 de maig. Protests dels braços del regne.

Adveniente autem die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum, intitulata decima-octava mensis madii, anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., accedens ad curiam prelibata que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, in modum subscruptum continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al dimecres primervinent aprés Pasqua de Pentecostés, que seran comptats vint-e-dos dies del present mes de maig, en aquest mateix loch.

Et tunch, curia prelibata stetit et perseveravit in sui protestationem assueta.
Dictus vero honorabilis vicecancellarius perseveravit in predictis.

Exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, i ampliació del termini

1437, maig 22. Seu de València.
El rei Joan de Navarra exhorta els braços a presentar greuges, ja que el termini establert ha finalitzat.

Ad quam diem mercurii dessuper assignatam paulo post solis occasum intitulata vicesimasecunda mensis madii, anno pretacto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., dicto domino rege Navarre, locumtenentis generali, in ecclesia cathedrali iamdicta personaliter existente ac sedente in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac presentes fuerunt hii qui sequntur, videlicet:

Pro brachio ecclesiasticho

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, dicto nimone. ||[87r]
Iohannes Gasco, nomine quo suppra.
Guillermus de Pratis, eodem nomine.
Frater Franciscus Guarner, nomine antedicto.
Frater Marchus de Penyaflor, nomine prefixo.
Frater Petrus de Vilafrancha, predicto nomine.
Iacobus Bellido, presbiter, antedicto nomine.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villanove.
Iohannes de Proxita.
Galvanius de Villena.
Franciscus de Villanova.
Carrocius de Vilaragut.
Philippus Boÿll.
Perotus Pardo.
Petrus de Scintillis.
Galcerandus Castellar.

[*Col. B*]
Iacobus Romeu, maior.
Franciscus Vives.
Martinus Tolsa.
Gracianus de Monsoriu.
Iacobus Romeu, minor.
Iacobus Ioffre.
Nicholaus Ioffre.
Bernardus Desplugues.
Iacobus Dezpuig.
Iohannes de Clarmunt, olim de Vilarnau.

Pro brachio universitatum regalium

Ludovicus Cruïlles.
Berengarius Marti.
Nicholaus Valldaura.
Petrus de Fachs.
Iohannes de Gallach.
Arnaldus Valleriola.
Petrus Andreu.
Iohannes d'Aguilar … sindici Valentie.
Ludovicus Tallada, dicto nomine. ||[87v]
Egidus Navarro, nomine antedicto.
Petrus Ram, eodem nomine.
Iacobus Rochamora, nomine predicto.
Guillermus Agramunt, nominibus prefixis.
Phelippus Dampuries, dicto nomine.
Dionisius d'Olit, nominibus antedictis.

Ieronimus Fenollar, nomine sepedicto.
Iacobus Gaçol, eodem nomine.
Iohannes Capdevila, dicto nomine.

Predictis igitur omnibus sic congregatis dictus dominis rex Navarre, locumtenentis generalis, ibidem, in plena curia, per dictum Anthonium Nogueres, eius secretarium, legi et publicari mandavit que scripta erant in cedula subinserta.

Com la assignació derrerament donada a la present cort e braços de aquella a proposar greuges si alguns ne havian (sic), vinga al present dia e hora, e la necessitat del senyor rey no soffrira dilació, per ço, exortam a tots los tres braços de la dita cort e a cascun d'ells, que si alguns greuges voldran offerir, que·ls donen. Car nos som apparellats de reebre aquells e determenar-los per justícia. E puix per nos no ha stat fins a huy de reebre los dits greuges e proveïr aquells, e us hajam pregat algunes vegades que vullats elegir tractadors per cascun braç, ço que tro ara no és stat fet. E la dita necessitat del dit senyor rey sia evident e assats manifesta. Per ço, us pregam que vullats los dits tractadors per cascun braç elegir, los quals ensemps ab los que per nos seran elets, entenguen en les dites necessitats del dit senyor rey e expedició de la dita cort.

Petició del braç eclesiàstic d'ampliació del termini de presentació de greuges

1437, maig 22. Seu de València.
Petició del braç eclesiàstic perquè s'amplie el termini de presentació de greuges.

Quibus sic ut premittitur publicatis surgens ilico dictus ||[88r] *dominus episcopus Valentie, et respondens ad premissa, dixit hec vel similia verba in effectu:*

Senyor molt excel·lent,

La present cort no ha pogut encara plenament deliberar sobre los greuges donadors e proposadors, jatsia hi entenga contínuament ab gran diligència prestament, emperò, Deus volent, serà presta donar e proposar aquells. Tant com és, senyor, als tractadors que vostra excel·lència demana ésser elets per part de la dita cort. La dita cort, senyor, deliberarà e farà sobre açò \sa/ resposta a vostra senyoria, suplicant-vos, senyor, lo braç ecclesiàstich, sia de vostra mercé voler prorogar la dita assignació feta a donar e proposar los dits greuges.

Resposta del braç militar a l'exhortació del rei Joan

1437, maig 22. Seu de València.
Resposta del braç militar a l'exhortació del rei Joan perquè es presenten greuges.

Et his dictis continuo surrexit nobilis vicecomes Villenove, qui effectu aliter nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni, dixit hec vel similia verba:

Senyor molt excel·lent,
Lo braç militar no ha encara deliberat ni és prest donar greuges.

Ampliació del termini per a presentar greuges. Protests i pròrrogues

1437, maig 22. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia el termini de presentació de greuges al dia 25 de maig.

Et tunc, idem dominus rex, locumtenens, per dictum eius secretarium, ibidem legi et publicari mandavit verba subscripta cum cedula huiusmodi seriei:

Lo dit senyor rey, lochtinent qui dessús, proroga lo dit terme a donar e proposar los greuges a dissabte primervinent, \que seran comptats/ vint-e-cinch dies del present mes de maig.

1437, maig 22. Seu de València.
El braç militar protesta contra la fixació del termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

Qua cedula lecta et publicata, in continenti, surrexit dictus nobilis vicecomes Villenove, et ibidem, in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, obtulit ac per dictum Anthonium Nogueres, secretarium, legi et publicari supplicavit quandam papiri cedulam scriptam que ibidem lecta et publicata tenorem huiusmodi continebat: ||[88v]

Senyor molt just,
Lo braç militar de la present cort, ab aquella humil e subjecta reverància que·s pertany de vostra molt gran senyoria, no consent en la breu dilació per vostra senyoria ara atorgada als tres braços de la present cort, d'ací a dissapte primervinent, a dar e proposar los greuges que dar e produhir volran, ans protesta que durant la

present cort e fins aquella sia finida o licenciada, puxa dar e offerir greuges, segons li és legut e permés per justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, maig 22. Seu de València.
El braç reial protesta contra la fixació del termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

Inquam surrexit Ludovicus Cruïlles, alter ex sindicis civitate Valentie, et nomine ac pro parte totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, et per dictum secretarium, legi et publicari supplicavit cedulam subinsertam:

Senyor molt excel·lent,

Lo braç de les ciutats e viles reals de la present cort, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany de vostra molt gran senyoria, no consent en la breu dilació per vostra senyoria ara atorgada als tres braços de la present cort d'ací a dissabte primervinent, a dar e posar los greuges que dar e produhir volran, ans protesta que durant la present cort e fins aquella sia finida o licenciada, puxa dar e offerir greuges, segons li és legut e permés per justícia. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, maig 22. Seu de València.
El braç eclesiàtic s'adhereix als protests dels braços militar i reial.

Quibusquidem cedulis et contentis in eis statim dictus reverendus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius brachii ecclesiastici dicti regni, dixit quod adherabat et adharere volebat et intendebat, volens illas pro oblatis haberi.

Et dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, perseveravit in omnibus et singulis precontentis, necnon continuavit curiam iamdictam ad diem crastinam que erit dies iovis in eodem loco celebrandam. ||[89r]

1437, maig 23. Seu de València.
Pròrroga al dia 25 de maig. Protests dels braços del regne.

Subpradicta vero die iovis superius assignata ante prandium computata vicesima tertia dicti mensis madii, anno quod suppra a Nativitate Domini .Mºccccxxxviiº., accedens ad curiam prelibatam, que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius curiam eandem, in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort per al dissabte primervinent, que seran comptats vint-e-cinch dies del present mes de maig, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perstiterunt in suis protestationibus assuetis quas pro repetitis haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis vicecancellarius dixit quod perseverabat in predictis.

Nova exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, i nova ampliació del termini i pròrrogues

1437, maig 25. Seu de València.

El rei Joan de Navarra exhorta als braços del regne perquè presenten greuges, atés que el termini establert ja ha finalitzat.

Post hec autem die sabbati dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesima quinta proxime dictorum mensis et anni, in eadem ecclesia cathedrali civitatis Valentie, dicto illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens generali, personaliter existente suoque solio regali sedente, ut est moris convenerunt ad dictam curiam ac presentes fuerunt inferius statim nominandi, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendu dominus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, nomine predicto.
Iohannes Gasco, eodem nomine.
Guillermus de Pratis, nomine antedicto.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii.
Frater Franciscus Guarner, nimone pretacto.
Frater Petrus de Vilafrancha, preceptor d'Ares, procurator comendatoris de Montealbano. ||[89v]

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Petrus Maça.
Berengarius de Vilaragut.
Ladro de Vilanova.
Anthonius de Vilaragut.
Iacobus de Vilaragut.

Manuel de Montagut.
Franciscus Maça.
Eymericus de Scintillis.
Petrus de Scintillis.
Petrus de Ripoll.

[*Col. B*]
Matheus Pujades.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes de Castellvi.
Anthonius de Castellvi.
Gracianus de Monsoriu.
Iohannes Figuerola.
Bernardus Iohan.
Franciscus Vives.
Garsias de Loriz.
Franciscus Menaguerra.
Iohannes Roqua.
Iacobus Romeu.

Pro brachio universitatum regalium

Ludovicus Cruïlles.
Manuel Suau.
Berengarius Marti.
Nicholaus Valldaura.
Petrus de Falchs.
Iohannes de Gallach.
Ludovicus Bou.
Arnaldus Valleriola … sindici civitate Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbi.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle.
Iohannes Çafabrega.
Luchas Martorell … sindici ville Algezire.
Iacobus Rochamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis. ||[90r]
Dionisius d'Olit, sindicus villarum Borriane et Ville Regalis.
Philipus d'Ampuries, sindicus ville Aliquantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.

Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.

Congregatis \igitur/ omnibus precontentis, ilico, dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, ibidem in plena curia per suppradictum Anthonium Nogueres, eius secretarium, legi et publicari mandavit que sequntur:

Com al present dia e hora vinga la assignació feta als tres braços de la present cort e a cascun d'aquells a donar e proposar greuges, si alguns ne havien. Per ço, vos exortam que si volets offerir alguns greuges, que·ls donets, car som apparellats de rebre-los e determenar aquells per justícia. Més avant, vos pregam que vullats elegir los tractadors dels quals diverses vegades vos havem pregat, car attesa la necessitat del senyor rey, tota dilació és dampnosa.

1437, maig 25. Seu de València.
Petició del braç eclesiàstic d'ampliació del termini de presentació de greuges.

Et lectis recontentis, surrexit dictus dominus episcopus Valentie, et respondens ad predictam ayt hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent,

La cort ací ajustada e los examinadors de aquella entenen ab gran diligència en ordenar los greuges e encara no són en punt de poder donar aquells. Prestament, emperò, los donaran, Déus volent. Sobre les altres coses, senyor, la dita cort deliberarà e donarà tal resposta a vostra senyoria que nostre senyor Déus ne serà servit e·n serà procurat lo beneffici de ||[90v] la cosa pública de aquest regne. Suplica-us, emperò, senyor, lo braç ecclesiàstich, sia de vostra mercé li vullau donar e atorgar major terme a donar e proposar los dits greuges.

1437, maig 25. Seu de València.
Resposta del braç militar a l'exhortació del rei Joan perquè es presenten greuges.

Et his prolatis, in continenti surrexit nobilis vicecomes Villenove, qui nomine ac pro parte dicti brachii militaris loqutus est per hec verba:

Senyor molt excel·lent,

Lo braç militar encara no és prest donar e proposar greuges.

1437, maig 25. Seu de València.
El braç reial s'adhereix a la petició del braç eclesiàstic.

Brachium vero universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, dixit quod adherebat et adherere volebat et intendebat his que per dictum dominum episcopum Valentie supprapro-xime dicta et suplicata fuerant nomine dicti brachii ecclesiastici.

1437, maig 25. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia el termini de presentació de greuges al dia 28 de maig.

Et tunc, idem dominus rex locumtenens, per dictum eius secretarium, legi et publicari mandavit ibidem verba sequentia.[68]

Lo senyor rey, lochtinent, qui dessús, proroga la assignació a donar e proposar greuges als tres braços de la present \cort/ e cascun de aquells d'ací al dimarts primervinent, que seran comptats vint-e-huyt dies del present mes de maig.

1437, maig 25. Seu de València.
El braç militar protesta contra la fixació de termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

His itaque publicatis \ac/ facta prorogatione pretacta, statim surrexit dictus nobilis vicecomes Villenove, qui nomine ac pro parte dicti brachii militaris eiusdem regni Valentie, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, ac per dictum secretarium, ibidem, legi et publicari requisivit cedulam subsequentem:

Senyor molt just,

Lo braç militar de la present cort no consent en la breu dilació per vostra gran senyoria de present donada als tres braços de la present cort, a donar e produhir los greuges que donar e produyr volrà, a dimarts primervinent que·s comptarà vint-e-huyt del present mes de maig, ans parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, hi dissent ||[91r] e contradiu e protesta que durant la present cort e fins aquella sia finida o licenciada, puxa donar e produhir los greuges que donar e produhir volrà, suplicant sia de vostra mercé vullats benignament admetre la present protestació e manar aquella ésser continuada en los actes del procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

¶ [68] Al marge: *alia prorogatione gravaminum.*

1437, maig 25. Seu de València.

El braç reial protesta contra la fixació d'un termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

Post cuiusquidem cedule oblationem, illaque lecta et publicata, surgens Ludovicus Cruïlles, sindicus civitatis Valentie, nomine ac pro parte brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac per dictum secretarium legi et publicari requisivit quandam papiri cedulam sub his verbis:

Senyor molt just,

Lo braç de les ciutats e viles reyals de la present cort no consent en la breu dilació per vostra molt gran senyoria de present donada als tres braços de la present cort a donar e produhir los greuges que donar e produhir volrà, a dimarts primer-vinent qui·s comptarà vint-e-huyt del present mes de maig, ans parlant ab humil e subjecta reverència de vostra gran senyoria, hi dissent e contradiu e protesta que durant la present cort e fins aquella sia finida o licenciada, puxa donar e produhir los greuges que donar e produhir volrà. Supplicant sia de vostra mercé vullats benignament admetre la present protestació e manar aquella ésser continuada en los actes del procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, maig 25. Seu de València.

El braç eclesiàstic s'adhereix als protests dels braços militar i reial.

Dictus vero dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius brachii ecclesiastici dicti regni, dixit quod cedulis preinsertis et contentis in eis, dictum brachium ecclesiasticum adherebat.

1437, maig 25. Seu de València.

Pròrroga al dia 27 de maig. Protests dels braços del regne.

Et dictus dominus rex, locumtenens, dixit se stare et perseverare in omnibus ||[91v] *et singulis precontentis, necnon continuavit curiam eandem in eodem loco celebrandam ad diem lune de proximo futuram.*

Illi autem de curia etiam perstiterunt in cedulis preoblatis singula singulis refferendo.

Et dictus dominus rex, locumtenens, perseveravit in predictis.

1437, maig 27. Seu de València.

Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Die autem lune superius assignata circa solis occasum, qua computabatur vicesima septima mensis madii eiusdem anni Nativitate Domini millesimi .CCC'. tricesimi septimi, accedens

ad curiam prenarratam que in dicta sede fuerat more solito congregata, honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam memoratam curiam eandem, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefati, prorogavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, proroga la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia predicta dixit quod perseverabat in sui solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit se stare et perseverare in prorogatione iam facta.

Exhortació del rei Joan a presentar greuges i elegir tractadors. Protests, ampliació del termini i noves pròrrogues

1437, maig 28. Seu de València.

El rei Joan de Navarra exhorta els braços del regne a presentar greuges, atés que el termini establert ja ha finalitzat. Demana, igualment, que els braços nomenen tractadors.

Rursus vero die martis dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesimaoctava proxime dictorum mensis et anni, illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens generali, pretacto, in dicta ecclesia cathedrali personaliter existente, ac suo regali solio sedente, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac presentes fuerunt inferius nominandi, videlicet:

Pro brachio ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie. ||[92r]
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem
Iohannes Gasco, canonicus, pro capitulo sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, pro abbate monasterii de Beniffaçano.
Frater Franciscus Guarner, pro abbate monasterii sancti Bernardi.
Frater Bernardus Guda, pro comendatore de Torrent.
Frater Hugo de Cervello.
Frater Petrus de Vilafrancha, comendator d'Ares, procurator comendatoris de Montealbano.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.

Petrus Maça de Liçana.
Eymericus de Cintillis.
Petrus de Cintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Ludovicus Cornell.
Michael Iohannis.
Ladro de Vilanova.
Ladro de Ladro.
Iacobus Romeu, maior.
Iacobus Romeu, minor.
Guillermus Masco.
Dominicus Masco.
Franciscus Masco.
Iohannes Roca.
Iohannes Figuerola.
Petrus Ripoll.
Anthonius de Castellvi.
Franciscus Menaguerra.

[*Col. B*]
Ludovicus d'Abella.
Galvannus de Villena.
Carrocius de Vilaragut.
Ludovicus de Calatayu.
Anthonius de Vilaragut.
Iacobus de Vilaragut.
Franciscus Maça.
Galcerandus Castella.
Iacobus Iofre.
Gracianus de Monsoriu. ||[92v]
Franciscus Vives.
Nicholaus Iofre.
Ausiasius March.
Petrus Çabata, sindicus brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruïlles, iurati.
Ludovicus Bou.
Berengarius Marti.

Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Petrus de Falchs.
Iohannes de Gallach.
Arnaldus Valleriola.
Ludovicus Granulles.
Iohannes d'Aguilar.
Iohannes Marroma … sindici civitatis Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Petrus Ram et Nicholaus Figuerola, sindici ville Morelle.
Iohannes Çafabrega et Lucas Martorell, sindici Algezire.
Iacobus Rochamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Filipus d'Ampuries, sindicus ville d'Alacant.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyent.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullerie.
Geronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.

Quibus sic ut predicitur congregatis in continenti, dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, ibidem in plena curia per dictum eius secretatium legi ||[93r] *et publicari mandavit quandam papiri cedulam huiusmodi seriey:*

La assignació últimament feta a la present cort e als braços de aquella a proposar e donar greuges, si alguns ne havien, ve al present dia e hora. Exortam-vos, per ço, que si alguns voldrets offerir, que·ls donets, car nos som prests de reebre aquells e determenar-los per justícia. Més avant, vos pregam que attenents a la necessitat del senyor rey, vullats elegir los tractadors dels quals vos havem pregat diverses vegades.

1437, maig 28. Seu de València.
Petició del braç eclesiàstic d'ampliar el termini de presentació de greuges.

Quibus lectis, statim surrexit dictus dominus episcopus Valentie, et ad premissa respondens, dixit in effectu quod dicta curia super tractoribus adhuc plene \non/ delliberaverat neque erat

etiam parata gravamina offerre. Suplicavit protanto dicto domino regi, pro parte dicti brachii ecclesiastici, dignaretur dilationem ad proponendum dicta gravamina preffixam prorrogare.

1437, maig 28. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia el termini de presentació de greuges al dia 31 de maig.

Et tunc, dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, prorogavit assignatione pretactam per tenorem cuiusdam quam ibidem legi et publicari mandavit sub his verbis:

Lo[69] senyor rey, lochtinent, proroga la assignació a donar greuges a la present cort e braços de aquella a divendres primervinent, que seran comptats trenta-hu e derrer dia del present mes de maig.

1437, maig 28. Seu de València.
El braç militar protesta contra la fixació de termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

Qua cedula lecta, ilico surrexit dictus nobilis vicecomes Villenove, et nomine et pro parte dicti brachii militaris dicti regni, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, et ibidem, in plena curia, legi et publicari que sequntur:

Senyor molt excel·lent,

Per vostra reyal senyoria ara de present és stada feta assignació al braç militar a posar sos greuges a divendres primervinent, en la qual dilació axí breu, lo dit braç, ab humil e subjecta reverència de vostra reyal senyoria parlant, no y consent, ans expressament hi contradiu e hi dissent, protestant que durant la present cort e fins aquella sia licenciada o finida, puxa posar greuges. Supplicant sia ||[93v] de vostra mercé voler benignament admetre la dita protestació, e manar continuar la present scriptura en lo procés de la present cort.

1437, maig 25. Seu de València.
Adhesió del braç eclesiàstic al protest del braç militar.

Cuiusquidem cedule et contentis in ea, dixit dictus reverendus dominus episcopus Valentie, nomine et pro parte dicti brachii ecclesiastici quod adherebat et adherere volebat et intendebat, volens illam pro oblata haberi.

¶ [69] Al marge esquerre: *alia prorogatione gravaminum*.

1437, maig 25. Seu de València.
El braç reial protesta contra la fixació de termini i persevera en el protest que ja havia manifestat.

Et continuo, surrexit Iohannes Mercader, iunior, legum doctor, iuratus anno presenti civitatis Valentie, et nomine et pro parte totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, dixit quod stabat et perseverabat in quadam cedula superius pro parte dicti brachii ultimate oblata et contentis in ea, quam iterum offerebat, volens illam hic haberi pro oblata.

Dictus vero dominus rex, locumtenens, statis et perseveratis in predictis, continuavit curiam eandem ad diem crastinam, in eodem loco celebrandam.

1437, maig 29. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Subsequenter die mercuri superius assignata paulo ante solis occasum, qua computabatur vicesimanona dicti mensis madii, anno pretacto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., ad curiam eandem que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a divendres primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perstiterunt in eorum solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit.

Nova exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, ampliació del termini i nova pròrroga

1437, maig 31. Seu de València.
El rei Joan de Navarra exhorta els braços del regne a presentar greuges, atès que el termini establert ja ha finalitzat. Demana, igualment, que els braços nomenen tractadors.

Demum vero die veneris superius assignata, post solis occasum intitulata tricesima prima et ultima dicti mensis madii, dicto domino rege Navarre, locumtenens generali, in dicta cathedrali ecclesia ||[94r] existente personaliter ac sedente in suo regali solio assueto, ad curiam preambulam convenerunt presentesque fuerunt subscripti, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.

Frater Berengarius de Vico, abbas Vallis Digne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus sedis Valentia, procurator domini abbatis monasterii de Benifaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii sancti Bernardi.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Marchus de Penaflor, locumtenens vel procurator maioralis de Quart.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Petrus Maça de Liçana.
Eymericus de Cintillis.
Petrus de Cintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Ludovicus Cornell.
Michael Iohannis.
Ladro de Vilanova.
Iacobus Romeu, maior.
Iacobus Romeu, minor.
Guillermus Masco.
Dominicus Masco.
Franciscus Masco.
Iohannes Roca.
Iohannes Figuerola.

[*Col. B*]
Ludovicus d'Abella.
Galvannus de Villena.
Carrocius de Vilaragut.
Ludovicus de Calatayu.
Anthonius de Vilaragut.
Iacobus de Vilaragut.
Franciscus Maça.
Galcerandus Castellar.
Iacobus Iofre.
Gracianus de Monsoriu.
Iohannes de Vallterra.

Franciscus Vives.
Petrus Ripoll.
Anthonius de Castellvi.

||[94v] *Pro brachio universitatum regalium*

Berengarius Marti.
Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Ludovicus Cruïlles.
Iohannes Marroma.
Iohannes Mercader.
Petrus de Falchs.
Iohannes de Gallach.
Arnaldus Valleriola.
Ludovicus Granulles.
Iohannes d'Aguilar, sindici civitati Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitatis Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitatis Sugurbii.
Petrus Ram et Nicolaus Figuerola, sindici ville Morelle.
Iohannes Çafabrega, Lucas Martorell, sindici Algezire.
Iacobus Rocamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Philipus Dampuries, sindicus ville d'Alacant.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Casanova, sindicus ville Ontinyent.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullrrie.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.

Quibus sic ut predicitur, stantibus congregatis, dictus dominus rex Navarre, locumtenens generalis, ibidem, in plena curia per dictum eius secretarium legi et publicari mandavit cedulam subinsertam: ||[95r]

Dimarts proper passat fon feta per nos assignació a la present cort e braços d'aquella a proposar e donar greuges, si alguns ne havien, per al present dia e hora. Dehim-vos per ço que si greuges alguns voldrets offerir, que·ls donets, car nos som

prests de reebre aquells e determenar-los per justícia. Pregam-vos, més avant, que considerada la gran necessitat del senyor rey, la qual no soffir dilació, elegescats los tractadors dels quals vos havem pregat moltes vegades.

1437, maig 31. Seu de València.
Petició del braç eclesiàstic perquè s'amplie el termini de presentació de greuges.

Et dicta cedula lecta ut premittitur et publicata, ex timplo surgens dictus reverendus dominus episcopus Valentie, respondit ad predicta efectualiter dicens quod dicta curia breviter, gratia divina mediante, delliberaret super tractoribus eligendis, et traderet de eisdem responsum eidem domino regi, locumtenens, quod ad gravamina offerenda dixit pro parte dicti brachii ecclesiastici dicti regni quod idem brachium supplicabat eidem domino regi dignaretur assignationem pretactam prorogare stans et perseverans in suis protestationibus assuetis.

1437, maig 31. Seu de València.
El rei Joan de Navarra amplia el termini de presentació de greuges al dia següent.

Tunc, autem idem dominus rex, locumtenens prefixus, mandavit assignationem preambulam prorogare per tenorem cuiusdam cedule quam ibidem per dictum eius secretarium legi et publicari mandavit, et est tenoris sequentis:[70]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, proroga la assignació a donar e proposar greuges a la present cort e braços d'aquella d'ací a demà, que serà dissapte, ans de dinar.

1437, maig 31. Seu de València.
El braç militar protesta contra la fixació de termini per a la presentació de greuges i demana que es puguen presentar en qualsevol moment al llarg de les corts.

Qua cedula publicata, ilico surrexit nobilis Petrus Maça de Liçana, miles, et nomine ac pro parte dicti brachii militaris dicti regni, dissentiendo verbotenus dicte assignationi, obtulit in plena curia coram dicto domini rege, locumtenens, ac per dictum secretarium legi et publicari requisivit quandam papiri cedulam scriptam supplicans illam in presenti processu continuari cuius tenor sequitur et est talis: ||[95v]

¶ [70] Al marge: *prorogtionem gravaminum*.

Senyor molt excel·lent,

Per vostra real senyoria, en la present hora és stada feta assignació e donada dilació al braç militar al primer dia de juny, any corrent, en posar sos greuges, en la qual dilació axí breu lo dit braç militar, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, no consent, ans expressament hi contradiu e dissent, protestant segons que altres voltes ja dessús ha protestat que durant la present cort e fins aquella sia finida o licenciada, sia admés aquell e los singulars d'aquell a posició de greuges. Supplicant vostra real senyoria sia de sa mercé benignament voler annuhir e admetre lo present protest e manar la present scriptura continuar e ésser continuada en lo procés de la present cort.

1437, maig 31. Seu de València.
El braç reial protesta contra la fixació de termini i persevera en el protest que ja havia manifestat.

Ad continuo post lectam cedulam preinsertam, surrexit Iohannes Mercader, sindicus civitatis Valentie, qui nomine et pro parte brachii universitatum, civitatum et villarum regalium eiusdem regni, ait quod dictum brachium non consentiebat in dicta prorogatione, imo stabat et perseverabat in suis protestationibus in similibus de super fieri assuetis.

1437, maig 31. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Dictus queque dominus rex, locumtenens, pretactus, stans et perseverans in iamdictis, continuavit curiam prelibatam in eodem loco celebranda ad diem crastinum ante prandium.

Dicta vero curia dixit se non consentire in predictis ymo perseverabat in eorum protestationibus precontentis.

Et dictus dominus rex, locumtenens, perseveravit.

Exhortació del rei Joan a entregar greuges i elegir tractadors

1437, juny 1. Seu de València.
El rei Joan de Navarra exhorta els braços del regne a presentar greuges, atés que el termini establert ja ha finalitzat. Demana, igualment, que els braços nomenen tractadors.

Deinde autem die sabbati superius ssignata ante prandium que computabatur prima mensis iunii anno predicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., in dicta ecclesia cathedrali civitatis Valentie, dicto domino rege Navarre, locumtenens generali prefacto, personaliter residente,

sedente ut moris est in trono regali, ad dictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persone que inferius designantur: ||[96r]

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverndus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallisdigne.
Petrus Vives, presbiter, procuator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, procurator abbatis monasterii de Benifaçano.
Frater Bernardus Blasii, procurator domini magistri Mercedis ordinis captivorum.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii sancti Bernardi.
Frater Marchus de Penaflor, locumtenens vel procurator maioralis de Quart.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Didacus Gomeç de Sandoval, comes Denie et de Castro.
Vicecomes Villenove.
Iohannes de Proxita.
Petrus Maça de Liçana.
Ladro de Vilanova.
Iacobus Daragonia.
Eymericus de Scintillis.
Petrus de Scintillis.
Carrocius de Vilaragut.
Manuel de Vilanova.
Franciscus Maça.
Galcerandus de Vilanova.
Guillermus de Vich.
Iacobus Romeu, maior.
Franciscus Saraçola.
Gracianus de Monsoriu.
Galcerandus de Villarig.
Iacobus Ioffre.

[*Col. B*]
Iaufridus de Thous.
Manuel de Montagut.

Ladro de Ladro.
Martinus Maça.
Philipus Boÿl.
Ludovicus de Calatayu.
Galcerandus Castellar.
Ludovicus Cornell.
Petrus Ladro.
Michael Iohanis.
Iohannes de Castellvi.
Iohannes Tolsa.
Galcerandus de Castellvi.
Ausiasius March.
Anthonius de Castellvi.
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes Figuerola.||[96v]

[*Col. A*]
Nicholaus Ioffre.
Matheus Lançol.
Petrus Fabra.
Ludovicus Ioffre.
Petrus de Castellvi.
Petrus Roiz.
Garsias de Lloriz.
Bernardus Iohan.
Iohanes de Lloriz.
Dominicus Masco.

[*Col. B*]
Iacobus Romeu, minor.
Petrus Sanç.
Crespinus Valldaura.
Ludovicus Çabata.
Galcerandus de Sentfeliu.
Gabriel Navarro.
Boÿl de Ladro.
Iohannes de Castellvi.
Iohanot de Castellvi.
Guillermus Masco.
Petrus Çabata, dicto nomine.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruïlles, iurati.
Manuel Suau.
Petrus de Fachs.
Nicholaus Valldaura.
Iohannes de Gallach.
Analdus Valleriola.
Ludovicus Granulles.
Berengarius Marti.
Ludovicus Bou.
Petrus Andreu.
Iohannes d'Aguilar.
Iohannes Marroma … sindici civitatis Valentie.
Ludovicus Tallada, pro civitate Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle.
Luchas Martorell.
Iohannes Çafabrega … sindici ville Algezire. ||[97r]
Iohannes Rochamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Phelipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Rodericus Stheve, sindicus villarum de Alpont, Ademuç e de Castrofabib.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyén.
Bernardus Caix, sindicus ville Cullarie.
Geronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus Penaguile.
Petrus Puig, sindicus ville Corbrie.
Petrus Climent, sidicus ville Peniscole.

Et stantibus congregatis omnibus suppradictis, idem dominus rex, locumtenens, per dictum Anthonium Nogueres, eius secretarium, ibidem, in plena curia, legi et publcari mandavit contenta et scripta in quadam papiri cedula, cuius tenor sequitur per hec verba:

Ayr divendres fonch per nos prorogada per al present dia et hora la assignació feta a la present cort e braços de aquella a donar e proposar greuges, si alguns ne havien. Per ço, som ací a fi que si alguns greuges voldrets offerir, nos som prests

rebre e determenar aquells per justícia. Pregants-vos, altra vegada, vullats elegir tractadors per tal que pus prestament se puxa entendre en lo servey del senyor rey e bona expedició de la present cort.

Resposta del bisbe de València i lliurament de diversos quaderns de greuges per part dels braços del regne

1437, juny 1. Seu de València.
Resposta del bisbe de València, en nom dels tres braços, sobre el nomenament de tractadors demanant d'ampliar-ne el termini.

Quaquidem cedula lecta ut premittitur et publicata, ilico, surrexit dictus reverendus dominus Alfonsus, episcopus ||[97v] Valentie, et respondens ad premissa, dixit in effectu quod dicta curia, super tractatoribus quos idem dominus rex per curiam eandem elegi, rogabat non dum deliberaverat ad plenum, sed breviter, Deo dante, suum super his redderet responsum.

1437, juny 1. Seu de València.
Lliurament, per part del bisbe de València, d'un quadern de greuges comuns als braços eclesiàstic i reial.

Huiusque prolatis idem, dominus Alfonsus, episcopus Valentie, nomine ac pro parte ut dixit brachiorum ecclesiastici et universitatum civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit et tradidit quedam gravamina et capitula comunia ut dixit brachiis antedictis, scripta in quodam quaterno papiro, supplicans humiliter et devote eidem domino regi, locumtenens, nomine brachiorum ipsorum, quatenus super gravaminibus et capitulis antedictis dignaretur de remedio iustitie providere quaternum vero capitulorum et gravaminium predictorum apparet inferius in fine libri huiusmodi quaternatum.

1437, juny 1. Seu de València.
Lliurament, per part del bisbe de València, d'un quadern de greuges del braç eclesiàstic.

Ulterius idem dominus Alfonsus, episcopus antedictem, nomine et pro parte ut dixit brachii ecclesiastici dicti regni, obtulit et tradidit quedam gravamina et capitula brachii antedicti, in quodam quaterno papiro scripta, supplicans eidem domini regi, locumtenens, humiliter quod super gravaminibus et capitulis preexpressis, dignaretur de remedio istitie prividere. Quoquidem quaternum gravaminium in fine huiusmodi libri post aliud iam oblatum quaternum gravaminium extitit quaternatum.

1437, juny 1. Seu de València.
Lliurament, per part del bisbe de València, d'un altre quadern de greuges comuns als braços eclesiàstic i reial.

In quam dominus episcopus antedictus, nomine et pro parte ut dixit brachii civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit et tradidit quedam gravamina et capitula in quodam quaterno papiro scripta, supplicans humiliter et obnixe eidem domino regi, locumtenens, nomine brachii ipsius quatenus dignaretur super eisdem gravaminibus et capitulis de remedio iustitie providere dictum autem quaternum gravaminium ||[98r] *fuit in fine libri stius post predicta duo quaterna gravaminum iam oblata quaternatum.*

1437, juny 1. Seu de València.
Lliurament, per part de Joan de Castellví, d'un quadern de greuges en nom de part del braç militar.

Et ilico, surrexit Iohannes de Castellvi, miles, et nomines ac pro parte ut dixit non nullorum de brachio militari dicti regni contentorum in quadam cedula subinserta quam in manibus gerebat obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiri cedulam scriptam, supplicans humiliter illam ibidem legi et publicari per dictum secretarium quam dictus dominus rex, locumtenens, iussit in actibus presentis processus inseri et continuari et est tenoris sequentis:

Molt alt e poderós senyor,

Per los tres braços de la present cort aprés que cascuns de aquells entre si hagueren fets e fermats los greuges que cascun dels dits braços entenia offerre e donar a vós, senyor, en la present cort, per que y proveíssets de remey de justícia, fon concordat per servey del senyor rey e expedició de la dita cort, que tots los dits greuges per cascun dels dits braços fets e fermats, fossen per intervenció de algunes certes persones e en cert nombre per cascun dels dits braços nomenadores, vists e comunicats a aquella sola fi, ço és, que vehessen la pertinència e impertinència dels dits greuges e quals de aquells porien ésser dits comuns e haüts entre si per comuns a tots los dits tres braços, e per aytal offerts. Aprés que per cascun dels dits braços hi foren nomenades certes persones, aquelles ensemps justades per diverses dies legiren, veheren e regonegueren tots los dits greuges. E aquells que·ls paregué ésser pertinents, meteren e metre feren en scrits cascun dels dits braços en mà e poder de son scrivà, ||[98v] senyalant quals de aquells havien per comuns e quals per particulars. Et en comuna concòrdia de les dites coses per les dites persones dels dits tres braços, entengueren e digueren entre si que·ls dits greuges axí per ells apuntats, devien ésser offerts e donats a vós, senyor, e per bé, senyor molt poderós, que·l braç de la ecclèsia e lo braç real hajen perseverat e perseveren en la dita concòrdia, e donats los dits greuges comuns e la major part del braç militar. Emperò, senyor, par que alguns del dit braç militar se sien volguts de la dita comuna concòrdia, no sab hom perquè, separar. Per tal, los dejús nomenats per lo braç militar, volents en

bona concòrdia dels altres braços e de si proceyr per servey del senyor rey e per dar bo e breu spachament a la present cort, dien e declaren que ells han perseverat e perseveren en la dita concòrdia, e enseguint aquella millor e en tota aquella millor via e manera que dir e fer se puxa, offeriren a vós, senyor, los dits greuges ensemps ab los dits braços ecclesiàstich e reals. Supplicants que sia mercé de vós, senyor, provehir aquells e cascun de aquells de remey de justícia, protestant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, que durant la present cort puxen donar e posar més greuges com si e quant ben vist los serà. Supplicant noresmenys que la present scriptura manets continuar en lo procés de la present cort.

Nomina vero contentorum in cedula prementionata quorum vice dictus Iohannes de Castellvi, obtulit ut asservit scedulam preinsertam, sunt que sequntur:

[*Col. A*]
Primo, lo vezcomte de Vilanova.
Mossén Ladró.
Mossén Manuel Diez.
Mossén Manuel de Montagut.

[*Col. B*]
Mossén Loýs Joffre.
En Johan Joffre.
En Macià Joffre. ||[99r]

[*Col. A*]
Mossén Manuel de Vilanova.
Mossén Rodrigo Diez.
Mossén Gaspar Diez.
Mossén Galceran de Vilanova.
Mossén Vidal de Vilanova.
Mossén Galceran de Montagut.
Mossén Pere Boÿl Ladró.
En Pere Boÿl Ladró.
Mossén Johan d'Esplugues.
Mossén Pere Centelles.
Mossén Gilabert de Centelles.
Mossén Guillem Ramon de Centelles.
En Pero Sànchez de Centelles.
Lo fill de mossén Joffre de Vilarig.
Don Hugo de Cardona.
Mossén Francesch Gilabert.

Mossén Galceran Castellar.
Mossén Johan Català.
Mossén Figuerola.
Mossén Guillem Ramon de Pertusa.
Dona Theresa d'Íxer.
Don Pedro, son fill.
Mossén Pero Pardo.
Mossén Johan Pardo.
Mossén Loýs Pardo.
Mossén Pardicho.
Mossén Perot Pardo.

[*Col. B*]
Mossén Jacme Joffre.
Mossén Nicholau Joffre.
Mossén Francesch de Menaguerra.
En Johan de Sent Adrià.
Mossén Jacme Dalmenara.
En Johan de Riusech.
En Francesch de Riusech.
En Vicent Dezpuig.
En Guillem Galceran de la Serra.
Mossén Domingo Cubells.
Mossén Agostí.
Mossén Pere d'Òdena.
Mossén Gracià de Monsoriu.
Mossén Galceran de Vilarig.
En Steve Cubells.
Mossén Gilabert Çanoguera.
Mossén Bernat Çanoguera.
Mossén Pere Martorell.
Mossén Johan de Lloriç.
Mossén Gracià de Lloriç.
Mossén Loýs de Bellvís.
Mossén Carroç de Vilaragut.
Mossén Pere Martí.
Mossén Johan Martí, son fill.
Mossén Johan de Castellví.
Mossén Anthoni de Castellví.
Mossén Pere de Castellví.
Mossén Galceran de Castellví. ||[99v]

[*Col. A*]
En Loýs de Castellví.
Frare Loýs de Castellvi, per si e com a procurador d'en Francesch de Castellví.
Johanot de Castellví, fill de mossén Galceran.
Johanot de Castellví, fill de mossén Johan.
Mossén Johan Tolsa.
Mossén Johanet Tolsa.
Mossén Johan de Cervato.
Lo fill de mossén Johan de Cervato.
En Gizbert Dolives.
Mossén Cifre, lo pare.
Mossén Cifré, lo fill.
En Roda.
Mossén Pere Mercader.
En Johan de Monpalau.
Mossén Galceran Mercader.
Mossén Giner Rabaça.
Mossén Pedro de Vallterra.
Mossén Joffre de Blanes.
En Bernat de Vallterra.
En Carles de Vallterra.
En Guillem Ramon de Vallterra.
En Gonçalbo Despejo.
En Francesch Mazquefa.

[*Col. B*]
Mossén Johan de Vallterra.
En Johan Martí, major de dies.
En Pere Martí.
En Loýs Martí.
En Manuel Martí.
En Francesch Martí.
En Jacme Martí, menor de dies.
En Johan Martí, menor de dies.
En Francesch Silvestre de Galcerà Togorres.
En Garcia de Cuesta.
En Genís Silvestre.
En Johan de Cuesta.
En Johan de Claramunt.
En Pere de Claramunt.

Na Elionor Ferràndez, muller quòndam de mossén Johan Maçquefa, cavaller e· tudriu e curadriu de Jacme Masquefa.
En Francesch Silvestre.
Don Martí Maça.
En Francesch Mazquefa.
En Francesch de Rius, notari.
Mossén Garcia de Monsoriu.
En Ramon de Riusech. ||[100r]

1437, juny 1. Seu de València.
Protest de Pere Maça de Liçana contra el lliurament d'un quadern de greuges fet per Joan de Castellví.

Nobilis vero Petrus Maça de Liçana, miles, nomine ac pro parte ut asservit aliorum de dicto brachio militari non contentorum in dicta cedula, dixit quod in predictis minime consentiebat, imo dissentiebat expresse, petens ac supplicans copiam sibi et aliis non contentis in dicta scedula tradi de premissi, quam dictus dominus rex, locumtenens, eidem dari mandavit.

1437, juny 1. Seu de València.
Entrega, per part de Joan Mercader, d'un quadern de greuges del braç reial.

Rusus die eadem, coram domino rege, locumtenens, predicto, in curia memorata, Iohannes Mercader, iunior, legum doctor, nomine et pro parte brachii civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit atque tradidit quandam papiri cedulam in se gravamina continentem quequidem cedula post alia gravamina brachii regalis preffixi, in fine processus huiusmodi per ordinem est inserta.

Protests diversos contra els greuges presentats pels distints braços

1437, juny 1. Seu de València.
Protest d'Alfons, bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, contra els greuges presentats pel braç reial que puguen ser perjudicials als drets i llibertats del braç eclesiàstic.

Et statim dominus Alfonsus, episcopus supradictus, nomine ac pro parte brachii ecclesiastici dicti regni, obtulit et tradidit quandam papiri cedulam que coram dicto domino \rege/, locumtenens, in curiam memorata, lecta et publicata extitit sub his verbis.

Molt alt e molt excel·lent príncep e senyor,

Com lo braç de les ciutats e viles reyals del regne de València haja offerts alguns greuges a vostra senyoria en la present cort, e lo braç ecclesiàstich e los

singulars de aquell se dubten que en los dits greuges no haja algunes coses prejudicials a lurs jurediccions o vassalls, o als privilegis, libertats e inmunitats, franquees o qualsevol altre drets del dit braç ecclesiàstic e singulars de aquell, per lur interés, ||[100r] dien que no consenten en los dits greuges e capítols en via de greuges per lo dit braç de les ciutats e viles reals a la vostra senyoria offerts, en ço que aquells o qualsevol d'aquells fossen ésser vists prejudicials als dits privilegis, libertats e inmunitats, franqueses, jurediccions e vassalls e qualsevol altres drets del dit braç ecclesiàstic e singulars de aquell. Supplicant la vostra gran senyoria que de les dites coses los mane donar carta pública per conservació de son dret.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Francesc Sarsola, en nom del braç militar, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i reial que puguen ser perjudicials als drets i llibertats del braç militar.

Inquam, Franciscus Sarçola, miles, nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni, obtulit atque tradidit duas papireas cedulas scriptas protestationes et dissentimenta in se continentes, que coram dicto domino rege, locumtenens, in curia preffata, lecte et publicate fuerunt per dictum secretarium quarum tenores per ordinem subsecuntur.

Senyor molt excel·lent,

Com los braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals de la present cort hajen offerts e donats a vostra gran senyoria certs capítols en via de greuges, los quals han supplicat per vós, senyor, ésser-los provehits per justícia, en los quals capítols e preteses greuges se redubta lo braç militar de la present cort[71] que no haja algun capítol o capítols o pretés greuges o greuges prejudicials o dampnosos al dit braç militar de la present cort e singulars de aquell, o a lurs universitats e vassalls. Supplica, per tal, lo braç militar sia mercé de vós, senyor, aquell tal pretés greuge ||[101r] o greuges no vullats admetre ni provehir, com lo dit braç de present si oppose e entén impugnar aquells o aquell dissentint e contradient a la posició e provisió de aquell o de aquells. Supplicant axí mateix, sia mercé de vós, senyor, benignament admetre la present oposició e contradicció, e ans de provosió dels dits pretesos greuges, convocar-hi lo dit braç per interés de aquell e dels singulars de aquell. Salvant tot lur dret al dit braç militar, singulars e universitats e vassalls de aquells. Manant lo present protest e contradicció ésser continuada en lo procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissmus, etc.*

¶ [71] Ratllat: *e singulars d'aquell.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Francesc Sarsola, en nom dels poblats a fur d'Aragó del braç militar, contra els greuges presentats que puguen ser perjudicials als seus drets i llibertats.

Senyor molt just,

Com per los tres braços de la present cort sien stats offerts certs capítols en via de greuges a vostra molt gran senyoria, en los quals los poblats a fur d'Aragó singulars del braç militar se redubten que no haja algun capítol o pretés greuge prejudicial o dampnós als dits singulars del dit braç poblats a furs d'Aragó, suppliquen, per tal los sobredits, sia mercé de vós, senyor, ans de provisió dels dits pretesos greuges, convoquets e vullats convocar los dits poblats a fur d'Aragó com aquells si opossen o contradiguen e vullen oppossar e contradir a la provisió de aquells, dissentint e contradient en quant en ells és a la posició e provisió de aquells, en quant sia vista fer contra los dits furs e privilegis dels dits poblats a fur d'Aragó. Supplicant que sia de vostra mercé vullats benignament ||[101v] admetre la dita opposició o contradicció, e manar aquella continuar en lo libre de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Adhesió de Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa, en nom d'aquest, al protest dels poblats a fur d'Aragó.

Cuiusquidem cedule ac omnibus contentis in ea, Petrus Vives, prebere, procurator reverendi domini episcopi Dertusem, dixit quod nomine dicti sui principalis, adherebat et adherere volebat et intendebat, volens illam pro oblata haberi.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Joan Mercader menor, en nom del braç reial, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar que puguen ser perjudicials als drets i llibertats del braç reial.

Et subsequtis predictis, in continenti, iam dictus Iohannes Mercader, iunior, nomine ac pro parte brachii universitatum, civitatum et villarum regalium predictorum, obtulit coram domino rege, locumtenens, predicto, quandam papiri scedula scriotam protestationem in se continentem, que in dicta curia lecta coram dicto domino rege, locumtenens, tenorem qui sequitur continebat.

Molt alt e poderós senyor,

Lo braç real de la ciutat de València e de les altres ciutats e viles reals del regne de aquella ajustats a la present cort protesten, ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, que si algú o alguns dels braços ecclesiàstich e militar, o algun de aquells, és stat posats o·s posarà algú o alguns greuges e o altres qualsevol scriptures que prejudiquen o sien vists prejudicar al dit braç real o singulars de aquell, en generalitat o particularitat, lo dit braç real e singulars no y consenten en los dits greuges e o altres scriptures posats o posadors per los dits braços ecclesiàstich

o militar, o singulars de aquell, ||[102r] ans expressament hi dissenten e contradien e que no·ls puxa o puxen fer o causar rejuhí algú al dit braç real o singulars de aquell en alguna manera. Supplicant vostra molt gran senyoria sia de sa mercé manar la present ésser continuada en lo procés de la present cort, etc.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Joan Mercader menor, en nom de la ciutat de València, contra els greuges presentats per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la ciutat de València.

Fuit etiam oblata per dictum Iohannem Mercader, nomine ac pro parte universitatis dicte civitatis Valentie, quedam alia papiri cedula, huiusmodi seriei.

Molt alt e poderós senyor,

Los síndichs de la ciutat de València justats e congregats en la present cort protesten, ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, que si alguns de les ciutats e viles real del regne de València, o algun singular o singulars de aquells, són stats posats o·s posaran algun o alguns greuges o scriptures que prejudiquen o sien vists prejudicar a la dita ciutats de València o singulars de aquella, en generalitat o particularitat, los dits síndichs no y consenten en los dits greuges o scriptures posats o posadors per les dites ciutats o viles reals, o singulars de aquells, ans expressament hi dissenten e contradien, e que no·s puxa o puxen fer o causar prejuhí algú a la dita ciutat o singulars de aquella en alguna manera. Supplicants vostra molt gran senyoria sia de sa mercé manar la present ésser continuada en lo procés de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Lluís Tallada, en nom de la ciutat de Xàtiva, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials, que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la ciutat de Xàtiva.

Ac continuo surrexit Ludovicus Tallada, legum doctor, sindicus civitate Xative, qui nomine ac pro parte nonnullorum civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie subscriptarum, ||[102v] *coram dicto domino rege, locumtenens, ibidem, in plena curia obtulit ac tradidit quasdam papireas scedulas scriptas protestationes et dissentimenta in se continentes, quatenus tenores per ordinem sequuntur.*

Pro civitate Xative

Molt excel·lent senyor,

Com la ciutat de Xàtiva se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar e per les ciutats e viles reals e o per algun de aquells, en la present cort e denant

vostra senyoria sien o seran posades, suplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats de la dita ciutat atorgats, statuts e observances de aquells, per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Loýs Tallada, síndich de la dita ciutat, diu que no consent en alguna de les dites coses que sien o seran supplicades, posades e demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant *ut suppra* de tots los drets de la dita ciutat. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Gil Navarro, en nom de la ciutat de Sogorb, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials, que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la ciutat de Sogorb.

Pro civitate Sugurbii

Senyor molt excel·lent,

Com la ciutat real de Sogorb e o en Gil Navarro, síndich de aquella, se dubte que en la present cort per los braços ecclesiàstich, militar o real e o per algun singular de aquells, sien posades, suplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis, drets e libertats a la dita real ciutat atorgats, e o al ús e exercici de ||[103r] aquells. Per tal, lo dit en Gil Navarro, en lo dit nom, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, diu que no ha consentit, consent ni consentir entén tàcitament ni expressa, en algunes aytals coses posades, supplicades o demanades, posadores, supplicadores o demanadores, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant de tots los drets de la dita ciutat de Sogorb e terme de aquella, axí en general com en special. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-li tots sos drets e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort. E jatsia, etc. *Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Joan Casanova, en nom de la vila d'Ontinyent, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials, que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa d'Ontinyén

Molt excel·lent senyor,

Com la vila de Ontinyén se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar e per les ciutats e viles reals, o per algun de aquells, en la present cort e denant vostra senyoria sien posades, suplicades o demanades algunes coses prejudicials e o

derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, statuts e observances de aquella. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència qui·s pertany, Johan Casanova, síndich de la dita vila, diu que no consent en alguna de les dites coses supplicades, posades e demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant *ut suppra* de tots los drets de la dita vila. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Lluc Martorell i Joan Safàbrega, en nom de la vila d'Alzira, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials, que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

||[103v]

Pro villa Algezire

Senyor molt excel·lent,

Com la vila de Algezira se dubte que en la present cort per los braços eclesiàstich e militar, e encara per les ciutats e viles reals e o per los singulars de aquells, sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila e aldees de aquella atorgats, e als bons usos, observances e costumes de la dita vile. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Luch Martorell e Johan Çafabrega, síndichs de la dita vila, dien que no consenten en les dites aytals coses posades, supplicades e demanades, ans expressament hi dissenten e contradien, protestants de tots los drets de la dita universitats. Supplicants que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Jaume de Rocamora, en nom de la vila d'Oriola, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Oriole

Senyor molt excel·lent,

Com la vila de Oriola se dubte que en la present cort, per los braços eclesiàstich e militar, e encara per les ciutats e viles reals e o per los singulars d'aquells, sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila o aldees de aquella atorgats e als bons usos, observances e costumes de la dita vila. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Jacme de Rochamora, síndich de la dita vila, diu que no consent en les dites aytals coses posades, ||[104r] supplicades e demanades o demanadores, ans

expressament hi dissent e contradiu, protestant de tots los drets de la dita universitat. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Guillem Agramunt, en nom de la vila de Castelló, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Castilionis

Ihesus. Molt e excel·lent senyor,

Com la vila de Castelló se dubte que en la present cort per los braços eccle-siàstich, militar e encara per les ciutats e viles reals, e o per alguns singulars de aquells o de qualsevol de aquells, sien posades, suplicades e o demanades o·s posaran, supplicaran e demanaran coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, e als bons usos, observances e costums de la dita vila. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Guillem Agramunt, síndich e missatger de la dita vila, diu que no consent en aytals coses, axí contra los dits furs, privilegis e libertats atorgats a la dita vila e als bons usos e observances e costums de aquella posades, supplicades, demanades, posadores, supplicadores e o demanadores, ans expressament dissent e contradiu a aquelles, protestant de tots drets de la universitats de la vila e singulars de aquella. Supplicant que sia mercé de vós, senyor, de salvar-lo-li e manar la present ésser lesta e continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Donís d'Olit, en nom de la vila de Borriana, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Borriane ||[104v]

Molt excel·lent senyor,

Com la vila de Borriana se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar, e per les ciutats e viles altres reals, e o per alguns de aquells, en la present cort e denant vostra senyoria sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e derogatòries als furs, privilegis e libertats e inmunitats a la dita vila atorgats, statuts e observances de aquella. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Dionís de Olit, síndich substituhit d'en Pere Ferrando, síndich constituhit de la dita vila de Borriana e universitat de aquella, diu que no consent en alguna

de les dites coses supplicades, posades e demanades toquants en res a la universitat e singulars de la dita vila, ans expressament hic dissent e contradiu, protestant, *ut suppra et alias*, haja protestat de tots los drets de la dita vila. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort. *Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Felip d'Ampúries, en nom de la vila d'Alacant, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Aliquantis

Senyor molt virtuós,

Com lo braç ecclesiàstich e lo braç militar e lo braç real, e la universitat de la ciutat de València e altres universitats de les altres ciutats e viles reals del regne de València, hajen en la present cort offerts, en genera e en particular, a vostra gran senyoria diversos greuges e capítols, supplicants ésser-los atorgats e fetes provisions e furs. E com la vila de Alacant haja dubte e tema que·ls dits greuges e capítols, o algun d'aquells, o altres qualsevol que en general o en particular seran offerts e posats ||[105r] en la present cort, no sien contra furs, privilegis, libertats, usos e costums de la dita ciutat de Alaquant e dels lochs dels términs de aquella e dels singulars e habitadors e dels drets de aquella en general o en singular. Per tal, Felip d'Ampúries, síndich de la dita ciutat de Alaquant, ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, protesta expressament e contradiu, e no consent tàcitament e o expressa, consentir entén per algun altre acte contrari als dits capítols e greuges, e altres qualsevol en general o en particular, per los dits braços e o singulars de aquells en la present cort posadors e provisions de aquells e furs, e privilegis fahedors e fahedores, entant com facen e sien vistes e vists fer contra e en dan e o sien prejudicials o derigatòries en alguna manera als furs, privilegis, gràcies, franquees, libertats, inmunitats, usos e costums de la dita vila d'Alacant e lochs del terme e territori de aquella e dels singulars e habitadors de aquella, e dels drets de aquela e aquells en general o en particular. Ans los dits furs, privilegis, libertats, inmunitats, gràcies, usos e costums e drets, los dien e romanguen salvus e il·lesos, sens dan e prejuhí algú que no·ls sia fet, causat o engendrat. Supplicant per vós, senyor, los sia salvat a la dita vila, lochs e aldees de aquella e als vehins e habitadors de aquella e aquells, presents e sdevenidors, tot lur dret lo qual havien ans de la dita celebració de la present cort, manant la present protestació e scriptura ésser continuada en lo procés de la present dita cort, per conservació del dret de la dita vila e lochs d'aquella, e singulars e habitadors d'aquella. *Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Guillem Ocelló, en nom de la vila de Vila-real, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro Villa Regali ||[105v]

Senyor molt excel·lent,

Com la vila de Vila-Real se dubte que en la present cort, per los braços ecclesiàstich e militar, e encara per les ciutats e viles reals e o per los singulars de aquelles, e per qualsevol de aquelles, sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, e als bons usos, observances e costums de la dita vila. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertanys, Guillem Ocelló, notari, síndich de la dita vila, diu que no consent en les dites aytals coses posades, supplicades e demanades, ni posadores, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant que tots los drets de la dita universitat. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort. *Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Jaume Gasol, en nom de la vila de Llíria, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro ville Lirie

Senyor molt excel·lent,

Com la vila de Líria se dubte que en la present cort per los braços ecclesiàstich o militar, e encara per les ciutats e viles reals, o per qualsevol de aquells e o per los singulars de aquells, sien posades, supplicades o demanades o posaran, supplicaran o demanaran coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, e als bons usos, observances e costums de la dita vila de Líria. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, en Jacme Gaçol, notari, síndich de la dita vila, diu que no y consent en les dites coses, entant com facen o sien vistes fer contra los dits furs, privilegis o libertats atorgats a la dita vila ||[106r] e als bons usos, observances e costums de aquella posades, suplicades e o demanades, posadores, supplicadores e o demanadores, ans expressament dissent e contradiu a aquelles, protestant de tots drets de la universitat de la dita vila. Supplicant que sia mercé de vós, senyor, salvar-los-hi e manar la present ésser continada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Pere Puig, en nom de la vila de Corbera, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila. Joan Martínez, síndic de Cullera, s'adhereix al protest.

Pro villa Corbarie et Cullerie

Senyor molt excel·lent,

Com la vila e honor de Corbera se dubte que en la cort present per los braços ecclesiàstich, militar o real, e o per algun singular de aquells, sien posades, suplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats atorgats a la dita vila. Per tal, Pere Puig, notari, síndich e procurador de la dita vila e honor, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, diu que no consent no consentir entén, *tacite nec expresse*, en algunes aytals coses posades, supplicades o demanades, posadores, supplicadores o demanadores, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant de tots los drets de la dita vila e terme de aquella, axí en general com en special. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-li tots sos drets e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie protestatur ut suppra.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Jaume Navarro, en nom de la vila d'Alcoi, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa de Alcoy

Molt excel·lent senyor,

Com la vila de Alcoy se dubte que per los braços ecclesiàstich ||[106v] e militar, e per les ciutats e viles reals e o per alguna de aquelles, en la present cort e denant vostra senyoria, sien o seran posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats de la dita vila atorgats, statuts e observances de aquelles. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Jacme Navarro, síndich de la dita vila, diu que no consent en alguna de les dites coses que sien o seran supplicades, posades e demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant, *ut suppra*, de tots los drets de la dita vila. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Joan Capdevila, en nom de la vila de Penàguila, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Penaguile

Senyor molt just,

Com la vila de Penàguila se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar, e per les ciutats e viles reals, e o per algun de aquells, en la present cort e denant vostra senyoria sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, status e observances de aquella. Per tal, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Johan Capdevila, síndich de la dita vila, diu que no consent en alguna manera de les dites coses supplicades, demanades e posades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant, *ut suppra*, de tots los drets de la dita vila. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi, e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest de Jeroni Fenollar, en nom de la vila de Xixona, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de dita vila.

||[107r] *Pro villa Sexone*

Senyor molt just,

Com la vila de Sexona se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar, e per les ciutats e viles reals e o per algun de aquells, en la present cort e denant vostra senyoria sien posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als furs, privilegis e libertats a la dita vila atorgats, statuts e observances de aquella. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, Gerònim Fenollar, notari, síndich de la dita vila, diu que no consent en alguna de les dites coses supplicades, posades e demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant, *ut suppra*, de tots los drets de la dita vila. Supplicant sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.

Protest del síndic de la vila de Peníscola, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Pro villa Peniscole

Molt excel·lent senyor,

Com la vila de Panícola se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar, e o per les ciutats e viles reals, o per algun de aquells o de aquelles, en la present cort e denant vostra senyoria sien o seran posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als privilegis e libertats de la dita vila e observances d'aquella. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, lo síndich de la dita vila diu que no consent en alguna de les dites coses que són o seran supplicades, posades o demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant, *ut suppra*, de tots los drets de la dita vila, supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort. *Altissimus, etc.*

1437, juny 1. Seu de València.

Protest dels síndics de les viles d'Alpont, Castellfabib i Ademús contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i militar, i per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

||[107v] *Pro villis de Alpont, de Castellfabib e de Ademuç*

Molt excel·lent senyor,

Com les viles d'Alpont, Castellfabib e Ademuç se dubten que per los braços ecclesiàstich e militar e per les ciutats e viles reals e o per algú de aquells e aquelles, en la present cort e denant vostra senyoria sien o seran posades, supplicades o demanades algunes coses prejudicials e o derogatòries als privilegis e libertats de les dites viles e observances d'aquelles. Per què, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, lo síndich de les dites viles diu que no consent en alguna de les dites coses qui són o seran supplicades, posades o demanades, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant, *ut suppra*, de tots los drets de les dites viles. Supplicant que sia de vostra mercé salvar-los-hi e manar la present ésser continuada en los actes de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.
Protest de Nicolau Figuerol, en nom de la vila de Morella, contra els greuges presentats per la resta de ciutats i viles reials que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la dita vila.

Rursus eodem instanti surrexit Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle, et nomine ac pro parte universitatis dicte ville, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, in curia memorata, quandam papiri scedulam scriptam protestationem in se continentem, que ibidem lecta et publicata extitit per dictum secretarium sub verbis dicendis.

Senyor molt excel·lent,

Los síndichs de la vila de Morella ajustats en la present cort, ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, dien e protesten que si per alguns síndichs de la ciutat de València o de les altres ciutats e viles reals del regne de València, o per algun singular o singulars de aquelles, són stats posats o·s posaran en sdevenidor algun greuge, greuges o scriptures qualsevol ||[108r] que prejudiquen o puxen prejudicar a la universitats de la dita vila de Morella e aldees de aquells, *coniuctum vel divisim*, e o a lurs vehins e habitadors, generalment o particular, los dits síndichs no y consenten, ans expressament hi dissenten e contradien, protestant que per lo dit greuge o greuges o scriptures qualsevol, no·ls puxa ésser fet o causat prejuhí en alguna forma o manera. Supplicant a vós, senyor, sia de vostra mercé manar la present scedula ésser continuada o insertada en lo procés de la present cort.

1437, juny 1. Seu de València.
Protest d'Alfons, bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, contra els greuges presentats pel braç militar que pogueren ser perjudicials als drets i llibertats del braç eclesiàstic.

Etiam fuit oblata et tradita per dictum dominum Alfonsum, episcopum Valentie, nomine ac pro parte brachii ecclesiastici dicti regni, quedam papiri cedula protestationem in se continentem, cuius tenor sequitur, in hunc modum.

Molt alt e molt excel·lent príncep e senyor,

Com lo braç militar de aquest regne haja offerts alguns greuges a vostra senyoria en la present cort, e lo braç ecclesiàstich e los singulars de aquell se dubten que en los dits greuges no haja algunes coses prejudicials a lurs jurediccions o vassalls o als privilegis, libertats e inmunitats, franquees o qualsevol altres drets del dit braç ecclesiàstich e singulars de aquells, per lur interés, dien que no consenten en los dits greuges e capítols en via de greuges per lo dit braç militar a la vostra senyoria offerts, en ço que aquells o qualsevol d'aquells fossen ésser vists prejudicials als dits privilegis, libertats e inmunitats, frenqueses, jurediccions e vasalls e qualsevol altres drets del dit braç ecclesiàstich e singulars d'aquell. Supplicant la vostra gran senyoria que de les dites coses los mane donar carta pública per conservació de son dret.

1437, juny 1. Seu de València.
Pròrroga al dia 3 de juny.

||[108v] *Subsequtis igitur supradictis, dictus rex, locumtenens, prefixus, dixit quod super oblatis gravaminibus de quibus de super recitatur provideret iustitie debito suadente. Dixit etiam quod nolebat nec permitterret cum consuetum non esset fieri publica instrumenta de et super protestationibus oblatis et factis dissentimentisque brachiorum curie antedicte et singularium eorumdem, sed mandavit omnia inferi in presenti processu. Et deinde, continuavit curiam antedictam ad diem lune sequentem, in eodem loco celebrandam.*

Testes sunt qui ad presentes fuerunt Iohannes Guallart, Rodericus Diez de Villalpando, Guillermus Pelegri, legum doctores, consiliarii, Eximinus Petri de Romani, alguazirius, Iacobus Martorell, domicelli armorum uxerius dicti domini regis, et alii in multitudine numerosa.

1437, juny 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Imposterum autem die lune superius assignata, circa solis occasum, intitulata tertia dicti mensis iunii, anno pretacto a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII°, accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius eiusdem domini regis, loumtenens, continuavit ut ecce.

Lo senyor rey de Navarra, loctinent general, continua la present cort a demà que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia sepedita perseveravit in sui solita protestatione iam dessuper oblata. Et dictus honorabilis vicecancellarium perseveravit in continuatione iamfacta.

1437, juny 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die martis paulo post solis occasum computata quarta eiusdem mensis iunii, dictus honorabilis Rodericus ||[109r] Falconis, regens cancellariam, pretactus, accedens ad curiam iamdictam que in dicta sede fuerat mora solito congregata curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, mandavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Et tunc, curia prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta. Dictus vero honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

Lliurament d'un nou quadern de greuges, per part del braç militar, que elimina el quadern anterior

1437, juny 5. Seu de València.

Jaume Romeu senior presenta una cèdula amb greuges del braç militar i una nòmina de signants, demanant que no es tinga en compte la presentada per Joan de Castellví. Explica els motius de la divisió del braç militar a l'hora de presentar greuges.

Succesive autem die mercurii superius assignata computata quinta mensis iunii anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºccccºxxxviiº., hora solis occasus vel circa, dicto domino rege Navarre, locumtenens generali, in dicta ecclesia cathedrali personaliter existente sedenteque in suo regali solio ut est moris ad dictam curiam convenuerunt congregateque, fuerunt persone inferius memorate, videlicet.

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Iohannes Gasco, canonicus pro capitulo sedis Valentie.
Frater Petrus de Vilafrancha, pro comendatore de Montealbano.

Pro brachio militari

Didacus Gomeç de Sandoval, Comes Denie et de Castro ||[109v]

[*Col. A*]
Petrus Maça de Liçana.
Iohannes de Proxita.
Ladro de Vilanova.
Eymericus de Scintillis.
Petrus de Scintillis.
Carrocius de Vilaragut.
Manuel de Vilanova.
Franciscus Maça.
Galcerandus de Vilanova.
Guillermus de Vich.
Iacobus Romeu, maior.
Galcerandus de Vilarig.
Iacobus Ioffre.
Nicholaus Ioffre.

[*Col. B*]
Iaufridus de Thous.

Manuel de Montagut.
Ladro de Ladro.
Martinus Maça.
Philipus Boÿl.
Ludivocus de Calatayu.
Galcerandus Castellar.
Ludovicus Cornell.
Iohannes de Castellvi.
Anthonius de Castellvi.
Petrus Fabra.
Dominicus Masco.
Bernardus Iohan.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Manuel Suau.
Iohannes de Gallach.
Iohannes Marroma … sindicus Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach … sindici civitate Xative.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile. ||[110r]

Et stantibus congregatis supradictis, surgens Iacobus Romei, miles, maior dierum, et nomine ac pro parte ut dixit nonnullorum de brachio militari dicti regni contentorum in quadam cedula subinserta quam in manibus portabat, ac aliorum de dicto brachio qui hiis adherere voluerunt, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiri scedulam scriptam, suplicans humiliter illam ibidem legi et publicari per Anthonium Nogueres, eius secretarium, cuius tenor sequitur et est talis.

Molt alt e virtuós senyor,

Dissapte proper passat qui·s comptava primer jorn del present mes de juny, any corrent .MCCCCXXXVII., sient vós en la present cort, per mossén Johan de Castellví fon dada a vostra real senyoria una supplicació per part de certs del dit braç, nomenats en una cèdula que ab la dita supplicació ensemps per lo dit mossén Johan vos fon donada, a la qual supplicació per mossén Jacme Romeu, major de dies, per si e per los que fora la dita scèdula eren, e per los que en la dita scèdula

eren scrits e res no y sabien ne aderir no y volien, protestà, demanant trellat de la dita supplicació e scèdula, lo qual, per vostra senyoria, li fon atorgat, supplicant e requerint, sens resposta, no fos admesa la dita supplicació e scèdula en lo libre de la dita present cort. On, senyor molt alt, parlant ab deguda reverència de vostra alta majestat, nunqua lo braç militar fon de acord que les certes persones de qui en la dita supplicació és feta menció, haguessen poder de rescloure ni finar dels dits greuges del braç militar sens refferir al dit braç, ans los fos donada licència limitada de justar-se ab los altres examinadors dels altres braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, e per via de parer, passar los dits greuges, ço haver lesta de aquells e no finar, ni cloure ni presentar ||[110v] fins en presència del dit braç militar fossen lests e mostrats, e per lo dit braç closos, apuntats e concordats. E com, senyor, los examinadors de tots los tres braços agen parlat alguns dies sens ésser de tots los capítols dels greuges concordes, partiren sabent-ho tots los dits estaments que·ls examinadors del dit braç militar havien a reffer-te (*sic*) referir-se'n al dit braç militar.

E aprés, senyor, per qüestió que·s mes entre los del dit braç militar per alguns examinadors que prenien a vergonya que·s refferissen en lo dit braç los dits greuges, e fon concorde lo dit braç que ultra los dits examinadors fossen elets quatre persones, dos nobles e dos cavallers, e així fon fet, e que puys aquells concordassen del dit fet ab los examinadors del dit braç militar, passàs així per fet e concordat per lo dit braç, com los dits examinadors del dit braç e les dites quatre persones concordarien. E aprés, senyor, justades les dites quatre persones ab los dits examinadors del dit braç militar, concordaren tots los dits greuges ab voluntat de les parts e persones que·s posaven, segons a vostra real majestat foren donats lo dit dia en un sistern o sisterns de paper per lo noble don Pero Maça, per si e per la major part del dit braç. Mas, senyor, per sguard, com alguns del dit braç no consentien si fer no·s devia que procurador d'en Johan de Montpalau, que és \hu/ dels dits examinadors, degués ésser acceptat per examinador fins tot lo braç, ab vós, senyor, ho hagués concordat, per la una part dels examinadors del dit braç militar no volch ésser dat loch que acte se fes de ço que en veritat eren tots concordes. Per la qual causa no són donats los dits greuges en concòrdia a vostra real majestat, així com era stat concordat. E per ço, senyor, los ||[111r] barons e nobles, cavallers e gentils hòmens nomenats en una cèdula que ab la present suplicació a vostra gran senyoria ofiren, per si e per los nobles, cavallers e gentils hòmens qui aderir hi volran la dita jornada, e per los quals foren liurats a vostra real senyoria los dits greuges, aderint ab los altres braços tant com toca lo dit braç militar ne singulars de aquell no toquen lurs greuges, ara altra vegada los offiren sens prejuhí o derogació de la dita primera offerta. Supplicant que sia de vostra mercé provehir a aquells e cascun de aquells per justícia, segons en aquells és soplicat e no en neguna altra forma ni manera directa ni indirecta, e los dits nomenats en la present cèdula per si, e los dits nomenats qui aderir hi volran, dien que ells no són separats de res que fos o sia passat en comuna concòrdia en lo dit braç o per aquell, ans se són volguts separar los que volen aderir a la dita

supplicació o cèdula donada per lo dit mossén Johan de Castellví, segons experiència ha mostrat. E neguen que·ls del dit braç donats per lo dit mossén Johan de Castellví en la dita cèdula en lo dit dia, sien major part del braç militar, ni terça ni quarta part, ans los dits suplicants qui ab la present vos sopliquen són la major part del dit braç, així de nombre de persones com de vassalls. E encara, senyor, los donants en la dita cèdula del dit mossén Johan no són tots de aquella oppinió, ni ab lur voluntat ni sabuderia fon dada la dita cèdula com, senyor, molts qui són de la oppinió e voler de aquesta present supplicació. Per què, suppliquen tots los de aquesta present cèdula, per si e per los qui aderir hi volran, sia de vostra mercé admetre la dita offerta dels dits greuges feta a vostra senyoria per los dits supliquats, e provehir aquells e cascun de aquells per justícia, manan al dit mossén Johan de Castellví, qui la primera cèdula donà, faça fe auctènticament a vostra senyoria, personalment o ab procuradors legíttims de aquells qui volen aderir ab la dita sua scèdula e supplicació. E que a vostra real senyoria ||[111v] plàcia en altra manera no admetre aquells qui hi són nomenats o no·s mostre auctènticament que y hajen aderit. Com offiren a vós, senyor, los de la present e derrera scèdula, ab presència ho ab procuradors legíttims, adverar com és posada de voluntat dels que y són nomenats o de lurs procuradors. Offerints, senyor, los de aquesta present cèdula, la qual plàcia a vostra senyoria fer legir en plena cort per servir del molt excel·lent senyor rey e vostre entendre, ab summa diligència en lo spachament de la present cort, en dar tot loch e orde que·ls examinadors del dit braç se ajusten ab los vostres, senyor, e ab los dels altres braços, e ab aquells que s'i trobaran en lo loch assignat e en hores concordades per vós e la cort. E que puguen apuntar e apunten los dits greuges, mas no cloure sens referir al dit braç, segons los és stat donat poder, e per los del dit braç militar sens que no ha stat ne starà gens per los dits suplicants. E protesten, ab humil e subjecta reverència de vostra alta senyoria, que durant la present cort puxen donar, offerre e posar més greuges si com e quant ben vist los serà. Suplicant que la present scriptura e la dita cèdula en los noms dels dits nobles, cavallers e gentil hòmens que y són scrits, e encara los noms dels qui aderir aprés hi volran, manets continuar en lo procés de la present cort. *Altissimus, etc.*

Nomina vero contentorum in scedula prementionata quorum vice dictus Iacobus Romei, senior, obtulit ut asservit cedulam preinsertam sunt hec.

[*Col. A*]
La comtessa de Prades.
Lo vezcomte de Gallano.
Don Hugo de Cardona.

[*Col. B*]
Don Pero Maça de Liçana.

Mossén Galvany de Villena.
Mossén Berenguer de Vilaragut. ||[112r]

[*Col. A*]
En Pere Boïl.
Don Martí Maça.
Felip Boïl.
Mossén Pere Roïç Scrivà.
En Jacmot Scrivà.
Mossén Joffre de Thous.
Mossén Pere de Thous.
Mossén Ramon Boïl.
Mossén Anthoni de Vilaragut.
Mossén Francesch de Vilanova.
Mossén Johan de Abella.
Don Pedro de Cardona.
Mossén Guillem Ramon de Muncada, procurador de mossén Eximén Perez de Corella.
Mossén Johan de Corella.
Don Loís Cornell.
Don Pedro d'Íxer.
Mossén Loýs de Calatayú.
Mossén Francesch Maça.
Los fills de mossén Pere de Moncada.
En Pere de Rocafull.
Mossén Miquel Johan de Calatayu.
Los fills d'en Guillem de Rocafull.
Mossén Loís de Abella.
Mossén Eximen Pérez de Calatayú.
Mossén Felip Boÿl de Serra.
En Francesch de Vilanova.
Boÿl, nebot de mossén Berenguer de Vilaragut.

[*Col. B*]
Cavallers:
Mossén Johan Ferrandiç de Erèdia.
Lo senyor de Xèrica.
Mossén Guillem de Vich.
Mossén Francesch de Soler.
Mossén Jacme de Romaní.
Mossén Alnfonso Monyoç.

Mossén Guillem Crespí.
Mossén Arnau de Romaní.
Mossén Bernat Dezpuig.
Mossén Pere Sanç.
Mossén Francesch Sanç.
Mossén Francesch Dezpuig.
Mossén Bernat Sanç de Orba.
Mossén Gabriel Navarro.
Mossén Bernat Sanç de Benimixix.
Mossén Francesch Navarro.
Mossén Lop Ximén de Eredia.
Mossén Pere Roïz de Corella.
Mossén Johan de Vilaragut.
Mossén Jacme del Bosch.
Mossén Ausiàs de Corella.
Mossén Alfonso Roïz de Corella.
Mossén Francesch Martí.
Mossén Pere Trullas.
Mossén Gostanç.
Mossén Luís de Pertusa.
Mossén Jacme de Malferit.
Mossén Johan Rocha.
Mossén Bernat d'Esplugues. ||[112v]

[*Col. A*]
Mossén Johan Vives.
Mossén Galceran Martorell.
Mossén Galceran de Vich.
Mossén Jacme Dories.
Mossén Pere Narbonés.
Mossén Roy Dies de Mendoça.
Mossén Gracià d'Artes.
Mossén Galceran de Requesens.
Mossén Jacme Romeu, major.
Mossén Johan Roïç de Moros.
Mossén Francesch Vives.
Mossén Johan Fabra.
Mossén Matheu Lançol.
Mossén Galceran de Sent Feliu.
Mossén Rodrigo Lançol.
Mossén Jacme Romeu, fill.

Mossén Bernat Johan.
Mossén Loís Sabata.
Mossén Jacme Dezpuig.
Mossén Loís de Soler.
Mossén Pere Síscar.
Mossén Miquel Jolian.
Mossén Francesch Stanya.
Mossén Francesch Síscar.
Mossén Ramon de Soler.
Mossén Pere Fabra.
Mossén Loís Aguiló.
Mossén Coveran d'Alet.

[*Col. B*]
Mossén Bertran de Sena.
Mossén Jacme Pujades.
Mossén Jacme Ripoll.
Mossén Ausiàs Rotlà.
Mossén Guillem Ramon Català.
Mossén Bernat Saydia.
Mossén Johan Monyoç.
Mossén Johan Borgunyó.
Mossén Jacme Terrés.
Mossén Pere Ferràndez de Mesa.
Mossén Francesch de Soler, menor
Mossén Galceran de Soler.
Mossén Jacme d'Artes.
Mossén Berenguer Dalmau.
Gentils hòmens:
En Pere Guillem Lançol.
En Manuel Çabata.
En Guillem Mascó.
En Loís Sanç.
En Johan Crespí.
En Pere Sanç.
En Pere de Belvís.
En Jacme de Sentboy.
En Pere de Ripol.
En Johan Corveran Dalet, major.
En Perot Roïç de Corella.
En Ponç de Monpalau.
En Ausiàs de Corbera. ||[113r]

[*Col. A*]
En Johan Stanya.
En Guerau Doménech.
En Johan de Vinatea.
En Pere de Vinatea.
En Guillem Scrivà.
En Arnau Guillem Scrivà.
En Jacme Scrivà, fill d'en Manfré.
En Johan de Sentfeliu.
En Loís de Soler, de Oriola.
En Jacme de Soler, de Oriola.
En Lope de Soler, de Oriola.
En Jacme de Ronsesvals.
En Berenguer Togores, senyor de Coix.
En Pere Borgunyó.
En Francesch Borgunyó.
En Johan Borgunyó.
En Eximen Pérez de Romaní, àlias Scrivà.
En Francesch de Sentfeliu.
En Domingo Mascó.
En Yiego d'Ezparça.
En Jacme Monyoç.
En Johanot Aguiló.
En Martí d'Esparza.
En Johan Dezpuig.
En Francesch Marrades, major.
En Gabriel de Cruïlles.
En Francesch Marrades, menor.
En Rubau.
En Bonafonat Lopiç.
En Francesch Robiols.

[*Col. B*]
La senyora de Navages.
En Jacme Yvanyes de Riudolins.
En Jacme de Rius, bacheller.
En Francesch Silvestre.
En Ginés Silvestre.
En Pere Martí.
En Loís Martí.
En Manuel Martí.

En Johanot Martorell.
Melchior de Vallebrera.
En Jacme Terrés.
Lope Ferrandiz de Mesa.
En Francesch de Thous.
En Bernat de Thous.
En Loís de Vich, gendre de mossén Romaní.
En Berenguer Arboredes.
En Johan de Vilafranqua.
En Gòmiz Oronell.
En Togores, fill d'en Jacme Yvanyes.
En Johan Corveran d'Alet, menor.
En Jordi d'Alavanya.
En Ausiàs de Morera.
En Johan Roqua.
En Lop Ximénez.
En Pere Miró.
En Joffre Martorell.
En Jacme Martorell.
En Gabriel Rocha, Algezira.

1437, juny 5. Seu de València.
Pere Lladró, en nom de part del braç militar, aporta una nòmina dels signants de la proposició de greuges presentada per Joan de Castellví.

||[113v] *Ac ilico post oblatis scedulas preinsertas surrexit nobilis Petrus Ladro, et nomine ac pro parte aliorum de brachio militari prelibato quorum vice ac nomine Iohannes de Castellvi, miles, die sabbati proxime lapsa obtulerat ut asservit quandam scedulam supervis insertam, in cuius fine illorum nomina exarantur. Ac etiam nomine ac pro parte, ut dixit, aliorum de dicto brachio militari contentorum in quadam cedula subinserta quam in manibus gerebat et aliorum inquam in dicta scedula per dictum Iohannem de Castellvi, die sabbati proxime preterita, ut predicitur, oblata et contentis in ea, nomina vero contentorum in scedula quam obtulit dictus nobilis Petrus Ladro, sunt que inferius statim designantur, videlicet:*

[*Col. A*]
Primo, mossén Francesch d'Esplugues.
Mossén Jacme Desplugues.
En Pere d'Esplugues.
En Natera.
Mossén Guerau Bou.
Mossén Perot Mercader, com a procurador de mossén Berenguer Mercader.

Mossén Aymerich Centelles.
Sos fills de mossén Aymerich Centelles, don Jayme d'Aragó, en tots los greuges, exceptat en los del fill del governador.
Mossén Salvador Olives.
Mossén Arnau Olives.
Mossén Pere Olives.

[*Col. B*]
Mossén Loís Ferrer.
En Jacme Ferrer.
En Johan Monyoç.
En Bernat Cayel.
N'Ambert Cayel.
Mossén Pere Ferrer.
Mossén Jacme Ferrer.
Mossén Martí Çabata.
Mossén Johan Exarch.
Mossén Gispert Pineda.
Mossén Gras.
En Johan Scorna.
Mossén Francesch Martí.
En Joffre de Blanes, per ell e per son frare. ||[114r]

[*Col. A*]
En Francesch de Bellvís.
Los Spegos de Castellfabib.
En Guillem Ramon de Bellvís, lo fill de mossén Francesch de Bellvís.
En Loís de Loris.
Son frare.
Mossén Berenguer Dalmau.
En Johan Gil.
En Pere Serra.

[*Col. B*]
En Jacme Castellà, fill d'en Ramon Castellà.
En Jacme Monyoç.
En Johan Despejo.
En Johan Valleriola.
Mossén Valero Medina.
En Johan Medina.
En Bernat Medina.

En Galceran de Montagut.

De quibusquidem nominibus contentis in cedula pre oblata, statim dictus Iacobus Romeu peciit et suplicavit pro se et aliis quorum nomine ipse obtulerat cedulam superius insertam copiam eis tradi.

Et ad idem, dictus nobilis Petrus Ladro peciit et supplicavit per se et aliis quorum nomine perseveraverat ut preffertur copiam de scedulis per dictum Iacobum Romani preoblatis sibi tradi.

Dictus[72] *autem dominus rex, locumtenens, mandans scedulas preoblatas et omnia supradicta in actibus libri huiusmodi continuari super eisdem et aliis inter supradictos altercatis retinuit sibi delliberationem.*

Protest dels braços eclesiàstic i reial sobre el quadern presentat pel braç militar

1437, juny 5. Seu de València.
Protesta del d'Alfons, bisbe de València, en nom dels braços eclesiàstic i reial, contra les cèdules presentades pel braç militar.

Hiis itaque prelatis confestim surrexit reverendus dominus episcopus Valentie, qui nomine ac pro parte \brachiorum/ ecclesiastici, videlicet, et universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, dixit quod si in dictis cedulis superius oblatis pro parte superius nominatorum de dicto brachio militari, autem alios in altercatis inter eos aliquod preiudicum posset dictus brachiis ecclesiastico, videlicet, et universitatum regalium predictarum, aut singularibus eorumdem, modo aliquo generari ||[114v] *non consentiebat imo dissentiebat expresse stans et perseverans in omnibus et singulis que pro parte brachiorum eorumdem superius oblata fuere singula singulis refferendo.*

Exhortació del rei Joan perquè els braços nomenen tractadors de greuges i noves pròrrogues

1437, juny 5. Seu de València.
El rei Joan de Navarra exhorta de nou els braços del regne a nomenar tractadors.

Postquam autem premissa sic dicta et gesta fuerunt statim dominus rex, locumtenens, prefixus, per dictum eius secretarium, ibidem, in \plena/ curia, legi et publicari mandavit quandam papiri scedulam subinsertam:

¶ [72] Al marge: *deliberatio.*

Moltes[73] e diverses vegades vos havem pregat que elegissets tractadors. E jatsia hajats respost que hi deliberaríets e tornaríets resposta, però aquella tro a huy no havem haüda. Per què us pregam que pensats diligentment en les necessitats del senyor rey, e com tota dilació és dampnosa, vullats prestament los dits tractadors elegir.

Qua scedula lecta, ilico, dictus dominus episcopus Valentie nomine ac pro parte totius curie prelibate ac brachiorum eiusdem, dixit quod presto dicta curia intenderet super electionem tractatorum predictorum, ac suum super his eidem domino regi, locumtenens, redderet responsum. Et his dictis dominus rex, locumtenens, pretactus, continuavit ad diem crastinam curiam predictam in eodem loco celebrandam.

Presentibus testibus Iohanne Guallart, Roderico Diez de Vilalpando, Guillermo Pelegri, legum doctoribus, consiliariis, Eximino Petri de Romani, alguatzirio, Iacobo Martorell, domicellis, armorum uxerio dicti domini regis, et alii in multitudine satis grandi.

1437, juny 6. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protest dels braços del regne.

Subsequenter die iovis intitulata sexta mensis iunii, anno ||[115r] pretacto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius pretactus, accedens ad curiam iamdictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, in modum qui sequitur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc, illi de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis vicecancellarius, dixit se stare et perseverare in predictis.

1437, juny 7. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protest dels braços del regne.

Deinceps autem die veneris superius assignata, circa solis occasum, intitulata septima dictorum mensis et anni, dictus honorabili Iohannes de Funes, vicecancellarius, ad curiam predictam que in sede preambula fuerat more solito congregata, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce:

¶ [73] Al marge: *petitio tractatorum*.

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest loch mateix.

Et tunc, \curia/ prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus vero honorabilis vicecancellarius perseveravit in predictis.

1437, juny 8. Seu de València.
Pròrroga al dia 10 de juny. Protest dels braços del regne.

In super autem die sabbati superius assignata, paulo ante solis occasum, computata octava proxime dictorum mensis et anni, ad curiam suppradictam, que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, accedens curiam iamdictam in persona, ||[115v] *nomine ac mandato domini regis, locumtenens iamdicti, continuavit per hec verba:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Et dicta curia perseveravit in eius solita protestatione iam dessuper oblata.

1437, juny 10. Seu de València.
Pròrroga al dia 12 de juny. Protest dels braços del regne.

Die vero lune dessuper assignata intitulata decim mensis iunii anno quo suppra a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., circa solis occasum, iamdictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam iamdictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, in hunc modum dixit et continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimercres primervinent, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione, ut superius, persistente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente, in dicta continuatione perseverante.

1437, juny 12. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protest dels braços del regne.

Succesive autem die mercurii superius assignata circa solis occasum, computata duodecima dictorum mensis et anni, accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more

solito congregata, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce: ||[116r]

Lo senyor rey de navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perstiterunt in sui protestatione assueta.
Dictus vero honorabili vicecancellarius perseveravit in predictis.

1437, juny 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protest dels braços del regne.

Rursus autem die iovis superius assignata intitulata terciadecima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, conferens se personaliter ad dictam eclesiam cathedralem ubi more solito dicta curia fuerat congregata in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, curiam continuavit iamdicta, sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione iam facta.

Nova exhortació del rei Joan a nomenar tractadors, i al braç militar perquè presente greuges

1437, juny 14. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, exhorta el braç militar a presentar greuges, ja que no pot resoldre els presentats pel braç reial si abans no ha resolt els del militar. Exhorta també els tres braços a nomenar tractadors.

Preterea vero die veneris superius assignata post horam vesperorum vel quasi, intitulata quartadecima mensis iunii, anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., in dicta ecclesia cathedrali civitate Valentie, dicto domino rege, locumtenens, personaliter residente sedenteque in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persone inferius nominande.

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie. ||[116v]
Frater Iohannes Dezpeio, procurator domini magistri Muntesie.

Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis pro abbate monasterii de Benifaçano.
Frater Bernardus Guda, pro comendatore de Torrent.
Iacobus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesus Christi.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Iohannes de Proxita.
Manuel Diez.
Ludovicus d'Abella.
Petrus de Scintillis.
Ludovicus Cornell.
Carrocius de Vilaragut.
Iacobus Romei, maior.
Guillermus de Vich.
Galcerandus de Sentfeliu.
Ausiasius March.
Iohannes Figuerola.
Bernardus Iohan.
Petrus Fabra.
Galcerandus de Boria.
Iohannes de Montpalau.
Gabriel Navarro.
Franciscus Menaguerra.
Petrus Mercader.
Iohannes Perez de Vayello.
Martinus Tolsa.

[*Col. B*]
Iacobus d'Aragonia.
Eymericus de Scintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Michael Iohannes de Calatayu.
Franciscus Maça.
Franciscus de Vilanova.
Iannuarius Rabaça.
Franciscus Sarçola.
Franciscus Vives.

Salvator Olives.
Iohannes Roiz de Moros.
Iacobus Dezpuig.
Petrus de Castellvi.
Iacobus Romeu, minor.
Andreas de Vallterra.
Ludovicus de Castellvi.
Guillermus Masco.
Petrus Guillermi Lançol.
Petrus Roiz de Corella.
Petrus Çabata, sindicus brachii militaris.

||[117r] *Pro brachio universitatum regalium*

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Petrus de Fachs.
Iohannes de Gallach.
Arnaldus Valleriola.
Petrus Andreu.
Iohannes Aguilar.
Iohannes Marroma … sindici Valentie.
Iohannes de Gallach, pro civitate Xative.
Egidus Navarro, pro civitate Sugurbii.
Iohannes Çafabrega, pro villa Algezire.
Guillermus Agramunt, pro villa Castilionis.
Guillermus Ocello, pro Villa Regali.
Philipus d'Ampuries, pro villa Aliquantis.
Petrus Ferrando, pro villa Borriane.
Bernardus Caix.
Franciscus Navarro … pro villa Cullarie.
Petrus Ferrando, pro villa Peniscole.
Iacobus Navarro, pro villa de Alcoy.

Quibus de curia sic ut premittitur congregatis, ilico, dominus rex, locumtenens prefixus, per dictum Anthonium Nogueres, eius secretarium, legi et publicari mandavit quandam papiri scedulam scriptam que ibidem, lecta et publicata, tenorem qui sequitur continebat:

Com[74] diverses vegades vos hajam exortat que si greuges alguns havíets, que aquells donàssets, com fossen prests determenar aquells per justícia. E lo primer dia del present mes de juny lo braç de la sglésia e de les ciutats e viles ||[117v] reals ajen dat llurs greuges, e lo braç militar no hajen dat gruges, jatsia en discòrdia del dit braç militar e ab algunes cèdules sien en poder nostre, dat e mesos alguns sisterns on par hi sien scrits alguns greuges, per la qual rahó per nos hi fonch ladonchs provehit que lo dit qüern no fos continuat en procés tro a sus en altra manera hi fos per nos delliberat. E aprés, ajam contínuament entés en veure e regonéxer tots los greuges per lo dit braç de la ecclésia donats e posats e regonexent aquells, e aprés que per nos són stats regoneguts, hajam de paraula diverses veus pregat e monestat als del dit braç militar que·s volguessen concordar en donar greuges, car acabat de regonéxer los greuges de la sglésia, segons degut orde, nos offerim prests regonéxer los greuges del braç militar, e aprés regoneguts aquells, entendríem regonéxer los greuges donats per lo braç de les ciutats e vile. E tro a la jornada de huy per lo dit braç militar no·ns és stat respost ab concòrdia alguna. Per la qual rahó, acabat de regonéxer los greuges posats per lo dit braç de la sglésia, no havem pogut entendre de regonéxer greuge algú del dit braç militar. Per ço, vos pregam e exortam que, decontinent, vullats vosaltres, del dit braç militar, concordar-vos en donar los dits greuges, si algú donar volrets, car puix hevem ja regonegut los greuges donats per lo braç de la ecclésia, nos offerim, decontinent, veure e regonéxer los greuges que per lo braç militar nos seran donats. En altra manera, si decontinent no són donats los dits greuges per vosaltres, del dit braç militar, entendrem a veure e regonéxer los greuges donats per lo braç de les ciutats e viles reals.

E com per nos no haja stat ni stiga de entendre ab diligència en veure e regonéxer los dits greuges, e a tots sia asats ||[118r] notori la gran necessitat del senyor rey, e per a córrer e subvenir a aquella tota tarda és dampnosa, pregam-vos, per ço, e us exortam a tots los tres braços e cascun d'ells que vullats prestament entendre en elegir los tractadors, dels quals diverses vegades, axí de paraula com per scrit, vos havem pregat.

Lecta[75] *igitur cedula preinserta, surrexit statim dictus reverendus dominus episcopus Valentie, et nomine ac pro parte curie prelibate ac brachiorum illius, respondens partim ad premissa, dixit quod dicta curia nondum plene delliberaverat super dictis tractatoribus eligendis, sed in brevi, Deo mediante, responderet super eisdem.*

¶ [74] Al marge: *exortatur militaris ut concordet.*
¶ [75] Al marge: *petitionem tractatores.*

Petició del braç militar perquè els greuges presentats l'1 de juny s'entenguen com a comuns de tot el braç

1437, juny 14. Seu de València.

El vescomte de Vilanova, en nom de tot el braç militar, demana que els greuges presentats l'1 de juny per Joan de Castellví s'entenguen com a presentats en nom de tot el braç militar.

Et his dictis confestim surrexit nobilis vicecomes Villenove, qui nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac legi et publicari requisivit quandam papiri scedulam scriptam qui ibidem, lecta et publicata, extitit sub his verbis:

Senyor molt excel·lent,[76]

Dissabte que·s comptava lo primer dia del present mes de juny, a vostra real senyoria foren liurats per alguns singulars del braç militar, en discòrdia, contradicció e dissentiment de altres singulars del dit braç, uns capítols de greuges intitulats «Del braç militar o singulars de aquell». E mijançant la divinal gràcia, los dits singulars discordes, segons dessús és dit, són reduhits ha (*sic*) una unitat, concòrdia e consentiment, en posició dels dits greuges. E tots los singulars del dit braç, e lo dit braç concordantment, *unanimiter et nemine discrepante*, dien que volen haver per posats davant vostra real senyoria aquells mateixes greuges del dit braç militar e singulars de aquell que en discòrdia, segons dessús és dit, a vós, senyor molt excel·lent, foren liurats en aquella jornada que per los altres braços de la dita cort lurs greuges ||[118v] vos foren liurats. E ara, de present, per la dita jornada e lavors per ara, lo dit braç militar e singulars de aquell, ab la dita unitat, consentiment e concòrdia, sens discrepació e contradicció de alguns singulars del dit braç, offeren e han per offerts los dits capítols de greuges, ab les protestacions e salvetats en lo principi de aquells dits capítols de greuges contengudes, volent haver aquelles en la present per repetides. Suplica sia mercé de vós, senyor, benignament admetre la present suplicació, protest e salvetats dessús en lo principi dels dits capítols apposats, e ab la present geminats, manant aquells dits capítols de greuges ésser continuats en lo libre e procés de la cort aprés los greuges del braç ecclesiàstich en la dita jornada. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

¶ [76] Al marge: *concors oblationem gravaminum militarium*.

Protests diversos contra els greuges presentats

1437, juny 14. Seu de València.
Protest del vescomte de Vilanova, en nom dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i reial que puguen ser contraris als seus interessos.

Et nichilominus idem nobilis vicecomes Villenove, nomine ac pro parte omnium de dicto brachio militari populatorum in dicto regno Valentie ad forum Aragonie, fuit expresse protestatus quod per dicta gravamina seu capitula pro ipsum ut predicitur oblata, in quodam quaterno papireo scripta seu per alia quevis per cetera brachia dicte curie ecclesiasticum, videlicet, et universitatum regalium dicti regni oblata seu offerenda, seu per quasvis cedulas seu protestationes oblatas seu factas per eodem brachia, nullum eisdem populatis in eodem regno ad dictum forum Aragonie posset preiudicium aliquod generari. Quinimo omne ius remaneret illis salvum periter et illesum, quoniam illis nullatenus consentiebat neque consentire intendebat tacite vel expresse.

1437, juny 14. Seu de València.
Joan Mercader, en nom del braç reial, persevera en els protests anteriors i presenta tres nous greuges del braç reial.

His itaque sic gestis confestim surrexit Iohann Mercader, iunior, alter ex sindicis civitatis Valentie, et nomine ac pro parte brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, stans et perseverans in scedulis quibusvis pro parte ||[119r] *eiusdem brachii dessuper oblatis, quas voluit hic pro repetitis haberi, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, tria gravamina seu capitula brachii antedicti in tribus scedulis papireis scripta, supplicans eidem domino regi, locumtenens, obnixe quod pro super eiusdem gravaminibus dignaretur de remedio iustitie providere.*

1437, juny 14. Seu de València.
Protest del bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, contra els greuges presentats pels braços militar i reial que puguen ser contraris als interessos del braç eclesiàstic.

Tunc autem dictus reverendus dominus episcopus Valentie nomine ac pro parte brachii ecclesiastici dicti regnei protestatus fuit expresse quod per gravamina sive capitula superius oblata pro parte brachiorum predictorum militaris, videlicet, et universitatum regalium dicti regni, seu contenta in eisdem nequiret brachio ecclesiastico antedicto vel singularibus illius preiudicium aliquod generari. Et si que in eisdem forsitan dicto brachio ecclesiastico antedicto, vel singularibus illius, sint contraria, nociva vel dampnosa qualitercumque in eisdem nullatenus consentiebat, imo dissentiebat expresse, stans et perseverans in omnibus et singulis scedulis et protestationibus superius pro parte eiusdem brachii ecclesiastici factis et oblatis, quas pro repetitis et oblatis hic denuo haberi voluerunt.

1437, juny 14. Seu de València.
Protest del vescomte de Vilanova, en nom del braç militar, contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i reial que puguen ser contraris als interessos dels membres del dit braç.

Et dictus nobilis vicecomes Villenove, nomine ac pro parte dicti brachii militaris ad idem extitit protestatus quod per gravamina sive capitula oblate dessuper pro parte universitatum regalium predictarum aut contenta in eis non posset eidem brachio militari vel singularibus eisdem preiudicium aliquod generari, quinimo si aliqua sint in eisdem contraria nociva vel dampnosa dicto brachio militari vel singularibus illius in eisdem minime consentiebat, imo dissentiebat expresse stans et perseverans in omnibus et singulis cedulis et protestationibus superius pro parte |[119v] *eisdem brachii militaris factis et oblatis quas hic haberi voluit pro repetitis.*

1437, juny 14. Seu de València.
Protest de Joan Mercader, en nom del braç reial, contra els greuges presentats pels braç militar que puguen ser contraris als interessos dels membres del braç reial.

Suppradictus vero Iohannes Mercader, nomine ac pro parte dictarum universitatum regalium dicti regni, fuit etiam protestatus quos pro gravamina sive capitula superius oblata pro parte dicti brachii militaris vel contenta in eisdem, non posset dicto brachio universitatum regalium dicti regni vel singularibus illius preiudicium aliquod generari, quinimo si aliqua in eisdem contineantur contraria, nociva seu dampnosa eisdem brachio regali aut singularibus eiusdem in illis nullatenus consentiebat imo dissentiebat expresse, stans et perseverans in omnibus et singulis cedulis et protestationibus pro parte dicti brachii universitatum regalium predictarum factis et oblatis, quas hic voluit denuo pro repetitis.

El rei Joan ordena que els greuges presentats pel braç militar s'incorporen al procés i noves pròrrogues

1437, juny 14. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, ordena que els greuges presentats pel braç militar siguen afegits al procés de les corts a continuació dels presenats pel braç eclesiàstic.

Quibus sic ut predicitur subsequentis ilico, dictus dominus rex, locumtenens, per dictum eius secretarium, ibidem in plena curia, legi et publicari mandavit quandam papiri scedulam scriptam que ibidem lecta fuit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, mana e proveeix que·ls greuges donats per lo braç militar sien continuats en lo procés de la present cort aprés dels greuges donats per lo braç de la sglésia, e és prest determenar aquells per justícia.

E així mateix, proveeix e mana que·ls greuges donats novament per lo braç de les ciutats e viles reals, sien continuats en lo dit procés ab los altres greuges donats per lo dit mateix braç. E lo dit senyor és prest determenar-los per justícia.

Dictaque scedula lecta et publicata continuis surrexit Martinus ||[120r] *Tolsa, miles, et obtulit coram dicto domino rege ibidem in plena curia, contra quoddam pretensum gravamem oblatum inter alia gravamina brachii militaris per iddem brachium ac per nobilem Franciscum de Vilanova, pretextu alcaydie castri ville Alicantis, nonnullas rationes in scriptis, supplicans humiliter illas ad pedem dicti gravaminis inseri et continuari.*

Et dictus nobilis Franciscus de Vilanova, qui ibidem presens erat, respondit ac predicta dicens quod in dictis rationibus oblatis per eiusdem Martinum Tolsa, nullatenus consentiebat, cum super dicto gravamine ipse nullam habeat partem preterquam serenissimum dominum regem.

Iamdictus vero dominus rex, locumtenens, mandavit rationes pretactas ad pedem seu in fine gravaminum predictorum oblatorum ut preffertur pro parte brachii militaris dicti regni continuari. Super aliis vero retinuit sibi deliberationem. Et ex inde curiam prelibatam ad diem crastinam que erit dies sabbati in eodem loco \celebrandam/ continuavit.

Testes inde sunt qui ad premissa presentes fuerunt Matheus Pujades, miles, Guillermus Pelegri, legum doctor, consiliarii, Eximinus Petri de Romani, alguatzirius, Iacobus Martorell, armorum uxerius domicelli et alii in multitudine satis ampla.

1437, juny 15. Seu de València.
Pròrroga al dia 17 de juny. Protests dels braços del regne.

Adveniente autem die sabbati superius assignata, paulo ante solis occasum intitulata quintadecima mensis iunii anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºccccºxxxviiº., accedens ad curiam memoratam, que in dicta sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, pretactus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam continuavit eandem sub his verbis:

||[120v] Lo senyo rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia pertiterunt in eorum solita protestatione iam desuper oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione iam facta.

1437, juny 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Subsequenter autem die lune superius assignata paulo post solis occesum computata decima septima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, pretactus, ad curiam memoratam accedens que in dicta sede fuerat congregata in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffati, curiam preditarum continuavit sub verbis dicendis:

Lo senyo rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod preseverabant in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, juny 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ceterum autem die martii superius assignata intitulata decimaoctava dictorum mensis et anni, ad curiam prelibata que in sede iamdicta more solito fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, pretactus, accedens circa solis occasum curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione ut superius persistente. ||[121r]
Et dicto honorabilis cancellariam regente, in dicta continuatione perseverante.

1437, juny 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

In posterum vero die mercurii superius assignata circa solis occasum, qua computabatur decimanona mensis iunii, anno eodem a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam predictam que in sede iamdicta fuerat congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia dixerunt quod perseveravant in sui solita protestatione.
Dictus vero honorabilis regens cancellariadixit se stare et perseverare in predictis.

1437, juny 20. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Sane vero die veneris dessuper assignata intitulata vicesima proxime dictorum mensis et anni currente sexta hora post meridiem ipsius diei, ad curiam antedictam, que in dicta sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cencellariam memoratus, in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, curiam \eandem/ sub his verbis dixit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, dicta curia stetit et perseveravit in protestatione assueta de super iam oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis. ||[121v]

1437, juny 21. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die veneris de super assignata circa solis occasum intitulata vicesimaprima iunii anno predicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more solito congregata dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, pretactus, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, juny 22. Seu de València.
Pròrroga al dia 25 de juny. Protests dels braços del regne.

In super autem die sabbati superius assignata currente sexta hora post meridiem, ipsius diey, compuata vicesimasecunda dicti mensis iunii, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam prelibatam que in dicta sede fuerat more solito congregata, eandem

curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, in hunc modum duxit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimarts primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc, curia prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravut in iamdictis.

1437, juny 25. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Ad quam diem martis superius assignatam paulo ante solis occasum intitulata vicesimaquinta proxime dictorum et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam iamdictam que in sede preambula fuerat more solito congregata in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffati, continuavit curiam eandem sub verba seriei sequentis: ||[122r]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione ut superius persistente.
Et dico honorabili cancellariam regente, in dicta continuatione perseverante.

1437, juny 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Rursus autem die mercurii superius assignata circa solis occasum intitulata vicesimasexta mensis iunii, anoo iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., ad curiam prelibatam que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, predictus, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc curia prelibata stetit et perseverabit in sui protestatione assueta.
Dictus vero honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1437, juny 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Deinceps autem die iovis desuper assignata paulo ante solis occasum intitulata vicesimaseptima eiusdem mensis iunii, accedens ad curiam preambulam que in sede iamdicta more solito fuerat congregata dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, memoratus, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit curiam eandem per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta stetit et perseveravit in sua protestatione assueta quam haberi voluit pro repetita. ||[122v]

Et dictus honorabilis regens cancellaria, perseveravit in iamdictis.

1437, juny 28. Seu de València.
Pròrroga al dia 1 de juiol. Protests dels braços del regne.

In posterum die veneris superius assgnata circa solis occasum computata vicesimaoctava dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam pretactus, ad curiam memoratam accedens, que in dicta sede fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis prefacti, curiam predictam continuavit sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present corts a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione.

Et dictus honorabili regens cancellaria dixit quod stabat et perseverabat in continuatione dicte curie.

1437, juliol 1. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Adveniente autem dicta die lune superius assignata currente quinta hora post meridiem, ipius diei intitulata prima mensis iulii, anno quo supra a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam iamdictus, accedens ad curiam pretactam que in sede preambula fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini rege, locumtenens, predicti, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia perseverantibus in eorum solita protestatione.
Dictoque honorabilis regens cancellariam perseverante ut suppra.

1437, juliol 2. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Subsequenter autem die martis superius assignata computata secunda proxime dictorum mensis et anni, circa solis occasum, ||[123r] accedens ad curiam iamdictam que in sede prelibata fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, predictus, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione, ut superius, pertinente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente, in dicta continuatione perseverante.

1437, juliol 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Post hec sutem die mercurii desuper assignata currente septima hora post meridiem, ipsius diei intitulata tertia dicti mensis iulii, eiusdem anni Nativitate Domini .M^{l}CCCC^{l}XXXVII^{l}., ad curiam supradictam que in dicta sede fuerat congregata, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunca illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, juliol 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Insuper autem die iovis superius assignata curente sexta hora post meridiem, ipsius diei computata quarta proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, predictus, ad curiam supradicta, que in sede iamdicta ||[123v] *fuerat more solito congregata, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in modum sequentem:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus honorabilis regens cancellariam in predictis perseveravit.

1437, juliol 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent. Protests dels braços del regne.

Successive autem veneris superius assignata currente septima hora post meridiem ipsius diei intitulata quinta eiusdem mensis et anni, dictus honorabilis regens cancellariam, accedens ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam iamdictam, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Et tunc, curiam prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam, perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, juliol 6. Seu de València.
Pròrroga al dia 8 de juliol. Protests dels braços del regne.

Certum autem die sabbati dessuper assignata, circa solis occasum, computata sexta proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, predictus curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce: ||[124r]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata dixit quod perseverabat in protestatione iam facta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

Elecció de tractadors

Exhortació del rei Joan als braços perquè nomenen tractadors

1437, juliol 8. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, exhorta els braços del regne a nomenar tractadors.

Ad quam diem lune superius assignatam que computabatur octava mensis iulii, anno a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII°, sero iamfacto dicto domino rege Navarre, locumtenens generali, personaliter existente in dicta ecclesiam cathedrali civitate Valentie, ad dictam curiam convenerunt et presentes fuerunt hii qui sequntur:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, eoiscopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Petrus Vives, presbiter, procurator episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, procurator abbatis monasterii de Beniffaçano.
Frater Franciscus Guarner, procurator abbatis monasterii Sancti Bernardi.
Frater Bernardus Blasii, pro magistro generali Mercedis.
Iacobus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesuscristi.

Pro bracio militari

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus de Scintillis.

[*Col. B*]
Berengarius de Vilaragut.
Iacobus de Aragonia.
Galvannus de Villena. ||[124v]

[*Col. A*]
Ludovicus d'Abella.
Iannuarius Rabaça.
Iaufredus de Thous.
Perotus Pardo.
Franciscus de Villanova.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes de Castellvi.
Gracianus de Monsoriu.
Iohannes Fabra.
Galcerandus de Monsoriu.
Galcerandus de Sent Feliu.
Guillermus Masco.
Nicholaus Valleriola.
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes Tolsa.
Bernardus Dezpuig.
Iohannes Natera.
Ludovicus Çabata.
Crespinus Valldaura.
Galcerandus de Boria.
Ausiasius March.

[*Col. B*]
Manuel Diez.
Ladro de Vilanova.
Ludovicus de Calatayu.
Franciscus Maça.
Petrus de Castellvi.
Galcerandus de Vilarig.
Gabriel Navarro.
Dominicus Masco.
Manuel Rubiols.
Iaufridus de Blanes.
Franciscus Sarçola.
Matheus Lançol.
Iohannes Figuerola.
Franciscus Menaguerra.
Iacobus Dezpuig.
Iohannes Ciffre.
Petrus Cabata, sindicus totius brachii militaris.

Pro brachio universitatum regaliu

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruïlles.
Manuel Suau.
Iohannes Marroma, sindici civitate Valentie. ||[125r]
Iohannes de Gallach, sindicus civitate Xative.
Egidus Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Iohannes Çaffabrega, pro villa Algezire.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola, sindici ville Morelle.
Iacobus Roquamora, sindicus ville Oriole.
Petrus Ferrando.
Dionisius d'Olit, sindici ville Borriane.
Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyén.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.

Et statim dominus rex, locumtenens, prefixus, sedens inregali trono, ut est moris, per eius secretarium legi et publicari mandavit verba subscripta contenta in quadam papiri scedua huiusmodi seriei:

Per diverses jornades vos havem exortat e pregat volguéssets elegir tractadors. Per ço us pregam, attesa la necessitat del senyor rey, nos vullats donar, decontinent, los dits tractadors.

Resposta del bisbe de València demanant que els tractadors del braç eclesiàstic tinguen el mateix pes que els tractadors de la resta de braços

1437, juliol 8. Seu de València.

Alfons, bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, demana al rei Joan de Navarra que els tractadors d'aquest braç tinguen el mateix pes que els dels braços militar i reial, encara que l'eclesiàstic siga menor en nombre.

Quaquidem cedula lecta, confestim surrexit reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, et nomine ac pro parte totius brechii ecclesiastici dicti regni, obtulit ibidem in plena curia, ac legi et publicari requisivit ac in processu presentis curie continuari continuari quandam papiri cedulam scriptam que ibidem lecta tenorem qui sequitur continebat: ||[125v]

Molt alt e excel·lent senyor,

Com[1] los del braç militar, per certs sguards, hajen fet elegir e nomenar vent-e-quatre tractadors, e per los dits sguards lo braç de les ciutats e viles reyals haja fet elegir e nomenar altres tants tractadors, e als del braç de la sglésia, a present, per causa rahonable, no sia fàcil fer elegir e nomenar tants tractadors en nombre de persones com ha fet cascú dels dits braços militar e reyal, ans nomenaran, elegiran e faran tractadors en menor nombre de persones. Per ço, tots los dits tres braços, ecclesiàstich, militar e reyal, per conservar bona amistat e concòrdia entre ells, dien, volen e·ls plau que jatsia lo dit braç ecclesiàstich no elegesca per a la present cort tants tractadors en nombre quants cascú dels dits braços militar e reyal, que los tractadors que seran fets, nomenats e elegits per lo dit braç ecclesiàstich, hajen aquella veu, utilitat, autoritat e preheminència e poder que haurien si n'haguessen fets, nomenats e elegits tants tractadors en nombre quants han fet, nomenat e elegit cascun dels dits braços militar e reyal, e que totes les dites coses se facen sens prejuhí algú dels dits braços e qualsevol d'ells, e que en esdevenidor no sia ne puxa ésser treyt a ús ne a consequència per algun dels dits braços. Suplicants concordantment los dits tres braços a vós, molt excel·lent senyor, que sia vostra mercé admetre les dites coses e fer-los-hi salvament a cascuns e auctoritzar-ho si e segons damunt és contengut, e manar que la present cèdula sia continuada en lo libre de la present cort.

Et lecta cedula preinserta, ilico dominus rex, locumtenens, prefixus, cedulam eandem et omnia et singula in ea contenta concessit et auctorizavit prout ibidem expressantur. ||[126r]

Nòmina dels tractadors del braç eclesiàstic i nou greuge

1437, juliol 8. Seu de València.
Alfons, bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, presenta la nòmina de tractadors del dit braç i, a continuació, presenta un nou greuge del braç eclesiàstic.

Ac continuo idem dominus episcopus Valentie, nomine precontento, dixit et exposivit verba sequentia vel similia in effectu:

Senyor[2] molt excel·lent, lo braç ecclesiàstich ha elets los tractadors per vostra senyoria demanats, los quals són nomenats e scrits en la present cèdula, la qual en nom del dit braç offir e dona a vostra senyoria.

¶ [1] Al marge: *tractatorum ecclesie minor numerius non preiudicet.*
¶ [2] Al marge: *tractatorum electionis.*

Tenor cuiusquidem cedule per dictum episcopum oblate ut premittitur verbis sequentibus explicatur:

Molt alt e molt poderós senyor,

A la vostra senyoria offir lo braç ecclesiàstich de regne de València los tractadors que ha elets e nomenats ab poder de tractar e menejar los affers de la cort ab vós, senyor, e o ab los que per vós hi seran elets, e o entre si o ab los dels altres estaments, emperò no·ls donem ne entenem a donar ans los toll poder de cloure e finar res ab vós, senyor, e ab altres qualsevol sens report fahedor per los dits tractadors al dit braç, e sens exprés voler e consentiment de tot lo dit braç e abdicant-los tot poder de tractar de sos affers propris ab vós, senyor, per rahó de la dita cort. Los quals tractadors són los següents:

Lo bisbe de València o, en absència d'ell, micer Francesch Çabater, vicari general.
Lo maestre de Montesa o, en sa absència, frare Johan Dezpejo, comendador d'Onda.
\Mossén Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa/
Lo abbat de Valldigna.
Micer Johan Gascó, per lo Capítol de la Seu de València. ||[126v]
Mossén Guillem Prats, procurador de l'abat de Beniffaçà.
Frare Francesch Guarner, procurador de l'abbat de Sent Bernat.
Frare Bernat Blay, procurador del maestre general de la Mercé.
Frare March de Penaflor, procurador del majoral de Quart.
Frare Bernat Guda, prior de Sent Jordi, procurador del comendador de Torrent.
Frare Pere de Vilafrancha, comanador de Ares, procurador substituhit del comanador de Montalbà.
Frare Huc de Cervelló, comanador del Castell dels Castells, per l'orde de Calatrava.
Mossén Jacme Bellido, procurador del prior de Vall de Crist.

Inquam, dictus dominus episcopus Valenie, nomine ac pro parte dicti brachii ecclesiastici, obtulit quoddam gravamen sive capitulum supplicans super eo de iustitia provideri quodquidem capitulum seu gravamen fuit in fine libri huiusmodi post alia gravamina dicti brachii eclesiastici continuatum.

Nòmina dels tractadors del braç militar

1437, juliol 8. Seu de València.
Pere Maça de Liçana, en nom del braç militar, presenta la nòmina de tractadors del dit braç.

Et statim post predicta surrexit nobiis Petrus Maça de Liçana, miles, nomine ac pro parte ut dixit totius brachii militaris dicti regni et adherens primitus et adherere volens prime cedule

superius per dictum dominum episcopum, nomine brachii ecclesiastici oblate et contentis in ea, obtulit atque tradidit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiream cedulam continentem in se inter alia nomina tractatorum per dictum brachium militare electorum, cuius cedule ibidem lecte et publicate, tenor sequitur et est talis:

Molt alt e molt excel·lent senyor,

A la vostra senyoria offir lo braç militar de regne de València de la pesent cort, los tractadors per lo dit braç ||[127r] elets e nomenats ab poder de tractar e menegar los affers de la cort ab vós, senyor, o ab los del vostre consell, o entre si, o ab los dels altres staments o braços, emperò no·ls dona ne entén donar poder algú de cloure ne de finar ab vós, senyor, ne ab altri o en altra manera, sens licència, voler e consentiment del dit braç militar. Enaxí emperò que ans de tornar resposta, cloure ne finar ab vós, senyor, ne ab los de vostre consell ne dels altres staments o braços de cosa alguna moguda o movedora, ho agen a refferir al dit braç e ab voluntat e deliberació de aquell respondre, ne hajen poder de tractar de sos affers ab vós, senyor, per rahó de la dita cort. E són los tractadors següents:

[*Col. A*]
Lo vezcomte de Vilanova.
Mossén Berenguer de Vilaragut.
Mossén Pere Centelles.
Mossén Galvany de Villena.
Don Jacme d'Aragó.
Mossén Joffre de Thous.
Mossén Aymerich Centelles.
En Francesch de Vilanova.
Mossén Perot Pardo.
Mossén Loís de Calatayú.
Mossén Manuel Díez.
Don Pero Maça.

[*Col. B*]
Mossén Johan de Castellvi.
Mossén Johan Fabra.
Mossén Francesch Sarçola.
Mossén Bernat Johan.
Mossén Galceran de Borja.
Mossén Francesch Vives.
Mossén Johan de Vallterra.
Mossén Crespí Valldaura.
Mossén Jacme Joffre.

En Guillem Mascó.
Mossén Galceran de Monsoriu.
Mossén Jacme Romeu.

Nòmina dels tractadors del braç reial

1437, juliol 8. Seu de València.
Joan Mercader júnior, en nom del braç, presenta la nòmina de tractadors del dit braç.

Ulterius surrexit Iohannes Mercader, iunior, alter ex iuratis et sindicus civitate Valentie, et nomine ac pro parte ut dixit totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, obtulit ||[127v] *atque tradidit ibidem, in plena curia, coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiri cedulam scriptam continentem in se inter alia, nomina tractatorum per ibidem brachium electorum, tenor cuius cedule que ibidem lecta et publicata fuit exprimitur sub his verbis:*

Molt alt e molt poderós senyor,

A la vostra senyoria offir lo braç de les ciutats e viles reals de regne de València los tractadors que ha elets e nomenats ab poder de tractar e menejar los affers de la cort ab vós, senyor, e o ab los que per vós hi seran elets e o entre si, o ab los dels altres staments. Emperò, no·ls dona ne entén donar ans los toll poder de cloure e de finar res ab vós, senyor, e ab altres qualsevol sens report fahedor per los dits tractadors al dit braç, e sens exprés voler e consentiment de tot lo dit braç e abdicant-los tot poder de tractar de sos affers propris ab vós, senyor, per rahó de la dita cort, los quals tractadors són los següents:

[*Col. A*]
Micer Johan Mercader.
En Luís de Cruïlles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer Pere de Falchs.
Micer Arnau Valleriola.
En Berenguer Martí.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Bou.
En Loís Granullés.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà.

[*Col. B*]
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.
Micer Pere Ram.
Micer Nicholau Figuerola.
En Luch Martorell.
En Jacme Rochamora.
En Pere Ferrando.
En Guillem Agramunt.
En Felip d'Ampúries.
En Guillem Ocelló.
En Jacme Gaçol.
En Johan Casanova. ||[128r]

Nòmina dels tractadors de la corona

1437, juliol 8. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, presenta la nòmina de tractadors per part de la corona.

Suppradictis igitur subsequtis extimplo dominus rex, locumtenens, prefixus, mandavit per dictum eius secretarium tractatores per eum electos et in quadam papiri cedula inter alia contentos in dicta curia publicari tenor cuius cedule ac nomina dictarum tractatorum ut continebatur in cedula supradicta sunt que per ordinem exarantur:

Lo[3] dit senyor rey lochtinent general, elegeix per tractadors seus los dejús nomenats, però si algunes de les dites persones no y porà ésser, que·l dit senyor ni puxa nomenar altre en loch d'aquells. E reservàs lo dit senyor, que tota hora que vulla ni puxa, affegir tro sus al nombre que per tots los tres braços de la cort són stats donats. E los que a present nomena, són los següents:

[*Col. A*]
Vicecanceller.
Comte de Castro.
Mossén Eximén Pérez de Corella.
Mossén Johan de Pròxita.
Micer Johan Mercader.

¶ [3] Al marge: *tractatorum electio.*

Micer Matheu Pujades.
Micer Rodrigo Falcó.
Micer Gabriel de Palomar.
Don Johan Guallart.
Micer Climent de Vilanova.
Micer Francesch Mascó.

[*Col. B*]
Micer Guillem Pelegrí.
Micer Francesch Eximeno.
Lo doctor Ruy Garcia de Vilalpando.
El *licenciado* Diego Garcia de Vilalpando.
Micer Bernat Frexinet.
En Francesch Baró, tresorer.
En Bernat Stellers, regent offici de maestre racional.

Quibusquidem tractatoribus tractandi et concordandi cum aliis de dicta curia et reffe-rendi eidem domino regi, locumtenens, plenariam contulit potestatem. ||[128v]

Protests diversos contra el nou greuge del braç eclesiàstic i noves pròrrogues

1437, juliol 8. Seu de València.
Protest de Pere Sabata, síndic del braç militar, contra el greuge presentat pel braç eclesiàstic si és contrari als interessos dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó.

Tunc[4] *autem surrexit Petrus Çabata, domicellus, sindicus brachii militaris, et exposuit verbo dicens quod in gravamine sive capitulo superius pro parte dicti brachii ecclesiastici ut predicitur oblato vel aliis iamdictis continebatur aliqua que obstarent aliquatenus nonnullis de brachio militari iamdicto populatis, in dicto regno Valentie ad forum regni Aragonum, in illis non consentiebat, imo dissentiebat expresse, stans et perseverans in omnibus et singulis pro parte predictorum, quo ad hec superius quoquomodo protestatis.*

¶ [4] Al marge: *protestatio preiudicii gravaminum*.

1437, juliol 8. Seu de València.
Protest de Joan Mercader, en nom de la ciutat de València, contra el greuge presentat pel braç eclesiàstic si és contrari als interessos de la dita ciutat.

Et ad idem surrexit Iohannes Mercader, alter ex iuratis et sindicis dicte civitate Valentie, memoratus, et nomine ac pro parte eiusdem civitati protestam est expresse quod si in dicto gravamine sunt capitulo vel aliis pre expressis sint aliqua scripta, que dicte civitati vel singularibus eiusdem possint quoquomodo nocere vel obstare in eisdem non consentiebat, imo dissentiebat expresse, stans et perseverans in omnibus et singulis pro parte dicte civitate superius oblatis.

1437, juliol 8. Seu de València.
Protest de Joan de Gallach, en nom de les ciutats de Xàtiva, Sogorb i de la resta de viles del braç reial, contra el greuge presentat pel braç eclesiàstic si és contrari als interessos d'aquestes ciutats i viles.

Necnon Iohannes de Gallach, minor dierum, sindicus civitatis Xative, nomine ac pro parte dicte civitate Xative et civitati Sugurbii et aliorum villarum regalium dicti regni protestatus et expresse quod si per contenta in dicto capitulo sive gravamine vel aliis suppradictis posset civitatibus et villis regalibus preexpressis preiudicum aliquod generari in illis non consentiebat, imo dissentiebat expresse stans et perseverans in omnibus his et singulis que pro parte civitatum et villarum regalium predictarum superius oblata fuere.

1437, juliol 8. Seu de València.
Pròrroga al dia següent.

Et dictus dominus rex, locumtenens, dixit quod super contentis in dicto capitulo sive gravamine previderet prout iustitia suaderet, ||[129r] *et ilico curiam continuavit ad diem martis proxime subsequentem in eodem loco celebrandam.*

1437, juliol 9. Seu de València.
Pròrroga al dia 11 de juliol.

Imposterum vero die martis superius assignata circa sexta horam post meridiem, ipsius diei intitulata nona mensis iulii anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede preambula fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, sub verbis dicendis continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dijous primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione iam dessuper oblata.

Et dictus honorabilis regens cancellariam, dixit quod perseverabat in contonuatione dicte curie.

1437, juliol 11. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Subsequenter autem die iovis dessuper assignata circa solis occasum intitulata undecima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata curiam predictam, in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente, in dicta continuatione perseverante. ||[129v]

1437, juliol 12. Seu de València.
Pròrroga al dia 15 de juliol i protests dels braços del regne.

Die autem veneris dessuper assignata circa solis occasum, computata duodecima mensis iulii, anno quo suppra a Nativitate Domini M°CCCC°XXXVII°, ad curiam preambulam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, idem honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, personaliter accedens curiam enadem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, que seran comptats quinze dies del present mes de juliol, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.

Dictus autem honorabilis regens cancellariam, dixit se stare et perseverare in predictis.

1437, juliol 15. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Insuper autem die lune superius assignata currente ultima hora post meridiem ipsius diei intitulata quintadecima proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam suppradictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata dixit quod stabat et perseverabat in protestatione iamfacta. Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, juliol 16. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Ceterum autem die martii dessuper asignata que computabatur sextadecima mensis iulii eiusdem anni Nativitate Domini .M^{l}CCCC^{l}XXXVII^{l}., paulo post solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam pretactam, ad curiam suppradictam que ||^{130r} *in sede preambula fuerat more solito congregata, accedens dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, in huns modum dixit continuandam:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Et tunc curia prelibata stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione curie iam facta.

1437, juliol 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die mercurii superius assignata computata decimal septima proxime dictorum mensis et anni, circa solis occasum, accedens ad curiam prelibatam que in dicta sede fuerat more solito congregate dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam memoratam in persona, nomine ac mandato domini Regis, locumtenens, prefixi, curiam suppradictam continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia in sui solita protestatione perstitentibus u test moris.
Et dictus honorabilis cancellariam regente, perseverante ut suppra.

1437, juliol 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Et die iovis dessuper assignata circa solis occasum intitulata decimaoctava mensis iulii, anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºccccºxxxviiº., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam memoratam que in sede preambula fuerat congregate, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini Regis, locumtenens, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Curia vero predicta in sui solita protestatione prestante ut suppra. ||[130v]
Et dicto honorabili cancellariam regente perseverante in iamdictis.

1437, juliol 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Deinceps autem die veneris ad celebrationem curie prenarrata dessuper assignata, computata decimanona proxime dictorum mensis et anni, circa solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, ad curiam suppradictam que fuerat in dicta sede more solito congregate, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini Regis, locumtenens, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Et tunc illa de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, juliol 20. Seu de València.
Pròrroga al dia 23 de juliol i protests dels braços del regne.

Set die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum intitulata vicesima dicti mensis iulii eiusdem anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}. accedens ad curiam sepedictam que in sede preambula fuerat more solito congregate dictus honorabilis Rodericus Falco, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini Regis, locumtenens, prefixi continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimarts primervinent, que seran comptats vint-e-tres dies del present mes de juliol, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit.

1437, juliol 23. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Imposterum autem die martis dessuper assignata computata vicesima tertia proxime dictorum mensis et anni, circa solis occasum, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede iamdicta fuerat more solito congregate, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini Regis, locumtenens, predicti, in hunc modum dixit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch. ||[131r]

Tunc autem curia prelibata dixit quod stabat et perseverabat in protestatione asueta.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, juliol 24. Seu de València.
Pròrroga al dia 26 de juliol i protests dels braços del regne.

Adquam diem mercurii superius assignata intitulata vicesimaquarta dicti mensis iulii, eiusdem anni, ad curiam supradictam que in sede preambula fuerat more solito congregata, accedens dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, paulo ante solis occasum curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a divendres primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione iamfacta.

1437, juliol 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Subsequenter autem die veneris dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesimasexta mensis iulii, eiusdem anni a Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}. dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, pretactus, accedens ad curiam supradictam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, prefixi, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eprum solita protesta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, juliol 27. Seu de València.
Pròrroga al dia 29 de juliol i protests dels braços del regne.

In super autem die sabbati superius assignata, circa solis occasum, intitulata .XX^{a}VII^{a}. proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam ||^{131v} *suppradictam que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, in hunc modum duxit continuandam:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis regente cancellariam perseverante.

1437, juliol 29. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Die vero lune dessuper assignata Paulo ante solis occasum computata vicesimanona mensis iulii, anno predicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVII°., accedens ad curiam supradictam que in dicta sede fuerat congregate dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam,

curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini Regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia perstitentibus in eorum solita protestatione iam oblate.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, juliol 30. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Deinceps autem die martii assignata dessuper circa solis occasum, qua computabatur tricesima predictorum mensis et anni, ad curiam sepedictam que in dicta sede fuerat congregate, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini Regis, locumtenens, prefixi, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Et illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, juliol 31. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Suppradicta die mercurii superius assignata circa solis occasum intitulata tricesimaprima et ultima mensis predicti iulii, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens ||[132r] cancellariam, ad curiam prelibatam que fuerat in dicta sede congregate, personaliter accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia predicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione, quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit ut suppra.

1437, agost 1. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Post hec autem die iovis dessuper assignata paulo ante solis occasum intitulata prima mensis augusti anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede iamdicta fuerat more solito congregate dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis seriei sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc, iili de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, agost 2. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Die quoque veneris superius assignata paulo post solis occasum computata secunda proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam memoratam, que in dicta sede fuerat congregate, dictus honorabilis Rodericus Falco regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione dessuper oblate perstitente.
Et dicto honorabili cancellariam regente, in dicta continuatione curie perseverante. ||[132v]

1437, agost 3. Seu de València.
Pròrroga al dia 5 d'agost i protests dels braços del regne.

Insuper autem die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum intitulata tertia mensis augusti, anno predicto a Nativitate Domini Mºcccºxxxviiº, ad curiam suppradictam que in sede preambula fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit.

1437, agost 5. Seu de València.
Pròrroga al dia 7 d'agost i protests dels braços del regne.

Suppradicta vero die lunne dessuper assignata computata quinta predictorum mensis et anni circa solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede fuerat more solito congregate, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, in modum qui sequitur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimercres primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam oblate.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, agost 7. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Ceterum autem die mercurii superius assignata currente septima hora post meridiem ipsius diei, intitulata septima predictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in dicta sede fuerat more solito congregate, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch. ||[133r]

Et tunc, illi de curia dixerunt quod stabant et perseverabant in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam, perseveravit in continuatione iamfacta.

1437, agost 8. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Deniceps autem die iovis dessuper assignata paulo ante solis occasum computata octava mensis augusti dicti anni Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam suppradictam, que in sede iamdicta fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancilleriam regente perseverante.

1437, agost 9. Seu de València.
Pròrroga al dia 12 d'agost i protests dels braços del regne.

Ad quam diem veneris superius assignatam intitulata nona proxime dictorum mensis et anni circa solis occasum, ad curiam suppradictam que in sede iamdictam fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius memoratus accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia predicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluit.
Et dictus honorabilis vicecancellarius perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, agost 12. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Subsequenter autem die lune dessuper assignata paulo post solis occasum computata duodecima mensis augusti dicti anni, dictus honorabilis ||[133v] *Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam, que in sede predictam fuerat more solito congregate, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit ut ecce:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, agost 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Rursus autem die martii superius assignata paulo ante solis occasum intitulata tertiadecima mensis augusti anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., accedens ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti in hunc modum continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, agost 14. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Deinceps autem die mercurii superius assignata paulo post solis ocasum, computata quartadecima proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede iamdicta fuerat more solito congregate, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a divendres primervinent en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata dixit quod stabat et perseverabat in protestatione iamfacta.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis. ||[134r]

1437, agost 16. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protests dels braços del regne.

Succesive autem die veneris superius assignata circa solis occasum intitulata sextadecima mensis augusti anno iamdicto a Nativitate Domini .Mºcccºxxxviiº., ad curiam suppradictam que in dicta sede fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Et illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, agost 17. Seu de València.
Pròrroga al dia 20 d'agost i protests dels braços del regne.

Deinceps autem die sabbati dessuper assignata paulo post solis occasum computata decimaseptima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam que in sede preambula fuerat more solito congregate, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimarts primervinent, que seran comptats vint dies del present mes d'agost, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

Donatiu

Condicions per a la concessió del donatiu

1437, agost 20. Seu de València.
Condicions que estableixen els tres braços per a la concessió del donatiu.

Adveniente autem die martii computata vicesima mensis augusti, anno preffixo a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., ad celebrationem dictarum curiarum assignata paulo post solis occasum, illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens, iamdicto, in dicta sede cathedrali personaliter existente, in suoque regali solio sedente, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac presentes fuerunt inferius statim nominandi, videlicet: ||[134v]

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, canonicus, procurator abbatis monasterii de Beniffaçano.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Petrus d'Urrea.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus de Scintillis.
Iacobus d'Aragonia.
Berengarius de Vilaragut.
Manuel de Montagut.
Ludovicus d'Abella.
Iaufridus de Thous.
Ludovicus de Calatayu.
Michael Iohannis de Calatayu.

Ianuarius Rabaça.
Franciscus de Vilanova.
Ludovicus Pardo.
Perotus Pardo.
Phelipus Boill.
Bartholomeus de Sentlir.
Galcerandus Castella.

[*Col. B*]
Iohannes Roiz de Moros.
Matheus Lançol.
Petrus Roiz de Corella.
Iohannes de Vallterra.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes de Castellvi.
Gracianus de Monsoriu.
Iacobus Ioffre.
Iohannes Fabra.
Franciscus Vives.
Petrus de Natera.
Guillermus Masco.
Ludovicus de Castellvi.
Iohannes Figuerola.
Iacobus Dezpuig.
Iohannes Ciffre.
Petrus de Castellvi.
Perotus Mercader.
Gabriel Navarro.
Petrus Çabata, sindicus.

||[135r] *Pro brachio universitatum regalium*

Iohannes Mercader.
Ludovicus Crüilles, iurati.
Manuel Suau.
Arnaldus Valleriola.
Iohannes de Gallach.
Iohannes Aguilar, sindici civitate Valentie.
Iohannes de Gallach, sindicus civitate Xative.
Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Iohannes Çaffabrega, sindicus ville Algezire.

Iacobus Roquamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.
Iacobus Navarro, sindicus ville de Alcoy.
Genisius Cerda, sindicus ville de Bocayren.

Prenominatis igitur sic ut predicitur, stantibus congregatis, statim surrexit reverendus dominus episcopus Valentie, et nomine ac pro parte totius dicte curie ac brachiorum illius et singularium eiusdem reserans prius verbo nonnulla que super insfrascriptis inter brachia suppradicta et singulares illorum post diversos tractatus inter eosdem fuerant concordata obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, et per me, dictum Iacobum Benedicti, regium scriptorem, legi publice petiit et supplicavit quandam papiri scedulam scriptam que ibidem lecta et publicata, tenorem huiusmodi continebat: ||[135v]

Senyor molt alt,

Los[1] braços ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, per servey del molt excel·lent e molt poderós senyor, lo senyor rey, no perquè y sien tenguts ne obligats, són contents de entendre en alguna subvenció fahedora de present en via de préstech, al dit senyor rey, ab les retencions e condicions dejús següents:

Primerament, que nomenada e concordada per los tres braços de la present cort quantitat de la qual de present deja ésser subvengut lo dit senyor en via de préstech, vós, senyor, provehirets per justícia lo greuge primer posat per lo dit braç real e dat per comú per tota la cort, ans que la dita quantitat sia pagada, la qual examinació e provisió farets ab consell de vostres examinadors e dels examinadors de la cort.

Ítem, que en la dita examinació e provisió del dit greuge e altres, appartarets e no admetrets aquelles persones de vostre consell que lo dit greuge o greuges toquen.

Ítem, vós, senyor, de present, prometrets per part del molt alt senyor rey e vostra, que continuarets les presents corts en la ciutat de València, e de aquella no les mudarets ne durants les dites corts exirets del present regne, tro a tant hajats proveïts per justícia los greuges en les presents corts a vostra senyoria offerts e offeridors.

Ítem, que per algun cas del dit senyor rey no·ns farets ne fer permetrets demandes algunes generalment o particular, directament o indirecta, e totes les dites

¶ [1] Al marge: *oblatio ceteris subventionis.*

coses e sengles de aquelles nos prometrets ab jurament per vós, senyor, prestador en la present cort de servar aquelles, e de aquelles farets e manarets fer acte de cort. ||[136r]

Resposta del rei Joan a les condicions del donatiu

1437, agost 20. Seu de València.

Resposta del rei Joan de Navarra, lloctinent general, a les condicions establertes pels tres braços per a la concessió del donatiu. Exhorta els braços del regne a publicar la quantitat concedida per donatiu.

Quaquidem cedula lecta ilico dictus dominus rex, locumtenens, ad predicta respondens ibidem in plena curia per me, dictum Iacobum Benedicti, legi et publicari mandavit cedulam subinsertam:

Lo senyor rey, lochtinent, qui dessús regraciant-vos les coses contengudes en la cèdula per la cort donada e acceptant aquelles, vos prega affectuosament que attesa la necessitat del dit senyor rey, vullats ab diligència e prestament entendre en nomenar la quantitat de la subvenció al dit senyor rey per vosaltres fahedora, com tota triga porte gran perill e sia dampnosa, car ell se offir prest feta la dita nominació de la dita quantitat, entendre en proveir lo greuge e greuges en la manera que en la dita scèdula és conengut, e fer e complir prestament ço que per ell se deu fer e complir juxta la forma de la dita cèdula. E mana lo dit senyor lochtinent general, ésser aquella continuada en actes del procés de la present cort ensemps ab la present. E promet e jura segons en la dita cèdula és contengut.

Et[2] *de facto idem dominus rex, locumtenens, ibidem in plena curia iuxta tenorem cedula preinserte, promisit in posse et manibus mei, dicti Iacobi Benedicti, notarii, nomine dicte curie, ac illorum quorum interest recipientis, paciscentis et etiam legittime sctipulantis, ac iuravit per dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia, manibus suis in quodam libro missali corporalter tacta, predicta omnia et singula contenta in cedula preinserta complire, tenere et observare, ad vuguem prout in ea expressantur mandans de premissis fieri actum curie.*

Et dicta curia peciit et supplicavit de responsione sive scedula eiusdem domini regis, locumtenens, superius fata sive lecta, copiam sibi tradi quam dictus dominus rex, locumtenens, iussit eis fieri atque tradi.

¶ [2] Al marge: *iuramenti protestatio.*

Protests diversos contra els greuges presentats

1437, agost 20. Seu de València.

Protest des síndics d'Oriola i d'Alacant contra un greuge presentat pel braç reial a instàncies de la ciutat de València.

Quibus sic gestis continuo surrexit Iacobus Rochamora, ||[136v] sindicus ville Oriole et Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis, et obtulerunt ibidem in plena curia et per me, dictum Iacobum Benedicti, legi publice pecierunt et supplicarunt quandam papiri scedulam scriptam cuius series sich se habet:

Senyor molt excel·lent,

Dien[3] Jacme Rochamora, síndich e missatger de la vila de Oriola, e Phelip d'Ampúries, síndich e missatger de la vila de Alacant, que ells no consenten ne consentir entenen tàcitament ne expressa, en aquell capítol primer de greuge per los síndichs de la ciutat de València e de algunes viles del present regne de València, per lo qual han demanat e supplicat en les presents corts a vós, senyor, que enquesta sia feta contra mossén Eximén Pérez de Corella, governador, e micer Gabriel de Palomar, assessor, e contra micer Johan Mercader, batle general, e son assessor, e que sien susppesos de lurs officis, ne aderexen ne entenen aderir en aquell dit capítol per ço com als dits síndichs e missatgers sie e és temença que no sia o fos prejudicial als privilegis a les dites viles d'Oriola e de Alacant atorgats, per los quals són exempts e delliures de tota enquesta tots los officials e singulars de les dites viles e términs de aquelles. E pus ells, dits síndichs e missatgers, no volen ne demanen la dita enquesta ne altra, ne la dita suspensió contra los lurs governadors e batle general de Sexona enllà, aytanpoch volen, consenten ne aderexen ne consentir ne aderir entenen ne volen en lo dit capítol per part de la dita ciutat e de les viles dessús dites posat e demanat contra los dits mossén Eximén Pérez e micer Johan Mercader e sos assessors, ans hi dissenten, protesten e contradien en aquell, e en tots los altres capítols toquants la dita enquesta e suspensió. E açò dien e posen per ço que per occasió del dit capítol e capítols, les corts no sien empatxades ne detengudes. E per ço car si la dita enquesta e suspensió era demanada e feta als governador e batle de Sexona ||[137r] enllà, seria gran desservey del senyor rey e irreparable dan e prejuhí de les dites viles de Oriola e de Alacant, e de tota aquella governació, majorment attés que si les dites enquesta e suspensió eren fetes, així com \en/ lo dit capítol de greuge se conté, se'n porien fàcilment e prompta seguir moltes divisions e molts mals e inconvenients en lo dit regne, supplicant-vos, senyor, manets continuar la

¶ [3] Al marge: *inquisitioni gubernationus Oriole et Alaquanti*.

present en lo procés de la present cort. E quant és a la subvenció fahedora al senyor rey e altres coses en la cèdula a vós, senyor, en lo present dia de huy donada per tota la cort, los dits síndichs són concordes e conformes ab lo braç real e ab los altres braços de la dita cort, exceptat en les coses que·s esguarden a la provisió del dit greuge. *Altissimus, etc.*

1437, agost 20. Seu de València.
Protest de Jaume d'Aragó, en nom dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó, contra els greuges presentats per dit braç, que puguen ser contraris als interessos dels poblats a fur d'Aragó.

Et[4] *illa lecta et publicata, surrexit statim nobilis Iacobus d'Aragonia, miles, qui nomine et pro parte nonnullorum singularium de brachio militari dicti regni, ut asservit populatorum in dicto regno ad forum regni Aragonum, obtulit ibidem in plena curia legique et publicari requisivit quandam papiri scedulam scriptam cuius tenor sequitur per hec verba:*

Senyor molt alt,

Com lo braç militar de la present cort offirà de present a vostra molt gran senyoria certs capítols en via de greuges, los quals se dubten los poblats a fur d'Aragó del dit braç que no ni haja algun prejudicial a furs e privilegis e libertats d'Aragó. Per tal, los dits poblats a fur d'Aragó del dit braç, dissentint e contradient en aquelles en quant sien vistes fer conra los dits furs e privilegis e libertats d'aquell, e prejudicials a ells, vassalls e béns d'aquells, suppliquen sia de vostra mercé benignament admetre la present contradicció e protest e aquella manar continuar en lo libre de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, agost 20. Seu de València.
Adhesió de Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa, al protest de Jaume d'Aragó.

Dictaque cedula ibidem lecta et publicata, ilico surrexit Petrus Vives, presbiter, procurator reverendi domini episcopi ||[137v] *Dertusem, dicens quod dicte cedule oblate supraproxime per dictum nobilem Iacobum de Aragonia dicto nomine ac contentis in ea, adherebat et adherere volebat et intendebat, volens illam hic pro oblata et repetita haberi.*

¶ [4] Al marge: *fori Aragonum.*

1437, agost 20. Seu de València.
Protest de Joan Mercader junior, en nom del braç reial, contra el protest anterior dels síndics d'Oriola i Alacant.

Surrexit inquam Iohannes Mercader iunior, alter ex iuratis et sindicis civitate Valentie, et nomine et pro parte totius brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni dixit verbotenus quod cedulis superius oblatis per dictos sindicos villarum oriole et Alicantis ac nobilem Iacobum de Aragonia, nomine precontento et contentis in eis, non consentiebat, imo dissentiebat expresse, protestando quod per dictas cedulas et ultraque illarum ac contenta in eis dicto brachio universitatum regalium dicti regni et singularibus illius preiudicium aliquod non posser aliquatenus generari.

Nou greuge del braç militar, nous protests i noves pròrrogues

1437, agost 20. Seu de València.
Pere Maça de Liçana, en nom de tot el braç militar, presenta un nou greuge.

Ulterius surrexit nobilis Petrus Maça de Liçana, miles, et nomine ac pro parte, ut dixit, brachii militaris dicti regni, obtulit coram dicto domino rege, locumtenens, ibidem in plena curia, quedam gravamina sive capitula in quodam quaterno papireo scripta supplicans humiliter eidem domino regi, locumtenens, nomine brachii ipsius quatenus dignaretur super eisdem capitulis sive gravaminibus de remedio iustitie provedire dictum autem quaternum gravaminum fuit in fine libri et stius post alia quaterna sive gravamina dicti brachii iam oblata quaternum.

1437, agost 20. Seu de València.
Protest dels braços eclesiàstic i reial contra el greuge presentat pel braç militar.

Quibus gravaminibus oblatis surrexit extimplo reverendus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius brachii ecclesiastici dicti regni, et dictus Iohannes Mercader, nomine ac pro parte totius brachii universitatum regalium dicti regni, dicentes quod in oblatione gravaminum predictorim et contentis in eis nullatenus consentiebant, imo dissentiebant expresse protestantes quod per contenta ||[138r] in eis si que sint que possent dictus brachiis vel singularibus illorum aliquatenus per obstare nequiret illis preiudicium aliquod generari.

Et etiem, dictus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius dicte curie ac trium brachiorum ipsius, supplicavit humiliter de cedula superius inserta per dictos sindicos villarum Oriole et Alicantis, ut predicitur, oblata copiam eis tradi et illam in processu presentis curie abseque responsione dicte curie minime continuari.

Et dictus dominus rex, locumtenens, iussit eis fieri atque tradi copiam de premissis. Et deinde continuavit curiam suppradictam ad diem crastina in eodem loco celebrandam.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt honorabilis Rodericus Falco, Iohannes Guallart, cancellariam regentes, Guillermus Pelegri, legum doctores, consiliarii dicti domini regis, et alii in multitudine numerosa.

1437, agost 20. Seu de València.
Protest de Pere Maça de Liçana contra un protest fet pel braç militar contra els poblats a fur d'Aragó.

Postquam[5] *autem omnia predicta fuerunt acta dictusque dominus rex, locumtenens, surrexit iam a suo regali solio iamdicto, omnibus de curia pedibus iam existentibus ac volentibus recedere a curia memorata, accessit ad dictum dominux regem, locumtenens, dictus nobilis Petrus Maça de Liçana, et nomine ac pro parte ut asservit brachii militaris dicti regni, dixit quod cedule superius pro parte nonnullorum asserentium fore populatos in dicto regno Valentie ad forum regni Aragonum oblate in curia iamdicta, dessuperque inserte ac contentis in ea nullatenus consentiebat, imo dissentiebat expresse, protestando quod per illam et contenta in ea, dicto brachio militari et singularibus illius preiudicium aliquod nullatenus generetur, ac dicens quod hec intendebat dare postmodum in scriptis prouti cum cedula huiusmodi seriei:* ||[138v]

Senyor molt alt,

Lo braç militar de la present cort no consent, ans dissent e contradiu, al protest volgut fer per alguns singulars del dit braç de la observança de fur d'Aragó en lurs heretats, com tots deien ésser poblats a un fur e a una ley en lo present regne, supplicant sia mercé de vós, senyor, benignament admetre la present contradicció e manar aquella continuar en lo procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, agost 20. Seu de València.
Nou greuge presentat per Pere d'Urrea i Jaume d'Aragó en nom dels poblats a fur d'Aragó.

Ac continuo accesserunt ad eundem dominum regem, locumtenens, a dicto regali solio iam elevatum semotumque paululum ab eo nobiles Petrus d'Urrea et Iacobo de Aragonia et nomine ac pro parte ut asserverunt nonnullorum populatorum in dicto regno Valentie ad forum regni Aragonum, obtelerunt tradiderunt quoddam gravamen in quadam papiri scedula scripti quod dictus dominus rex, locumtenens, iussit in presenti processu post alia gravamina dicti brachii iam oblata continuari.

¶ [5] Al marge: *post elevationi a solio.*

1437, agost 21. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die mercurii superius assignata paulo post solis occasum intitulata vicesima-prima mensis augusti anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc, curia iamdicta stetit in sui protestatione assueta quam pro repetita haberi voluit.

Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione dicte curie. ||[139r]

1437, agost 22. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die iovis dessuper assignata circa solis occasum, computata vicesimasecunda proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam supradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante.

1437, agost 23. Seu de València.
Pròrroga al dia 26 d'agost i protest dels braços del regne.

Succesive auem die veneris superius assignata paulo ante solis occasum, intitulata vicesi-matertia mensis augusti, eiusdem anni Nativitate Domini .M[i]CCCC[i]XXXVII.[i], ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis seriei sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, que seran comptats vint-e-sis dies del present mes d'agost, en aquest mateix loch.

Et illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, agost 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ceterum autem die lune dessuper assignata paulo post solis occasum qua computabatur vicesimasexta ||[139v] *predictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens predicti, continuavit ut ecce:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam, in dicta continuatione perseveravit.

1437, agost 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die martii superius assignata circa solis occasum, intitulata vicesima septima mensis augusti, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis dicendis.

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, agost 28. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

In posterum autem die mercurii dessuper assignata paulo ante solis occasum computata vicesimaoctava proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, accedens eandem curiam in persona, ||[140r] *nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffici, in modum qui sequitur continuavit:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, agost 29. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ad quam diem iovis superius assignatam, paulo post solis occasum, intitulata vicesimanona dicti mensis augusti eiusdem anni Nativitate Domini .M^{i}*CCCC*^{i}*XXXVII*^{i}*., ad curiam suppradictam, que in dictam sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens dictam curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit isto modo:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam, persevravit ut suppra.

1437, agost 30. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ceterum autem die veneris dessuper assignata circa solis occasum, computata tricesima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam, que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch. ||[140v]

Illi vero de curia dixerunt uod perseverabant in eorum solita protestatione quam pro repetita hic haberi voluerunt.

Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, agost 31. Seu de València.
Pròrroga al dia 2 de setembre i protest dels braços del regne.

Deinde autem die sabbati superius assignata paulo ante solis occasum, intitulata tricesima-prima et ultima mensis augusti, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam iamdictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, pretactus, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, setembre 2. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Rursus autem die lune superius assignata computata secunda mansis septembris, dicti anni .M°CCCC°XXXVII°., idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, conferens se personaliter ad dictam ecclesiam cathedralem, ubi more solito dicta curia fuerat congregata, in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, curiam continuavit iamdictam sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia pertiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione iamfacta. ||[141r]

1437, setembre 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die martis dessuper assignata intitulata tertia mensis septembris, anno quo suppra a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXVIIº., ad curiam suppradictam que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens predicti, in modum qui sequitur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut supra.

1437, setembre 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Post hec autem die mercurii superius assignata qua computabatur quarta proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, accedens ad curiam prelibatam que fuerat in dicta sede congregata, paulo post solis occasum, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens iamdicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia predicti stetit et perseveravit in sui solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, setembre 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die iuvos dessuper assignata paulo post solis occasum computata quinta dicti mensis septembris, anno iamdicto a Nativitate Domini Mº CCCCº XXXVIIº, idem honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, accedens ad curiam ||[141v] *suppradictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens preffixi, continuavit per hec verba:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit ut suppra.

Concessió del donatiu

1437, setembre 6. Seu de València.
Concessió per part dels tres braços del regne d'un donatiu per valor de 30.000 florins.

Adveniente autem die veneris ad celebrationem dictarum curiarum dessuper assignata intitulata sexta mensis septembris, anno preffixo a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXº VIIº., paulo post solis occasum, illustrissimo domini rege Navarre, locumtenens generali predicto, in dicta ecclesiam cathedrali civitate Valentie personaliter existente ac sedente in trono regali, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ac presentes fuerunt hii qui sequntur, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Berengarius de Vico, abbas Vallis Digne.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Guillermus de Pratis, procurator abbatis monasterii de Beniffaçano et comendatoris de Castell de Castells.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris Montealbano.
Frater Bernadrus Guda, procurator comentoris de Torrent. ||[142r]
Iacobus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesus Christi.

Pro brachio militari

Nobilis:

[*Col. A*]
Vicecomes Villenove.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus d'Urrea.
Berengarius de Vilaragut.
Iacobus d'Aragonia.
Galvannus de Villena.
Franciscus de Vilanova.

[*Col. B*]
Ludovicus de Vilanova.
Iaufridus de Thous.
Galcerandus Castella.
Ianuarius Rabaça de Proxita.
Ludovicus de Calatayu.
Perotus Pardo de la Casta.
Franciscus Maça.
Galcerandus de Vilanova.

Milites:

[*Col. A*]
Iacobus Romei, maior dierum.
Vitalis Castella Doriz, olim de Blanes.
Iohannes de Castellvi.
Iohannes de Vallterra.
Galcerandus de Borja.
Iacobus Ioffre.
Franciscus Vives.
Guillermus Raymundi de Vallterra.
Bernardus Iohan.
Bernardus Dezpuig..
Franciscus Navarro.
Iaufridus de Blanes.
Petrus de Castellvi.

[*Col. B*]
Iohannes de Natera.
Matheus Lançol.
Iohannes Tolsa.
Iacobus Romeu, minor dierum.
Perotus Mercader.
Galcerandus de Sentfeliu.
Iacobus Dezpuig.
Dominicus Masco.
Iohannes Roiz de Moros.
Galcerandus de Vilarig.
Guillermus Masco.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris. ||[142v]

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau.
Petrus Andreu.
Iohannes Aguilar.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative.
Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle.
Luchas Martorell, sindicus ville Algezire.
Iacobus de Roquamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Philippus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Dionisius d'Olit, sindicus ville Borriane.
Franciscus Navarro, sindicus ville Cullarie.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.
Iacobus Navarro, sindicus ville de Alcoy.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.

Prenominatis igitur de curia sic stantibus congregatis, surrexit statim reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, qui ibidem in plena curia nomine ac pro parte totius dicte curie ac trium brachiorum eiusdem ecclesiastici, videlicet militaris et universitatum regalium regni Valentie, coram dicto domino rege, locumtenens generali iamdicto, obtulit necnon legi et publicari ac in processu presente curie supplicavit continuari quandem papiri scedulam scriptam que ibidem lecta et publicata, tenorem qui sequitur continebat: ||[143r]

Senyor molt just,

Los tres braços, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals del regne de València, congregats en la present cort, per servey del molt excel·lent e molt poderós senyor lo senyor rey, no perquè y sien tenguts ne obligats per execució de la ceda a vostra gran senyoria per los dits tres braços, sots kalendari de vint del mes d'agost properpassat, offerta, nomenen a vostra molt gran senyoria trenta mília florins, valents treents trenta mília sous de moneda reyals de València, en via de subvenció o préstech fahedor al dit molt alt senyor rey, sots les condicions, retencions e promissions per vós, senyor, fetes en la dita cèdula contengudes, e en la resposta e acte fets en la oblació e acceptació de la dita cèdula per vostra senyoria, als quals se reffiren e no sense aquelles. Axí, emperò, que algú dels dits braços ne algun singular

de aquells, no puxa ésser executat ne marcat la un per l'altre. Supplicant vostra molt gran senyoria sia de sa mercé manar la present sceda ésser continuada en lo procés de la present cort.

Resposta del rei Joan a la concessió del donatiu

1437, setembre 6. Seu de València.
Resposta del rei Joan de Navarra, lloctinent general, a la concessió del donatiu fet pels braços del regne.

Quaquidem cedula lecta et utique publicata, ilico, dictus dominus rex, locumtenens preffixus, ad eandem cedulam e contenta in ea respondens, ibidem, legi et publicari iussit cedulam huiusmodi seriei:

Lo dit senyor rey, lochtinent, etc. accepta la nominació dels trenta mília florins per los dits tres braços feta, segons és contengut en la cèdula de la dita nominació, e aquella vos regracia, offerint-se entendre e complir ço que en l'altra cèdula s'és offert fer e complir. E mana aquella cèdula, ab la present resposta, ésser continuada en lo procés de la present cort.

Protests diversos contra les concessions demanades pels braços i noves pròrrogues

1437, setembre 6. Seu de València.
Protest del bisbe Alfons, en nom dels braços eclesiàstic i reial, contra les concessions que haja pogut demanar el braç militar i siguen perjudicials als interessos dels dits braços.

Et his dictis extimplo, surrexit suppradictus dominus episcopus Valentie, qui nomine ac pro parte, ut dixit, brachiorum ecclesiastici et universi-||[143v]*-tatum, civitatum et villarum regalium dicti regni Valentie, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac legi et publicari supplicavit quondam papyri cedulam scriptam que ibidem, lecta et publicata, extitit sub his verbis:*

Venia petita, etc.
Senyor molt just,
Com[6] la cort haja nomenada quantitat de trenta mília florins valents tre-cents trenta mília sous de moneda reals de València, en la subvenció faedora de present al

¶ [6] Al marge: *protestatio curie […] petitorum.*

molt alt e molt poderós senyor, lo senyor rey, segons en la cèdula ans de la present a aquella presentada, a la qual se refferen, és larch contengut. E los braços ecclesiàstich e real dubten que a vostra senyoria no sien stades demanades algunes coses per lo braç militar e o singulars de aquell, e per aquella atorgades, les quals porien redundar en gran dan e prejuhí de furs e privilegis, frenquees, libertats e bons usos del dit regne. E singularment dels dits braços ecclesiàstich e real, e o de algú de aquells o dels singulars de cascú de aquells. Per tal, los dits braços ecclesiàstich e real, ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, e ab la vènia que dessús, protesten que si algunes coses són e o seran demanades per lo dit braç militar, e o singulars de aquell, e per vostra senyoria atorgades, que en tant com són e o seran vistes fer o faran contra furs e privilegis, franquees, libertats e bons usos atorgats als dits braços ecclesiàstich e real, e o singulars de cascun de aquells, que no y consenten, ans *penitus* hi dissenten e contradien. E per les dites demandes o supplicacions e concessions, si algunes ne seran fetes, que per aquelles no puxa ésser fet o causat prejuhí als dits braços ecclesiàstich e real ne als singulars de qual-||[144r]-sevol de aquells, *conjuntum vel divisim*, ne als dits furs e privilegis, franquees, libertats e bons usos. Emperò, si algunes coses són o seran atorgades per vós, senyor, al dit braç militar e o singulars de aquell, que aprofiten o puxen aprofitar als dits braços ecclesiàstich e real, que los dits braços e o singulars de aquells se puxen de aquelles ajudar. Suppliquen encara los propis dits braços ecclesiàstich e real, que sia de vostra mercé manar continuar la present cèdula en lo procés de la present cort.

1437, setembre 6. Seu de València.

Protest de Pere Maça de Liçana en nom del braç militar contra les concessions que hagen pogut demanar els braços eclesiàstic i reial que siguen perjudicials als interessos del dit braç.

Sed continuo surrexit nobilis Petrus Maça de Liçana, miles, et nomine ac pro parte ut dixit totius brachii militari dicti regni, obtulit \coram/ dicto domino rege, locumtenens, legique et publicari supplicavit in plena curia cedulam subinsertam que ibidem, lecta et publicata, fuit et est tenoris sequentis:

Senyor molt alt,

Si alguna ceda, scriptura o protest és offerta a vostra molt gran senyoria per los braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals de la present cort, prejudicials o dampnosos al braç militar o singulars de aquell, lo dit braç militar dissent e contradiu a aquelles en quant sien prejudicials e dampnoses al dit braç e singulars de aquell. Supplicant sia de vostra mercé lo present dissentiment e contradicció manets continuar en lo libre de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1437, setembre 6. Seu de València.
Pròrroga al dia 9 de setembre.

His itaque per actis dictus dominus rex, locumtenens, curiam pretactam ad diem lune primo venturam que computabatur nona dicti mensis septembris, continuavit in eodem loco celebrandam.

Testes fuerunt ad predicta presentes Ludovicus Costo, miles, ||[144v] *Iohannes Guallart, iurisperitus consiliarius, Baltasar Torres, camerarius, Franciscus Baro, thesaurarius et Marchus Iohannes, scriptor portionis domini regis, locumtenens, preffixi, et alii in numero satis grandi.*

1437, setembre 9. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Post hec autem die lune superius assignata paulo post solis occasum computata nona mensis septembris eiusdem anni nativitati Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}., accedens ad curiam supradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregate, dictus honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius memoratus, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, predicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia perstiterunt in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus vero honorabilis vicecancellarius perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, setembre 10. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die martii ad celebrationem curie prenarrate dessuper assignata computata decima proxime dictorum mensis et anni, circa solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad curiam suppradictam, que fuerat in dicta sede more solito congregate, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus vero honrabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, setembre 11. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

||[145r] *Suppradictam \vero/ die mercurii superius assignata paulo ante solis occasum intitulata undecima dicti mensis septembris, eiusdem anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}., ad curiam prelibatam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit dicens:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perstitentibus in sui solita protestatione ut est moris.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, setembre 12. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Et die iovis dessuper assignata paulo post solis occasum que computabatur duodecima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem, que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata dixit quod perseverabat in protestatione iamfacta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, setembre 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die veneris superius assignata circa solis occasum intitulata ||[145v] *tertiadecima mensis septembris, anno iamdicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVII°., accedens ad curia suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens predicti, continuavit in modum sequentem:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia fuerunt protestati ut superius.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione.

1437, setembre 14. Seu de València.
Pròrroga al dia 16 de setembre i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die sabbati dessuper assignata intitulata quartadecima proxime dictorum mensis et anni paulo ante solis occasum, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, setembre 16. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die lune superius assignata paulo ante solis occasum computata sextadecima mensis septembris ||[146r]*anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem que in dicta sede fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis seriei sequentis:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante.

1437, setembre 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Imposterum autem die martii dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata decimaseptima proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata stetit et perseveravit in sui assueta protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, setembre 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die mercurii superius assignata circ solis occasum qua computabatur decimaoctava mensis septembris, anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., accedens ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, dictam ||[146v] *curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in hunc modum:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta quam pro repetita hic haberi voluit.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam, in continuatione dicte curie perseveravit.

1437, setembre 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die iovis dessuper assignata currente quinta hora post meridiem, ipsius diei intitulata decimanona proxime dictorum mensis et anni, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat mre solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Et tunc curiam iamdicta stetit et perseveravit in eorum solita protestatione.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

Continuació de les sessions

Cèdula presentada pel braç reial

1437, setembre 20. Seu de València.

Els síndics de Morella, Sogorb i Alacant, en nom de la resta de viles reials, presenten un escrit davant el rei Joan de Navarra.

Ceterum die veneris superius assignata computata vicesima mensis septembris, anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., currente una hora post meridiem ipsius diei, dicto domino rege Navarre, locumtenens, personaliter existente in dicta ecclesia cathedrali civitate Valentie sedenteque in ||[147r] *suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persone infrassequentes, videlicet:*

Pro brachio ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Petrus Vives, nomine antedicto.
Iohannes Gasco, eodem nomine.
Guillermus de Pratis, dicto nomine.
Frater Iohannes Dezpeio, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Marchus de Penyafiel, nomine iamdicto.
Frater Bernardus Guda, nomine prefixo.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Eymericus de Scintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Petrus de Scintillis.
Perotus Pardo.
Ludovicus de Calatayu.

[*Col. B*]
Petrus d'Urrea.
Petrus d'Ixar.
Ladro de Vilanova.
Ludovicus Pardo.
Ludovicus d'Abella.
Ianuarius Rabaça. ||[147v]

[*Col. B*]
Iacobus Romeu maior.
Iohannes de Castellvi.
Iacobus Ioffre.
Galcerandus de Borja.
Bernardus Iohan.
Iohannes Fabra.
Ausiasius March.
Manuel Rubiols.
Ludovicus de Soler.
Gracianus de Monsoriu.
Petrus Fabra.
Nicholaus Ioffre.

[*Col. B*]
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes de Claramunt, olim Bernardus de Vilarnau.
Iohannes Tolsa.
Petrus d'Odena.
Perotus Mercader.
Petrus de Natera.
Iohannes de Natera.
Iacobus Romeu minor.
Iohannes Tolsa.
Franciscus Vives.
Petrus Çabata, sindicus.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Crüilles.
Manuel Suau.
Iohannes de Gallach.

Ludovicus Bou.
Iohannes Marroma … sindici civitati Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus Xative.
Egidius Navarro, dicto nomine.
Nicholaus Figuerola, nomine antedicto. ||[148r]
Iohannes Çaffabrega, nomine sepedicto.
Iacobus Rochamora, eodem nomine.
Guillermus Agramunt, nomine iamdicto.
Dionisius d'Olit, predicto nomine.
Phelipus d'Ampuries, nomine preffixo.
Iohannes Casanova, dicto nomine.
Ieronimus Fenollar, iamdicto nomine.

Stantibus igitur congregatis omnibus suppradictis, surrexerunt statim Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle, Egidius Navarro, sindicus civitatis Sugurbii et Philipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis, et qualibet eorum unus videlicet post alium dicto nomine ac nomine et pro parte ut dixit aliarum villarum regalium dicti regni, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiri cedulam scriptam quam ibidem legi et publicari ac in presenti processu inseri et continuari et de eadem fieri atque tradi requisivit cuilibet dictarum universitatum regalium publicum instrumentum.

Decisió del rei Joan sobre el primer greuge presentat pel braç reial

1437, setembre 20. Seu de València.
Decisió del rei Joan de Navarra amb relació al primer greuge presentat pel braç reial.

Et dictus dominus rex, locumtenens, cedulas preoblatas notario et scribe presentis processu ilico tradi et deliberari mandavit et super requisitis dessuper per sindicos antedictos, videlicet, iam dicte cedule in dicta curia legerentur et publicarentur vel in dicto processu essent continuande aut de eis fieret seu traderetur ut supplicatum est publicatum instrumentum ||[148v]*vel non retinuit sibi delliberationem ac ilico per Bartholomeum de Reus, eius secretarium, ibidem in plena curia legi et publicari mendavit provisionem quam fecerat cum consilio examinatorum curie prelibate cuidam capitulo sive gravamini loquenti de inquisitionibus oblato primo loco per brachium universiatum regalium dicti regni, et per totam curiam pro comuni, dato contentam in quadam papiri cedula que ibidem lecta et publicata fuit per dictum secretarium cuiusque tenor dinoscitur esse talis:*

Lo[1] senyor rey de Navarra, lochtinent general, vist lo greuge per lo braç de les universitats e vile reals del regne de València denant ell en la present cort possat primer en ordre, e dat per comú per tota la cort, e supplicat lo dit greuge ésser proveït. Vista encara la cèdula per tots los braços a sa senyoria offerta lo vintén dia del mes d'agost proper passat, e la resposta a ells feta per lo dit senyor e acte per ell en la dita cort fet lo dit dia. Vista més avant la assignació per lo dit senyor feta als examinadors axí per part del senyor rey com per part de la cort e braços de aquella diputats que fossen presents per donar consell a ell sobre la examinació e provisió faedora en lo dit greuge per justícia, haüd consell de aquelles, proveeix e mana ab consell dels dits examinadors, que lo provilegi,[2] statut e ordinació del senyor rey en Jacme, de gloriosa memòria, fet e publicat en la sglésia de sancta Maria la Major de la ciutat de València, en plena cort, ||[149r] *.XII. kalendas febroarii anno Domini .M°CCC°. primo*, parlant de les enquestes, sie servat segons sa serie e tenor, no obstants les coses contra lo dit privilegi, statut e ordinació dites e al·legades.

E perquè és stat per alguns dels braços e persones de la cort demanat que lo dit privilegi, statut e ordinació fos servat, encara contra los jurats de València e occórrega probable dubitació si los dits jurats de València són compresos en lo dit privilegi, statut e ordinació, e tenguts a la observança de aquell. Per tal, lo dit seyor rey, lochtinent, ab consell dels dits examinadors, quant toque aquest cas e dubte dels dits jurats de València, ho remet al senyor rey, perquè declar e determene lo dit dubte segons a sa real magestat plaurà e serà ben vist. E ço que per sa senyoria serà determenat proveeix e mana lo dit senyor rey, lochtinent, sie servat e mes en execució.

Resposta del bisbe de València, en nom dels tres braços, a la decisió del rei Joan

1437, setembre 20. Seu de València.

Resposta del bisbe Alfons, en nom dels tres braços del regne, a la decisió del rei Joan de Navarra amb relació al primer greuge presentat pel braç reial.

Quaquidem[3] *provisione sive cedula lecta et utique publicata surrexit ilico dictus reverendus dominus episcopus Valentie, qui nomine ac pro parte ut dixit totius curie suppradicte, cum multiplici graciarum actione regraciavit eidem domino regi, locumtenens, necnon acceptavit provisionem eandem, supplicans eidem humiliter quatenus alia gravamina in presenti curia oblata dignaretur, ut citius fieri posset per iusticiam providere dicens ulterius quod si alique*

¶ [1] Al marge: *gravaminis promisu de tabula tinenda et inquisitione fienda […]iuxta privilegium.*
¶ [2] Senyal al marge: *quod ets in .LI. privilegio a carta .XXXXI.*
¶ [3] Al marge: *receptio provisionis per episcopus contra dictium.*

universitates seu singulares persone curie precontente contradixerint verbo vel scriptis seu contradicere ||[149v] *intendebant provisioni suppradicte et tam per cedulas iam oblatas quam alias dicta curia in talibus cedulis seu contradictionibus factis seu fiendis dissentiebat expresse et in illis nullatenus consentiebat, quinimo supplicabat tales cedulas sive contradictiones nequequam admitti vel audiri et de eisdem copiam fieri atque tradi curie suppradicte antequam in presenti processu continuentur.*

Protest del braç reial contra la resposta del bisbe de València

1437, setembre 20. Seu de València.

Protest de Nicolau Figuerola, síndic de Morella, en nom de part del braç reial, contra la resposta del bisbe Alfons feta en nom dels tres braços del regne.

Hisque dictis surrexit extimplo dictus Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle, et nomine ac pro parte ut asservit nonnullarum universitatum regalium dicti regni, non consentiens imo expresse dissentiens in acceptatione seu responsione eiusdem domini episcopi quam fecerat ut preffertur nomine dicte curie obtulit necnon eodem met instanti nonnulli alii ex dictis sindicus sive procuratoribus universitatum regalium predictarum, nomine ac pro parte dictarum universitatum obtulerunt ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, quasdam papiri cedulas scriptas ut dicebant dissentimenta et protestationes contra provisionem sive cedulam superius publicatam et alia in se contentis, quas ibidem legi et publicari ac in presenti processu continuari et de eisdem fieri atque tradi requisiverunt cuilibet dictarum universitatum publicum instrumentum. Dicentes ulterius quod contra acceptationem seu responsionem per dictum dominum episcopum nomine dicte curie ut predicitur factam in qua minime consentiebat darent et offerent suas cedulas et dissentimenta postmodeum in scriptis.

Protest de part del braç militar contra la decisió del rei Joan sobre el primer greuge del braç reial i noves pròrrogues

1437, setembre 20. Seu de València.

Protest de Pere Maça de Liçana, Hug de Cardona i Gracià de Monsoriu, procurador de Francesc Gilabert de Centelles, contra la decisió del rei Joan sobre el primer greuge presentat pel braç reial.

Inquam nobiles Petrus Maça de Liçana et Hugo de Cardona, ||[150r] *ac etiam Gracianus de Monsoriu, miles, procurator assertus nobilis Francisci Gilaberti de Scintillis, et alii nonulli de dicto brachio militari, dixerunt quod in provisione gravaminis suppradicta superius publicata in eo, videlicet, dum taxat quod tangere sive comprehendere videatur seu possit tacite vel expresse*

et cuilibet eorum officiales, vassallos sive iuredictiones nullatenus consentiebat imo dissentiebant expresse, dicentes quod hec dare et offerre intendebant postea in scriptis.

Dictus vero dominus rex, locumtenens, cedulas superius oblatas et etiam offerendas per iamdictos super his per totam presente diem tradi et liberari mandavit notario et scribe resentis processus. Et super protestatis et requisitis ac dissentimentis prelibatis et utrum dicte cedule ibidem publicarentur vel ne seu fieret aut traderetur de eisdem publicum instrumentum vel ne retimit sibi delliberationem. Et exinde curiam memoratam ad diem martii primo venturam que computabitur vicesima quarta huius mensis septembris continuavit in eodem loco celebrandam.

Presentes ad hec fuerut testes Iohannes Gallart, Rodericus Falco, legum doctores, consiliarii et cancellaria regentes; Matheus Iohannis, scriptor portionis et Gaspar de Turribus, camerarius domini regis, predicti, et alii in numero satis grandi.

1437, setembre 24. Seu de València.
Pòrroga per al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die martii superius asignata intitulata vicesimaquarta proxime dicti mensis septembris eisdem anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVII^{i}., paulo ante solis occasum, accedens ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, eandem ||^{150v} *curiam inpersona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis seriei sequentis:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdictam stetit et perseveravit in eorum solita protestatione.

Et dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, perseveravit in dicta continuatione.

1437, setembre 25. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die mercurii superius assignata computata vicesimaquinta proxime dictorum mensis et anni, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens circa solis occasum, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, prefixi, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest meteix loch.

Illis vero de curia perstitentibus in suis protestationibus assuetis.

Dictoque honorabilis cancellariam regente perseverante.

1437, setembre 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die iovis dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesimasexta mensis septembris anno iamdicto a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXVIIº., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit ut ecce: ||[151r]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta in sui solita protestatione persitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

1437, setembre 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Rursus autem die veneris superius assignata circa solis occasum computata vicesimaseptima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Tunc vero curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, setembre 28. Seu de València.
Pròrroga al dia 1 d'octubre i protest dels braços del regne.

Succesive autem die sabbati superius assignata intitulata vicesima octava mensis septembris anno iamdicto a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXVIIº., accedens ad curiam supradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimarts primervinent, en aquest mateix loch. ||[151v]

Et tunc illi de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, octubre 1. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Imposterum autem die martis superius assignata computata prima mensis octobris anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., paulo ante solis occasum, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabent in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus autem regens cancellariam perseveravit in continuatione iam facta.

1437, octubre 2. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die mercurii superius assignata paulo post solis occasum intitulata secunda proxime dictorum mensis et anni, conferens se personaliter ad dictam ecclesiam cathedralem, ubi more solito dictam curia fuerat congregata, dictus autem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenens, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch. ||[152r]

Dicta vero curia in sui solita protestatione ut superius perstitente.

1437, octubre 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem iovis dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata tertia dicti mensis octobris eiusdem anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens

ad curiam supradictam, que in dicta sede fuerat congregata more solito, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, iamdicti, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia sepedicta perseveravit in sui solita protestatione iam dessuper oblata.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione curie iamfacta.

1437, octubre 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ad quam diem veneris superius assignatam iam post solis occasum qua computabatur quarta eisdem mensis octobris, idem honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, ad curiam predictam accedens, curiam eandem in dicta sede congregatam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, preffixi, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia fuit ut superius protestata.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit ut suppra. ||[152v]

1437, octubre 5. Seu de València.
Pròrroga al dia 7 d'octubre i protest dels braços del regne.

Die quoque sabbati dessuper assignata intitulata quinta mensis octobris anno predicto a Nativitate Domini .Mºccccºxxxviiº., currente quinta hora post meridiem, ipsius diei ante solis occasum, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellariam, accedens curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenens, continuavit sub verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia stiterunt et perseverarunt in eorum protestationibus assuetis, quas pro repetitis hic haberi denuo voluerunt.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in predictis.

1437, octubre 7. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die lune superius assignata currente iam septima hora post meridiem ipsius diei post solis occasum computata septima proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam suppradictam, que in sede preambula extiterat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, pretacti, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et dicta curia stetit et perseveravit in suis protestationibus assuetis.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam perseveravit.

1437, octubre 8. Seu de València.
Pròrroga a la una de la vesprada del mateix dia.

Inquam die martis superius assignata ante prandium, intitulata octava eiusdem mensis octobris anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, memoratam, conferens se personaliter ad curiam iamdictam que in sede preambula fuerat more solito ||[153r] congregata, curiam sepedictam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, predicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a la una hora aprés mig jorn \del mateix dia/, en aquest mateix loch.

Et tunc curia pretacta perstetit in suis protestationibus preoblatis ac dessuper repetitis.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione preffacta.

1437, octubre 8. Seu de València.
Pròrroga a les dues de la vesprada del mateix dia.

Ad quam diem et horam suppra proxime assignatam, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad curiam memoratam accedens, que in dictam sede fuerat congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a les dues hores del mateix dia aprés mig jorn, en aquest mateix loch.

Curia vero iamdicta in sui solita protestatione perstitente, ut suppra.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante in iamdictis.

1437, octubre 8. Seu de València.
Pròrroga a les tres de la vesprada del mateix dia.

Insuper autem eadem die martii currente secunda hora post meridiem ipsius diei, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad curiam eandem accedens, que in sede prelibata fuerat congregata, curiam predictam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a les tres hores del mateix dia, aprés mig jorn, en aquest mateix loch.

Curie vero prefixa in sui solita protestatione perstitente ut superius.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in iamdictis.

1437, octubre 8. Seu de València.
Pròrroga a les quatre de la vesprada del mateix dia.

Currente autem tertia hora eiusdem diei post meridiem, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accessit ad curiam iamdictam, que in dicta sede fuerat ||[153v] *more solito congregata, et in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, curiam ipsam continuavit dicens:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al toch de les quatre hores primervinents, en aquest mateix loch.

Et dicta curia perseveravit in protestationibus suppradictis.
Dictus vero honorabilis regens cancellariam stetit in dictam continuatione.

1437, octubre 8. Seu de València.
Pròrroga a les cinc de la vesprada del mateix dia.

Post hec vero currente quarta hora superius assignata post meridiem, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad curiam suppradictam accedens, que fuerat in dicta sede congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenens, per modum subscriptum continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al toch de les cinch hores primersvinents, en aquest mateix loch.

Eadem curia in suis solitis protestationibus perstitente.
Et dicto honorabilis cancellariam regente perseverante ut suppra.

Capítols i condicions per al pagament del donatiu

1437, octubre 8. Seu de València.
Alfons, bisbe de València, en nom dels tres braços del regne, presenta els capítols i les condicions per a pagar a través de les generalitats els 30.000 florins de donatiu concedits a la corona.

Et post paululum eadem die martis intitulata octava predictorum mensis et anni, currente aduch dicta quarta hora ipsius diei post meridiem, dicto domino rege Navarre, locumtenenti generali, preffixo, in ecclesia catedrali memorata personaliter existente sedenteque in trono regali, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt pro actibus infrascriptis per agendis ac presentes fuerunt hii qui sequntur, videlicet:

Pro brachio ecclesie

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie et sancti Georgii.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, procurator et ɣconomus capituli sedis Valentie.
||[154r] *Guillermus de Pratis, procurator domini abbatis de Benifaçano ac comendatoris de Castell de Castells.*
Frater Marchus de Penyaflor, procurator maioralis de Quart.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.
Frater Iohannes Dezpeio, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Bernardus Blasii, procurator magistris Mercedeis Ordinis Captivorum.
Iacobus Bellido, presbiter, procurator venerabilis prioris domus monasterii Vallis Ihesus Christi.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Petrus Maça de Liçana.
Petrus d'Urrea.
Iohannes de Proxita.
Berengarius de Vilaragut.
Iaufridus de Thous.
Ianuarius Rabaça.
Franciscus Maça.

Ladro de Vilanova.
Ludovicus d'Abella.
Iacobus de Vilaragut.
Michael Iohannis de Calataiubio.
Perotus Pardo.
Iohannis de Castellvi.

[*Col. B*]
Iacobus Romei, minor dierum.
Petrus Mercader.
Iacobus Ioffre.
Iohannes Roiz de Moros.
Iacobus Dezpuig.
Bernardus Iohannis.
Iohannes Roca.
Gabriel Navarro, milites.
Iohannes de Claramunt, olim de Vilarnau.
Petrus de Natera.
Iohannes de Natera.
Manuel Rubiols.
Petrus Çabata, domicelli, sindicus.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruïlles.
Manuel Suau, iurati.
Iohannes de Gallach.
Petrus Andreu.
Ludovicus Bou.
Iohannes Marroma … sindici Valentie.
Ludovicus Tallada, sindicus civitate Xative. ||[154v]
Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbii.
Luchas Martorell.
Iohannes Çafabregues, sindici ville Algezire.
Iacobus de Rocamora, sindicus ville Oriole.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Climent, sindicus ville Paniscole.
Felippus d'Ampuries, sindicus ville Aliquantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyent.

Quibus sit stantibus congregatis surrexit statim dictus reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, in nomine ac pro parte ut ayt totius dicte curie ac trium brachiorum eiusdem, ecclesiastici, videlicet, militaris et universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac pro Bartholomeum de Reus, eius secretarium, legi publice petitit et requisivit ac in presenti processu continuari quandam papiri scedulam scriptam, quam cum dictus secretarius cepisset legere et publicare ibidem, in plena curia, ilico, dictus dominus rex, locumtenentis, dixit quod dictam cedulam habebat et habere voluit de verbo ad verbum, de prima linea usque ad ultimam pro lecta et publicata. Mandans illam in presenti processu et actibus eiusdem inseri et continuari, cuius tenor sequitur et est talis:[4]

Molt excel·lent senyor,

Los[5] tres braços de la cort de regne de València, attenent que per les necessitats del molt alt senyor rey, són stats profferts al dit senyor per la present cort trenta mília florins, valents tres-cents trenta mília sous reals de València, graciosament, jatsia no y sien tenguts o obligats a fer la dita subvenció, la qual subvenció és stada feta sots confiança que vós, senyor, provehirets tots los greuges offerts per los tres braços e singulars d'aquells a vostra senyoria, e ab les condicions, promissions e retencions en les cèdules ab vostra senyoria concordades, e a aquelles offertes contengudes, les quals coses fa la dita cort sens prejuhí de furs e privilegis, e que·n l'esdevenidor no sia ne puxa ||[155r] ésser tret a ús o a conseqüència, los quals .XXX^{M}. florins valents .CCCXXX^{M}. sous, sien pagats de les generalitats dels capítols, los quals de present offiren a vostra senyoria, e los quals són del tenor següent:

Primerament, que·s pach de tot bestiar de quina natura sia, així bous, vedelles, moltons, cabrons, porchs com altres qualsque sien, o per qualque nom sien o puxen ésser appel·lats, qui seran trets del regne de València per aquell o aquells qui·ls trauran o traure faran, per lliura de diners: .I. sou .VI.

Emperò del dit capítol són exceptats tots los bestiars los quals exiran o seran trets fora·l dit regne per portar aquells a stremo o arbejar, e o a stiuar ab voluntat e propòsit de tornar aquells dins lo dit regne. E així mateix, ne sien exceptats los bestiars qui de altre regne vendran a erbejar en lo dit regne, e aprés se'n tornaran fora·l dit regne. E que entrant e exint ab lur criaçó no·ls sia fet embarch algú ne sia comptat lo dit bestiar, ans per sol sagrament sien creguts que aquell mateix bestiar és lo qui entrà a erbejar, lo qual sagrament haja a fer lo senyor del bestiar o lo majoral de la cabanya de aquell en poder del col·lector del dit dret, qui starà en lo primer loch on entrarà o exirà lo dit bestiar.

¶ [4] Al marge: *habita pro lecta.*
¶ [5] Al marge: *[…] impositionis per solutione proferte.*

Ítem, de tots cavalls, rocins, muls, mules, egües e pollins, bous, vaques e àsens e qualsevulla altres bèsties per qualsevol nom sien nomenades que seran tretes del dit regne, per terra o per mar, o per aygua dolç, sia pagat per aquell o aquelles qui les trauran o traure faran, per lliura de diners: .I. sou, .VI.

Exceptat los qui trauran per a son propri ús. E de açò sia cascú creegut per son sagrament. E si cas era que de les dites bèsties que traurà per a son propri ús, venien, daven o alienaven fora·l dit regne, per virtut del dit sagrament sien tenguts de manifestar aquella o aquelles al col·lector del dit dret qui starà en lo primer loch per on tornarà, e pagar lo dit dret. Exceptat encara qualsevol de les dites bèsties e altres les quals entraran dins lo dit regne per exivernar o erbejar, les quals, ab les criaçons, se'n puxen tornar sens pagar algun dret, e que sien creeguts per son propri sagrament.

Ítem, si hòmens strangers fora los del regne trauran o traure faran fora·l dit regne cavalls, rocins, muls, mules o de les altres bèsties dessús dites, sien tenguts pagar per lo preu que costat los hauran, o per la justa extimació de aquelles, per lliura de diner: .IIII. sous

Exceptat les bèsties que·ls dits strangers hauran meses dins lo dit regne per ||[155v] a son propri ús e aquelles traure volran, de les quals no sien tenguts pagar algun dret. De les quals coses sien creeguts per son sagrament.

Ítem, de tot hom qui metrà en lo dit regne o traurà de aquell sclaus o sclaves, sia tengut pagar per la vàlua o justa extimació d'aquells, per lliura de diners: .III. diners. Exceptats aquells qui seran habitadors del dit regne e trauran alguns dels dits sclaus per a sa propria servitut e ús, e aquells sien tenguts tornar dins lo dit regne. E si no u feyen, sien tenguts pagar lo dit dret. E de açò sien creguts per lur propi sagrament.

Ítem, de tot or, axí obrat com per obrar e argent obrat, perles e pedres fines qui serà tret de regne de València per mar o per terra, per portar en qualsevol parts fora·l dit regne, sia tengut pagar per lliura de diners de la vàlua o justa extimació de aquell: .VI. diners.

Exceptat moneda e vexella d'argent, anells e joyells qui los habitadors del dit regne volran traure per a son propri ús, sien tenguts tornar aquells dins lo dit regne, Exceptat la moneda, de les quals coses sien creeguts per son propri sagrament. E si aquelles daran, vendran o alienaran fora·l dit regne, sia tengut mijançant sagrament manifestar les coses que haurà venudes o transportades, e pagar lo dit dret.

Ítem, de totes vànoves, cubertors, camises, clotxetes, e altres qualsevol joyes les quals no paguen ni han acostumat pagar en lo capítol del General appel·lat «De la quinquelleria», qui seran tretes del regne de València a qualsevol ús, sia pagat per aquell o aquells qui les trauran o traure les faran, per lliura de diners: .VI. diners.

Són-ne, emperò, exceptats los del regne de València qui per son lit e propri ús trauran vànoves, cobertors e lançols e altres forniments de lits, e de les dites coses sien creeguts los qui aquelles trauran del dit regne per lur sagrament, lo qual hajen

a prestar en poder del col·lector del dit dret qui starà en lo derrer loch del regne per on exiran.

Ítem, tothom qui traurà libres del dit regne de qualsevol natura o sciència sien, sia tengut pagar de ço que costaran, o per la justa extimació de aquells, per lliura de diners: .IIII. sous.

Exceptat tots aquell o aquells qui haurà o hauran meses en lo present regne per a son propri ús o servitut dels dits libres, los quals se'n puxen tornar librement sens pagar algun dret, de les quals coses sia o sien creeguts per son sagrament. Encara ne sien exceptats los habitadors del dit regne qui·ls trauran per anar a studiar o per a lur propri ús, o trameses los seran per lurs parents e amichs. ||[156r]

Ítem, tothom qui traurà portadores del dit regne de València, per a qualsevulla ús, pach per cascun parell de les dites portadores, ultra lo dret qui és ja imposat de general, per fusta obrada: .I. sou .VI. diners.

Ítem, tothom qui traurà del dit regne fustanis de qualsevol ley sien per qualsevol ús, pach per lliura de diners de ço que costat hauran, o per la justa extimació de aquells, ultra lo dret ja imposat per general en los dits fustanis, hun sou. E així, emperò, que los drets del precedent capítol a aquest e del present sien exigits e levats en la vila de Oriola e son terme solament, e apresent no en altre loch del dit regne, e no sien compresos en lo pagament que Oriola fa per la concòrdia o avinença feta ab lo dit General en dies passats.

Ítem, si en los dits capítols *coniuctim vel divisim* serà feta o comés frau algú, e aquells serà provat, sia encorregut lo qui haurà comés e consentit en lo dit frau en pena de sexanta sous e de pagar lo dret en doble per quantesque vegades les dites coses cometrà o consentrà.

Ítem, que si en los dits capítols o algú d'aquells havia o·s seguia dubitació alguna, los dits capítols e dubtes hajen ésser declarats e interpretats per los dits diputats del regne, o per la major part d'aquells, puix n·i haja de cascun braç o per lurs lochtinents locals. En les quals generalitats sia comprés lo senyor rey e reyna e vós, senyor, e totes e qualsevol persones de qualsevol ley, dignitat, condició o stat sien, així ecclesiàstiques com setglars, e així christians, moros com juheus. E així stranys com privats.

E per execució de les dites coses plàcia a vós, senyor, fermar los dits capítols e coses següents:

Primerament,[6] que los diputats, per complir la dita profferta, puxen vendre e carregar censals ab carta de gràcia e fer tots altres contractes que·ls appareran

¶ [6] Al marge: *potestas carricamendi censualia*.

ab aquells pactes, penes, juraments e obligacions que ab los contrahents se poran concordar e avenir.

Ítem, que lo senyor rey ne la senyora reyna ne vós, senyor, ne son governador o altre qualsevol official per gran poder que haja, no puxa ne puxen ||[156v] entrametres de les coses en la present proferta o subvenció contengudes, ne de les coses toquants aquella en qualsevol manera.

Ítem,[7] que sien liurades totes e qualsevol cartes, actes e scriptures o provisions fahents o toquants en qualsevol manera la present proferta, franques de segell e de qualsevol altres drets.

Ítem, que totes e qualsevulla quantitats que exiran dels presents capítols hajen a servir a pagar los interesses dels dits .XXX^{M}. florins carregadors. E tot ço que sobrarà dels dits arrendaments e vendes dels dits capítols servesca e haja a servir a quitament dels censal o censals que per los dits .XXX^{M}. florins seran venuts e carregats. Enaxí que no puxen ésser convertides en altres usos ne en contractes ja carregats per lo dit General, sinó en los presents.

Ítem, que plàcia a vós, senyor, cometre a dues persones de cascun braç, per cascun braç elegidores, les quals hajen plen poder de reveure, ruminar, tolre e affegir en los presents capítols concordalment, no mudada substància d'aquells. E nomenen a vostra senyoria, per lo braç de la Ecclésia, lo reverent mestre de Muntesa e micer Johan Gascó. Per lo braç militar, mossén Luís d'Abella e mossén Pere de Castellví. E per lo braç de les ciutats e viles reals, micer Johan de Gallach e micer Luís Tallada.

Ítem, que vós, senyor, en nom e persona del senyor rey e vostra, jurets en plenera cort de tenir e observar e fer observar e tenir los presents capítols e totes e sengles coses en aquells contengudes.

Jurament del rei Joan dels capítols del donatiu

1437, octubre 8. Seu de València.

El rei Joan de Navarra accepta i jura els capítols i condicions proposades pels braços del regne per a pagar el donatiu.

Pro responsione vero dicte cedule ac contentis in ea, dictus dominus rex, locumtenentis, ibidem, in plena curia, per dictum eius secretarium legi et publicari mandavit extimplo quandam papiri cedulam scriptam que ibidem, lecta et publicata extitit sub his verbis:

Al dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, plau que·ls drets e coses contengudes en los capítols dessús dits sien imposats, levats e exigits. E encara loa,

¶ [7] Al marge: *franquitas sigilli*.

aprova e conferma tots los dits capítols e coses en aquells contengudes segons lur ||[157r] sèrie e tenor. Però, per tot açò no entén ni és sa intenció que per los dits capítols e coses en aquells contengudes sia fet prejuhí algú al dit senyor rey, e senyaladament en haver e exigir los dits .XXX^{M}. florins segons li és stat profert e acceptat en altres cèdules. E comet e dona plen poder als vicecanceller e batle general los quals, ab les persones eletes per los dits \tres/ braços, puxen reveure, ruminar, tolre e affegir en los dits capítols tots concordantment, no mudada substància de aquells.

Ac[8] *ilico post premissa, idem dominus rex Navarre, locumtenentis, prefixus, nomine ac in persona domini regis, predicti, atque sui iuramenti ibidem in plena curia ad dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia manibus suis super quodam libro missali corporaliter tacta, capitula preinserta per dictum dominum episcopum Valentie, nomine totius dicte curie, ut predicitur, oblata omniaque et singula in eis contenta cum retentionibus tamen et aliis, ac sub forma et tenore responsionis sue preinserte, tenere et observare.*

Petició del rei Joan als braços que l'alliberen del jurament de no abandonar el regne fins que finalitzen les corts

1437, octubre 8. Seu de València.

Per necessitats de la corona, el rei Joan de Navarra, lloctinent general, demana als braços del regne que l'alliberen del jurament de no abandonar el regne de València fins que finalitzen les corts.

Hisque[9] *per actis dictus dominus rex, locumtenens, exposivit curie antedicte quod cum ispe propter nonnulla negotia que sibi occurrebant credebat de presenti necessario exire a dicto regno Valentie quod facere quomode nequiret obstante iuramento per eum superius sub kalendario de .XX. die mensis augusti proxime lapsi prestito inter alia de non exeundo a dicto regno Valentie huiusmodi generalibus curiis per durantibus donech providerit per iustitiam gravamina in dictis curiis oblata et offerenda, ut ibidem expressatur fuit propterea depretatus curiam antedictam quatenus permitteret ac locum daret ut dicto non obstante iuramento de eorum voluntate ipse posset libere a dicto regno Valentie exire offerens se ac promittens illis de curia pretacta quod hinc ad vicesamem octavam diem huius mensis octobris ipse personaliter rediret ad hanc civitatem Valentie et faciet omnia et ad implebit \ad/ que virtute dicti iuramenti fuerat et est astrictus.*

¶ [8] Al marge: *iuramenti egis de observare cartam.*
¶ [9] Al marge: *licentia retenendi petita per regem.*

Resposta dels braços del regne, nou jurament del rei Joan i noves pròrrogues

1437, octubre 8. Seu de València.

Els braços del regne alliberen el rei Joan de Navarra, lloctinent general, del seu jurament de no abandonar el regne de València fins que finalitzen les corts.

Illi autem de curia habito prius inter eos aliquali brevi colloqio, responderunt post paulalum dicentes quod eis placebat dum tamem ad hec se astringet ipse dominus rex, locumtenens, medio iuramento.

1437, octubre 8. Seu de València.

El rei Joan de Navarra, lloctinent general, jura que abans del 28 d'octubre estarà present a la ciutat per a continuar les corts.

Et[10] *de facto idem dominus rex, locumtenens aduch in dicto regali trono sedens, ut est moris, iuravit sponte in plena curia ad dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia manibus suis super dicto libro missali corporaliter tacta quod hind ad .XXVIII. diem mensis octobris inclusive redierit seu rediret personaliter ad hanc civitatem Valentie, et tunc faciet et adimplebit omniam querumque facere debet et est* ||[157v] *astrictus per iuramentum per eum superius prestitum ut preffertur tamquam si hec non essent subsequta. Et deinde curiam memoratam continuavit de die in diem hinc ad dictam .XXVIII*[A]*. diem huius mensis octibris inclusive in eodem loco celebrandam.*

Presentibus[11] *ad hec pro testibus Lupo de Vega, milite, cancellario, Iohanne Guallart, Bernardo Frexineto, iurisperitis consiliariis, Marcho Iohannis, scriptore porcioniis eiusdem domini regis, locumtenentis, et aliis in multitudine satis ampla.*

1437, octubre 26. Seu de València.

Pròrroga al dia 29 d'octubre i protest dels braços del regne.

Deinde[12] *autem die sabbati superius assignata circa solis occasum, computata vicesimasexta mensis octobris anno iamdicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem que in sede preambula fuerat more solito congregata, in persona,nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, dixit eo quod dies crastina ad quam ipsa curia fuit continuata est*

¶ [10] Al marge: *iuramenti regis de redeundo*.
¶ [11] Al marge: *continuatio curiis una de die in die*.
¶ [12] Al marge: *continuatio curia ubi est festium*.

dies dominica et dies lune proxime ventura ad quam et ultimate dicta curia continuata extiterat est dies festi beatorum Simonis et Jude apostolorum. Et ob hoc dicta continuatio veniebat ad diem martii proxime secunturam continuavit in forma sequenti:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al dit dia de dimarts \primervinent/, en aquest loch mateix.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Dictoque honorabilis cancellariam regente in predictis perseverante.

1437, octubre 29. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die martii dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesimanona proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellari, accedens ad curiam eandem que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia prelibata stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in iamdictis.

1437, octubre 30. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps vero die mercurii dessuper assignata paulo post solis occasum qua compu-||[158r]*-tabatur tricesima proxime dictorum mensis et anni, preffactus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, curiam enadem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit sub his verbis:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus quoque honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1437, octubre 31. Seu de València.
Pròrroga al dia 2 de novembre i protest dels braços del regne.

Successive autem die iovis superius assignata circa solis occasum qua computabatur ultima proxime dictorum mensis et anni preffatus, honorabilis Rodericus Falconis, regens cancellaria accedens ad curiam prelibatam que in sede preambula fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit sub verbis sequentibus:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dissapte primervinent, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia in eorum solitis protestationibus perseverantibus.
Dictoque honorabilis regente cancellaria in predictis perseverante.

1437, novembre 2. Seu de València.
Pròrroga al dia 4 de novembre i protest dels braços del regne.

Preterea vero die sabbati dessuper assignata ante solis occasum computata secunda mensis novembris anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, cancellaria regens, accedens ad curiam memoratam, que in preambula sede more solito fuerat congregata, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato predicti domini regis, locumtenentis, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Dicta quoque curia perseveravit in suis solitis protestationibus.
Et preffactus honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1437, novembre 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Adveniente autem die lune superius assignata paulo post solis occasum computata quarta proxime dictorum mensis et anni predictus, honorabilis Rodericus Falco, rgens cancellaria, accedens ad curiam sependictam que in preambula sede fuerat more solito congregata, curiam ||[158v] *eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit in modum qui sequitur:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et dicta curia perseveravit in suis solitis protestationibus.
Dicto honorabilis regente cancellaria in predictis perseverante.

1437, novembre 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die martis dessuper assignata post solis occasum computata quinta dictorum mensis et anni preffatus, honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam memoratam que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit verbis dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in suis solitis protestationibus persistente.
Et honorabilis regente cancellaria in predictis perseverante.

1437, novembre 6. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, prorroga les corts de dia en dia al primer dia de febrer no festiu.

Imposterum vero die mercurii dessuper assignata intitulata sexta dicti mensis novembris, anno predicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, currente iam duodecima hora ipsius diei, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, sepedictus, accedens ad curiam sepradictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort de dia en dia al primer dia del mes de febrer primervinent, si feriat no serà, en altra manera al primer dia aprés no feriat, en aquest mateix loch, notifficant a la dita cort e tres braços d'aquella que lo dit senyor rey, lochtinent, tots jorn de la dita continuació entendrà e provehirà en los fets e actes de la dita cort ab los que s'i trobaran presents en la dita cort tro a conclusió de la dita cort, inclusive.

Dicta vero curia in sui solitis protestationibus persistente.
Ac dicto honorabilis cancellaria regente, perseverante ut suppra.
Presentes ad hec fuerunt testes Iohannes Gallart, notarius, Iohannes Rull, scriptor Valentie degentes, et Michael Iohan, virgarius audientie domini regis, locumtenentis, prefixi. ||[159r]

El rei Alfons demana ajuda i que els greuges es resolguen després de la concessió del donatiu. Nova pròrroga

1438, gener 7. Seu de València.

El bisbe de Lleida, Guillem de Vic i Galceran de Requesens, missatgers del rei Alfons el Magnànim, presenten als braços del regne una carta del rei en què sol·licita tota l'ajuda que siga posible, i que els braços del regne accepten que, davant la gran quantitat de greuges presentats, es puguen resoldre després de la concessió del donatiu.

Post hec enim die martis computata septima mensis ianuarii anno a Nativitate Domini .Mºcccºxxxº. octavo, dicto illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens generali, iamdicto, in dicta ecclesia cathedrali personaliter existente sedenteque in suo regali trono, ut est moris pro actibus infrascriptis peragendis ad curiam preambulam convenerunt presentesque fuerunt hii qui sequntur:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Frater Bernardus Lorenç, abbas monasterii de Benifaçano.
Petrus Vives, presbitero, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, procurator et yconomus capituli sedis Valentie.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.
Guillermus de Pratis, procurator comendatoris de Castell de Castells.
Frater Iohannes Despeio, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Bernardus Blasii, procurtor magistri Mercedis ordinis captivorum.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Inclitus infans Enricus, magister ordinis sancti Iacobi de Spata et dominus civitatis Sugurbii.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus de Sintillis.
Galvannus de Villena.
Ianuarius Rabaça.
Iaufridus de Thous.
Galcerandus Castella.

[*Col. B*]
Franciscus de Vilanova.
Manuel de Vilanova.
Perotus Pardo.

Ludovicus Pardo.
Ludovicus de Calatayu.
Franciscus Maça.
Ludovicus d'Abella.
Iohannes de Castellvi. ||[159v]

[*Col. A*]
Iohannes Roiz de Moros.
Petrus Fabra.
Iacobus Ioffre.
Iohannes de Valterra.
Guillermus Masco.
Bernardus Iohan.
Galcerandus de Borja.

[*Col. B*]
Bernardus Çanoguera.
Gabriel Navarro.
Nicholaus Ioffre.
Matheus Lançol.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau.
Ludovicus Granulles.
Arnaldus Valleriola.
Berengarius Marti.
Iohannes de Gallach.
Petrus Andreu.
Iohannes Marroma … sindici Valentie.
Iohannes de Gallach, sindicus Xative.
Nicholaus Figuerola, sindicus ville Morelle.
Dionisius d'Olit, sindicus villarum Borriane et Castilionis.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iohannes Margarit et Iacobus Navarro, sindici ville de Alcoy.
Petrus Colomines, sindicus ville Sexone.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.

Franciscus de Mur, sindicus ville Castribabibii.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie. ||[160r]

Necnon[13] *ibidem in conspectu dicti domini regis, locumtenentis, fuerunt personaliter constituti in plena curia reverendus dominus Garsias divina miseratione episcopus Ilerdem, honorabilis Guillermus de Vico, camerarius, et Galcerandus de Requesens, baiulus generalis Cathalonie principatus, milites consiliarii et ambaxiatores missi per illustrissimum dominum regem Aragonum suppradictum.*

Et omnibus prenominatis de curia sic ut predicitus existentibus congregatis presentibusque ambaxiatoribus antedictis idem, dominus rex, locumtenens, prefixus, ad illos de curia dirigens sua verba excitansque eos ad expeditionem huiusmodi curiarum et subveniendum domino regi utrumque verbis satis rationalibus confirmando, dixit statim hec vel similia verba in effectu quod dictus excellentissimus dominus rex Aragonum, frater eius carissimus, ambaxiatores suos prenarratos miserat ad has oras per quos eis de curia ex parte dicti domini regis erant tunc nonnulla explicanda, exortabatur igitur eos ac rogabat et requirebat instanter quatenus dictis ambaxiatoribus auditis benigniter et devote intenderent solicite circa iam dicta iuxta necessitatem urgentem dicti domini regis, ac prout in similibus boni verique ac fidelissimi vasalli ex quadam innata fidelitate suo domino astringuetur et mandavit dictis ambaixatoribus ut ilico legationem suam et ea que dictus dominus rex commiserat eis ibidem in plena curia reserarent.

Fine igitur imposito suis verbis surrexerunt ilico domini ambaxiatores prenarrati et ibidem premissis salutationibus assuetis obtulerunt illis de curia quandam papiri literam clausam domini regis Aragonum, suppradicti, suo anulo parvo sigillatam ut primis aspectibus apparebat, cuius supprascriptio talis est:

Als venerables pares en Christ religiosos, nobles, amats e feels nostres, los entrevenints en les corts generals del regne de València.

Qua apperta inventa extitit tenoris huiusmodi:

Lo rey.

Venerables pares en Christ, religiosos, nobles, amats e feels nostres. ||[160v] Nos trametem de present en aquexes parts los venerables pare en Christ e amats consellers nostres G(uillem), bisbe de Leyda; mossén Guillem de Vich, cambrer, e mossén Galceran de Requesens, batle general del principat de Cathalunya, als quals havem acomanat certes coses concernents singular servey nostre, les quals vos deuen explicar de nostra part. Per tant, vos pregam e encarregam, tan affectuosament e streta

¶ [13] Al marge: *ambaxiata domini regis adventus.*

com podem, que donant fe e creença en tot ço e quant los dessús dits, ensemps o los dos, o la un de aquells vos diran e explicaran de nostra part, axí com a la nostra pròpria persona ho vullats complir per obra e prompta execució, segons de vosaltres indubitadament confiam.

Dada en la nostra ciutat de Gayeta, a .XX. dies del mes de octubre de l'any .MCCCCXXXVII. *Rex Alfonsus.*

Et lecta et publicata ibidem in plena curia per me, dictum Iacobum Benedicti, literam eiusdem domini regis preinserta statim dicti domini ambaxiatores per organum dicti domini episcopi Ilerdem, ex parte dicti domini Aragonum regis, explicarunt verbotenus illis de curia in conspectu dicti domini regis, locumtenentis, prefixi, virtute litere credentie superius inserte, nonnulla que postmodum in scriptis redacta subscripta effectualiter detergere videbantur ut ecce:

Lo que el muy altro \príncep/ e muy excellent senyor el senyor rey manda seer explicado a vosotros congregados en la present cort por nosotros –G(uillem), bisbe de Lérida, Guillem de Vich e Galceran de Requesens–, ambaxadores suyos por vigor de la letra de credencia a vosotros dada, es lo següent, *post salutem*:

Primo, como el dicto senyor, constrenyido de necessidat e por honestat e honor, por cobrar e deffender lo suyo e por otros buenos esguardos, esperando en nuestro Senyor e confiando en su buena justicia, precedient buen consello, ha delliberado reforçar el mayor poder que le sea possible para sallir en campo a trobar sus enemigos esta primavera, e quando tan gran poder no se trobasse quanto seria mester sallir con aquell que se trobe. E no obstant que la victoria sea en mano de Dios, al qual es tan fácil fazer ||[161r] *vencer con pocos como muchos, pero a ninguno no es lícito temptarlo, mayorment en semblantes casos, mas según juhizio humano siempre la sperança poniendo en el reforçar e ordenarse lo más e millor que sabe e puede. E por quanto para fortifficar su part así de gentes como de otras cosas necessarias a tal caso, él no se trobe con él aquella quantidat de peccunia que necessario ha, en tal caso do corre periglo de su vida, stado e honor, e sus vassallos e naturales sean tenidos ayudar e socorrerle, su senyoría envía rogar, exortar e requerir a vosotros que en el present caso e evident necessidat le queraes socorrer de aquells mayor quantidat de peccunia que a vosotros será possible, segunt la necessidat en que stá.*

E por quanto su senyoria es informada que en la present cort son dados muchos greuges, e si s'esperava que aquellos fuessen ante provehidos que el servicio e subvención a su senyoría fuesse fecho, tardaría tanto que con tiempo no le poría ser dado e no veniendo a tiempo devido aprovecharía poco a su senyoría, vos envía a rogar que postposado el artículo de la provisión de les greuges que requieren examinación e tiempo queráes entender en la subvención, car su senyoría envía a dezir e encargar el muy excel·lent senyor el senyor rey de Navarra, present, que dé orden como decontinent aprés de feyta la subvención, los greuges sean provehidos e sobr·esto faga e toda razonable seguredat.

E por quanto aprés que nosotros somos arribados en estas partes havermos ciertament sabido e es público e notorio al duch d'Anjou e de Bar, adversario de su senyoría es arribado en Proença por passar en el realme contra él e por su passada el periglo e necessidat del dicho senyor sean no pocho augmentados en su senyoría, por esto haya mester mayor e más presto socorro, vos notiffican su yda per que veáes ||[161v] *millor lo que deveys, e soes tenidos fazer, esguardando a lo devido e lo que vuestros predecessores e vosotros han e haveys acostumbrado bien fazer.*

Quibus sic ut premittitur exaratis surrexit ilico dictus reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, qui nimine ac pro parte totius dicte curie ac trium brachiorum eiusdem, ecclesiastici, videlicet, militaris et universitatum regalium dicti regni, salutationes prehabitas, dicto domino regi prius regracians, humiliter et devote, dixit quod erat necessarium illi domini de curia loquerentur ac comunicarent prius ad inuicem super noviter propositis coram eis er dictos dominos ambaxatores, et habita inter eos delliberatione respondebunt breviter super his.

Et his prolatis, dictus dominus rex Navarre, locumtenens, qui suppra, dixit quod perseverabat et perseveravit in continuatione curie superius iam facta.

Presentes ad hec fuerunt testes nobilis Iohannes d'Ixar, Petrus Pagano, milites, camarlengus, Iohannes Guallart et Nicholaus Fillach, legum doctores, consiliarii domini regis prefixi, et alii in numero satis grandi.

1438, febrer 1. Seu de València.
Pròrroga al 3 de febrer i protest dels braços del regne.

Succesive autem die sabbati superius assignata intituata prima mensis februarii dicti anii Nativitate Domini millesimi quadringentesimi tricesimi octavi, paulo ante solis occasum, \ad quam diem dicta curia fuerat superius continuata/, accedens ad curiam predictam, que in sede preambula erat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, eandem curia in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione iam dessuper oblata, quam hic voluerunt haberi pro repetita.

Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione curie superius iam facta. ||[162r]

Protest dels braços eclesiàstic i reial contra l'exigència de la cena per part de la corona, resposta del rei Joan i pròrrogues posteriors

1438, febrer 3. Seu de València.

Els braços eclesiàstic i reial protesten davant el rei Joan de Navarra perquè a pesar del greuge posat contra les cenes, la corona ha continuat exigint aquest impost indegudament.

Deinde autem die lune computata tertia mensis febroarii anno pretacto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., sero iam facto coram dicto domino rege Navarre, locumtenens generali, in quadam aula superiori palatii episcopali civitatis Valentie, pro factis dicte curie pertactandis personaliter existente compareverunt personaliter reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, frater Bernardus Lorenç, abbas monasterii de Benifaçano, Iohannes Gasco, canonicus, procurator et yconomus capituli sedis Valentie et frater Iohannes Dezpeio, comendator de Onda, tanquam nuntii asserti brachii ecclesiastici; Iohannes Mercader, iuratus et alter ex sindicis civitatis Valentie, Ludovicus Tallada et Iohannes de Guallach, iunior, sindici civitatis Xative, Petrus Ram et Nicholaus Figuerola, sindici ville Morelle et Iohannes de Casanova, sindicus ville de Ontinyent, ut nuntii asserti brachii universitatum regalium dicti regni Valentie, et nomine ac pro parte brachiorum predictorum obtulerunt coram dicto domino rege, locumtenentis, ac in presenti processu inseri et continuari humiliter supplicarunt quandam papiri cedulam scriptam, supplicationem et alia in se continentem cuius tenor talis est:

Venia petita, etc.

Senyor molt just,

Com los braços ecclesiàstich e real, per conservació de furs e privilegis, hajen posat greuge davant vostra senyoria com a lochtinent general del molt excel·lent senyor, lo senyor rey sobre les cenes per vós, senyor, exhigides de les universitats de la Sglésia e viles reals, e encara aprés la posició del dit greuge algunes cenes sien stades exhigides per vostra senyoria, ço que dien los dits braços no s'és pogut fer ne·s devia fer, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, obstants los furs e privilegis del regne e la posició del dit greuge e pendència d'aquell. Per tal, los dits braços protesten reverencialment que per la dita exacció feta pendent lo dit greuge, *vel alias*, no puxa ésser fet o causat prejuhí algú a les dites universitats e viles reals, ne als habitadors d'aquelles, ne als dits furs e privilegis, ans lur dret los romanga salvuu e il·lés per totes aquelles vies e maneres que mils los pertanga e pertànyer puxa, e axí ho suppliquen ésser-los salvats, dissentint humilment ||[162v] a tots los actes per vostra senyoria fets e fahedors per la dita rahó en prejuhí de les dites universitats ecclesiàstiques e reals, e singulars d'aquelles, e dels dits furs e privilegis del regne. Supplicants vostra molt gran senyoria sia mercé de vós, senyor, manar la present ceda ésser continuada en lo procés de la present cort e actes de aquella.

1438, febrer 3. Seu de València.
Resposta del rei Joan de Navarra, lloctinent general, al protest anterior dels braços eclesiàstic i reial.

Cuisquidem cedule sic ut premittitur oblate, ilico dictus dominus rex, locumtenentis, respondit per verba scripta in quadam papiri cedula tenor cuius sequitur in hunc modum:

Lo dit senyor rey, lochtinent, responent a la dita scriptura per los braços ecclesiàstich e real posada, diu que ell no ha fet ni entén ni és sa intenció de fer prejuhí algú als furs e privilegis del present regne, ans vol aquells tenir e observar. E salvant dret axí al senyor rey com a ell, dit senyor rey lochtinent, e al procurador fischal com als braços ecclesiàstich e real e universitats d'aquells, enaxí que per la dita scriptura per los dits braços posada, com per la present resposta, no sia fet ni engendrat prejuhí algú a alguna de les dites parts, ans a aquelles romanga tot lur dret salvuu e il·lés, *in omnibus et per omnia*, proveéis que la dita scriptura, ab la present resposta, sia continuada en lo libre de la cort.

Testes huius rei sunt inclitus et magnifficus dominus Enricus, Dei gratia infans Aragonum et Sicilie, magister ordinis sancti Iacobi de Spata, nobilis Iohannes de Proxita et Matheus Pujades, milites, consiliarii domini regis predicti.

1438, febrer 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Et paulo post eadem die lune intitulata tertia predictorum mensis et anni, sero ut predicitur iam facto, honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, predictus, accedens ad curiam preambulam ||[163r]*que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, prefixi, continuavit ut ecce:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione persistente.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante ut supra.

1438, febrer 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die martis dessuper assignata circa solis occasum computata quarta proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, ad curiam su-

pradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, accedens dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimercres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, febrer 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die mercurii superius assignata paulo post solis occasum intitulata quinta dicti mensis februarii eiusdem anni Nativitate Domini millesimi quadringentesimi tricesimi octavi,, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit sub verbis statim dicendis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et illi de curia protestati fuerunt ut suppra.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in iamdictis. ||[163v]

1438, febrer 6. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Post hec autem dicta die iovis superius assignata paululum ante solis occasum que computabatur sexta proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam suppradictam que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, iamdicti, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia predicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluit.

Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione curie superius iam facta.

1438, febrer 7. Seu de València.
El rei Joan de Navarra ordena continuar la cort dia rere dia a l'11 de febrer.

Deinceps autem die veneris dessuper assignata intitulata septima mensis februarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., ad curiam iamdictam, que in sede preambula fuerat congregata, personaliter accedens dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit per hec verba dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort de dia en dia no feriat, d'ací al dimarts primervinent, que seran comptats onze dies del dit mes de febrer, en aquest mateix loch, notifficant a la dita cort e tres braços de aquella que lo dit senyor rey lochtinent, tots jorns de la dita continuació entendrà e provehirà en los fets e actes de la dita cort tro a conlusió de aquella, inclusive, ab los que s'i trobaran presents.

Illis vero de curia perstitentibus in suis protestationibus assuetis.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante in continuatione in continuatione superius facta.

1438, febrer 11. Seu de València.
Pròrroga al dia 13 de febrer i protest dels braços del regne.

Die autem martis superius assignata computata undecima dicti mensis februarii, eiusdem anni Nativitate Domini millesimi quadringentesimi tricesimi octavi,, circa septimam horam post meridiem ipsius diei, ||[164r] sero iamfacto, accedens ad curiam prenarratam, que in dicta sede fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, sub his verbis continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al dijous primervinent, en aquest mateix loch.

Et illi de curia stiterunt et perseveraverunt in eorum solita protestatione quam pro repetita hic haberi denuo voluerunt.
Dictus vero regens cancellaria dixit quod perseverabat in predictis.

Exhortació del rei Joan als braços perquè subvencionen el rei Alfons i no utilitzen subterfugis per allargar les corts. Pròrrogues

1438, febrer 12. Seu de València.

El rei Joan de Navarra, lloctinent general, exhorta els braços del regne a subvencionar degudament el rei Alfons i a no cotinuar utilitzant subterfugis per allargar les corts. Així mateix, prorroga les corts al dia 14 de febrer.

Subsequenter vero die mercurii intitulata duodecima mensis februarii, anno iamdicto a Nativitate Domini millesimi quadringentesimi vicesimo octavo, paulo post solis occasum, dicto illustrissimo domino rege Navarre, locumtenens, preffato, in dicta ecclesia cathedrali personaliter existente sedenteque in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt ibidemque presentes fuerunt inferius nominandi, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, divina miseratione episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Anthonius Dullan, magister generalis ordinis Mercedis captivorum.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, nomine quo supra.
Frater Petrus Valldaura, maioralis de Quart.
Frater Iohannes Dezpeio, dicto nomine.
Frater Bernardus Guda, prior sancti Georgii, procurator comendatoris de Torrent.
Frater Bernardus Blasii, iamdicto nomine. ||[164v]

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Inclitus infans Enricus, magister ordinis sancti Iacobi de Spata et dominus civitatis Sugurbii.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus d'Urrea.
Iacobus d'Aragonia.
Manuel Diez.
Ludovicus de Calatayu.
Iamfridus de Thous.
Ladro de Vilanova.
Ausiasius March.
Galcerandus de Vilarig.
Iohannes de Castellvi.
Iohannes Fabra.

Petrus Fabra.
Matheus Lançol.
Nicholaus Joffre.

[*Col. B*]
Ludovicus d'Abella.
Ianuarius Rabaça.
Franciscus de Vilanova.
Ludovicus Pardo.
Rodericus Diez.
Perotus Pardo.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes Roiz de Moros.
Galcerandus de Monsoriu.
Ludovicus Çabata.
Petrus de Castellvi.
Ludovicus de Castellvi.
Iohannes de Vallterra.
Iohannes Ciffre.
Iohannes de Natera.
Petrus Çabata, nomine iamdicto.

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Arnaldus Valleriola.
Iohannes de Gallach.
Berengarius Marti.
Iohannes Marroma … sindici civitatis Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach, sindici Xative. ||[165r]
Lucas Martorell, sindicus ville Algezire.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Onthinyen.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Nicholaus Figuerola, nomine quo suppra.

Quibus sic stantibus congregatis, dictus dominus rex, locumtenens, loqutus est nonnulla excitando eos in effectu ad subventionem domino regi iuxta eius urgentes necessitates per illos quamtitius fieri poterit faciendam, necnon expeditionem huiusmodi curiarum que iam nimis et ultra modum per dilationes et subterfugia ducebantur et alia quamplurima que non fuerunt per extensum in hoc libro continuata, sed illis prolatis idem dominus rex, locumtenentis, licet curia iamdicta fuerit iam ad diem crastinam continuata ut superius continetur curiam tamen eandem continuavit ad diem veneris proximam, in eodem loco celebrandam.

1438, febrer 14. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ceterum autem die veneris superius assignata intitulata quartadecima mensis februarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., ad curiam prelibatam, que in sede iamdicta more solito fuerat congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, pretactam, accedens circa solis occasum curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione ut superius perstitente.
Et dicto honorabilis cancellaria regente in dicta continuatione perseverante. ||[165v]

1438, febrer 15. Seu de València.
Pròrroga al dia 17 de febrer i protest dels braços del regne.

Imposterum vero die sabbati superius assignata circa solis occasum que computabatur quintadecima proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam predictam, que in sede iamdicta fuerat congregata, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, predicti, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione.
Dictus vero honorabilis regens cancellaria dixit se stare et perseverare in predictis.

1438, febrer 15. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Sane vero die lune dessuper assignata paululum post solis \occasum intitulata decimaseptima mensis februarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., ad curiam antedictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Et tunc dicta curia stetit et perseveravit in protestatione assueta dessuper iam oblata.
Dictus vero honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, febrer 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Rursus autem die martis superius assignata paulo post solis occasum intitulata decimaoctava proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam pretactam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, continuavit dicens: ||[166r]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente ut suppra.
Et dicto honorabilis cancellaria regente in dicta continuatione perseverante.

1438, febrer 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die mercurii computata decimanona mensis februarii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., currente sexta hora post meridiem ipsius diei, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit sub verbis seirei sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.

Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione curie superius iamfacta.

1438, febrer 20. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, continua les corts de dia en dia al 26 de febrer.

Subsequenter autem die iovis superius assignata hora vesperorum vel quasi, intitulata vicesima proxime dicti mensis februarii anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., accedens ad curiam eandem que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, in modum qui sequitur duxit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort de dia en dia no feriat d'ací al dimercres primervinent, que seran comptats vint-e-sis dies del present mes de febrer, en aquest mateix loch, notifficant a la dita cort e tres braços de ||[166r] aquella que lo dit senyor rey, lochtinent, tots jorns de la dita continuació entendrà e provehirà en los fets e actes de la dita cort tro a conlusió de aquella, inclusive, ab los qui s'i trobaran presents.

Illis vero de curia perstitentibus in suis protestationibus assuetis.
Et dictus honorabilis cancellaria regente perseverante in continuatione superius facta.

1438, febrer 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die mercurii superius assignata paulo post solis occasum intitulata vicesima sexta dicti mensis februarii eiusdem anni Nativitate Domini .M[i]CCCC[i]XXXVIII[i]. accedens ad dictam curiam que in sede preambula fuerat more solito congregata, honorabilis Nicholaus Fillach, regens cancellaria, eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc illi de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, febrer 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die iovis dessuper assignata circa septimam horam post meridiem ipsius diei intitulata vicesima septima proxime dictorum mensis et anni, ad curiam suppradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens curiam suppradictam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit sub verbis seriei sequentis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in sui solita protestatione.

Et dictus honorabilis regens cancellaria dixit quod perseverabat et perseveravit in continuatione iamfacta. ||[167r]

1438, febrer 28. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter vero die veneris superius assignata circa sextam horam ante solis occasum intitulata vicesimaoctava predicti mensis februarii, anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., accedens ad predictam curiam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, curiam eandem sub verbis sequentibus continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia in suis solitis protestationibus perseverantibus.

Dictoque honorabilis cancellaria regente in continuatione preffata persistente et perseverante.

1438, març 1. Seu de València.
Pròrroga al dia 3 de març i protest dels braços del regne.

Rursus autem die sabbati superius assignata sero iam facto circa horam septimam intitulata prima mensis marcii, proxime dicti anni, ad curiam prelibatam, que in sede preambula ut moris est solet congregari, accedens honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, curiam eandem in persona, nomine ac mandato predicti domini regis, locumtenentis, continuavit prout ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dilluns, en aquest mateix loch.

Et iili de curia dixerunt quod perseverabant in suis solita protestationibus.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in proxime facta continuatione.

1438, març 3. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde vero die lune superius assignata circa horam septimam post solis occasum intitulata tertia predicti mensis marcii, anni .M^{i}CCCC^{i}XXXVIII^{i}., predicti honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam predictam, que in preambula sede ut moris est congregabatur, eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit sub verbis huiusmodi seriei:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia perseverarunt ut dixerunt in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis cancellaria regens \in/ continuatione proxime facta perseveravit. ||[167v]

1438, març 4. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Succesive vero die martis dessuper assignata currente quinta hora post meridiem ipsius diei intitulata quarta mensis marcii anno iamdicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVIII°., idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, qui serà dimecres, en aquest mateix loch.

Tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 5. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Post hec autem die mercurii superius assignata paulo post solis occasum computata quinta proxime dictorum mensis et anni, ad curiam supradictam, que in sede preambula fuerat more

solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, in modum qui sequitur duxit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, qui serà dijous, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante ut suppra.

1438, març 6. Seu de València.
Pròrroga al dia 8 de març i protest dels braços del regne.

Imposterum vero die iovis dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata sexta mensis marcii dicti anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVIII^{i}., accedens ad curiam suppradictam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce.

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dissabte primervinent, en aquest mateix loch. ||[168r]

Tunc autem curia prelibata stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in iamdictis.

1438, març 8. Seu de València.
Pròrroga al dia 10 de març i protest dels braços del regne.

Deinceps autem die sabbati superius assignata currente septima hora post meridiem ipsius diei, qua computabatur octava dicti mensis marcii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVIII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam supradictam, que in eadem sede more solito congregabatur, curiam eandem in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis,continuavit isto modo:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.
Dictus quoque honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 10. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Adveniente autem die lune superius assignata circa septimam horam post meridiem ipsius diei, intitulata decima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, ad curiam suppradictam, que in eadem sede fuerat congregata more solito, accedens eodem curiam in persona nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, continuavit sub his verbis:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illis vero de curia perstitentibus in suis protestationibus assuetis.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante in continuatione superius facta.

1438, març 11. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Consequenter enim die mertis dessuper assignata circa solis occasum computata undecima dicti mensis marcii eiusdem anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}XXXVIII^{i}., ad curiam supradictam, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce: ||[168v]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Et tunc dicta curia stetit et perseveravit in protestatione assueta dessuper iamfacta.
Dictus vero honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 12. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Subsequenter autem die mercurii dessuper assignata sero iamfacto intitulata duodecima eiusdem mensis marcii anno iamdicto a Nativitate Domini .M^{o}CCCC^{o}XXXVIII°., accedens ad curiam eandem, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, dictam curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdicta stetit et perseveravit in eorum solita protestatine.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in dictam continuatione.

1438, març 13. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die iovis superius assignata currente septima hora post meridiem, ipsius diei intitulata tertiadecima proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis. ||[169r]

1438, març 14. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die veneris dessuper assignata paulo ante solis occasum, intitulata quartadecima mensis marcii anno iamdico a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam iamdictam, que in sede preambula fuerat moe solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit in hunc modum:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissapte, en aquest mateix loch.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente, ut suppra.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante.

1438, març 15. Seu de València.
Pròrroga al dia 17 de març i protest dels braços del regne.

Adveniente autem die sabbati superius assignata paululum post solis occasum computata quintadecima proxime dictorum mensis et anni, ad curiam suppradictam, que in dicta sede

more solito congregata, predictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, curiam eandem in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, predicti, in hunc modum duxit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc illi \de curia/ fuerunt ut superius protestati.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in sui predictam continuatione.

1438, març 17. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Post modum vero die lune dessuper assignata currente septima hora post meridiem ipsius diei, anno quo supra a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., accedens ad curiam iamdictam, que in sede iamdictam solet congregari, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaia, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit per hec verba dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimarts, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis. ||[169v]

1438, març 18. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Succesive autem die martis superius assignata que computabatur decimaoctava mensis marcii eiusdem anni Nativitate Domini .MıCCCCıXXXVIIIı., paulo ante solis occasum, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem, que in sede preambula fuerat more solito congregata, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, continuavit in modum qui sequitur:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dimecres, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in dicta continuatione.

1438, març 19. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Imposterum autem die mercurii dessuper assignata paulo post solis occasum, intitulata decimanona proxime dictorum mensis et anni, idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, accedens ad curiam eandem, que in dicta sede solet congregari, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, in modum qui sequitur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc dicta curia stetit et perseveravit in protestatione assueta dessuper iamfacta, quam haberi voluit pro repetita.

Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 20. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Ceterum vero die iovis superius assignata currente septima hora post meridiem, ipsius diei computata vicesima dicti mensis marcii anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., accedens ad curiam eandem, que in preambula sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellaria, eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit per hec verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch. ||[170r]

Tunc autem illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione.

Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in continuatione iamfacta.

1438, març 21. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Deinde autem die veneris dessuper assignata paulo post solis occasum intitulata vicesima prima proxime dictorum mensis et anni, ad curiam iamdictam, que in sede preambula more solito solet congregari, predictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dissabte, en aquest mateix loch.

Tunc autem illi de curia protestati fuerunt ut supra.
Et dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, perseveravit in predictis.

1438, març 22. Seu de València.
Pròrroga al dia 24 de març i protest dels braços del regne.

Postmodum vero die sabbati superius assignata paulo post solis occasum intitulata vicesima secunda mensis marcii anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem, que in sede preambula fuerat more solito congregata, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, predicti, in modum qui sequitur continuavit:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Et tunc curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in continuatione iamfacta.

1438, març 24. Seu de València.
Pròrroga al 26 de març i protest dels braços del regne.

Subsequanter autem die lune superius assignata circa solis occasum computata vicesima quarta proxime dictorum mensis et anni, accedens ad curiam preambulam, que in sede iamdicta fuerat more solito congregata, predictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato dicti domini regis, locumtenentis, in modum qui sequitur duxit continuandam: ||[170v]

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dimecres primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdicta stetit et perseveravit in sui solita protestatione.
Et dictus honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 26. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Insuper autem die mercurii superius assignata currente octava hora post meridiem, ipsius diei intitulata vicesima sexta mensis marcii, anno predicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., idem honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, ad curiam iamdictam, que in eadem

sede ut est solis congregari, accedens eandem curiam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà dijous, en aquest mateix loch.

Et tunc, illi de curia fuerunt ut superius protestati.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, març 27. Seu de València.
Pròrroga al dia següent i protest dels braços del regne.

Sane vero die iovis dessuper assignata circa octava hora post meridiem, ipsius diei computata vicesima septima proxime dictorum mensis et anni, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens ad curiam eandem, que in sede prelibata fuerat more solito congregata, curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, iamdicti, continuavit per hic verba:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a demà, que serà divendres, en aquest mateix loch.

Illi vero de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.
Dictus autem honorabilis regens cancellariam dixit quod perseverabat in continuatione iamfacta. ||[171r]

1438, març 28. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, continua la cort dia rere dia al 31 de març.

Ad quam diem veneris dessuper assignata paulo post solis ocasum intitulata vicesima octava mensis marcii, anno iamdicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., accedens ad curiam iamdictam, que in preambula sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, dictam curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, preffixi, in modum qui sequitur duxit continuandam:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort de dia en dia no feriat a dilluns primervinent, que seran comptats trenta-hun dies del present mes de març, en aquest mateix loch. Notifficant a la dita cort e tres braços de aquella que lo dit senyor rey, lochtinent, tots jorns de la dita continuació entendrà

e provehirà en los fets e actes de la dita cort, ab los que s'i trobaran presents tro a conclusió de aquella, inclusive.

Dicta vero curia in sui solita protestatione perstitente.
Et dicto honorabilis cancellaria regente perseverante ut suppra.

1438, març 31. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, continua la cort dia rere dia al 5 d'abril.

Deinde autem die lune superius assignata ante prandium computata tricesimaprima et ultima proxime dictorum mensis et anni, ad curiam eandem, que in sede iamdicta congregata fuerat, predictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, accedens curiam iamdictam in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit ut ecce:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort de dia en dia no feriat a dissabte primervinent, que seran comptats cinch dies del present mes de abril, en aquest mateix loch. Notifficant a la dita cort e tres braços de aquella que lo dit senyor rey, lochtinent, tots jorns de la dita continuació entendrà e provehirà en los fets e actes de la dita cort, tro a conclusió de aquella, inclusive, ab los que s'i trobaran presents.

Et tunc curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Dictus autem honorabilis regens cancellaria perseveravit in predictis.

1438, abril 5. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, continua la cort dia rere dia al 26 d'abril.

In quam vero die sabbati superius assignata currente undecima hora post meridiem, ipsius diei intitulata quinta mensis aprilis anno iam ||[171v] *dicto a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., idem honorabilis Iohannes de Funes, vicecancellarius, accedens ad curiam iamdictam, que in sede prelibata fuerat more solito congregata, eandem curiam in persona, nomine ac mandato domini regis, locumtenentis, iamdicti, continuavit sub verbis seriei sequentis:*

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort al dia de dimecres aprés Pascua de Resurrecció, que seran comptats setze dies del present mes d'abril, en aquest mateix loch. E d'allí avant continua la dita cort de dia en dia no feriat tro al vint-e-cinquen dia del dit mes d'abril, si feriat no serà, en altra manera al primer dia aprés següent no feriat, en aquest mateix loch. Notifficant a la dita cort e tres braços d'aquella que lo dit senyor rey, lochtinent, tots jorns de la

dita continuació entendrà e provehirà en los fets e actes de la dita cort ab los que s·i trobaran presents en la dita cort, tro a conclusió de la dita cort, inclusive.

Et tunc illi de curia dixerunt quod perseverabant in eorum solita protestatione iam dessuper oblata.

Dictus autem honorabilis vicecancllarius perseveravit in continuatione curie superius facta.

1438, abril 26. Seu de València.
Pròrroga al dia 28 d'abril i protest dels braços del regne.

Adveniente autem die sabbati computata vicesima sexta mensis aprilis anno quo suppra a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII°., currente undecima hora, ipsius diei post meridiem que erat prima dies non feriata post vicesimam quintam diem eiusdem mensis superius assignatam, in qua vicesimaquinta die celebratum fuerat festum beati Marchi evangeliste, accedens ad curiam memoratam, que in dicta sede fuerat more solito congregata, dictus honorabilis Rodericus Falco, regens cancellariam, curiam eandem in persona, nomine ac mandato eiusdem domini regis, locumtenentis, continuavit dicens:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, continua la present cort a dilluns primervinent, en aquest mateix loch.

Tunc autem curia iamdicta stetit et perseveravit in sui protestatione assueta.
Et dictus honorabilis regens cancellariam perseveravit in dicta continuatione. ||[172r]

Actes de corts concedits al braç militar

1438, abril 28. Seu de València.
Actes de corts concedits pel rei Joan de Navarra a petició del braç militar.

Deinde autem die lune ad celebrationem curiarum predictarum superius assignata intitulata vicesima octava dicti mensis aprilis eiusdem anni Nativitate Domini .MICCCCIXXXVIIII., currente quarta \hora/ post meridiem ipsius diei, in dicta ecclesia cathedrali civitatis Valentie, dicto domino rege Navarre, locumtenentis generalis, personaliter existente sedenteque in regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregateque fuerunt persone que inferius designantur:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, miseratione divina episcopus Valentie.

Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Anthonius Dullan, magister generalis ordinis Mercedis captivorum.
Petrus Vives, prebiter, procurator reverendi domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, sindicus capituli sedis Valentie.
Frater Gondisalvus d'Ixer, comendator Montealbani.
Frater Hugo de Cervello, comendator Vallis de Castell de Castells.
Frater Petrus Valldaura, maioralis de Quart.
Guillermus de Pratis, procurator abbatis de Beniffaçano.
Frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Inclitus infans Enricus, magister ordinis Sancti Iacobi de Spata, et dominus civitati Sugurbii.
Raymundus Ladro, vicecomes Villenove.
Hugo de Cardona.
Petrus Maça de Liçana.
Petrus d'Urrea.

[*Col. B*]
Eymericus de Scintillis.
Galvannus de Villena.
Petrus de Cintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Ianuarius Rabaça.
Iaufridus de Thous. ||[172v]

[*Col. A*]
Ludovicus de Calatayu.
Franciscus de Vilanova.
Ludovicus d'Abella.
Perotus Pardo.
Galcerandus Castella.
Rodericus Diez.
Carrocius de Vilaragut.
Ludovicus Pardo.
Petrus Boÿl.
Franciscus Maça.
Petrus Ladro.
Iacobus Romei, maior dierum.
Iohannes de Castellvi.

Gracianus de Monsoriu.
Iacobus Ioffre.
Crespinus Valldaura.

[*Col. B*]
Petrus Fabra.
Ausiasius March.
Iohannes Roiz de Moros.
Galcerandus de Borja.
Petrus Guillermi Lançol.
Bernardus Iohan.
Iohannes Tolsa.
Guillermus Masco.
Galcerandus de Vilarig.
Franciscus Vives.
Ludovicus Çabata.
Iohannes Mercader.
Petrus Odena.
Gabriel Navarro.
Manuel Rubiols.
Petrus Çabata, sindicus brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Johannes Mercader
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau … iurati.
Nicholaus Valldaura.
Arnaldus Valleriola.
Berengarius Marti.
Ludovicus Bou.
Petrus Andreu.
Iohannes Marroma … sindici civitatis Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach … sindici civitatis Xative.
Iacobus Rochamora, sindicus civitatis Oriole. ||[173r]
Petrus Ram et Nicholaus Figuerola, sindici ville Morelle.
Luchas Martorell et Iohannes Çafabrega, sindici ville Algezire.
Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis.
Petrus Ferrando, sindicus ville Burriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.

Philippus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyén.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.
Ieronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iacobus Navarro, sindicus ville de Alcoy.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.

Et conngregata dicta curia consestim nonnulli singulares dicti brahii miliaris qui ad eundem dominum regem, locumtenentis, accesserant nomine ac pro parte dicti brachii, obtulerunt ad partem eidem domino regi, locumtenentis, quandam papiri cedulam scriptam nonnulla capitula in se continente, supplicans humiliter dicta capitula et contenta in eis per eundem dominum regem, locumtenentis, laudari, firmari et aprobari ac ex eis fieri actum curie tenor cuius cedule quam supradicti tradiderint michi, dicto Iacobo Benedicti, requirentes me ut eam legerem per totum sequitur per hec verba:

Senyor molt alt,

Com en regne de València se segueixquen molts inconvenients entre molts singulars del braç militar, per tal com molts vassalls de aquells durant lo dit vassallatge se fan besanters o vassalls de altres singulars del dit braç o d'altres, prometents aquell o aquells pagar certa quantitat en nom de besant, o en altra manera, de què·s segueixen los dits inconvenients. Supplica, per tal, lo braç militar, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, voler proveir e ordenar que algun vassall o vassalls moros de algun singular del braç militar no·s faça o puxa fer vassall d'altre singular del dit braç ne de altra qualsevol persona durant lo primer vassallatge e fins ab lo dit senyor haja comptat e pagat aquell. E si algun vassall de qualsevol singular del dit braç farà lo contrari de ço que dit és, aquell aytal vassall contrafaent puix conste ab veritat aquell haver contrafet, ço és, durant lo primer vassallatge e fins que haja comptat e pagat lo primer senyor se serà fet besanter o vassall d'altre, que sia catiu, e puxa ésser venut per catiu sens algun impediment, e ||[173v] applicat al primer senyor de qui era vassall, havent emperò mer imperi. E si lo mer imperi del loch d'on aquell era primer vassall serà del dit senyor rey, o d'altre qualsevol, que sia partit lo preu que serà haüd del dit catiu venut, la mitat del qual sia del senyor havent mer imperi, e l'altra mitat del senyor de la baxa juredicció o civil. E si lo dit vassall contrafaent serà christià, que aquell aytal encórrega en pena de cinquanta morabatins d'or, applicadors e partidors *ut supra*. La conexença de les quals coses e determinació de aquelles, si lo vassall haurà contrafet o no, sia e pertanga al senyor del mer imperi del loch d'on aquell era primer vassall. E açò mateix sia entés d'aquells qui són cavallers e contribueixen ab lo braç militar.

Plau al senyor rey.

Ítem,[14] senyor, que sia de vostra mercé atorgar per provisió e acte de cort que si algun singular del dit braç militar serà pres per qualsevol crim o delicte, o alguna altra causa o rahó, per gran que sia o fos, no sia mes per lo senyor rey ne puxa ésser mes per altre official seu en la presó comuna de les ciutats, viles o lochs reals del regne contra voluntat d'aquell qui serà pres, mas solament en la casa de les dites ciutats, viles o lochs reals, o en alguna cambra o partida d'aquelles.

Plau al senyor rey, si lo qui pres serà prestarà sagrament e homenatge e donarà idònea seguretat de no exir del loch on serà mes e voldrà pagar guardes, segons la exhigència del crim o delicte requerrà.

Ítem,[15] senyor, que si alguns singular del braç militar serà pres per crim algú que haja comés, que aquell aytal haja ésser denunciat dins deu jorns, comptadors del dia avant que serà pres. E lo denunciant en qualsevol causa criminal se haja a obligar a pena de talió. E passats los deu jorns, si no serà posada denunciació, que en tal cas lo dit presoner sia delliurat de la dita presó.

Plau al senyor rey. Vol emperò que·n la dita provisió sien compreses los altres dos braços e singulars de aquells.

Ítem,[16] senyor, que sia de vostra mercé atorgar als singulars del dit braç militar havents vassalls en lurs terres, privilegi e facultat d'imposar sises. Ço és, als qui no les han, a temps de cinch anys, e als qui ja les han, al dit temps de cinch anys finit lo temps a aquells atorgat.

Plau al senyor rey a aquells qui no són de contribució real o de altra.

Ítem,[17] senyor, sia de vostra mercé atorgar per privilegi o per provisió general que lochtinent de governador de regne de València e de Xàtiva e de la Plana d'ací avant no puxa ésser ni usar del dit offici si no serà gentilhome, finits los officis d'aquells qui huy los tenen.

Plau al senyor rey. ||[174r]

Ítem,[18] senyor, que sia declarat que lo governador o altre official qualsevol sia que vulla perseguir lo criminós, que u haja a fer lo dia que serà comés lo crim, e en altre cas no puxa ésser dit fragant lo crim.

Plau al senyor rey.

¶ [14] Al marge: *de captionem reorum.*
¶ [15] Al marge: *criminis […] et talio.*
¶ [16] Al marge: *sisarum concessio.*
¶ [17] Al marge: *locumtenentis gubernatoris generosus.*
¶ [18] Al marge: *fragrantia criminis.*

Qua cedula ibidem lecta, ilico idem dominus rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsionibus per eum factis et continuatis, in fine cuiuslibet capitulorum ipsius cedule laudavit, aprobavit, ratifficavit et confirmavit omnia et singula contenta et specificata in dictis capitulis et quolibet eorum ac ex eis fieri mandavit actum in curia memorata promittens, etc. Fuit factum

Presentació de nous greuges del braç eclesiàstic

1438, abril 28. Seu de València.
El braç eclesiàstic presenta nous greuges.

Quo[19] *facto surrexit statim reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, qui nomine ac pro parte ut dixit brachii ecclesiastici dicti regni, obtulit ibidem in plena curia nonnulla gravamina in quibusdam foliis papiri contenta, que fuerunt ad partem cum aliis gravaminibus eiusdem brachii ecclesiastici ligata ut in ipsis lacius expressatur.*

Protests diversos contra les concessions atorgades pel rei Joan

1438, abril 28. Seu de València.
El braç eclesiàstic protesta contra les concessions atorgades pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als drets i llibertats del dit braç.

Obtulit et tradidit inquam idem dominus episcopus ibidem in plena curia pro se et toto brachio ecclesiastico supradicto in iuris conservatione eiusdem duas supplicationum cedulas supplicans humiliter illas ibidem legi et publicari et in presenti processu inseri et continuari quarum tenores per ordinem sunt inferius denotati:

Senyor molt alt,

Lo braç ecclesiàstich del present regne de València e los qui per aquell entrevenen en la present cort, protesten humilment ||[174v] que per lur intervenció que fan en la dita cort e per quaslevol provisions que·s facen, sien feytes o faran en aquella a supplicació dels braços o de qualsevol de aquells, e o de les universitats o singulars de aquells, o altre, no sia ne puxa ésser fet ne causat prejuhí algú o lesió a qualsevol privilegis, libertats, inmunitats, franquees o prerrogatives que al dit braç e o singulars de aquell conjuntament o divisa, e o a lurs prelatures, dignitats

¶ [19] Al marge: *gravaminium oblo.*

e o benefficis e béns de aquelles, o de aquells, per qualsevol dret, causa, manera o rahó competesquen o competir puxen o poguessen e o de que·s poguessen ajudar o alegrar, ans los sien e romanguen preservats salvus e il·leses, en totes coses e per totes. Supplicant que sia de vostra mercé a major cautela, fer-los-ne salvetat e manar que la present ceda sia continuada en lo procés e actes de la present cort.

Senyor molt excel·lent,

Com lo braç ecclesiàstich se dubte que per lo braç militar e real conjuntament o divisa, o encara algú o alguns singulars o universitats de aquells, no hajen demanat, demanen o demanaran en temps sdevenidor algunes gràcies, privilegis o libertats o altres qualsevol provisions, les quals fossen o poguessen ésser contra lo braç ecclesiàstich o singulars de aquells, o contra lurs universitats o vassalls e o privilegis, libertats o inmunitats o prerrogatives de aquells, *coniuctim vel divisim*, dien que en aquells o en aquelles, o en qualsevol concessions o provisions que·ls fossen o sien o seran feytes o atorgades, entant com sien o puguen ésser prejudicials, contraris o dampnoses al dit braç ecclesiàstich e o singulars de aquell e o lurs universitats e vassalls e drets, privilegis e prerogatives de aquells, no consenten ||[175r] directament o indirecta, ans expressament hi dissenten e humilment protesten que per aquells o aquelles no sia ni puxa ésser fet o causat prejuhí algú als privilegis, libertats, franquees, inmunitats e prerogatives que en qualsevol manera competesquen o pertanyer puxen al dit braç ecclesiàstich e o als singulars d'aquell e lurs universitats e habitants en aquelles, conjuntament o divisa, ans les romanguen salves e il·leses *in omnibus et per omnia*. Dien encara que si per vós, senyor, eren atorgats alguns privilegis, libertats, franquees o inmunitats per actes de la present cort o en altra manera, als dits braços militar e real, o a qualsevol singulars o universitats de aquells, conjuntament o divisa, que sien o puguen ésser favorables e útils al dit braç ecclesiàstich e singulars de aquell, e o a lurs universitats e vassalls e drets seus, dien que aquelles accepten per al dit braç ecclesiàstich e als singulars de aquell, e a les lurs universitats e singulars de aquelles, si e en tant quant facen per lo dit braç e o singulars de aquells e o per lurs universitats e singulars de aquelles. E suppliquen que a vós, senyor, plàcia atorgar aquells e aquelles al dit braç ecclesiàstich. Supplicant a vós, senyor, maneu continuar la present ceda en acte de la present cort.

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric, en nom del braç militar, protesta contra les concessions atorgades pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als drets i llibertats del dit braç.

Et eodem instanti surrexit inclitus et magnifficus dominus Enricus, Dei gratia infans Aragonum et Sicilie, magister ordinis militie beati Iacobi de Spata, dominus civitatis Sugurbii, et nomine ac pro parte brachii militaris regni predicti, obtulit et tradidit pro iuris conservatione brachii eiusdem tres supplicationum cedulas quarum tenores per ordinem subsequentur:

Senyor molt alt,

Com per lo molt alt senyor rey e per sos predecessors al braç ||[175v] militar del regne de València e singulars de aquell e a lurs terres e heretats e vassalls en universal e en singular, conjuntament e divisa, sien atorgats diverses furs, privilegis, libertats e inmunitats, així en corts generals com altres. E lo dit braç e singulars de aquell se dubten que per vós, senyor, com a lochtinent general, etc. per vostre propri motu e encara a suplicació dels braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, e o altre de aquells e o singulars de qualsevol d'aquelles, en les presents corts ans de la present jornada o en la jornada de huy o d'ací avant, així per lo provehidors per vostra senyoria donats e assignats a provisions dels greuges, com per los donats e assignats per los tres braços de la cort, o qualsevol de aquells, d'ací avant no·s facen alguns privilegis, leys, provisions o actes de cort los quals se hajen a publicar per vós, senyor, seu altre vajen per publicats en la data de la present jornada, derogants e o prejudicants en qualsevol manera, així expressament com tàcita als furs, privilegis, libertats gràcies de aquell, terres, heretats e vassalls en universal o en singular atorgats o atorgades en qualsevol manera, vènia precedent del molt alt senyor rey e vostra, dien e protesten los dits braç militar e singulars d'aquell, així en universal com en particular, que en res que per vós, molt alt senyor, com a lochtinent qui dessús per lo passat, present o sdevenidor en les presents corts serà stat fet, atorgat, provehit així en la via de fur o furs, privilegi o privilegis, gràcia o gràcies, derogants al braç militar, lurs terres e vassalls e heretats, que no y consenten tàcitament ne expressa, ans hi dissenten e contradien, protestant expressament que los furs, privilegis, libertats e bons usos, gràcies atorgats e atorgades al dit braç militar e als singulars del dit braç militar, los sien e romanguen en lur efficàcia e virtut, no obstant res en contrari fet o faedor. Supplicant a vós, senyor, que sia de vostra mercé admetre la present protestació e manar-la insertar en los actes de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* ||[176r]

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric, en nom del braç militar, protesta contra els protests fets pels braços eclesiàstic i reial que puguen ser contràries als drets i llibertats de dit braç.

Senyor molt alt,

Si[20] algunes protestacions seran feytes o són stades feytes per los braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, o algú de aquells, les quals sien o fossen o poguessen ésser prejudicials e o dampnoses al braç militar, singulars, vassalls, terres e

¶ [20] Al marge: *continuatione protestationem*.

possessions de aquelles, e o als furs, privilegis, libertats e o inmunitats al dit braç, singulars, vassalls, heretats, terres de aquell atorgades, en aquelles dites protestacions e dissentiments no consenten, ans en aquelles dissenten e contradien, volent e expressament protestant que·l present dissentiment e contradicció sia geminat e repetit aprés qualsvol protestació feyta o fahedora per los dits braços o qualsevol de aquells, o singulars de aquells. Supplicant sia mercé de vós, senyor benignament admetre la present supplicació, contradicció e protest e aquella manar ésser continuada en lo procés de la cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric, en nom del braç militar, protesta contra les provisions fetes pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als drets i llibertats de dit braç.

Molt alt senyor.

Com[21] a audiència del braç militar e dels singulars de aquell sia novament pervengut que per lo molt alt senyor rey serien feyts hu que·s diu privilegi e provisions de e per los quals se diu ésser feyta certa provisió en revocació de provissions per los senyors reys passats e ara benaventuradament regnant fetes e abdicació de poder e fer comissions a canceller, vicecanceller, regent la cancelleria, e que tornen als ordinaris totes les causes e encara se diu que y serien feytes altres moltes provisions derogants e o faents contra furs, privilegis e observances del present regne de València, e encara fahents contra les libertats del dit braç militar que sia mercé de vós, senyor, revocar e haver per revocats les dites provisions, privilegi e qualsevols altres provisions faents contra los dits furs ||[176v] e privilegis del present regne de València e libertats del dit braç, en altra manera ab aquella subjecta reverència que·s pertany, diu que no y consent ans hi dissent e contradiu e expressament hi protesta, supplicant sia de vostra mercé voler benignament admetre la present protestació e dissentiment, e manar aquella ésser continuada en los actes del procés de la present cort, e si mester serà, ésser-li'n liurada carta pública. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric protesta contra les provisions atorgades pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als drets i llibertats de la ciutat de Sogorb.

Obtulit etiam et tradidit dictus dominus ianfans Enricus in plena curia cedulam huiusmodi seriei:

¶ [21] Al marge: *super comissionibus causarum*.

Senyor molt alt,

Com[22] la ciutat de Sogorb e pertinències de aquella sien poblades segons fur antich de l'alt rey en Jacme, de gloriosa memòria, e no haja o hajen consentit en altres furs enaprés fets. E lo ínclit infant don Enrich, car frare vostre, del qual és la dita ciutat e pertinències de aquella se dubte que per vós, com a lochtinent general, en la present cort no sien fets o·s facen furs, leys, ordinacions o actes de cort prejudicials als dits furs e o a la antiga e quieta possessió que aquell e sos precessors han en la dita ciutat e pertinències de aquell de usar e jutjar segons los dits furs e no segons altres enaprés fets o d'ací avant fahedors. Per tal, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, diu que no y consent ni consentir entén, ara ni en lo sdevenidor, en algun fur, ley, ordinació o acte de cort feyt o fahedor durant la present cort prejudici als dits furs e o possessió de usar de aquells ne per lo qual o quals fos vist consentir en los altres furs, ordinacions o actes de cort en los quals la dita ciutat e singulars de aquella ne los senyors d'aquella no hajen consentit, ans en aquells dissent e contradiu, supplicant sia mercé de vós, senyor, vullats benignament admetre la present protestació e dissentiment e manar aquella ésser continuada en lo libre e procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* ||[177r]

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric, en nom d'alguns dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó, protesta contra les provisions fetes pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als seus drets i llibertats.

Fuit etiam oblata per dictum dominum infantem Enricum, nomine ac pro parte et nonnullorum aliorum de dicto brachio militari populatorum in dicto regno Valentie ad forum dicti regni Valentie, in dicta curia quedam alia protestationis cedula tenoris sequentis:

Senyor molt alt,

Com per los molt alts senyors rey e sos predecessors reys, axí a la ciutat de València e regne de aquella com a altres ciutats, viles, castells e lochs del dit regne sien atorgats furs e privilegis e altres libertats e inmunitats, axí universalment com particular, e lo dit braç se dubte, e singulars de aquell poblats segons furs e privilegis del dit regne, e havents altres libertats e inmunitats, segons que dessús, per vós, senyor, no·s facen o sien fetes algunes leys, provisió e o provisions, axí en sguart del dit molt alt senyor rey com de sos officials als poblats en lo dit regne segons fur d'Aragó, derogants e o prejudicants, contradients o adversants als furs e privilegis[23] del regne de València, venia precedent, e ab aquella humil e subjecta reverència que

¶ [22] Al marge: *Suburgii populati ad forum anticum*.
¶ [23] Al marge: *atorgats als poblats segons furs e privilegis*

de vós se pertany parlant, dien los dits poblats segons furs del dit regne de València que en les dites leys, provisió o provisions fetes e per fer, e que en la present cort sien stades fetes o·s faran als poblats segons lo dit fur d'Aragó, contradients, adversants, derogants e o en alguna prejudicants als furs e privilegis del dit regne de València e altres provisions per vós, senyor, com a lochtinent general del dit molt alt senyor rey fahedores en la present cort, dien, ab aquella humil reverència que de vós, senyor, se pertany, que no y consenten tàcitament ne expressa, ans expressament hi protesten e que tot lur dret los sia preservat e salvat. *Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

Ramon Lladró, vescomte de Vilanova, en nom d'alguns dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó, demana que certs oficials del regne de València juren els furs d'Aragó tal i com s'havia de fer segons diversos actes de cort.

Et continuo surrexit nobilis Raymundus Ladro, vicecomes Villenove, qui nomine ac pro parte nonnullorum de brachio militari antedicto populatorum in dicto regno Valentie ||[177v] *ad forum regni Aragonum, obtulit atque tradidit duas papiri cedulas scriptas dissentimenta, protestationes et alia in se continentes, tenor quarum sequitur et est talis:*

Senyor molt alt,

Com[24] per furs e privilegis del present regne sia provehit e ordenat que les quatre cases per privilegi expressades, ço és, de Exèrica, de Luna, d'Arenós, Alcalatén, e altres, se regexen e són en possessió, *vel quasi*, de regir-se e viure e·s regexen segons furs, privilegis e observances del regne d'Aragó, e les universitats, vassalls e habitants en aquells vivints segons los dits furs, no puxen ni degen, segons altres leys e furs, ésser jutgats, com en aquells no hajen consentit ans expressament dissentit. E segons los dits furs, privilegis e observances del dit regne d'Aragó, cascun official del dit regne, ans que excercesca ni puxa exercir juredicció en alguna part del dit regne d'Aragó deu e és tengut jurar furs, privilegis e observances e bons usos del dit regne d'Aragó e jutgar segons aquells e, consegüentment, los officials qui per algun cas hajen o puxen judgar en les dites cases situades dins lo present regne poblades segons los dits furs, privilegis e observances del dit regne, segons dit és, no puxen ni degen en qualsevol cas a aquells la juredicció pertanyent, fins aytant hagen lo dit jurament fet e prestat de judgar segons los dits furs, privilegis e observances. E per observància dels dits furs e privilegis del dit regne d'Aragó, lo molt alt senyor rey, en les corts per aquell celebrades e finides en la vila de Murvedre, provehí e manà, ab letra sua directa, a mossén Vidal de Blanes, *tunc* portantveus de governador en

¶ [24] Al marge: *pro populatis ad forum Aragonum*

lo present regne, que fahés e prestàs lo dit jurament. E presentada la dita letra al dit mossén Vidal, aquell prestà e feu lo dit jurament. E noresmenys, a supplicació de l'egregi vezcomte de Vilanova, senyor de la Vall de Chelva, e del noble don ||[178r] Pedro d'Urrea, senyor de la tinença d'Alcalatén, e de mossén Francesch Sarçola, senyor de la tinença de Exèrica, e del noble don Jacme d'Aragó, senyor de la baronia d'Arenós, poblades dins lo present regne segons los dits furs e privilegis del dit regne d'Aragó, en les corts ara derrerament per vostra senyoria com a lochtinent general celebrades en la vila d'Alcanyiç, provehís e manàs los portantveus de governador e lochtinent de aquells deure jurar los dits furs e privilegis e prometés aquells fer jurar segons les dites coses per actes públichs se demostren, als quals se refferen e dels quals fan fe a vostra excel·lent senyoria. E per moltes vegades siats stat supplicat, axí per scrit per part del dit noble don Pedro d'Urrea, com per paraula per part de tots los dessús dits, manàssets fer e prestar lo dit jurament als dits portantveus de governador e lochtinent de aquell de jutgar en les dites casades e altres poblades segons los dits furs e privilegis d'Aragó, puix majorment és axí dispost, provehit e ordenat per los dits furs. E encara fins a huy no hajats fet prestar lo dit jurament en gran prejuhí e derogació dels dits furs e privilegis e de les dites quatre casades e dels senyors dessús dits de aquelles, e de altres poblats segons los dessús dits furs. Suppliquen, per tal, *et alia*, tots los dessús dits, e encara mossén Johan Roiz de Moros, senyor del loch de Chestalgar; mossén Johan de Vallterra, senyor de Castellmunta; lo noble mossén Guillem Ramon de Moncada, senyor de les baronies de Castellnou e de Chiva; mossén Berenguer Mercader, senyor de la Foya de Bunyol; mossén Luís Çabata, senyor del loch de Argelita; mossén Galceran de Vilarig, senyor dels lochs de Cirat, Pandiel e el Tormo, situats dins la baronia d'Arenós, e tots los quals són situats dins lo present regne e poblats segons los dits furs, privilegis e observances e bons costums del dit regne d'Aragó, que sia mercé de vós, senyor, manar e fer fer e prestar lo dit jurament als dits portantveus de governador e lochtinent de aquell de observar los dits furs, privilegis e observances del dit regne de Aragó a les dites quatre cases e altres dessús dits. En altra manera, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, dien e protesten que en alguns actes fets o fahedors, provisions ||[178v] o actes de cort fahents per qualsevol manera contra los dits furs e privilegis, no consenten ni consentir entenen, tàciament ni expressa, ans hi dissenten e contradien, protestants que tot lur dret los sia reservat. *Et licet, etc. Altissimus,* etc.

1438, abril 28. Seu de València.

El vescomte de Vilanova, en nom d'alguns dels membres del braç militar poblats a fur d'Aragó, protesta contra els greuges presentats pels braços eclesiàstic i reial, i les provisions concedides pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als seus drets i llibertats.

Senyor molt alt,

Com[25] per lo molt alt senyor rey e altres predecesors reys de loable recordació, a les terres e heretats següents sia dada licència, facultat e permissió que puxen usar, judgar (sic) e praticar segons furs,[26] observances e inmunitats del regne d'Aragó, e sien en possessió pacíffica usar dels dits furs e privilegis, libertats e inmunitats del dit regne de Aragó, e singularment les terres e heretats següents e los senyors de aquelles, ço és, la baronia de Exèrica, ab sa tinença, qui és de mossén Francesch Sarçola; Pobla de Vallbona, Paterna e Benaguatzir, la vall de Chelva, la qual és de l'egregi don Ramon Ladró, vezcomte de Vilanova; la tinença d'Alcalatén, la qual és del noble don Pedro d'Urrea, pubill; la baronia de Chiva, la qual és del noble mossén Guillem Ramon de Muncada, e lo noble don Pero Maça, com a procurador de aquell; la baronia d'Arenós, la qual és del noble don Jacme d'Aragó; Bunyol, ab sa foya, la qual és de l'honorable mossén Berenguer Mercader; Castellmunta, Montanejos e Aranyol, los quals són de mossén Johan de Valterra; Argelita, la qual és de mossén Luís Çabata; Gayvell, lo qual és de don Lop Eximénez d'Eredia, et mossén Galceran de Vilarig, senyor dels lochs de Cirat, Pandiel e el Tormo, situats dins la baronia d'Arenós, dessús dita, e molts altres situats e posats dins lo regne de València, es dubten que per algunes oblacions de greuges, supplicacions fetes o fahedores per los tres braços o dos de aquells, o la un e singulars de qualsevol de aquells, ço és, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, e singulars de aquells, e per les provisions per vós, senyor, com a lochtinent general del molt alt senyor rey fetes o fahedores en la present jornada, *vel alias*, publicadores, no fos vist prejudicar o irrogar prejuhí algú als furs, privilegis, libertats, observances e inmunitats del dit regne d'Aragó, dien tos los dessús dits poblats segons los dits furs, e cascú ||[179r] singularment per son interés, vènia precedent e ab aquella humil e subjecta reverència que de vostra senyoria se pertany parlant, que no consenten ne consentir entenen, tàcitament ne expressa, en les dites oblacions de greuges, supplicacions e altres provisions, furs o leys en quant sien a aquells o als dits lurs heretats e vassalls en aquelles habitants o habitadors prejudicials, ans expressament hic contradien, dissenten e y protesten e tot lur dret los sia refermat e salvat, e que per los dits furs, provisions e ordinacions algun prejuhí no·ls sia ne puxa ésser engendrat. Supplicant vostra molt alta senyoria la present protestació benignament vulla admetre e manar aquella continuar en lo procés de la present cort. *Altissimus, etc.*

Cuiquidem cedule et contentis in ea adherit ilico Petrus Vives, procurator domini episcopi Dertusem, volens illa pro oblata hic haberi et utique repetita.

¶ [25] Al marge: *pro populatis ad forum Aragonum*.
¶ [26] Al marge: *privilegis.*

1438, abril 28. Seu de València.

Ramon de Riusec protesta contra les provisions fetes pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als seus drets i llibertats de les baronies de Nules i Oliva.

Ulterius fuit oblata ibidem in plena curia pro parte nobilis Raymundus de Rivossico, alias Francisci Gilaberti de Cintillis, militis, quedam alia cedula tenoris huiusmodi:

Molt alt senyor.

Com a les baronies de Nules e de Oliva e de cascuna de aquelles e a les terres e heretats de aquelles, e als vassalls en aquelles habitants, e als lochs de aquelles dites baronies sien atorgats e atorgades diverses privilegis, libertats e inmunitats e al senyor de aquelles, les quals són del noble mossén Ramon de Riusech, en altra manera appellat mossén Francesch \Gilabert/ de Centelles, e encara per los senyors reys passts e per lo senyor rey, benaventuradament regnant, sien atorgades diverses provisions e gràcies, axí per rahó ||[179v] de les jurediccions com altres. E lo dit noble se dubte que per vós, senyor, per vostre propri o a supplicació dels braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, e de qualsevol de aquelles, o encara de qualsevol universitat real del present regne o de singular o singulars de aquells, no fossen feyts, feytes, provehits o provehides algunes leys, fur o furs, provisions o actes de cort o comissions, *seu alias*, prejudicant en qualsevol manera a les dites baronies, terres o lochs de aquelles, o lurs vassalls, o altres drets al senyor de aquells en qualsevol manera pertanyents, diu lo dit noble mossén Ramon de Riusech, e lo noble mossén Galceran Castellà, procurador de aquell, que en res que contra les dites coses serà fet, tàcitament ni expressa, no y consent ni consentir entén, ans hi dissent e contradiu, e que tots los drets del dit noble e de les sues terres e vassalls li sien conservats. Supplicant vostra alta senyoria que sia de vostra mercé admetre benignament la present protestació e aquella manar publicar e continuar en actes del procés de la cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

Pere Ximén d'Urrea protesta contra les provisions fetes pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, que puguen ser contràries als seus drets i llibertats de la tinença de l'Alcalatén.

Fuit inquam oblata in eodem instanti coram dicto domino rege, locumtenens,, et in curia antedictam per nobilem Petrum Eximini de Urrea, militem, quedam alia papiri cedula que tenorem qui sequitur continebat:

Molt als senyor,

Com la tinença de Alcalatén, loch e pertinències de aquella sien del noble don Pedro Eximénez d'Urrea, les quals són poblades segons furs, privilegis e observances del regne d'Aragó, e axí se sien regits e judgats de tant de temps ençà

que memòria no és en contrari. E lo dit noble se dubte que per algun braç de la present cort o algun singular o singulars de aquells no sien tretes provisions algunes impetrades o impetradores e o que per vós, senyor, com a lochtinent general, en la present cort o for a aquella no sien feytes o·s ||[180r] facen en sdevenidor furs, leys o actes de cort o altres provisions a impetració de algú e o a propri motiu prejudicials a aquells e o a sos vassalls, terres e possessions poblats a furs d'Aragó e observances de aquell, *vel alias*. Per tal, ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, parlant, diu que no y consent, ans en aquells dissent e contradiu e expressament hi protesta. Supplicant sia de vostramercé voler benignament admetre la present protestació e dissentiment e manar aquella ésser continuada en lo procés d ela present cort. E si mester serà, ésser-li'n liurada carta pública. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

L'infant Enric, en nom del braç militar, demana al rei Joan de Navarra que concedisca certs poders als quinze membres del braç militar elegits per a recaptar la part del donatiu corresponent al braç militar.

Post hec autem surrexit dominus infans Enricus, et cum reverenciis assuetis, nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni, in plena curia coram dicto domino rege, locumtenente, obtulit quandam papiri cedulam scripta supplicans humiliter cedulam eandem et contenta in ea per dictum dominum regem, locumtenenti, laudari, firmari et approbari, ac ex eis fieri actum curie tenor cuius cedule quam dictus dominus infans Enricus tradidit Bartholomeo de Reus, secretario dicti domini regis, locumtenentis, requirens eum ut eam legeret per totum sequitur in hunc modum:

Senyor molt alt,

Com per lo braç militar del present regne de València, ensemps ab los altres dos braços, sia stada feta la offerta dels cent mília florins a vostra senyoria, e per executar la part contingent al dit braç militar en la forma per lo dit braç concordada, sien eletes quinze persones per lo dit braç, ço és, lo ínclit infant don Enrich, lo comte de Castro e de Dénia, mossén Johan Roiz de Moros, vezcomte de Vilanova, en Pere Guillem Lançol, don Hugo de Cardona, en Guillem Ramon de Valtterra, en Giner Rabaça, mossén Nicholau Joffre, don Pedro d'Urrea, mossén Gabriel Navarro, don Pero Maça, mossén Johan de Castellví, mossén Aymerich Centelles, mossén Jacme Romeu, major de dies, a les quals persones deu ésser donat poder per lo dit braç lo que·s segueix, ço és, consemblant ||[180v] poder que per lo dit senyor rey e per lo dit braç fon donat a les quinze persones per aquell dit braç eletes en les corts celebrades per lo molt alt senyor rey en la vila de Sent Matheu l'any mil quatre-cents vint-e-nou, los quals foren elets e diputats per taxar e executar lo donatiu per la part contingent al dit braç en la profferta refferint-se al dit poder. Axí emperò, que per la part contingent a pagar per lo dit braç per los cent mília florins de la profferta, no puxen en

res tatxar los censalistes e violaristes, segons dejús és contengut, volents encara que les sobredites quinze persones dejús declarades, ensemps ab lo síndich del dit braç, si demanar-lo-y volran, o la major part de aquells, ab que en qualsevol acte en la major part sia o consenta lo dit ínclit infant, hajen ample e bastant poder e líbera facultat de tatxar los treballs que han haüd en la present cort en Pere Çabata, micer Gabriel de Riusech e micer Pere Belluga, en Francesch Thomàs e en Miquel Pont, porter, tractadors e examinadors e altres del dit braç treballants en la dita e present cort, o de pagar o fer pagar e satisffer a aquells per los dits treballs e de remunerar aquells segons ben vist los serà, a lur bona coneguda e arbitre per causa e rahó dels treballs dels sobredits o cascun d'ells, sostenguts e sostenidors per la dita e present cort.

Encara los deu ésser donat poder segons que dessús de taxar e pagar los provehidors dels greuges nomenats per lo dit braç a proveir los greuges en la present cort offerts e liurats a vós, senyor, com a lochtinent general del molt alt senyor rey. E noresmenys, los déu ésser donat poder ple de reembre o fer reembre, luir e quitar tots e qualsevol censals manlevats o carregats per lo stament militar o per lo síndich de aquell ab sindicat per trametre los dits síndich micer Gabriel de Riusech, micer Pere Belluga e scrivà, a les corts generals de Monçó l'any .MCCCC. trenta-cinch, com altres qualsevol carregaments e manleutes de censals fetes durant la present cort e pagar les pensions e prorates degudes entrò al dia de la real solució e quitament dels dits censals, e les messions d'aquén per causa dels dits pagaments e quitamentes o fahedores e necessàries. E que de ço que a qualsevol dels dessús dits en Pere Çabata, micer Gabriel de Riusech, micer Pere Belluga e Francesch Thomàs, notari e scrivà del dit braç, és degut de resta de la anada de Monçó, faent-los compte segons per lo dit braç és stat acostumat e segons als dits tatxadors ben vist serà, pagant o satisffent noresmenys als dits en Pere Çabata, micer ||[181r] Gabriel de Riusech e Francesch Thomas, notari, scrivà, tot ço que·s mostrarà lo dit braç ésser-los tengut donar e pagar per resta de les corts de Sent Matheu, e·ncara de pagar e satisffer a tots los sobredits de salaris ordinaris o altres qualsevol tatxes per lo dit braç fetes o per altra qualsevol causa, manera o rahó. Encara de poder pagar qualsevol deutes en los quals lo dit braç sia tengut a qualsevol persones per qualsevol causa, manera o rahó. Encara de tatxar segons dessús los vassalls dels singulars del dit braç per la part a aquell contingent dels cent mília florins de la profferta feta al molt alt senyor rey. Com encara per tatxar los censalistes e los qui han censals e o violaris per les despeses, paga e remuneració dels dessús dits e cascun de aquells, a lur arbitre, coneguda e líbera facultat, e per paga de les coses dessús dites. Exceptat que no·ls puxen tatxar en res los dits censalistes e o violaristes per la part contingent al dit braç per los dits cent mília florins. E per lo semblant puxen hoyr e reebre comptes dels clavaris elets per lo dit braç en la present cort e per rahó de les dites corts de Sent Matheu e de Monçó e de absolre, condempnar e diffinir aquells e cascun d'ells a lur bona coneguda e arbiter. E no resmenys, que les dites persones segons que dessús, puxen deputar aquell porter o porters, comissari o comissaris que a les dites persones plaurà, per executar les quantitats que per los

dessús dits seran taxades en la forma dessús dita. Supplica per tal, e alters, lo dit braç que sia mercé de vós, senyor, confermar e ratifficar los poders e potestats e elecció dessús recitats e contenguts, e que tot ço e quant aquells en la forma e manera dessús declarada faran, tatxaran, arbitraran e executaran o faran executar, haja tal e tant effecte com si per vós, senyor, com a lochtinent general del molt alt senyor rey en la present cort, e per acte de aquella, era proveït e ordenat, e que ço que per aquells serà fet, no puxa ésser contradict, recusat, supplicat o reclarat, e que res no obstant haja e puxa ésser executat. E noresmenys, senyor, que les persones dessús dites, per les dites rahons eletes, puxen diputar a·quells porter o porters, comissari o comissaris que a les dites persones plaurà, e que no y puxa ésser per lo senyor rey ni per vós, senyor, ni algun alter official, contradict. Abdicant-los-ne poder de fer lo contrary e que així lo portent-veus de governador com alter qualsevol official qui per les dites persones eletes serà request, haja a fer la execució de les quantitats tatxadores en la forma dessús dita, e que no u puxa recusar per alguna causa o rahó, ne y admeta ne puxa admetre contradicció alguna, rahó, appel·lació, supplicació, deffensió ni algun alter remey per ço que los actes de la present cort hajen aquella execució que·s pertany. *Et licet, etc. Altissimus,* etc.

Plau al senyor rey, lochtinent, emperò per lo dit donatiu tant quant és la part al dit braç pertanyent, passat cascun termini, puxen lo dit senyor rey e officials seus executar segons en la resposta del capítol de la proferta, parlant del dit material, és contengut. ||[181v]

Qua cedula lecta publice ibidem de verbo ad verbum per dictum secretarium confestum, predictus dominus rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine dicte cedule, laudavit, approbavit, ratifficavit et confirmavit omnia et singular contenta in cedula preinserta, ac ex eis actum curie fecit promittens, etc.

Fuit factum de predictis publicum instrumentum, etc.[27]

Remissions de penes concedides pel rei Joan

1438, abril 28. Seu de València.

Remissió de penes concedida pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, als vasalls del braç militar, a excepció dels condemnats per certs crims i delictes.

Item, subsecutis omnius antedictis, dominus rex, locumtenens, preffixus, de sui benignitate ac ex mera liberalitate, in plena curia et ad supplicationem brachii militaris dicti regni et singularium

¶ [27] Al marge: *instrumentum publicum*.

personarum eiusdem, ibidem existenti, cum concessit omnibus de dicto brachio per actum curie remissionem et absolutionem huiusmodi seriei:

Plau[28] al senyor rey de Navarra, lochtinent general, remetre e ab la present absol e remet a aqualsevol vassal del braç militar e singulars de aquell, totes penes, civils e criminals, e aqualsevol crims que sien per aquells stats comeses tro al jorn de huy, fora les ciutats, viles reyals e términs de aquelles, o fora los lochs dels quals lo mer imperi és del senyor rey, e términs de aquell, exeptat tantsolament crims de heretgia, de lesa magestat, de sodomia, de falsadors de moneda, de bars, de traydors, de mort acordada e de naffres e de coltellades donades per diners e de falsos notaris o de aquells qui·n fan fer o usen scientment de les cartes, testaments o falses scriptures, cossaris o ladres, o trencadors de camins, o de qualsevol pau o treva.

Quam remissionem et absolutionem dictus dominus rex, locumtenentis, mandate observari inviolabiliter et inde fieri actum in curia prelibata.

1438, abril 28. Seu de València.
Remissió de penes concedida pel rei Joan de Navarra, lloctinent general, als habitants de Picassent, a excepció dels condemnats per certs crims i delictes.

Inquam dictus dominus rex, locumtenentis, de sui benignitate ac ex gratia speciali, ad supplicationem dicti brachii militaris in plena curia, concessit per actum curie nobili Galcerando Castella, militia, domino qui dicitur loci de Picacen, absolutionem et remissionem sequentem:

Ab[29] la present absolem e remetem a qualsevol moros, vassals, vehins ||[182r] e habitadors del loch de Picacén que·s diu ésser del noble e amat nostre mossén Galceran Castellà, e a qualsevol de aquells, totes penes, civils o criminals, e qualsevol que sien stats comeses tro al jorn de huy. De la present, emperò, remissió, exceptam solament crims de heretgia e de lesa magestat, de sodomia, de falsadors de moneda, de bares e traydors, de mort acordada e de qualsevol mort que sia stada perpetrada aprés nos arribam en la present ciutat de València per celebrar les corts, e de naffres e de coltellades dades per diners, e de falsos notaris e de aquells qui fan fer o usen scientment de les cartes, testaments e falses scriptures, cossaris e ladres e trencadors de camins o de qualsevol pau e treva.

Quam remissionem et absolutionem dictus dominus rex, locumtenens, mandate inviolabiliter custodiri et inde fieri actum in curia prelibata.

¶ [28] Al marge: *remissio vassallis militum.*
¶ [29] Al marge: *remissió de Picacén.*

Presentació de nous greuges, peticions i protests per part del braç reial

1438, abril 28. Seu de València.
Joan Mercader junior, en nom del braç reial, presenta nous greuges.

Demum surrexit statim Iohannes Mercader, iunior, et nomine ac pro parte brachii universitatum, civitatum et villarum regalium dicti regni, obtulit atque tradidit in plena curia quasdam supplicationum cedulas gravamina in se continentis, que inferius in fine libri sub presenti kalendario sunt inserte, supplicans humiliter super contente in eis debite provideri.

1438, abril 28. Seu de València.
Joan Mercader junior protesta en nom del braç reial contra les gràcies concedides pel rei Joan de Navarra als braços eclesiàstic i militar que puguen perjudicar els drets i llibertats del braç reial.

Necnon idem Iohannes Mercader, dicto nomine, obtulit atque tradidit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenente, tres papyri cedulas protestations et dissentimenta in se continents, quas ibidem legi et publicari et in presenti processu continuari supplicavit sub hac forma:

Senyor molt excel·lent,[30]

Com lo braç real dubte que per vostra senyoria no sien atorgades algunes gràcies als braços ecclesiàstich e military, e als singulars dels dits braços. E sia cosa justa que les dites gràcies o libertats sien comunes al braç real e singulars de aquell. ||[182v] Per tal, lo dit braç real supplica a vós, senyor, que per vostra mercé totes e qualsevol gràcies per vostra senyoria als dits braços ecclesiàstich e militar atorgades, sien comuns en manera que no y haja dispartitat alguna. E jatsia les dites coses proceeixquen de justícia, lo dit braç ho haurà a singular gràcia de la vostra senyoria. *Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.
Joan Mercader junior demana en nom del braç reial que s'observen els furs de València en tot el regne de València.

Senyor molt excel·lent,

Lo braç real, dubtant que vostra senyoria no sia supplicada que jure e mane servar fur d'Aragó en regne de València, en alguns lochs del regne que·s dien poblats a fur d'Aragó. E com en lo present regne se deja servar una ley e un fur, segons és

¶ [30] Al marge: *super dubio preiudicii.*

dispost e ordenat per fur. E més que los furs del regne de València són leys universals, servadores per tots los lochs del regne, e no·s pot ni·s deu servar fur d'Aragó, sinó lo dit fur de València com a ley universal. Per tal, lo dit braç real supplica la dita vostra senyoria que sia de sa mercé manar servar en tot lo regne de València e lochs d'aquell los furs de València, e no alters furs, ne leys del regne d'Aragó, ne fer lo dit jurament. En altra manera, lo dit braç real reverencialment protesta que no y consent ni consenter hi entén tàticament ni expressa, ans expressament hi dissent, com segons furs e privilegis segons dit és, en lo regne de València se dejen server furs e privilegis del dit regne de València, e no alters. Supplicant-vos, lo dit braç real, sia de vostra mercé manar continuar la present cèdula en los actes de la present cort. E jatsia, etc. *Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

Joan Mercader junior protesta en nom del braç reial contra les gràcies concedides pel rei Joan de Navarra que puguen perjudicar els drets i llibertats del braç reial.

Senyor molt excel·lent,

Com los síndichs del braç de els ciutats e viles reals del regne de València se dubten que vostra senyoria no sia supplicada per alguns de la present cort atorgar-los algunes coses axí en universe com en singular, e encara dubten que aquelles no les haja atorgades, los quals porien fer o causar algun prejuhí al dit braç o singulars de aquell. Per tal, lo dit braç supplica vostra molt gran senyoria sia de sa mercé que si alguna cosa és ||[183r] stada o serà demanada per algunes persones de la dita cort, axí en nom de braç com alters, o per vós, senyor, eren atorgades, proveïdes o fetes algunes coses, e de aquelles se causava o pogués causar algun prejuhí al dit braç o singulars de aquell, e als furs, privilegis, libertats e bons usos del regne, parlant totstemps ab aquells humil e subjecta reverència que·s pertany de vostra molt gran senyoria, no hi consent, ans *penitus* hi dissent, protestant reverencialment de tots los drets que al dit braç o singulars de aquell pertanguen o pertanyer puxen, axí en proprietat com en possession *quomodocumque et qualitercumque* aquells los romanguen salvus e il·leses. Supplicant sia de vostra mercé la present ceda manar ésser continuada en lo procés de la present cort. E jatsia, etc. *Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

Els síndics de les viles de Castelló i Borriana demanen al rei Joan de Navarra, lloctinent general, que s'actualitze el fogatge de les dos viles.

Surrexerunt etiam Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis, et Petrus Ferrando, sindicus ville Borriane, et cum reverentiis assuetis, in plena curia nomine ac pro parte universitatum villarum predictarum, obtulerunt ac tradiderunt cedulam infrascripta, quam supplicarunt hu-

militer ibidem legi et publicari et in presenti processu inseri et continuari tenor cuius sequitur sub his verbis:

Molt alt e poderós senyor,

En[31] l'any mil tres-cents cinquanta-set que aprés la guerra del rey don Pedro de Castella, tots los vehins e habitadors del les ciutats, vile e lochs e alqueries, axí del braç ecclesiàstich com militar e real foren comptats, e·n la vila de Castelló de la Plana foren trobats per compte mil cent deu fochs de tatxa, e per tant ha pagat en tots donatius generals de aquell temps ençà, jatsia indebidament e injusta, ab humil e subjecta reverència de vostra majestat parlant. E per ço, com enaprés a nostre senyor Déus ha plagut per lurs demèrits per freqüentacions de mortaldats e malalties, los habitadors de la dita vila de sa divinal disciplina, enaxí que entre les altres mortaldats en l'any mil .CCCXCIIII. moriren en la dita vila entre de grandes, chiques e grans pus de mil sis-centes persones, ||[183v] com moltes e diverses jornades hic hagués que y moriren de trenta fins en trenta-sis persones. E en l'any mil .CCCCXX. moriren en la dita vila de febra pestilencial pus de nou-centes persones. E en l'any mil .CCCCXXXV. de huyt-centes persones ensús, axí mateix de febres pestilencials, entre los quals, entre hòmens e dones, moriren pus de doents cinquanta caps de cases, segons que per libres e memorials dels curats de la sglésia de la dita vila. En Guillem Agramunt, síndich e mossatger de aquella és prest e apperellat de fer metre les dites coses en veritat, e fer a la vostra senyoria fe e demostració entant que huy, per dolor en la dita vila, no stan ni habiten sinó cinch-cents sexanta-nou fochs entre casats, \viudos/, viudes, pubils e persones miserables, en los quals ha pus de cinquanta viudos e noranta viudes e tretze fadrins que jamés encara no han haüd muller, jatsia stiguen e tinguen casa uberta per si, e quatre gentils hòmens que·s diu que contribuexen ab lo braç militar, entant que huy no basten en la dita vila que sien casats e marit e muller, compreses encara los pobres e miserables, sinó casats, segons que per hun qüern o memorial fet per los officials e regidors de la dita vila dels habitants en aquella, del qual lo dit síndich e missatger offir o exhibueix trellat a vostra celsitud, clarament appar. E com, molt excel·lent senyor, per les grans subvencions que a la dita universitat, per sa fealtat, ha convengut fer axí al molt il·lustre e egregi don Enrich, tunc comte de Trestàmena (*sic*) e senyor de la dita vila en la guerra de Castella, e al senyor rey en Pere, de alta recordació, en la dita guerra, e al senyor rey don Johan, de gloriosa memòria, ladonchs duch de Gerona, stant senyor de la dita vila, e en ingratitut del dit senyor rey en Pere, pare seu, e aprés que fon rey d'Aragó, e al senyor rey don Martí, de loable recordació, axí per la conquesta de Sicília com per la guerra de Cerdenya, e en moltes altres maneres, axí per la

¶ [31] Al marge: *[…] diminutionem Castilionis.*

coronació del senyor rey en Martí de Sicília com per lo matrimoni de la infanta dona Isabel, e altres. E al senyor rey en Ferrando, de gloriosa memòria, axí per la sua novella entrada e la sua coronació com en lo matrimoni de la senyora reyna de Castella, com en altra manera. E al senyor rey don Alfonso, frare vostre, ara gloriosament regnant, axí per la sua novella entrada a la dignitat real e en lo matrimoni de la senyora reyna de Portugal, com per lo passatge de Cerdenya e de Córcega, e per la guerra de Nàpols ha convengut ||[184r] encara a la dita universitat per conservació de la sua lealtat e naturalesa fer moltes e insupportables messions e despeses, axí per causa de la guerra del rey don Pedro de Castella e don Pedro de Exèrica, del comte d'Ampúries e de les entrades fetes en lo principat de Catalunya per lo infant de Mallorqua, per la entrada de mossén Bernat d'Armanyac, stant la terra privada de la conexença de son rey e senyor. E per la guerra que·l molt alt senyor rey, frare vostre, ha hagut ab lo molt il·lustre rey de Castella, e per los ballesters que hac a trametre a Biar, e en moltes altres diverses maneres, entant que la dita universitat s'és hagut a encarregar de quaranta-huyt mília fins en quaranta-nou mília sous de annuals pensions de censals, ultra cinch mília sous que cascun any fa al senyor rey de peyta real, e mil sous de cena de absència, entant que entre les pensions dels dits censals e la peyta real, cena de absència, salaris de officials, saig, pes de la farina, guardians del terme e de la céquia, trompeta, sosteniment de l'açut, scorredors e cèquies, adobs del coll de la Garroffera, de camins e de ponts, e de altres despeses ordinàries, la dita universitat cascun any, ordinàriament ha a pagar universalment de setanta-tres mília sous, ultra altres necessàriament extraordinàries convé a fer a la sobredita universitat. Per les quals rahons, la dita vila és venguda en tanta diminució e despoblació que les miserables gents, no podents supportar los dits càrrechs, desemparants ço del seu, han anat per diverses parts, axí dins lo regne com fora aquell, ab lurs mullers e infants, per supportar lur miserable vida. Enaxí que la dita vila és en punt de total despoblació e ruhina, entant que los delmes drets que·l dit senyor solia reebre en la dita vila e terme d'aquella, los quals, en temps passats se solien vendre dotze mília e tretze mil sous, enguany no són venuts sinó cinch mília cinch-cents sous. E com los cent mília florins, dels quals la present cort entén a subvenir al senyor rey, encara no sia delliberat com ne en quina manera se pagaran, ne d'on exiran. E lo dit síndich e missatger se dubte que·ls dits cent mília florins, en tot o en partida, no s'hajen a pagar per compartiment, e no sia cosa supportable ni a rahó consonant que la dita universitat haje pagar per mil cent deu fochs, sinó solament per tants com huy són e habiten en la dita vila, deduhits los pobres e miserables, car lo contrari seria donar ||[184v] materia de total despoblació e ruyna. E consemblantment la vila de Burriana en lo dit any mil .CCCLXII. se diu que fon comptada e·s trobaren en aquella cinch-cents noranta-set fochs de tatxa, en la qual, per causa de diverses mortaldats que en aquella se són seguides, en lo dia de huy no·s trobe que en aquella e terme de aquella stiguen o habiten, entre christians, moros e juheus, víudes e pubils, pobres e persones miserables, que basten a cent noranta fochs, la qual, per

diverses subvencions que per sa fealtat e naturalea ha hagut a fer als reys passats, de alta recordació, e al dit senyor rey, ara gloriosament regnant, és tant encarregada de tantes pensions de censals e altres despeses, així ordinàries com extraordinàries, les quals necessàriament li cové de pagar, per les quals semblantment és en punt de irreparable despoblació e ruyna. E així mateix en Pere Ferrando, síndich e missatger de la universitat de la dita vila de Burriana, se dubte que si la subvenció faedora al senyor rey se havia a pagar per via de compartiment, que a la dita vila, per la part a aquella contingent a pagar a la dita subvenció, no vingués a despoblació e ruyna.

Per tal, los dits en Guillem Agramunt, síndich e missatger de la universitat de la vila de Castelló, e en Pere Ferrando, síndich e missatger de la dita vila de Burriana, recorrents a la vostra clemència, així com a font de justícia e de misericòrdia, ab gran angoxa e trencament de cor, e per ço que per nostre senyor Déu, per lo qual los reys regnen, e per lo senyor rey, e per aquells qui·ls han trameses, ne sien scusats, intimen e notiffiquen a la vostra magestat totes les damunts dites coses e cascuna de aquelles, e suppliquen la vostra celsitut, clemència e pietat, que havent pietat e misericòrdia de tantes vídues, pobils, pobres e miserables persones que en les dites universitats e cascuna de aquelles habiten, e per ço que la dita subvenció o part de aquella se havia pagar per compartiment, no podents complir aquells, destituhides de tot auxili, hajen a desemparar ço de seu, e anar-se'n com a desesperades per diverses parts del món per mendicants suffragis, per supportar lur miserable vida, sia mercé de vós, senyor, provehir, ordenar, pronunciar e declarar que en qualsevol quantitat que per causa de la dita subvenció ||[185r] se haurà a pagar per via de compartiment, que les dites universitats ne alguna de aquelles, ne los habitants en aquelles no sien tenguts, ne puxen ésser constrets de contibuïr ni pagar en la dita subvenció sinó per tants fochs sens pus com en los terminis de les pagues de la dita subvenció se trobaran que habiten en cascuna de les dites universitats, o que cascuna de les ciutats, viles o lochs reals del dit regne se tornen a comptar, e que cascuna de aquelles pague segons més e menys la part a quascuna d'aquelles contingent, segons lo nombre dels fochs que en cascuna de aquelles, a present, stan e habiten. E o almenys que cascuna de les dites universitats de Castelló e de Burriana sien reintegrades de les universitats que aprés la computació feta de les dites ciutats, viles e lochs reals, són stades augmentades, e altres que al patromini real són stades aprés la dita computació ajustades e agregades en tants fochs com cascuna de les dites universitats de Castelló e de Burriana són stades, aprés la dita numeració, diminuhides. Com los dits síndichs e missatgers, confiats e creents fermament que vós, senyor, no permetets en alguna manera que les dites universitats de Castelló e de Burriana sien compel·lides ne forçades de contribuir en algun compartiment fahedor sinó per tants fochs com en lo temps de la dita contribució staran e habitaran en cascuna d'aquelles, per no donar dilació, triga ni destorb en los affers del molt alt senyor rey, no hajen volgut més insistir en lo tornar-se a comptar les dites ciutats, viles e lochs reals. E jatsia molt just e misercordiós, senyor, les dites coses proceesquen de justícia, emperò los

dits síndichs e missatgers les vos hauran a singular gràcia e mercé. En altra manera, molt piadós senyor, si lo contrari de les dites coses era fet, ço que no creen los dits síndichs e missatgers, ab aquella humilitat e subjecta reverència que poden e deuen, dien que no y consenten, ans expressament hi dissenten e contradien, e tant com lícit e permés los és, protesten, dissenten e contradien. E protesten encara de tot plen dret de cascuna de les dites universitats e de cascun singular de aquelles, supplican la vostra majestat de manar continuar la presetn cèdula en los actes de la present cort, e manar-los-ne ésser feta carta pública, una e moltes, si e quant haver les volran.

1438, abril 28. Seu de València.

Jaume de Rocamora, síndic d'Oriola, protesta contra qualsevol acord o privilegi concedit en les corts que puga ser contrari a les llibertats i privilegis d'Oriola.

Etiam fuit tradita et oblata coram dicto domino rege, locumtenens, et in curia memorata per Iacobum de Rochamora, sindicum civitatis ||[185v] *Oriole, cum debita reverentia, nomine ac pro parte civitate eiusdem, alia papiri cedula scripta, supplicans humiliter ibidem legi et publicari ac in presenti processu inferi et continuari, que tenorem qui sequitur continebat:*

Senyor molt excel·lent, [32]

Com en Jacme de Rochamora, missatger e síndich de e per la ciutat de Oriola entrevenint en les corts que per vostra senyoria, així com a lochtinent general del molt alt senyor rey fon celebrada als regnícoles del present regne de València, se dubte que los braços ecclesiàstich e militar del dit regne de València, o algú o alguns singulars de aquells, conjuntament o divisa, o encara les ciutats, viles o lochs reals del dit regne, o alguna o algunes d'aquelles o lurs missatgers o síndichs de aquelles, o qualsevol singulars hajen offerit a vostra alta senyoria ensemps o departidament alguns capítols per via de greuges o supplicacions, o en altra manera, supplicant que d'aquells o aquelles façats furs o privilegis, o acte de cort, e o altres qualsevol provisions o ordinacions, e que en aquells o aquelles no haja alguns o algunes que sien o són, o ésser puxen contra furs, privilegis, libertats, franquees, gràcies, preheminències, honors, inmunitats, prerogatives, costums e o bons usos de la dita ciutat de Oriola, e o de les aldees de aquella, e o dels vehins e habitadors e singulars de aquella o aquells, en singular e o en general, e o contra los officials reals de la dita ciutat e de la partida del dit regne dellà Sexona, e o contra lurs libertats, preheminències e honors. Per tal, *et alias*, lo dit missatger e síndich, ab humil e subjecta reverència de vostra molt alta senyoria parlant, diu e protesta que no ha consentit, ne consent, ne consentir entén en alguna offerta o presentació dels dits capítols

¶ [32] Al marge: *Oriola*.

ne en alguna provisió o resposta per vostra sensoria se faça e o sia feta, e entant o quant facen o fer puxen o sien vistes fer, tocar o sonar contra los dits furs, privilegis, libertats, gràcies, franquees, ||[186r] inmunitats, prrerogatives, preheminències, honors, costums e o bons usos de la dita ciutat e dels officials de aquella, e o dels vehins e habitadors de aquelles e o de les dites aldees, així generals com specials, conjuntament o divisa, hi contradiu e dissent e que no·ls sia ne puxa ésser fet o causat dan, prejuhí o lesió, ans los romanguen salvus e il·leses *in omnibus et per omnia*. E entre les altres coses diu que no consent ni consentir entén, tàcitament ni expressa, ni és en concòrdia ab los dits braços ne ab algú d'aquells, ne ab alguna part de aquells, ni ab algunes universitats o universitat o singulars, en alguns capítols que·s mostrassen concordats ab la ciutat de València, o altre, per aquella o per altres qualsevol offerts sobre lo material vulgarment appel·lat de la sentència o capítol dels amprius de la ciutat de València, ne en alguna loació o corroboració, ratifficació, adaptació, declaració, extensió o prorogació ni en altra qualsevol provisió fetes o fahedores de una sentència per lo senyor rey don Martí sobre los dits amprius donada entre la ciutat de València e los dits braços oc erta part de aquells, ne encara de les addicions, declaracions, adaptacions e correccions e milloraments que per lo dit molt alt senyor rey foren fetes de la dita sentència e a aquella en les quals sentència, addicions, declaracions, adaptacions, correccions e milloraments la dita ciutat de Oriola no ha jamés consentit, ans expressament hi protesta e contradix. E encara lo dit missatger e síndich no consent ne consentir entén en algun fur, ordinació e qualsevol altra provisió fets e o per fer, per via de fur, privilegi o acte de cort, o en altra qualsevol manera, sobre los dits qui·s dien amprius a favor de aquells com segons dessús parlant, cessen de justícia proceir, e no puxen conpendre la dita ciutat de Oriola, ne los térmens o territoris de aquells, ne de lurs aldees, hoc encara lo dit missatger e síndich no consent ne consentir en alguna offerta de capítols que sia stada feta o·s faça a vostra senyoria sobre lo material vulgarment appel·lat de inhibicions, ne en algunes provisions per qualsevol via fetes o fehedores sobre inhibicions de traure forments, ||[186v] civades, carns, bestiars e de altres qualsevol vitualles e coses e o de no poder fer enbotigaments de forments, civades e o altres blats, ans hi contradiu e expressament hi dissent, com qualsevol provisions que·s facen sobre les dites inhibicions de traure e o de no enbotigar o a favor d'aquells serien o sien contra furs, privilegis, libertats, franquees, bons usos e costums de la dita ciutat e dels térmens o aldees d'aquella e engran deffahiment, destrucció e depopulació de aquella e de aquells, ne encara consent ne consentir entén tàcitament ni expressa, en qualsevol potestat atorgada o atorgadora, feta o fahedora per via de fur, privilegi, acte de cort o altra qualsevol manera, ab que a supplicació o ab assentiment dels dits braços o de qualsevol de aquells, o de qualsevol universitat o persona, o altres, fos donada facultat a qualsevol official o officials, o a altra persona de fer enquesta a requesta dels jurats de València o de altri, per rahó de treta de bestiars, carns, blats, així forments com altres, e o altres vitualles, o per rahó de enbotigaments de blats o altres coses,

ne per algunes altres rahons, com segons privilegis reals e altres, en la dita ciutat de Oriola, ne contra los vehins ne singulars e o habitadors de aquella, e o de les aldess de auqell, alguna enquesta no puxa ésser feta. Més diu e protesta lo dit misatger e síndich, que com la dita ciutat d'Oriola e los vehins e habitadors de aquella e de les aldees de aquella sien franchs e inmunes de pagar e contribuir en degunes coses e despeses ab les altres ciutats, ne ab les viles reals del dit regne, salvu tantsolament en donatiu fahedor al molt alt senyor rey en corts generals, que no consent ne consentir entén tàcitament ni expressa, que per los diputats del General del dit regne qui ara són o per temps seran, ne per altres officials ne per algunes altres persones, puxen ésser o sien exhigides, presen, imposades, judgades o signades declarades, donades o satisffetes a alguna o algunes persones de qualsevol preheminència o offici sien, ne algunes universitats, quantitat o quantitats algunes, gran o poques, o drets alguns ne consent en qualsevol poder o poders, donat ||[187r] o donador a qualsevol persones o a alguna de aquelles. Encara diu e protesta, parlant segons que dessús, que no consent ne consentir entén, tàcitament ni expressa, en nengun fur, privilegi, acte de cort, provisió, ordinació, declaració, corroboració, loació o aprobació o altre qualsevol acte de cort per vós, senyor, o per altres qualsevol persones havents per vós poder, o per les dites corts fetes e fahedores, pronunciades e o pronunciadores, sobre les coses damunt dites e declarades, o alguna o algunes de aquelles ne en altra manera entant quant facen o fer puxen o poguessen contra furs, privilegis, libertats, gràcies, preheminències, prerrogatives, honors e o costums o bons usos de la dita ciutat de Oriola, e o de aldees de aquella, e de lurs térmens, ans hi contradiu e dissent. Supplicant a vós, senyor, que les presents supplicació, dissentiments e protestacions denant vostra gran senyoria en plenera cort on ara present stats fetes per lo dit missatger e síndich, manets continuar en lo procés e acte de la dita cort per guarda e conservació dels drets de la dita ciutat e de les aldees de aquella, e de lurs vehins e habitadors. Supplicant que li'n sia manada donar e fer carta pública, una e moltes, per haver memòria en sdevenidor.

Nova concessió del donatiu

Capítols que regulen la concessió del donatiu

1438, abril 28. Seu de València.

Alfons, bisbe de València, en nom dels tres braços del regne, concedeix al rei Joan de Navarra l'oferta de donatiu així com els capítols que han de regular-ne la concessió.

Post quarum cedularum oblationem et alia pretacta in continenti surrexit dictus reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, et cum reverentiis assuetis, habens in manu cedulam subinserta, nomine ac pro parte ut ayt totius dicte curie ac trium brachiorum, eiusdem ecclesiastici, videlicet militaris et universitatum regalium dicti regni supliciter dixit hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent, la cort ací ajustada vos fa innumerables gràcies de la bona e gran affecció que vostra senyoria ha demostrat e demostra a aquest regne de València, e al bon e pacíffich stament de aquell. Per què, senyor, la dita cort, volent satisfer per obra a les coses per vós, senyor, proposades en lo principi de la present cort, fa la offerta en la present ||[187v] e davall inserta cèdula expressada, en e sots los pactes, protestacions, condicions, retencions e capítols contenguts en aquella. Lo tenor de la qual cèdula, la qual lo dit senyor bisbe liura a·n Berthomeu de Reus, secretari del senyor rey, lochtinent, e requés aquell la legís públicament de mot a mot, e és així com se segueix:

Senyor molt alt,

Los[1] braços ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals del present regne de València, justats en la present cort, responents ab humil e deguda reverència a la proposició per vostra senyoria feta en la dita cort, com a lochtinent general del molt alt senyor rey, frare vostre, dien que jatsia per justícia no y sien tenguts, emperò havent sguard a diverses privilegis, libertats, inmunitats e gràcies que vostra senyoria ha fets e ferà, ha atorgats e atorgarà com a lochtinent general del dit molt alt senyor

¶ [1] Al marge: *proferte curiam facit cartam*.

rey als dits braços e a cascú de aquells, axí en universal e o en general com en singular. E attenents a les offertes per vós, senyor, fetes de entendre e dar orde en la refformació de la justícia e bon stament del dit regne, reparació e condigna provisió dels greuges a vostra senyoria per cascú dels dits braços offerts e offeridors, e per servir del dit molt alt senyor rey graciosament, com tenguts no y sien, ne obligats, offiren nomenar quantitat de la qual sia subvengut lo dit molt alt senyor en e per la forma e sots les condicions, retencions, salvetats e protests següents, e no en altra manera. Enaxí que per la present e dejús scrita profferta no sia en alguna manera fet o causat prejuhí als furs, privilegis, libertats, bons usos, inmunitats e franquees del dit regne e de cascú dels dits tres braços e dels singulars de aquells, e de lurs vassalls, terres e heretats, e que en lo sdevenidor no·ls puxa ésser treyt a ús ni a conseqüència, vós senyor, atorgant, faent ||[188r] e complint les coses contengudes e demanades conjunctament e o sots disjuncció ab los següents capítols e no en altra manera.

Respon lo senyor rey que ell accepta la dita profferta e la nominació de aquella dejús specificada, ab moltes gràcies e coneix lur naturalea e lur voler.

Primerament, com los greuges a vós, senyor, com a lochtinent general del dit molt alt senyor rey offerts per los dits tres braços, e per cascú o qualsevol de aquells, no sien provehits, vós, senyor, en nom e com a lochtinent general del dit molt alt senyor rey, frare vostre, les provisions de aquells e de altres qualsevol que aprés seran offerts durant la present cort, en vostre loch e nom a les persones que hauran càrrech, comissió e poder de proveir aquells, cometrets e comanarets a les persones següents, ço és, per vós, senyor, micer Johan de Funes, vicecanceller; mossén Eximen Pérez de Corella, governador; micer Johan Mercader, batle general; mossén Johan de Pròxita, mossén Matheu Pujades, micer Rodrigo Falcó, micer Gabriel de Palomar, micer Francesch Mascó, don Johan Guallard, micer Guillem Pelegrí, micer Bernat Frexinet e micer Ferrer Ram. E per lo braç ecclesiàstich micer Francesch Çabater, vicari general, procurador del bisbe de València; mossén Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa; frare Pere de Vilafrancha, procurador del mestre de Muntesa; frare Anthoni, mestre general de la Mercé; micer Johan Gascó, síndich del Capítol de la Seu de València; mossén Guillem Prats, procurador del comanador de Torrent; lo majoral de Quart, frare Hugo de Cervelló, comanador de Castell de Castells; micer Guillem Deztorrent; micer Nicholau Fillach. E per lo braç militar en Ladró de Vilanova, mossén Galceran Castellà, mossén Francesch Maça, mossén Carroç, mossén Felip Boïll, mossén Loís d'Abella, mossén Pere Fabra, mossén Gracià de Monsoriu, mossén Jacme Romeu, menor, en Johan de Monpalau, mossén Galceran de Vilarig, micer Pere Belluga, micer Gabriel de Riusech. E per lo braç de les ciutats e viles reals micer Johan Mercader, jurat; en Manuel Suau, en Nicholau Valldaura, micer Arnau ||[188v] Valleriola, en Pere Andreu, en Loís Bou, en Johan Marromà, síndich, micer Luís Tallada, micer Johan de Gallach, micer Nicholau Figuerola, en Johan

Çaffàbrega, en Jacme de Rochamora, en Guillem Agramunt, en Pere Ferrando. E jatsia en la nominació dessús feyta per los dits tres braços haja disparitat de nombre de persones, emperò[2] són concordes los dits tres braços que tots sien eguals en veus, los de menys nombre ab los de més, e que la disparitat de nombre e de la nominació no sia ne puxa ésser treta en sdevenidor a ús ni consequència e que per aquella no sia feyt prejuhí algú als dits braços, ans cascú de aquelles romanga en son dret. A les quals persones vostra senyoria donarà e dona poder bastant de proveyr los dits greuges concordantment, e en cas que no concordassen totes en la provisió o en les provisions de aquelles, hagen poder de proveyr aquelles la major part de les persones que per vostra senyoria són elets ab la major part de aquelles que per cascun dels dits braços hi són eletes e nomenades. E si la major part de les persones eletes per vós, senyor, e la major part de les que són eletes e nomenades per cascun dels dits braços no concordaran advenint lo cas, la major part de les que vostra senyoria ha elet e nomenat hagen poder de proveyr los greuges dessús dits ab la major part dels que són elets e nomenats per aquell braç o per aquells braços qui los dits greuge o greuges haurà o hauran ordenat, offert e donat a vostra senyoria e o darà o daran d'ací avant a les dites persones. E si ab la major part de les dites persones eletes per vostra senyoria no concordaran la major part de les eletes per lo braç o braços que haurà o hauran ordenat, offert e donat los dits greuge o greuges, ladonchs la major part de les eletes \per vostra senyoria ab la major part de les eletes/ per los altres braç o braços qui los dits greuge o greuges no hauran ordenat, hagen poder de proveyr aquells dits greuge o greuges, encara que los dits greuge o greuges sia o sien acceptats e haüts per comuns per los altre o altres braç o braços que ordenar no·ls hauran. Les quals provisions fahedores per los sobredits provehidors en la ||[189r] manera e forma dites, hagen aquell mateix effecte, aquella auctoritat, virtut e força que haurien si per lo dit molt al senyor celebrant la present cort o per vós, senyor, com a son general lochtinent, fossen fetes ab consentiment e concòrdia dels dits tres braços, e en la dita cort publicades en la present jornada, enaxí emperò que les dites provisió o provisions fahedores en discòrdia de la major part dels eltes per qualsevol dels dits braç o braços hajen solament aquell effecte, virtut o força que haurien si per lo dit molt alt senyor rey o per vós, senyor, com a son general lochtinent fossen fetes e en plena cort publicades ab consentiment de aquells braç o braços que hi consentran e dissentiment de aquells qui dissentit, contradit o protestat hi hauran, romanint a cascuns sos poder e facultat de protestar contra les dites provisió o provisions de tots sos drets. Les quals provisions e coses vós, senyor, migançant sagrament prestador en plena cort en *nomina* del dit molt alt senyor e vostra prometrets servar e tenir e fer observar e tenir e menarets aquelles a deguda execució de les dites

¶ [2] Al marge, ratllat: *haja disparitat de nombre de persones, emperò són concordes los dits tres braços*.

provisions e actes per rahó de aquelles \fahedores/, farets e fets de present e en la present jornada acte de cort, volents les dites provisions e los dits actes haver aquell effecte, aquella força, efficàcia e virtut que haurien si les dites provisions e los dits actes per lo dit molt alt senyor rey celebrant la present cort e o per vós, senyor, com a lochtinent general de aquell, sots la data de la present jornada en plena cort fossen feytes e publicades, feyts e publicats, romanint son dret de protestar a cascú dels dits braços segons és dit. Manarets fer e donar carta e cartes als dits braços e cascun de aquells e singulars de aquells sots la data de la present jornada ab les exequtòries de aquelles, franches de drets de sagell e altres qualsevol drets, missions, despeses. ||[189v]

Plau al senyor rey. Vol emperò que si lo dit senyor ne volrà tolre o levar algú dels sobre nomenats per sa part, que u puxa fer puis ni reste major nombre de sis, los quals hagen aquell poder que han e haurien tots los dotze per ell nomenats, segons forma del dit capítol.

Ítem, senyor, les dites persones, ço és, los presents, prometran e prometen en plena cort ab sagrament e homenatge en poder de vós, senyor, o de vostre vicecanceller prestador, e les absents en poder del vicecanceller, e per vostra absència, ans que puxen entrevenir en los dits affers e provisions, que dins temps de tres meses comptadors del sisen dia del mes de juny primervinent, hauran provehit los dits greuges complidament en la manera e forma dessús dits per justícia, segons déu e lur bona consiència, tots amor, favor, temor, oy, rancor, mala voluntat e subornació apart posats, les quals persones prometran e juraran, ço és, les presents en plenera cort en poder de vós, senyor, e les absents en poder del dit vicecanceller, de venir cascun dia que no sia dicmenge ne festa colent, salvu just impediment, e ab licència en lo dit cas de la major part dels provehidors, ço és, si serà dels nomenats per vós, senyor, de la major part de aquells qui per vós, senyor, hi són nomenats; si dels nomenats per los altres braços, ab licència dels provehidors de aquell braç de qui serà lo impedit, si haurà temps de poder demanar la dita licència. La qual no sien tenguts demanar en los dies que hauran entrevenir en los feyts del General, aquells qui seran dels elets per als actes de la reformació de aquell en la claustra e Capítol de la Seu de València, de matí corrent la setena hora fins al toch de aquella, inclusive, e aturar en lo dit loch a les deu hores sonades. E aprés mig jorn venir corrent la tercera hora fins al toch de aquella, inclusive, e aturar-hi fins a les sis hores sonades, per entendre en les provisions dels dits greuges. E en lo cas que algú o alguns dels dessús dits seran absents o no seran en lo dit loch en les dites hores, en tal cas, los qui presents seran en lo dit loch hajen tant poder com si tots hi eren presents. E noresmenys, vós, senyor, prorogarets e prorogats la present cort de dia en dia fins al vintén dia del mes de maig primervinent, ||[190r] inclusive, lo qual temps de la dita prorogació passat, vós, senyor, com a lochtinent general del molt alt senyor rey, havets la dita cort per licenciada e expirada, e ara per lavors licenciats la dita cort e los convocats a aquella, prometent e jurant en ànima del dit molt alt senyor rey e vostra, de no contravenir a les dites coses directament o indirecta per alguna via,

causa o rahó, ans lo dit finament de aquella per a la dita jornada ara per ladonchs havets e haurets per ferm e vàlit. E ab aquesta promesa e condició, e altres dessús e dejús scrites e no en altra manera, la dita cort e tres braços de aquella fan e entenen a fer la dejús dita profferta. Emperò que per ço que dit és no sia feyt algun prejuhí a les provisions fahedores per les dites persones en la forma dessús dita, no contrastant se facenaprés dels dits finament e licenciament de la dita present cort.

Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, si entre los nomenats per vostra senyoria haurà algú o alguns contra lo qual o quals serà stat posat per la dita cort, braç o braços de aquell greuge o greuges, lo qual o quals se pretenga los dits nomenats o algú o alguns de aquells haver feyt, aquell aytal contra lo qual tal greuge serà posat, ne l'assessor de aquell, si ell o·l lochtinent de aquell hauran consellat o donat consell en tal greuge, no càpia ne puxa entrevenir ne en dar vot en les provisió o provisions dels dits greuge o greuges, aquell o aquells toquant o toquants, e per semblant si algun greuge o greuges toquarà o toquaran alguns dels nomenat o nomenats per los dits braç o braços, aquell aytal a qui toquarà, sia repel·lit e no sia admés ne haja vot o veu en les provisió o provisions dels dits greuge o greuges, puix lo dit greuge o greuges sia posat, o aquell toque particularment, mas per ço no sia o sien prohibits ne foragitades ||[190v] de la provisió o provisions dels altres greuge o greuges les persones nomenades per qualsevol dels dits braç o braços, encara que los dits greuge o greuges sia o sien posats per aquell braç o braços que les hauran nomenades e eletes, e per semblant no sien ne puxen ésser reppel·lits ne foragitats de les provisió o provisions dels dits greuge o greuges alguns síndich o síndichs, procurador o procuradors nomenat o nomenats, ecnara que lo greuge toque o toquen les universitats, col·legis o principals de aquell o aquells braç o braços que nomenats o elets los hauran.

Plau al senyor rey.

E per major seguretat de haver compliment de les dites provisions de greuges e altres coses dessús e dejús dites, los dits tres braços, de la quantitat dejús nomenada per subvenció del dit molt alt senyor rey, se retendran e retenen trenta mília florins, tro a tant los dits greuges, en la manera e forma dessús dites, sien degudament provehits, encara tro a tant per vós, senyor, sia haüd loació, e major e ulterior cautela, ratificació e confirmació del dit molt alt senyor rey, de totes les dessús e dejús dites e mencionades coses, e de tots los actes de la dita cort, així fets com faedors, e dels actes e capítols de la dita e present profferta e executòries de aquelles, així com si per lo dit molt alt senyor rey la dita cort fos stada convocada, continuada e tenguda, los actes de aquella fets e les dites gràcies, libertats, inmunitats e franquees, e altres coses dessús e dejús dites, fetes e atorgades en plenera cort. Pendents les quals coses e alguna o algunes de aquelles no complides o no fetes, vós, senyor, mijançant sagrament prestador segons dit és, en ànima del dit molt alt senyor e vostra, prometrets

que lo dit senyor no exigirà o pendrà, ni graciosament demanarà per si ni per vós, senyor, ni per officials seus ni vostres, ni per altra qualsevol persona, directament o en altra qualsevol manera, los dits trenta mília florins, ni part de aquells, les provisions dels quals greuges, loació, ||[191r] ratificació e confirmació e executòries dessús mencionades havedores del dit molt alt senyor, com a lochtinent general de aquell e de totes altres e qualsevol provisions, així de justícia com gracioses e altres actes de la present cort, vós, senyor, hajats e prometrets donar e liurar als dits tres braços e cascun de aquells, e als singulars de aquells, franques de tots drets, així del sagell com altres qualsevol, encara de totes altres messions e despesses.

Plau al senyor rey.

Et sots les premeses de dejús expressades condicions, retencions, protestacions e salvetats, e no en altra manera, los dits tres braços, graciosament e per mera libertat, com justícia tenguts no y sien, per subvenció al dit molt alt senyor rey fahedora, offiren a la sua molt excel·lent senyoria cent mília florins, valents cinquanta-cinch mília liures, moneda reals de València, la quantitat de la qual profferta no puxa ésser augmentada per qualsevol necessitat, ne per messions fetes o faedores per rahó de la dita cort e dels actes dessús dits, o altres actes de aquella, ni per altra qualsevol causa o rahó, com los voler e intenció dels dits tres braços sia donar al dit senyor rey los dits cent mília florins tantsolament, la quantitat de la qual profferta sia pagada dins de deu meses següents aprés la present profferta, en tres pagues o solucions; la primera paga o solució sia e haja ésser de trenta mília florins dins tres meses, contínuament comptadors del dia de la ferma e publicació dels presents capítols. La segona, de quaranta mília florins, dins quatre meses aprés los dits tres meses següents. E los restants trenta mília florins sien pagats decontinent complits los dits deu meses, haüdes emperò les loació, ratifficació e confirmació dessús dites del dit molt alt senyor rey, e liurades les dites provisions, executòries, loació e confirmació a la dita cort e als dits tres braços franches ||[191v] dels dits drets de sagell e altres drets, messions e despeses, segons dit és e expressat en lo precedent capítol pus largament, e no ans ni en altra manera, e que en la quantitat de la present profferta sien enteses e compreses los trenta mília florins e los quatre mília e totes e qualsevol quantitats per los dits tres braços durant la present cort al dit molt alt senyor e a vós, senyor, com a lochtinent general de aquell, e per via de préstech, donatiu o en altra qualsevol manera offerts. Enaxí que per virtut o causa de la present profferta, totes les altres proffertes cessen e sien nul·les e així com si no fossen stades fetes, e que de la quantitat de la primera terça de la present profferta sien pagats aquells mil florins que foren bestrets e donats a mossén Francesch Gilabert Centelles per acorriment e desempachament de la sua galea, e que tots aquells que en noms de lurs braços e de lurs universitats, encara propris se obligaren als qui los dits mil florins bestrageren, sien e romanguen desobligats, e vós, senyor, façats cancel·lar les obligacions que han fetes per los dits sguards, e aquells qui los dits mil florins o qualsevol part de aquells

han pagat o bestret, cobren aquells de la dita quantitat de la present profferta, o·ls sia pres en compte de paga prorrata de la quantitat de la dita profferta. E que de la quantitat de la dita proferta sien pagades per vós, senyor, les despeses de la present cort, e tots aquells qui han treballat e treballaran en los actes de la dita cort, expressats, dinumerats e contenguts en lo memorial per los dits tres braços ordenat e a vostra senyoria donat, lo qual és insert en la fi dels presents capítols, e segons forma del dit memorial. E axí mateix, pagarets aquells qui per vostra senyoria seran elets e nomenats a provehir los dits greuges e farets e darets manera que los provehidors que per part de vostra senyoria seran nomenats a provehir los greuges, no puxen res demanar a la dita cort passats, presents o sdevenidors, e en altra manera.

Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que per la quantitat de la present profferta o part de aquella, un braç per altre ne universitat per altra, ||[192r] ne singulars dels dits braços no puxen ésser marcats, exhigits o executats per les parts o part dels altres.

Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que la quantitat de la present profferta haja ésser levada, exhigida e executada e plegada per los col·lectors e clavaris per cascun braç elegidors e deputadors per la part a cascun dels dits braços contingent, en la forma e manera que per cascun dels dits braços serà ordenat. Als quals vós, senyor, donats plen poder de present de fer executar e complir les dites coses. E vós, senyor, prometrets e jurarets en ànima del dit senyor rey e vostra, que contra voluntat dels dits braços no farets ne permetrets ésser fetes algunes execucions per officials o ministres del senyor rey o vostres per rahó de la dita profferta, mes aquelles lexarets fer a les dites persones sens embarch algú.

Diu lo senyor rey que és content durant lo temps de cascuna de les dites pagues de la dita profferta no fer execucions algunes.

Ítem, senyor, prometrets e jurarets, *ut suppra*, en ànima del dit molt alt senyor rey e vostra, que per algun cas o necessitat, passats, presents o sdevenidors, per grans que sien, e en cas que lo dit molt alt senyor rey o vós, senyor, o officials de aquell, o vostres, haguéssen pogut o poguéssen fer demandes o subvencions algunes, demanar a algú o a alguns dels dits braços e o singulars de aquells, lo que no creu que aquell lo dit senyor, ne vós, senyor, en loch de aquell, ne altres offcials ne vostres, no farà ne faran, ans per acte de la present cort al dit senyor e a vós, senyor, en loch de aquell, e a qualsevol official de aquell e vostre, vós imposarets sobre aquells calladament perdurable. Prometent e jurant, *ut suppra*, que d'ací a sis anys primervinents, lo dit senyor ne vós, en loch de aquell, no demanaran graciosament ne en altra manera de subvenció o ajuda en alguna manera pregant, demanant, notifficant, intimant, requirent, protestant, ni altrament ||[192v] per gràcia, servir, préstech, fermança, talla,

indicció o *super indicte*, col·lecta o obligació, o per altra qualsevol necessitat, causa o rahó per gran o eminent que sia.

Plau al senyor rey que negun acte forçat no·ls sia fet que port necessitat, mas acte de prestech no li sia vedat, com no importe necessitat.

Despeses a pagar amb el donatiu

1438, abril 28. Seu de València.
Relació de despeses que s'han de pagar amb els diners del donatiu.

Molt excel·lent senyor,

Les messions que per vostra senyoria deuen ésser pagades dels cent mília florins de la profferta als treballadors de la cort són les següents:

Primo, als prothonotari e secretari del senyor rey e vostre, per lo procés qui·s fa per vós, senyor, en la dita cort, e an Jacme Beneyto, notari, qui regeix lo dit procés, e als ajudants de aquell, així com és acostumat de tot ço que aquells ne meresquen per sos treballs, tro al finament de la dita cort.

Ítem, als scrivans, ajudants e jóvens de aquells qui fan lo procés per cascuns dels staments e braços de la cort damunt dita, de ço que aquells ne meresquen tro al finament de la dita cort.

Ítem, als porters o verguers de cascuns dels staments o braços de la dita cort.

Ítem, als uxers e porters de la cambra de vós, senyor, e altres.

Ítem, als qui sona o sonarà la campana a la cort.

Ítem, les despeses dels cadafals per a la dita cort de València. E lo cadafal e altres despeses fetes per la vila de Morella per causa e rahó de la dita cort.

Ítem, ço que degen haver lo vicecanceller e lo regent de la cancelleria per los càrrechs e treballs que han fet e sostengut en los actes ||[193r] de la dita cort, si e en cas que·n dejen ésser pagats.

Ítem, ço que·n deja haver la Seu de València per los càrrechs de la cort, si e en cas que res ne deja haver per justícia.

Ítem, a aquells qui per vostra senyoria seran meses e ordenats a examinar e proveir los greuges de la dita cort e altres coses juxta lo poder, etc.

Ítem, als advocats e juristes de cascuns dels staments o braços de la cort.

Ítem, a tots altres qui per justícia la dita cort fos o sia tenguda pagar tro al finament de aquella, inclusive axí per lo dret de segell com per altres coses *quomodocumque et qualitercumque*, salvu e exceptat que la dita cort pague e sia tenguda pagar los examinadors e provisors de greuges per la dita cort deputadors, en aquesta forma que los provisors deputadors per lo braç ecclesiàstich pach lo dit braç, axí com mils concordar se'n poran. E los provisors deputadors per lo braç dels cavallers, pach lo braç militar, e los provisors e deputadors per lo braç real, pach lo dit braç real, enaxí que hu per altre no pach.

Emperò, per donar bon spachament a la paga que vós, senyor, devets fer als advocats, scrivans e ajudants, verguers o porters dels dits staments o braços, que cascuns dels dits staments ecclesiàstich, militar e real, elegesquen dues persones, a consell dels quals vós, senyor, hajau a tachar, pagar e contentar aquells de la primera terça del dit donatiu. En aquesta forma que vós, senyor, ab e de consell de les dues persones elegidores per lo dit braç ecclesiàstich, hajau de tatxar, pagar e contentar los dits advocats e scrivans e ajudants, porters e verguers del dit braç ecclesiàstich. E aquesta forma mateixa servets en los braços militar e real.

Diu lo senyor rey que és content de haver dos de cascun braç, e que ||[193r] lo dit senyor rey, o los dos de cascun braç, concordantment, facen les tatxes en lo dit capítol contengudes.

Et[3] *cum dictus secretarius incepisset legere et publicare ibidem in plena curia cedulam preoblatam, statim dictus dominus episcopus Valentie, nomine totius curie prelibate, dixit hec vel similia verba in effectu:*

Senyor molt excel·lent. Gran dia és e la scriptura molta, sia vostra mercé haver aquella per lesta e publicada.

Et tunc, ibidem, dictus dominus rex, locumtenentis, mandavit legi et publicari nonnulla ex capitulis in dicta cedula expressatis, illa signater que continent formam iuramenti per eundem dominum regem, locumtenentem, et alios nonnullos de curia prestandi pro observatione ac complemento in eadem cedula contenta, cetera vero dixit quod habebat et habuit pro lectis et publicatis, necnon in modum et formam contentos in responsionibus per eum factis et continuatis in fine cuiuslibet capitulorum ipsius cedule laudavit et firmavit omnia et singula contenta et specifficata in quolibet dictorum capitulorum, iuxta quorum tenores ac responsiones

¶ [3] Al marge: *habitis pro lecta*.

ad illa et eorum quolibet per dictum dominum deregm, ut predicitur facte, ibidem dominus rex, locumtenentis, promisit in plena curia in manus et posse dicti Bartholomeus de Reus, eius secretarii, nomine dicte curie et illorum quorum intersit recipientis, pacistentis ac etiam legittime stipulantis ac iuravit in animas illustrissimi domini regis Aragonum,[4] *et ipsius dicti domini regis, locumtenentis, per dictum Deum et eius sacrasancta quatuor evangelia manibus suis in quodam libro missali corporaliter tacta predicta omnia et singula contenta et specifficata in capitulis preoblatis et quolibet eorumdem iuxta responsiones per eum factas ut pretangitur tenere, complere et observare ad unguem et non contrafacere vel venire seu quem piam contrafacere vel venire permittere quamvis causa imo illa omnia et singula rata et grata semper habere ac ex eis actum curie fecit promittens, etc.*

Et[5] *continuo Iohannes de Funes, vicecancellarius, nobilis Iohannes de Proxita, Matheus Pujades, milites, Rodericus Falco, regens cancellariam, Gabriel de Palomar, Franciscus Masco, Iohannes Guallart, Guillermus Palagri et Ferrarius Ram, legum proffessores,* ||[194r] *consiliarii domini regis, locumtenentis, preffixi, deputati et delegati unacum aliis tunc abinde absentibus per dictum dominum regem, locumtenentem, ad providendum gravamina in presenti curia oblata et offerenda, ut superius est expressum. Necnon Franciscus Çabater, vicarius generalis, procurator domini episcopi Valentie, Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem, frater Petrus de Vilafrancha, procurator domini magistri Muntesie, frater Anthonius Dullan, magistri generalis ordinis Mercedis captivorum, Iohannes Gasco, procurator capituli sedis Valentie, Guillermus de Prates, canonicus Valentie, procurator abbatis de Beniffaçano, frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent, frater Petrus Valldaura, maioralis de Quart, frater Hugo de Cervello, comendator de Castell de Castells, ordinis Calatrave, Guillermus Deztorrent et Nicholaus Fillach, electi et assignati ad provisionem gravaminum predictorum per brachium ecclesiasticum dicti regni. Item, Galcerandum Castella, Franciscus Maça, Carrocius de Vilaragut, Ludovicus d'Abella, Petrus Fabra, Gracianus de Monsoriu, Galcerandus de Vilarig, milites, Petrus Belluga, Gabriel de Rivossico, legum doctores, per brachium militare electi et assignati unacum aliis tunc ab inde absentibus ad predictam. Iohannes Mercader, iunior, iuratus civitatis Valentie, Manuel Suau, Nicholau Valldaura, Arnaldus Valleriola, Petrus Andreu, Ludovicus Bou, Iohannes Marroma, sindicus dicte civitate, Ludovicus Tallada, Iohannes de Gallach, Iacobus de Roquamora, Nicholaus Figuerola, Iohannes Çafabrega, Guillermus Agramunt et Petrus Ferrando, electi et deputati ad iamdicta per brachium universitatum, civitatum et villarum regalium eiusdem regni, constituti et existentes personaliter in plena curia, coram dicto domino rege, locumtenenti, scienter et gratie, iuxta tenorem unius ex capitulis suppradictis incipientis.* «*Item*, senyor, les dites persones, ço és, les present, prometran e prometen en plena cort, ab sagrament e homenatge, etc.» *Quod capitulum eis ibidem in plena curia lectum et publicatum extiti de verbo ad verbum,*

¶ [4] Al marge: *iuramenti regis de servando capitulis*.
¶ [5] Al marge: *iuramentium provisorum gravaminium*.

promiserunt dicte curie et tribus brachiis eiusdem in posse et manibus dicti Bartholomei de Reus, secretari, nomine eiusdem curie et aliorum quorum interesit recipientis, pacistentis ac etiam legittime stipulantis ac iurarunt sponte in animas eorum per dictum Deum et eius sancta quatuor evangelia suis manibus in quodam ||[194v] *libro missali corporaliter tacta. Necnon prestiterunt homagium ore et manibus comendatum dictus, videlicet, Iohannes de Funes, vicecancellarius, in posse dicti domini regis, locumtenentis. Ceteri autem in posse eiusdem vicecancellarius recipientis nomine et in presentia ipsius domini regis, locumtenentis, ut moris est quod predicta omnia et singula in dcito capitulo exarata, iuxta illius seriem atque mentem et prout in eo continentur facient providebunt tenebunt, ad implebunt et observabunt operis per effectum et non contrafacient vel venient quavis ratione vel causa.*

Fuit factum de predicto publicum instrumentum.

Petició dels braços perquè es reforme la Diputació del General

1438, abril 28. Seu de València.

El bisbe de València, en nom dels tres braços del regne, exposa la necesitat de reformar la Diputació del General i demana al rei Joan que done poders suficients per a dur a terme dita reforma i nomene representants que intervinguen en el procés.

Ulterius vero dictus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius curie prelibate et trium brachiorum eiusdem, ecclesiastici, videlicet, militaris et universitatum regalium eiusdem regni, pro benefficio, conservatione ac reparatione ut ait generalis dicti regni et iurium ipsius, ibidem, in plena curia, obtulit coram dicto domino rege, locumtenente,[6] *dignaretur illam et contenta in ea de sui solita benignitate dicte curie ac tribus brachiis predictis, illius et singularibus ipsorum concedere, laudare, approbare, ratifficare et confirmare ac ex eis facere actum curie. Quequidem cedula ibidem per dictum secretarium lecta et publicata extiti sub his verbis:*

Molt excel·lent senyor,

Com[7] lo general del present regne de València sia molt diminuyt entant que los drets e reebudes de aquell no basten a pagar los crèdits, pensions de censals, salaris de officials e altres càrrechs, de què prestament se spera venir en total destrucció, per obviar a la qual e entendre en la refformació e conservació de aquell, los braços ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, han concordat elegir e nomenar, e han eletes e nomenades huyt persones per cascun braç, ço és, per lo braç de la

¶ [6] Al marge: *quandam papiri cedulam scriptam, supplicans humiliter eiusdem domino regi, locumtenentis.*
¶ [7] Al marge: *super reparationem generalis.*

Ecclèsia dos diputats e dos comptadors, e o los lochtinents de aquells, mossén Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa, frare Iohan Dezpejo, comanador d'Onda, frare Hugo ||[195r] de Cervelló, comanador de Castell de Castells, mossén Guillem Prats, procurador de l'abat de Beniffaçà. E per lo braç militar altres huyt persones, ço és, dos diputats e dos comptadors, e los lochtinents de aquells, mossén Johan de Pròxita, mossén Pero Pardo de la Casta, mossén Guillem Crespí e en Johan de Monpalau. E per lo braç de les ciutats e viles reals dos diputats e dos comptadors, e o los lochtinents de aquells, en Luís Cruïlles, jurat, en Berenguer Martí, micer Pere Ram e en Luch Martorell, les quals durant lo temps de tres meses, comptadors contínuament del sisén dia del mes de juny primervinent, entenguen en refformació del dit General. Suppliquen, per tal, los dits braços, sia mercé de vós, senyor, donar poder bastant ab acte de cort a les dites vint-e-quatre persones de entendre e proveir en la reparació e redreçament del dit General, e encara de la Quema, e fer totes aquelles ordinacions que·ls sien vistes necessàries, útils e expedites al ben avenir, augmentació e conservació del dit General, e dels drets de aquell. E que puxen encorporar o enadir a aquell los drets de la Quema e concordar o avenir-se ab los dampnifficats e creedors de aquella per aquella o aquelles quantitat o quantitats que ben vist los sia. E que per pagar aquells puxen carregar tants censals sobre los drets del dit General e o Quema que los preus dels dits censals basten a pagar als dits dampnifficats e creedors les quantitats per les quals se avendran o·s seran concordats ab les dites vint-e-quatre persones, o si·ls serà vist pus expedient, puxen del tot levar la dita Quema, satisfent los dits creedors de ço que ab aquells se poran avenir e concordar. A les quals persones vós, senyor, per vostra mercé, encara donarets poder de demanar e exigir qualsevol quantitat de peccúnia que sien deegudes al dit General e Quema per via de restes de arrendaments o en altra manera, e de qualsevol temps per qualsevol universitats, lochs o singulars persones del dit regne e altres, e de veure e regonéxer o fer regonéxer los comptes dels clavaris del dit General ||[195v] dels triennis tantsolament proper passat e present, que closos e diffinits no seran per los comptadors del dit General, e proveir degudament en totes e qualsevol fraus que·s puxen atrobar en los dits comptes no retuts ne diffinits, o en altra manera, contra los dits general o Quema, drets, rendes e peccúnies de aquells, en qualsevol manera en los dits triennis proper passat e present, executant rigorosament tots aquells qui·s trobaran ésser tenguts als dits general e Quema per fraus o dans fetes e donats als drets e peccúnies e béns de aquells en los dits temps. Encara, senyor, donarets a totes les vint-e-quatre persones poder de imposar e incorporar ab lo dit General los drets del General o part de aquells que foren concordats per los dits tres braços a vostra senyoria per pagament de aquells trenta mília florins que foren al senyor rey offerts e promesos per la present cort, si ben vist serà a totes les vint-e-quatre persones concordantment, e algú no discrepant, e no en altra manera, les quals persones, ço és, aquelles que en la present jornada són presents, mijançant sagrament e homenatge en poder de vós, senyor, e de vostre vicecanceller, prestador en plena cort e les

absents en poder dels diputats de lur braç o de lur lochtinent. Prometent que·n les dites coses se hauran bé e lealment segons deu e bons sciència a tots proffit, utilitat, mellorament, conservació e ben avenir del dit General e Quema e dels drets de aquells, tota amor, rancor, favor, passió e interés lur propri e de altres qualsevol apart posats. Enaxí que tot ço que les dites vint-e-quatre persones concordantment e alguna no discrepant en la incorporació dels properdits drets imposats per rahó dels dits trenta mília florins, o la major part de aquells en les altres coses dessús dites a ells cometedores per vostra senyoria, puix que n'hi haja la major part de les eletes de cascun dels dits braços concordaran, provehiran e ordenaran, sia deduit a execució e sia acte de cort e·n sia feta executòria sots data de la present jornada. Emperò que les dites persones ni la major part de aquelles, segons és dit, no puxen reduhir ||[196r] los censals qui huy hi són carregats a major for que huy són carregats, ne per lo semblant puxen en manera alguna posseir altres drets en lo general ultra los qui huy hi són imposats e altres dessús declarats, les quals persones mijançant sagrament prometen justar-se totes setmanes almenys tres dies, ço és, dilluns e divendres e dissapte, si feriats no seran, en la casa del reverent bisbe de València, o en la casa de la diputació del dit General, per entendre en los dits affers en los quals ajusts hajen a venir cascuna jornada de les dessús dites de matí corrent la setena hora fins al toch de aquella, inclusive, e aturar en lo dit loch fins a les deu hores sonades. E aprés mig jorn, venir corrent la tercera hora fins al toch de aquella, inclusive, e aturar-hi fins a les sis hores sonades, salvu just impediment o licència havedora dels altres de aquell braç per lo qual sia elet lo qui demanarà la dita licència. Enaxí emperò que per absència dels qui falliran les dites hores, los qui si trobaran puxen e dejen enantar en los dits affers, puix que n'hi haja la major part dels elets per cascun braç, salvu ço que dit és de la incorporació dels dits drets on hajen ésser e consentir totes les dites vint-e-quatre persones, segons dit és. De les quals coses vós, senyor, prometrets e jurarets haver loació, ratifficació e confirmació del molt alt senyor rey, segons e en la forma que havets promés de les altres coses contengudes en los capítols de la profferta en la present jornada feta al dit molt alt senyor per la dita cort o per los dits tres braços de aquella. Tant com lo present capítol toca de oir los comptes de la generalitat no diffinits, e executar los deutors del General, e imposar e incorporar los dits drets del General, per rahó dels dits trenta mília florins imposats ab lo dit General, si serà ben vist a totes les dites vint-e-quatre persones.

Plau al senyor rey, però per tant com se sguarda a fer ordinacions novelles per reparació del General e refformació de aquell, ni de res que no toque la Quema, lo senyor rey, lochtinent, hi nomenarà mossén Johan de Pròxida e mossén Matheu ||[196v] Pujades, consellers del dit senyor rey, als quals e als nomenats en lo present capítol dona lo poder en lo dit capítol expressat, les quals persones per lo dit senyor rey nomenades prestaran sagrament e homenatge en plena cort, que si les dites ordinacions fahedores seran en benavenir e reparació e reformació del dit General, que a

aquelles assentran e ara per lavors lo dit senyor rey, lochtinent, loa e aprova aquelles e presta en aquelles sa auctoritat e decret, segons forma del dit capítol.

Qua cedula lecta publice ibidem, de verbo ad verbum per dictum secretarium confestim, dictus dominus rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine dicte cedule, laudavit, concessit, firmavit, approbavit, ratifficavit et confirmavit omnia et singula contenta et specificata in cedula premissa, mandans ea observari ad unguem ac ex eis actum curie fecit, promittens, etc.

Et[8] *ilico, post predicta, nobilis Iohannes de Proxida, et Matheus Pujades, milites, electi et deputati ad predictam per dictum dominum regem, locumtenentem, iuxta responsionem per eum factam ut preffertur, reverendus dominus episcopus Valentie, frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie et sancti Georgii, deputati, Franciscus Çabater, vicarius generalis, frater Petrus de Vilafrancha, computatores, Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem, frater Hugo de Cervello, preceptor de Castell de Castells, ordinis Calatrave, Guillermus Prats, canonicus sedis Valentie, procurator domini abbatis de Beniffaçano, electi et assignati unacum aliis absentibus tunc ad inde contenta in cedula preoblata per brachium ecclesiasticum dicti regni; nobilis Petrus Maça de Liçana, pro nobili Ludovicu Cornell, filio suo, Iacobus Romei, maior dierum pro Guillermo de Vico, deputatus, Iohannes de Proxida, Guillermus Crespi, milites, electi et assignati ad predicta unacum aliis absentibus tunc ab inde per brachium militare antedictum; necnon Ludovicus Bou,* ||[197r] *Iohannes de Gallach, iunior, legum doctor, deputati, Ludovicus Cruïlles, iuratus civitate Valentie, Berengarius Marti de Turribus et Luchas Martorell, electi et assignati ad predicta unacum aliis absentibus tunc ad inde per brachium universitatum regalium dicti regni Valentie, constituti et existentes personaliter in plena coram dicto domino rege, locumtenente, scienter et gratie, iuxta tenorem cedule dicti generalis superius inserte in dicta curia per dictum secretarium lecte et publicate, ut preffertur, promiserunt dicte curie et ribus brachiis eiusdem in posse et manibus dicti Bartholomei de Reus, secretari nomine ipsius curie et aliorum quorum interesit recipiente, pacistente ac etiam legittime stipulante ac iurarunt sponte in animas eorum, videlicet, dictus dominus episcopus positis manibus ante pectus propter suam dignitatem, ut moris est. Ceteri vero in quodam libro missali corporaliter tacta, necnon prestiterunt homagium ore et manibus more solito comendatum in posse honorabilis Iohannis de Funes, legum doctoris, consiliarii et vicecancellarii domini regis,*[9] *locumtenentis, quod predicta omnia et singula in dicta cedula expressata, iuxta illius seriem atque mentem et prout in ea continetur facient, tenebunt, ad implebunt et observabunt operis per effectum et non contrafacient vel venient quavis ratione vel causa.*

Fuit factum de predictis.

¶ [8] Al marge: *iuramentium reparatorum generalis.*
¶ [9] Al marge: *predicti, recipientis nomine et in presentia ipsius domini regis.*

Petició de l'infant Enric de revocació d'un fur

1438, abril 28. Seu de València.
L'infant Enric demana que siga revocat el fur que prohibeix esquarterar corders a les carnisseries del regne.

Et ilico, post predicta, inclitus et magnifficus dominus infans Enricus, nomine ac pro parte totius dicte curie et trium brachiorum ipsius ecclesiastici, videlicet, militaris et universitatum regalium dicti regni Valentie, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quandam papiri cedulam subinsertam quam supplicavit per eundem dominum regem, locumtenentem, laudari, firmari et approbari, et ex ea et contentis in ea fieri actum curie, cuius tenor dinostitur esse talis:

Senyor molt just,

Com[10] per furs del regne de València sia provehit que corderos ||[197v] no puxen ésser desfets ne tallats en les carniceries de la present ciutat de València e del present regne, ne en altra manera per la dita rahó se sien seguits grans dans al present regne e als habitadors de aquell, suppliquen, per tal, e altres, los tres braços de la cort, ço és, ecclesiàstich, militar e real, que sia de mercé de vós, senyor, que de voluntat de la present cort e tres braços de aquella, revoquen e hajen per revocats los dits furs e que d'ací avant se puxen matar, desfer e tallar corderos en la dita ciutat de València, e en les altres ciutats, viles e lochs del dit regne, sens incorriment de algunes penes. E açò senyor, vos hauram a singular gràcia e mercé.

Plau al senyor rey.

Et oblata cedula premissa, dictus dominus rex, locumtenenti, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine tenoris dicte cedule, laudavit, concessit et firmavit omnia et singula contenta et specificata in eadem cedula, mandans ea inviolabiliter observari ac ex eis fieri actum curie, promittens, etc.

Fuit factum de predictis.

El rei Joan de Navarra prorroga el fur dels emprius fins a les següents corts

1438, abril 28. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga el fur sobre els emprius fins a les següents corts.

¶ [10] Al marge: *de tallar corders*.

Succesive dictus illustrissimus dominus rex Navarre, locumtenenti generalis dicti domini regis, ibidem in plena curia de consensu et voluntate expressis totius dicte curie ac trium brachiorum illius, ac ipsis supplicantibus, fecit actum curie infrascriptum sub hac forma:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent, de voluntat de la cort, proveeis que·l fur fet per lo senyor rey en la cort de Murvedre, parlant de la sentència donada sobre lo fet dels amprius, ab les addicions aprés a aquella enseguides, sia prorogat e proroga aquell fins a les primeres corts celebradores, ||[198r] e aquelles finides, però, per lo present acte no sia fet prejuhí algú als greuges posats en la present cort del dit material per qualsevol dels dits braços o singulars de aquell.

Petició d'imposar cises

1438, abril 28. Seu de València.

Petició del braç eclesiàstic per a poder imposar cises durant cinc anys per a pagar el donatiu. La concessió també s'atorga al braç reial.

Et his per actis extimplo pro parte brachii ecclesiastici dicti regni, ibidem in plena curia, fuit oblata quadam cedula subinserta, quam supplicarunt per eundem dominum regem, locumtenentem, laudari, firmari et approbari ac ex eis fieri actum curie, tenor cuius cedule quam tradiderunt dicto Bartholomeo de Reus, secretario, requitentes eum ut illam legeret per totum sequitur per hec verba:

Senyor molt excel·lent,

Supplica lo braç ecclesiàstich sia vostra mercé atorgar al dit braç e singulars de aquells havents vassalls, privilegi e facultat de imposar sises en lurs terres, ço és, als qui no les han, a temps de cinch anys, e als qui ja les han, al dit temps de cinch anys finit lo temps a aquells atorgat.

Plau al senyor rey a aquells qui no són de contribució real o altra.

Similis factus seu privilegium imponendi sisas fuit concessum in plena curia mutatis mutandis per dictum dominum regem locumtenentis universitatibus et villis regalibus dicti regni ad supplicationem brachii dictarum universitatum regalium.

Qua cedula lecta, ibidem, de verbo ad verbum per dictum secretarium, statim ibidem dominus rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine tenoris dicte cedule, laudavit, concessit et firmavit omnia et singula eam observari ad unguem ac ex eis fieri actum in curia prelibata, promottens, etc.

Fuit factum de predictis. ||[198v]

Petició del braç reial de la incorporació d'Alcoi siga al privilegi de no alienació de la corona

1438, abril 28. Seu de València.
Petició del braç reial perquè la vila d'Alcoi siga incorporada al privilegi de no alienació de la corona.

Quid ultra brachium universitatum regalium dicti regni Valentie, supplicavit humiliter dicto domino regi, locumtenenti, in eadem curia dignaretur villam de Alcoy in et sub privilegio regio de non alienando vel separando a regia corona dictis universitatibus concesso incorporari et inde fieri actum curie cum quadam cedula quam tradiderunt dicto secretario per quem requisiverunt illam ibidem legi et publicari per totum et est huiusmodi seriei:

Demana la vila de Alcoy que sia incorporada en lo privilegi de no alienar per acte de cort, ab condició si al molt alt senyor rey plaurà. E llà on al dit senyor plagués, que hagués aquell effecte com si per lo dit senyor rey fos feta la dita incorporació en plenera cort. E llà on no li plagués, que la dita incorporació feta per vós, senyor, sia haüda per no feta, romanint emperò a la dita vila lo privilegi que sobre açò ha de no ésser alienada en la força e valor.

Plau al senyor rey, lochtinent.

Et oblata cedula preinserta, satatim dictus dominus rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine tenoris dcite cedule, laudavit, concessit et firmavit contenta et specifficata in cedula ipsam et ex eis actum fecit in curia prelibata, promittens, etc.

Acord per a organitzar el pagament de la part del donatiu corresponent a les viles reials i a la ciutat de Xàtiva

1438, abril 28. Seu de València.
Proposta dels síndics de la ciutat de Xàtiva i de les viles reials per a organitzar el pagament de la part del donatiu que correspon als dits llocs.

Subsequentis autem omnibus surrexit ilico Ludovicus Tallada, legum doctor, alter ex sindicus civitate Xative, nomine a pro parte ut dixit dictem civitatis et aliarum universitatum regalium dicti regni cum reverentiis assuetis obtulit in dictam curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quandam papiri cedulam scriptam nonnulla capitula in se continentem supplicans humiliter dicta capitulam et contenta in eis per dictum dominum regem, locumtenentis, laudari, firmari et approbari ac ex eis fieri actum curie tenor cuius cedule quam dictus ||[199r] *Ludivocus Tallada, eodem, nomine tradidit dicto Bartholomeo de Reus, secretario, requirens eum et illam legetur per totum sequitur in hunc modum:*

Senyor molt excel·lent,

Per[11] donar spachament que la quantitat dels cent mília florins offerta e les altres quantitats que per los càrrechs de la present cort covendran a pagar a la ciutat de Xàtiva e altres universitats reals sien pagades, cové ésser ordenades e deputades dues persones de les dites universitats, les quals hajen càrrech e poder de compartir entre les dites universitats ço que·n recaurà a pagar a cascuna de les dites universitats dels dits cent mília florins de la dita profferta e o de la part que de aquelles se pagarà per compartiment, e notifficar a cascuna universitat quant los ne toquarà. A fi que cascuna universitat sàpia què haurà de pagar de aquells. Hoc encara de compartir totes altres quantitats que a les dites universitats covendrà pagar per los càrrechs de la present cort tro al finament de aquells, inclusive, e de exigir tan solament les pròxime dites quantitats e fer pagament de aquelles a qui pertanguen. A les quals persones vós, senyor, donareu tot aquell poder ab acte de la present cort que sia necessari per als dits actes e execució de aquells. Les quals dues persones deputades per als dits actes són les següents: en Felip d'Ampúries, juriste, e en Guillem Ocelló.

Plau al senyor rey.

Ítem, més avant dues persones de les dites universitats les quals són clavaris de les quantitats dessús designades que covendrà a pagar a les dites universitats per los càrrechs de la present cort, les quals degen e sien tengudes donar bones e sufficients fermances a coneguda de les dites dues persones diputades a fer la dita exacció de ço que reebran. E nomenen les dites ||[199v] universitats per als dits clavaris en Johan Martínez, e en Pere Climent, notaris.

Plau al senyor rey.

Ítem, dues persones de les dites universitats que sien comptadors e hojen de compte les dites dues persones deputades a la dita exacció e als dits clavaris ab poder de diffinir aquells, donant als dits comptadors plen poder de fer les dites coses axí com han los comptadors de les generalitats del present regne, los quals són los següents: en Jacme Gaçol e en Johan Casanova, notaris.

Plau al senyor rey.

Ítem, que les dues persones deputades a fer la dita exacció e repartiment damunt dites solament hajen per salari cascú de aquells quatre-cents sous. A cascú dels dits clavaris: doents cinquanta sous. E los dits comptadors cascú de aquells: doents sous.

Plau al senyor rey.

¶ [11] Al marge: *super conpartimento peccunie*.

Ítem, dos scrivans per scriure los comptes e reebre les cauteles e altres actes e scriptures necessàries per a les dites coses, los quals hajen de salari cascú cent cinquanta sous. E nomenen en Jacme Navarro e en Jerònim Fenollar.

Plau al senyor rey.

Les quals coses suppliquen les dites ciutat de Xàtiva e universitats reals que sia de vostra mercé, senyor, proveir si e segons dessús és contengut, com sia necessari per donar spatxament als affers de la present cort.

Plau al senyor rey.

Quaquidem cedula per oblata et ibidem publicata confestim dictus dominum rex, locumtenentis, in modum et formam contentos in responsionibus per eum factis et contentis in fine cuiuslibet ||[2002] *capitulorum ipsius cedule laudavit, concessit et firmavit omnia et singula contenta et specifficata in cedula preinserta, mandans ea omnimode observari ac ex eis actum fecit in dicta curia promittens, etc.*

Fuit factum de predictis.

Protestes i salvaguardes dels diferents braços per a garantir els seus privilegis i llibertats

Post hec autem surrexit nonnulli sindici et procuratores universitatum regalium dicti regni in cedulis subinsertis expressi et nominati, et in presentia omnium predictorum coram dicto nomine rege, locumtenente, abtulerunt quatuor cedulas papireas supplicationes et protestationes, et alia, in se continentes, supplicantes, humiliter, illas ibidem legi et publicari ac in presenti processu inseri ac continuari et ex eis et earum qualibet fieri atque tradi publicum instrumentum quarum tenores per ordinem sequitur:

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta dels síndics d'Alacant i Oriola contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari al interessos i llibertats dels dits llocs, especialment els relatius al donatiu.

Molt alt senyor,

Com[12] los síndichs de la ciutat de Oriola e de la vila de Alacant hajen en la present cort contradit, dissentit e protestat en diverses maneres a la provisió per vós, senyor, feta al greuge de les enquestes. E per los capítols de la profferta del donatiu de cent mília florins en lo present dia en aquest instant per la dita cort feta al molt

¶ [12] Al marge: *super dubtis preiudicium*

alt senyor rey, e senyaladament en aquell capítol començant «e per major seguretat de haver compliment de les dites provisions e greuges, etc.» sia stat expressat e contengut que la present cort se puxa retenir trenta mília florins de la dita profferta tro a tant los greuges e les provisions de aquells per vós, senyor, sien publicades en plenera cort e encara tro a tant per vós, senyor, sia haüda loació e confirmació del dit molt alt senyor rey de totes les provisions e actes de la cort, així fetes com faedores e sien fetes e liurades a la dita cort e tres braços de aquella e executòries de les dites provisions aquells dits síndichs se redubten e hajen temença no sien ||[200v] vists ratifficar, aprovar e consentir la dita provisió del dit greuge. E los dits capítol e capítols de la dita profferta dels dits cent mília florins no·ls faça o facen o engendren prejuhí algú a les dites universitats e singulars de aquelles, e o privilegis de aquelles e aquells. Per tal, a major e ulterior cautela los dits síndichs dien que stan e perseveren en los dits protests, dissentiments e contradiccions toquants la dita provissió del dit greuge de enquestes, e de aquells no s'entenen ni·s volen departir per algun acte fet ni faedor, ans dien e declaren que no és stat ni serà lur propòsit, vot ni entenció de renunciar o contradir a aquells dits protests, contradiccions e dissentiments, ni de supplicar e demanar execució de la dita provisió del dit greuge de les enquestes ni per execució de aquella retenir o reservar la quantitat dels dits trenta mília florins ni altra qualsevol. Ans dien e protesten de tot lur dret e de les dites universitats e de cascuna de aquelles ni per loació o aprovació, confirmació o execució de aquella, si alguna se'n havia no·ls sia fet, causat o engendrat prejuhí algú a lurs privilegis, franquees, libertats, gràcies e inmunitats a les dites universitats, generalment o particular, donats e atorgats, donades e atorgades. Ans resten e romanguen e sien manhtengudes en aquells e aquelles. Supplicant a vós, senyor, que per vostra mercé vullats admetre la present cèdula e protest e salvar tot llur dret a les dites universitats e cascuna de aquelles, e provehir e manar aquella ésser inserta en lo procés de la present cort. Manant-ne ésser feta e fetes cartes públiques a les dites universitats e a cascuna de aquelles e aquelles ésser donades e liurades, tota hora que haver les voldran.

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta dels síndics de les viles reials contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari als seus interessos i llibertats, especialment els relacionats amb la resolució del greuges.

Senyor molt excel·lent,

Com en alguns capítols de la present profferta e senyaladament en aquell capítol qui comença «E per major seguretat de haver ||[101r] compliment de les dites provisions de greuges, etc.» sia scrit e expressat e contengut que la present cort e braços de aquella se puxa o puxen retenir trenta mília florins de la dita proferta tro a tant los greuges a vostra senyoria offerts sien per justícia provehits e les pensions

de aquelles per vós, senyor, sien publicades en plenera cort e encara tro a tant per vós, senyor, siea haüda loació e confirmació del dit molt alt senyor rey de totes les provisions e actes de la dita cort, axí fets com fahedors, sien fetes e liurades a la dita cort e braços executòries de les dites provisions. E com, senyor molt excel·lent, los síndichs de les viles reals del present regne, ço és, Morella, Castelló, Burriana, Vilareal, Paníscola, Algezira, Ontinyent, Cullera, Corbera, Sexona, Penàguila, Biar, Alcoy e Bocayrén e altres hagen contradit, dissentit e protestat en diverses maneres a la provisió per vós, senyor, feta al greuge de les enquestes. E aquells dits síndichs e deputats que per los capítols damunt dits e en la dita profferta contenguts e expressats tàcitament e expressa no sien vists ratifficar, aprovar e o consentir a la dita provisió del dit greuge, e los capítol o capítols de la present profferta no·ls faça o facen engendre o engendren prejuhí algú. Per tal, a major et ulterior cautela, dien que stant e perseverant en los dits protests, dissentiments e contradiccions tocants la dita provisió e de aquelles no·s entenen ni·s volen departir per algun acte feyt ni fahedor. Ans dien e declaren que no és stat ni serà llur profit, vot ni entenció de renunciar o contravenir a aquells dits protests, contradiccions e dissentiments ni de supplicar o demanar execució de la dita provissió del dit greuge ni confirmació, loació o approvació de aquella, ni per confirmació, loació, approvació de la dita provisió del dit greuge de les enquestes o execució de aquella, retenir o reservar la quantita dels trenta mília florins, ni altra qualsevol. Ans dien e protesten de tot llur dret e de les dites universitats e de cascuna de aquelles, que per la dita provisió del dit greuge, si alguna se n'havie, no·ls sia fet, causat o enjendrat prejuhí algú a lura privilegis, franqueses, libertats, gràcies e inmunitats a les dites universitats, generalment o particular, donats e atorgats, donades e atorgades. Ans ||[201v] resten, romanguen e sien mantengudes en aquells e aquelles. Supplicant a vós, senyor, que per vostra mercé vullats admetre la present cèdula e protest, e salvar tot lur dret a les dites universitats e cascuna de aquelles, e provehir e manar aquella ésser inserta en lo procés de la present cort. Manant-ne ésser feta e fetes cartes públiques a les dites universitats e cascuna de aquelles, e aquelles ésser donades e liurades tota hora que haver-les ne volran, la qual cèdula los dits síndichs per ells e per lurs universitats, e per tots aquels que aderir hi volran, posen.

1438, abril 28. Seu de València.

Els síndics de Xàtiva, Morella, Alzira, Vila-real, Alacant, Ontinyent, Llíria, Cullera, Alcoi, Xixona, Penàguila i Bocairent demanen al rei que no tinga en compte la petició dels síndics de Castelló i de Borriana per a pagar el compartiment segons els focs que actualement tenen ambdues viles.

Senyor molt excel·lent,

Com les universitats reals del present regne de València, en los càrrechs comuns, ço és, en los pagaments que·s fan per lo dit regne per via de compartiment,

aquelles paguen e sien tengudes paguar segons lo nombre dels fochs, lo qual fon atrobat tenir cascuna universitat en la scripció que per la dita rahó fonch feta ab acte fet en les corts celebrades per lo senyor rey en Pere, de memòria gloriosa, en la vila de Monçó, no feta differència si alguna universitat de la dita scripció a ençà és stada diminuïda o creguda de fochs, e axí és stat observat e praticat del temps de la dita scripció o ençà, on són passats pus de sexanta anys. E ara, los síndichs de les viles de Castelló e de Borriana, pretenents les dites lurs viles ésser diminuïdes dels fochs los quals foren atrobats haver en lo temps de la dita scripció, crehents lo donatiu dels cent mília florins lo qual la present cort offer al molt alt senyor rey, pagar-se per via de compartiment, la qual via de compartiment no és concordada per la cort ni provehida o declarada per vós, senyor, haurien supplicat a vós, senyor, que aquelles paguen en lo dit donatiu tantsolament per lo nombre que huy tenen, lo que, ab humil e subjecta reverència parlant, fer no·s pot per ço que dit és, *et etiam* per ço encara car en ço que demanen les dites dues viles procehís de justícia se hauria fer scripció novella ||[202r] de tots los casats del regne, a fi que les universitats del regne no fossen defraudades com les demés de les dites universitats hajen diminuït en gran quantita dels fochs, los quals foren atrobats haver en la dita scripció, lo que seria gran dilació e alongament de temps. Hoc encara, per ço com les dites viles de Castelló e de Burriana, per rahon del nombre en lo qual foren atrobats en la dita scripció, usaren e han usat de certes preheminències e prerogatives, axí en seure com en parlar, com encara en lo orde de scriptura entre algunes universitats, e és rahó que puis usen de lurs preheminències e prerogatives per rahon del dit nombre, que axí mateix per rahon de aquell porten sos càrrechs. Per tal, *et alias*, los síndichs de la ciutat de Xàtiva, de Morella, de Algezira, de Vila-real, Alacant, Ontinyent, Líria, Cullera, Alcoy, de Sexona, de Penàguila, Bocayrén, dien que no consenten en alguna supplicació o protest per les dites viles de Castelló e de Borriana fets de e per la dita rahó, e en provisió alguna per vós, senyor, feta o fahedora qui fos contrària a les coses en la present supplicació contengudes, ans ab aquella humil e subjecta reverècia qui·s pertany, dién que y contradien e protesten de tot lo dret de les dites universitats, tant quant a aquelles és lícit contradir e protestar. Suplicant la present ésser continuada en los libres de la present cort per conservació del dret de les dites ciutat e universitats reals.

En Jacme de Rochamora, síndich de la ciutat de Oriola, diu que adereix a la damunt soplicació posada per les altres universitats reals.

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta del síndic d'Alacant contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari al interessos i llibertats d'Alacant.

Senyor molt excel·lent,

Com vós, molt alt senyor, en lo dia de huy en lo present instant hajats en la present cort, la qual havets celebrada als tres staments de regne de València, hagudes per publicades les provisions de greuges en la present cort oferts e oferidors, fahedores per certes persones per vostra senyoria eletes e per certes persones dels braços de la dita cort, e o per la major ||[202v] part de aqulles, als quals havets donat poder de fer les dites provisions de greujes segons forma dels capítols de la offerta de donatiu de cent mília florins al molt alt senyor rey en lo dia de huy, en aquest instant feta. E per ço, com era e es dubte que en les dites provisions de greujes e actes de cort no fos o sia alguna cosa prejudicial als furs, privilegis, gràcies, libertats, inmunitats, usos e costums de la vila de Alacant, singulars habitadors e aldees de aquella, e als drets dels officis de governació e batlia general del dit regne de València dellà Sexona. Per tal, Felip d'Ampúries, síndich e missatger de la dita vila, sia stat largament protestat e dissentit a les dites provisions de greujes e actes de cort, tant com aquelles facen e sien vistes fer contra el dret de la dita vila e aldees de aquella, e singulars e habitadors en aquella e aquelles, e als dits officis de governació e batlia general que no·ls facen o puxen fer algun dan o prejuhí als furs, privilegis, gràcies, franquees, libertats e inmunitats, usos e costums de la dita vila e de ses aldees e dels singulars e habitadors de aquelles, e supplicat a vós, senyor, llur dret los fos salvu e il·lés, segons que en lo dit protest e protestacions les dites coses són us largament declarades. Per tal, lo dit Phelip d'Ampúries, síndich e missatger de la dita vila, perseverant en les dites protestació e protestacions per ell fetes, diu que no consent en la dita publicació de provisions de greujes e actes de cort qualsevol fahedores per vós, senyor, o per manament vostre, e o per les dites persones eletes havents poder de vós, senyor, de fer les dites provisions, entant quant facen, tracte o parlen contra los furs, privilegis, gràcies, libertats, franquees e inmunitats, usos e costums de la dita vila de Alacant e dels singulars vehins e habitadors de aquella, e de les aldees de aquella. Ans expressament hi dissent e contradiu, senyaladament contradiu e dissent en qualsevol provisió o acte de cort, sentència o sentències que sien fetes de amprius dels bestiars de la ciutat de València que sien fetes o·s fessen, ni en prorogació alguna de les dites sentències feta. Protestant expressament, ab aquella humil e deguda reverència que de vós, senyor, se pertany, que al dret de la dita vila e als furs e privilegis ||[203r] de aquella e de ses aldees e dels vehins e habitadors de aquelles no facen ni fer puxen ni per aquelles no puxa ésser engendrat o causat algun prejuhí e dan. Supplicant, ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, que sia per vostra mercé per vós, senyor, salvat a la dita vila e aldees de aquella e als vehins e habitadors de aquelles e batlia general, tot lur dret, lo qual hajen e han ans la confecció de les dites provisions de greuges e altres qualsevol provisions e actes de cort e de la publicació de aqueles per vós haüda per feta. E sia manat donar carta pública de la present per conservació del dret de la dita vila e dels singulars de aquella e de ses aldees e dels officials de les dites governació e batlia general, etc. *Altissimus, etc.*

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta del bisbe de València, en nom del braç eclesiàstic, contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari al interessos i llibertats del braç.

Rursus post oblatas cedula preinsertas ac subsequentis omnibus suppradictis statim dictus reverendus dominus episcopus Valentie, iterum surgens nomine ac pro parte totius brachii ecclesiastici dicti regni, dixit que si forsan in oblatis dessuper protestatis seu oblatis die presenti in curia iamdicta, per cetera brachia eiusdem curie, militaris videlicet et universitatum regalium predictarum ver aliquod ipsorum ver personas singulares quasvis illorum et utriusque eorum sint aliqua contraria, dapnosa vel nociva qualiterumque dicto brachio ecclesiastico vel singularibus personis illius, aut privilegiis, graciis, libertatibus, concessionibus et inmunitatibus dicti brachii in illis nullatenus consentiebat, imo dissentiebat expresse, protestant expresse quo per ea vel aliquod ipsorum nequiret brachio ecclesiastico antedicto vel singularibus ipsius preiudicium aliquod generari. Stants etiam et perseverantes vicibus geminatis in omnibus et singulis cedulis protestationibus et dissentimentis superius pro parte eiusdem brachii ecclesiastici factis et oblatis, quas pro repetitis et oblatis hic haberii denuo voluerunt.

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta de l'infant Enric, en nom del braç miliar, contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari al interessos i llibertats del braç.

Et dictus dominus inclitus infans Enricus, nomine ac pro parte ||[203v] dicti brachii militaris ad idem extitit protestatus quod pro oblata dessuper et obtenta die presenti qualitercumque in curia prelibata \per/ et alia brachia memorata ecclesiasticum videlicet et universitatum regalium dicti regni, si que sint sedem brachio militari vel singularibus personis illius seu eorum privilegiis, libertatibus, graciis er concessionibus non posset preiudicium aliquod generari. Et si que forsan in oblatis seu obtentis per cetera brachia preexpressa aliqua sint contraria, nociva vel dampnosa dicto brachio militari verl singularibus in siusdem nullatenus consentiebat, imo dissentiebat expresse, stans et perseverans vicibus geminatis in omnibus et singulis cedulis et protestationibus dessuper pro parte eiusdem brachii militaris factos et oblatis, quas hic haberi voluit pro repetitis.

1438, abril 28. Seu de València.

Protesta de Joan Mercader, en nom del braç reial, contra qualsevol privilegi o acord concedit en les corts que puga ser contrari al interessos i llibertats del braç.

Et odem instanti suppradictus Iohannes Mercader, et alii nonnulli nomine ac pro parte dictarum universitatum regalium dicti regni, dixerunt quod si in cedulis superius oblatis vel in aliis die presenti obtentis in curia antefacta pro parte brachiorum predictorum ecclesiastici videlicet et militaris, vel singularibus personarum ipsorum et cuiusvis illorum aut alias aliquod preiudicium posset dicto brachio universitatum regalium aut singularibus personis eiusdem

modo aliquo generaru seu in eisdem dicto brachio et eius singularibus vel eorum privilegiis, foris, graciis, libertatibus, concessionibus, ordinationibus et inmunitatibus sint aliqua contraria, nociva seu dampnosa in siudem nullatenus consentiebant, imo dissentiebant expresse, protestantes expresse ac geminatis vicibus de toto eorum iure ac stantes er perseverantes in omnibus et singulis que pro parte eiusdem brachii superius oblata fuere singula singulis refferendo.

Et[13] *dictus dominus rex, locumtenens, mandavit omnes cedulas die presenti per oblatas per brachia antedicta et eorum quolibet et singulares illorum in presenti processu continuari et super earum provissione fienda retumit sibi meiorem deliberationem.*

Et[14] *nichilomnibus \idem/ dominus rex, locumtenens predictus, sedens ad huc in solio magestatis predicto regraciatus fuit dicte curie* ||[204r] *donum sive proffertam dictorum centum mille florenorum dicto domino regi factam. Et ex inde curiam prelibatam continuabit de die in diem non feriatam hinc ad vicesima diem proxime instante mensis madii inclusive, in eodem loco celebrandam, quo termino prorogationis e lapso et nunc prout ex tunc. Idem, dominus rex, locumtenens, licenciabat et licenciavit curiam suppradictam et omnes de ea superius nominatos, concedents eis quod statim dicto prorogationis termino transfacto cum eis licuerit possint ad eorum propia accedere alia licencia ab eo amplius non que sita.*

Testes fuerunt ad premissa omnia et singula vocati religiosus frater Vascus Alfonsi, subprior Montalbani, Didacus Garsie de Villalpando, legum doctor, consiliarius, Franciscus Baro, thesaurarius, Iohannes Colom, camarerius dicti domini regis et alii in multitudine satis ampla.

1438, maig 13. Seu de València.

El braç militar demana eliminar el privilegi concedit dies passats sobre els besanters.

Post hec autem die martis computata tertia decima mensis madii, anno iamdicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, circa duodecimam oram, ipsius diei, cum illistrissimus dominus Iohannes Dei gratia rex Navarre, locumtenens generalis, excellentissimi domini regis predictus, venisset ad dictam ecclesiam cathedralem civitatis Valentie, suoque regali more solito sederet in solio ibidem existente, tota curia et aillam representantes personaliter constituti, videlicet:

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeus de Corbaria, magister Muntesie. ||[204v]
Frater Anthonius Dullan, magister generalis ordinis Mercedis captivorum.
Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem.
Iohannes Gasco, canonicus, procurator capituli sedis Valentie.

¶ [13] Al marge: *acordium supra scedulis.*
¶ [14] Al marge: *relatio gravaminum et licentium.*

Frater Hugo de Cervello, comendatos de Castell de Castells.
Guillermus de Pratis, canonicus, procuratos abbatis de Beniffaçano.
Frater Petrus de Vilafrancha, procurator comendatoris de Montealbano.
Frater Bernardus Guda, procuratos comendatoris de Torrent.

Pro brachio militari

[*Col. A*]

Inclits infans Enricus, magister ordinis sancti Iacobi de Spata, et dominus civitatis Sugurbii.
Didacus Gomez de Sandoval, comes Denie et de Castro.
Raymundus Ladro, vicecomes Villenove.
Petrus d'Urrea.
Petrus Maça de Liçana.
Eymericus de Scintillis.
Berengarius de Vilaragut.
Perotus Pardo.
Ludivicus de Calataiubio.
Petrus de Scintillis.
Ludovicus d'Abella.
Franciscus de Vilanova.
Ianiarus Rabaça.[15]

[*Col. B*]

Manuel de Vilanova.
Petrus Ladro.
Franciscus Maça.
Philipus Boÿl.
Iacobus Romeu, maior.
Iohannes de Castellvi.
Franciscus Menaguerra.
Guillermus Lançol.
Petrus de Castellvi.
Crespinus Valldaura.
Iohannes Tolsa.
Iohannes Roïç de Moros.
Iacobus Ioffre.

¶ [15] Ratllat: *Franciscus de Vilanova*.

Iohannes Catala.
Petrus Çabata, sindicus brachii militaris. ||[205r]

Pro brachio universitatum regalium

Ioahnnes Mercader.
Ludovicus Cruylles.
Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Petrus Andreu.
Arnaldus Valleriola.
Berengarius Marti.
Iohannes Marrona … sindici Valencie.
Iohannes de Gallach, minor.
Ludovicus Tallada, sindici civitatis Xative.
Iacobus Rochamora, sindicus civitatis Oriole.
Luchas Martorell, sindicus ville Algezire.
Guillermus Agramunt, sidicus ville Castilionis.
Petrus Ferrando.
Dionius d'Olit … sindici ville Borriane.
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Filipus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iohannes Casanova, sindicus ville de Ontinyén.
Iacobus Navarro, sindicus ville de Alcoy.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Iohannes Martinez, sindicus ville Cullarie.
Jeronimus Fenollar, sindicus ville Sexone.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.

Congregata igitur curia antedicta in presentia omnium predictorum per nonullos de brachio militari antedicto, coram dicto domini ||[205v] *rege, locumtenens, sunt oblata in continent cedula sibinserta, supplicantes humiliter eidem domino regi, locumtenens, dignaretur contenta in eadem cedula concedere, laudare atque firmare ac ex eis facere actum curie tenor cuius cedule quam ipsi tradiderunt Bartholomeo de Reus, secretario eiusdem domini regis, locumtenens, requirentes eum ut eam legeret per totum sequitur isto modo:*

Senyor molt alt,

Com[16] per vostra gran senyoria com a lochtinent general del molt alt senyor rey sia stat atorgat per acte de la present cort al braç militar la gràcia e privilegi de

¶ [16] Al marge: *revocatio […] vassallorum militium.*

la sèrie e continència següent: «Ítem, senyor, com en regne de València se seguexen molts inconvenients entre molts singulars del braç militar per tal com molts vassalls de aquells, durant vassallatge se fan besantés o vassalls de altres singulars del dit braç o d'altres, prometents aquell o aquells pagar certa quantitat en nom de besant o en altra manera de què·s segexen los dits inconvenients. Supplica per tal lo braç militar sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, voler provehir e ordenar que algun vassall o vassalls moros de algun singular del braç militar no·s faça o puxa fer besanter ne vassall d'altre singular del dit braç ne de altra qualsevol persona durant lo primer vassallatge, e fins ab lo dit senyor haja comptat e pagat aquell. E si algun vassall de qualsevol singular del dit braç farà lo contrari de ço que dit és, aquell aytal vassall contrafahent pux conste ab veritat aquell haver confrafet, ço és, durant lo primer vassallatge e fins que haja comptat e pagat lo primer senyor se serà fet besanter o vassall d'altre, que sia catiu e puxa ésser venut per catiu sens algun impediment e aplicat al primer senyor de qui era vassall, havent emperò mer imperi. E si lo mer imperi del loch d'on aquell era primer vassall serà del senyor rey o d'altre qualsevol que sia partit lo preu que serà haüd del dit catiu venut, la meytat del qual sia del senyor havent mer imperi e l'altra meytat del senyor de la baxa juredicció o civil. E si lo dit vassall contrafaent serà cristià, que aquell aytal encórrega en pena de cinquanta morabatins d'or, aplicadors e partidors *ut suppra*, la conexença de les quals ||[206r] coses e determinació de aquelles, si lo vassall haurà contrafet o no, sia e pertanga al senyor del mer imperi del loch d'on aquell era primer vassall. E açò mateix sia entés d'aquells lochs qui són cavalleries e contribueixen ab lo braç militar. Plau al senyor rey.» E com senyor molt alt, al dit braç aparega lo dit privilegi e gràcia ésser-li més dampnós que profitós, supplica per tal sia de vostra meré voler haver per revocat e cancel·lat e aquell revocar e cancel·lar ab acte de la present cort lo dit privilegi e gràcia. *Altissimus, etc.*

Plau al senyor rey.

Quoquidem cedula per oblata confestim idem dominus rex, locumtenens, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine tenoris dicte cedule condessit in cedula ipsam et ex eis madavit fieri actum in curia prelibata, promittens, etc. Fuit factum de predictis, etc.

1438, maig 14. Seu de València.
El vescomte de Vilanova presenta un nou greuge en nom de tot el braç militar.

Ac[17] *continuo surrexit nobilis Raymundus Ladro, miles, vicecomes Villenove, qui nomine ac pro parte sua et aliorum de dicto brachio militari populatorum, ut asseritur in hoc regno Valentie,*

¶ [17] Al marge: *oblationum gravaminis per […] vicecomitis*.

ad forum regni Aragonum, obtulit atque tradidit coram dicto domino rege, locumtenens, quoddam gravamen sive capitulum supplicans super eo de iustitia provideri, quodquidem capitulum sive gravaminem inferius in fine libri sub kalendario huiusmodi est insertum.

1438, maig 14. Seu de València.

Petició dels braços del regne perquè el rei Joan, lloctinent general, amplie els terminis establits en els capítols del donatiu.

Hisque per actis surgens ilico reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie, nomine ac pro parte totius curie prelibate ac trium brachiorum eiusdem ecclesiatici, videlicet militaris et universitatum regalium dicti regni, et cum reverentiis assuetis, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, quandam papiri cedulam scriptam, supplicans humiliter cedulam eandem et contenta in ea per dictum dominum regem ||[206v] *locumtenentis, laudari, firmari et aprobari ac ex eis fieri actum curie tenor cuius cedule quam dictum dominis \episcopus tradidit/ Bartholomeo de Reus, secretario dicti domini regis, requirens eum ut eam legeret ibidem et publicaret sequitur per hec verba:*

Jatsia[18] en los capítols de la present proferta feta al molt excel·lent senyor, lo senyor rey, dels cent mílis florins per los tres braços de la present cort, sots kalendari de vint-e-huyt dies del mes d'abril proper passat, fos e sia concordat e fet acte de cort que los provehidors axí \los/ per vostra senyoria elets e nomenats, com per los dits tres braços hajen a començar de entendre en les provisions dels dits greuges del sisen dia del mes de juny primervinent en tres meses aprés continuament comptadors, dins lo qual temps los dits provehidors han prestat sagrament e homenatge de fer provisions en los dits greuges, segons en los primer e segon capítols de la dita profferta és pus largament recitat. E per semblant com les persones deputades a reparació e reformació del General hajen a començar de entendre en la reparació en lo dit sisén dia, segons en lo final capítol de la dita profferta és pus largament recitat. Emperò, los dits tres braços veents la brevitat del dit temps justat, que s'ha de començar en les provisions dels dits greuges e refformació del dit General, com bonament les dites eletes persones axí prestament no puxen entendre en les dites provisions e reparació, han concordat que lo dit temps los sia prorogat fins al vintén dia del mes de juny primervinent, en lo qual dia comencen a córrer los dits tres meses dins los quals se han a fer les dites provisions e entendre en la \dita/ reparació en e per la forma e manera, obligacions, provisions e juraments en los dits capítols recitats e scrits, e no sens aquells. Suppliquen per tal los dits tres braços sia mercé de vós, senyor, ab ||[207r] acte de la present cort voler prorogar lo dit temps fins al dit

¶ [18] Al marge: *[…] episcopus reparatis gravamina et generali*

vintén dia de juny primervinent. E que d'aquí avant, córreguen los dits tres meses ab les provissions e juraments e altres coses en los dits capítols contengudes e recitades e per los dits provehidors e persones diputades a la reparació del General fets e enseguits, sens derogació o prejuhí de aquelles, ans aquelles restants en sa força, efficàcia e virtut, vós, senyor, fahent prestar de nou jurament e homenatge a major cautela als dits provehidors e a les dites persones diputades a reparació del dit General de fer e complir les coses, segons forma del dits capítols, concordes, promeses e jurades per aquells. Manant la present ésser continuada en los actes de la present cort. *Et licet, etc. Altissumus, etc.*

Plau al senyor rey.

Qua cedula lecta publice ibidem de verbo ad verbum per dictum secretarium confestim idem dominus rex, locumtenens, in modum et formam contentos in respondionibus per eum factis et continuatis in fine tenoris dicte cedule laudavit, approbarit, ratifficavit et confirmavit omniam et singulam contenta et specifficata in cedula preinserta, in et eis actum curie fecit promittens, etc.

Jurament dels provisors de greuges

1438, maig 13. Seu de València.
Jurament dels provisors de greuges.

Et[19] *ilico post premissa nobiles Eximinus Petri de Corella, gerens vices gubernatoris in regno Valentie, Iohannes de Proxita, milites, Rodericus Falco, regens cancellaria, Gabriel de Palomar et Ferrarius Ram, legum doctores, consiliarii domini regis, locumtenens, predicti deputati et delegati unacum aliis absentibus tunc ab inde per dictum dominum regem, locumtenens, ad providendum gravamina in presenti curia oblata et offerenda et etiam dictus nobilis Iohannes de Proxita, tamquam electus et diputatus unacum honorabilis Matheo Pujades, militis, per dictum dominum regem, locumtenens, quo ad reparationem generalis hius regni* ||[207v] *necnom Franciscus Çabaterii, vicarius generalis, procurator domini episcopi Valentie; Petrus Vives, presbiter, procurator domini episcopi Dertusem; frater Petrus de Vilafrancha, procurator domini magistri Muntesie; frater Anthonius Dullan, magister generalis ordinis Mercedis captivorum; Iohannes Gasco, procurator capituli sedis Valentie; Guillermus de Pratis, canonicus Valentie, procurator domini abbatis de Beniffaçano; frater Bernardus Guda, procurator comendatoris de Torrent; frater Hugo de Cervello, comendator de Castell de Castell, ordinis Calatravi, electi et assignati ad provisionem gravaminum predictorum et reparationem dicti generalis per*

¶ [19] Al marge: *iuramenti provisorum*.

brachium ecclesiasticum dicti regni. Item, nobiles Franciscus Maça, Filipus Boÿl, Ludovicus d'Abella, milites; Petrus Belluga et Gabriel de Rivosico, legum doctores, electi et asignati per brachium militare dicti regni, unacum aliis tunc ab inde absentibus ad providendum gravamina prelibata. Iohannes Mercader, iunior, iuratus civitatis Valentie; Manuel Suau, Nicholaus Valldaura; Arnaldus Valleriola, legum doctor; Petrus Andreu; Iohannes Marroma, sindicus dicte civitatis; Ludovicus Tallada, Iohannes de Gallach, iunior, legum doctores, Iacobus de Rochamora, Guillermus Agramunt et Petrus Ferrando, electi et assignati unacum aliis tunc abinde absentibus ad provisiones gravaminum predictorum et etiam dictus Ihoanes de Gallach ad reparationem dicti generalis, constituti et existentes personaliter in dicta curia, coram dicto domino rege, locumtenentis, iuravet sponte in animas eorum per dictum Deum et eius sacrosancta quatuor evangelia suis manibus in quodam libro missali corporaliter tacta. Ac etiem, prestiterunt homagium ore et manibus comendatum in posser honorabilis Iohannes de Funes, legum doctoris, consiliarii et vicecancillarius domini regis predicti recipientis, nomine et in presentia eiusdem domini regis, locumtenentis, ut moris est, quod predicta omnia et singula in capitulo suppraproxime inserto contenta et specifficata iuxta illius seriem atque mente et prout in eo continetur facient tenebunt et adimplebunt operis per effectum et non contravenient vel facient quavis ratione vel causa. Et etiam, suppra dicti Eximinus Petri de Corella, gerens ||[208r] *vices gubernatoris, et Filipus Boÿl, electi et assgnati ut predicitur dictus videlicet gerens vices gubernatoris per dictum dominum regem, locumtenentis, et dictus Filipus Boÿl, unacum aliis per dictum brachium militare ad providendum gravamina suppradicta, qui die proferte centum mille florenorum non iuraverant neque presentes fuerant in curia, promiserunt et iurarunt ut suppra iuxta tenorem unius ex capitulis dicte offerte incipientis* «Ítem, senyor, les dites persones, ço és, les presents, prometran et prometen en plena cort ab sagrament e homenatge, etc.» *contenta in dicto capitulo in omnibus et per omnia facient, providebunt, tenebunt, adimplebunt et observabunt operis per effectum prout ceteri illa die promiserant et iuraverant in dicta curia ut superius est expressum, et non contrafacient vel venient quavis causa.*

Augment del donatiu

1438, maig 13. Seu de València.

Els braços del regne augmenten el donatiu en 6.000 florins més, a sumar als 100.000 florins ja concedits amb anterioritat.

Surrexit ulterius post hec dictus reverendus dominis episcopis Valentie, qui nomine ac pro parte dicte curie ac trium brachiorum ipsius, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quandam papiri cedulam, suppicatis humiliter illam et contenta in ea per dictum dominum regem, locumtenentis, laudari, firmari et aprobari, ac ex eis fieri actum curie tenor cuius cedule quam dictus dominus episcopus traddit dicto Bartholomeo de Reus, secretario, requirens ipsium ut eam legeret per totum sequitur, et est talis:

Senyor molt alt,

Com[20] los tres braços de la present cort, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, per servir del molt excel·lent senyor, lo senyor rey, per mera liberalitat, com no y fossen tenguts ni obligats, sots kalendari de .XXVIII. dies del mes de abril proper passat, hajem graciosament offert al dit molt excel·lent senyor per donatiu et subvenció cent mília florins, valents cinquanta-cinch mília lliures moneda reals de València, ||[208v] ab certes condicions, pactes, convencions, retencions e juraments, protests e salvetats, en los capítols de la dita proferta contenguts e contengudes. E enaprés, per servir del dit molt excel·lent senyor, los dits tres braços, sens novació, derogació e prejuhí dels capítols de la dita proferta e coses en aquells contengudes, ans aquelles romanints en sa força, efficàcia e \valor/, graciosament, com no y sien tenguts ni obligats, per certs sguarts e consideracions hajen deliberat ajustar sis mília florins als dits cent mília florins. Per tal, los dits tres braços ultra los dits cent mília florins graciosament offiren al dit molt excel·lent senyor los dits sis mília florins, \ valents/ sexanta-sis mília sous moneda reals de València, pagadors per la forma e en los terminis e tandes en los dits capítols de la offerta dels dits cent mília florins specifficats e specifficades. Lo additament dels quals sis mília florins als dits cent mília florins, los dits tres braços fan ab e sots les condicions, salvetats, pactes, iuraents e altres coses en los capítols de la dita proferta specifficats e specifficades, e no sens aquells ni en altra manera, e aprés de aquells per vós, senyor, com a lochtinent general, feytes e enseguides, e ab les protestacions e salvetats en los dits capítols scrites e recitades, repetints e volents haver en la present aquelles per repetides, vós senyor, a major cautela, de nou jurant, confermant e ratifficant los dits capítols e coses en aquells contengudes, segons ja per vostra senyoria són stats fermats, promeses e jurats. Supplicants a aquella sia de sa mercé que la present scriptura e ceda faça e mane continuar en los actes e procés de la present cort.

Lo dit senyor rey, lochtinent, acceptà la dita proferta dels dits sis mília florins, fahent gràcies de aquella. E perseverant en les respostes per ell fetes, confermà e ratifficà totes les coses per ell atorgades e promeses en los capítols de la profferta dels dits cent mília florins, e és prest jurar de nou. E manà la present cèdula ésser continuada ab la present resposta en actes del procés de la present cort. ||[209r]

¶ [20] Al marge: *additio .VI*[m]*.supra proferte.*

Nou jurament dels capítols del donatiu

1438, maig 13. Seu de València.
Nou jurament del rei Joan de Navarra en relació amb el donatiu.

Qua cedula lecta publice ibidem de verbo ad verbum per dictum secretarium, confestim idem dominus rex, locumtenens, in modum et formam contentos in responsione per eum facta et continuata in fine tenoris dicte cedule laudavit, concessit et firmavit omnia et singula contenta et specifficata in cedula preoblata. Necnon, iuxta tenorem eiusdem cedule ac responsionem ad eam factam per dictum dominum regem, locumtenentis, ut pertangitur. Idem, dominus rex, locumtenens, iuravit in animas illistrimi domini Aragonum regis, et ipsius dicti domini regis, locumtenentis, per dictum Deum et eius sacrosancta quatuor evangelia manibus suis in quodam libro missali corporaliter tacta, predicta omnia et singula in dicta cedula exorata et specifficata, tenere, complere et observare et non contrafacere vel venire seu quempiam contrafacere vel venire promittere, quavis ratione vel causa. Imo, illa omnia et singula rata et grata semper habere ac ex eius actum curie facit promittens, etc.

Fuit factum de premissis.

Protestes dels diferents braços i de particulars contra les disposicions que els puguen perjudicar

1438, maig 13. Seu de València.
Alfons, bisbe de València, protesta en nom del braç eclesiàstic contra aquelles disposicions acordades en les presents corts que puguen ser perjudicials als drets i llibertas de dit braç.

Sed his factis etiam, dictus reverendus dominus episcopus, nomine ac pro parte totius dicti brachii ecclesiastici dicti regni, surgens dixit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, he vel similia verba in effectu:

Senyor[21] molt excel·lent, lo braç ecclesiàstic del present regne ací justat, diu e protesta, ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria parlant, que si en la present cort, públicament, general o particular eren stats offerts alguns greuges o fets ni·s faran alguns actes toccants o concernents prejuhí o interés del dit braç o singulars de aquel, o de lurs béns o de les lurs universitats o singulars de aquelles, o a lurs privilegis, libertats, franqueses e inmunitats, e dels lurs vassalls, conjuntment o divisa, dien que en aquells no consenten, ans expressament hi dissenten. Protestant encara que tot lur dret los romanga ||[209v] salvu e segur, e stant e perseverant en totes

¶ [21] Al marge: *super dubio preiudicii*.

les cèdules, supplicacions, protestacions e dissentiments en la present cort tro ací per part del dit braç donades e posades. Requirent ésser axí continuat en actes del procés de la present cort.

1438, maig 13. Seu de València.
L'infant Enric protesta en nom del braç militar contra aquelles disposicions acordades en les presents corts que puguen ser perjudicials als drets i llibertas del dit braç.

Datoque fine suis verbis, surrexit ex timplo inclitus et magnifficus dominis infans Enrics, et nomine ac pro parte totius brachii militaris dicti regni, stants et perseverants in omnibus et singulis pro parte dicti brachii in huiusmodi curia huiusque oblatis et protestatis, obtulit in eadem curia coram dicto domino rege, locumtenens, et ibidem legi et publicari, et in dicto processu continuari requisivit pro conservatione iuris dicti brachii et singularium illius, cedulam subsequentem:

Molt alt senyor.

Com a suplicació del braç militar sien posades moltes coses concernents interés del dit braç, e per vós, senyor, sien provehides en favor del dit braç, e per lo semblant sien stades posades moltes e diverses protestacions contra qualsevol coses posades, fetes o atorgades en favor e o per los braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, e o de qualsevol de aquells, es dubte que al present, a supplicació dels dits braços o qualsevol de aquells o per motiu propri de vós, senyor, o en altra qualsevol manera, eren fetes, dites o per vós, senyor, eren provehides algunes coses en qualsevol manera tocants lo braç militar o singulars de aquell, lurs terrer, vassalls o heretats, o si eren posades per los dits braços o qualsevol de aquells ||[210r] dien ab aquelles humil e subjecta reverència que·s pertany, que no y consent ne consentir entén tàcitament ni expressa, ans hi dissenten e contradien enaxí que lurs provisions, privilegis e libertats los romanguen salves e il·leses. Supplicant a vós, senyor, que sia de vostra mercé admetre benignament la present protestació e aquella manar continuar en los actes del procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, maig 13. Seu de València.
El vescomte de Vilanova protesta, en nom dels poblats a fur d'Aragó, contra aquelles disposicions acordades en les presents corts que puguen ser perjudicials als drets i llibertats d'aquests.

Ulterius surrexit nobilis Raymundus Ladro, vicecomes Villenove, et nomine ac pro parte sua et aliorum nonullorum de dicto brachio militari populatorum in hoc regno Valentie ad forum regni Aragonum, ut ayt, obtulit in dicta curia et legi et publicari peciit et in hoc processu continuari cedulam subinsertam:

Molt alt senyor,

Com los poblats a fur d'Aragó en regne de València se dubten que algunes provisions, furs o privilegis, actes de cort, pracmàtiques sencions no sien per vós, senyor, feyts o provehits prejudicials o dampnoses als dits poblats a fur d'Aragó, en los quals aquells no consenten ni consentir entenen, ans hi dissenten e contradien. Suppliquen, per tal, los dits poblats a fur de Aragó, que sia mercé de vós, senyor, vullats benignament admetre la dita contradicció e protest, e aquella manar continuar en lo procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

1438, maig 13. Seu de València.

Joan Mercader protesta, en nom del braç reial, contra aquelles disposicions acordades en les presents corts que puguen ser perjudicials als drets i llibertats del dit braç.

Surrexit inquam Iohannes Mercader, iunior, iuratis civitatis Valentie, et nomine ac pro parte, ut dixit, totius ||[210v] *brachii universitatum regalium dicti regni, perseverans in omnibus et singulis protestationibus et dissentimentis ac cedulis quibusvis pro parte eiusdem brachii huiusque factis et oblatis, obtulit in plena curia pro conservatione iuris brachii ipsius et singularium illius, quandam papiri cedulam scriptam, quam requisivit ibidem legi et publicari et in presenti processu inferi et continuari sub his verbis:*

Senyor molt excel·lent,

Com lo braç real se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar sien posades, demanades e supplicades algunes coses, e per vós, senyor, provehides e atorgades, les quals porien ésser prejudicials e derogatòries als furs, privilegis, libertats e inmunitats atorgats e atorgades al dit braç real e singulars de aquell. Per tal, lo dit braç, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany de vostra molt alta senyoria, diu que no y consent, ans expressament hi dissent e contradiu. Supplicant sia mercé de vós, senyor, manar la present ceda ésser continuada en lo procés de la present cort e actes de aquella per conservació dels dits furs, privilegis, libertats e inmunitats del dit braç e singulars de aquell. E jatsia, etc. *Altissimus*, *etc.*

1438, maig 13. Seu de València.

Lluís Tallada, en nom de Xàtiva, Oriola i altres universitats, protesta contra les peticions de les viles de Castelló i Borriana que puguen ser perjudicials als drets i llibertats de la resta de viles reials.

Postmodum Ludovicus Tallada, legum doctor, nomine ac pro parte, ut dixit, civitatum Xative et Oriole ac aliarum universitatum regalium dicti regni, obtulit dicta curia coram dicto domino rege, locumtenens, et ibidem legi et publicari requisivit et in presenti processu continuari cedulam subinsertam: ||[211r]

Senyor molt excel·lent,

Com les ciutats de Xàtiva e Oriola, e altres universitats reals se dubten que per les viles de Castelló e de Burriana sia posada supplicació a vostra senyoria sobre lo nombre dels fochs e contribució de aquell, la qual poria ésser prejudicial a les dites universitats reals, sobre la qual matèria ja les dites universitats han supplicat vostra senyoria e dissentit e contradit a les dites universitats de Burriana e de Castelló. Per tal, les dites ciutats de Xàtiva e Oriola e universitats reals dien que perseveren en les dites contradiccions fetes a les dites viles de Burriana e de Castelló, e en tot ço e quant és contengut en la supplicació del dit material donada a vostra senyoria per les dites ciutats e viles reals. Supplicant sia mercé de vós, senyor, manar la present sceda ésser continuada en lo procés de la present cort. Etc.

1438, maig 13. Seu de València.

Guillem Agramunt, en nom de les viles de Castelló i Borriana, suplica que s'actualitze el recompte de focs per a pagar el donatiu.

Denique Guillermus Agramunt, sindicus ville Castilionis, nomine ac pro parte dicte ville, et etiam universitatis ville Borriane, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenens, ac legi et publicari, et in presenti processu inseri et continuari requisivit quandam papiri cedulam scriptam, seriei sequentis:

Molt excel·lent príncep e poderós senyor,

Com[22] sobre la manera de la paga e exacció fahedora axí de els cent mília florins per los tres braços de la present cort són stats oferts al molt alt senyor rey, com sobre los .VI. mília florins que los dits tres braços entenen a afegir ||[211v] al donatiu sobre les messions e despeses fetes per la dita cort durant aquella, si lo dit donatiu e les dites messions en tot o en partida se han a pagar per compartiment, s'esperen grans debats e alteracions entre la ciutat de València e entre les altres ciutats e viles reals entre si e *adinvicem*. Per ço e altres, com aprés que les dites ciutats e viles foren comptades, les unes se són augmentades e les altres molt diminuides, e en special les viles de Castelló e Borriana, les quals són en tanta diminució que si la dita exacció se fahie segons la tatxa antiga, fàcilment porten venir a total despoblació e ruyna. E jatsia que lo senyor rey en Martí, de gloriosa memòria, e per la senyora reyna dona Maria, e per lo senyor rey frare vostre, ara gloriosament regnant, sobre semblants debats e alteracions sie stat proveït, emperò la dita provisió no és stada ejecutada, supliquen, per ço, e altres, los síndichs e missatgers de les dites viles de Castelló e Borriana, que per tolre los dits debats e alteracions e que les dites viles sien preser-

¶ [22] Al marge: *supra diminutione Castilionis.*

vades de despoblació e ruyna, e per breu expedició dels affers de la present cort, ans que aquella sia licenciada e ans de la partida per vós fahedora de la present ciutat, sia mercé de vós, senyor, fer metre en execució la dita provisió, *e alias*, proveir en los dits affers en tal manera que los dits debats e alteracions cessen e les dites viles sien preservades de despoblació e ruyna. E jatsia molt excel·lent senyor les dites coses proceesquen de gran justícia, emperò los dits síndichs e missatgers los vos hauran a singular gràcia e mercé. *Altissimus, etc.*

Et oblatis cedulis preinserte confestim dictus dominus rex, locumtenentis, mandavit cedulas easdem in presente processu continuari, sed in provisione super eis fienda. Retinuit sibi maiorem delliberationem.

Presentes ad hec fuerunt testes Anthonius Iohannes de Turribus, ||[212r] *uxerius armorum; Matheus Iohannes, sciptor portionis domus dicti domini regi, locumtenenti; Franciscus Thomas et Iohannes Rull, notarii, et alii in multitudine satis amplia.*

Petició de permís per a alienar patrimoni reial

1438, maig 20. Seu de València.

El rei Joan de Navarra, en nom del rei Alfons, demana autorització als braços del regne per a alienar certs llocs pertanyents al patrimoni reial.

Subsequenter vero die martii computata vicesima mensis madii anno quo super a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, currente duodecima hora ipsius diei ante meridiem, dictus dominis rex Navarre, locumtenentis generalis, existentis personaliter in ecclesia catedrali supradicta, ad quam accesserat pro faciendo actus subscriptos sedensque more solito in solio maiestate, ad dictam curiam convenerunt illa representantes ac presentes fuerunt personaliter constituti hii qui sequntur:

Pro brachio eclesiástico

Reverendus frater Romeus de Corbera, magíster Montesie.
Franciscus Çabaterii, vicarius generalis, procurator domini episcopi Valentie.
Petrus Vives, presbiter, procurador domini episcopi Dertusem.
Frater Petrus Valldaura, maioralis de Quart.
Frater Petrus de Villafrancha, procurator domini abbati Vallisdigne et comendatoris de Montealbano.

Pro brachio militari

Inclitus infans Enricus, magister ordinis sancti Iacobi Despata et dominus civitate Sugurbii. ||[212v]

[*Col. A*]
Raymundus Ladro, vicecomes Villenove.
Petrus d'Urrea.
Petrus Maça.
Eymericus de Cintillis.
Manuel de Montagut.
Ludovicus de Calatayu.
Perotus Pardo.
Franciscus Maça.

[*Col. B*]
Iohannes Tolsa.
Iohannes Roiz de Moros.
Guillermus Masco.
Iohannes d'Esplugues.
Petrus Ripoll.
Petrus Guillermi Lançol.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris.

Pro brachio universitatum regalium

Ludovicus Cruylles, iuratus.
Manuel Suau.
Nicholaus Valldaura.
Berengarius Marti.
Arnaldus Valleriola.
Iohannes Marroma … sindici civitate Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach … sindici civitate Xative.
Iacobus Rochamora sindicus civitate Oriole.
Petrus Ram.
Nicholaus Figuerola … sindici ville Morelle. ||[213r]
Guillermus Ocello, sindicus Ville Regalis.
Petrus Climent, sindicus ville Peniscole.
Felippus d'Ampuries, sindicus ville Alicantis.
Iacobus Navarro, sindicus ville de Alcoy.
Petrus Puig, sindicus ville Corbarie.
Iohannes Capdevila, sindicus ville Penaguile.

Quibus sit stantibus congregatus ilico dictus dominis rex Navarre, locumtenens generalis, ibidem in plena curia per Bartholomeum de Reus, eius secretarium, legi et publicari mandavit cedulam huiusmodi seriei:

A tots és notori, lo senyor rey té tals afers entre mans per exalçament de sa corona e benefici de sos regnes e terres, e per recobrar ço del seu, per la qual rahó tots jorns li ocorren e poden ocórrer tals necessitats, a les quals si no y era proveït la sua real persona e sos stats e regnes porien encórrer en perill irreparable. E com per evitar tals perills sia necessari que·l dit senyor rey se trob ab poder algú de peccúnies, les quals peccúnies axí per rahó de la profferta de la present cort e capítols en aquella contenguts com per causa de la gran necessitat del present regne, no les pot haver sens alienar algú o alguns lochs o lochs de son patrimoni, car més val e cascun vassall deu més amar que tals alienacions se facen, puix lo dit senyor no ha altre remey de haver peccúnies que no hauria de esperar tal cas que al dit perill no·s pogués donar remey condecent. E per ço com prestant la present cort consentiment que·l dit senyor ||[213v] rey advenint la dita necessitat puxa vendre e alienar dels dits seus lochs se trobaran pus fàcilment més compradors e ab major for que no farien no prestant lo dit consentiment. Per ço us pregam e encarregam, axí com altra vegada lo vint-e-huitén dia del properpassat mes de abril pregam e encarregam en scrits ab certa cèdula, que en la present cort fon publicada, la qual a suplicació de la dita cort haguem per no lesta, que vullats lo dit lo dit consentiment donar per acte de cort en manera que per aquell puxa ésser proveït a tot perill per causa de la dita necessitat fàcilment sdevenidor en la persona del dit senyor rey e en sos stat e regnes, e que de açò hajam vostra resposta per tot lo present dia e que sia tal com lo dit senyor rey e nos, de vosaltres confiam.

1438, maig 20. Seu de València.
Resposta del braç eclesiàstic a la petició del rei de poder alienar certs llocs pertanyents al patrimoni reial.

Lecta igitur et publicata cedula preinserta surrexit statim reverendus dominus magister Montesie, et nomine ac pro parte ut dixit totius brachii ecclesiastici dicti regni, dixit hec vel similia verba in effectu:

Senyor molt excel·lent, lo braç ecclesiàstich del present regne supplica a vostra senyoria sia de sa mercé manar-li donar còpia e trellat de la cèdula que ara és stada publicada e haver aprés col·loqui e delliberació ab los altres braços de la present cort, faran tots resposta a vostra senyoria sobre les coses en la dita cèdula contengudes.

1438, maig 20. Seu de València.
Resposta del braç militar a la petició del rei de poder alienar certs llocs pertanyents al patrimoni reial.

Postquequidem verba surrexit ilico dictus dominus inclitus infans Enricus, et nomine ac pro parte totius brachii militaris eiusdem regni, hec verl similia verba pro tulit in effectu: ||[214r]

Senyor molt excel·lent, lo braç militar ací justat no pot bonament respondre a vostra senyoria sobre les coses contengudes en la cèdula per vós, senyor, manada publicar en la present cort tro haja haüd còpia e transllat d'aquells, per què sia vostra mercé e us supplica lo dit braç li maneu donar còpia de la dita cèdula en manera que aquella vista e haüd col·loqui ab los altres braços de la present cort puxa mils fer resposta a vostra senyoria.

1438, maig 20. Seu de València.
Presentació d'un nou greuge per part del braç militar.

Et nichilomnibus dictus dominus infans Enricus, nomine dicti brachii militari, obtulit atque tradidit quoddam capitulum sive gravamen ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, supplicans super eo de congruo remedio iustitia provideri quodquidem gravamen inferius sin fine libri huiusmodi sub data presenti extitit continuatum.

1438, maig 20. Seu de València.
Resposta del braç reial a la petició del rei de poder alienar certs llocs pertanyents al patrimoni reial.

Et hiis prolatis surrexit statim Ludovicus Cruylles, iuratus et sindicus civitatis Valentie, qui nomine ac pro parte totius brachii civitatum et universitatum regalium dicti regni pro responsione cedule preinserte ac contenti in ea cum reverentiis assuetis obtulit coram dicto domino rege, locumtenentis, et per dictum secretarium legi et publicari requisivit in plena curia et in presenti processu continuari quondam papyri cedulam scriptam cuius tenor talis est:

Molt excel·lent senyor,

Convocada la present cort per vostra senyoria, com a lochtinent general del molt alt senyor rey, e aquella abilitada per servey del dit molt alt senyor, e per reformació de la justícia ab consentiment dels tres staments, ecclesiàstich, militar ||[214v] e de les ciutats e viles reals. E nomenats e·lets examinadors e tractadors, axí per vostra senyoria com per part dels tres braços de la dita cort, vós, senyor, per pus fàcilment e prompta ésser subvengut lo dit molt alt senyor rey, donàs sentiment e mogués que volieu alienar algunes viles, universitats e lochs reals, e demanàs lo consentiment dels síndichs de la ciutat de València e de alguns dels síndichs de les altres ciutats e viles reals, los quals axí com a jurats e feels vassalls del dit senyor, veens la dita alienació

ésser molt dampnosa al dit senyor e al regne, e a ells no ésser permés donar loch a aquella, procuraren ab los del braç real e ab los dits braços ecclesiàstich e militar que lo dit molt alt senyor fos subvengut de trentamília florins per via de préstech, los quals per tota la cort foren offerts a sa senyoria, e a vós, senyor, com a son general lochtinent. E jatsia per gran servir del dit senyor, benefici e stament del dit regne e dels habitadors de aquell, los dits tres braços hajen ab contínues instàncies supplicat a vostra senyoria fos de mercé vostra dar loch, orde e manera que los greuges offerts en la present cort fossen degudament proveïts per justícia, e fos proveït en la ministració de aquella com en altra manera lo dit regne per los grans desordes e dissolucions de molts se esperàs venir en perill de grans discòrdies e irreparables dans. Emperò jamés los dits greuges són stats proveïts ni la justícia reformada, ans se sospesa la provisió de aquells e la reformació de la justícia, la dita cort ha entés en la subvenció del dit senyor al qual, ultra sa possibilitat, ha offert e profert subvenir de cent sis mília florins, pagadors dins temps de deu meses, enteses en aquells e compreses los trenta mília florins de la dita primera proferta per via de préstech feta segons tenor dels capítols de la dita proferta a vostra senyoria offerts lo vint-huytén dia del propassat mes de abril. ||[215r] En la qual proferta lo braç real se és conduyt e feta la qual proferta vós, senyor, havets proposta a la dita cort que ultra la quantitat de cent sis mília florins per ventura ocorreran tals necessitats al dit senyor que per subvenir-lo en aquells haurà mester alienar viles e lochs de son patrimoni, per a les quals alienacions, si fer los voldrets, havets demanar consentiment a la dita cort e als tres braços de aquells, prenent per motiu que puix la dita cort és licenciada per al present vintén dia del mes de maig, no porieu tan fàcilment haver los consentiments necessàries a les dites alienacions. E jatsia los vassalls del dit senyor hajen acostumat reebre lur deute de fidelitat o aquell subvenir-lo en ses necessitats, axí com de lur possibilitat, han feta la dita proferta de tan grossa quantitat com són los dits trenta mília florins, importable al dit regne, perseguit de diverses adversitats e infortunis de pobrea, axí per la guerra propassada de Castella com encara per grans necessitats e stretures de viures que de loch temps ençà han affligit e depauperat lo dit regne, axí en comú o en general com en particular, la qual proferta han fet per subvenir al dit senyor e per tant, encara coma alienacions de patrimoni dubten los dits síndichs de la dita ciutat de València e de les altres ciutats e viles reals ells puxen consentir, per los dits sguards e altres. E per tant, encara com de tal necessitat com se dubta e s'espera, ço que a nostre senyor Déu no plàcia, no consta ni plàcia a Déu que sia. E per tant, axí mateix, com per tenor e disposició de privilegi fet per lo senyor rey en Pere, de alta recordació a díhuyt dies de les kalendes d'octubre de l'any mil trescents trenta-sis, e per privilegi del molt alt senyor rey benaventuradament regnent, fet en les corts que celebrà en la present ciutat de València l'any .MCCCCXVIII., los vassalls de aquell sots lo deute de la fidelitat per la qual li són tenguts no deuen ni ||[215v] bonament poden consentir en alienació alguna de coses patrimonials del dit molt alt senyor. Per tal, lo dit braç real, responent a les dites coses ab aquella humil e

subjecta reverència que·s pertany, diu que no pot donar ni daria loch per lur fidelitat a alienació de algunes coses del patrimoni ni del senyor rey, les quals per privilegis no·s poden alienar, ans protesta que no consent ni consentir entén expressament ni tàcita en algunes alienacions de coses patrimonials del dit senyor, ans com hi són tenguts e astrets per lo deute de lur fidelitat hi contradien e protesten de alienacions nul·les, notificant e intimant a qualsevol qui·s troven compradors que seran haüds per compradors de coses patrimonials prohibites e vedades ells posseir. E açò és lo que donen per resposta, supplicants que sia de vostra mercé la present continuar en lo procés de la present cort immediate aprés la dita vostra cèdula.

1438, maig 20. Seu de València.

Protesta del mestre de Montesa, en nom del braç eclesiàstic, contra tots aquells greuges i peticions que puguen ser contràries als drets i privilegis del dit braç.

Tunc vero post oblata cedulam preinsertam surrexit iterato dictus reverendus dominis magister Muntesie, dicens verbotenus nomine ac pro parte dicti brachii ecclesiastici dicti regni quod si in oblatis requisitis aut protestatis desuper per certa brachia supradictam, videlicet, militari et universitatum regalium dicti regni sint aliqua que viderentur dicto brachio ecclesiastio vel eius singularibus vel libertatibus, privilegiis seu inmunitatibus ipsorum aliquatenus per obstare aut essent illis contraria vel nociva qualitercumque in illis non consentiebat imo dissentiebat expresse protestando quod per ea non posset eis preiudicium aliquod generari stans et perseverans in omnibus et singuli pro parte dicti brachii superius protestatis utique oblatis. ||[216r]

1438, maig 20. Seu de València.

Protesta del braç militar contra tots aquells greuges i peticions que puguen ser contràries als drets i privilegis de dit braç.

Similis autem supplicatio, protestatioet disentimentum vel quai effectualiter fuit facta pro parte brachii militari dicti regni contra oblata requisita et protestata per alia brachia ecclesiasticum, videlicet, et universitatum regalium stans et perseverans in omnibus et singulis pro parte dicti brachii \desuper/ protestatis. Et his addens supplicavit emparari ac emparatas ese omnes et quascumque sique per dicta cetera brachia in huiusmodi curia sint obtente nocive seu periudicales eidem brachio militari et singularibus illius queribusque ipsorum et hec dixit uod daret postmodum in scriptis.

1438, maig 20. Seu de València.
Presentació d'un nou greuge per part de Lluís Cruïlles, en nom del braç reial.

Subsequenter autem omnibus precontentis dixit iterum dictum Ludovicus Cruylles, iuratus civitati Valentie, et nomine ac pro pate brachii universitatum dicti regni obtulit atque tradidit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quoddam capitulum sive gravamine supplicans humiliter super eo iustitiam ministrari quod quidem capitulum in fine libri huiusmodi post alia gravamina dicti brachii extetit continuatum.

1438, maig 20. Seu de València.
Protesta de Lluís Cruïlles, en nom del braç reial, contra tots aquells greuges i peticions que puguen ser contràries als drets i privilegis del dit braç.

Obtulit inquam atque tradidit dictus Ludovicus Cruylles eodem nomine ibidem in plena curia quandem aliam papyri cedulam scriptam protestationem et alia in se continentem quam supplicavit legi et publicari ibidem in presenti processu continuari cuius tenor sequitur est talis:

Senyor molt just,

Com lo baç real se dubte que los braços ecclesiàstich e militar e los singulars de aquells e o per algú singular del dit braç real se posen o sien posades denant vostra ||[216v] senyoria algunes coses prejudicials derogatòries e o contràries als furs, privilegis, libertats e inmunitats al dit braç e singulars de aquell, e per vós, senyor, atorgades o atorgadores. Per tal, lo dit braç diu, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, que no y consent, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant de tot lo dret del dit braç real dels singulars de aquell, que aquell li sia e romanga salvu e il·lés, *in omnibus et per omna*. Supplicant que la present sia continuada en lo procés de la present cort.

Et dictus dominu rex, locumtenenti, qui supra, dixit quod de cedula per eum dessuper legi mandata et publicata in dicta curia mandabat dictis brachiis ecclesiastico et militari prout supplicaverant copiam tradi, quodque hora vesperorum vel quasi ipsius diei intendebant ad curiam eandem iterum personaliter accedere pro habendo et recuperando responsum ab eisdem brachiis super contenti in cedula memorata, et tunc legi et publicari mandaret in plena curia prima cedulam pro parte dicti brachii universitatum regalium dicti regni hodie eo oblatam quem nomdum fuerat publicata.

Testes fuerunt ad premissa presentes Rodericus de Rebolledo, camerarius maior, Luppus de Vega, cancellarius, milites, Matheus Iohannies, scritor portionis domus, et Anthonius Iohanis de Turribus, uxerius armorum dicti domini regis, locumtenentis, et alii in numero satis grandi.

Noves respostes a la petició de la corona de poder alienar patrimoni

1438, maig 20. Seu de València.
Reunió dels tres braços del regne per a tractar sobre l'alienació del patrimoni reial.

Deinde autem dicta die martii intitulata vicesima mensis madii, anno quo super a Nativitate Domini quadringentesimo tricésimo octavo, hora vesperorum, vel quasi, superius assignata in dicta ecclesia cathedrali civitati Valentie, domino rege Navarre, locumtenenti, iamdicto, personaliter residente sedenteque in suo regali solio, ut est moris, ad dictam curiam convenerunt congregataque fuerunt persone inferius nominate: ||[217r]

Pro brachio ecclesiastico

Reverendus dominus Alfonsus, episcopus Valentie.
Reverendus frater Romeu de Corbaria, magister Muntesie.
Frater Anthonius Dullan, magister generalisordinis Mercedis captivorum.
Petrus Vives, presbiter, dicto nomine.
Iohannes Gasco, nomine iamdicto.
Guillermus Pratis, eodem nomine.
Frater Petrus de Vilafrancha, nomne prelibato.
Frater Petrus Valldaura, quo super nomine.
Frater Bernardus Guda, nomine sepedicto.

Pro brachio militari

[*Col. A*]
Inclitus dominis infans Enricus, magister ordinis sancti Iacobi de Spata et dominis civitati Sugurbii.
Raymundus Ladro, vicecomes Villenove.
Petrus d'Urrea.
Petrus Maça de Liçana.
Eymericus de Cintillis.
Petrus de Cintillis.
Ladro de Villanova.
Ludovicus de Calatayu.
Manuel de Montagut.
Iannuarius Rabaça.
Franciscus Maça.

[*Col. B*]
Perotus Pardo.
Felip Boÿl.

Gracianus de Monsoriu.
Iohannes de Castellvi.
Iacobus Romeu.
Iacobus Ioffre.
Iohannes Roiz de Moros.
Iohannes Ciffre.
Iohannes Tolsa, minor.
Guillermus Masco.
Petrus Guillermi Lançol.
Petrus Çabata, sindicus totius brachii militaris. ||[217v]

Pro brachio universitatum regalium

Iohannes Mercader.
Ludovicus Cruylles, iurati.
Manuel Suau.
Arnaldus Valleriola.
Petrus Andreu.
Ludivocus Bou.
Berengarius Marti.
Iohannes Marroma … sindici Valentie.
Ludovicus Tallada.
Iohannes de Gallach … nomine iamdicto.
Iacobus Rocamora, prelibato nomine.
Nicholaus Figuerola, nomine predicto.
Gullermus Agramunt, eodem nomine.
Iacobus Gaço, dicto nomine.
Felipus d'Ampuries, nomine prelibato.
Guillermus Ocello, iamdicto nomine.
Petrus Climent, nomine prefixo.
Dionisiu d'Olit, eodem nomine.
Iacobus Navarro, nomine predicto.
Petrus Puig, dicto nomine.
Ieronimus Fenollar, nomine iamdicto.

Et prenominati sic stantibus congregatus statim ibidem dominus rex, locumtenentis, in plena curia, per Bartholomeum de Reus, eius secretarium, legi et publicari mandavit ||[218r] *cedulam quam hodie Ludovicus Cruylles, nomine ac pro parte civitatum regalium dicti regni obtulit pro responsione ad ea que dictus domnus rex, locumtenentis, media quadam cedula proposueruat dcte curie super assensu prestando pro curiam iamdictam in benditionibus et alienationibus locorum regni patrimoni fiendis tenor cuius cedule sequitur pro hec verba:*

Molt excel·lent senyor,

Convocada la present cort per vostra senyoria com a lochtinent general del molt alt senyor rey, e aquella abilitada per servey del dit molt alt senyor rey e per reformació de la justícia, ab consentiment dels tres staments. *Iam est superius sub kalendario diei huiusmodi inserta.*

1438, maig 20. Seu de València.
Resposta del braç eclesiàstic a la petició de la corona de poder alienar patrimoni reial.

Et lecta et publicata cedula precontenta, incontinenti, surrexit dictus reverendus dominus episcopus Valentie, qui nomine acpro parte dicti brachii ecclesiastici dicti regni, respondens ad e que dictus dominus rex eidem curie hodie proposuerat, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, pro dictum secretarium legi et publicari requisivit ac in presenti procesu inseri et continuari quandam papiri cedulam scriptam que ibidem lecta et publicata extitit sub his verbis:

Senyor molt poderós,

Lo braç ecclesiàstich de la present cort, responent a la proposició per vostra molt alta senyoria en lo dia de huy feta, diu ab humil e subjecta reverència de vostra reyal senyoria, ||[218v] que vist e regonegut lo privilegi del molt excel·lent senyor rey en Pere, dat en la ecclésia catedral de la ciutat de València en les corts generals per lo dit senyor allí celebrades, *octavo decimo kalendas october anno .MCCCXXXVI.*, per lo qual a suplicació e postulació de la dita cort e dels tres braços de aquela, certs castells, viles e lochs foren fets inalienables e prohibits alienar, e fon manat a tots los súbdits del dit senyor, sots la natura e feeltat e sots fe e homenatge que al dit senyor són tenguts, que en les alienacions, provisions o manaments en contrari fets e fahedors no donassen consentiment ne hobeíssem, salvu que certs casos de tots los dits castells, viles e lochs exceptats certs allí nomenats, lo dit senyor se retench que pogués fer alienació o empenyorament a cert temps tantsolament en certa forma en lo dit privilegi contenguda, al qual lo dit braç se refer, que jatsia que quat als dits castells, viles e lochs en los casos e segons la forma en la retenció del dit privilegi contenguda, e encara quant a altres qualsevol aprés lo dit privilegi adquirents e agregats al patromini e corona reals, quant a líbera alienació crega lo dit braç que no y sia necessari son consentiment, ans lo dit excel·lent senyor rey los puga alienar sens consentiment algú de la cort lla on consentiment hi fos mester o altres, a cautela per servir e contemplació del dit excel·lent senyor, attesa la sua necessitat e altres consideracions en la dita proposició explicades és content de donar-hi e y dona son consentiment e li plau que lo dit excel·lent senyor aliene e puga alienar per les dites causes e consideracions qualsevol castells, viles o lochs o altres béns patrimonials aprés lo dit prvilegi adquirits, e açò liberalment e los altres en retenció

del dit privilegi no exceptats aliene e puga alienar segons la forma allí contenguda. Supplicant sia mercé de vós, senyor, manar continuar la present cèdula e resposta en lo procés de la present cort.

1438, maig 20. Seu de València.
Resposta del braç militar a la petició de la corona de poder alienar patrimoni reial.

Lecta igitur et publicata cedula preinserta surrexit illico ||[219r] *dictus inclitus dominis infans Enricus, qui et nomine ac pro pate totius brachii militaris dicti regni, respondens ad ea que dictus dominus rex, locumtenenti, dicte curie reposuerat hodie ut pretangitur abtulet in plena curia coram dicto domino rege, locumtenente, et per dictum secretarium legi et publicari requisivit et in huiusmodi libreo continuari quandam papiri cedulam scriptam que ibidem fuit certa et publicata et est huiusmodi seriei:*

Senyor molt alt,

Lo braç militar de la present cort, responent ab humil e subjecta reverència de vostra gran senyoria, en lo da de huy feta en la present cort, diu que lo senyor rey, axí com a rey e senyor, pot vendre e alienar son patrimoni sens licència e consentiment de la cort o dels braços de aquella, e lo dit braç militar, qui no ha consentit en algun privilegi o fur de no alienar, no ha mester donar-hi consentiment algú, mas plau-li que lo dit senyor vena e aliene ço que ben vist li serà de son patrimoni per socórrer-se a sos necessitats, pregant e exortant e requirent a cautela, jatsia no sia necessari los altres braços de la present cort del dit senyor hi presten son consentiment, protestant que per ells no és sat ni starà que lo dit senyor no faça les dites alienacions e on sefacen en aquelles no contravendran, ans los han e hauran per fermes e vàlides, protestant per semblant que on per no fer aquelles se seguesca algun inconvenient o destrich en los affers que lo dit senyor té entre mans, que no sia imputat al dit braç, mas a aquells qui en les dites coses donaran impediment o faran contrast, suplicant sia de vostra mercé manar continuar la present en lo procés de la cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* ||[219v]

1438, maig 20. Seu de València.
Rèplica del rei Joan de Navarra a la resposta del braç reial sobre la petició de poder alienar patrimoni reial.

Cumque publicata et lecta, esset cedula preinserta extemplo dominus rex, locumtenenti, per dictum eius secretarium, ibidem, in plena curia legi et publicari mandavit et in presenti processu continuari, cedulam subsequentem:

Lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, responent a la resposta per lo braç real feta en la jornada de huy, diu que les coses en aquella al·legades no deurien

tolre ni empatxar de donar lo consentiment per lo dit senyor rey demanat, car la proferta pretesa dels cent mília florins a la rahó per què aquells foren proferts, no és ignata a les gents e no fonch per les causes en la dita resposta contengudes. E açò saben bé los altres braços ecclesiàstich e militar, e per los capítols de la proferta dels cent mília florins se pot clarament veure ne·s pot ni deu empatxar prestar lo dit consentiment, los greuges que·s diu no ésser proveïts, car saben bé que no ha stat per lo dit senyor rey, lochtinent, de donar-hi tota aquella forma e manera que li sia stat posible en proveir aquells, però perquè la examinació e provisió dels dits greuges no s'és seguida e ha pres tanta dilació, lo dit senyor ho remet a la veritat com sia asats a tots notòria ne los síndichs deldit braç real deuen dubtar que ells puxen prestar lo dit consentiment, per sguard del privilegi en la dita resposta cotnengut. Car com se tracta de la necessitat de la persona del senyor rey e de sos stat e regnes e de proveir per evitar tot perill a la persona del dit senyor rey, fàcilment sdevenidor, ço que Déu no plàcia, no si deu privilegi algú al·legar en no socórrer e subvenir ni·s deu sperar que conste lo dit perill ésser, car lavors no seria cas ni loch de poder-hi proveir. E encara si lo dit privilegi és previst no parla ni·s deu entendre en lo cas on perill fos de la persona del senyor rey, no tol encara generalment totes eleccions axí com s'és volgut cloure en ||[220r] la dita respost. E per ço com lo dit senyor rey, lochtinent, sabrà la gran necessitat del regne e la depauperitat de aquell, axí en comú o en general, com en singular, segons en la dita resposta és contengut, e veia e cascun vassall deja veure la necesitat del dit senyor rey e los perills de sa persona e de sos stat e regnes e si mester ha ésser socorregut de diners per cuitar lo dits perills e aquells no puxa traure ni haver del dit regne, seria cosa fort dura que no·s pogués acórrer de son patrimoni, car viuria lo dit senyor rey sens sperança de poder-se acórrer de quantitat alguna per evitar los dits perills, ço que nengú no deuria pensar ni destorbar. E per aquesta rahó vos ha pregat lo dit senyor rey, lochtinent, li volguéssets prestar lo dit consetiment per son descàrrech manant la present cèdula al peu de la dita resposta ésser continuada.

Agraïments del rei Joan als braços eclesiàstic i militar

1438, maig 20. Seu de València.

Agraïment del rei Joan de Navarra a les respostes dels braços eclesiàstic i militar a la petició de la corona de poder alienar patrimoni reial.

Et nichilomnibus idem dominus rex, locumtenenti, ad ea de superius brachium ecclesiasticum dicti regni sibi sueque propositioni prelibati responderat legi et publicari mandavit per dictum secretarium cedulam subinsertam:

Lo senyor rey, lochtinent, qui dessús accepta la resposta per lo braç ecclesiàstich feta e·ls agraeix molt la bona voluntat e affecció que demostren al servey del dit senyor rey.

Nec non ad ea que per dictum brachium militari sibi sueque dicte propositioni responderat superius legi et publicari mandavit que sequntur:

Lo senyor rey, lochtinent, qui dessús, accepta la resposta per lo braç militar feta, e·ls agraeix molt la bona voluntat e affecció que demostren al servey del senyor rey. ||[220v]

Nova resposta del braç reial

1438, maig 20. Seu de València.
Nova resposta del braç reial a la petició de la corona de poder alienar patrimoni reial.

Hisque per acti surrexit illico Iohannes Mercader, iuratus civitate Valentie, et nomine ac pro parte brachii civitatum et universitatum regalium dicti regni Valentie, obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quandam papiri cedulam scriptam, suplicans humiliter illam ibidem legi et publicari ac in presenti processu inseri et continuari que per dictum secretariumlecta et publicata fuit ibidem tenor talis est:

Senyor molt just,

Per[23] lo braç de les ciutats e viles reals de regne de València, huy en la plenera cort és stada offerta a la vostra alta senyoria una cèdula responsiva a la proposició per vós, senyor, feta en la present jornada, per e ab la qual lo dit braç ha respost e dit que per lur fidelitat no poria donar ne donaria loch o consentiment en alienació alguna de present o en sdevenidor fahedora de universitats o lochs reals, los quals per privilegis del present regne sien inalienables, ans ab humil e deguda reverència, hi dissent e protesta segons en aquella és pus largament contengut. E com, senyor, o dit braç delliberadament e consulta haja feta la dita resposta contenguda en la dita cèdula e creega aquella ésser servey del molt alt senyor rey e benefici molt gran de sos regnes e terres, e senyaladament del regne de València, per tant, lo dit braç, stant e perseverant en la dita cèdula e coses en aquella contengudes, encara a major cautela, diu que no consent ne consentir entén tàcitament ni expressa, en alienació alguna ne donaria loch que alguna de les universitats e lochs reals damunt

¶ [23] Al marge: *preiuditiorum super dubtis.*

dits fossen alienas. Ans, ab la vènia precedent, hi protesta e contradiu, segons en la dita cèdula ha protestat, dissentit e contradit. Supplicant ||[221r] a vós, senyor, que per vostra mecé vullats proveir e manar la present cèdula ésser inserta en lo procés de la present cort, manat-ne ésser feta e fetes carta e cartes públiques als síndichs de les ciutats e viles reals del dit braç, si haver les ne volran.

1438, maig 20. Seu de València.

Presentació d'un nou greuge per part del braç eclesiàstic i nova protesta del braç contra aquells acords i greuges que puguen anar en contra dels drets i llibertats del dit braç.

Qua cedula lecta, incontinenti sugens iterate dictus dominus episcopus Valentie, nomine ac pro parte ut ayt totius ecclesiastici brachii dicti regni, obtulit atque tradidit ibidem in plena curia quoddam capitulum sive gravamen supplicans humiliter super contenti in eo de iustitia provideri quod quidem capitulem sive gravamen in fine presenti processu post alia gravamina reperitur continuatum.

Obtulit inquam dictus dominus episcopus Valentie nomine dicti brachii ecclesiastici ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenentis, quandam papiri cedulam scripta protestationem et alia in se continentem quam supplicavit legi ibidem et publicari et in presenti processu sub verbis sequentibus continuari:

Senyor molt excel·lent,

Lo braç ecclesiàstich ací en la present cort, denant vostra senyoria ajustat, diu e protesta, ab humil e subject reverència de vostra senyoria parlant, que si en la present cort publicament o particular eren stades fetes ni·s faran nenguns actes tocants o concernents prejuhí o interés del dit braç o singulars d'aquells, o de lurs béns o de les lurs universitats o singulars de aquells, o a lurs privilegis, libertats, franquees e inmunitats e drets lurs vassals, conjuntament o divisa, dien que en aquells no consenten, ans ||[221v] expressament hi dissenten, protestant encara que tot llur dret los ne romanga salvu e segur. Supplica encara lo dit braç ecclesiàstich a vostra gran senyoria que si alguns privilegis, franquees e liberats eren atorgades als braços militr e real, o cascun d'aquells o singulars dels dits braços, que plàcia a vostra senyoria atorgar e haver torgats aquells al dit braç ecclsiàstich e singulars de aquell, e a les lurs univesitats conjuntament o divisa, segons ja a vostra senyoria per altres cèdules és stat supplicat, e plàcia a vós, senyor, manar continuar la present cèdula en lo libre e procés de la present cort.

1438, maig 20. Seu de València.

Nou protest del vescomte de Vilanova, en nom dels poblats a fur d'Aragó, contra els acords i greuges que puguen anar en contra dels drets i llibertats d'aquells.

Surrexit ulterius nobilis Raymundus Ladro, vicecomes Villenove qui, nomine ac pro parte sua et aliorum nonnullorum de dicto rachio militari populatorum in dicto regno Valentie ad forum regni Aragonum, ut asseritus, obtulit coram dicto domino rege, locumtenenti, et per dictum secretarium legi et publicari requisivit ac in presenti processu continuari cedulam subinsertam:

Senyor molt alt,

Com los poblats a fur d'Aragó en regne de València se redubten que per vós, senyor, en la present jornada no sien feyts actes de cort, furs o leis o provisions contràries o perjudicials als furs, privilegis, libertats, inmunitats e observances de Aragó, en los quals los dits poblats segons fur d'Aragó no consenten ni consentir entenen, ans hi dissenten e contradien totstemps, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra gran senyoria, suplicant sia de vostra mercè benignament admetre la present supplicació e rotest e manar aquella continuar en lo procés de la present cort. *Et licet, etc. Altissimus, etc.* ||[222r]

1438, maig 20. Seu de València.

Nou protest del braç militar contra els acords i greuges que puguen anar en contra dels drets i llibertats del dit braç.

Nobile vero Petrus Maça de Liçana, miles, surgens illico, nomine ac pro parte ut ayt totius brachii militari dicti regni, obtulit ibidem in plena curia coram dicto domino rege, locumtenente, et per dicti secretarium legi et publicari requisivit et in presenti processu continuari quandam apiri cedulam scriptam protestationem et alia in se continentem, tenor cuius cedule sequitur per hec verba:

Senyor molt alt,

Com lo braç militar del present regne, justat en la present cort se dubte que vós, senyor, en la jornada de huy, per propri motiu de vostra senyoria o supplicació dels braços ecclesiàstich e de les ciutats e viles reals, o qualsevol de aquells, no fos stat fet algun acte prejuicial al dit braç militar e singulars d'aquell, o a lurs terres o heretats o no fos posada alguna scriptura o protestació dien que en res que no sia contra lo dit braç, terres, vassalls o heretats d'aquells no consenten ne consentir entenen tàcitament ni expressa, ans hi contradien e a la scriptura novament proposada per lo braç real dissenten e contradien, e si per vós, senyor, res era fet o d'ací avant se fahia o provehia contra lo dit braç e singulars de aquell, terres, vassals o heretats lurs, que no y consenten, ans hi dissenten e contradien, e a la present emparen e han per emparades totes e qualsevol provisions fahents contra lodit braç e singulars

d'aquell. Supplicant a vós, senyor, que no les deliurets sens audició precedent del dit braç e coneguda, supplicant vostra senyoria benignament vulla admetre la present scriptura e manar continuar aquella en los actes del procés de la present cort. E jatsia, etc. *Altissimus, etc.* ||[222v]

1438, maig 20. Seu de València.

Nou protest del braç reial contra els acords i greuges que puguen anar en contra dels drets i llibertats del dit braç.

Et statim post hec surrexit iterum dictus Iohannes Mercader, et nomine ac pro parte civitatum, universitatum regalium dicti regni, perseverando in omnibus et singulis que pro arte dicti brachii universitatum regalium superiu oblata dicta et protestata fuerant, usquequaque obtulit in plena curia coram dicto domino rege, locumtenenti, et per dictum secretarium legi et publicari requisivit ac in huiusmodi libro continuari quandam papiri cedulam scriptam protestationem et alia in se continentem, cuius tenor talis est:

Senyor molt just,

Com lo braç real se dubte que per los braços ecclesiàstich e militar e per los singulars d'aquell o per algun singular del dit braç real se posen o sien posades denant vostra senyoria algunes coses prejudicials, derogatòries e o contràries als furs, privilegis, libertats e inmunitats al dit braç e singulars de aquell, e per vós, senyor, atorgades o atorgadores. Per tal, lo dit braç diu, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany, que no y consent, ans expressament hi dissent e contradiu, protestant de tot lo dret del dit braç real e dels singulars d'aquell, que aquell li sia e romanga salvu e il·lés, *in omnibus et per omnia*, supplicant que la present sia continuada en lo procés de la present cort.

Dictus autem dominus rex, locumtenti, sedens ad huc in solio solita, dixit quod perseverabat et persevervit in dicta sua responsione et in omnibus aliis et singulis actis per eum de super factis et continuatis.

Presentes ad hec fuerunt testes Mateus Iohannis, scriptor ||[223r] *portionis domus, Anthonius Iohannis de Turribus, armorum uxerius dicti domini regis, locumtenenti, Franciscus Scola, Bernardus Centelles et Guilermus de Castellbell, notarii, cives Valentie, et alii in numero copioso.*

Llicència i poders per als provisors de greuges

1438, agost 11. Seu de València.
El rei Joan de Navarra, lloctinent general, concedeix llicència i poders als provisors de greuges per a continuar proveint-los.

Postmodum vero die lune intitulata undecima mensis augusti, anno iamdicto a Nativitate Domini .Mº CCCCºCCCVIIIº., dictus illustrissimus dominus rex Navarre, locmteneti generalis, prefixus, in dictam civitate Valentie ad hunc cum sui celebri curia residens personaliter dedit et contulit licentiam et plenariam facultatem provisoribus per eum et parte sua de super nominatis et deputatis, salvandi scilicet ius hiis omnibus qui se dixerunt gravatos si per provisores non provideatur illa fore, gravamina vel provideatur fore gravamina non tamen fore instructa si provisa fuerint instrui debere quod possit in illis salvare ius proponentibus quorum proprie intersit tali interess quod sit in iudicio deducibile seclusis[24] *curia et brachiis illis illa poponendi et prossequendi in alia curia futura.*

Pro per vicevancellario Iohannis de Funes,. XIª. die augusti anno .Mº CCCCºXXXVIIIº., in posse mei Iacobi Benedicti.

||[223v] (*En blanc*)

Actes i provisions de greuges

1438, agost 27. Seu de València.
Acords dels proveïdors de greuges.

||[224r] Actes e provisions fetes aprés finida la cort per los provehidors dels greuges

Posthec autem die mercurii intitulata vicesimaseptima mensis augusti, anno iamdicto a Nativitate Domini .Mº CCCCºXXXVIIIº. En la casa del Capítol de la Seu de València, congregades les persones dejús scrites, deputades per lo senyor rey e la cort a proveir los greuges offerts en la dita cort, és a saber, lo noble mossén Johan de Pròxita e honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, mossén Matheu Pujades, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, per lo dit senyor rey; lo general de la Mercé, micer Guillem Deztorrent e micer Nicholau Fillach, per lo braç ecclesiàstich; los nobles mossén Loís d'Abella, mossén Felip Boÿl, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, per lo braç militar; En

¶ [24] Ratllat: *brachiis ill.*

Pere Andreu, micer Joha Mercader, menor, en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Johan Marromà, micer Loís Tallada, micer Johan de Gallach, micer Nicholau Figuerola, en Jacme de Rocamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt e en Pere Ferrando, per lo braç de les universiats, de les ciutats e viles reals del dit regne de València, absents los altres provehidors axí per la part del senyor rey com per la dita cort e tres braços de aqella nomenats. Los dits provehidors dessús nomenats per lo dit senyor rey, exceptats los dits mssén Johan de Pròxita e mossén Matheu Pujades, aprés molts ajusts, col·loquis e parlaments, en presència dels altres provehidors per la dita cort e tres braços de aquella nomenats, per mi, dit Jacme Beneyto, scrivà del senyor rey e dels presents actes, provehiren e manaren publicar certa provisó per ells feta, ab gran delliberació sobre los dits greuges e la major part d'aquells, la qual allí mateix fon lesta e publicada e és del tenor següent:

Los[25] provehidors per la par del senyor rey nomenats a proveir los greuges per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del dit senyor, ço és, lo vicecanceller micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, attenents que per ell e los altres provehidors ab ells per part del dit senyor rey nomenats, ensemps ab los per part dels braços o staments de la cort, és stat provehit que los dejús mencionats capítols en via de greuges entre molts altres offerts e donats al dit senyor rey, lochtinent ||[224v] general, sien instruïts, appel·lats aquells qui s'i deuen appel·lar, segons dejús és annotat. E veents la brevitat del temps restant dels tres meses dins los quals les provisions complidament fer se deuen per donar orde que les dites instruccions e les provisions fer se puguen, proveexen e provehint assignen a aquells qui los dits capítols instruïdors offerts han e o a aquells qui instruir los volran, terme del present dia en avant tro al deén jorn, inclusivament, del mes de setembre primervinent, e que procuren a aquels \contra/ qui los dits greuges offerts e donats són, ésser intimat que sien presents de matí e vespre cascun dia per veure jurar testimonis en la claustra de la Seu de València, denant la porta del capítol, en poder d'en Jacme Beneyto, receptor dels dits testimonis o de aquell o aquells que per ell hi seran assignats, e que posen e proven ço que en lur deffensió posar, dir e provar voldran, e a tots los actes *vicisim* fahedors durant lo dit temps de la present jornada fins al dit deén jorn de setembre. E per ço com gran difficultat serie e porie del tot anichilar la dita instrucció fahedora si a cascú *nominatim* açò havie ésser intimat, proveexen los dits provehidors per la part del senyor rey nomenats, que açò sie notificat als síndichs dels prelats e capítol qui en la present ciutat són del braç o stament ecclesiàstich, e al síndich del stament militar e als síndichs de la

¶ [25] Al marge: *fuit affixa huiusmodi privisio contenta in quaddam papiri cedulam magna in valuis capituli dis sabbati tricesima dicti mensis augusti*.

ciutat de València e de les altres ciutats e viles reals per en Miquel Johan, verguer de la audiència del senyor rey. E noresmenys, per què pusca venir a notícia de tots en general, proveesen la present ésser affixa a les portes del dit Capítol de la Seu, e encara ésser-ne feta crida e preconització pública per a ciutat de València.

1438, agost 27. Seu de València.
Relació dels greuges del braç eclesiàstic que han de ser instruïts i qui els ha d'instruir.

Los capítols següents offerts per la cort e braç ecclesiàstich en la cort per via de greuge deuen ésser instruïts per lo braç o stament ecclesiàstich e o per aquells qui aquells ||[225r] instruir volran, convocats-los contra qui los dits capítols offerts són, segons dejús és annotat.

Del braç eclesiàstich

Primerament, lo tercer capítol del dit braç és instruhidor per lo stament ecclesiàstich e o per lo maestre de Montesa e o síndich de la vila de Sent Matheu, appel·lats «lo fisch del senyor rey e los ministres de la senyora reyna e del senor rey de Navarra».

Ítem, lo quart capítol ve instruhidor per lo mestre de Montesa appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo cinquén capítol ve instruïdor per lo dit maestre de Muntesa e síndichs d'Albocaçer, appel·lats «lo Governador e micer Anthoni Pérez».

Lo sisén capítol ve instruïdor per los tres braços o staments, appel·lat «lo batle general».

Lo nové deu ésser specificat e ésser donada informació, appel·lats «lo governador e son lochtinent e lo procurador fiscal».

Lo dehén se deu instruir per lo maestre de Muntesa e per lo braç ecclesiàstich, appel·lats «lo governador e en Johan Roiz alguatzir, e lo síndich de València».

Lo vint-hu ve instruïdor per lo maestre de Muntesa appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo vint-e-dos e vint-tres capítols venen instruïdors per lo prior de la casa de sent Johan del Spital de València, appel·lats «lo batle general e en Pere Bou, lochtinent de governador».

Los vint-cinch e vint-e-sis deuen ésser specifficats.

Lo vint-e-seté ve instruïdor per los braços ecclesiàstich e militar, appel·lats «lo justícia criminal de València, lo procurador fiscal e lo síndich de València e de les altres ciutats e viles reals que pretenen ésser lur interés». ||[225v]

Lo vint-e-huyté ve instruïdor per los hòmens de Çuequa, appel·lat «lo batle general».

Lo trenta-e-quatre deu ésser specificat.

Los trenta-cinch e trenta-sisé deuen ésser specificats e donada informació, appel·lats «lo governador e son lochtinent e lo procurador fiscal».

Lo trenta-nové deu ésser specificat.

Lo quaranté instruïdor per lo bisbe de València o son vicari general, appel·lat «lo procurador fiscal».

Lo quaranta-nové ve instruïdor per lo braç ecclesiàstich, appel·lat «lo governador, justícia criminal e lurs lochtinents, e lo procurador fiscal».

Lo cinquanté ve instruïdor per lo dit braç, appel·lats «los officials reals e lo procurador fiscal».

Lo sexanta-quatre ve instruïdor per lo majoral de Quart, appel·lat «lo batle general».

Lo huytanté ve instruïdor per lo Capítol de la Seu de València, appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo huytanta-hu és instruïdor per lo bisbe de València o son vicari general, appel·lats «lo procurador fiscal e los ministres de la senyora reyna e del senyor rey de Navarra».

Los noranta, noranta-hu, noranta-dos e noranta-tres capítols venen instruïdors per lo bisbe de Tortosa o son procurador, appel·lats «lo lochtinent o surrogat de portantveus de governador en regne de València dellà lo riu, e lo procurador fiscal».

Lo noranta-quatre ve instruïdor per lo dit bisbe de Tortosa o son procurador appel·lats "lo governador fiscal e lo síndich de la vila de Paníscola". ||[226r]

Lo noranta-sis ve instruÿdor per lo dit bisbe de Tortosa o son procurador, appel·lats «lo batle e síndich de Vila-real».

Lo noranta-nou ve instruÿdor per lo abbat de Benifaçà o son procurador, appel·lats «lo procurador fiscal, justícia e síndich de la vila de Morella».

Lo cent-e-tres capítol ve instruÿdor per lo maestre general de la Mercé, appel·lat «lo batle general».

Lo cent-cinqué ve instruïdor per lo arciaca de Xàtiva, o son procurador, appel·lats «lo governador e batle general».

1438, agost 27. Seu de València.

Relació dels greuges del braç militar que han de ser instruïts i qui els ha d'instruir.

Del braç militar

Ítem, los capítols davall scrits offerts en la cort per lo braç militar en via de greuges, deuen ésser instruïts per lo dit braç o stament militar, e o per aquells qui aquells instruhir volran, convocats-los contra qui los dits capítols offerts són, segons dejús és denotat.

Primerament, lo primer capítol del dit braç deu ésser specificat.

Lo segon capítol ve instruÿdor per la part de mossén Arnau Saranyó, appel·lat «lo governador».

Lo quart deu ésser specificat.

Lo sisé ve instruÿdor per lo síndich del dit braç militar, appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del governador».

Lo huyté e nové venen instruÿdors per lo síndich del dit braç, appel·lat «lo governador o son lochtinent».

Lo dehé ve instruÿdor per mossén Johan de Pròxita, appel·lat «lo governador o son lochtinent».

Los dotzé e tretzé venen instruÿdor per lo dit síndich, appel·lat «lo síndich de València». ||[226v]

Lo setzé ve instruÿdor per mossén Ausiàs March, quant a la triga de justícia, appel·lat «lo procurador fiscal e lo procurador del senyor rey de Navarra, duch de Gandia».

Lo desseté ve instruïdor per mossén Phelip de Boÿl e los hereus d'en Guillem Pujades, mossén Menaguerra e mossén Olives, appel·lat «don Pedro d'Urrea».

Lo dihuyté ve instruïdor per[26] mossén Bernat Johan, appel·lat «lo governador o son procurador».

Lo vinté ve instruÿdor per mossén Ausiàs March, appel·lat «lo governador o son procurador».

Lo vint-hu ve instruÿdor per lo síndich del braç militar, appel·lat «don Pedro Maça, axí com a portantveus de governador en regne de València dellà Sexona».

Lo vint-dos ve instruÿdor per en Pere Boÿl, appel·lat «lo batle general».

Lo vint-tres ve instruÿdor per mossén Salvador Olives, appel·lat «lo batle general».

Lo vint-quatre ve instruÿdor per lo síndich del braç militar.

Lo vint-huyté deu ésser specifficat.

Lo vint-e-nové deu ésser exhibuida la pracmàtica per mossén Rodrigo Lançol, appel·lats «en Miquel Làtzer e sa muller».

Lo trenté ve instruÿdor sobre la triga de la justícia, solament per la muller de mossén Joffre de Vilarig, quòndam, appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del senyor rey de Navarra».

Lo trenta-dosé ve instruÿdor per mossén Galceran de Sentfeliu, appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del senyor infant don Enrich, e altres de qui és interés».

Lo trenta-tresé ve instruÿdor per mossén Pere Fabra, appel·lat «lo procurador fiscal». ||[227r]

¶ [26] Ratllat: *lo síndich del braç militar.*

Lo trenta-cinch e trenta-sis capítols són instruïdors per la muller de mossén Bernat Comella, appel·lat «lo batle general».

Los trenta-set e trenta-huyt són instruÿdors per mossén Johan de Vallterra, appel·lat «lo procurador del governador».

Lo trenta-nové és instruÿdor per part dels marmessors de la reyna dona Yolant, appel·lat «lo procurador fiscal».

Lo quaranté és instruÿdor per madona Johana Bou, appel·lat «lo procurador del governador».

Lo quaranta-hu és instruÿdor per en Francesch Marrades, hereu de madona Maria d'Uries, appel·lats «lo procurador de la senyora reyna e lo batle general».

Lo quaranta-tresé és instruÿdor per en Johan Martorell, appel·lats «lo batle de governador».

Lo .XXXXIIII. és instruÿdor per en Pere d'Esplugues, appel·lats «lo procurador fiscal e lo síndich de Algezira».

Lo .XXXXV. és instruÿdor quant a la opressió o violència per mossén Corveran d'Alet, appel·lats «lo batle general e lo lochtinent de governador dellà Xúquer».

Los .XXXXVIIII., .L., .LI., .LII., e .LIII., són instruÿdors per mossén Joffré de Thous, appel·lat «lo batle general».

Lo .LVI. és instruÿdor per mossén Giner Rabaça de Pròxita, appel·lat «lo procurador fiscal e lo procurador del governador».

Lo .LVII. és instruÿdor per mossén Johan de Pròxita, appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del governador».

Lo .LVIII. és instruÿdor per micer Johan de Copons, appel·lats «lo procurador fiscal e batle general».

Lo .LVIIII. és instruÿdor per mossén Johan de Vallterra, appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del governador».

Lo .LXI. és instruÿdor per mossén Johan Tolsà, appel·lats «lo procurador del governador, e de son assessor, e lo lochtinent de assessor». ||[227v]

Lo .LXII. és instruÿdor per mossén Johan de Cervató, appel·lats «lo batle general e lochtinent de governador dellà Xúquer».

Lo .LXIII. és instruÿdor per mossén Ausiàs Rotlà, appel·lats «lo batle general e lochtinent de governador dellà Xúquer».

Lo .LXIIII. és instruÿdor per en Francesch Mazquefa, appel·lat «lo procurador fiscal e lo noble mossén Eximen Pérez de Corella».

Lo .LXVII. és instruÿdor per en Manuel Suau, en cert nom, appel·lat «lo batle general».

Lo .LXVIII. és instruÿdor per mossén Pere Sanç, appel·lats «lo governador o son lochtonent, e lo lochtinent de governador dellà Xúquer, e lo procurador fiscal».

Lo .LXVIIII. és instruÿdor per mossén Guillem Ramon de Muncada, appel·lats «lo governador e son lochtinent, e lo procurador fiscal».

Los .LXXIIII. e .LXXV. són instruÿdors per en Manuel de Vilanova, appel·lat «lo procurador del governador».

Lo .LXXVIII. és instruÿdor per en Pere de Ripoll, appel·lat «lo procurador del governador e mossén Jacme de Malferit, lochtinent de governador dellà Xúquer».

Lo .LXXVIIII. és instruÿdor per el Lope Roiz de Castellblanch, appel·lat «lo procurador fiscal».

Lo .LXXXI. és instruÿdor per los generosos de Algezira o per los síndichs del braç militar en quant toca lo batle e son lochtinent, appel·lat «lo batle de la vila e son lochtinent».

Los .LXXXVII. e LXXXVIII. són instruÿdors per los hereus de mossén Anthoni de Castellví, appel·lat «lo lochtinent de governador e lo procurador fiscal».

Los .LXXXVIIII. e LXXXX. són instruÿdor per los dits hereus, appel·lat «lo procurador del governador».

Lo .LXXXXV. és instruÿdor per en Galceran de Vilanova, appel·lats "lo procurador del governador e lo lochtinent de governador dellà Xúquer." ||[228r]

Lo .LXXXXVI. és instruÿdor per mossén Pere Sanç, appel·lats «lo lochtinent de governador e subrogat de aquell, e assessor, e lo procurador fiscal».

Lo .LXXXXVII. és instruÿdor per n'Anthoni Cubells, appel·lats «lo justícia major de Morella e lo procurador fiscal».

Lo .LXXXXVIII. és instruÿdor per mossén Matheu Lançol, quant a aquelles coses que foren fetes éssent la ciutat de Sogorb en mans del senyor rey, appel·lats «lo procurador fiscal e batle de la dita ciutat».

1438, agost 27. Seu de València.

Relació dels greuges del braç reial que han de ser instruïts i qui els ha d'instruir.

Del braç real

Ítem, los capítols davall scrits oferts en la cort per lo braç real en via de greuges deuen ésser instruïts per lo dit braç o stament reyal, e o per aquells qui aquelles instroyr volran, convocats los contra qui los dits capítols offerts són, segons dejús és declarat.

Primerament, és instruÿdor lo terçer capítol del braç reyal per lo síndich de València, appel·lat «lo governador o son procurador».

Lo quart és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador e son loctinent».

Lo cinquén és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e lo batle general».

Lo .VI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador».

Lo .VII. és instruÿdor per lo síndich apel·lat «lo governador».

Lo .X. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e son lochtinent».

Los .XII. e .XIII. són instruÿdors per lo dit síndich appel·lat «lo governador».

Lo .XIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador e son lochtinent». ||[228v]

Lo .XVI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e en Ramon Giner».

Lo .XVII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador».

Los .XVIII. e .XVIIII. són instruÿdors per lo dit síndich appel·lats «lo governador e sos lochtinents dellè Xúquer e Uxó, e lurs surrogats».

Lo .XXI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e son lochtinent».

Lo .XXV. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e batle general e son lochtinent e sos subrogats e los subrogats e lochtinents de governador».

Lo .XXVII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e sos lochtinent generals e particulars e lo procurador fiscal».

Lo .XXVIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e son assessor».

Lo .XXVIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e lochtinent e subrogats d'aquell e son assessor».

Lo .XXX. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e procurador fiscal».

Lo .XXXI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «lo governador e los hereus de micer Jacme de Colldejou e los alguatzirs del senyor rey».

Lo .XXXIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «micer Gabriel de Palomar, assessor del governador e lo lochtinent del dit assessor».

Los .XXXXIIII. e .XXXV. són instruÿdors per lo dit síndich appel·lats «lo dit assessor del governador».

Lo .XXXVIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo procurador fiscal».

Lo .XXXXII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador».

Lo .XXXXIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los procuradors dels bisbes de València e de Tortosa, micer Pere Ram e lo procurador fiscal».

Lo .XXXXIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo governador». ||[229r]

Lo .XXXXV. és instruÿdor per los censalistes e creedors dedon Pedro d'Urrea nomenats en lo dit capítol appel·lat «lo dit don Pedro».

Lo .XLVI. és instruÿdor per lo síndich de València appel·lats «los officials dellà Sexona».

Lo .XLVII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «en Diego Baca».

Lo .XLVIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los censals de València».

Lo .LIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los officials reals dellà Sexona».

Los .LV. e .LVIIII. són instruÿdors per lo dit síndich appel·lats «lo batle general».

Lo .LX. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «les guardes del batle general e senyaladament Turrubio de Cáceres».

Lo .LXI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «les guardes del dit batle general e senyaladament lo dit Turribio e Pedro de Frías».

Lo .LXII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo batle general e Turibio de Cateras».

Lo .LXIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo batle general».

Lo .LXVII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lat «lo procurador del peatge».

Los .LXX. e .LXXII. són instruÿdors per lo dit síndich appel·lat «lo scrivà de la cort de la governació».

Lo .LXXIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los porters e nuncius de la cort del governador».

Lo .LXXIIII. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los scrivans de la cort civil».

Lo .LXXVI. és instruÿdor per lo dit síndich appel·lats «los porters e nuncius de la cort de la governació».

Lo .LXXXIIII. és instruÿdor per lo síndich de la ciutat de Xàtiva, appel·lats «lo procurador fiscal e mossén Francesch de Soler».

Lo .LXXXV. és instruÿdor per lo dit síndich de Xàtiva appel·lats «lo procurador fiscal e mossén Johan de Pròxita». ||[229v]

Lo .LXXXVIIII. és instruÿdor per lo síndich de Sogorb appel·lat «lo governador».

Lo .LXXXXI. és instruÿdor per lo síndich de Algezira appel·lats «lo governador e batle general».

Lo .XCII. és instruÿdor per lo síndich d'Algezira, appel·lat «lo governador».

Lo .LXXXXIIII. és instruÿdor per lo síndich d'Algezira, appel·lat «lo noble en Manuel de Montagut».

Lo .XCV. és instruÿdor per lo dit síndich de Algezira, appel·lats «mossén Aymerich Centelles, mossén Johan de Pròxita, los hereus de mossén Ferrando d'Arenós e mossén Galceran de Castellví».

Lo .XCVI. és instruÿdor per lo dit síndich de Algezira appel·lats «lo governador e son lochtinent».

Lo .XCVII. és instruÿdor per lo sídich d'Algezira appel·lats «lo governador e batle general e procurador fiscal».

Lo .XCVIIII. és instruÿdor per lo síndich de Algezira appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo centé és instruÿdor per lo dit síndich d'Agezira appel·lats «lo batle general, procurador fiscal e los hereus de n'Anthoni Martorell».

Lo .CIIII. és instruÿdor per lo síndich de la ciutat d'Oriola appel·lats «lo justícia criminal de la dita ciutat e en Johan Martí, de la dita ciutat».

Lo .CVIIII. és instruÿdor per lo síndich de la vila de Castelló appel·lats «los governadors e batle general».

Los .CX. e .CXI. deuen exhibuir los privilegi e sentència al·legats en los dis capítols per lo dit síndich de Castelló.

Lo .CXII. lo dit síndich de Castelló deu exhibuir los privilegis allí mencionats.

Los .CXIIII., .CXVII., .CXVIII., .CXVIIII., .CCX., .CXXIII., són instruhidors per lo dit síndich de Castelló appel·lat «lo batle de la dita vila».

Lo .CXXVIIII. és instruhidor per lo dit síndich de Castelló appel·lats «lo batle general e procurador fiscal». ||[230r]

Lo .CXXXXIIII. lo síndich de la vila de Burriana deu exhibuir les coses vanades en lo dit capítol.

Lo .CXXXXVII. és instruÿdor per lo dit síndich de Borriana appel·lat «lo procurador fiscal».

Lo .CLII. és instruÿdor per lo síndich de Vila-real appel·lat «lo governador o son procurador».

Lo .CLVIIII. és instruÿdor per los síndichs de Alpont, Ademuç e Castellfabib appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo .CLXIII., lo síndich de Bocayrén deu exhibuir los privilegis e sentències allí vanades.

Lo .CLXXI. és instruÿdor per lo síndich de Penàguila, appel·lat «lo lochtinent de governador dellà Xúquer».

Los .CLXXII., .CLXXIII. e .CLXXIIII. són instruÿdors per o síndich de Cullera, appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo .CLXXVIIII. és instruÿdor per lo síndich de Corbera, appel·lats «lo batle general e procurador fiscal».

Lo .CLXXXII. és instruÿdor per lo sídich de Castelló, appel·lat «lo governador o son procurador».

Lo .CLXXXVI. és instruÿdor per lo síndic de València, appel·lats «lo batle general e lo batle de la vila de Murvedre, lo mestre racional e lo procurador fiscal».

Lo .CCI. lo síndich de Biar deu exhibuir lo fur allí al·legat.

Lo .CCVIII. és instruÿdor per lo síndich de València, appel·lats «lo batle general e procurador fischal».

Lo .CCVIIII. és instruÿdor per lo dit síndich de València appel·lats «lo procurador fiscal e lo procurador del senyor rey de Navarra».

Lo .CCXII., ve instruÿdor per lo síndich de Peníscola, apel·lats «lo procurador fiscal e lo mestre de Muntesa».

Lo .CCXIIII., en Ponç de Santa Creu deu exhibuir les cartes de les vendes allí vanades.

Lo .CCXVII. és instruÿdor per lo síndich de la ciutat de Sogorb, apel·lat «lo batle de la dita ciutat». ||[230v]

Lo .CCXVIII. és instruÿdor per lo síndich de la ciutat de València, la dona na Caterina, muller *quondam* de micer Johan Carbonell, apel·lats «lo batle general e procurador fischal».

Lo .CCXXV. és instruÿdor per lo síndich de Castelló, apel·lats «lo pocurador fischal».

Lo .CCXXVI. és instruÿdor pe lo dit síndich de Castelló, apel·lat «en Ponç de Montpalau, surrogat de governador dellà lo riu d'Uxó».

Lo .CCXXVII. és instruÿdor per lo dit sídich de Castelló apel·lat «lo batle de la dita vila».

Lo .CCXXVIII., lo dit síndich de Castelló déu exhibuir lo privilegi allí al·legat.

Lo .CCXXX. e .CCXXXI. venen instruÿdors per lo dit síndich de Castelló, apel·lat «lo batle de la dita vila».

Lo .CCXXXIII. és instruÿdor per lo dit síndich de Castelló e en Guillem Agramunt, apel·lats «en Pere Alamany e·n Johan Torrelles, e en Miquel Johan, verguer».

Lo .CCXXXV. és instruÿdor per lo síndich de Burriana, apel·lats «lo batle general en la dita vila e lo procurador fischal».

Lo .CCXXXVI. és instruÿdor per lo síndich de Castelló, apel·lat «lo procurador fiscal».

Lo dit mossén Johan de Pròxita, emperò, dix que no era de opinió se degués fer ni fahia la dita provisió, puix vehia ell e conexia que no aproffitava res. E lo dit mossén Matheu Pujades dix que sobre aquella volia mills deliberar.

1438, agost 27. Seu de València.

Protest de la majoria de proveïdors de greuges contra la provisió feta per Francesc Mascó i Ferrer Ram, part dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

E fetes e enseguides les dites coses, decontinent, los altres provehidors de la dita cort e tres braços de aquella dessús nomenats, feren e liuraren ||[231r] en scrits a mi, dit Jacme Beneyto, una altra provisió la qual allí mateix, en presència de tots los dessús nomenats, fon lesta e publicada, sots les paraules següents:

Los altres provehidors atenent que tots ells concordantment són en certa deliberació sobre la prossequció e enantaments fahedors sobre los dits capítols donats en via de greugues, la qual han ja donada e explicada de paraula, e la qual deliberació és diversa e different a la provisió feta e provehida per alguns dels provehidors per part del molt alt senyor rey nomenats, ço és, per los honorables mossén lo vicecanceller micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó e micer Ferrer Ram. Per ço,

stants en lur deliberació e provisió per ells concordada, provehixen que aquella sia publicada en mesa en scrits segons e per la forma que serà ordenada per aquells en scrits. E per tant, com vehen que los dits molt honorables mosén lo vicecanceller micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó e micer Ferrer Ram volen e proveeixen que la dita provisió per ells feta sia deduhida a exequció sens que los altres provehidors que ací són per part del dit senyor rey, ço és, lo noble mossén Johan de Pròxita e honorable mossén Matheu Pujades no y concorden. E molt menys los altres provehidors, ans lo dit noble mossén Johan e tots los altres provehidors dels staments no y han concordat ne y concorden, ans hi discorden per provisió contrària e per los capítols concordats ab tota la cort alguna provisió que no sia en concòrdia almenys de la major part dels provehidors no deja ne puxa ésser executda, com no haja effecte. Per tal, los dits provehidors dels staments, dien que no consenten, ans contradien a la dita provisió e en la exequció que·s diu que·s vol fer[27] de la dita provisió, provehints que aquella no sia exequtada. ||[231v]

Nous acords per a la instrucció dels greuges

1438, agost 30. Seu de València.

Acords dels proveïdors de greuges en relació amb la instrucció dels greuges que encara no han estat instruïts.

E enaprés, dissapte que eren comptats .xxx. dies d'agost del mateix any .mcccCxxxviii., los dits provehidors per la cort e tres braços de aquella en e sobre les dites coses feren e deliberaren concordantment una altra provisió, la qual aquells stants congregats lo dit dia, hora de tèrcia en la dita casa del Capítol de la Seu de València per provehir greuges, liuraren a mi, dit Jacme Beneyto, e fon allí mateix lesta e publicada, provehints que fos continuada e redigida en actes del procés de la cort, la qual és del tenor següent:

Los[28] provehidors per los tres braços e estaments de la cort nomenats a provehir los capítols donats en via de greuges tots concordantmet, attenents que per ells ensemps ab los altres provehidors per part del senyor rey nomenats és stat provehit que alguns dels dits capítols en via de greuges offerts, e senyaladament los dejús contenguts e specifficats, sien instruyts, apel·lats aquells qui apel·lar s'i deuen, segons que davall és designat. E vehents que dels dits capítols que era proveït ésser instruyts ne són stats pochs instruhits, e senyaladament los dejús scrits resten axí

¶ [27] Ratllat: *de aquella*.

¶ [28] Al marge: *fuit afixa provisio huiusmodi contenta in quadam papiri cedula magna in variis capituli die lune prima mensis septembris dicti anni*.

com alguns altres a instruyr, per ço, com no y ha haüd ne s'i ha mostrat persona quant als dejús contenguts greuges que haja instat e prosseguit a dita instrucció denant los dits proveydors. E considerants la brevitat del temps que resta dels tres mesos donats a la instrucció e provisió dels dits greuges. Per tal, per dar pus fàcil e breu expedició a la instrucció e orde a la provisió dels dits capítols, proveeixen que les provisions dels dits e dejús scrits capítols sien intimades e notificades per en Miquel Johan, verguer de la audiència del senyor rey, a cascunes ||[232r] de les parts que toquen e concernexen los dits capítols en via de greuges donats, segons que en les dites provisions és designat. E specialment als síndichs e o procuradors dels prelats e capítols o col·legis del braç o stament ecclesiàstich, e als síndichs del stament militar e de la ciutat de València, e de les altres ciutats e viles reyals, e encara als singulars qui los dits capítols han posat e toquen. E noresmenys, a aquells contra qui són offerts o a lurs procuradors que davall és annotat. E açò quant a aquells dits síndichs e singulars qui són presents o tenen procurador en la present ciutat. Quant als absents qui no hauran procurador en la present ciutat, sia feta la dita intimació e notificació per letres, les quals proveexen ésser a aquells fetes.

E més avant, proveheixen e provehint manen e assignen a cascuns dels dessús dits, que quant pus prest poran hajen instruyt tot ço e quant vinga a càrrech lur instruyr, així aquells qui los dits greuges han donat com aquells contra qui són donats. E açò en poder d'en Jacme Beneyto, scrivà del procés de la cort, o de aquell o aquells qui en loch de aquells diputats hi seran, provehints e manants totes aquelles letres que necessàries sien a cascuna part per a dar les instruccions fora la ciutat, llà on mester ho hajen. E manen a cascuna part que sia present a veure jurar los testimonis de la altra, *alias, etc.* offerint-se prests los dits provehidors de dar e assignar tants receptors de les instruccions com mester hauran, qui aquelles reeben per lo dit en Jacme Beneyto, per ço que pus prestament cascuna part haja poder de fer e donar ses instruccions en manera que los dits provehidors hajen facultat e·ls reste temps sufficient a provehir los dits greuges.

Encara més, proveexen e manen a cascú dels dessús dits ||[232v] e dejús scrits e encara a tots los altres qui instruyt han o volran que tantost que ses instruccions hauran donades, duguen aquelles denant los dits provehidors e aquelles posen en poder del dit en Jacme Beneyto, scrivà, a fi que per los dits provehidors puga ésser enantat a fer les provesions que segons Déu e lur consciència los parran deure's fer per justícia, segons forma de l'acte de cort com ells sien e·s offiren prests continuament en les hores ordenades ésser presents en lo loch designat e acostumat per entendre en les dites provisions. E totes aquestes coses proveexen ésser intimades e notificades als dessús dits e dejús scrits per lo dit en Miquel Johan, verguer de la dita audiència, quant als presents, e quant als absents per letres, les quals proveeixen ésser fetes. Provehints encara a major cautela que les presents provisions e scriptura sia posada e ficada a les portes de la casa del capítol deputada per a les provisions dels dits greuges.

Los capítols següents offerts per la cort e o braç ecclesiàstich en la cort per via de greuges deuen ésser instruyts per lo braç o stament ecclesiàstich o per aquells qui aquelles instruyr volran, convocats los contra qui los dits capítols offerts són, segons dejús és annotat:

Primerament, lo tercer apítol del dit braç és instruÿdor per lo dit stament ecclesiàstich e o per lo mestre de Muntesa, e o síndich de la vila de Sent Matheu, apel·lats «Lo fisch del senyor rey e los ministres de la senyora reyna e del senyor rey de Navarra».

Lo quart capítol ve instruÿdor per lo mestre de Muntesa, etc. Sia[29] ací inserta altra vegada ||[233r] la cota e nòmina de tots los capítols qui·s deuen instruyr dels dits tres braços ecclesiàstich, militar e real, scrita e continuada al peu de la provisió dessús feta per los provehidors per la part del senyor rey o la major part de aquells, sots kalendari de .XXVII. dies del present mes d'agost, ni més ni menys, e si e segons allí és scrita e continuada.

Relació de les intimacions fetes pel veguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei

1438, agost 30. Seu de València.

Intimació al mestre de Montesa i a altres membres del braç eclesiàstic, feta pel veguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Inquam dicta die sabbati hora vespertorum vel quasi, computata tricesima eiusdem mensis augusti, en Miquel Johan, verguer de la audiència del dit senyor rey, feu relació que ell, de part e per provisió dels dits honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del senyor rey nomenats juxta la provisió e edicte dessús per ells feta sots kalendari de .XXVII. dies del present mes d'agost, la qual era stada affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, segons dessús appar, havia fet e intimat al reverent maestre de Muntesa, personalment atrobat en la ciutat de València lo dia present, una intimació contenguda en una cèdula de paper provehida per los dits honorables provehidors, la qual és del tenor següent:

¶ [29] Subratllat: *sia ací inserta altra vegada*.

De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del senyor rey nomenats, sia intimat al reverent maestre de Montesa que d'ací al deén jorn del mes de setembre primervinent, haja instruyts los capítols en la cort derrerament celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita cort e o braç ecclesiàstich donats, los quals per ell e sos vassalls ||[233v] venen instruÿdors segons appar en hun edicte o provisió affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, e que faça convocar aquells contra los quals los dits greuges són donats, e citar aquells que continuament sien presents per veure jurar testimonis, segons en lo dit edicte pus largament se pot veure. *Alias, etc.*

Semblant intimació *mutatis mutandis* fon directa a cascun dels davall scrits a cascú d'ells en sa cèdula de paper scrita, les quals dix e feu relació lo dit verguer que havia fet e intimat lo dia mateix de dissapte a cascun dels davall nomenats en la dita ciutat de València personalment atrobats, és a saber:

Al honorable micer Francesch Çabater, vicari general e procurador del reverent bisbe de València.

Al honorable mossén Pere Vives, procurador del reverent bisbe de Tortosa.

Al honorable micer Johan Gascó, procurador e síndich del Capítol de la Seu de València.

Al honorable e religiós lo maestre general de la Mercé.

Al honorable mossén Guillem Prats, procurador de l'abbat de Beniffaçà.

Al honorable lo majoral de Quart.

1438, agost 30. Seu de València.

Intimació a Pere Sabata, síndic del braç militar, feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Més avant dix e feu relació lo dit verguer que en lo dit dia de dissapte al honorable en Pere Çabata, donzell, síndich del braç militar, atrobat personalment en la dita ciutat de València, havia fet altra quasi semblant intimació de la dessús inserta scrita en una cèdula de paper, la qual és del tenor següent:

De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer ||[234r] Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del senyor rey nomenats, sia manat al honorable en Pere Çabata, donzell, síndich del braç militar, que d'ací al deén jorn del mes de setembre primervinent, haja instruÿts los capítols en la cort derrerament celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita

cort o braç militar donats, los quals per ell o singulars del dit braç venen instruÿdors, segons appar en hun edicte o provisió affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, e que faça convocar aquells contra los quals los dits greuges són donats e citar aquells que contínuament sien presents per veure jurar testimonis, segons en lo dit edicte pus largament se pot veure. *Alias, etc.*

Et etiam, lo dit verguer feu relació que en lo dit dia de dissabte havia feta altra quasi semblant intimació de la dessús dita scrita en una cèdula de paper a l'honorable en Johan Marromà, síndich de la ciutat de València, personalment atrobat, sots la forma següent:

De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del senyor rey nomenats, sia manat al honorable en Johan Marromà, síndich de la ciutat de València, que d'açí al deén jorn del mes de setembre primervinent, haja instruïts los capítols en la cort derrerament celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita cort o braç de les universitats reals donats, los quals per ell, en lo dit nom, venen instruïdors, segons appar en hun edicte o provisió affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, e que faca convocar aquells contra los quals los dits greuges són donats e citar aquells que contínuament sien presents per veure jurar testimonis, segons en lo dit edicte pus largament se por veure. *Alias, etc.*

1438, agost 30. Seu de València.
Relació de les intimacions fetes pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Una cèdula contenent en si semblant intimació e manament ||[234v] fon directa a cascú dels davall nomenats, la qual per lo dit verguer, segons dix e relació feu, en lo mateix dia de dissapte fon feta e intimada a cascú de aquells en la dita ciutat de València persolament atrobats. És a saber:

A l'honorable micer Loýs Tallada, síndich e missatger de la ciutat de Xàtiva, que fon en la cort.

A l'honorable en Jacme de Rochamora, síndich e missatger de la ciutat d'Oriola, que fon en la cort.

A l'honorable micer Nicholau Figuerola, síndich de la vila de Morella, que fon en la cort.

A l'honorable en Johan Çaffàbrega, síndich e missatger de la vila d'Algezira, que fon en la cort.

A l'honorable en Guillem Agramunt, síndich e missatger de la vila de Castelló, que fon en la cort.

A l'honorable en Pere Ferrando, síndich e missatger de la vila de Burriana, que fon en la cort.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Francesc Sabater, vicari general i procurador del bisbe de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Ceterum vero die marti intitulata secunda mensis septembri, eiusdem anni, lo honorable micer Francesch Çabater, vicari general e procurador del reverent bisbe de València, per resposta a la cèdula e intimació per lo dit en Miquel Johan, verguer, de part dels dits honorables provehidors per la part del senyor rey o la major part de aquells a ell feta *suppra*, sots kalendari de trenta dies del propassat mes d'agost, per si e en lo dit nom e per tot lo stament e braç ecclesiàstich del regne de València, feu e liurà a mi, dit Jacme Beneyto, una cèdula de paper scrita, requirent la continuàs al peu de la dita intimació, la tenor de la qual dita cèdula és aytal: ||[235r]

Dissabte que·s comptava trenta del mes d'agost de l'any present mil .CCCCXXXVIII., en Miquel Johan, verguer de la sacra audiència del senyor rey, presentà a mi, Francesch Çabater, vicari general de València, la cèdula del tenor següent:

De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del senyor rey nomenats, sia intimat al honorable micer Francesch Çabater, vicari general e procurador del reverent bisbe de València, que d'ací al deén jorn del mes de setembre primervinent, haja instruits los capítols en la cort derreramente celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita cort e braç ecclesiàstich donats, los quals per ells o sos vassalls venen instruÿdors, segons appar en hun edicte o provisió affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, e que faça convocar e citar aquells que continuament sien presents per veure jurar testimonis segons en lo dit edicte pus largament se por veure. *Alias, etc.*

Respon lo dit Francesch Çabater, vicari general del senyor bisbe de València, que lo dit manament no és stat provehit per tots los provehidors dels tres braços de la cort proxime celebrada, nomenats segons forma de l'acte de cort feyt en la dita cort, al qual se reffer. Diu que lo dit manament al dit Francesch Çabater en lo dit nom fet, no ha força de manament ni de provisió, ni ha valeditat alguna perquè \ ha/ aquell per nul·le e invàlit, ab aquella reverència e honor que·s pertany parlant,

e que en aquell dissent e contradiu al dit qui·s diu manament e coses en aquell contengudes. E si e en virtut de aquell era o serà procehit o enantat contrari o prejudicial al dit senyor bisbe, principal seu, ||[235v] capítol o bisbat, església o braç ecclesiàstich o singulars de aquell, o béns lurs, que y protesta e dissent e contradiu e protesta encara de actes e enantaments nul·les e de totes coses que li sien lícites protestar. Requirent la present resposta ésser continuada al peu de a dita çèdula per conservació del dit senyor bisbe, capítol, sglésia e bisbat seu e singulars de aquell,[30] e encara del dit braç ecclesiàstich e singulars de aquell, requirent ésser-li'n fea de les dites coses carta pública.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Joan Gascó, síndic i procurador del Capítol de la Seu de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

E més avant, decontinent, poch aprés de ço que dit és, lo honorable micer Johan Gascó, procurador e síndich del Capítol de la Seu de València, per resposta a una altra semblant intimació de part dels dits honorables provehidors per la par del senyor rey o la major part de aquells, per lo dir verguer a ell feta en lo dit dia de dissabte proper passat, per si e·n lo dit nom, e per tot lo braç e stament ecclesiàstich, feu e liurà a mi, dit Jacme Beneyto, dins la casa del dit Capítol, una altra cèdula de paper scrita, requirent a mi la continuàs al peu de la dita intimació, la qual dita cèdula és del tenor següent:

A una cèdula presentada a micer Johan Gascó, canonge, procurador e síndich del honorable Capítol de la Seu de València, per en Miquel Johan, verguer de la sacra audiència del molt alt senyor rey, dissabte proper passat que·s comptava trenta dies del mes d'agost, any .MCCCCXXXVIII., del tenor següent: «De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí, micer Ferrer Ram, part dels provehidors de greuges de la part del senyor rey nomenats, sia intimat al honorable micer Johan Gascó, procurador e síndich del Capítol de la Seu de València, que d'ací al deén jorn del mes de setembre primervinent ||[236r] haja instruÿts los capítols en la cort derrerament celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita cort e braç ecclesiàstich donats, los quals per ell en lo dit nom venen instruÿdors, segons appar en hun edicte o privisió affixa les portes del Capítol de la Seu de València, e que faça convocar aquells contra los quals los dits greuges són donats e citar a aquells que contínuament sien presents per veure jurar testimonis, segons en

¶ [30] Ratllat: *requirent ésser-li feta*.

lo dit edicte pus largament se pot veure. *Alias, etc.*». Diu lo damunt dit síndich que en la dita citació, intimació o cèdula ne coses contengudes en aquella no consent, ans expressament hi dissent per tal, e altres, com aquella és cassa e nul·la, ab aquella subjecta reverència que·s pertany parlant. E açò, per tal, com és stada provehida per los sobredits provehidors de greuges dats e assignats per part del senyor rey, e no per part dels provehidors de la dita cort dats axí mateix per lo senyor rey e per la cort, com los huns sens los altres no puxen fer provisió a greuge negú, citació ne intimació ne altre qualsevol acte concernent principalment ne accesòria la provisió dels greuges. E jatsia que la dita intimació per les coses damunt dites no valla, parlant *ut suppra*, encara per la brevitat del temps en aquella contengut, és nul·la *vel saltem*, anul·lada, com los dits greuges sien molts e contra grans officials del senyor rey, haja los testimonis absents e a parts lunyadanes, los quals dins tan gran brevitat de temps lo dit síndich no poria haver-ne produhir. E per ço protesta de nul·litat de actes e que temps no li precórrega algú, ans tot son dret e justícia li romanga salvu e il·lés, e que en altra instància lo síndich del dit Capítol puxa instruyr e prosseguir la provisió dels dits greuges dats per part del dit honorable Capítol e requir a vós, en Jacme Beneyto, scrivà de la present cort, que la present scriptura e resposta continuets al peu de la dita cèdula o intimació e que de la una sens l'altra no sia donat trellat algú, e la present cèdula e resposta se dona per tot lo braç ||[236v] ecclesiàstich e singulars d'aquell, *conjuntem et divisim*, responent particularment a les intimaciones e assignacions fetes a cascú dels singulars del dit braç per lo dit en Miquel Johan, verguer de la sacra audiència del dit senyor rey, dissabte a trenta dies del propassat mes d'agost del \dit/ any .MCCCCXXXVIII.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Ítem, lo dit mateix dia de dimarts comptat dos del dit mes de setembre, lo honorable mossén Pere Vives, procurador del reverent bisbe de Tortosa, responent a una altra intimació a ell en lo dit nom feta de part dels dits honorables provehidors, *suppra*, sots kalendari de .XXX. de dies del proper passat mes d'agost, dix que com al offici dels dits honorables vicecanceller micer Francesch Mascó, micer Rodrigo Falcó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, segons forma dels capítols de la proferta feta al senyor rey de Navarra, lochtinent general, no pertanga fer la provisió contenguda en la dita intimació a ell feta, per ço, dix que no consentia en la dita provissió.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Pere Sabata, procurador del braç militar del regne de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

In quam eadem die martii computata secunda eiusdem mensis septembris, lo honorable en Pere Çabata, síndich del braç militar, per resposta a una altra intimació a ell feta *suppra*, sots lo dit kalendari de .XXX. dies del propassat mes d'agost, per lo dit verguer de part dels dits honorables provehidors per la part del senyor rey o la major part de aquells, feu, donà e liurà en nom e per part del dit braç militar a mí, dit Jacme Beneyto, dins la casa del dit Capítol, una cèdula de paper scrita, requirint la continuàs al peu de la dita intimació, la tenor de la qual dita cèdula se segueix en aquesta manera:

[*Falta la cèdula*] ||[237r]

1438, setembre 20. Seu de València.

Pròrroga de l'assignació establerta pels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Enaprés, dissabte per lo matí que eren comptats vint dies del dit mes de setembre del dit any .MCCCCXXXVIII., los provehidors per la part del dit senyor rey nomenats, stants ajustats en la casa del dit Capítol, presents los altres provehidors per la cort e tres braços de aquella, prorogaren la assignació dessús per ells feta lo dijous proper passat per als present dia e hora, per publicar la provisió feta per ells en los greuges donats en la cort que resten a provehir, per a hora de vespres del mateix dia de dissapte, la qual prorogació fon continuada al peu de la dita assignació e afixa en les dites portes del Capítol per mi, Jacme Beneyto, per provisió e manament dels dits provehidors per la part del senyor rey nomenats.

1438, setembre 20. Seu de València.

Resposta de Pere Sabata, procurador del braç militar del regne de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Rursus autem eadem die sabbati computata vicesima dicti mensis septembris eiusdem anni .M[i]CCC[i]XXXVIII[i]., hora vespertorum vel quasi, stants congregats en la dita casa del Capítol de la Seu de València per provehir greuges lo noble mossén Johan de Pròxita e honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, mossén Matheu Pujades, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí, provehidors per la part del senyor rey; micer Francesch Çabater, vicari general, mossén Pere Vives, micer Johan Gascó, lo general de la Mercé, lo majoral de Quart, frare Bernat Guda, prior de Sent Jordi, micer Guillem Deztorrent e micer Nicholau Fillach, proveïdors

per lo braç ecclesiàstich; los nobles mossén Loís d'Abella, mossén Francesch Maça, mossén Galceran Castellà e honorables mossén Gracià de Montsoriu, mossén Pere Fabra, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, per lo braç militar; en Pere Andreu, micer ||[237v] Johan Mercader, en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Johan Marromà, micer Loís Tallada, micer Nicholau Figuerola, en Jacme Rochamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt, e en Pere Ferrando, per lo braç de les universitats reals. E volents alguns dels provehidors damunt dits per la part del dit senyor rey procehir a fer e publicar certa provisió per aquells delliberada sobre los .LXXXIIII. e .LXXXV. greuges o capítols e altres posats en la cort per lo braç de les ciutats e viles reals del dit regne, parlants de les alienacions e dels privilegis de aquelles, l'honorable micer Loys Tallada, en nom e per part de totes les universitats de les ciutats e viles reals del dit regne, donà en scrits en presència de tots los damunt dits provehidors, e per mi, dit Jacme Benyto, legir e publicar requerí allí mateix ans de ésser feta ni publicada la dita provisió, una cèdula de paper contenent en si certa protestació e dissentiment, la qual és del tenor següent:

Ab gran justícia e rahó, per bé de la cosa pública e conservació del stat real, lo molt alt senyor rey en Pere, de memòria gloriosa, a postulació, consentiment e suplicació de tota la cort, la qual aquell celebrava als valencians en la present ciutat de València, ab privilegi, contracte e ley paccionada, roborada ab jurament per aquell públicament e solempna prestat en la dita cort per si e sos successors, promés, sancí e ordenà perpetualment ésser observat no alienar, transportar, permutar, empenyorar e o en alguna manera separar perpetualment e o a temps certes universitats, castells e lochs del present regne, ne los drets, ||[238r] regalies, percepcions, emoluments, jurediccions, fruyts, rendes ne altre qualsevol dret al dit senyor pertanyents, e o pertanyer devents, ladonchs e o en sdevenidor en les dites universitats, castells e lochs e términs de aquells, ne segregar e o separar per alguna via, causa o rahó aquelles e aquells de la real corona, mas totstemps aquelles e aquells ésser a la dita real corona affixes, astrets e inseparables. Manant a tots sos subjectes, sots la fe e naturalea que li eren e són astrets a la real corona que aquells e aquelles defenessen contra totes persones e res en contrari obtengut o manat, no observassen ni féssen ab moltes altres clàusules molt pus amples, segons que·n lo dit privilegi, contracte e ley paccionada és a veure al qual se refferen e del qual vos fan ocular ostentació e lo qual vos fan legir e de fet, són stats lests, lo qual fon donat en la ciutat de València .X°. *kalendas octobris anno Domini millesimo tricentesimo tricesimo sexto*, e confermat per lo dit senyor *tertio ydus iunii anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo*. Entre les quals universitats, castells e lochs són la ciutat de Xàtiva, vila de Morella e la vila d'Algezira. E més avant, lo dit privilegi, contracte e ley paccionada és stat jurat e promés servar per los successors reys al dit senyor rey en Pere. E senyaladament per lo senyor ||[238v] rey don Alfonso, ara benaventuradament regnant e encara a major fermetat e corroboració del dit privilegi, contracte e ley paccionada e

extensió de aquell, lo dit senyor rey, ara benaventuradament regnant, ab privilegi seu e contracte paccionat donat en la ciutat de València en l'any mil quatre-cents díhuyt, on ladonchs corts generals celebrava als valencians a supplicació del braç real, migançant jurament per aquell solempnialment prestat, dispongué e ordenà perpetualment res que fos del dit patrimoni e o enaprés fos adquirit, fos inalienable e inseparable de la real corona, imposant crim de infidelitat a tots aquells qui impetraren res contra tenor del dit privilegi e contracte paccionat, imposat aquella matexa pena a aquells qui no u defendrien e o no u procurarien ésser revocat, donant-los facultat de justar e supplicar lo dit senyor de revocar les dites coses alienades ab moltes altres clàusules molt pus amples e favorables a conservació del dit patrimoni real extenent lo dit privilegi de no alienar als drets al dit senyor rey pertanyents en la ciutat de València e terme de aquella, segons que per lo dit privilegi és a veure, del qual vos fan ocular ostensió. E per ço lo braç real del present regne, mogut per la innada fidelitat a la qual són tengudes les ||[239r] ciutats e vils reals del dit regne,[31] e per la qual és fet spiritual matrimoni entre lo senyor rey e sos vassalls, e a la qual lo senyor rey *nuquam* és vist prejudicar per poder algú que ell do a qualsevol persona de qualsevol dignitat o stament sia, ne per acte algú que ell faça per qualsevol solenpnitat que ell atribuesca, ell no és vist prejudicar ne voler prejudicar a la dita fidelitat, e sos naturals e feels vassalls no són vists per acte qualsevol que facen ne han intenció de prejudicar a lur fidelitat, la qual no pot ésser postposada a qualsevol acte per quantsevol que sia fet solenpnament, car en quant poguessen prejudicar a la dita fidelitat de qualsevol singular del regne, tal acte qualsevol que sia no pot ésser nomenat sens adjecció de corrupció, ço és, acte corrupte. Car la fidelitat encara que no·n sia feta menció va totstemps antecedent que anul·la tots actes prejudicials en contrari e sobreveda a tots actes axí com l'oli sobre l'aygua, que no pot ésser maculada per acte algú que pogués en alguna manera contrariejar e per conservació del patrimoni real e encara per observança dels dits privilegis, ley e contracte paccionats, ha ||[239v] posats diverses greuges en nombre de huyt o nou en la cort pròximament celebrada per lo senyor rey de Navarra, axí com a lochtinent general del dit senyor rey, toquants algunes coses que són stades alienades, jatsia de fet e nul·lament contra forma dels dits privilegis, contractes e ley paccionada, no sens gran càrrech e nota de aquells qui n'han obtengut, les quals són dins lo districte de les ciutats de València e de Xàtiva, e de les viles de Morella e de Algezira, on és stat supplicat que les alienacions de les dites coses en los dits greuges contengudes, en quant de fet són stades feytes, fossen revocades e les dites coses alienades reduhides e tornades al patrimoni real, al qual són affixes. E jatsia per part del dit braç real hi sien stades feites moltes e diverses instàncies sobre los dits greuges e·n

¶ [31] Ratllat: *mogut per la innada fidelitat*.

siats stats requests vosaltres, molt honorable micer Johan de Funes, vicecanceller del senyor rey, e vós, molt noble mossén Johan de Pròxita, mossén Matheu Pujades, cavaller, procurador del dit senyor, micer Rodrigo Falcó, micer Guillem Pelegrí, advocat fiscal, micer Francesch Mascó, micer Ferrer Ram, doctors en leys, provisors donats per part del dit senyor ensemps ab los altres deputats per los braços o staments del dit regne a provehir los dits greuges e altres donats en la dita cort, ||[240r] e vos sien stats mostrats e fets legir los dits privilegis, leys e contractes paccionats diverses vegades que reduhíssets los dits greuges si e segons en cascun capítol de aquella és stat request. Emperò, jamés lo dit braç ho ha pogut obtenir, ans ha sentiment que voldríets provehir lo contrari en gran e evident dan del dit senyor rey e destrucció e aterrament del patrimoni real, de que la real corona axí com no podent-se sostenir poria venir en gran dejecció, lo que no poria ésser reputat a poch càrrech, lo que tots vosaltres qui entrevenits per lo dit senyor rey, devets evitar. Ans tots vosaltres vos devíets retre pus promptes a provehir los dits greuges axí com és stat request, com hi siats pus astrets e obligats que alguns dels altres per lo nom que y entrevenits. Per què a major e super habundant cautela, en Pere Andreu, jurat de la ciutat de València, micer Johan Mercader, micer Arnau Valleriola, doctors en leys, en Nicholau Valldaura, en Johan Marromà, síndich de la dita ciutat de València, micer Luys Tallada, micer Nicholau Figuerola, doctors en leys, en Jacme de Rochamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt, en Pere Ferrando, provisors ordenats e diputats ensemps ab vosaltres a proveir los dits greuges en los dits noms e en lurs noms propris, e o en aquells noms que a aquells sia lícit e permés, per conservació e salvament de les regalies e patrimoni real e dels drets del dit braç real e de cascuna universitat e de cascun singular de aquell e encara per la innada ||[240v] fidelitat a que són astrets al dit senyor, exorten, insten e us requiren ab tanta instància quanta poden, juxta la tenor dels dits privilegis, ley e contractes paccionats, e per bé de la cosa pública del dit regne, que vosaltres proveescats los dits greuges tocants la dita matèria de alienacions, si e segons en aquells és stat request, com axí ho dejats fer per justícia, e axí fent-ho, ells, dits proposants, sien prests de derir a vostre vot e opinió. En altra manera, si lo contrari fahets, lo que no és presumidor de tan notables persones com vosaltres, sots dien, ab aquelles honor e reverencia que·s pertany, que dissenten e contradien a qualsevol actes per vosaltres e cascun de vosaltres fahedors en contrari. Ans ab les premeses honor e reverència, protesten reverentment de tots los drets del dit molt alt senyor rey e del dit braç real, que aquells los sien e romanguen il·leses conservats e que sia e romanga a càrrech de vosaltres e no de ells, dits proposants. Requirents la present ésser continuada en lo procés de la present cort. ||[241r]

1438, setembre 2. Seu de València.[32]

Resposta de Pere Sabata, procurador del braç militar del regne de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

A la intimació feyta a·n Pere Çabata, síndich del braç militar, de part de alguns dels provehidors per part del senyor rey nomenats, respon lo dit síndich que atenent que la dita intimació no és stada feyta ne provehida per los provehidors altres per los dits tres braços de la cort pròxima celebrada e nomenats segons forma de l'acte de cort feyt en la dita cort. Que la dita provisió a ell intimada no ha força de provisió ne havaliditat alguna, ans ha aquella per nul·la e invàlida, ab honor parlant. Per què, e altres, dissent e contradiu a aquella dita que·s diu provisió e intimació e coses en aquelles contengudes, e si en virtut d'aquelles era en res proceït e enantat contrari o prejudicial al dit braç o stament militar, singulars e vassalls de aquell e béns lurs, que y protesta e hi dissent e contradiu e proteste de actes e enantaments nul·les. Requerint la present resposta ésser continuada al peu de la dita pretesa provisió e intimació, e per conservació dels drets del dit braç, ésser-ne feyta carta pública.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Joan Marromà, síndic de la ciutat de València, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Et post paululum eadem die martii intitulata secunda die mensis septembris, eiusdem anni, lo honorable en Johan Marromà, notari, síndich de la ciutat de València,per resposta a una altra quasi semblant intimació a ell, en lo dit nom, feta, *suppra*, sots lo dit kalendari de .XXX. dies del proper passat mes d'agost, de part dels dits honorables povehidors per la part del dit senyor rey, o la major part d'aquells, en nom e per part de la dita ciutat feu, donà e liurà a mí, dit Jacme Beneyto, dins la casa del dit Capítol, una cèdula de paper scrita, requirent la continuàs al peu de la dita intimació, sots les paraules següents:

Dissabte que·s comptava trenta del mes d'agost del ||[241v] any present .MCCCCXXXVIII., en Miquel Johan, verguer de la sacra audiència del senyor rey, presentà a mi, Johan Marromà, notari e síndich de la ciutat de València, la cèdula del tenor següent: «De part dels honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, major part dels provehidors de greuges per la part del snyor rey nomenats, sia manat al honorable en Johan Marromà, síndich de la ciutat de València, que

¶ [32] Com es pot veure, les respostes a les intimacions no segueixen un ordre cronològic.

d'ací al deén jorn del mes de setembre primervinent, haja instruÿts los capítols en la cor derrerament celebrada per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per la dita cort e braç de les universitats reyals donats, los quals per ell, en lo dit nom, venen instruïdors, segons appar en hun edicte de provisió affixa a les portes del Capítol de la Seu de València, e que faça convocar aquells cotra los quals los dits greuge són donats e citar aquells que contínuament sien presents per veure jurar testimonis, segons en lo dit edicte pus largament se pot veure. *Alias, etc.*». Respon lo dit Johan Marromà, en lo dit nom de síndich de la dita ciutat de València, que lo dit manament no és stat proveÿt per tots los provehidors per part del dit senyor rey de Navarra nomenats, ne és stat proveït per tots los proveïdors dels tres braços de la cort pròxima cleebrada, nomenats segons forma de l'acte de cort feyt en la dita cort, al qual se reffer. Diu que lo dit manament al dit Johan Marromà, en lo dit nom feyt, no ha força de manament ne de provisió ne ha validitat alguna, per què ha aquell per nul·le e invàlit, ab aquella reverència e honor que·spertany parlant. Per què, e altres, dissent e contradiu al dit qui·s diu manament e coses en aquell contengudes. E si en virtut de aquella era o serà proceyt o enantat contrari o prejudicial a la ||[242r] dita ciutat o braç real e singulars de aquell, o béns lurs, que y protesta e dissent e contradiu e protest encara de actes e enantaments nul·les. Requerint la present resposta ésser continuada al preu de la dita çèdula per conservació del dret de la dita ciutat e singulars de aquella, e encara del dit braç real e singulars de aquell. Requerint ésser-li'n feta, de les dites coses, carta pública.

Presents testimonis foren a les dites coses los honorables mossén Pere Vives, prevere, rector de la sglésia d'Eslida, e mossén Jacme d'Esplugues, cavaller, habitador de la ciutat de València.

1438, setembre 2. Seu de València.

Resposta de Lluís Tallada, síndic de la ciutat de Xàtiva, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

E noresmenys, en lo dit die de dimarts comptat dos del dit mes de setembre, lo honorable micer Loýs Tallada, responent a una altra sembant intimació a ell, com a síndich e missatger que fon de la ciutat de Xàtiva en la cort, feta de part dels dits honorables provehidors de greuges per la pat del senyor rey, o la major part de aquells, en lo dia de dissabte proper passat, dix que ell ni micer Johan de Gallach no són síndichs de la dita ciutat de Xàtiva, com solament eren síndichs per a les corts, les quals finides, és finit tot lur offici. E com a l'offici dels dts honorables vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram no pertanga fer la provisió expressada en la dita intimació a ell feta, segons forma dels capítols de la proferta feta al senyor rey de Navarra, lochtinent general. Per ço, dix que en la dita provisió no consentia, etc. ||[242v]

1438, setembre 2. Seu de València.
Resposta de Nicolau Figuerola, síndic de la vila de Morella, a la intimació feta pel verguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei.

Et etiam, eadem die martis computata secunda proxime dictorum mensis et anni, lo honorable micer Nicholau Figuerola, responent a una altra semblant intimació a ell, com a síndich e missatger que fon en la cort de la vila de Morella, feta de part dels dits honorabls provehidors de greuges per la part del senyor rey, o la major part de aquells en lo dit dia de dissp te propassat, dix que ja és expirada la potestat del seu sindicat, per què la assignació a ell feta en la dita intimació no proceeix, majorment com sia feta en discòrdia dels altres provehidors, així per part del dit senyor rey com per la part dels tres braços de la dita cort nomenats.

1438, setembre 17. Casa del Capítol de la Seu de València.
Provisions dels proveïdors de greuges.

Subsequenter eadem die mercurii intitulata .XVII^a^. mensis septembris, anno quo suppra a Nativitate Domini M^o^CCCC^o^XXXVIII^o^, hora vespertorum vel quasi, en la casa del dit Capítol de la Seu de València, congregades les persones davall scrites, deputades per lo senyor rey e la cort a provehir los greuges offerts en la dita cort, és a saber, los honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí e micer Ferrer Ram, per lo dit senyor rey; lo general de la Mercé, lo majoral de Quart, micer Guillem Deztorrent e micer Nicholau Fillach, per lo braç ecclesiàstich; los nobles mossén Francesch Maça, mossén Loís d'Abella, mossén Galceran Castellà e honorables mossén Pere Fabra, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, per lo braç militar; ||[243r] en Pere Andeu, micer Johan Mercader, en Manual Suau, en Nicholau Valldaura, en Johan Marromà, micer Loís Tallada, micer Nicholau Figuerla, en Jacme Rocamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt e en Pere Ferrando, per lo braç de les universitats reals del dit regne nomenats. En presència de aquells, comparech personalment lo honorable en Pere d'Anglesola, notari, procurador fiscal del molt alt senyor rey, e convocat mi, dit Jacme Beneyto, scrivà del senyor rey, e los testimonis davall scrits, davant los dits nobles e honorables provehidors, legir e publicar feu e requerí, e en actes del present procés continuar ab gran instància, per mi, dit notari, una cèdula de paper scrita, que en la ma portava, la qual liurà a mi, dit notari, e aquells per mi fon allí lesta e publicada, de manament dels dits nobles e honorables proveïdors e per provisió sua, lo tenor de la qul se segueix e és aytal:

Com per vós los reverends nobles e honorables provehidors dels greuges de la cort nomenats e diputats per lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del senyor rey per la part real e dels braços de la cort, a provehir los greuges en la

cort últimament celebrada, sia stat provehit certs capítols offerts e via de greuges deure ésser instruyts per les universitats e persones e apel·lats lo fisch e o alguns officials real, axí com en la nòmina dejús scrita se conté. E fins a la hora present no sia feta instrucció alguna de aquells, o si és feta o atemptada fer, res de ço que en los dits capítols manats e provehits que fossen instruyts contengut res no sia provat, bastant a concloure greuge de cort ne condempnar lo fisch ne los ||[243v] dits officials, a revocar cosa alguna de les fetes per lo dit senyor rey, ne sos officials, ne a condempnar los dits officials per reintegració e reduhiment de greuge fet al primer e degut stament e de justícia e rahó lo querellant o agent, no provant a intenció, lo querellat o reu deja éser absolt. Per ço, en Pere d'Anglesola, notari, procurador fiscal del senyor rey en tot lo regne, en nom e veu del dit senyor e per lo interés de aquell e de tots los dits officials seus qui querellats e o impetits són, demana e requer si e los dits officials de totes les querelles e coses contra aquells proposades, ésser absolts e los dits capítols en via de gregues de cort ésser repel·lits, e als proposants aquells ésser imposat sobre aquells callament perdurable.

La qual nòmina dessús mencionada és del tenor següent:

Los capítols següents offerts per la cort o braç eclesiàstich en la cort per via de greuges deuen ésser instruïts per lo braç o stment ecclesiàstich e o per aquells qui aquell instruir volran, convocats los contra qui lo dits capítols offerts són, segons dejús és annotat.

Primerament lo tercer capítol del dit braç és instruhidor per lo stament ecclesiàstich e o per lo mestre de Muntesa, e o síndich de la vila de Sent Matheu, apel·lats «Lo fisch del senyor rey e los ministres de la senyora reyna e del senyor rey de Navarra».

Ítem, lo quart capítol ve instruÿdor per lo mestre de Muntesa, etc., sia[33] ací inserta en tot e per tot ||[244r] la cota e nòmina de tots los capítols qui·s deuen instruir dels dits tres braços ecclesiàstich, militar e real, scrita e continuada al peu de la provisió dessús feta per los provehidors per part del senyor rey o la major part de aquells, sots kalendari de vint-set dies del present mes d'agost, ni més ni menys, e si e segons allí és scrita e continuada, etc.

E lesta e publicada la dita cèdula e scriptura, de coninent, los dits honorables provehidors per la part del senyor rey nomenats, manaren aquella dita scriptura ésser continuada e redigida en actes. E sobre les coses contengudes en la dita cèdula que inconbexen e pertanyen a lur offici, dixeren que·s retenien deliberació.

¶ [33] Subratllat: *sia ací inserta en tot e per lo tot*.

Los altres provehidors per la cort e tres braços de aquella nomenats, dixeren e respongueren que sobre la admissió de la dita scriptura e coses en aquella contengudes e encorporació de la dita scriptura en procés, se retenien deliberació.

Presents testimonis foren a totes les dites coses los discrets en Jacme Gomir e en Johan Rull, notaris, comorants en València.

1438, setembre 18. Seu de València.
Asignació feta pels proveïdors de greuges nomenats pel rei per a publicar la provisió de greuges.

Deinde autem die iovis intitulatam decimaoctava dicti mensis septembris eiusdem anni Nativitate Domini .M^{i}CCCC^{i}CCCVIII^{i}., hora de vespres, los povehidors per la part del senyor rey, stants ajustats dins la casa del dit Capítol per provehir greuges, presents los altres provehidors per la ||^{244v} cort e tres braços de aquella, feren e provehiren la assignació davall scrita, a la qual de manament e per provisió de aquells, per mi, dit Jacme Beneyto, fon affixa a les portes del dit Capítol e és del tenor següent:

Los provehidors per part del senyor rey nomenats per publicar la provisió feta per ells en los greuges donats en la cort que resen a proveir, assignen als proposants a dissabte primervinent per lo matí, per hoyr aquella.

1438, setembre 19. Seu de València.
Protest de Pere Sabata, síndic del braç militar, contra la provisió feta sobre un greuge presentat pel braç reial contra el noble Francesc Gilabert de Centelles i la vila de Nules.

Ceterum vero die veneris computata decimanona mensis septembri, anno prefixo a Nativitate Domini .MCCCC^{o}XXXVIII°., stants congregats personalment de matí per provehir greuges dins la casa del Capítol de la Seu de València los honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Guillem Pelegrí, dos dels provehidors per la part del senyor rey; lo general de la Mercé, lo vicari general mossén Pere Vives, micer Johan Gascó, lo majoral de Quart, mossén Guillm Prats, micer Guillem Deztorrent, micer Nicholau Fillach, provehidors per lo braç ecclesiàstich; los nobles en Pere Ladró, mossén Loýs d'Abella, mossén Galceran Castellà e honorables mossén Pere Fabra, en Johan de Monpalau, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, provehidors per lo braç militar; en Pere Andreu, en Manuel Suau, micer Johan Mercader, en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Johan Marromà, micer Loýs Tallada, micer Johan de Gallach, micer Nicholau Figuerola, en Jacme de Rochamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt e en Pere Ferrando, provehidors per lo braç de les universitats reals, comparech personalment davant la presència de aquells lo honorable en Pere Çabata, donzell, síndich del braç militar, e presentà e per ||^{245r} mi, dit Jacme Beneyto, scrivà del senyor rey, notari davall scrit, legir e publicar feu

e requerí ab gran instància, davant aquells presents, los testimonis dejús scrits, una cèdula de paper scrita protestació e altres coses en si contenent, la qual liurà a mi, dit Jacme Beneyto, e aquella per mi fon allí en presència de tots los dessús nomenats, lesta e publicada, lo tenor del qual és *ut sequitur:*

A audiència d'en Pere Çabata, donzell, síndich del braç militar, és novament pervengut com lo braç de les ciutats e viles real en les corts pròxime celebrades per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, sia stat proposat hun qui·s diu greuge esguardant-se a interés particular de la vila e universitat de Borriana, e contra lo noble mossén Francesch Gilabert de Centelles e, segons se diu, la universitat e vila de Nules e singulars de aquella, e en lo qual se diu ésser feta provisió per los honorables mossén lo vicecanceller, micer Rodrigo Falcó, micer Guillem Pelegrí, provehidors nomenats per part del senyor rey, e ab vot dels provehidors nomenats per part del braç real, e ab alguns dels proveïdors nomenats per part del braç ecclesiàstich, provehint lo següestre de la aygua de la cèquia apel·lada de Borriana deure ésser revocat, revocant les letres e provisions del molt alt senyor rey e del senyor rey de Navarra, e actes per la dita rahó inseguits, ab contradicció e contrari vot dels provehidors per par del braç militar nomenats, o de la major part de aquells, ço és, dels nobles mossén Loýs ||[245v] d'Abella, en Ladró de Vilanova, mossén Galceran Castellà e honorables mossén Gracià de Montsoriu e en Johan de Montpalau, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, e de micer Guillem Deztorrent e altres nomenats per part del braç ecclesiàstich, provehint lo dit pretés greuge no poder ni deure ésser admés ne proveït en via de greuge de cort, ans deure éser repel·lit, segons per actes de la cort se diu constar e a la qual se diu ésser contradit e protestat per part del dit noble mossén Francesch Gilabert. E com segons l'acte de la dita cort en les provisions dels greuge o greuges offerts per qualsevol dels braços ecclesiàstich e militar e de les ciutats e viles real, hajen a concórrer la major part dels provehidors nomenats per lo senyor rey, ço que no és stat fet, parlant ab deguda reverència, e per consegüent no podia ne pot ésser dit acte de cort *saltem* universal, attés que los provehidors de tots los tres braços no són concordes en la provisió de revocació del dit següestre, ans los provehidors del braç militar, segons és dit, són discordes e, per consegüent, la dita pretesa provisió, ab les degudes honor e reverència que·s pertany parlant, no ligaria ne pot ligar, ne s'estendria ni pot entendre en prejuhí del braç ni singulars d'aquell, ne per consegüent lo dit noble mossén Francesch Gilaber com a singular del dit braç ne a la dita vila e universitat ni singulars de Nules, com a propris vassalls del dit noble mossén Francesch Gilabert Centelles, attesa la contradicció o provisió dels provehidors nomenats per part del dit braç militar e la contradicció e protestació feta per part del dit noble mossén Francesch Gilabert Centelles, en la qual lo dit en Pere Çabata, en lo dit nom, stà e persevera e fa aquella de nou en los presents scrits. ||[246r] E a major cautela, ab la present diu en lo dit nom e per interés del dit braç, que dissent e contradiu e protesta

a la que·s diu provisió feta al dit pretés greuge de revocació del dit següestre, e tot ço e quant en lo dit qui·s diu greuge sia stat proveït, attés majorment com en les deffensions posades per part del dit noble no sia stat hoyt ne degudament proveït, ab les degudes honor e reverència que dessús parlant, lo dit en Pere Çabata, en lo dit nom, dona la present scriptura per dissentiment, contradicció e protestació a la dita qui·s diu provisió, requirent la present provisió, ensemps ab la scriptura proposada en lo dia de hir que·s comptava dihuyt dels corrents mes e any per part del dit noble mossén Francesch Gilabert proposada, ésser continuats en actes del procés de la dita cort, requirent de *predictis* carta pública.

E lesta e publicada la dita cèdula *de verbo ad verbum* per mi, dit Jacme Benyto, en presència dels dits nobles e honorables provehidors de greuges, encontinent, los honorables micer Johan de Funes, vicecanceller, micer Guillem Pelegrí, absents los altres provehidors per lo dit senyor rey nomenats, responent dixeren que no consentien en les coses protestades contra ells, si en res toquen o sies vistes fer contra ells e béns lurs, ans expressament hi dissenten. E allò mateix dixeren e respongueren los provehidors per lo braç ecclesiàstich, exceptat micer Guillem Deztorrent, que dix que admetia e admés la dita scriptura e cèdula, si e en quant la podia e devia admetre.

Los provehidors per lo braç militar dixeren que ||[246v] admetien e admeteren la dita cèdula e scriptura en quant a ells és ermés per acte de cort, e provehiren aquella ésser continuada e redigida en actes del procés de la cort. Exceptat mossén Pere Fabra, que dix e respós allò mateix que los dits provehidors per lo dit senyor rey dessús havien dit e respost. E los provehidors per lo braç de les universitats reals dixeren e respongueren allò mateix, que los dits provehidors per lo dit senyor rey havien dit e respost, segons dessús se mostra, de les quals coses, lo dit en Pere Çabata, síndich, demanà e requerí ésser feta, e a ell liurada, carta e cartes públiques per haver de aquelles memòria en sdevenidor.

Presents testimonis foren a les dites coses los discrets n'Anthoni Miquel e en Jacme Gomir, notaris, habitants en València.

1438, setembre 19. Seu de València.

Assignació feta pels proveïdors de greuges nomenats pel rei per a publicar la provisió de greuges.

E poch aprés, seguides les dites coses en lo mateix dia de divenres per lo matí, stants encara ajustats dons la dita casa del Capítol tots los dit nobles e honorables provehidors de greuges \per lo senyor rey e per la cort diputats, los dits provehidors de greuges/ per la dita cort e tres braços de aquella nomenats, feren e provehiren la assignació davall scrita, la qual per provisió de aquells fon per mi, dit Jacme Beneyto, affixa en les portes del dit capítol, e és del tenor següent:

Los provehidors per la cort e tres braços de aquells nomenats per publicar la provisió feta per ells en los greuges donats en la dita cort que resten a proveir, assignen als proposants a demà dissabte, hora de vespres, per hoyr aquella.||[247r]

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Resolució d'alguns greuges per no haver estat provats o instruïts.

Preterea[34] *vero \dicta/ die sabbati computata vicesima dicti mensis septembri anno quo suppra a Nativitate Domini .MCCCCºXXXVIIIº., hora vespertorum vel quasi*, stants \encara/ congregats en la dita casa del Capítol de la Seu de València per proveir greuges los damunt dits mossén Johan de Pròxita, micer Johan de Funes, vicecanceller, mossén Mahteu Pujades, micer Rodrigo Falcó, micer Francesch Mascó, micer Guillem Pelegrí, provehidors per la part del senyor rey, micer Francesch Çabater, vicari general, mossén Pere Vives, micer Johan Gascó, lo general de la Mercé, lo majoral de Quart, frare Bernat Guda, prior de Sent Jordi, micer Guillem Deztorrent e micer Nicholau Fillach, provehidors per lo braç ecclesiàstich; los nobles mossén Loís d'Abella, mossén Francesch Maça, mossén Galceran Castellà e honorables mossén Gracià de Monsoriu, mossén Pere Fabra, micer Pere Belluga e micer Gabriel de Riusech, per lo braç militar; en Pere Andreu, micer Johan Mercader, en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Johan Marromà, ||[247v] micer Loýs Tallada, micer Nicholau Figuerola, en Jacme Rochamora, en Johan Çafàbrega, en Guillem Agramunt, en Pere Ferrando, per lo braç de les universitats reals. Aprés de examinats e provehits per tots ells alguna greuges, los dits noble e honorables proveïdors per la part del senyor rey presents e hoynts los altres provehidors per la dita cort e tres braços de aquella, manaren legir e publicar la provisió per ells feta e deliberada en los greuges donats en la cort que restaven a proveir, per a la qual per hoyr publicar per ells era stada feta assignació per als presents dia e hora, segons dessús, per actes del present procés se demostra, la qual dita provisió fon allí mateix lesta e publicada, en presència de tots los dessús nomenats, per mi, dit Jacme Beneyto, *cuius tenor sequitur per hec verba:*

Los provehidors per part del senyor rey nomenats e diputats a proveir los greuges offerts al senyor rey de Navarra, lochtinent general, en la cort últimament

¶ [34] Ratllat: *Enaprés, dissabte per lo matí, que eren comptats vint diez del dit mes de setembre del dit any .Mºccccºxxxviiiº., los dits provehidors per la part del senyor rey nomenats, stants ajustats en la casa del dit Capítol, presents los altres provehidors per la cort e tres braços de aquella, prorogaren la assignació dessús per ells feta lo dijous proper passat per als present dia e hora per publicar la provisió feta per ells en los greuges donats en la cort que resten a provehir, per a hora de vespres del mateix dia de dissabte. La qual prorogació fon continuada al peu de la dita assignació e affixa en les dites portes del Capítol per mi, dit Jacme Beneyto, per provisió e manament dels dits provehidors per la part del senyor rey nomenats.*

celebrada, ço és, lo vicecanceller, mossén Matheu Pujades e micer Guillem Pelegrí, vists los capítols en via de greuges offerts,los quals per tots los provehidors són admeses los proposants aquells a instruir, vista encara la cèdula e proposició de edicte per los dits provehidors per la part del senyor rey diputats proposat, e assignació en aquell feta als qui pertanyie los dits capítols instruir, que aquells instruissen d'allí al deén jorn del present mes de setembre, e que fessen apel·lar aquells contra qui los dits capítols eren proposats; vists encara com los capítols dejús mencionats, qui són part d'aquells que en lo dit edicte e assignació eren compresos, durant lo dit temps ni encara aprés no són instruyts ni encara instats per aquells qui instruyr los deuen, o si instats són stats, no hi ha ||[248r] res provat que baste a obtenir lo que demanat han; vista encara la scriptura proposada sots kalendari de .XVII. dies del present mes per en Pere d'Anglesola, procurador fiscal del senyor rey en los noms e per los intereses en la dita scriptura contenguts; e vistes les altres coses que *circa* açò vehedores fossen, proveeixen e declaren en los capítols dejús annotats, per ço com per los aquells proposants no són instruyts ne provats, lo senyor rey e son fisch, per lo dit senyor, e per tots sos officials, deure ésser absolts e \ab/ aquesta sa provisió aquells absolven sobre los dits capítols als aquells proposants, imposants silenci e callament perdurable, volents la present provisió sua ésser al peu e fi de cascun capítol, inserta ab la expressió e specificació dels officials e persones axí proposants e demanants com de aquelles contra qui proposades e demanades són:

Los capítols dessús mencionats sobre los quals los dits proveïdors han proveït e declarat són los següents:

E primerament, los del braç ecclesiàstich són los tercer, cinqué, .VI.,.VIII., .X., .XXI., .XXII., .XXIII., .XXV., .XXVI., .XXVII., .XXVIII., .XXXIIII., .XXXV., .XXXVI., .XXXVIIII., .XXXX., .XLVIIIIº., .L., .LXIIII., .LXXX., .LXXXI., .LXXXXº., .XCI., .XCII., .XCIII., .XCIIII., .XCVI.

E los del braç militar són los següents, ço és, los primer, segons, quart, sisé, .VIII., .VIIII., .X., .XIII., .XVI., .XVIII., .XX., .XXIII., .XXIIII., .XXVIII., .XXXII., .XXXV., .XXXVI., .XXXVII., .XXXVIII., .XXXVIIII., .XLI., .XLIII., .LVI., .LVII., .LVIII., .LVIIII., .LXI., .LXII., .LXIII., .LXVII., .LXVIII., .LXVIIII., .LXXIIII., .LXXV., .LXXVIIII., .LXXXI., .LXXXVII., .LXXXVIII., .LXXXVIIIIº., .XC., .XCV., .XCVI., .XCVII., .XCVIII.

E del braç de les universitats reals són los següents, ço és, lo tercer, quart, .V., .VII., .VII., .X., .XI., .XII., ||[248v] .XIII., .XIIII., .XVI., .XVII., .XVIII., .XVIIII., .XXI., .XXV., .XXVII., .XXVIII., .XXVIIIIº., .XXX., .XXXI., .XXXIII., .XXXIIII., .XXXV., .XXXVIII., .XLII., .XLIII., .XLIIII., .XLVII., .LXX., .LXXII., .LXXIII., .LXXIIII., .LXXVI., .LXXXVIIIIº., .LXXXXVIIIIº., .CLII., .CLVIIII., .CLXIII., .CLXXI., .CLXXXXVI., .CCI., .CCVIII., .CCXII., .CCXIIII., .CCXVII., .CCXVIII., .CCXXXVI.

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Protest de Rodrigo Falcó i Francesc Mascó contra la resolució d'alguns greuges per no haver sigut provats o instruïts.

Micer Rodrigo Falcó, emperò, e micer Francesch Mascó, altres dels dits provehidors per la part del dit senyor rey, dixeren provehint que en los greuges o capítols no instruïts en alguna manera no fahien ni feren provisió alguna condempnant o absolent, com provisió de condempnació o absolució devalle e depén d'esta de la instrucció, offerint-se, si lo temps ho sofferia, proveir los greuges instruyts condempnant o absolent.

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Provisió sobre els greuges que quedaven per proveir.

E seguides les dites coses, decontinent, sens divertir a altres actes, los altres provehidors per la dita cort e tres braços de aquella nomenats, presents e hoyts los dits provehidors per la part del dit senyor rey, manaren legir e publicar una altra provisió per ells feta e deliberada, en los greuges donats en la cort que restaven a provehir per a la qual hoyr publicar per ells era stada feta assignació per als presents dia e hora, segons dessús per actes del procés appar, la qual dita provisió fon allí mateix haüda per lesta e publicada, en presència de tots los dits provehidors, lo tenor de la qual és lo que·s segueix: ||[249r]

Provisores trium brachiorum ecclesiastici, militaris et civitatum et villarum regalium, considerantes multitudinem capitulorum gravaminum oblatorum in curia; considerantes inquam quod providendum dictis gravaminibus solum per actum curie fuit assignatus terminus trium mensium cuius temporis maior pars fuit occupata in admissione vel denegatione dictorum capitulorum gravaminum si erant gravamina vel ne et si veniebant specificanda vel ne, in quorum capitulorum provisionibus magna fuit diversitas tam inter provisores regios quam inter dictos provisores inuicem et vicisim propter que multa restarunt capitulam gravaminum improvisa super admissione vel denegatione et brevitas temporis non est passa tantorum gravaminum admissorum istructionem maxime quia absentia plurium provisorum pro parte regia nominatorum pluribus dietis causam dedit dilationi quia aut nullo aut inutilis sperabatur provisio in uno solo restante provisore. Quare his et aliis consideratum denui et conscientiam ac bonum publicum regni concernentia que possunt et debent movere animum recte indicantium et providentium provident quod omnia capitula dictorum gravaminum que non sunt in concordia omnium provisorum vel maioris partis provisorum tam per dictum regem quam per tria brachia dicte curie repulsa, et in viam gravaminum non admissa, super quibus isto tempore perdurante non extitit facta provisio reserventur et reservata, conserventur quadem modum cum presenti conservamus pro alia curia vel curiis et pro tam brachia quam singlares dicta capitula gravaminum proponentes et proponentia illa et in illis deducta et specificata possuit

prossequi petere et requisita requirere tam coram sacra regia maiestate quam alio vel aliis cui vel quibus pertineant tam in curiis generalibus quam particularibus quam alia, et per tempus et ius omne illis et cuilibet illorum salvum et illesum penitus conserventur. Offerentes se tamen dicti provisores quod super capitulis gravaminum instructis que exhibita et mostrata erunt coram eis, cum illorum instructionibus statuto tempore perdurante iuxta illorum possibilitatem secundum Deum et constientiam ||[249v] *providebunt per iustitiam iuxta dictum actum curie in illis vero in quibus non erit eis possibilem providere similem factum proxime dicti provisionem cum temporis augusta et negociorum implicatio ius et iustitiam partium non debeat absorbere, maxime quia in reparatione gravaminum magis regnum interesse versetur quam popularium tum ex debito iustitie quod regium conservat imperium, tum ex conservatione legum regni per officiales cuius nexus Deo et eius angelis corroboratur tum ex conservatione boni publici quo conservatio lucet imperium, quibus non derogat peremptoria prescriptio non tollit actiones cum vindicta publica et principis officium in officiales leges regni transgredentes perpetuum sit. Quare his et aliis consideratis que sperant Deo propitio dominum principem regem nostrum consideraturum cuius cor et potestas in manu Dei est, provident ut dixerunt et providerunt volentes et providentes ut siquid per oblutionem vel ommissionem ommiserunt quod de esse posset pro conservanda iustitia et bono publico quod pro specificato habeatur et illud supplent de presenti et pro specificato haberi volunt illorum officium ac regium quatenus in eis est impertiendo. Et in quantum scriptura posita per Petrum de Angularia, fisci procurator, videatur proxime dicte provisioni contraria illam repellunt et eam non admittunt et presentem scripturam dant pro responsione dictis gravaminibus providendo illam continuari in libro curie cui sit filius in christo ihesus domino nostro.*

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Provisió de Guillem Destorrent, proveïdor del braç eclesiàstic.

Exceptat micer Guillem Deztorrent, altre dels dits provehidors per la part de la cort e tres braços de aquella nomenats, qui feu allí mateix decontinent, e liurà a mi, dit Jacme Beneyto, la provisió següent:

Guillem Deztorrent, hu dels provehidors per lo braç eclesiàstich nomenats, vista la scriptura posada per lo ||[250r] procurador fiscal lo .XVI. dia del present mes, e considerats los actes de la cort e los altres fets donan los provehidors de aquella, e senyaladament regoneguda la provisió per los provehidors dels tres braços e staments, ço és, ecclesiàstich, militar e real, sobre la instrucció e provisió final dels capítols en via de greuges en la dita cort donats, feta a trenta dies del mes d'agost proper passat, e vist tot ço que fins en lo present dia de huy dissabte que és comptat vint dies del mes de setembre de l'any present .MCCCCXXXVIII., que és lo derrer dia del terme de tres meses donats a la provisió dels dits capítols en via de greuge donats, és stat provehit e enantat e considerat ço que considerar fahia, axí sobre la

dita scriptura per lo dit procurador fiscal posada, com encara sobre tot ço que considerar fahia en ço que a son offici de provehidor incumbeix, e en ço que deu fer e és tengut provehint, diu que la scriptura per lo dit procurador fiscal posada e coses en aquella requestes no són admetedores ne les admet, ans les repel·leix. E més avant, diu que ell, fins a huy e fins a la present hora que és la sisena aprés mig jorn del dit vintén dia, ha entés juxta sa posibilitat e segons la sua obligació en la provisió final dels dits capítols en via de greuges donats, e sobre aquells qui són stats degudament instruyts ha feta provisió e dat son vot final. Sobre los altres emperò que no són stats instruïts, axí per no haver-hi provisions concordes juxta la forma dels capítols de la proferta, com encara per ço com no són stats instruyts per aquells a qui pertanyia, diu que no pot dar altre vot, sentència ne provisió final ultra les que fetes hi ha, com no sien instruyts, mas proveeix que sobre aquelles sia reservat e salvat, e salva e reserva entant com per justícia pot, tot son dret a aquells qui posats los han, e als qui pertany e de qui és interés, en altra instància o instàncies axí de corts generals o particulars com de altres juhís o lochs on fer se puga, e de açò·ls pertanga, provehint que la present scriptura e provisió sia redigida e continuada en lo procés e actes de la cort. ||[250v]

E fetes e publicades les dites provisions, encara los damunt dits provehidors per la part del dit senyor rey nomenats dixeren públicament, en presència dels altres provehidors per la cort e tres braços d'aquella nomenats, que ells eren contents, prests e aperellats, no contrastants les dites coses, entendre en les provisions dels greuges tro a miga nit.

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Protest de Jaume Jofre, en nom d'algunes viles del braç reial.

Ac ilico post iamdicta proxime dictis die et anno, comparech davant la presència dels dits nobles e honorables provehidors de greuges, stants encara ajustats dins la dita casa del Capítol de la Seu de València, lo discret en Jacme Joffre, notari, subsíndich de la ciutat de València, lo qual davant aquells, en nom de la dita ciutat e de les viles reals davall mencionades, e de totes les altres ciutats e viles \reals/ del dit regne que a les coses davall scrites aderir volran, posa una cèdula de paper scrita, protestació e disentiment en si contenent, la qual liura a mi, dit Jacme Beneyto, en presència de tots los dessús dits provehidors, requirent ésser aquella allí legida e publicada, e aprés continuada en actes del procés de la cort, *cuius tenor sequitur sub his verbis:*

Venia petita, etc.

Com a audiència d'en Jacme Joffre, notari, subsíndich de la ciutat de València, d'en Ignocent de Moya, notari, síndich de Algezira, d'en Dionís d'Olit, síndich de Burriana, sia pervengut que vosaltres, molt honorables micer Johan de Funes, vicecanceller del molt alt senyor rey, mossén Johan de Pròxita, mossén Matheu Pujades, cavaller, micer Guillem Pelegrí, doctor en leys, haurieu fetes algunes provisions e

pronunciacions en e sobre los greuges offerts en la cort celebrada per lo senyor rey de Navarra, ||[251r] lochtinent general del dit molt alt senyor rey, les quals provisions són molt prejudicials al braç real del dit regne. Per tal, los sobredits síndichs, en lo dit nom e per los aderints e aderir volents del dit braç real e de cascuna universitat de aquell dit braç, e per conservació del dret de aquell e de les dites universitats, dien, ab aquelles vènia e reverència que·s pertany, que dissenten a les dites provisions e pronunciaciones e expressament contradien en quant aquelles e o alguna de aquelles façen e o sien vistes fer en dan, prejuhí e ésser en derogació d'aquell e aquelles protestacions *de toto iure dicti brachii et singularium ipsius. Requirent de premissis carta publica, si quando, etc.*

1438, setembre 20. Casa del Capítol de la Seu de València.
Protest d'Innocent de Moya, síndic d'Alzira.

E en aquell mateix instant, los pus proper dia e any, comparech davant la presència dels dits nobles e honorables provehidors de greuges, lo discret en Ignocent de Moya, síndich e procurador assert de la vila d'Algezira, e davant aquells, en nom e per part de la universitat de la dita vila, posà una cèdula de paper scrita, la qual liurà a mi, dit Jacme Beneyto, requirent aquella allí mateix ésser legida e publicada, e aprés continuada en actes del present procés, lo tenor de la qual és lo que·s segueix:

Constituhit davant la presència de vosaltres, molt nobles e honorables senyors provisors dels greuges de les corts ara derrerament celebrades en la ciutat de València per lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, en Ignocent de Moya, notari, síndich e procurador de la vila de Algezira, e diu e posa que com per part de la universitat de la dita vila ||[251v] sien posats diverses greuges en la dita cort, dels quals la dita vila, síndich e universitat de aquella sperava còngrua provisió en obtenir reparació e justícia de aquells e de les coses en aquells contengudes, com sien stats instruyts e averats en fet, així per cartes, testimonis, com per actes públichs, e en dret per privilegis, furs e rahó natural scrita, de alguns dels quals la dita vila ha obtés provisions, e la major part d'aquells roman improvisa, *et etiam*, per part de la dita universitat se dubte si algun greuge o greuges contra aquella posats e o a aquella *pro suo interesse* intimats són stats proveïts, per les quals provisions se cause o puxa causar prejuhí algú a la dita vila, de present o en sdevenidor. Per tal, e altres, lo dit síndich accepta per la universitat de la dita vila, e en nom, loch e veu de aquella e singulars de aquella tot ço e quant fa e és vist fer en proffit e utilitat de la dita vila e singulars d'aquella. E ab honor e reverència que·s pertany parlant, dissent e contradiu en tot ço que sia o·s mostre ésser provehit e enantat contra aquella e singulars d'aquella, libertats, privilegis, inmunitats e prerogatives a aquella e singulars d'aquella atorgats e fahents per aquella e aquells e dels quals és en possessió e de

aquells en alguna manera ara o en l'esdevenidor se pot o porà ajudar. Protestant, *ut suppra loquendo*, que·ls dits greuges per part de la dita vila posats, los quals romanen improvisos, puxen ésser posats en altres corts *vel alias*, davant lo senyor rey, governador o jutge a qui·s pertanga, de aquells puxa supplicar recórrer o demanar justícia, no obstant qualsevol repulsió o improvisió per vosaltres de aquells feta o ommesa fer. E que per les dites coses no sia fet o causat prejuhí algú a la dita vila e singulars de aquella, ans tots sos drets per deduhir e mostrar sa justícia e obtenir aquella, li romanguen ||[252r] salvus e il·leses. E que en fer les dites coses algun temps no li precórrega. Requirent *de predictis*, carta pública, si e quant haver la·n volrà.»

Presents testimonis foren a totes les dites coses los discrets en Jacme Gomir, en Johan Rull, notaris, comorants en València, e en Miquel Johan, verguer de la audiència del dit senyor rey. ||[252v]

Redreçament del General

Actes fets sobre lo redreçament e reparació del General

1438, setembre 20. Casa de la Diputació del General.
Els diputats elegits per la corona i pel regne per a redreçar la Diputació del General dicten les noves ordinacions que han de regir-la.

Post hec autem \dicta/ die sabbati intitulatam vicesima mensis septembris anno quo suppra a Nativitate Domini .MCCCC°XXXVIII°. En la casa de la Diputació del General del regne de València que és en la ciutat de València, stants congregades e ajustades personalment les persones dejús scrites deputades per lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, e per la cort, a entendre e provehir en la reparació e redreçament del dit General, e encara de la Quema, és a saber: lo noble mossén Johan de Pròxita e honorable mossén Matheu Pujades, per la part del dit senyor rey; lo reverent frare Romeu de Corbera, maestre de la cavalleria de sancta Maria de Muntesa e de sent Jordi, mossén Johan Gascó, canonge de la Seu de València, procurador e lochtinent del reverent senyor bisbe de València, deputats, micer Francesch Çabater, comptador, mossén Guillem Prats, procurador de l'abbat de Beniffaçà, per lo braç ecclesiàstich. Don Pero Maça per don Luys Cornell, mossén Jacme Romeu, major de dies, per mossén Guillem de Vich, deputats, en Pere Boÿl Ladró, mossén Jacme Dezpuig, comptadors, mossén Johan de Pròxita, mossén Guillem Crespí, en Johan de Monpalau, per lo braç militar. En Manuel Suau per en Luys Bou, micer Johan de Gallach, menor de dies, diputats; en Johan Almudéver, comptador; en Loís Cruylles, en Berenguer Martí, micer Pere Ram e en Luch Martorell, per lo braç de les universitats reals del dit regne de València. Absents alguns altres dels elects e nomenats a les dites coses per la dita cort e

tres braços de aquella, decontinent, los damunt dits, elets e nomenats per la cort e tres braços de aquella, en presència dels dits mossén Johan de Pròxita e mossén Matheu Pujades, nomenats per lo dit senyor lochtinent, e dels testimonis davall scrits, donaren e liuraren a mi, dit Jacme Beneyto, scrivà del senyor rey e dels presents actes, los capítols e ordinacions davalls inserits, axí com a concordats e proveïts per ells durant lo temps dels tres meses prefigits e statuhits per acte de cort per a entendre en ço que dit és, e per a major cautela, aquells e aquelles en aquella hora repetint tots ells concordantment ||[253r] faheren, provehiren, ordenaren e concordaren sobre la reparació e redreçament del dit General e altres coses per auctoritat del poder a ells atribuït e donat per acte de cort, continuat dessús en lo present procés sots calendari de vint-e-huyt dies del mes d'abril proper passat, requirent a mi, dit scrivà, que los dits capítols e ordinacions continuàs en lo present procés e donàs e liuràs en forma de acte de cort e sots data del dit vint-e-huyten dia d'abril[35] a la dita cort e als dits diputats del General, los quals e les quals foren allí mateix \haüdes per/ lests e publicats, lestes e publicades, e són del tenor següent:

Los reverents, nobles e honorables diputats, comptadors e altres persones eletes al redreçament e refformació del General del regne de València, per evident utilitat del dit General e dels drets de aquell, volents aquell en alguna manera reparar per autoritat del poder a ells per acte de cort atribuït e donat, feren e provehiren, fan e proveexen, \concordantment/, les ordinacions davalls expressades, sots la forma dels capítols infrasegüents:

Primerament, provehiren que los diputats e los administradors del dit General sien tenguts d'ací avant, personalment tenir sitiada almenys dos dies en la setmana, ço és, lo dimarts e divendres al toch de la squella de vespres si feriats no seran, per a hoyr e determenar qualsevol qüestions e debats toquants l'offici de la diputació e administració e les coses dependents de aquell, en les quals dites sitiades necessàriament haja ésser lur assessor, si demanat hi serà.

Ítem, que cascú dels sobredits officis de diputats, assessor e scrivà, personalment, salvu just impediment, hajen a servir lo dit offici. E si personalment ésser no y poran, que y hajen a tenir substituïts de lur braç e condició, ||[253v] los quals substituhits hi hajen ésser a messió de lurs principals. Açò declarat que los ciutadans e habitadors de les ciutats e viles reals, puxen substituhir a ciutadà de València que sia del braç reyal.

¶ [35] Al marge: *a la dita cort e als dits diputats del General*

Ítem, si era cas que los dits administradors, axí principals com substituhits, eren o seran a les dites sitiades los dits dies e hores, que ladonchs aquells hajen ple e bastant poder de hoyr, decidir e determenar les dites qüesions e debats que davant ell vendran. E si los dits administradors o lurs substituhits cessaran ésser en les dites sitiades los dessús dits dies e hores, en tal cas, e en los altres dies, los diputats hajen aquell mateix poder que han los dessús dits administradors.

Ítem, que lo clavari o receptor de les pecúnies del dit General, sia tengut tenir libre de tots los censals que huy lo General fa, ordenat per mesades. Enaxí que lo dit clavari sia tengut pagar les pensions dels censals per mesades axí com venen per ordre, ço és, primer la mesada de jener, e pagada aquella, aprés la de febrer. Et sie de singulars tro al derrer mes de l'any que és de deembre. E si era cas que alguna pensió hi hagués de censal que fos emparada per justícia, o lo senyor de qui serà lo censal no demanara la pensió, que en tal cas sia tengut lo dit clavari de conservar aquelles pensions, les quals siguen preservades per aquell als quals se pertanga. E que açò sia astret lo dit clavari servar ab jurament e pena de privació del dit offici.

E complit lo dit trieni del dit clavari e donats sos comptes, si algunes de les dites pensions seran en son ||[254r] poder que no seran liurades als de qui són, en tal cas, lo novellament elet en clavari reeba aquelles e les conserve en la forma que les tenia lo clavari ans d'ells. E tinga aquelles en son poder per fer-ne pagament de les dites pensions com li seran demanades e cessaran o seran toltes les empares. En manera que en los libres dels dits clavaris novell e vell, apareguen e·s mostren les dates e reebudes que de les dites quantitats seran fetes, e tota hora que sien demanades, sien liurades als de qui seran. E los diputats hajen a regonéxer lo compte del clavari per saber quins censals hi ha emparats ne quins diners té, e quins deutes li són deguts de tres en tres meses. E que·l clavari sia tengut requerrer-ne los dits diputats.

Ítem, que diputat algú no presumesque sots virtut del dit jurament de per si elongar o prorrogar, ne sobreseure particularment exequció alguna de algun deutor del dit General, sinó ab concòrdia de tots los altres diputats, essents tots justats e on fossen tots ajustats, no u puxen fer sens justa causa sots virtut del dit jurament. E que·l scrivà o porter, o altre havent-ne manament de algun diputat, no puxen per alguna via fer lo contrari, si ja per tots los dits diputats, concordantment, manant o dit no·ls serà. E si lo contrari faran ultra lo dit jurament, sien encorreguts en pena de deu lliures aplicadores al dit General. E que los diputats hajen haver exequtats los deutes de son temps almenys dels dos anys primers de son trieni. E que lo present capítol juren tots los dits diputats en la entrada de son offici.

Ítem, que los comptadors que seran elets en lo dit offici sien tenguts personalment, salvu just impediment, ésser en lo retriment dels comptes ||[254v] en lo temps preffigit e assignat per acte de cort, cascun any. E aquells que just impediment hauran de no pode ésser personalment, que y hajen a substituir segons damunt és dit, los quals, en persona de aquells, ab los altres hoien e diffinisquen los dits comptes e presten lo sagrament que per acte de cort ja és provehit e ordenat.

Ítem, que los dits diputats que ara són o per temps seran, sots virtut del dit jurament no puxen vendre ne fer ne encantar dos ne tres o més capítols ensemps del dit General, ans aquells sien tenguts fer cridar e vendre cascuns particularment e separada lo hun de l'altre. E si lo contrari fahien, que tals vendes no hajen loch e·s puxen e hajen retractar així com a nul·les sens convocació de part. E com aquells dits capítols liuraran, sien tenguts veure e saber les fermances que daran si seran oppulents per tuhició del dit General. E que·l scrivà del dit offici sia tengut haver-si ab bona diligència e scriure e memoriejar los compradors e les dites fermances, exceptat, emperò, que si era cas que alguns mercaders poderosos o altres poderoses persones volien comprar tots los capítols del dit General ensemps, pus la cosa fos ben segura, que los dits diputats, ab consell e acord de tots los officis de la diputació, ho puxen fer. Però si los administradors e clavaris puix hi sien demanats no y venien, ladonchs, los dits diputats o lochtinents, ab consell de tots los comptadors o lochtinents, ho puxen fer *nemine discrepante*. E tots los dits officials de la diputació, així diputats, comptadors, administradors, clavaris, assessor, scrivà e subdelegats de aquells, sien tenguts prestar sagrament que en les vendes dels capítols, directament o indirecta, no hauran part alguna. E si lo contrari fahen, que sien infames e privats de l'offici que hauran, e que per null temps no puxen haver offici en la dita diputació. ||[255r]

Ítem, que tota hora e quant los diputats o alguns d'ells seran en la ciutat de València, personalment hajen a servir son offici de diputació e, en tal cas, lo subdelegat no y haja loch algú si ja los dits diputats o algun de aquells no era indisposts de sa persona o salvi just impediment.

Ítem, és provehit, concordat e ordenat, que quant se esdevendrà que durant algun temps dels dits triennis algun dels dit diputats morrà o renunciarà al offici, o per qualsevol altra via lo dit offici vagarà, ladonchs, si lo qui morrà serà del braç ecclesiàstich, en tal cas, lo altre diputat del dit braç ecclesiàstich que serà viu haja elegir diputat en loch de aquell que serà mort, de aquella condició o religió que era lo que serà mort o haurà renunciat, segons és dit, e per aquell temps que li restava a regir. E si morrà o renunciarà comptador o comptadors, clavari o administrador del dit braç ecclesiàstich, que en tal cas, abdós los diputats del dit braç ecclesiàstich hajen a elegir altre comptador o comptadors, clavari o administrador del dit braç d'aquella condició o religió que era lo mort, e per aquell temps que li restava a regir.

E si serà del braç mlitar lo que morrà o renunciarà, en tal cas, los restants del dit offici del dit braç elegesquen altre en loch d'aquell qui serà mort o haurà renunciat, segons la forma dada a aquells per acte de cort en les eleccions que cascun trienni fan. E en la dita elecció, ni encara en les dites noves diputacions fahedores, no y puxen entrar dos de hun cognom, puig sien de hun linatge, ne en les dites eleccions no y puxen ||[255v] entrar hòmens que no hajen muller o n·hauran haüda, que no sien majors de vint-e-quatre anys.

E si lo diputat o qualsevol official del dit braç reyal morrà o renunciarà a l'offici, o per qualsevol altra rahó vagarà, si serà lo que la ciutat de València haurà elegit, en tal cas los jurats de València elegeixquen-ne hun altre. E si lo dipputat o qualsevol altre official del dit braç de les ciutats e viles reals morrà o renunciarà, o per qualsevol altra via vagarà l'offici d'aquell, los jurats d'aquella matexa ciutat o vila elegesquen-ne hun altre per aquell temps que aquell havia a servir lo dit offici.

E si era cas lo clavari del braç reyal deffallirà per mort o per renunciació, o per qualsevol altra manera se havia a fer elecció, que en tal cas, los jurats de València, e no altres, ne puguen e hajen facultat de elegir hun altre bo e sufficient a regir la dita claveria per aquell temps.

Ítem, és ordenat que en la elecció de l'advocat e scrivà, en cas de mort o de renunciació de offici, o en altre cas de elecció, per ço que debat algú no y pogués haver, los dipputats qui en tal cas seran, concordantment, hajen a elegir aquell. E com entre aquells discòrdia alguna hagués, en tal cas, los sis diputats, ço és, los dos de cascun estament, elegeixquen e nomenen cascun hun bon doctor o juriste e sufficient, e nomenats per ells tres bons juristes, sien mese sen tres redolins, e hun fadrí prenga'n hu, e aquell doctor qui en ||[256r] aquell redolí serà atrobat, aquell sia per tots elet e aprovat en advocat. E axí mateix, sia servat en la elecció del scrivà. E si no·s concordaven, que no hajen metre sis redolins, ço és, cascun dipputat hun. E atre tal forma sia servada en lo porter.

Ítem, és provehit e ordenat, per gran utilitat de les gents e sens dan algú del dit General, que com algú o algun de aquells qui hauran censals sobre lo dit General e per lurs necessitats hauran mester diners, e bonament no trobaran comprador a lur censal per rahó de la lur evicció, o per qualque altre cas, e lo dit venedor trobarà algun altre qui lo General fahent-li venda de altretant censal per quitar aquell, per aquell preu mateix, e pagant totes les messions sens càrrech algú del dit General, en tal cas, los diputats puxen convocar e appel·lar-hi tots los officials de la casa, ço és, diputats, comptadors, administradors e clavaris, e puix hi sien la major part de cascun stament, si tal censal no és dels censals que a instància de don Pero Maça se són emparats, o no és o serà emparat en proprietat o en pensions per altres, puguen fer tals quitaments e carregaments. En los quals contractes haja ésser insert lo present capítol, ab ferma de les dites persones o major part de aquelles, segons dessús és dit. E que tals ferma o fermes no·s puxen reebre per lo scrivà o qualsevulla altres notari, si ja les dites persones no eren ensemps ajustades en la casa de la Diputació en la forma dessús dita. E on particularment se reebessen que tals fermes no hajen loch algú, e per consegüent, lo dit contracte.

Ítem més, que lo clavari qui en tal cas serà sots virtut del sagrament e homenatge que fa, sia ||[256v] tengut de tals carregaments e quitaments en lo libre de sa clavaria tenir compte apartat, e en res no mesclar tals reebudes ni dates ab los altres del General, e fer larga menció dels carregaments e quitaments.

Ítem, és provehit que en tots los lochs del regne, axí ecclesiàstichs, militars com reyals, en los quals los diputats o comptadors dels capítols dels drets del General no trobaran arrendadors, o lo arrendador no y trobarà col·lector, que en tal cas, los diputats o arrendador, si ni haurà, puxen nomenar tres persones de la ciutat, vila o loch en les quals no s'i trobarà comprador o arrendador. E lo senyor de tal vila o loch, o son lochtinent, haja e sia tengut costreny e forçar una de aquelles tres a ésser collector dels dits drets del dit General, ab lo salari acostumat. Lo qual dit col·lector haja poder de exhigir, demanar, collir, plegar e executar la dita col·lecta dels dits drets del dit General. E que aquell aytal col·lector haja a prestar primerament sagrament de haver-se bé e lealment en la exacció e execució de la dita col·lecta, en poder dels dits diputats o comptadors del dit General. E si lo dit senyor o officials seus no constrenyien ab acabament e sens engan la hun dels dits nomenats en col·lector del dit dret, que lladonchs los dits diputats, segons lur arbitre, puxen taixar aquella ciutat, vila o loch, al for de qualsevulla any que·ls apparrà, que de deu anys antràs sia stat arrendat. E los dits diputats, administradors, o comissari lur, puxen executar la dita taxa que feta hauran en béns dels senyors de les ciutats, viles o lochs, jurats o altres singulars de tal universitat e universitats. ||[257r]

1438, setembre 20. Casa de la Diputació del General.

Els diputats elegits per la corona i pel regne per a redreçar la Diputació del General estableixen nous salaris per als oficials de la dita Diputació.

E més avant, los dits reverents, nobles e honorables diputats, comptadors e altres persones eletes al redreçament e reformació del dit General per virtut del dit poder per acte de cort, segons dit és, a ells atribuït e donat sobre la modifficació dels salaris dels officials del dit General, les quals modifficacions comencen en lo principi del trienni següent que començarà de Nadal qui bé en hun any, qui serà jorn de la nativitat de Nostre Senyor començant a comptar any mil quatre-cents quaranta, feren e provehiren, fan e proveexen, concordantment, los capítols, ordinacions e provisions següents:

Primerament concordaren, provehiren e ordenaren qui los diputats qui ladonchs e d'aquí avant seran elets del dit General hajen cascú, de e per salari ordinari, solament mil sous cascun any, pagadors la mitat al principi de l'any e l'altra mitat a sent Johan de juny aprés següent: .VI.M sous.

Item, que los comptadors qui ladonchs e d'aquí avant seran elets hajen cascun d'ells per lur salari, cascun any, vint lliures tantsolament, pagadores aprés que hauran aclarits e liurats e deffinits cascun compte dels dits diputats e clavari, e no en ans: .IIm CCCC. sous.

Ítem, que lo clavari e reebedor general de les peccúnies del dit General, haja cascun any, per son salari cinquanta lliures, e no pus, pagadors així com als diputats: .II^{M}. sous. ||^{257v}

Ítem, que l'asessor haja cascun any per son salari vint-e-cinch lliures, tant-solament: .D. sous.

Ítem, que los administradors hajen per lur salari, cascun any, cent sous cascú, e no pus: .CCC. sous.

Ítem, que·ls dos clavaris, ço és, lo del braç ecclesiàstich e lo del braç militar, hajen cascun d'ells cent sous, e no pus, per son salari cascun any: .CC. sous.

Ítem, que·l scrivà de la diputació haja de salari setanta-cinch lliures, e no pus: .I^{M} D. sous.

Ítem, que·l scrivà dels administradors haja de salari doents sous, sens pus: .CC. sous.

Ítem, que lo porter de la diputació haja cascun any per son salari solament trenta lliures, pagadores *prout suppra*: .DC. sous.

Ítem, que los subdelegats dels administradors en los lochs acostumats de aquells dits lochs, hajen solament lo terç del salari que los subdelegats reebien e acostumaven reebre cascuns anys, e seran pagadors a sent Johan de juny en una paga. E que hajen les letres franques les quals pague lo general. E haje'n l'escrivà dos reals per cascuna: .CCCL. sous. ||^{258r}

Ítem, ordenaren e provehiren que d'aquells cinch-cents florins, los quals per acte de cort és donat poder als dits diputats de distribuir en fets del dit General, segons per lo dit acte és largament contengut, lo qual fonch fet en les corts per lo senyor rey celebrades als íncoles del dit regne en la vila de Murvedre a nou de deembre de l'any de la nativitat de nostre Senyor .MCCCC. vint-e-huyt, remoguts los quatre-cents florins, puxen distribuir solament cent florins cascuns anys, valents mil cent sous moneda reals de València, dels quals no puxen quantitat alguna despendre e donar confits ne entorches a ells ni a alguna altra persona, però que·l general haja entorches dels dits cent florins per a les vendes dels dits drets fahedores: .I^{M} C. sous.

E hauts per lests e publicats los dits capítols, provisions e ordinacions, decontinent, los dits mossén Johan de Pròxita e mossén Matheu Pujades, elets e nomenats per lo dit senyor rey a les dites coses, segons dit és, e per part del dit senyor rey e per lo poder a ells atribuït e donat, en presència dels altres dessús dits elets e nomenats a les dites coses per la dita cort e tres braços de aquella, e dels testimonis dejús scrits, loaren e aprovaren los dits capítols, provisions e ordinacions, e totes e sengles coses en aquells e aquelles e en cascú e cascuna d'aquells e aquelles contengudes, així com a fets e fetes en bé avenir, reparació e reforació del dit General e en aquells e aquelles assentiren en nom e part del dit senyor.

Presents testimonis foren a les dites coses, lo honorable ||^{258v} e discret en Francesch Scola, notari, scrivà, e en Pere de la Spasa, porter de la dita diputació. ||^{259r}

Incorporació de la Quema a la Diputació del General

1438, setembre 20. Casa de la Diputació del General.

Privisions fetes pels diputats de la corona i el regne per a la incorporació del dret de la Quema als drets de la Diputació del General.

Actes fets sobre la encorporació dels drets de la Quema en lo general del regne de València.

E, decontinent, fetes e seguides les damunt dites coses, sens algun entrevall, en lo mateix dia de dissabte que eren comptats vint dies del mes de setembre del dit any mil quatre-cents trenta-huyt, stants encara congregades e ajustades personalment en la dita casa de la Diputació del General del dit regne de València les persones damunt mencionades, deputades per lo dit senyor rey e per la cort a entendre e proveir en la reparació e redreçament del dit General, e encara de la Quema, ço és, lo noble mossén Johan de Pròxita e honorable mossén Matheu Pujades per la part del dit senyor rey; lo reverent frare Romeu de Corbera, maestre de la cavalleria de sancta Maria de Muntesa e de sent Jordi, mossén Johan Gascó, canonge de la Seu de València, procurador e lochtinent del reverent senyor bisbe de València, diputats, micer Francesch Çabater, comptador, mossén Pere Vives, procurador del senyor abbat de Benifaçà, per lo braç ecclesiàstich; don Pero Maça per don Loís Cornell, mossén Jacme Romeu, major de dies, per en mossén Guillem de Vich, deputats, en Pere Boÿl Ladró, mossén Jacme Dezpuig, comptadors, mossén Johan de Pròxita, mossén Guillem Crespí, en Johan de Monpalau, per lo braç militar; en Manuel Suau per en Loís Bou, micer Johan de Gallach, menor de dies, deputats, e en Johan Almudéver, comptador, en Loís Cruylles, en Berenguer Martí, micer Pere Ram e en Luch Martorell, per lo braç de les universitats reals del dit regne de València. Absents alguns \altres/ dels elets e nomenats a les dites coses per la dita cort e tres braços de aquella, los dessús dits elets e nomenats per la dita cort e tres braços de aquella, en presència dels dits mossén Johan de Pròxita e mossén Matheu Pujades, nomenats per lo dit senyor rey, lochtinent, e dels testimonis davall scrits, donaren e liuraren més avant a mi, dit Jacme Beneyto, los capítols ||[259v] e ordinacions davall insertes, així com a concordats e provehits per ells durant lo dit temps dels dits tres meses preffigits e statuhits per acte de cort, per a entendre en ço que dit és, e a major cautela, aquells e aquelles en aquella hora repetint tots ells concordantment, faheren e provehiren, ordenaren e concordaren sobre la encorporació feta per ells concordalment dels drets de la Quema en lo dit General, e altres coses per auctoritat del poder a ells atribuït e donat per acte de cort, continuat dessús en lo present procés sots calendari de vint-huyt dies del mes d'abril propassat. Requirent a mi, dit scrivà, que los dits capítols e ordinacions continuàs en lo present procés, e donàs e liuràs en forma de

acte de cort e sots la data del dit vint-huytén dia d'abril, als braços de la dita cort, o als diputats del dit General, los quals e les quals foren allí mateix lests e publicats, lestes e publicades, e són del tenor e continència subsegüent:

En los fets e actes de la Quema són fetes e concordades les ordinacions e provisions per les persones diputades, ab acte de cort, en lo redreçament del General e de la dita Quema per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, segons tenor e forma de l'acte de la dita cort.

E, primerament, les dites persones diputades delliberaren, concordaren, provehiren e ordenaren que la dita Quema sia encorporada, e aquella de fet encorporen, al general. ||[260r] Enaxí que la dita Quema e los drets de aquella sien regits, mantenguts, deffeses e administrats per los dits diputats del General e sots protecció e juredicció d'aquells, los quals hajen aquell mateix poder sens més e sens menys que havien e han haüd los diputats e jutge de la dita Quema, e per actes de cort e concessions reals, o en altra qualsevol manera a ells, dits diputats e jutge de la dita Quema, pertanyia ans e en lo temps del dit encorporament en tots los drets, actes e negocis de la dita Quema e dels drets d'aquella, ab sos incidents, dependents, emergents d'aquella e als dits drets en qualsevol manera toquants. La qual Quema e los drets e pertinències de aquella mantinguen, deffenen, reguesquen e administren los dits diputats del dit General e les causes e qüestions, plets e debats moguts e movedors per rahó e causa dels dits drets, hoien, examinen e deffenesquen e determenen segons han acostumat los dits òlim diputats e jutge de la dita Quema, ab aquell salari sol que reeben e reebre deuen de e per rahó de lurs officis del dit General, e sens augmentació de aquell o remuneració per rahó de treballs sostenidors en los fets e actes concernents o toquants los dits drets de Quema.

Ítem, que per lo dit encorporament, hajen fi los officis de diputats, jutge, scrivà, advocat, clavari e altres officials de la dita Quema e dels drets de aquella, com los diputats del dit General basten a regir los dits drets ab lo salari sol que han e deuen haver ordinàriament dels drets e peccúnies del dit General, enaxí que d'ací avant los dits officis e officials de la dita Quema cessen e sien abolits, romanint tot lur poder als dits diputats del dit General e als altres officials del General e als altres officials del General, segons ordinació dels ||[260v] presents capítols, en e per la manera e forma de aquells, per ço que pus prestament los creedors e dampnificats sien pagats e lo dit dret sia levat.

E per dar orde e servar manera que les pecúnies que s'hauran e procehiran dels drets de la dita Quema sien convertides en pagar los creedors o dampnificats, concorden, provehexen e ordenen que per los dits diputats del General hu dels creedors o dampnificats de la dita Quema sia elet en clavari e reebedor de les dites peccúnies, en poder e mans del qual aquelles hajen a venir e per aquell hajen ésser convertides en pagaments dels crèdits e deutes dels dits creedors e no en altres usos o negocis en la manera e forma dejús expressades. E haja ésser elet altre dels dits creedors per hoyr, ensemps ab los comptadors del dit General, diffinir e determe-

nar los comptes retedors en lur poder per los dits diputats e clavari, en la següent manera e forma, ço és, que lo dimarts de la setmana vinent, que seran comptats vint-tres dies del present mes de setembre, los dits diputats del General, ensemps ab los dampnificats e creedors qui ésser hi voldran, convocats e apperellats ab veu de crida pública o per lo porter del dit General, justats de matí a les huyt hores, trien e prenguen vint-e-quatre dels dits dampnificats e o creedors, los noms de cascuns dels quals sien scrits en sengles troços de paper o de pergamí, los quals sien mesos en sengles redolins de cera, e tots sien mesos en hun sach de lli o de cànem e de aquell sia tret hun redolí, e aquell qui serà attrobat en aquell, sia publicat per los dits diputats per a clavari. Publicat lo qual, decontinent, sia tret altre redolí e ubert, e aquell qui dins lo dit redolí serà atrobat scrit ||[261r] sia publicat per los dits diputats per comptador e hoydor dels dits comptes. Lo offici dels quals clavari e comptador dure de ací a Nadal primervinent, e de Nadal en hun any. E en lo dit any, lo orn de sancta Lúcia, del dit sach sien trets altres dos redolins, lo hun aprés de l'altre, e los noms d'aquells qui trobats hi seran scrits, sien publicats per los dits diputats per clavari e hoydor de comptes, en les manera e forma sobredites. E axí·s faça d'aquí avant cascun any lo dit dia de sancta Lúcia de matí, en la casa de la diputació o en la casa de la confraria de sent Jacme, entrò que los dits redolins sien acabats. E aquells acabats, los dits diputats, ensemps ab los dits dampnificats e o creedors qui ésser hi volran e hi seran lo dit dia de sancta Lúcia, precedent convocació dels dits creedors e o dampnificats ab veu de crida pública, o per lo dit porter feta, tornen metre en lo dit sach altres vint-e-quatre persones dels dits creedors per als dits officis, axí dels que·n seran ja exits com dels altres que més los plàcien. E mentre duraran, sien trets o publicats dos cascun any per als dits officis de clavari e de comptador en la forma dessús dita. E axí·s faça totstemps que en lo dit sach no y seran dos redolins. E morint qualsevol dels dits clavari o comptador, sian tret hun del dit sach o dos, si abduys los dits officis vagaran per mort del dit clavari o comptador, o per resignació o en altra manera, lo qual sach sia mes e conservat dins una caxa, la qual stiga en la casa de la diputació en poder del scrivà del General, e sia uberta tota hora que·s farà elecció dels dits clavari e comptador. Los quals clavari e comptador hajen a ordenar e compartir e o fer compartiment entre los dampnificats e o creedors dessús dits, per sou e liura, les quantitats que en poder del dit clavari pervendran, segons les parts o porcions dels crèdits de cascuns. ||[261v] Los quals clavari e comptador, migançant sagrament e homenatge prestador en poder dels dits diputats o del hu de aquells, presents los altres o la major part ab que n'i haja de cascun braç, prometen que bé e lealment se hauran en fer lo dit compartiment e en lurs officis e en lo exercici e requeriment d'aquells, a proffit e utilitat dels dits dampnificats e o creedors, e sens algun frau de aquells e del dit dret.

Ítem, que fet lo dit compartiment entre los dits dampnificats e o creedors, de les quantitats tatxades e compartides per aquells, hajen ésser provehits albarans a cascú de aquells de les quantitats que·ls seran tatxades e compartides. Los quals

albarans sien fets de part dels diputats al dit clavari e sagellats ab los tres sagells de lurs officis. En los quals albarans, e en altres qualsevol actes concernents e toquants los fets de la dita Quema, los dits diputats se hajen a nomenar e dir diputats del General e de la Quema, per virtut dels quals albarans, lo dit clavari pague les quantitats contengudes en aquells als dits creedors e o dampnificats, precedent emperò àpoca e àpoques fermades per los dits creedors en poder del scrivà del dit General, e no en altra manera.

Ítem, que lo dit clavari dins huyt dies aprés que serà elet, haja a donar sufficients seguretat e fermances en poder dels dits dipputats de les ||[262r] quantitats que en son poder vendran e venir deuran. E si no u farà, passats los dits huyt dies, los diputats puxen elegir altre clavari, trahent-lo del dit sach passats aquells dits huyt dies. E axí·s faça entrò que la dita fermança sia donada sufficient e bastant.

Ítem, per pus breument levar lo dit dret, concorden, proveexen e ordenen que de les peccúnies que procehiran de aquell per lo dit clavari sien preses e levats apartats e meses en corona cascun any huyt mília sous, los quals o poch menys se avancen e·s guanyen per remoció dels dits diputats, jutge e altres officials que solien ésser de la dita Quema, e havien salaris de les pecúnies del dit dret. E que de aquests huyt mília sous, sien pagats aquells creedors e o dampnificats que per menys quantitat o for lexaran la liura de lurs crèdits, avenint-se ab los diputats e comprtador, e que de tal o tals avinences sia fet acte per lo dit scrivà del dit General. Fet lo qual acte, sia pagat tal creedor e o dampnificat de ço per que·s serà avengut e haurà lexar son crèdit o part de aquell. Açò declarat que los dits diputats, clavari e comptadors no puxen fer avinences algunes a més o major for o quantitat de cinch sous per liura. E si molts concorreran en relaxar egual quantitat per lliura, e los dits huyt mília sous no bastaran a pagar a tots, en tal cas, si concordar no se'n poran los dits tals creedors, los noms d'aquells sien scrits en sengles papers o troços de pergamí e meses en senles redolins de cera en un bací, e de aquells sia'n tret hu, e lo qui·s trobarà scrit ||[262v] en lo dit redolí, sia primerament contentat e pagat de la quantitat per la qual se serà avengut. E axí·s faça e·s segueixqua dels altres successivament mentre basten los dits huyt mília sous. E si distribuïts aquells, alguns altres crehedors voldran lexar lurs crédits a rahó de cinch sous per liura al mes, en tal cas, los dits diputats, ab consentiment dels dits clavari e comptador, hajen poder de carregar censal o censals, per tant preu com serà la quantitat avenguda sobre los béns de la dita Quema e dels drets de aquella, a for de quinze mília lo mil·ler, e no a menor preu o for, ab carta de gràcia, los quals hajen ésser luïts e quitats en lo següent any dels dits huyt mília sous de la dita corona, tant com bastaran. Emperò, les pensions de aquells hajen ésser pagades de les altres quantitats del dit dret per lo dit clavari, enaxí que los dits huyt mília sous solament hajen a servir e ésser convertits en pagar les quantitats avengudes a la dita rahó de cinch sous per lliura enjús, e no a les pensions dels censals que seran carregats per preu de aquelles. E si creedors e

o dampnificats en algun any no·s trobaran qui vullem lurs crèdits lexar per cinch sous per liura, o de allí enjús, o se'n trobaran tan pochs que de la quantitat dels dits huyt mília sous restarà alguna part o tota, en tal cas, aquella haja ésser distribuïda e pagada als altres creedors e o dampnificats en solució e paga de lurs crèdits, fet lo compartiment e la tatxa per sou e per lliura, segons més o menys egualment, axí com és stat ça enrere acostumat e és ordenat dessús.

Los quals diputats, clavari e comptador, migançant sagrament e homenatge prestador per los dits diputats ||[263r] los uns en poder dels altres, e per los clavari e comptador en poder dels diputats o de qualsevol de aquells, prometen que en les dites avinences se hauran bé e lealment, e aquelles faran e procuraran ésser fetes al menys o menor for que poran, a tot proffit e utilitat del dit dret e pus breu remoció, levament e fi de aquell, e utilitat de la cosa pública del present regne.

Ítem, concordaren, provehiren e ordenaren que de les peccúnies que pervendran en poder del novell clavari, sien primerament pagats tots e qualsevol que hajen trets albarans de lurs terces ça enrere, e no seran pagats encara. E sucessivament sien pagats los dits creedors, fet lo repartiment entre ells per los dits clavari e diputat, en la manera e forma sobredites.

Encara concordaren, provehiren e ordenaren que lo dit clavari, finit lo any de la sua claveria, done e sia tengut donar compte e rahó de sa claveria en poder dels dits comptadors del dit General e del creedor que elet serà en la forma sobredita per hoyr los dits comptes, los quals comptadors hajen aquell mateix poder de hoyr, impugnar, examinar e liquidar los dits comptes e condepnar e absolre lo dit clavari, que han per acte de cort los comptadors del dit General en los fets e comptes del General. E los dits comptes hajen ésser retuts per lo dit clavari dins huyt dies aprés que seran hoyts e diffinits los comptes del General de cascun any per los dits comptadors del General, per retre los quals lo dit clavari haja ésser compel·lit per los dits comptadors. Los quals comptadors hajen hoyr los dits comptes, diffinir e determenar aquells sens salari algú, exceptat lo comptador que serà ||[263v] elet per part dels dits creedors, lo qual haja per salari de entrevenir en lo retrement dels dits comptes e en lo repartiment fahedor per ell e per lo dit clavari entre los dits creedors, deu lliures cascun any. E lo dit clavari haja per son salari quinze lliures cascuns anys.

Ítem, concordaren, provehiren e ordenaen que lo scrivà del General haja a fer los albarans dels dits creedors e reebre les àpoques, e fer lo libre del clavari e tenir libre sparç on sia feta menció dels crèdits de cascun creedor, e dels títols de lurs crèdits, e de les quantitats que·ls són degudes entrò en lo present temps o entrò al temps del primer compte. E lo dit scrivà, en lo notament de cascun creedor, haja a fer deducció cascun any e comemorar la quantitat que li serà pagada en manera que·s mostren d'ací avant en clar los pagaments dels crèdits e lo que cascun any restarà a cascun dels dits creedors fets los dits pagaments. E per ço com en les dites coses ha molts treballs, concordaren, provehiren e ordenaren que al dit scrivà sien

donats cascuns anys, dels béns e peccúnies de la dita Quema e dels drets de aquella, vint lliures.

Ítem, concordaren, provehiren e ordenaren que les vendes dels dits drets de la Quema se facen e hajen a fer cascuns anys en públich encant en la lotja de la ciutat de València, e no en altra part ni en altra manera, axí com se acostumen fer les vendes dels drets e capítols del dit General, e en lo temps que·s fan les vendes dels capítols del dit General. ||[264r]

E per tant com en l'any present, per alguns dels dipputats òlim de la dita Quema, són stats de fet venuts los dits drets fora encant públic a temps de dos anys a·n Pere d'Amiga, mercader de la ciutat de València, e sens legítima subastació precedent e altres necessàries coses e solempnitats, és concordat, proveït e odenat que la dita venda feta al dit en Pere d'Amiga a temps de dos anys, e o a altres qualsevol persones ab aquell o sens ell, sia revocada e aquella, ab les presents provisions e ordinacions, remoguen de fet axí com a nul·la que és e nul·lament feta. E proveexen e declaren ésser nul·la, ordenant e proveïnt que per los dits diputats del General e Quema, lo dit dret sia tornat a vendre en públich encant de ací a Nadal e de Nadal a hun any primervinent. E de allí avant, de Nadal a Nadal cascuns anys, lo qual sia liurat a aquell o aquells qui major for hi daran, en los quals arrendaments hajen ésser los dits diputats o la major part de aquells ab què ni haja de cascun braç e lo clavari e lo comptador elet per part dels dits creedors, o lurs lochtinents. Encara, concordaren,provehiren e ordenaren, manant que lo dit en Pere d'Amiga done compte e rahó de tot ço que ha reebut de la col·lecta del dit dret, del dia de sent Jacme ençà, en poder dels dits comptadors del General e Quema. E ço que en son poder serà pervengut, meta e liure en poder del novell clavari dels drets de la dita qema, elegidor per los dits diputats en la forma sobredita.

Noresmenys, concordaren, provehiren e ordenaren los sobredits, que lo clavari vell de la dita Quema, dels anys que no l'haurà retut, reta compte en poder dels dits comptadors de general e Quema.

Per lo qual encorporament, ab los capítols presents, concordaren, provehiren, ordenaren e declararen que als dits creedors e dampnificats de la dita Quema, no sia fet, causat o engendrat dan o prejuhí algú en ||[264v] lurs crèdits e en los drets que per rahó e causa de aquells los pertanyen e pertanyien ans de la edició dels presents capítols e ordinacions, per rahó e causa de qualsevol obligacions, axí de fer evicció com en altra qualsevol manera a ells adquisides, fetes e atorgades per lo dit molt alt senyor rey o per qualsevol altres persones, ab cartes o sens cartes, o ab capítols o sentències reals, o de jutges ordinaris o delegats, o en altra manera. Ans tots los dits lurs drets los romanguen salvus e il·lesos en totes les dites obligacions, en los drets dels quals ni en lurs altres libertats per indempnitat e seguretat de aquells atorgades, no·ls sia fet prejuhí per les presents ordinacions. Per les quals, semblantment, no·ls sien mellorats e mellorades ni més roborats e roborades les dites lurs obligacions e tots lurs drets que·ls pertanyien ans de la edició de les dites presents ordinacions

e provisions, mas romanguen en lo sols effecte, virtut, validat, estat e força que eren ans de les dites ordinacions. E per semblant al dit molt alt senyor rey no sia fet o causat dan o prejuhí algú en los drets o accions que li pertanyien ans de la confecció e ordinació dels dits presents capítols, ordinacions e provisió en los dits drets per qualsevol rahó o causa, ni li sia adquirit o guanyat més dret del que li ha pertangut e pertanya en lo dit temps, ço és, ans de les dites presents provisions e ordinacions. Mas romanguen lo dit senyor e los dits creedors en lurs drets indempnes en manera que aquells los sien salvus, axí com eren e·ls pertanyien ans de les dites presents ordinacions e provisions.

E noresmenys, concordaren, provehiren e ordenaren que si los dits diputats en los actes de la dita Quema faran o cometran algun excés en prejuhí dels dits creedors, aquells, per la dita rahó, puxen haver recors al senyor rey o a son primogènit o al ||[265r] governador general del dit regne de València o a son portantveus o al general lochtinent de aquell, lo qual recors haja ésser determenat breument e sumària, sens scrits de una paraula.

Ítem, que per edició dels presents capítols e ordinacions no sia fet prejuhí algú als furs, actes de cort e capítols antichs parlants de la dita Quema e del dret imposat per rahó dels dits dampnificats. Ans aquells romanguen en sa força, effiicàcia e virtut en totes coses no contràries a les presents ordinacions e provisions.

E los dits diputats, comptadors e clavari, ab sagrament e homenatge per ells prestador en poder e per la forma que dessús, prometran que axí en les vendes del dit dret com en totes altres coses concernents e toquants aquell, se hauran bé e lealment sens algun frau a tot proffit, utilitat e augmentació dels preus e peccúnies de aquell. E no daran ni permetran, ni donar o prometre faran, consentran o permetran, directament o indirecta, exach o guardó en les vendes del dit dret ni per rahó de aquell ni convertiran les peccúnies del dit dret ni permetran o consentiran ésser convertides en altres coses, sinó en pagaments dels dits crèdits e de les altres coses dessús dites e en los presents capítols contengudes e expressades.

Ítem, concordaren, provehiren e ordenaren que sia donat poder e ab les presents ordinacions e provisions, donen poder als dits diputats que puxen renunciar segons lur bon arbitre los diputats ||[265v] e qualsevol de aquells als quals són levats los officis per edició de les presents provisions, ordinacions e altres officials antichs de la dita Quema e tots altres qui hajen treballat en los actes e negocis de la dita Quema ab què les renunciacions per ells fahedores no pugen a suma o quantitat major de huyt mília sous dels béns e peccúnies de la dita Quema e del dret de aquella. Los quatre mília sous dels quals, hajen ésser haüds e pagats de ço qui·s guanyarà e avançarà en la venda qui·s tornarà a fer e·s farà dels drets venuts per los dits òlim diputats de la dita Quema al dit en Pere d'Amiga, a temps de dos anys e no de altres peccúnies, revocada e haüda per nul·la la dita venda feta al dit en Pere d'Amiga, al dit temps de dos anys, com sia nul·la e nul·lament feta.

E lests e publicats los dits capítols, provisions e ordinacions, decontinent, allí mateix, sens divertir a altres actes, los dits mossén Johan de Pròxita e mossén Matheu Pujades, elets e nomenats per lo dit senyor rey a les dites coses, segons dit és, en nom e per part del dit senyor rey e per lo dit poder a ells atribuït e donat, en presència dels altres damunt dits, elets e nomenats a les dites coses per la dita cort e tres braços de aquella, e dels testomonis davall scrits, loaren e aprovaren los dits capítols e ordinacions, e totes e sengles coses en aquells e aquelles contengudes, e en aquells e aquelles assentiren en nom e part del dit senyor rey, sots les paraules següents:

Mossén Johan de Pròxita, mossén Matheu Pujades, diputats e nomenats per la part del senyor rey, loen e aproven los dits capítols provehits e concordats ||[266r] e fermats lo dia present, sobre la incorporació dels drets de la Quema en lo general, per les vint-e-quatre persones deputades a fer lo dit encorporament, o la major part de aquelles. E consenten e aderexen als dits capítols e coses en aquells contengudes, en nom del dit senyor rey, ab salvetat, emperò, que al dit senyor rey no sia fet o causat prejuhí algú en los drets e preheminències que ha e li pertanyen en los dits drets de la Quema, juxta lo tenor dels promers capítols fets en la introducció de la dita Quema e en altra manera. E si los dits presents capítols en alguna manera eren derogatoris o contraris als dits drets o preheminències del dit senyor rey, dien que en allò no y consenten, ans expressament hi dissenten e contradien, ni per la present loació atribuexen ni entenen atribuir més juredicció als diputats del dit General quant a les dites coses que havien los diputats de la dita Quema.

Presents testimonis foren a les dites coses, lo honorable e discret en Francesch Scola, notari, scrivà, e·n Pere de la Spasa, porter de la dita Diputació.

Procés del braç reial

||[1r] Procés de les corts celebrades en la ciutat de València en l'any .MCCCCXXXVII.
||[1v] (*en blanc*)
||[2r] (*en blanc*)
||[2v] (*en blanc*)

Jurament dels síndics del braç reial de guardar secret de les deliberacions i votacions

1437, març 12. Seu de València.

Jurament dels síndics de les ciutats i viles reials de guardar secret sobre les deliberacions i votacions del braç reial abans de donar resposta a les proposicions del rei Joan de Navarra en relació amb l'habilitació de les Corts.

||[3r] *Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, die videlicet martii hora tertiarum seu quasi, intitulata duodecima mensis marcii,* essents congregats en la seu de la ciutat de València, ço és, en la capella de \sent Alifonso/[1] de la dita seu, los honorables en Loís Bou, en Berenguer Martí, jurats, en Manuel Suau,[2] en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, micer Pere de Falchs, micer Johan de Gallach, en Pere Andreu, en Loís de Cruylles e en Johan Marromà, síndichs de la ciutat de València, o la major part de aquells, micer Loís Tallada e micer Johan de Gallach, menor de diez, síndichs de la ciutat de Xàtiva, en Ramon de l'Ort, síndich de la ciutat de Sogorb, micer Nicholau Figuerola, síndich de la vila de Morella, en Luch Martorell e en Johan Çafâgrega, síndichs de la vila d'Algezira, en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Oriola, en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló, en P(ere) Ferrando, síndich de la vila de Borriana, en Guillem Ocelló, síndich de Vilarreal, en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Alacant, en Johan Garcia, síndich de la vila d'Ontinyén, en Jaume Gaçol, síndich de la vila de Líria,

¶ [1] Ratllat: *sent Berthomeu*. Dalt, interlinieat i també ratllat: *tots sancts.*
¶ [2] Ratllat: *racional*.

en Johan Margarit, síndich de la vila d'Alcoy, en Pere Climent, síndich de la vila de Panícola, en Bernat Caix, síndich de la vila de Cullera, en Gerònim Fenollar, per Sexona e Penàguila, en Johan Garcia, síndich de la vila de Capdet, fon proposat per lo dit honorable en Berenguer Martí, que \per/ part del molt alt senyor rey de Navarra, en lo dia de hir los fon dit per l'honorable Mossén Matheu Pujades, tres coses: la una, que lo senyor rey los encarregava que ells li volgéssen retre resposta a la proposició per aquell feta com proposà en la dita Seu; e l'altra que ells qui pus affixos eren a la persona del senyor rey que nengú dels altres staments, devien solicitar los altres staments en manera que les corts qui eren stades començades[3] poguéssen anar avant; l'altre cap, que ells volguéssen abilitar les dites corts en manera que·s poguéssen celebrar.[4] Los quals, hoyt lo dit mossén Matheu, dix lo dit honorable en Berenguer Martí, que li fon respost que ells hi delliberarien per ço ho havia a volgut proposar que y votassen ço que·ls fos ben vist. Emperò, que era necessari que per tots los damunt dits fos prestat jurament de tenir secret ço que[5] entre ells se diria, votaria e parlaria, enaxí que no y fos comunicat ab algú sinó ells ab ells. E, encontinent, tots los damunt dits síndichs prestaren jurament ||[3v] en poder d'en Johan de Sentfeliu, notari, scrivà lur, a Déu e als sancts evangelis de cascun d'ells corporalment toquats, de tenir e servar les dites coses, etc. E prestat lo dit jurament votaren de hun en hun sobre los dits caps e exhigits los vots, foren d'oppinnió que demà de matí tornàssen al dit loch per tractar mellor dels dits affers.

Jurament del síndic de Biar

1437, març 13. Seu de València.
Jurament d'Arnau Bellot, síndic de Biar, de guardar secret de les deliberacions i votacions del braç.

Enaprés, dimecres comptat .xiii. dies del dits mes e any, constituit personalment en la dita capella de \Sent Alfonso/,[6] n'Arnau Bellot, síndich de la vila de Biar, lo qual, presents molts dels damunt dits síndichs, prestà semblant jurament en poder del dit scrivà que havien prestat los altres síndichs.

¶ [3] Ratllat: *se*.
¶ [4] Ratllat: *e que ve. Per tal*.
¶ [5] Ratllat: *ans parlar e diria*.
¶ [6] Ratllat: *sent Berthomeu*. Dalt, interlineat, també ratllat: *Tots Sancts*.

Deliberació sobre l'habilitació de les corts

1437, març 13. Seu de València.
Reunió dels síndics del braç reial. Berenguer Martí recorda que encara no han donat resposta a les proposicions del rei Joan de Navarra.

Post hec vero die et anno predictis, foren justats en la seu de la ciutat, ço és, en la capella de \Sent Alifonso/[7] de aquella, los síndichs de les ciutats e viles reals següents:

En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Johan de Gallach.
En Loís de Cruylles.
En Johan Marromà.
En Pere Andreu, síndichs de València.
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, síndichs de la ciutat de Xàtiva.
En \Gil Navarro/,[8] síndich de la ciutat de Sogorb.
||[4r] Micer Nicholau Figuerola, síndich de la vila de Morella.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, síndichs de la vila d'Algezira.
En Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló.
En Jacme Ferrando, síndich de la vila de Burriana.
En Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilarreal.
En Felip d'Ampúries, síndich d'Alacant e Sexona.
En Johan Garcia, síndich de la vila d'Ontinyén.
En (*en blanc*)
En Johan Margarit, síndich de la vila d'Alcoy.
En P(ere) Climent, síndich de Paníscola.
N'Arnau Bellot, síndich de la vila de Biar.
En Pere Puig, síndich de la vila de Corbera.

E stants[9] tots los damunt dits justats en la dita capella, fon proposat per[10] lo dit honorable en Berenguer Martí, dient que en lo dia de hir era stat aturat acord

¶ [7] Ratllat: *Sent Berthomeu* i *Tots Sants.*
¶ [8] Ratllat: *Ramon de l'Ort.*
¶ [9] Al marge esquerre: *iuramenti*
¶ [10] Ratllat: *honorble.*

als punts dessús recitats per al present dia e hora que plagués als dits síndichs delliberar-hi e dir ço que y havien pensat. E, exhigits los vots de cascuns, restà a major delliberació.

Jurament del síndic d'Oriola

1437, març 13. Seu de València.
Jurament de Jaume Ibanyes i Jaume Rocamora, síndics d'Oriola, de guardar secret de les deliberacions i votacions del braç.

Eiusdem die et anno, los honorables en Jacme Yvanyes e en Jacme Rocamora, síndichs de la vila d'Oriola, costituïts personalment en la Seu de la dita ciutat, prestaren lo jurament en poder del dit scrivà, que havien prestat los altres síndichs.

Acord per a revocar el jurament de guardar secret

1437, març 15. Seu de València.
El braç de les ciutats i viles reials acorden revocar el jurament de guardar secret sobre les deliberacions, donat que aquest secret s'havia trencat.

||[4v] *Die veneris XV[a] marcii, anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC[o]XXXVII[o].,* foren justats en la capella de Sent Alifonso[11] de la Seu de la dita ciutat de València, los síndichs següents:

En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
Micer Arnau Valleriola.
En Nicholau Valldaura.
Micer Johan de Gallach.
En Loís de Cruylles.
En Johan Marromà, síndichs de València.
En \Gil Navarro/,[12] síndich de la ciutat de Sogorb.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, síndichs de la vila d'Algezira.

¶ [11] Ratllat: *sent*. Interlineat i també ratllat: *Tots Sants.*
¶ [12] Ratllat: *Ramon de l'Ort*.

En Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló.
En Jacme Ferrando, síndich de la vila de Burriana.
En Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilarreal.
En Johan Garcia, síndich de la vila d'Ontinyén.
En Johan Margarit, síndich de la vila d'Alcoy.
En Gerònim Fenollar, síndich de Penàguila e Sexona.
En P(ere) Climent, síndich de Paníscola.
||[5r] N'Arnau Bello, síndich de la vila de Biar.

E stants axí tots los damunt dits jurats en la dita capella, haüd rahonament sobre lo jurament precedent que havien prestat en certa forma desús contenguda, per ço com era stat revelat, los dits síndichs de València e alguns dels altres de les viles foren d'opponió que lo sagrament devia ésser revocat e que fossen liberts e sens sagrament e càrrech algú, e en son dret.

Acord del braç reial per a habilitar les corts

1437, març 18. Seu de València.
El braç de les ciutats i viles reials acorden habilitar les corts. La manera en què s'han d'habilitar queda a expenses de que s'acorde amb la resta de braços i es revise com s'habilitaren en el passat.

Die lune intitulata .XVIII[a]. mensis marcii, anno a Nativitate Domini millessimo .CCCC[o]XXXVII., foren justats en la Seu de la ciutat de València, ço és, en la capella de \Sent Alifonso/,[13] los següents:

En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer n'Arnau Valleriola.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Granolles.
En Loís de Cruylles.
En Johan Marromà.
En Pere Andreu, síndichs de la ciutat de València.
||[5v] Micer Loís Tallada.

¶ [13] Ratllat: *Tots Sants.*

Micer Johan de Gallach, síndichs[14] de Xàtiva.
En \Gil Navarro/[15], síndich de la ciutat de Sogorb.
Micer Pere Ram.
Micer Nicholau Figuerola, síndichs de Morella.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, síndichs de la vila d'Algezira.
En Jacme Yvanyes.
En Jacme Rocamora, síndichs d'Oriola.
En Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló.
En Guillem Ocelló, síndich de Vilarreal.
En Felip d'Ampúries, síndich d'Alacant e Sexona.
En Johan Garcia, síndich de la vila d'Ontinyén e Capdet.
En Johan Margarit, síndich d'Alcoy.
En P(ere) Climent, síndich de Paníscola.
En Miquel d'Aranda, Biar.
En Gerònim Fenollar, Sexona e Penàguila.
En Genís Cerdà, Bocayren.

||[6r] Tots los damunt dits justats en la dita capella de \Sent Alifonso/,[16] concordes *nemine discrepante*, axí ab lo braç eclesiàstich, com militar[17] haüdes missatgeries de cascuns dels dits staments, foren d'oppinió e de comuna concòrdia que la present cort se habilitàs \ab les salvetats acostumades/. Si la habilitarien tots los stamets *simul* o particularment, açò restà en delliberació

Enaprés fon concordat e dilliberat per los damunt dits, que los juristes qui presents eren en lo dit stament veesen les respostes e actes fets \sobre la habilitació/ en la vila de Monçó e altres per Aragó, València e Cathalunya e, vistes aquelles,[18] ho repostassen al dit stament e, enaprés, veurien què seria fahedor e en quina manera se ordenaria la habilitació fahedora per les[19] presents corts.

Habilitació de les corts i jurament del rei Joan de Navarra

1437, març 19. Seu de València.
El rei Joan de Navarra jura respectar els furs i privilegis del regne i els braços habiliten les corts.

¶ [14] Ratllat: *d'Algezira*. ¶ [15] Ratllat: *Ramon de l'Ort*.
¶ [16] Ratllat: *Tots Sants*. ¶ [17] Ratllat: *són d'oppinnió e de comuna concòrdia que la present*.
¶ [18] Ratllat: *ordenassen*. ¶ [19] Ratllat: *dites corts*.

||[6v] *Die martii .XVIIII°. marcii, anno Domini .M°CCCC°XXXVII°.*

Constituïts[20] personalment davant la presència del molt alt senyor rey,[21] qui present era, en la capella de Sent \Miquel/[22] de la Seu de València, e instant e requerint los dits síndichs, lo dit molt alt senyor rey jurà a Déu e als sants evangelis d'aquell per les sues mans corporalment toquants, servar furs e privilegis del regne de València, etc. Ab la salvetat acostumada, etc.

Testimonis (*en blanc*) Martorell, uixer del dit senyor, e lo discret n'Anthoni Miquel, notari.

E fetes les dites coses, encontinent, tots los dits tres staments habilitaren la cort, etc.

Llicència concedida pel rei Joan de Navarra perquè es reunisca el braç reial

1437, març 22. Seu de València.
Llicència del rei Joan de Navarra perquè els estaments del regne es puguen reunir a certes hores del dia.

Ulterius vero die veneris .XXII^a^. mensis marcii predicto, seient lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general, en lo loch e seilla qui és en la Seu de la dita ciutat on celebra les corts als íncoles del regne de València, e presents los tres staments, ço és, ecclesiàstich, militar e real, donà licència que per convocar e ajustar-se tots jorns a les dites corts, fos sonada certes hores del dia la[23] campana o seny.

Elecció d'examinadors del braç reial

1437, abril 19. Seu de València.
El braç de les ciutats i viles reials elegeixen examinadors de greuges. La ciutat de València elegeix els seus propis examinadors per separat de la resta del braç. Davant la falta d'acord entre els síndics de la resta de ciutats i viles reials, s'opta per nomenar electors que, al seu torn, elegisquen els examinadors i l'advocat del braç.

||[7r] *Die veneris .XVIIII^a^. aprilis anno .M°CCCC°XXXVII°.*

En Loís Bou.
En Berenguer Martí.

¶ [20] Ratllat: *Essent*. ¶ [21] Ratllat: *tots los.*
¶ [22] Ratllat: *Miquel*. Interlineat i també ratllat*: Alifonso.*
¶ [23] Ratllat: *seny.*

En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Johan de Gallach.
Micer Arnau Valleriola.
En Loís de Cruylles.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà, síndichs de València.[24]

Essents tots los damunt dits justats en la damunt dita capella de Sent Ailfonso, volents entendre en la elecció d'examinadors dels greuges per part de la ciutat, per portar a conclusió la dita elecció, com los de les viles se fossen apartats en altra capella, faheren e elegiren per electors qui elegissen los dits examinadors dels dits greuges, \los honorables/:

En Loís Bou.[25]
En Berenguer Martí.

E, encontinent, los dits electors apartats a una part de la dita capella, en concòrdia, elegiren per ||[7v] advocat e examinadors dels greuges offeridors al molt alt senyor rey, ensemps ab los qui lo dit senyor e los altres braços elegiran, los següents:

Micer Arnau Valleriola, per advocat.
En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
Micer P. de Falchs.
En Johan Aguilar.
Micer Johan de Gallach.

Enaprés, feta la dita elecció, vengeren a la dita capella los síndichs de les ciutats de Xàtiva, Sogorb e viles reals següents:

Micer Johan de Gallach.
Micer Loís Tallada, Xàtiva.
En Gil Navarro, Sogorb.[26]
En Luch Martorell.

¶ [24] Ratllat: *micer Loís Tallada, micer Johan de Gallach, Xàtiva. En Gil Navarro, Sogorb. En Luch Martorell, en Johan Çafàbrega, Algezira. micer Figuer Nicho.* ¶ [25] Ratllat: *Berenguer.* ¶ [26] Ratllat: *Algezira.*

En Johan Çafàbrega, Algezira.[27]
||[8r] Micer Nicholau Figuerola, Morella.
En Felip d'Ampúries, Alacant e Sexona.
En Pere Ferrando, Borriana.
En Jacme Rocamora, Oriola.
En P(ere) Climent, Paníscola.
N'Arnau Bellot, Biar.
En Jacme Navarro, Alcoy.
En Johan Casanova, Ontinyén.
En Guillem Ocelló, Vilarreal.
En Johan Stheve, Alpont, Ademuç, Castellfabib.
En Pasqual Vanyon, Capdet.

Estants axí justats ensemps ab los damunt dits síndichs de la ciutat de València, volents e entenents en fer la elecció dels examinadors dels greuges \per part de les viles reals/, qui ensemps ab los[28] altres[29] examisassen e pro-||[8v]-vehissen los greuges offeridors al dit senyor rey, e per desespatxament de la dita elecció, faheren e elegren electors per fer la dita elecció los següents:

En Luch Martorell.
En P(ere) Ferrando.
En Felip d'Ampúries.
En Guillem Ocelló.

E feta la dita elecció,[30] lo damunt dit micer Nicholau Figuerola dix que no y contentia, etc., han a donar per scrit.
||[9r] E encontinent, e aquí mateix, feta la dita elecció dels dits electors, aquells se hixqueren de la dita capella e apartaren-se aprop la capella de Sent Berthomeu, e haüdes alguns rahonaments entre si, concordantment elegiren en[31] examinadors per les viles reals los següents:

Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach.
En Gil Navarro.
Micer Nicholau Figuerola.

¶ [27] Ratllat: *Mich*. ¶ [28] Ratllat: *de les del se*. ¶ [29] Ratllat: *fer*.
¶ [30] Ratllat: *dels dits electors, los dits electors se apartaren fora la dita capella de Sent Alifonso e haüdes alguns rahonaments*.
¶ [31] Ratllat en la interlínia: *advocat e.*

En Johan Çafàbregues.
En Jacme Rochamora.
E per advocat en Felips d'Ampúries.

E feta la dita elecció, encontinent, los dits electors se n'entraren en la dita capella de Sent Alifonso, on lo braç real era justat e·s acostuma d'ajustar per fets e negocis de la dita cort. E essents axí tots justats, per mi, Johan de Sent Feliu, notari, scrivà del dit braç real, legir e publicar ||[9v] requeriren[32] la elecció damunt dita dels dits examinadors, la qual publicació fon feta de les persones infrasegüents:

Micer Arnau Valleriola per advocat.
En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
Micer P(ere) de Falchs.
En Johan Aguilar.
Micer Johan de Gallach.
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach.
En Gil Navarro.
Micer Nicholau Figuerola.
En Johan Çafàbregues.
En Jacme Rochamora.
E per advocat en Felip d'Ampúries.

E publicada la dita elecció, acceptaren aquella ||[10r] e donaren-los lo poder acostumat d'examinar e provehir los greuges offeridors al molt alt senyor rey, ensemps ab los que lo dit senyor e los altres braços elegiran, e açò sens algun salari.

Et his factis, lo dit micer Arnau Valleriola dix que no consentia, etc. en la dita elecció, etc. Han a dar per scrit, etc.

Testimonis en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguer dels honorables jurats de la ciutat de València.

¶ [32] Ratllat: *los.*

Nova elecció d'examinadors i advocat

1437, abril 20. Seu de València.

El braç de les ciutats i viles reials donen poder a Berenguer Martí, Lluís Tallada, Lluís de Cruïlles i Pere Ferrando, per a parlar amb el rei Joan de Navarra sobre la participació de Pere Ram com a síndic. A continuació, davant les protestes de la reunió anterior, el braç torna a elegir examinadors i advocat.

Die sabbati .XX[a]. aprilis anno predicto

En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Johan de Gallach.
Micer Arnau Valleriola.
En Pere Andreu.
En Loís de Cruylles.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà, síndichs de València.
Micer Johan de Gallach.
Micer Loís Tallada, de Xàtiva.
En Gil Navarro, Sogorb.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, Algezira.
||[10v] Micer Nicholau Figuerola, Morella.
En Felip d'Ampuries, Alacant.
En Pere Ferrando, Borriana.
En Jacme[33] Rochamora, Oriola.
En Johan Casanova, Ontinyén.
En Guillem[34] Ocelló, Vilarreal.
En Johan[35] Stheve, Alpont, Ademuç, Castellfabib.
En Genós Cerdà, Bocayrén.
En Pasqual Vanyon, Capdet.

Tots[36] los damunt dits justats en[37] la capella de Sent Alifonso, en la Seu de València, qui fon lo braç real, donaren poder concordes als honorables en Berenguer

¶ [33] Ratllat: *P[…]*. ¶ [34] Ratllat: *Coce* (*sic*). ¶ [35] Ratllat: *Jacme*.
¶ [36] Al marge esquerre: *ja és continuada la ceda en lo procés de la cort a la qual se refer.*
¶ [37] Ratllat: *cap* (*sic*).

Martí, micer Loís Tallada, en Loís de Cruylles, e en Pere Ferrando, a hoyr \davant lo senyor rey e posar/ una ceda que era stada ordenada sobre lo fet del debat qui era en lo dit braç sobre lo entreveniment que y fahia lo dit micer P(ere) Ram, etc. a la qual ceda és ab certes salvetats, etc.

E fetes les dites coses, encontinent, convocat lo dit micer P(ere) Ram al dit braç e vengut a la dita capella de Sent Alifonso en la dita Seu, ensemps ab tot los[38] damunt dits síndichs ||[11r] de les ciutats de Xàtiva, Sogorb e viles reals volents entendre en la elecció dels examinadors dels greuges, etc., per les dites ciutats e viles, tots concordes, exceptat lo dit micer P(ere) Ram e micer Nicholau Figuerola, elegiren e faheren elector per a elegir los dits examinadors los següents:[39]

[*Col. A*]
En Luch Martorell.
En Pere Ferrando.

[*Col. B*]
En Felip d'Ampúries.
En Guillem Ocelló.

E feta la dita elecció \e acceptada/, encontinent, los dits micer P(ere) Ram e micer Nicholau Figuerola dixeren que no consentien en la elecció proper dita dels dits electors.

E, encontinent, los[40] damunt dits electors se apartaren, haüda la dita comissió prop la capella de Sent Narcís, en la dita Seu, e per lo poder a ells donat per los dits síndichs de les dites ciutats de Xàtiva, Sogorb e viles reals, enantaren a fer la elecció dels examinadors en la forma següent: ||[11v]

[*Col. A*]
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach.
En Gil Navarro.

¶ [38] Ratllat: *dits*. ¶ [39] En carta a part, cosida al volum: *Los síndichs de la vila de Morella, ço és, micer Pere Ram, micer Nicolau Figuerola, doctors en leys, per si e per tots los que adherir hi volran, dien que·ls plau la nominació o elecció dels quatre electors de present fahedora o que·s fa de present per a elegir examinadors de greuges, ço és, dos per les viles que són del riu de València ensús, e dos per les que són d'allí avall, ab aquesta modificació e condició, emperò e sens aquella, que·ls dits electors dels examinadors per les viles reals no puxen elegir dels missatgers o síndichs de qualsevol ciutat o vila real, si no hun síndich tant solament, e no pus, en altra manera dien que no y consenten, ans expressament hich protesten, disenten e contradien. Requirent-ne carta pública.* ¶ [40] Ratllat: *e au* (sic)

[*Col. B*]
Micer Nicholau Figuerola.
En Johan Çafàbregues.
En Jacme de Rocamora.

E feta la dita elecció dels propers dits examinadors, se n'anaren e tornaren a la dita capella de Sent Alifonso en la dita Seu, on eren los síndichs de la ciutat de València.

E essent aquí sens fer publicació alguna, se apartaren encontinent e se n'entraren en la[41] sagristia de la capella de Sent Alifonso[42] per axí mateix elegir[43] examinadors per los síndichs de la ciutat los següents:

En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Arnau Valleriola.
Micer Johan de Gallach.
En Johan Aguilar.
En Loís de Cruylles.
En Pere Andreu.
En Johan Marromà, síndichs de València.

||[12v] E stants en la dita sagristia de la dita capella per fer la elecció dels examinadors per lur part, etc. E haüds alguns rahonaments entre si, la major part d'aquells dixeren que persaveraven en la elecció d'examinadors per ells ja feta en lo dia de hir.

E exits defora la dita sagristia on eren los síndichs de les dites viles, fon requesta publicació per tots, axí de la ciutat de València com de les[44] dites ciutats e viles reals, dels examinadors elets per tots, los quals foren publicats per mi, dit notari e scrivà, en la forma següent:

Primo, micer Arnau Valleriola, per advocat.

[*Col. A*]
En Loís Bou.
En Berenguer Martí.

¶ [41] Ratllat: *capella*.
¶ [42] Ratllat: *per axí mateix e los.*
¶ [43] Ratllat: *síndichs per.*
¶ [44] Ratllat: *dites viles.*

En Manuel Suau.
Micer P(ere) de Falchs.
En Johan Aguilar.
Micer Johan de Gallach.

[*Col. B*]
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.
En Gil Navarro.
Micer Nicholau Figuerola.
En Jacme de Rochamora.
E per advocat, en Felip d'Ampúries.

E feta la dita publicació dels dits exami-||[12v]-nadors, sens salari algú, si los \dels/ altres braços non han, acceptaren lo càrrech de la dita examinació, els donaren poder d'examinar los greuges offeridors per la dita cort al senyor rey, ensemps ab los del dit senyor e dels altres braços, segons és acostumat, etc.

E tantost e aqui mateix, los dits micer P(ere) Ram e micer Nicholau Figuerola dixeren que protestaven e no consentien en la dita elecció, com n'i hagués dos per la universitat de Xàtiva, e per Morella e les altres universitats no sinó hun, etc. *Dare dictum in scriptis, etc.*

E lo dit honorable micer Arnau Valleriola dix que perseverava en los protests ja per ell fets per la dita elecció en lo dia de hir.

Presents testimonis foren a les dites coses en Gabriel Viver[45] e ||[13r] en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats de València.[46]

Oferiment del rei de la nòmina d'examinadors i advocat

1437, abril 24. Seu de València.
Els tres braços del regne ofereixen al rei Joan de Navarra la seua nòmina d'examinadors de greuges i advocat.

Die[47] *mercurii intitulatam*[48] *vicesima quarta aprilis anno millesimo .CCCC°XXXVII°.*, stant lo senyor asseyt[49] *pro tribunali* on ha acostumat seure per la celebració de les corts

¶ [45] Ratllat: *verguer.* ¶ [46] Ratllat: *Die mercurii .XXIII. ap.* El text ratllat es troba en la línia següent, com a títol. ¶ [47] Al marge esquerre: *examinadors.* ¶ [48] Ratllat: *.XV.* ¶ [49] Ratllat: *en.*

en la Seu de la dita ciutat. E presents tots los tres braços allí ajustats, publicà per examinadors per sa part, dels greuges offeridors a sa senyoria, los següents:

(*En blanc*)

E los tres staments, \cascun per si/, li offeriren los examinadors e apuntadors dels dits greuges, los següents:

Per la Ecclésia

Bisbe de València, e en sa absència, lo vicari general micer Francesch Çabater.
Mestre de Montesa, e en sa absència son procurador frare Johan Despejo, comanador d'Onda. ||[13v]
Abbat de Valldigna.
En Pere Vives, prevere, procurador del bisbe de Tortosa.
Micer Johan Gascó, síndich del Capítol de València.
En Guillem Prats, prevere, procurador de l'abat de Benifaçà.
Frare Francesch Guarner, procurador de l'abat de Sent Bernat.
Frare Hugo de Cervelló, comanador del Castell de Castells.
Frare Pere de Vilafrancha, procurador del comanador de Montalbà.
Frare March de Penyafel, lochtinent e procurador del majoral de Quart.
Frare Bernat Guda, procurador del comanador de Torrent.
En Jacme Bellido, \prevere/, procurador del prior de Valldechrist.

Per lo braç militar

En Ladró de Vilanova.
Mossén Loís d'Abella.
Mossén Galceran Castellà.
Mossén Francesch Maça.
Mossén Carroç.
Mossén Felip Boÿl. ||[14r]
Mossén Pere Fabra.
Mossén Gracià de Montosiu.
Mossén Anthoni de Castellví.
Mossén Jacme Romeu, menor.
En Johan de Montpalau.
Mossén Galceran de Vilarig.

Per lo braç real

En Loís Bou.
En Berenguer Martí.

En Manuel Suau.
Micer P(ere) de Falchs.
En Johan Aguilar.
Micer Johan de Gallach.
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.
En Gil Navarro.
Micer Nicholau Figuerola.
En Johan Çafàbregues.
En Jacme de Rocamora.

Petició d'un préstec per part del rei i pròrroga

1437, maig 2. Seu de València.

El rei Joan de Navarra demana al braços del regne un préstec de 4.000 o 5.000 florins per a armar tres galeres.

||[14v] *Deinde vero die iovis secunda mensis madii, anno a Nativitate Domini Millesimo .CCCC°XXXVII°., post prandum,* sient lo molt alt senyor rey de Navarra en la cadira en la Seu de la ciutat de València, on celebra a present les corts als tres braços, ecclesiàstich, militar e real, e essent allí ajustats los dits tres braços, lo dit senyor proposà a aquells algunes coses, les quals, enaprés, feu legir[50] a·n Jacme Beneyto, en una ceda del tenor següent:

Bona gent,[51] de la senyora reyna havem reebuda una letra per la qual nos scriu que en les parts de Proença e de Jènova se armen algunes galees e fustes per donar destorbes als fets que lo senyor rey té entre mans. E per que aquelles fàcilment porien redundar en desservey del dit senyor rey, la dita senyora reyna desenpatxa cuytadament tres galees, pregant-nos que donàssem orde que dues galees que·s troben de present en aquestes mars, la una de mossén Francesch Gilabert de Centelles e l'altra de mossén Martí Pardo, desempatxassem prestament, per ço que, ensemps ab les dites tres galees, puxen anar en servey del dit senyor rey e socórrer-lo en ses necessitats. E com per expedició d'aquelles hajam necessaris .IIII. o .V^{M}. florins, los quals a present no havem, e tota dilació en aquest cas sia perillosa, per ço, vos pregam que per servey del dit senyor rey e amor nostra, vosaltres nos vullats prestar

¶ [50] Ratllat: *e donar.*
¶ [51] En document a part, cosit al volum, trobem una còpia d'aquest mateix document.

los dits quatre o cinch mília florins, offerint-nos de tornar e restituir aquells del donatiu faedor al dit senyor rey en la present cort, o de sos béns propris, o de béns propris nostres.

||[15r] E lesta la dita ceda e o proposició[52] per lo dit scrivà, lo bisbe de València se levà e respòs tals o semblants paraules:

«Senyor molt excel·lent, la cord, hoyda la proposició per vostra senyoria a aquella feta, haurà son acord e tornarà a vostra senyoria resposta.»

1437, maig 8. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga les Corts al 22 de maig.

||[15v] *Die mercurii .VIII[a]. madii, \anno predicto/*, sient lo dit senyor en la cadira on ha acostumat seure celebrant les corts, e congregada la dita cort, ço és, los tres braços, prorogà e donà dilació a posar los greuges jatsia ne hagués ja fetes dues prorogacions, una de .X. dies, altra de cinch, per a d'ací[53] \al primer dia no feriat aprés la festa/ de Cinquagèsima primervinent, que comptarà hom .XXII. del present mes de maig.

E feta la dita prorogació, lo senyor bisbe, per tots los tres braços, donà una ceda continent dissentiment a la dita prorogació, etc.

Elecció de síndic per a tractar el préstec amb la resta de braços i nova pròrroga

1437, maig 11. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Nomenament de Joan Marromà com a síndic del braç reial per a decidir junt amb els síndics dels braços eclesiàstic i militar sobre el préstec de 4.000 florins sol·licitat pel rei Joan de Navarra.

Die sabbati[54] *.XI[a]. mensis madii, anno Domini .M[o]CCCC[o]XXXVII[o].*
En Loís Bou.
En Berenguer Martí.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Johan de Gallach.
Micer Arnau Valleriola.

¶ [52] Ratllat: *proposició*.
¶ [53] Ratllat: *a la vespra*.
¶ [54] Ratllat: *veneri*.

En Pere Andreu.
En Luís Granullers.
En Luís Cruïlles.
En Johan d'Aguilar.
En Johan Marromà, síndichs de València.

||[16r]
Micer Luís Tallada.
Micer Johan de Gallach, síndichs de Xàtiva.
En Gil Navarro, síndich de Segorb.
Micer P(ere) Ram.
Micer Nicholau Figuerola, síndichs de Morella.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, síndichs d'Alzira.
En Jacme de Roquamora, síndich d'Oriola.
En Felip d'Ampúries, síndich d'Alacant.
En Guillem Agramunt.
En Lorenç Miquel, síndichs de Castelló.
En P(ere) Ferrando, síndich de Borriana.
En Guillem Ocelló, síndich de Vilarreal.
En Jerònim Fenollar.
En Johan Capdevila, síndichs de Sexona e de Penàguila.
En P(ere) Climent, síndich de Paníscola.
En Rodrigo Stheve, síndich d'Alpont, Ademuç, Castllfabib.
En Johan Casanova, síndich d'Ontinyén.
En Genís Cerdà, síndich de Bocayrén.
En Pasqual Vanyon, síndich del Capdet.
En Jacme Gaçol, síndich de Líria.
En Pere Puig, síndich de Corbera.
N'Arnau Bellot, síndich de Biar.
En Bernat Caix, síndich de Cullera.
En Jacme Navarro, síndich d'Alcoy.

||[16v] Estants tots los damunt dits ajuntats, congregats en la Seu de València, ço és, en la capella de Sent Alifonso, concordantment elegiren \e nomenaren/ síndich \per lo braç real/ l'onorable e discret en Johan Marromà, notari,[55] present,[56] en-

¶ [55] Ratllat: *a carre*.
¶ [56] Ratllat: *a carregar*.

semps ab los altres síndichs elets, \elegidors o nomenadors/ per los braços ecclesiàstich e militar,[57] sobre lo fet dels quatre mília florins que lo senyor rey de Navarra ha amprada la cort que li prestassen per subvenir del senyor rey, segons en la proposició que lo dit senyor los feu és larch contengut.

Testimonis: lo discret n'Anthoni Miquel, notari, e en Domingo Valero, verguer dels honorables jurats. E de l'assentiment prestat en la dita nòmina per los honorables en Pere Andreu e en Loís Granullers, qui·l prestaren a .XVI. de maig, són testimonis los proper dits. E de l'assentiment prestat per los honorables en Loís Bou e en Manuel Suau a .XVII. de maig, són testimonis en Francesch Cases, scriptor, e en Domingo Valero, verguer.

1437, maig 22. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga les corts al 25 de maig.

Die mercurii .XXII^a^. madii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, lo molt alt senyor rey, sient en la cadira *in solio suo*, on ha acostumat seure per celebrar la present cort, prorogà e feu assignació a posar greuges a tots los tres braços a dissapte primervinent, per tot dia que·s comptarà .XXV. del present mes de maig. La cort protestà, etc.

1437, maig 25. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga les corts al 28 de maig.

||[17r] *Die sabbati .XXV^a^. mensis madii anno .M^o^CCCC^o^XXXVII^o^.* lo molt alt senyor rey de Navarra, *sedente pro tribunali in solio suo*, on ha acostumat seure per celebrar les presents corts, prorogà e feu assignació a tots los tres braços allí presents a posar greuges a dimarts primervinent que·s comptarà .XXVIII. del dit e present mes de maig. La cort protestà, etc.

1437, maig 28. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga les corts al 31 de maig.

Consequenter vero die martii .XXVIII^a^. predictorum mensis et anni, lo senyor rey de Navarra, *sedente pro tribunali fine in solio suo*, on acostuma celebrar les presents corts, prorogà e feu asignació a tots los tres braços allí presents, a posar greuges, *ad ultimam diem presenti mensis, etc.* La cort protestà, etc.

¶ [57] Ratllat: *los quatre mília florins valents.*

1437, maig 31. Seu de València.
El rei Joan de Navarra prorroga les corts a l'1 de juny.

Post vero die veneris .XXXI^a^. madii anno predicto, lo molt alt senyor rey ||[17v] de Navarra, lochtinent general, *sedente pro tribunali sive in solio suo*, on ha acostumat seure per celebrar les presents corts, prorogà e feu assignació a tots los tres braços allí presents a posar greuges al primer dia de juny. La cort protestà, etc. *Ut in aliis.*

Presentació de greuges

1437, juny 1. Seu de València.
Presentació de greuges dels braços eclesiàstic i reial.

Posterea vero die sabbati currente duodecima hora diei, éssent lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, asseyt en la cadira real on acostuma seure celebrant les presents corts, li foren offerts los greuges dels braços de la Ecclésia e real, los quals reebé e acceptà offerint-se provehir-los per justícia.

Consequenter vero die sabbati prima mensis iunii, sedente illustrissimo domino rege in solio suo, on acostuma seure celebrant les present corts, per lo senyor bisbe de València li foren offerts los greuges del braç de la Ecclésia e real, los quals acceptà, etc.

Carta al rei sobre el cas de Sogorb

1437, juny 14. València.
Reunió del braç reial. Acorden enviar una carta al rei Alfons en relació amb els rumors d'alienació de la ciutat de Sogorb en favor de l'infant Enric.

||[18r] *Ulterius vero die veneris intitulatam quartadecima predictorum mensis et anni*, com se digués e fos fama que lo senyor rey hagués alienat o transportat la ciutat de Sogorb al ínclit infant don Enrich, a instància e requisició de l'honorable en Gil Navarro, síndich de la dita ciutat, lo braç de les ciutats e viles reals congregat en la ciutat de València per les corts que a present se celebren per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, provehí e delliberà ésser tramesa al dit molt alt senyor rey, resident en lo realme de Nàpols, la letra infrasegüent:

«Molt excel·lent
rey e senyor,

No hixen jamés (*en blanc*)

||[18v] (*en blanc*)
||[19r] (*en blanc*)
||[19v] (*en blanc*)
||[20r] (*en blanc*)
||[20v] (*en blanc*)

Carta al consell de Castelló sobre l'absència del seu síndic

1437, juliol 2. Seu de València.
Reunió del braç reial. Acorden enviar una carta al consell de Castelló en relació amb l'absència de Guillem d'Agramunt, síndic d'aquesta vila.

||[21r] *Posthec vero die martii intitulatam secundam mensis iulii, anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°.*, com lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, per alguns affers occorents en les presents corts concernents gran necessitat del molt alt senyor rey, hagués demanat los síndichs de les ciutats e viles reals del regne *ex fallis* en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló, lo[58] braç real provehí e manà ésser tramesa als honorables los justícia, jurats e consell de la vila de Castelló la letra infra següent:

«Als molt honorables los justícia, jurats e consell de la vila de Castelló.

Senyors molt honorables, per aquexa vila era stat tramés per síndich per entrevenir en les corts, qui a present se celebren ací per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, en Guillem Agramunt, lo qual en lo dit nom de síndich ha fet part per la dita vila en tots los actes que s'i són fets. E par se'n \sia/[59] anat, e aprés sa partida, és stat demanat ||[21v] algunes vegades per lo dit senyor per affers molt àrduus e necessaris. Per què us pregam que, encontinent, vista la present, trametats lo dit en Guillem Agramunt, o altre síndich, com la triga sia massa gran perill, en açò no haje falla. E haja-us la Sancta Trinitat en sa custòdia. Scrit en València, a .II. de joliol de l'any .MCCCCXXXVII.

Lo braç real congregat
a present en la ciutat de València
apperellat a vostres plaers.»

¶ [58] Ratllat: *dit*.
¶ [59] Ratllat: *és*.

Elecció de tractadors

1437, juliol 5. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. Acorden enviar Domingo Valero, verguer dels jurats de València, a cridar alguns síndics absents, per tal de procedir a l'elecció de tractadors del braç. Elegeixen tractadors, amb la protesta dels síndics de Sogorb.

Ulterius vero die veneris intitulatam quinta mensis iulii, anno a Nativitate Domini .Mº CCCCº XXXVIIº. lo braç[60] de les ciutats e viles reals del dit regne de València, congregats en la Seu de la dita ciutat, ço és, en la capella[61] apellada de Sent Alifonso e de Sent Miquel, e veents que alguns síndichs hi fallien, trameteren en Domingo Valero, verguer dels honorables jurats, a demanar alguns dels dits síndichs que y ||[22r] fallien. E anat a les cases d'en Johan Aguilar, d'en Loís Granullers e de micer P(ere) de Fachs, d'en Pere Andreu e d'en Loís Bou, síndichs de la ciutat, e en Johan Aguilar, síndich o substitut d'algunes viles, e en Johan Martínez, síndich de Cullera. E tornat lo verguer feu relació a mi, dit notari e scrivà, que li era stat dit a les cases dels[62] dits en Johan Aguilar, de micer P(ere) de Falchs e d'en Loís de Cruylles que eren malats, e que no y podien venir en alguna manera. Que a les cases d'en Pere Andreu e d'en Loís Bou, que eren fora la dita ciutat. E que era anat cercar lo dit en Johan Martínez, e no l'havia pogut trobar. Les quals coses manaren ésser redigides en scrits.

E haüda la damunt dita relació, volent proceir a fer elecció de tractadors, los síndichs de la ciutat de València qui·s trobaren en la dita capella, jatsia[63] sien la major part, se apartaren en la scristia de la dita capella, següents: ||[22v]

Micer Johan Mercader.
En Loís de Cruylles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer Arnau Valleriola.
En Berenguer Martí.
Micer Johan de Gallach, la major part dels síndichs de València.

E stants axí tots los damunt dits síndichs congregats en la dita sacristia, haüd algun rahonament entre si de la elecció per ells fahedora de tractadors per a les presents corts, concordantment e delliberada, elegiren en tractadors per part de la ciutat de València los següents:

¶ [60] Ratllat: *real*. ¶ [61] Ratllat: *de*.
¶ [62] Ratllat: *d'en*. ¶ [63] Ratllat: *la ma*.

Micer Johan Mercader.[64]
En Loís de Cruylles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs. ||[23r]
Micer Arnau Valleriola.
En Berenguer Martí.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Bou.
En Loís de Granollés.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà.

E feta la damunt dita elecció dels damunt dits tractadors, los quals ensemps ab los que lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, e los altres braços, ço és, ecclesiàstich e militar elegiran, en tractar de la subvenció o donatiu, o altres affers de les presents corts fahedors al molt alt senyor rey, sens poder emperò algú sinó a refferir axí al consell general de la ciutat com al[65] dit braç real. Declarat emperò que per ço com no han elet lo dit honorable en Pere Andreu, lur consíndich, si finyt algú de les present corts exirà, lo qual s'esguarde, als dits tractadors ne hajen ||[23v] a fer tretze parts, de les quals la una sia[66] e haja haver lo dit honorable en Pere Andreu.

E feta la damunt dita elecció, se congregaren e s'ajustaren los síndichs de les ciutats de Xàtiva e de Segorb e de les[67] universitats e viles reals en la dita capella de Sent Alifonso e Sent Miquel, següents:

Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, síndichs de Xàtiva.
En Gil Navarro.
En Miquel Just, síndichs de Segorb.
Micer P(ere) Ram.
Micer Nicholau Figuerola, síndichs de Morella.
En Luch Martorell.
En Johan Çafàbrega, síndich de la vila d'Algezira.
En Jacme de Rocamora, síndich d'Oriola.
En Johan d'Olit, síndich de Borriana.
||[24r] En Felip d'Ampúries, síndich d'Alacant.

¶ [64] Al marge esquerre: *tractadors per la ciutat*. ¶ [65] Ratllat: *dit*.
¶ [66] Ratllat: *del dit*. ¶ [67] Ratllat: *viles*.

En Guillem Ocelló, síndichs de Vila-real e substituït de Castelló.
En Johan Casanova, síndich d'Ontinyén.
En Jacme Gaçol, de Líria.
En P(ere) Climent, síndich de Paníscola.
En Pere Puig, síndich de Corbera.
En Jacme Navarro.
En Johan Margarit, síndichs d'Alcoy.
En Johan Capdevila, síndich de Penàguila.
En Gerònim Fenollar, síndich de Sexona.

E stants axí tots los damunt dits síndichs, congregats en la dita capella,[68] volents proceir a elecció de tractadors[69] segons los síndichs de la ciutat de València havien fet, haüds alguns rahonaments entre si, foren d'acord que los síndichs de les universitats de València envers Oriola, elegiren dos electors, e los síndichs de les universitats de València ||[24v] vers Morella elegissen altres dos electors. Enaxí que los dos vers Oriola elegissen sis tractadors dels síndichs de les universitats vers Morella. E los dos electors[70] vers Morella elegissen sis tractadors dels síndichs de les universitats vers Oriola. E axí fon fet que encontinent, foren elets los electors següents, és saber, los vers Oriola:

Micer Johan de Gallach.
En Felip d'Ampúries.

E los vers[71] la part de Morella:
Micer Nicholau Figuerola.
En Guillem Ocelló.

E feta la dita elecció dels dits electors, encontinent, aquells se n'hixqueren de la dita capella, e s'apartaren cascuns electors a sa part per concordar de la[72] elecció de tractadors. E convocat mi,[73] ||[25r] dit notari e scrivà, per los dos electors vers Morella, nomenaren e a mi scriure manaren los tractadors per ells elets vers la part d'Oriola, los següents:

Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.

¶ [68] Ratllat: *haüd algun rahonament*.
¶ [69] Ratllat: *haüds alguns rahonaments entre si*.
¶ [70] Ratllat: *de València envers Morella de les.*
¶ [71] Ratllat: *Morella*. ¶ [72] Ratllat: *dita*. ¶ [73] Ratllat: *Johan*.

En Luch Martorell.
En Jacme Rocamora.
En Felip d'Ampúries.
En Johan Casanova.

E axí mateix, encontinent, feta la proper dita nominació e elecció, convocaren mi, dit e dejús scrit notari e scrivà, los \dos/ electors vers Oriola, nomenaren e a mi scriure manaren los tractadors per ells elects vers la part de Morella, los següents:

Micer P(ere) Ram.
Micer Nicholau Figuerola.
En P(ere) Ferrando.
En Guillem Agramunt.
En Guillem Ocelló.
En Jacme Gaçol.

||[25v] E fetes \totes/ les damunt dites eleccións en la forma dessús recitada se'n tornaren tots, així los de la ciutat de València com de les altres ciutats e viles reals en la dita capella, e aquí congregats e aseyts en los banchs en la forma acostumada, manaren a mi, dit e dejús scrit norati e scrivà, presents los testimonis dejús scrits, publicar la elecció per ells feta de tractadors, així de la ciutat de València com de les altres ciutats e viles reals, segons se segueixen:

Micer Johan Mercader.[74]
En Loís de Cruylles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Arnau Valleriola.
En Berenguer Martí.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Bou. ||[26r]
En Loís Granollés.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà.
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, menor.

¶ [74] Al marge esquerre: *tractadors*.

Micer P(ere) Ram.
Micer Nicholau Figuerola.
En Luch Martorell.
En Pere Ferrando.
En Guillem Agramunt.
En Jacme Rocamora.
En Felip d'Ampúries.
En Guillem Ocelló.
En Jacme Gaçol.
En Johan Casanova.

E feta la damunt dita publicació en la forma dessús expressada, dixeren que lo[75] poder qui a aquells[76] donava lo dit braç era solament a refferir al dit braç e ||[26v] no pus, com no \sia/[77] ne és lur intenció hajen poder de cloure ne finir res, sinó a refferir al dit braç.

E fetes les dites coses, los honorables en Gil Navarro e en Miquel Just, síndichs de la ciutat de Sogorb, dixeren que no consentien en la damunt dita elecció.

Present testimonis foren a les dites coses appellats lo discret mossén Johan Company, prevere, en Johan Amalrich, specier, e en Francesch Pueo (sic), mercader, ciutadans de València.

Presentació al rei de la nòmina de tractadors

1437, juliol 8. Seu de València.
Presentació davant el rei Joan de Navarra dels tractadors de cada braç del regne.

Die lune intitulata octava mensis iulii, anno a Nativitate Domini Millessimo .CCCC°XXXVII°. stant lo senyor rey \de Navarra, lochtinent general/, asseyt *pro tribunali*, on acostuma seure per la celebració de les corts en la Seu de la ciutat de València, e congregats allí tots los tres braços, ecclesiàstich, militar ||[27r] e real, offeriren a sa senyoria los tractadors infrasegüents:

Pro brachio Ecclesie

Lo bisbe de València, e en sa absència, micer Francesch Çabater, vicari general.
Lo maestre de Montesa, e en sa absència frare Johan Despejo, comanador d'Onda.

¶ [75] Ratllat: *podd.*
¶ [76] Ratllat: *donaven.*
¶ [77] Ratllat: *fos lur.*

Mossén Pere Vives, procurador del bisbe de Tortosa.[78]
Lo abbat de Valldigna.
Micer Johan Gascó, per lo Capítol de la Seu de València.
Mossén Guillem Prats, procurador de l'abat de Benifaçà.
Frare Francesch Guarner, procurador de l'abat de Sent Bernat.
Frare Bernat Blay, procurador del mestre general de la Mercé.
Frare March de Flores, procurador del majoral de Quart.
Frare Bernat Guda, prior de Sent Jordi, procurador del comanador de Torrent.
Frare Pere de Vilafranqua, comanador d'Ares, procurador substituït del comanador de Montalbà.
Frare Huc de Cervelló, comanador de Castell de Castells, per l'orde de Calatrava.
Mossén Jacme Bellido, procurador del prior de Valldechrist.

||[27v] *Pro brachio militari*

Nobles:
Lo vezcomte de Vilanova.
Mossén Berenguer de Vilaragut.
Mossén P(ere) Centelles.
Mossén Galvany de Villena.
Don Jacme d'Aragó.
Mossén Joffre de Thous.[79]
Mossén Aymerich Centelles.
En Francesch de Vilanova.
Mossén Perot Pardo.
Mossén Loís de Calatayú.
Mossén Manuel Díez.

Cavallers:
Mossén Johan de Castellví.
Mossén Johan Fabra.
Mossén Francesch Sarçola.
Mossén Bernat Johan.
Mossén Johan de Borja.
Mossén Francesch Vives.
Mossén Johan de Vallterra. ||[28r]
Mossén Crespí Valldaura.

¶ [78] Ratllat: *València*.
¶ [79] Ratllat: *Blanes*.

Mossén Jacme Joffre.
En Guillem Maschó.
Mossén Galceran de Montsoriu.
Mossén Jacme Romeu.

Pro brachio regali

Micer Johan Mercader.
En Loís de Cruylles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer P(ere) de Falchs.
Micer Arnau Valleriola.
En Berenguer Martí.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Bou.
En Loís Granollés.
En Johan Aguilar.
En Johan Marromà.
Micer Loís Tallada. ||[28v]
Micer Johan de Gallach, menor.
Micer P(ere) Ram.
Micer Nicholau Figuerola.
En Luch Martorell.
En Pere Ferrando.
En Guillem Agramunt.
En Jacme Rocamora.
En Felip d'Ampúries.
En Guillem Ocelló.
En Jacme[80] Gaçol.
En Johan Casanova.

E offerts los damunt dits tractadors per los dits tres braços e publicats, lo dit senyor lochtinent general manà a son secretari publicar los qui per sa senyoria eren stats elets, e són los següents:

||[29r] (en blanc)

¶ [80] Ratllat: *Guillem*.

Assumpte de la venda de Sogorb a l'infant Enric

Carta de la vila de Sogorb al braç reial i resposta

1437, juliol 17. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Quatre missatgers de la vila de Sogorb fan lectura d'una carta dirigida pel consell de la ciutat al braç reial, en relació amb l'alienació d'aquesta ciutat en favor de l'infant Enric.

||[29v] *Die mercurii hora completorii seu quasi, intitulatam .XVII[a]. mensis iulii, anno a Nativitate Domini millessimo .CCCC[o]XXXVII[o].*, los honorables mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de a Seu[81] de la ciutat de Sogorb, en Johan de Sadorní, en Miquel Just, missatgers de la dita ciutat, e Galip Alostet, moro e alamí de la moreria de la dita ciutat vengueren al braç de les ciutats e viles reals congregat en la Seu de València, ço és, en la capella de Sent Miquel e Sent Aliffonso, al qual per aquells fon presentada una letra closa e segellada ab dos segells, la superscripció de la qual és del tenor següent: «Als molt honorabls e molt savis senyors los representants lo braç real en les corts qui·s celebren en la ciutat de València». E uberta la dita letra, fon atrobada de la continència subsegüent:

«Molt honorables e savis senyors, deguda recomendació precedent per fets e negocis molt àrduus toquents gran interés de aquesta ciutat, trametem en aquexa ciutat per missatgers nostres los honorables mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de la Seu de aquesta ciutat, en Johan de Sadorní e en Miquel Just, conciutadans nostres, dels dits negocis largament informats, per què us pregam molt affectuosament que als dits e rahonaments de aquells e a tot ço e quant aquells de part ||[30r] nostra a vostres molt honorables savieses diran, splicaran e rahonaran, donets plenera fe e creença, axí com si nosaltres personalment vos ho déhiem, splicàvem e rahonàvem, havent aquells e aquesta ciutat per singularment recomanats, la individita Trinitat conserve les vostres molt honorables persones per lonch temps a son servey. Scrivint-nos tot ço que us sia plasent. Scrita en Segorb a .XV. diez de joliol, any .MCCCCXXXVII.

A vostra honor e servir prests los capítol, justícia e jurats e consell de la real ciutat de Sogorb.»

E lesta la damunt dita letra per lo damunt dis honorable mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de la Seu de Sogorb, explicà sa creença estretament.

¶ [81] Ratllat: *d'aquesta*.

E explicada la dita crença liurà a mi, Johan de Sentfeliu, notari e scrivà lur, una sciptura del tenor següent, requirent ésser lesta al dit braç:

«Anno a Nativitate Domini millessimo .CCCC°XXXVII°., die videlicet mercurii hora completorii, seu quasi, intitulatam .XVII^a^. mensis iulii. Constituïts personalment los honorables mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de la Seu de Sogorb, en Johan de Sadorní, en Miquel Just, missatgers d'aquella e Gaip Alostret, moro e alamí de la moreria de la dita ciutat davant lo braç real justat e congregat en la Seu de la ciutat de València ||[30v] ço és, en la capella de Sent Miquel e de Sent Aliffonso. E convocat mi, Joan de Sentfeliu, notari, e los testimonis dejús scrits, legir e publicar requerí a aquell la scriptura infrasegüent:

«Salva sempre en totes coses dites e dehidores la fidelitat real, molt honorables e molt savis senyors representants l'estament reyal en les corts que a present se celebren (*en blanc*).»

||[31r] *Anno a nativitate Domini millessimo .CCCC°XXXVII°., die videlicet mercurii hora completorii, seu quasi, intitulatam .XVII^a^. mensis iulii*. Constituits personalment los honorables mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de la Seu de Sogorb, en Johan de Sadorní, en Miquel Just, missatgers d'aquella e Gaip Alostret, moro e alamí de la moreria de la dita ciutat davant lo braç real justat e congregat en la Seu de la ciutat de València ||[31v] ço és, en la capella de Sent Miquel e de sent Aliffonso. E convocat mi, Joan de Sentfeliu, notari, e los testimonis dejús scrits, legir e publicar requerí a aquell la scriptura infrasegüent:

«Salva sempre en totes coses dites e dehidores la fidelitat real, molt honorables e molt savis senyors representants l'estament reyal en les corts que a present se celebren en la ciutat de València. Vengut a sabuderia dels justícia, jurats, consell e habitadors de la reyal ciutat de Sogorb que lo molt alt senyor rey, no informat de ço que devia, ab humil e subjecta reverència parlant del dit senyor, ne recordant-se del privilegi en e ab lo qual la predita ciutat és stada unida, incorporada a la molt alta corona d'Araguó, e de aquella feta inseparable e indivisible, hauria feta una que·s diu donació o concessió, o certa manera de transportació, al ínclit infant don Enrich, frare seu, de certes universitats e aljames constituhides dins regne de València, en la qual se diu ésser compreses los castell, ciutat e morería de Sogorb, ab lurs pertinències, per mantener e confermar la fidelitat en lo dit privilegi expressada. E que per via directa o indirecta, per alguna subtilitat de dret, *vel alias*, no pogués ésser presumit, congecturat ni dit la dita reyal ciutat de Sogorb, officials e habitadors de aquella haver prestada paciència en res que fos o pogués ésser vist contrari a la voluntat reyal en lo dit privilegi scrita, validada e roborada, ab jurament reyal la damunt dita ciutat de Sogorb tramés sos síndichs e missatgers a les ciutats

de València e de Xàtiva, e a les viles reyals del dit regne exhibuint-los a hull lo dit privilegi, notificant a aquelles la dita forma e, enaprés, exhortant e requerint-les que en tot cars, temps e loch volguessen donar e prestar a la dita reyal ciutat de Sogorb, officials e habitadors de aquella tota favor, sforç e ajuda e consell justificat en tal manera que la voluntat reyal en lo dit privilegi exprimida e ab jurament, segons dit és, roborada, fos mantenguda e virilment deffesa, segons que per lo dit reyal privilegi és dispost e ordenat, et senyaladament per la clàusula següent: *mandamus itaque per hanc eandem gubernatorii generali regnorum et terrorum nostrarum eisque vicegerenti in regno Valentie, et baiulo generali regni eisdem, necnon universis et singulis prelatis, richis hominibus, universitatibus nostris et successorum nostrorum, et aliis hominibus villarum et locorum ceterisque quibuslibet subditis nostris regni Valentie predicti, et etiam alienigetus quibuscumque et ad regnum predictum declinantibus undecumque de certa scientia, et expresse pro prima et secunda iussionibus, sub debito naturalitatis et sub fide et homagio et fidelitate quibus sunt et erunt nobis et successoribus nostris astricti quatenus alicui ordinationi seu mandato concessioni comissioni et provisioni in contractum permissorum factis seu fiendis per nos, seu quemvis succesorum nostrorum in regnis et terris nostris predictis aut oficiales nostros vel eorum seu per alias quascumque personas in nullo obediant, obtenient vel actendant oberiri obtemperari vel actendi permitant aliqua ratione. Ymo, eisdem resistant viriliter et pnitus contraditant et alias cartam huiusmodi nostra teneant firmiter et observent tenerisque et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione. Ymo adversus contratum* ||[31v] *attempantes insurgiant rigide et potente tanque contra inimicos nostros et perpetratores criminis lese magestatis regiisque diadematis et republice invasores*, per les quals dites ciutats e viles e o per los officials e consells de aquelles fon feta e donada als dits missatgers e síndichs aquella resposta que de naturals e fels vassalls de la reyal corona d'Araguó se podie e devie, pot e deu presumir, la qual dita fama s'és continuada e de present és haüda per vera, e per la qual rahó la dita reyal ciutat de Sogorb e o per son legíttim missatger e síndich, ab e de consell de les ciutats e viles reyals del dit regne o de lurs legíttims missatgers e síndichs, és stat posat e donat en greuge en les dites corts la dita que·s diu transportació, jatsia de aquella si alguna és la dita ciutat de Sogorb no ha haüda ne vista còpia alguna, ans tota hora ha ignorat e de present ignore lo tenor de aquella, del qual dit greuge no s'és feta ne mostrada fer aquella menció e instància que fer poguera e deguera hun tan notable braç o stament com és lo braç o stament reyal del dit regne, com sia hun dels principals greuges que en les dites corts sia stat donat e al qual e o a la provisió de aquell totes les altres ciutats e viles reyals deuen ab gran diligència attendre per molts massa evidents e notoris sguarts \als/ quals pensar e attendre diligentment e curosa fidelitat reyal deu a cascú constrényer. Per[82] la qual dita fidelitat servar, custodir e

¶ [82] Ratllat: *fermar*.

mantenir la dita reyal ciutat de Sogorb, officials, consell e habitadors de aquella e o Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer \de la/ dita real ciutat de Sogorb, en Johan de Sadorní e en Miquel Just \e en Alip Aloset, moro e alamí de la aljama del dit loch de la moreria de la dita ciutat/, missatgers de aquella elets per al present acte, stants e perseverants en tot ço e quant així de paraula com per scrit és stat fins en la present jornada per part de la dita ciutat notificat, exhibuhit, instat, request e protestat a les dites ciutats e viles reyals e o als representants aquelles en les dites corts, e volents dir, requerre e fer tot ço e quant per conservació e observació de la voluntat reyal en lo dit privilegi exprimida, degen e sien tenguts dir, requerre e fer ab tota e tanta instància quanta poden e deuen e fer són tenguts per conservació de lur fidelitat, requerren vostres molt honorables savieses que, ab contínua diligència, procurant la augmentació del reyal patrimoni e avorrint la dominució de aquell, entenguats e entendre vullats e dejats en fer provehir lo dit greuge e que tro aquell sia justificadament provehit no entenguats ne entendre vullats en actes alguns que sàpien ne saber puxen a continuació dels actes de les dites corts, com així·s puxa e deja fer per justícia. En altra manera, dien que no y consenten ne consentir entenen, tàcitament ni expressa, ans protesten de tots los drets de la dita ciutat, los quals a aquella e a tots sos habitadors romanguen salvus *e il·leses en* ||[32r] totes coses e per totes requirent de *premissis ómnibus carta publica*.

Et jatsia en dies passats al dit stament e o braç real sia stada feta exhibició del damunt narrat privilegi, a superhabundant cautela e que per ço que vostres molt honorables savieses hajen causa de saber e sentir la continència de aquella, fan-vos-ne de present prompta exhibició e tradició, requirent-ne carta pública, *ut suppra*.

E lesta e publicada la damunt dita scriptura, encontinent, los dits missatgers faheren del privilegi damunt recitat fe en hun qüern de paper.

E feta fe del dit privilegi de fet, l'honorable micer Johan Mercader, doctor en leys e jurat de la ciutat de València, e hun dels síndichs d'aquella, en veu de tot lo braç, respòs que lo braç qui era allí ajustat de les ciutats e viles reals hi delliberaria e·ls ne retrien resposta.

De les quals coses e sengles dessús dites los dits missatgers requeriren mi, dit e dejús scrit notari, ésser-los feta carta pública, una e moltes e tantes com haver ne volran per conservació del dret de sos principals e per haver d'aquelles memòria en esdevenidor.

Presents testimonis foren a les dites coses los discrets mossén Johan Apparici, prevere, benefficiat en la Seu de València, e en Ciprés Sanç, notari, ciutadà de la dita ciutat.

||[32v] (*en blanc*)

1437, juliol 18. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. Resposta a la carta del consell de la ciutat de Sogorb sobre la alienació de la ciutat en favor de l'infant Enric.

||[33r] *Consequenter vero die iovis hora tertiarum seu quasi, intitulata .XVIII[a]. mensis iulii, anno predicto a Nativitate Domini .M[o]CCCC[o]XXXVII[o].*, lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València congregat en la Seu de la dita ciutat, ço és, en la capella de Sent Miquel e de Sent Alifonso, e absent la part altra, donà e liurà resposta a mi, dit e dejús scrit notari, a la damunt dita scriptura, la scriptura infrasegüent:

«Responent a una scriptura, intimació e requesta per vosaltres molt honorables mossén Berthomeu Dezpont, canonge e tresorer de la Seu de Sogorb, en Johan de Sadorní, en Miquel Just, missatgers de la ciutat de Sogorb, e Galip Alostret, moro e alamí de la morería de la dita ciutat, posada dimecres a .XVII. del present mes de joliol al braç de les ciutats e viles reals congregat en les corts qui de present se celebren per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, lo dit braç no consentint, ans expressament dissentint en tot ço e quant la dita scriptura sia vista fer contra lo dit braç e béns d'aquell e singulars d'aquell, diu que lo greuge mencionat en la dita scriptura és stat acceptat e posat per lo dit braç, e per son poder lo dit braç enten e vol entendre en la prossecució e justícia d'aquell tant com lo dit braç puxa, conformant-se ab lo privilegi al·legat en la dita scriptura del qual pren fundament lo dit greuge, e així és prest *suis loco e casu* de metre-u en execució quant será cas que·l dit greuge se haja a parlar com entre los greuges del dit braç sia donat cert orde, lo qual no·s pot permetre. E açò diu e respon lo dit braç a la damunt dita scriptura. *Salva Semper fidelitate regia,* reque-||[33v]-rint la present resposta ésser continuada al peu de la dita scriptura, enaxí que de la una sens l'altra non sia liurat trellat. Requerint, *de premisis*, carta pública.

Presents testimonis foren a les dites coses en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats de la ciutat de València.

||[34r] (*en blanc*)

||[34v] (*en blanc*)

||[35r] *Die sabbati .XX[a]. iulii, anno Domini .M[o]CCCC[o]XXXVII[o].* [83]

Pateat universis que nos, Iohannes Mercaderii, legum doctor, menor dierum, Ludovicus de Cruylles, Manuel Suau, Nicholaus Valldaura, Ludovicus Bou, Ludovicus Granolles, Berengarius Marti, Arnaldus Valleriola, Iohannes de Gallach, legum doctor, Ihonannes Aguiolar, et

¶ [83] Al marge superior: *Sindicat fet per lo braç real per rahó dels .D. florins que toquen a la part d'aquell per los .M. florins que·s deuen haver per tots los tres braços per haver la galea de mossén Francesc Gilabert per manament del rey en Nàpols.*

Iohannes Marroma, sindici civitate Valentie, Ludovicus Tallada et Iohannes de Gallach, minor dierum, legum doctores, sindici civitate Xative, Egidius Navarro, sindicus civitate Sugurbii, Petrus Ram et Nicholaus Figuerola, legum doctores, sindici ville Morelle, Luchas Martorell, sindicis ville Algezire, Iacobus Rocamora, sindicus ville Oriole, Guillermus Agramunt, sindicus ville Paniscole, Dionisius d'Olit et Petrus Ferrando, sindici ville Borriane, Guillermus Ocello, sindicus Ville regalis, Filippus d'Ampuries, sindicus ville de Alacant, Iacobus Gaçol, sindicus ville Lirie, iohannes Casanova, sindicus ville d'Ontinyén, Genisius Cerda, sindicus ville de Bocayren, Ihoannes Martinez, notarius, sindicus ville Cullarie, Geronimus Fenollar, sindicus ville Sexone, Ihoannes Capdevila, sindicus ville de Penaguila, Petrus Puig, sindicus ville Corbarie, Rodericus Stheve, sindicus villarum Alponte Ademuç e Castrifabibi, et Paschasius Vanyon, sindicus ville del Capdet. Attendentes in generalus curia que pro presenti celebratur in civitate Valentie pro illustrissimi dominum regem Navrre, locumtenens generalem serenissimi domini regis, incolis regni Valentie,[84] *promisisse mutuari eindem domino regi, locumtenento \quatuor mille florenos valentes .XXXXIIII*^{M}*. solidi monete reali Valentie pro expeditionem galearum nobili* ||[35v] *Francisci Gilabert de Scintillis et Martini Pardo de la Casta, quas \transmittere volebat/ simul cum \illis/ quas serenissima dompna regina*[85] *transmittebat*[86] *\serenissimo domino regi/ in partibus Neapolis residenti*[87] *pro bono*[88] *tam sive persone quam regnorum et terrarum suarum utilitate. Quos dictos quatuor mille florenos illustrissimus dominis rex Navarre, locumtenens, qui super in computum pecuniarum que*[89] *\dabunt seu tradent ac/ serenissimo domino regi*[90] *in presenti curia accepte promisit et tunc, videns illustrisimus dominus rex, locumtenenti predicti, quod galea de nobilis Martini Pardo de la Casta non est in \eius/ posse nec eam habere potest iusi solum galeam dicti nibilis Francisci Gilabert, peciit dicte curie quod, de dictis quatuor mille florenis mutuarent sibi mille floreni \in modo predictis/, cum quibus propie dictam galeam possit expedire et dicto srenissimo domino regi \potest/ transmittere et nos cupientis \predicta ad debitum affectum produire et/ eisdem serenissimo domino regis pro bono sue posesione nec non utilitate regnorum et terrarum*[91] *\ut predicit servire/ maxime quod de dictis mille florenis non veniunt ad partitem nostram seu brachii civitatum et villarum regni Valentie, nisi quingenti floreni concorditer decrevimus et delliberamus*[92] *\quendam/ sindicum, \actorem et procuratorem/ pro habendis quingentis florenis predictis pro viam venditionum censualis vel cansualium* ||[36r] *seu eo*[93] *meliori modo quo potiter ratione predicta costume gratis et de certa scientia.*

¶ [84] Al marge, en nota: *nos, dicte brachium civitatum et villarum et illud representantes […].* ¶ [85] Ratllat: *transmittebat pro bono persone.* ¶ [86] Ratllat: *ad serenissimo domini regne.* ¶ [87] Ratllat: dente. ¶ [88] Ratllat: *et utilitate.* ¶ [89] Ratllat: *date fuerunt.* ¶ [90] Ratllat: *pro.* ¶ [91] Ratllat: *concorditer decrevimus et deliberamimus.* ¶ [92] Ratllat: *ad quandum.* ¶ [93] Ratllat: *modo que.*

Protest d'Oriola

1437, juliol 23. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Protesta dels síndics d'Oriola i d'Alacant contra el primer greuge oferit pel braç reial.

||[37r] *Anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., die videlicet martii, hora completori seu quasi, intitulatam .XXIII[a]. iulii*, constituïts personalment en lo braç real congregat en la Seu de València, en la capella de Sent Miquel e de Sent Alifonso, en Jacme Rocamora, síndich d'Oriola, e en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Alacant. Et convocat mi, Johan de Sentfeliu, notari e scrivà del dit braç, e los testimonis dejús scrits, me donaren e liuraren la scriptura infrasegüent:

«Dien Jacme Rocamora e Felip d'Ampúries, de les viles d'Oriola e d'Alacant, que no consenten ne consentir entenen tàcitament ne expressa, en aquell capítol primer de greuge per los síndichs de la ciutat de València e d'algunes viles del present regne posat, per lo qual han demanat e supplicat en les presents corts al senyor rey de Navarra, lochtinent general, que enquesta Gabriel de Palomar, assessor d'aquell, e contra micer Johan Mercader, balle general, sia feta contra lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, gobernador de regne de València de Sexona ençà, e micer en lo dit regne de Sexona ençà, e son assessor, e que sien sospesos de sos officis. No aderexen ne entenen aderir en aquell dit capítol de greuge per ço com als dits síndichs e missatgers sia e és temença que no sia o fos molt prejudicials als privilegis de les dites viles d'Oriola e Alacant atorgats, per los quals són exempts e liures de tota enquesta tots los dits officials e los singulars de aquelles e tinents de aquelles, etc. E pus ells dits síndichs e missatgers no volen ne demanen la dita enquesta, ne altra, ne la dita suspensió contra lurs gobernador e valle (*sic*) general en lo dit regne de Sexona enllà, ay tampoch volen, consenten ne consentir ne aderir entenen ne volen en lo dit capítol per part de la dita ciutat e de les dites viles posat demanat supplicat contra los dits mossén Eximén Pérez ||[37v] e micer Johan Mercader e sos assessors, ans hi dissenten, protesten e contradien en aquell e suspensió e en tots altres toquants la dita enquesta e suspensió. E açò dien e posen per ço que per la occasió del dit capítol les corts presents sien e són stades detengudes per alguns dies, e açò volen haver dit e posat, dien e posen per ells e per aquells que aderir hi volran, per ço car si la dita enquesta e suspensió era damanada e feta als gobernador e balle del dit regne de Sexona a enllà, seria gran deservey del senyor rey e irreparable prejuhí e dan de les viles de Oriola e d'Alacant, e de tota aquella governació, majorment attés que si les dites enquesta e suspensió eren fetes axí com en lo dit capítol de greuge se conté, se'n porien seguir fàcilment e prompta moltes divisions e molts mals en la dita ciutat e viles del regne. Requirent que la present resposta sia contenguda en lo libre e procés de la present cort e o braç».

E haüda per lesta la damunt dia scriptura, lo dit braç dix que perseverava, etc.

Presents testimonis foren a les dites coses en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats.

Carta del rei al braç reial

1437, juliol 31. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Lectura d'una carta del rei Alfons en la qual demana al braç reial que escolten mossén Vidal de Blanes.

||[38r] Enaprés dimecres comptat .XXXI. de joliol de l'any .MCCCCXXXVII., essent lo braç de les dites ciutats e viles reals del regne de Valencia congregat en la Seu de la ciutat de València, ço és, en la capella de Sent Miquel e de Sent Alifonso, per l'honorable mossén Vidal de Blanes, los fon presentada una letra del senyor rey, closa e sagellada ab lo segell del dit senyor, la superscripció de la qual és del tenor següent:

«Als amats e feels nostres los del braç reyal entrevenints en la cort general qui·s celebra en la ciutat de València».

E uberta la dita letra, fon atrobada del tenor següent:

«Lo rey.

Amats e feels nostres. Vos havem largament informat de nostra intenció e voler l'amat cambrer nostre mossén Vidal Castellà d'Oriç, àlies de Blanes, sobre algunes coses concernents grantment nostre servey e benefici de la cosa pública d'aqueix regne ||[38v] e singulars habitants d'aquell, per ço us pregam affectuosament que donant plena fe e creença a les paraules que·l dit mossén Vidal de nostra part vos dirà e explicarà, com si nos les vos déhiem en pròpia persona aquelles cumplau per obra ab tota promptitut segons de vós fermament confiam e en tals cas de vos havem singular sperança. Certificant-vos que ens en fareu plaer e servey molt aceptables, los quals en son cas e loch havem bé a memòria. Dada en la nostra ciutat de Gayeta, a .XXX. diez de juny de l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCCXXXVII. *Rex Alfonsus.*

E lesta la damunt dita letra e enaprés explicada la creença en aquella per lo dit senyor al dit mossén Vidal acomanada, l'honorable micer Johan Mercader, jurat e síndich per part de la ciutat en lo dit braç, li fon respost que puix lo braç havia hoyda la creença, hi delliberaria e li retria resposta.

||[39r] (*en blanc*)
||[39v] (*en blanc*)[94]

¶ [94] Al marge superior esquerre: *Ací deu ésser registrat lo assentiment prestat per lo braç en la compra que vol fer Bocayrén d'Alfafara.*

Compra d'Alfafara

1437, agost 2. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Genís Cerdà, missatger de Bocairent, demana al braç reial que accepte la compra d'Alfafara per part de Bocairent.

||[40r] *Pateat universis, quod anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., die videlicet veneris intitulata .II[a]. mensis augusti*, los honorables en Luís Cruïlles, jurat, en Manuel Suau, en Berenguer Martí, micer Arnau Valleriola, en Nicholau Valldaura, micer Johan de Gallach, en Johan Marromà, síndichs de la ciutat de València. Micer Johan de Gallach, síndich de la ciutat de Xàtiva e de la vila de Bihar, en Gil Navarro, síndich de Segorb, micer Pere Ram, síndich de la vila de Morella, en Luch Martorell, síndich de la vila d'Algezira, \en Jacme Rocamora, síndich de la vila d'Oriola/, en Jacme Gaçol, síndich de la vila de Líria, en Guillem Ocelló, síndich de les viles de Vilarreal e de Castelló, en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Alacant, \en Pere Ferrando, síndich de la vila de Borriana,/ en Pere Climent, síndich de la vila de Paníscola,[95] en Jacme Navarro, síndich de la vila d'Alcoy, \en Gerònim Fenollar, síndich de Sexona, en Johan Martínez, síndich de la vila de Cullera, en Pere Puig, síndich de la vila e honor de Corbera, en Johan Capdevila, síndich de la vila de Penàguila,/ en Rodrigo Stheve, síndich de les viles d'Alpont, d'Ademuç e de Castellfabib, stants justats e congregats[96] en la Seu de la dita ciutat, ço és, en la capella de Sent Alifonso e Sent Miquel, \representants lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València,/ los fon per en Genís Cerdà, notari, síndich de la vila de Bocayrén, presentada una letra closa e sagellada, la superscripció de la qual és del tenor següent:

«Als molt honorables e savis senyor los representants lo braç reyal del regne de València», la qual letra reebuda e manada legir a lur scrivà per aquell fon uberta e atrobada del tenor següent:

«Molt honorables e molt savis senyor. Per ||[40v] alguns affers concernents grantment lo benavenir e la población d'aquesta vila, trametem a vostres reverències per special missatger nostre en Genís Cerdà, notari, portador de la present nostra intenció plenerament informat. E per ço com singularment confiam e speram per mijà de vosaltres, nosaltres haver e reportar lo benefici dels dits affers, per tal, vos pregam tan affectuosament com podem e sabem, vos plàcia donar fe e creença en tot ço que per lo dit missatger de part nostra vos serà dit e explicat e ajudar-nos en la expedició favorable dels dits afers, ço que us haurem a gràcia special.

¶ [95] Ratllat: *en Johan Casanova, síndich de la vila d'Ontinyén.*
¶ [96] Ratllat: *los quals representen lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València.*

Offerint-nos a vostres beneplàcits e honor. E haja-us la Sancta Trinitat en sa guarda. Feta en Bocayrén, a .XXIIII. de juliol, any .MCCCCXXXVII. Prests a vostre voler e servir, los justícia, jurats e consell de la vila de Bocayrén.»[97]

E explicada[98] la dita creença per lo dit en Genís Cerdà, la qual en effecte contenia que la vila de Bocayrén havia donat .XXXX^{M}. sous al senyor rey per venir o ésser encorporada a la corona real, com se digués ésser alienada. E·n aprés com la dita vila havia per vehí hun loch appellat Alfafara, lo qual era de moros, e del qual se seguís a christians molt mal, specialment a la vila de Bocayrén, e senyaladament ara que ja entraven almugàvers moros en lo qual loch ne podien recaptar alguns e altres scàndels qui·s porien seguir si lo dit loch se alienava a algun cavaller, axí com se dehia. De què la dita vila havia delliberat comprar lo dit loch del senyor rey, perquè no hisqués del braç, exceptat que al senyor rey romangués lo mer imperi e lo terç delme ||[41r] e lo morabatí, de les quals eren en cert apuntament enaxí emperò que lo dit loch romangués encorporat en la vila de Bocayrén, e que no·s pogués alienar per la dita vila en alguna manera. Per què la dita vila supplicava lo dit braç li plagués en la dita alienació prestar lur assentiment.

E explicada la dita creença per lo dit en Genís Cerdà, aquella en effecte contenia que a hoïda e notícia de la dita vila e del consell d'aquella, era e és pervengut que lo senyor rey e o procurador de aquell entén de fet vendre lo loch d'Alfafara per ajudar e acórrer-se del preu d'aquell en part de les sues necessitats notòries, no contrastant lo dit loch ab privilegi fet e atorgat en cort e jurat per lo dit senyor fos encorporat a sos reals patrimoni e corona, e mijançant lo dit jurament atorgat e promés per lo dit senyor aquell no alienar ni separar de la sua corona. E per tant com la dita venda encara que per justícia fer no·s pogués, fahent-se de fet fora molt dampnosa a la dita vila e importarà, \fahent-se de fet/, innumurables dans e perills a aquell e als vehins e habitadors d'aquells, per obviar a tota occasió e via de mal vehí o vehinat e conservar la dita vila en pau, tranquilitat e repós, entenents e volents entendre en lo millorament de la dita vila e augmentació d'aquella, e de sa població, per la naturalea e feeltat mijançant la qual són tenguts e obligats al senyor rey de procurar e cercar-li tot millorament a la dita vila e guardar aquella e los pobladors e habitants en aquella de tots inconvenients, sinistres, discòrdies e dans, ço que no·ls seria posible si aquella pervenia, de fet encara que no y ||[41v] pervengués per dret en altres mans o poder, havien e han acordat per lur possibilitat suplicar lo molt alt

¶ [97] Al marge esquerre: *E lesta la dita letra e aquella entesa, fon vista e en aquella atrobada creença per los justícies, jurats e consell de la dita vila de Bocayrén, comanada al dit en Genís Cerdà*. ¶ [98] A partir de *explicada*, el text principal està ratllat fins a *lur assentiment*.

senyor rey e lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del dit senyor, que fos de sa mercé no donar loch a[99] \vendre/ lo dit loch d'Alfafara \e trasportar aquell/ en altre poder o en altres mans, mas que fos de mercé sua, ab consentiment, concòrdia \del braç real e tots altres braços de la/ cort general que a present lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent general del dit molt alt senyor rey, celebra als íncoles e habitadors del present regne de València, vendre e transportar lo dit loch a la dita vila de Bocayrén, la qual en lo temps que lo dit molt alt senyor rey cobrà aquella de mossén Jacme d'Artés, en poder del qual era stada per lonch temps[100] empenyorada per cent mília sous, e comprà lo dit loch d'Alfafara del dit mossén Jacme per trenta-cinch mília sous, havia subvengut e ajudat al dit senyor de quantitat de .XXXX^{M}. sous, ab ajuda de les quals lo dit senyor havia cobrat la dita vila e comprat lo dit loch, dels quals .XL^{M}. sous haüts per la dita vila per via de carregaments e vendes de censals, la dita vila havia e ha haüts dans e molts càrrechs, com haja pagat les pensions d'aquells per temps de vint anys e pus, per servir del dit senyor. Haüd esguard a les quals coses e servirs e considerat encara que la intenció e propòsit de la dita vila era e és poblar lo dit loch de christians per servir no solament del senyor rey, ans encara de nostre senyor Déu e repós e benavenir de la dita vila e major seguretat de la terra, com per gràcia de nostre senyor Déu en la dita vila hagués molta gent jove, axí hòmens com fadrines, en edat de contraure mat-||[42r]-moni fins en nombre de .XXV. o trenta matrimonis, e no havien manera ni disposició de col·locar-los dins la dita vila, com hi haja pochs patis per a multiplicar e fer-hi pus alberchs dels que y són contractats, los quals matrimonis e altres, lo dit loch qui és molt properinch e acostat a la dita vila, per la dita rahó e per moltes terres que y ha e per la comarca on és situat, és en disposició de fer-se, Déu volent, una bona població de cristians, breument e per successió de temps havien praticat ab lo senyor rey de Navarra e ab lo honorable mossén Matheu Pujades, com a procurador del molt alt senyor rey, e concordat ab aquells que ells en nom, loch e veu del dit molt alt senyor rey, \ço és lo dit senyor rey de Navarra, com a lochtinent general del dit molt alt senyor rey, e lo dit mossén Matheu com a procurador del dit molt alt senyor/, de present, vendran lo dit loch ab tots los drets e pertinències e coses que lo dit molt alt senyor lo hagué del dit mossén Jacme d'Artés, a la dita vila per preu de .XXXX^{M}. sous, sots les condicions, retencios e salvetats següents:

Primerament, que \per al dit molt alt/ lo senyor rey se retenen \e seran retenguts/ en lo dit loch lo mer imperi e lo terç de delme e lo morabatí. E que lo dit loch sia de general contribució de la dita vila.

¶ [99] Ratllat: *alienar.*
¶ [100] Ratllat: *venuda.*

Ítem, que la dita vila no·l puxa jamés vendre ni alienar a qualsevol persona, mas que haja romanir affix perpetualment a la dita vila de Bocayrén, \inalienable/, axí com \si fos/ carrer d'aquella inalianable. E que la dita vila puxa vendre o stablir les cases e heretats que a present són en lo dit loch e en son terme a qualsevol persones singulars[101] ||[42v] si al dit braç[102] e \e als altres braços de la dita/ cort e o als staments e braços d'aquella era plaent e acceptable,no contrastant lo dit privilegi, pregant e supplicant al dit braç que ensemps ab los altres braços de la cort, se concordàs e concordantment consentís en la dita venda e en qualsevol venda sots les condicions e forma dessús dites que·n fos feta per lo molt alt senyor rey d'ací avant a la dita vila per lo mateix preu per gran millorament de la dita vila e població d'aquella, la qual és en punt de millorar-se grantment e pendre augmentació axí de major població com en altres coses redundants en servir del senyor rey e de sa corona, lo qual serà mils servit e suvengut per la dita vila en ses necesitats quant sia augmentada e millorada.

E hoïda la dita proposició e o explicació de creença, apartat lo dit en Genís Cerdà fora la dita capella per ordinació del dit braç, lo dit braç e los qui representen[103] aquell, votaren en e sobre les dites coses per lo lur orde acostumat. Sobre les quals, haüda plenera e madura delliberació, atteses e considerades les dites coses, e singularment attés que \lo senyor rey pot e deu millorar ses ciutats e viles, e/ de la transportació del dit loch fahedora a la dita vila aquella se podia millorar, e de son millorament lo senyor rey e sa corona mils serien servits, \e millorant ço lo dit senyor no era vist alienar la cosa o les coses de què fa los dits millorament o millorraments; e atés que al dit molt alt senyor romanguen en lo dit loch les coses dessús recitades, e attenent encara que per tal venda no era vist lunyar-se de sa corona lo dit loch ni separar-lo d'aquella; attés majorment que en aquell li romandrien les coses que migançant la reservació de les quals explicada per lo dit en Cerdà se devia retenir lo dit senyor; tots concordantment delliberaren consentir en la dita venda per la forma e manera e sots les salvetats recitades per lo dit en Cerdà, no contrastant lo dit privilegi ni altres pri-||[43r]-vilegis de no alienar, volent quant al present acte de la dita venda, que lo dit privilegi o altres en contrari fets, no prejudiquen o noguen. E que·ls plaïa e plau que lo dit senyor vena e transporte lo dit loch a la dita vila en la forma recitada, prestant son consentiment lo dit braç en la dita venda fahedora ara per ladonchs e tota hora que per lo senyor rey de Navarra e o per lo honorable mossén Matheu Pujades, havent poder del dit molt alt senyor rey e o per lo mateix \ molt alt/ senyor, serà feta o·s farà per lo dit preu de .XXXX^{M}. sous. Romanint emperò

¶ [101] Ratllat: *e puxa fer e stablir en lo dit loch e en son terme altres cases e tants* ||[42v] *com se voldrà e altres heretats per aquells preus que·s voldrà tantes veus com a la dita vila plàcia \a christians e moros/ e foragitar-ne los moros que y són o tenir-hi aquells, si ben vist los serà.* ¶ [102] Ratllat: *tota la.* ¶ [103] Ratllat: *ladonchs.*

lo dit privilegi en totes les altres coses en sa força, virtut e efficàcia, sens novació e sens algun prejuhí.[104] Les quals coses foren fetes en los loch, dia e any damunt dits, presents testimonis foren a les dites coses en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats de la ciutat de València. E de l'assentiment prestat per en Jerònim Fenollar, síndich de la vila de Sexona, a .XXI. dels presents mes e any, són testimonis lo discret n'Anthoni Miquel, notari, e lo dit en Gabriel Viver, verguer dels dits honorables jurats . E de l'assentiment prestat per los dits en P(ere) Ferrando, síndich de la vila de Borriana, en Jacme de Rocamora, síndich de la vila d'Oriola e d'en Pere Puig, síndich de la vila e honor de Corbera[105] lo dit .XVI. dia d'aagost, són testimonis lo discret en Martí Cabanes, notari, ciutadà de la dita ciutat, e en Goçalbo de Baén, scuder, de la ciutat de Xàtiva. E de l'assentiment prestat per lo dit en Johan Martínez, notari, síndich de la vila de Cullera lo dit .XVI. dia d'agost, són testimonis lo discret en Johan Pérez, notari, de la tresoreria del senyor rey, e en Berthomeu Cijar, barber, ciutadans de la dita ciutat. E de l'assentiment prestat per lo discret en Johan Capdevila, notari, síndich de la vila de Penàguila, a .XX. dels dits mes e any, són testimonis l'honorable en Galceran Cedrelles e en Francesch Lobet, carnicer, ciutadans de la damunt dita ciutat de València.

||[43v] (*en blanc*)
||[44r] (*en blanc*)
||[44v] (*en blanc*)
||[45r] (*en blanc*)

Cartes de la reina Maria al braç reial i als síndics de València

1437, agost 7. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Mossén Berenguer de Vilaragut presenta dues cartes de la reina Maria, una dirigida al braç reial i l'altra als síndics de la ciutat de València, sobre el préstec de 2.000 florins fet en les corts de Monzó de 1436.

||[45v] *Consequanter vero die mercurii intitulatam .VII[a]. mensis augusti, anno a Nativitate Domini Millesimo .CCCC[o]. tricesimoseptimo*, essent congregat lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València en la capella de Sent Miquel e de Sent Alifonso, de

¶ [104] En nota, al marge: *lo dit consentiment e volent que les dites coses sien notificades al dit molt alt senyor rey e al dit senyor rey de Navarra, lochtinent general d'aquell, e al dit mossén Matheu Pujades, de dit molt alt senyor.*
¶ [105] Ratllat: *a*.

la dita seu, per lo noble mossén Berenguer de Vilaragut los foren presentades dues letres, les supscriptures de les quals són segons se seguexen:

«Als amats e feels nostres los del braç de les universitats, de les ciutats e viles reals aplegats en la Cort general del regne de València.»

«Als amats e feels nostres los síndichs de la ciutat de València a la Cort que en aquella celebra destinats.»

E ubertes les dites letres foren atrobades del tenor següent:

«La reyna.

Amats e feels nostres, sobre les dos ||[46r] mília florins qui per par de la cort d›aqueix regne en les corts generals per nos celebrades en Monçó nos foren offerts, havem dat càrrech al noble e amat conseller e camarlench nostre mossén Berenguer de Vilaragut, que parle ab vosaltres per què us pregam affectuosament que sobre açò li vullats dar fe e creença e en lo que us dirà de part nostra obrar, lo que de vós confiam e en altres coses havets bé mostrat si jamés nos entenets complaure e servir. Dada en Barchinona a .XXIIII. dies de joliol de l'any .MCCCCXXXVII. *La Reyna*.»

«La reyna.

Sobre les dos mília florins qu per part de la cort d'aqueix regne, en les corts generals per nos celebrades en Monçó, nos foren offerts, havem dat càrrech al noble e amat conseller e camarlench nostre mossén Berenguer de Vilaragut que parle ab vós. Perquè us pregam affectuosament que sobre açò li vullats dar fe e creença e en lo que us dirà de part nostra obrar, lo que ||[46v] de vós confiam e en altres coses havets bé mostrat si jamés nos entenets complaure e servir. Dada en Barcelona a .XXIII. dies de joliol de l'any .MCCCCXXXVII. La reyna.»

E lestes les damunt dites letres e la creença, encontinent, explicada per lo dit noble mossén Berenguer de Vilaragut, li fon respost per l'honorable micer Johan Mercader, jurat e síndich per part de la dita ciutat en la dita Cort, que lo braç hi delliberaria e li'n retria resposta.

Concessió del donatiu i condicions

1437, agost 20. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió dels tres braços del regne amb el rei. El bisbe de València, en nom dels tres braços del regne, estableix les premisses per a concedir el donatiu.

Consequenter vero die martii post prandum circa solis occasum, \intitulatam XX^a^ augusti anno predicto/, sient lo molt alt senyor rey de Navarra *in solio suo* en la Seu de València on

acostumava seure per celebrar les dites corts per[106] ||[47r] lo senyor bisbe de València, en nom de tota la cort, li offerí e donà la cèdula del tenor següent:

«Senyor molt alt,

Los braços ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, per servey del molt excel·lent e molt poderós senyor lo senyor rey, no perquè y sien tengut ne obligats, són contents de entendre en alguna subvenció fahedora de present en via de préstech al dit senyor rey, ab les retencions e condiciones següents:

Primerament, que nomenada e concordada per los tres braços de la present cort, quantitat de la qual de present deja ésser subvengut lo dit senyor en via de préstech, vós, senyor, provehirets per justícia lo greuge primer posat per lo dit braç real e dat per comú per tota la cort ans que la dita quantitat sia pagada, la qual examinació e provisió farets ab consell de vostres examinadors e dels examinadors de la cort.

Ítem, que en la examinació e provisió del dit greuge e altres, apartarets e no admetrets aquelles persones de vostre consell que lo dit greuge o greuges toquen. ||[47v]

Ítem, vós, senyor, de present prometrets per part del molt alt senyor rey e vostra que continuarets les presents corts en la ciutat de València e d'aquella no les mudets ne durants les dites corts exirets del present regne tro a tant hajats provehits per justícia los greuges en les presents corts a vostra senyoria offerts e offeridors.

Ítem, que per algun cas del dit senyor rey no farets ne fer permetrets demandes algunes generalment o particular, directament o indirecta, e totes les dites coses e sengles d'aquelles nos prometets ab jurament per vos senyor prestador en la present cort de servar aquelles e d'aquelles farets e manarets fer acte de cort. ||[48r]

1437, setembre 6. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. El braç reial accepta les condicions del donatiu acordades pels tractadors dels braços del regne. Protesta dels braços eclesiàstics i reial davant les possibles peticions del braç militar que fossen perjudicials als furs i privilegis d'ambdós braços.

Dicte veneris \concurrente septima hora post meridiem/ intitulatam sexta mensis septembris anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., com les cedes dejús contengudes fossen stades concordades en la cambra del senyor bisbe per los tractadors del braç de les ciutats e viles reals del regne de València, e per ço com aquells no havien poder sinó a refferir, devallaren en la seu de la dita ciutat, ço és, en la capella on se acostuma d'ajustar tot lo dit braç e congregat aquí e lestes les cedes dejús scrites, foren per tot lo braç concordades e loaren e aprovaren aquelles e·n les quals són les següents:

¶ [106] Ratllat: *tota* ||[47r] *la cort*.

Senyor molt just,

Los tres braços ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals del regne de València, congregats en la present cort per servey del molt excel·lent e molt poderós senyor lo senyor rey, no perquè y sien tenguts ne obligats, per execució de la ceda a vostra gran senyoria per los dits tres braços sots kalendari de .XX. del mes d'agost propassat offerta, nomenen a vostra molt gran senyoria trenta mília ||[48v] florins, valents .CCCXXX^{M}. sous de moneda de reals de València, en via de subvenció e préstech fahedor al dit molt alt senyor rey, les condicions, retencions e provissions per vós, senyor, fetes en la dita cèdula contengudes e en la resposta e actes fets en la obligació e acceptació de la dita cèdula per vostra senyoria a les quals se referen, e no sense aquelles, axí emperò que algú dels dits braços ne algun singular d'aquells no puxa ésser executat ne marcat la hun per l'altre. Supplicant vostra molt gran senyoria sia de sa mercé manar la present cesa ésser continuada en lo procés de la present cort.

Vènia *petita*, etc.

Senyor molt just,

Com la cort haja nomenada quantitat de .XXX^{M}. florins valents .CCCXXX^{M}. sous de moneda reals de València, en la subvenció fahedora de present al molt alt e molt poderós senyor lo senyor rey, segons en la cèdula ans de la present a aquella presentada, a la qual se referen és larch contengut. E los braços ecclesiàstich e real dubten que a vostra senyoria no sien stades demanades algunes coses per lo braç militar e o singulars de aquell ||[49r] e per aquella atorgades, les quals porien redundar en gran dan e prejuhí de furs e privilegis, franquees e libertats del dit regne e singularment dels dits braços ecclesiàstic e real, e o d'algú d'aquells e o dels singulars de cascú d'aquells. Per tal, los dits braços ecclesiàstic e real, ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, e ab la vènia que dessús, protesten que si algunes coses són o seran demandades per lo dit braç militar e singulars d'aquell, e o per vostra senyoria atorgades, que entant com són e o seran vistes fer o faran contra furs e privilegis, franquees e libertats e bons usos atorgats als dits braços ecclesiàstic e real, e o singulars de cascú d'aquells, que no y consenten, ans hi disenten e contradien. E per les dites demandes o supplicacions e concessions, si algunes ne seran fetes, que per aquelles no puxa ésser fet o causat prejuhí als dits braços ecclesiàstic e real, ne als singulars de qualsevol d'aquells, *conjuctum vel divisum* ne als dits furs e privilegis, franquees, libertats e bons usos. Emperò, si algunes coses són o seran atorgades ||[49v] per vós, senyor, al dit braç militar e o singulars d'aquell, que aprofiten e o puxen aprofitar als dits braços ecclesiàstic e real, que los dits braços e singulars d'aquell se puxen d'aquelles ajudar. Suppliquen encara los proper dits dos braços ecclesiàstich e real, que sia de vostra mercé manar continuar la present cèdula en lo procés de la present cort.

Elecció de Joan Mercader com a síndic de la ciutat de València

1437, setembre 12. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió dels síndics de la ciutat de València. A causa de la mort de Pere de Falchs, síndic i examinador de la ciutat, elegeixen com a substitut a misser Joan Mercader.

||[50r] *Consequenter vero die iovis intitulatam duodecima mensis septiembre, anno a Nativitate Domini Millessimo quadringentesimo tricesimoseptimo,* éssents justats e congregats los honorables micer Johan Mercader, en Loís de Canyelles, en Manuel Suau, en Nicholau de Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Pere Andreu, en Johan d'Aguilar, micer Johan de Gallach e en Johan Marromà, síndichs, o la major part, de la ciutat de València, elets per entrevenir en les corts qui a present se celebren per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, en la capella de Sent Alifonso e de Sent Miquel, on lo braç real se acostuma d'ajustar, e apartats en la sagristia de la dita capella, concordantment e sens discrepació de algú, elegiren per mort de micer Pere de Falchs, qui era síndich e examinador, en examinador l'honorable micer Johan Mercader, jurat, present e acceptant, ab lo poder que los altres examinadors han.

Presents testimonis foren a les dites coses los discrets en Pere Climent, ciutadà de València, e en Guillem Agramunt, notari, vehí de la vila de Castelló.

Carta de la vila de Xixona al braç reial sobre la compra d'Ibi

1437, setembre 19. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Lectura d'una carta del consell de Xixona al braç reial en la qual exposen el conflicte creat entre la vila de Xixona i el vescomte de Vilanova per la compra del lloc d'Ibi.

||[50v] *Die iovis .XVIIII[a]. september anno a Nativitate Domini millessimo quadringentesimo tricesimoseptimo,* essent congregat lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València en la Seu de la dita ciutat, ço és, en la capella de Sent Alifonso e de Sent Miquel, on ha acostumat justar-se tots jorns, per en Matheu Guillem, síndich, e en Pere Colomina e en Pere Serra, missatgers e jurat de la vila de Sexona, los fon presentada una letra closa e sagellada dels justícia, jurats e consell de la dita vila, la superscripció de la qual és del tenor següent: «Als molt honorables e molt savis senyors los síndichs del braç real residents en les corts qui de present se celebren en la ciutat de València».

E uberta la dita letra, fon dins atrobada de la continència subsegüent:

«Molt honorables e molt savis senyors, certificam-vos com pochs dies ha passats, per part de l'egregi vezconte de Vilanova, nos és stada feta una intimació sobre la compra que aquesta universitat feu del loch de Ibi, dient e al·legant que la perpetualitat era sua, e que ell havia facultat e carta de gràcia de poder reembre e quitar lo dit loch per aquell preu que per justícia fos tengut, hoc encara com aquesta universitat haja posseït lo dit loch per molt temps e·n haja reebut rendes e splets que sobrepujen lo preu que costà aquell e molt més, de què serien vists ésser contents del dit preu, proferint-se en la dita intimació mostrar-nos la dita perpetualitat e mols que ell ha e té de totes les dites coses. Cominant noresmenys que llà on nosaltres volguéssem de-||[51r]- renclir lo dit loch, que ell se pendria la possessió d'aquell o contra semblants paraules, segons que les dites coses e altres en la dita intimació largament se contenen e·s poden mostrar. E com senyor molt honorables, en la dita compra per nosaltres feta del dit loch d'Ibi, lo senyor rey pagàs certa part per ço que hagués terç de delme e altres regalies e emoluments, així com ha de la dita universitat e altres universitats reals del regne, e que fos ahunit e encorporat en lo terme de Sexona, e fer carrer de la dita vila, les quals coses e altres lo dit senyor rey atorgà e provehí e manà així ésser fet e enseguit. E açò ab son dit privilegi se mostra clarament lo dit loch de Ibi huy ésser fet inalienable e ésser encorporat a la corona real, sí e segons que la dita vila de Sexona e altres viles reals són privilegiades. Per tal, vos supplicam, pregam e encarregam, tan affectuosament com podem, a vosaltres senyors, plàcia haver-nos per encomanats a nostra justícia, manetenint e deffenent lo dit loch ahunit al predit patrimoni real. E si necessari serà suplicar al senyor rey, lochtinent general, que sobre açò e sa senyoria plàcia veure nostra justícia, com sia gran dan del dit senyor rey e de les sues regalies e rendes que reeb cascuns anys del dit loch. E si nengunes coses per honor e servir a vosaltres plaen, sien prests a vostres servey e manaments. Scrit en Sexona a .XII. de setembre, any .MCCCCXXXVII.

Plàcia a vostres serveys e manera, los justícia, jurats e consell de la vila de Sexona». ||[51v]

E lesta la damunt dita letra, los fon respost que dels actes mencionats en aquells fos donat trellat als advocats del braç e que en la instància per ells fahedora per lo dit fet hi farien tot ço que·ls fos posible.

Elecció de Pere Andreu com a tractador del braç reial

1437, setembre 20. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió dels síndics de la ciutat de València. Davant la mort de Pere de Falchs, un dels síndics de la ciutat i tractador del braç reial, elegeixen Pere Andreu com a substitut en el càrrec de tractador.

Posthec vero die veneris intitulatam vicésima mensis september, anno a Nativitate Domini Millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, los honorables micer Johan Mercader, en Loís de Cruylles, en Manuel Suau, en Nicholau de Valldaura, micer Arnau Valleriola, micer Johan de Gallach, en Loís Bou e en Johan Marromà, qui són la major part dels síndichs de València elets per entrevenir en les dites Corts, concordantment elegiren en tractador, per mort de l'honorable micer Pere de Falchs, l'honorable en Pere Andreu, present e acceptant, etc.

Testimonis micer Loís Tallada, doctor en leys, e en Dionís d'Olit.

Elecció de tractadors per al donatiu de 30.000 florins

1437, setembre 20. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Elecció de tractadors per al donatiu de 30.000 florins ofert al rei.

||[52r] Encontinent e aquí mateix, los honorables tractadors de les ciutats de València e de les altres ciutats e viles reals del regne de València, elegiren en loch d'ells e per ells a encertar e veure praticar ensemps ab los qui los altres braços, ço és, de la Ecclésia e militar elegiran, d'on e com exiran los .XXX^{M} . florins offerts al senyor rey de Navarra, en loch del molt alt senyor rey, per subvenció d'aquell en via de préstech, segons en la ceda és contengut e sens derogació d'aquells, emperò que no hajen poder algú sino a referir, ço és, per part de la ciutat de València los honorables en Loýs Cruylles, en Manuel Suau, micer Johan de Gallach e en Pere Andreu. E per les altres ciutats e viles reals los honorables micer Loís Tallada, micer Pere de Falchs, en Jacme de Rocamora e en Guillem Agramunt, presents e acceptants.[107]

Testimonis en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats de València. ||[52v]

¶ [107] Ratllat: *E los \tractadors/ de les ciutats e viles reals, encontinent e quí mateix, elegiren en la forma dessús dita les quatre persones següents, ço és, micer Loís Tallada, micer Pere Ram e en Jacme Rocamora, e en Guillem Agramunt. Testimonis en Manuel Suau e micer Arnau Valleriola.*

Elecció d'examinadors per als capítols del donatiu

1437, octubre 8. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. Elecció d'examinadors per als capítols de les imposicions acordades per a recaptar el donatiu de 30.000 florins.

Consequenter vero die intitulatam octava mensis october, anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVII°., estant congregat lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València en la Seu de la dita ciutat, ço és, en la capella apel·lada de Sent Miquel e Sent Alifonso, concordantment elegiren los honorables micer Johan de Gallach, hun dels síndichs de la dita ciutat e micer Loís Tallada, síndich de la ciutat de Xàtiva, a examinar, regonéxer e adobar los capítols dels drets imposats o imposadors per los .XXX^{M}. florins nominada (...) d'aquells ensemps ab los qui los braços de la Ecclèsia e militar elegiran o han elet, donant-los consemblant poder ara per lavors, que serà per los dits braços donat als qui aquells han elet o elegiran.

Testimonis n'Anthoni Miquel, notari, e en Gabriel Viver, verguer. ||^{53r}

Capítols del donatiu

1437, octubre 8. Seu de València.

Reunió dels tres braços del regne amb el rei. El bisbe de València ofereix, en nom dels tres braços, els capítols per a la recaptació dels 30.000 florins oferits com a donatiu.

En los proper dits dia e any corrent la tercera hora aprés mig jorn, sient lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, *in solio suo* en la dita Seu, on ha acostumat seure celebrant les corts, per lo senyor bisbe de València, en loch e nom de tota la cort, present tots los tres braços, li foren oferts los capítols següents, etc.:

Molt excel·lent senyor,

Los tres braços de la cort de regne de València, atentent que per les necessitats del molt alt senyor rey són stats proferts al senyor rey per la present cort .XXX^{M}. florins, valents .CCCXXX^{M}. sous reals de València, graciosament, jatsia no y sien tenguts o obligats a fer la dita subvenció, la qual subvenció és stada feta sots confiança que vós, senyor, provehirets tots los greuges offerts per los braços e singulars d'aquells a vostra senyoria e ab les condicions, promissions e retencions en les scèdules ab vostra senyoria concordades, e a aquell offfertes, contengudes les quals coses fa la dita cort sens prejuhí de furs e privilegis, e que en l'esdevenidor no sia ne puxa ésser treyt a ús o a conseqüència, los quals .XXX^{M}. florins valents .CCCXXX^{M}. sous sien pagats de les generalitats, dels capítols los quals de present offiren a vostra senyoria, e los quals són del tenor següent: ||^{53v}

.II. Primerament,[108] que·s pach de tot bestiar de quina natura sia, axí bous, vedelles, moltons, cabrons, porchs com altres qualsque sien, o per qualque nom sien o puxen ésser appel·lats, qui seran trets del regne de València per aquell o aquells qui·ls trauran o traure faran, per lliura de diners: .I. s. .VI. d.

.III. Emperò del dit capítol són exceptats tots los bestiars los quals exiran o seran trets fora lo dit regne per portar aquells a stremo o a erbejar, e o a stiuar ab voluntat e propòsit de tornar aquells dins lo dit regne. E axí mateix, ne sien exceptats los bestiars qui de altres regnes vendran a erbejar en lo dit regne, e aprés se'n tornaran fora lo dit regne. E que entrant e exint ab lur criazó no·ls sia fet embarch algú ne sia comptat lo dit bestiar, ans per sol sagrament sien creeguts que aquell mateix bestiar és lo qui entrà a erbejar, lo qual sagrament haja a fer lo senyor del bestiar o lo majoral de la cabanya d'aquell en poder del col·lector del dit dret, qui starà en lo primer loch on entrarà o exirà lo dit bestiar.

.IIII. Ítem, de tots cavalls, rocins, muls, mules, egües e pollins, bous, vaques e àsens e qualsevulla altres bèsties per qualsevol nom sien nomenades qui seran tretes del dit regne, per terra o per mar, o per aygua dolç, sia pagat per aquell o aquells qui les trauran o traure faran, per lliura de diners. Exceptat les que trauran per a son propri ús. E d'açò sia cascú creegut per son sagrament. E si cas era que de les dites bèsties que traurà per a son propri ús, venien, daven o alienaven fora lo dit regne, per virtut del dit sagrament sien tenguts de manifestar aquella o aquelles al col·lector del dit dret qui starà en lo primer loch per on tornarà, e pagar lo dit dret. Exceptat encara qualsevol de les dites bèsties e altres les quals entraran dins lo dit regne per exivernar o erbejar, les quals, ab les criazons, se'n puxen tornar sens pagar algun dret, e que sien creeguts per son propri sagrament: .I. s .VI. ||[54r]

.V. Ítem, si hòmens strangers for a los del regne trauran o traure faran fora·l dit regne cavalls, rocins, muls, mules o de les altres bèsties dessús dites, sien tenguts pagar per lo preu que costat los hauran, o per la justa extimació d'aquelles, per lliura de diners, .IIII. sous. Exceptat les bèsties que·ls dits strangers hauran meses dins lo dit regne per a son propri ús e aquelles traure volran, de les quals no sien tenguts pagar algun dret. De les quals coses sien creeguts per son sagrament: .IIII. sous.

.VI. Ítem, de tot hom qui metrà en lo dit regne o traurà d'aquell sclaus o sclaves, sia tengut pagar per la vàlua o justa extimació d'aquells, per lliura de diners, .III diners. Exceptats aquells qui seran habitadors del dit regne e trauran alguns dels dits sclaus per a sa pròpria servitut e ús, e aquells sien tenguts tornar dins lo dit

¶ [108] La numeració està equivocada, ja que l'original comença directament pel «II».

regne. E si no u feyen, sien tenguts pagar lo dit dret. E d'açò sien creeguts per lur propri jurament: .III. diners.

.VII. Ítem, de tot or, així obrat com per obrar e argent obrat, perles e pedres fines qui serà tret de regne de València per mar o per terra, per portar en qualsevol parts fora lo dit regne, sia tengut pagar per lliura de diners de la vàlua o justa stimació d'aquell, sis diners. Exceptat moneda e vexella d'argent, anells e joyells qui los habitadors del dit regne volran traure per a son propri ús, sien tenguts tornar aquells dins lo dit regne, exceptada la moneda, de les quals coses sien creeguts per son propri sagrament. E si aquelles daran, vendran o alienaran fora lo dit regne, sia tengut migançant sagrament manifestar les coses que haurà venudes o transportades, e pagar lo dit dret: .VI. diners

.VIII. Ítem, de totes vànoves, cubertors, camises, cloxetes e altres qualsevol joyes les quals no paguen ni han ||[54v] acostumat pagar en lo capítol del General appel·lat de la quinquelleria, qui seran tretes del regne de València a qualsevol ús, sia pagat per aquell o aquells qui les trauran o traure les faran, per lliura de diners, sis diners. Són-ne emperò exceptats los del regne de València qui a son lit e propri ús trauran vànoves, cobertors, lançols e altres forniments de llit. E de les dites coses sien creeguts los qui aquelles trauran del dit regne per lur sagrament, lo qual hajen a prestar en poder del col·lector del dit dret qui starà en lo derrer loch del regne per on exiran: .VI. diners.

.VIIII. Ítem, tot hom qui traurà libres del dit regne de qualsevol natura o sciència sien, sia tengut pagar de ço que costaran, o per la justa extimació d'aquells, per lliura de diners, .IIII. sous. Exceptat tots aquell o aquells qui haurà o hauran meses en lo present regne per a son propri ús o servitut dels dits libres, los quals se'n puxen tornar líberament sens pagar algun dret, de les quals coses sia o sien creeguts per son sagrament. Encara ne sien exceptats los habitadors del dit regne qui·ls trauran per anar a studiar o per a lur propri ús, o trameses los seran per lurs parents e amichs: .IIII. sous.

.X. Ítem, tot hom qui traurà portadores del dit regne de València, per a qualsevulla ús, pach per cascun parell de les dites portadores, ultra lo dret qui és ja imposat de general, per fusta obrada: .I. sou .VI. diners

.XI. Ítem, tot hom qui traurà del dit regne fustanis de qualsevol ley sien per qualsevol ús, pach per lliura de diners de ço que costat hauran, o per la justa extimació d'aquells, ultra lo dret ja imposat per general en los dits fustanis.[109] Enaxí

¶ [109] Al procés del protonotari es consigna la quantitat d'un sou.

emperò que los drets del precedent capítol a aquest e del present sien exhigits e levats en la vila d'Oriola e son terme, e apresent no en altre loch del dit regne, e aquests dos dits capítols sien collits o venuts per los deputats del dit regne e no sien compreses en lo pagament que Oriola fa per la concòrdia o avinença feta ab lo dit General en dies passats.

.XII. Ítem, si en los dits capítols *coniuctim vel divisim* serà feta o comés frau algú, e aquells serà provat, sia encorregut lo qui haurà comés e consentit en lo dit frau en pena de .LX. sous e de pagar lo dret en doble per quantesque vegades les dites coses cometrà o consentrà. ||[55r]

.XIII. Ítem, que si en los dits capítols o algú d'aquells havia o·s seguia dubitació alguna, los dits capítols e dubtes hajen ésser declarats e interpretats per los dits diputats del regne, o per la major part d'aquells, puix ni haja de cascun braç o per lurs lochtinents locals.

.XIIII. En les quals generalitats sia comprés lo senyor rey e reyna e vós, senyor, e totes e qualsevol persones de qualsevol ley, dignitat, condició o stat sien, així ecclesiàstiques com seglars, e així christians, moros com juheus, e així stranys moros com privats. E per execució de les dites coses plàcia a vós, senyor, fermar los dits capítols e coses següents:

.XV. Primerament, que los diputats, per complir la dita profferta, puxen vendre e carregar censals ab carta de gràcia e fer tots altres contractes que·ls appareran ab aquells pactes, penes, juraments e obligacions que ab los contrahents se poran concordar e avenir.

.XVI. Ítem, que lo senyor rey ne la senyora reyna, ne vos, senyor, ne son governador o altre qualsevol official per gran poder que haja no puxa ne puxen entrametres de les coses en la present proferta o subvenció contengudes, ne de les coses toquants aquella en qualsevol manera.

.XVII. Ítem, que sien liurades totes e qualsevol cartes, actes e scriptures o provisions fahents o toquants en qualsevol manera la present proferta, franques de segell e de qualsevol altres drets.

.XVIII. Ítem, que totes e qualsevulla quantitats que exiran dels presents capítols hajen a servir a pagar los interesses dels dits .XXX^{M}. florins carregadors. E tot ço que sobrarà dels dits arrendaments e vendes dels dits capítols servesca e haja a servir a quitament dels censal o censals que per los dits .XXX^{M}. florins seran venuts e carregats. Enaxí que no puxen ésser convertides en altres usos ne en contractes ja carregats per lo dit General, sinó en los presents.

.XVIIIº. Ítem, que plàcia a vós, senyor, cometre a dues ||[55v] persones de cascun braç, per cascun braç elegidores, les quals hajen plen poder de reveure, ruminar, tolre e affegir en los presents capítols concordalment, no mudada substància d'aquells. E nomenen a vostra senyoria per lo braç de la Ecclèsia lo reverent mestre de Muntesa e micer Johan Gascó; per lo braç militar mossén Luís d'Abella e mossén Pere de Castellví. E per lo braç de les ciutats e viles realsmicer Johan de Gallach e micer Luís Tallada.

.XX. Ítem, que vós, senyor, en nom e persona del senyor rey e vostra, jurets en plenera cort de tenir e observar e fer observar e tenir los presents capítols e totes e sengles coses en aquells contengudes.

Acord perquè les corts es reunisquen de matí i de vesprada

1437, octubre 25. Seu de València.
Reunió dels tres braços del regne amb el rei. Acord perquè les corts es reunisquen tots els dies de matí i vesprada.

||[56r] *Dictum vero die veneris post prandium intitulatam vicesimaquinta mensis octobris, anno a Nativitate Domini millessimo .CCCCºXXXVIIº.*, per los tres braços, ço és, ecclesiàstich, militar e de les ciutats e viles reals, fon concordat ab lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent general, que per expedició de les corts qui a present celebraven en la dita ciutat, se congregassen e ajustassen cascun jorn a certa hora, és saber, de matí a les huyt hores e aprés mig jorn a les tres hores.

Reunió sobre la possible venda del mer imperi d'Onda

1437, novembre 18. Seu de València.
Reunió del braç reial a excepció dels síndics de la ciutat de València. Lectura d'una carta del consell d'Onda dirigida als síndics de les ciutats de Xàtiva i Sogorb, i als síndics de les viles reials, al voltant de la possible venda del mer imperi d'Onda.

Anno[110] *a Nativitate Domini millesimo .CCCCºXXXVIIº., die videlicet hora tertiarum seu quasi, intitulatam .XVIIIª. mensis november,* constituïts personalment davant los hono-

¶ [110] Al marge: *D'Onda.*

rables micer Loís Tallada, síndich de la ciutat de Xàtiva, en Johan Çafàbregues, síndich de la vila d'Algezira, en Jacme Rocamora, síndich de la vila d'Oriola, en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Alacant, en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló, en Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilarreal, en Johan Casanova, síndich de la vila d'Ontinyén, en Pere Climent, síndich de la vila de Paníscola e en Johan Martínez, síndich de la vila de Cullera, síndichs constituïts als actes de les Corts qui a present se celebren en la ciutat de València per lo senyor ||[56v] rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, personalment atrobats, congregats en la Seu de la dita ciutat los honorables en Salvador Cruylles e en Johan Romeu, síndichs e missatgers de la vila d'Onda. E convocat mi, Johan de Sentfeliu, notari, e los testimonis dejús scrits, presentaren a aquells una letra closa e sagellada del consell de la dita vila, e legir requerien la dita letra a aquells e scriptura insfrasegüents:

«Als molt honorables e savis senyors los missatgers de les ciutats de Xàtiva e Sogorb e de les viles reyals en les corts del regne de València.

Molt honorables e savis senyors. En plen consell d'aquesta vila és stat delliberat que a vosaltres, molt honorables e savis senyors, sien tramesos per missatgers del dit consell e universitat de la dita vila en Salvador Cruylles e en Johan Romeu, vehins d'aquells, sobre certes coses tocants venda o alienació que havem hoyt dir que·s vol fer del mer imperi e juredicció al molt alt senyor rey pertanyents en la dita vila e terme d'aquella. Per què pregam vostres molt honorables savieses que us plàcia donar fe e creença als dits missatgers de tot ço que per aquells sobre les dites coses serà dit e expost a vostres molt honorables savieses, com a aquells per e sobre les dites coses e de fer instàncies a vosaltres e altres persones e requestes e protestacions per contrastar, embargar e tolre qualsevol venda o alienació que·s vulla fer dels dits mer imperi e juredicció hajam donat e donam plen e bastant poder. ||[57r] E tinga-us la sancta Trinitat en sa guarda. Scrit en la sala de la dita vila a .VI. de noembre, any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCCXXXVII.

Prests a vostra honor, los justícia, jurats e consell de la vila d'Onda.»

En totes coses e per totes salva per totstemps la fidelitat reyal, molt honorables e savis senyors, representants lo stament de les ciutats de Xàtiva e de Sogorb e de les viles reals en les corts qui de present se celebren en la ciutat de València, dien e exponen en Salvador Cruells e en Joan Romeu, síndichs e missatgers de la universitat de la vila d'Onda, que com sia pervengut a audiència lur e de la universitat e singulars de la dita vila d'Onda que lo molt honorable mossén Matheu Pujades, cavaller, dient-se comissari o procurador del senyor rey vol vendre, alienar e transportar al reverend mestre de Montesa e orde seu los mer imperi e juredicció al dit senyor rey pertanyents en la dita vila e terme d'aquella, ço que, parlant ab humil e subjecta reverència del dit senyor, *et etiam* honor del dit mossén Matheu Pujades,

no·s pot ne deu fer, com conste e sia notori per privilegi e concessió del molt alt senyor rey en Johan, de gloriosa recordació passat, en contracte e ley paccionada, axí ab la dita universitat com altres, que lo dit senyor a supplicació de la dita universitat, jurats, consellers e prohòmens d'aquella quità e reemé del ladonchs mestre de Montesa e orde d'aquell, los dits mer imperi e juredicció ||[57v] al dit renyor rey en la dita vila e terme d'aquella pertanyents, per obs del qual dit quitament fer la dita universitat, jurats, consellers e prohòmens d'aquells, per contemplació e sguard de tornar e reduir perpetualment los dits mer imperi e juredicció als patrimoni e corona reals, bestragueren e pagaren al dit senyor cent mília sous reals de València, ultra moltes quantitats de pecúnia per aquells bestrets e pagades per messions per deduir les dites coses a effecte e execució en e ab lo qual dit privilegi e concessió passat, segons dit és, en contracte e ley paccionada, lo dit senyor promés, ordenà e jurà per si e per los seus successors, que los dits mer imperi e juredicció nunqua vendria ne alienaria, vendrien ne alienarien en alguna persona, axí ecclesiàstica o religiosa com encara seglar, ans serien e promés e volgué lo dit senyor los dits mer imperi e juredicció perpetualment ésser e romandre inseparablement dels patrimoni e corona reals, e ésser units, agregats e incorporats inseparablement en aquells, prometent encara statuhint e ordenant lo dit senyor que fos o sia no attemptàs voler comprar ne per algun altre títol atquerir, posseir ne detenir perpetualment ne a temps los dits mer imperi e juredicció, ne encara d'allò suplicar, consellar ne en alguna manera entrametre, imposant a tots aquells qui a les dites coses e qualsevol de aquelles e altres en lo dit privilegi, contracte e ley paccionada mencionades, o qualsevol d'aquelles consentirien e darien loch moltes e diverses penes e senyaladament penes de bares e traydors, de les quals ||[58r] baria e trahició e penes d'aquelles no·s poguessen escusar per batalla, armes o altra qualsevol manera de les quals penes e coses poguessen ésser denunciats e acusats per part de la dita vila e singulars d'aquella o per lo procurador fiscal del senyor rey, o per la universitat de la ciutat de València o qualsevol altres persones en les quals penes de traïció e de baria *etiam* foren encorreguts los officials e habitants de la dita vila de Onda si consentien en les dites alienacions e transportaciones, donant facultat als vehins e habitadors de la dita vila de fer-hi tot oppòsit, contrast e embarch segons apar pus largament per lo dit privilegi, contracte e ley paccionada, qui fon fet en València, lo derrer dia d'abril de l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCLXXXXIII. E enaprés, se mostrà per hun altre privilegi del molt alt senyor rey a present benaventuradament regnant fet en la ciutat de València lo primer dia de març de l'any .MCCCCXVIII. que lo dit senyor statuí e ordenà tals e semblants vendes e alienacions de tals e de semblants mers imperis e jurediccions del dit senyor e d'altres béns dels dits patrimoni e corona reals no poder ésser fetes, consellades ne acceptades, e *etiam*, imposà altres majors penes contra aquells qui consentirien e darien loch en les dites vendes e alienacions, segons que les dites coses e altres aparen pus largament per los dits privilegis, los quals vos exhibuexem e, *etiam*, fan legir per lo notari la present scrip-

tura reebent, dients-ho així com en aquells és contengut. En lo qual proper dit privilegi fet en lo dit any de .MCCCCXVIII. és inserta la clàusula següent: *Mandamus itaque per hanc eandem gubernatori generali regnorum et terratum nostrarum eiusque vicesgentium in regno Valentie, ac baiulo generali regni eisdem necnon universis et singulis prelatis, richis hominibus, universitatibus nostris et successorum nostrorum et aliis hominibus villarum et locorum quibuslibet subditis nostris regni Valentie predicti et etiam alienigenis quibuscumque et ad regnum predictum declinantibus videntique de certa scientia et expresse sub debito naturalitate et sub* ||[58v] *fide et homagio ac fidelitate quibus sunt et erunt nobis e succesoribus nostris astricti, quatenus alicui ordinationi seu mandato concessioni comissioni et provisioni in contratium predictorum factis seu fiendis per nos seu quemvis succesorum nostrorum in regnis et terris nostris predictis, aut officiales nostros vel eorum seu alias quascumque personas in nullo obediant obtemperent vel attendant obediri obtemperari vel attendi permittant aliqua ratione, imo eiusdem resistant viriliter et penitus contradicant et alias cartam nostram huiusmodi teneant firmiter et observent tenereque et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant, aliqua ratione imo adversus contrarium attemptantes insurgant rigide ac potenter, tamquam contra inimicos nostros et perpetratores criminis lese magestati regni diadematis emulos et rei publique invasores, etc.* E com vosaltres, molt honorables e savis senyors, per vostra gran vera e bona fidelitat e naturalesa per la qual sots tenguts al molt alt senyor rey, hajats acostumat e dejats entendre en la conservació e augment dels dels (*sic*) dits patrimoni e corona reals, e no dar loch ne consentir en alguna diminució, alienació e prejuhí d'aquells e d'alguna part o cosa d'aquells, majorment com tals e semblants alienacions e diminucions concernesquen dan e prejuhí del dit stament de les dites ciutats e viles reals del dit regne, e encara gran càrrech d'aquelles si donava loch o consentiment e no s'i contradia ne fahia aquell oppòsit e obstacle que fer se deu, atteses los dessús dits privilegis e qualsevol d'aquells e coses en aquells contengudes, e encara altres privilegis e furs del dit regne. Per tal, e altres, los dits en Salvador Cruells e en Johan Romeu, síndichs e missatgers de la dita universitat de la dita vila d'Onda, a vosaltres, dits ||[59r] molt honorables senyors representants lo dit stament de les dites ciutats de Xàtiva e de Sogorb e viles reals del dit regne en les corts que en la present ciutat de València a present se celebren, ab gran instància vos[111] preguen, exorten e requiren que a la dita que·s vol e comina fer venda, alienació e transportació dels dits mer imperi e juredicció de la dita vila d'Onda e terme d'aquella al dit senyor rey pertanyents, així per via de greuge per vosaltres donador en les dites corts com encara en totes altres maneres lícites, e així davant lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent seu, e lo dit Matheu Pujades, e qualsevol d'aquells, contradigats, contrastets, contradició, contrast o oppòsit façats, e que per res vosaltres e

¶ [111] Ratllat: *pregam*.

algú[112] de vosaltres no y consentats ne y donets loch en manera que la dita cominada venda, alienació, transportació e altra qualsevol de fet o en manera alguna no·s faça com fer no·s pusca ne deja, segons que dit és e ab los dits privilegis e furs és statuït e dipost. En altra manera, parlant ab vostra honor e reverència, los dits síndichs e missatgers dien e protesten que ells e la dita universitat e singulars d'aquella en res que·s vulla fer e attemptar, faça o attempte en contrari no consenten ni consentir entenen, tàcitament ne expressa, ans hi dissenten e contradien, e per totstemps dissentir e contradir entenen. Protestant de tots los drets de la dita universitat e singulars de aquella, e de conservació d'aquells as quals no sia fet no·s volen ne entenen fer prejuhí algú. Protestants, *etiam*, de tot ço que pusquen e·ls sia lícit ||[59v] e útil protestar. Requirents de totes les dites coses ésser-los feta carta pública si[113] e en quant, etc.

E lestes e publicades les damunt dites letra e scriptura, los dits síndichs respongueren que salva totstemps la fidelitat del molt alt senyor rey a la qual són obligats, que no consenten ans expressament dissenten a qualsevol protests en la dita scriptura contenguts, tant com si a aquells puguen moure e prejudicar, així a ells com a lurs universitats, haüd trellat així de la scriptura com dels actes en aquella vanats e haüd col·loqui e parlament entre ells, e encara ab los altres síndichs de les altres universitats, los quals a present no y són, los retran resposta.

De les quals coses e sengles dessús dites, los dits síndichs e missatgers de la dita vila d'Onda requeriren mi, dit e dejús scrit notari, ésser-los-ne feta carta pública, una e moltes e tantes com haver ne volran, per haver d'aquelles memòria en sdevenidor.

Presents testimonis foren a les dites coses l'onohable en Johan Venrell, habitador de la vila d'Algezira, e en Berthomeu Agramunt, de la vila de Castelló.

1437, novembre 18. Seu de València.

Reunió del braç reial a excepció dels síndics de la ciutat de València. Lectura d'una carta del consell d'Onda dirigida als síndics de les ciutats de Xàtiva i Sogorb, i als síndics de les viles reials, al voltant de la posible venda del mer imperi d'Onda.

Anno[114] *a Nativitate Domini millesimo .CCCC°XXXVII°., die videlicet hora tertiarum seu quasi, intitulatam .XVIII[a]. mensis november,* constituïts personalment davant los honorables micer Loís Tallada, síndich de la ciutat de Xàtiva, en Johan Çafàbregues, sín-

¶ [112] Ratllat: *alguns*.
¶ [113] Ratllat: *en*.
¶ [114] Al marge: *D'Onda*.

dich de la vila d'Algezira, en Jacme Rocamora, síndich de la vila d'Oriola, en Felip d'Ampúries, síndich de la vila d'Alacant, en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló, en Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilarreal, en Johan Casanova, síndich de la vila d'Ontinyén, en Pere Climent, síndich de la vila de Paníscola e en Johan Martínez, síndich de la vila de Cullera, síndichs constituïts als actes de les Corts qui a present se celebren en la ciutat de València per lo senyor ||[56v] rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, personalment atrobats, congregats en la Seu de la dita ciutat los honorables en Salvador Cruylles e en Johan Romeu, síndichs e missatgers de la vila d'Onda. E convocat mi, Johan de Sentfeliu, notari, e los testimonis dejús scrits, presentaren a aquells una letra closa e sagellada del consell de la dita vila, e legir requerien la dita letra a aquells e scriptura insfrasegüents:

«Als molt honorables e savis senyors los missatgers de les ciutats de Xàtiva e Sogorb e de les viles reyals en les corts del regne de València.

Molt honorables e savis senyors. En plen consell d'aquesta vila és stat delliberat que a vosaltres, molt honorables e savis senyors, sien tramesos per missatgers del dit consell e universitat de la dita vila en Salvador Cruylles e en Johan Romeu, vehins d'aquells, sobre certes coses tocants venda o alienació que havem hoyt dir que·s vol fer del mer imperi e juredicció al molt alt senyor rey pertanyents en la dita vila e terme d'aquella. Per què pregam vostres molt honorables savieses, que us plàcia donar fe e creença als dits missatgers de tot ço que per aquells sobre les dites coses serà dit e expost a vostres molt honorables savieses, com a aquells per e sobre les dites coses e de fer instàncies a vosaltres e altres persones e requestes e protestacions per contrastar, embargar e tolre qualsevol venda o alienació que·s vulla fer dels dits mer imperi e juredicció hajam donat e donam plen e bastant poder. ||[57r] E tinga-us la sancta Trinitat en sa guarda. Scrit en la sala de la dita vila a .VI. de noembre, any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCCXXXVII.

Prests a vostra honor, los justícia, jurats e consell de la vila d'Onda.»

En totes coses e per totes salva per totstemps la fidelitat reyal, molt honorables e savis senyors, representants lo stament de les ciutats de Xàtiva e de Sogorb e de les viles reals en les Corts qui de present se celebren en la ciutat de València, dien e exponen en Salvador Cruells e en Joan Romeu, síndichs e missatgers de la universitat de la vila d'Onda, que com sia pervengut a audiència lur e de la universitat e singulars de la dita vila d'Onda que lo molt honorable mossén Matheu Pujades, cavaller, dient-se comissari o procurador del senyor rey vol vendre, alienar e transportar al reverend mestre de Montesa e orde seu los mer imperi e juredicció al dit senyor rey pertanyents en la dita vila e terme d'aquella, ço que, parlant ab humil e subjecta reverència del dit senyor, *et etiam* honor del dit mossén Matheu Pujades, no·s pot ne déu fer, com conste e sia notori per privilegi e concessió del molt alt

senyor rey en Johan, de gloriosa recordació passat, en contracte e ley paccionada, axí ab la dita universitat com altres, que lo dit senyor a supplicació de la dita universitat, jurats, consellers e prohòmens d'aquella quità e reemé del ladonchs Mestre de Montesa e orde d'aquell, los dits mer imperi e juredicció ||[57v] al dit renyor rey en la dita vila e terme d'aquella pertanyents, per obs del qual dit quitament fer la dita universitat, jurats, consellers e prohòmens d'aquells, per contemplació e sguard de tornar e reduir perpetualment los dits mer imperi e juredicció als patrimoni e corona reals, bestragueren e pagaren al dit senyor cent mília sous reals de València, ultra moltes quantitats de pecúnia per aquells bestrets e pagades per messions per deduir les dites coses a effecte e execució en e abs lo qual dit privilegi e concessió passat, segons dit és, en contracte e ley paccionada, lo dit senyor promés, ordenà e jurà per si e per los seus successors, que los dits mer imperi e juredicció nunqua vendria ne alienaria, vendrien ne alienarien en alguna persona, axí ecclesiàstica o religiosa com encara seglar, ans serien e promés e volgué lo dit senyor los dits mer imperi e juredicció perpetualment ésser e romandre inseparablement dels patrimoni e corona reals, e ésser units, agregats e incorporats inseparablement en aquells, prometent encara statuhint e ordenant lo dit senyor que fos o sia no attemptàs voler comprar ne per algun altre títol atquerir, posseir ne detenir perpetualment ne a temps los dits mer imperi e juredicció, ne encara d'allò suplicar, consellar ne en alguna manera entrametre, imposant a tots aquells qui a les dites coses e qualsevol de aquelles e altres en lo dit privilegi, contracte e ley paccionada mencionades, o qualsevol d'aquelles consentirien e darien loch moltes e diverses penes e senyaladament penes de bares e traydors, de les quals ||[58r] baria e trahició e penes d'aquelles no·s poguessen escusar per batalla, armes o altra qualsevol manera de les quals penes e coses poguessen ésser denunciats e acusats per part de la dita vila e singulars d'aquella o per lo procurador fiscal del senyor rey, o per la universitat de la ciutat de València o qualsevol altres persones en les quals penes de traïció e de baria *etiam* foren encorreguts los officials e habitants de la dita vila de Onda si consentien en les dites alienacions e transportaciones, donant facultat als vehins e habitadors de la dita vila de fer-hi tot opposit, contrast e embarch segons apar pus largament per lo dit privilegi, contracte e ley paccionada, qui fon fet en València, lo derrer dia d'aqbril de l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCLXXXXIII. E enaprés, se mostrà per hun altre privilegi del molt alt senyor rey a present benaventuradament regnant fet en la ciutat de València lo primer dia de març de l'any .MCCCCXVIII. que lo dit senyor statuí e ordenà tals e semblants vendes e alienacions de tals e de semblants mers imperis e jurediccions del dit senyor e d'altres béns dels dits patrimoni e corona reals no poder ésser fetes, consellades ne acceptades, e *etiam*, imposà altres majors penes contra aquells qui copnsentiren e darien loch en les dites vendes e alienacions, segons que les dites coses e altres aparen pus largament per los dits privilegis, los quals vos exhibuexem e, *etiam*, fan legir per lo notari la present scriptura reebent, dients-ho axí com en aquells és contengut. En lo qual proper dit

privilegi fet en lo dit any de .MCCCCXVIII. és inserta la clàusula següent: «*Mandamus itaque per hanc eandem gubernatori generali regnorum et terratum nostrarum eiusque vicesgentium in regno Valentie, ac baiulo generali regni eisdem necnon universis et singulis prelatis, richis hominibus, universitatibus nostris et successorum nostrorum et aliis hominibus villarum et locorum quibuslibet subditis nostris regni Valentie predicti et etiam alienigenis quibuscumque et ad regnum predictum declinantibus videntique de certa scientia et expresse sub debito naturalitate et sub* ||[58v] *fide et homagio ac fidelitate quibus sunt et erunt nobis e succesoribus nostris astricti, quatenus alicui ordinationi seu mandato concessioni comissioni et provisioni in contratium predictorum factis seu fiendis per nos seu quemvis succesorum nostrorum in regnis et terris nostris predictis, aut officiales nostros vel eorum seu alias quascumque personas in nullo obediant obtemperent vel attendant obediri obtemperari vel attendi permittant aliqua ratione, imo eiusdem resistant viriliter et penitus contradicant et alias cartam nostram huiusmodi teneant firmiter et observent tenereque et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant, aliqua ratione imo adversus contrarium attemptantes insurgant rigide ac potenter, tamquam contra inimicos nostros et perpetratores criminis lese magestati regni diadematis emulos et rei publique invasores, etc.»* E com vosaltres, molt honorables e savis senyors, per vostra gran vera e bona fidelitat e naturalesa per la qual sots tenguts al molt alt senyor rey, hajats acostumat e dejats entendre en la conservació e augment dels dels (*sic*) dits patrimoni e corona reals, e no dar loch ne consentir en alguna diminució, alienació e prejuhí d'aquells e d'alguna part o cosa d'aquells, majorment com tals e semblants alienacions e diminucions concernesquen dan e prejuhí del dit stament de les dites ciutats e viles reals del dit regne, e encara gran càrrech d'aquelles si donava loch o consentiment e no s'i contradia ne fahia aquell oppòsit e obstacle que fer se deu, atteses los dessús dits privilegis e qualsevol d'aquells e coses en aquells contengudes, e encara altres privilegis e furs del dit regne. Per tal, e altres, los dits en Salvador Cruells e en Johan Romeu, síndichs e missatgers de la dita universitat de la dita vila d'Onda, a vosaltres, dits ||[59r] molt honorables senyors representants lo dit stament de les dites ciutats de Xàtiva e de Sogorb e viles reals del dit regne en les corts que en la present ciutat de València a present se celebren, ab gran instància vos[115] preguen, exorten e requiren que a la dita que·s vol e comina fer venda, alienació e transportació dels dits mer imperi e juredicció de la dita vila d'Onda e terme d'aquella al dit senyor rey pertanyents, axí per via de greuge per vosaltres donador en les dites corts com encara en totes altres maneres lícites, e axí davant lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent seu, e lo dit Matheu Pujades, e qualsevol d'aquells, contradigats, contrastés, contradició, contrast o oppòsit façats, e que per res vosaltres e algú[116] de vosaltres no y consentats ne y donets loch en manera que la dita cominada

¶ [115] Ratllat: *pregam*.
¶ [116] Ratllat: *alguns*.

venda, alienació, transportació e altra qualsevol de fet o en manera alguna no·s faça com fer no·s pusca ne deja, segons que dit és e ab los dits privilegis e furs és statuït e dipost. En altra manera, parlant ab vostra honor e reverència, los dits síndichs e missatgers dien e protesten que ells e la dita universitat e singulars d'aquella en res que·s vulla fer e attemptar, faça o attempte en contrari no consenten ni consentir entenen, tàcitament ne expressa, ans hi dissenten e contradien, e per totstemps dissentir e contradir entenen. Protestant de tots los drets de la dita universitat e singulars de aquella, e de conservació d'aquells as quals no sia fet no·s volen ne entenen fer prejuhí algú. Protestants, *etiam*, de tot ço que pusquen e·ls sia lícit ||[59v] e útil protestar. Requirents de totes les dites coses ésser-los feta carta pública si[117] e en quant, etc.

E lestes e publicades les damunt dites letra e scriptura, los dits síndichs respongueren que salva totstemps la fidelitat del molt alt senyor rey a la qual són obligats, que no consenten ans expressament dissenten a qualsevol protests en la dita scriptura contenguts, tant com si a aquells puguen moure e prejudicar, axí a ells com a lurs universitats, haüd trellat axí de la scriptura com dels actes en aquella vanats e haüd col·loqui e parlament entre ells, e encara ab los altres síndichs de les altres universitats, los quals a present no y són, los retran resposta.

De les quals coses e sengles dessús dites, los dits síndichs e missatgers de la dita vila d'Onda requeriren mi, dit e dejús scrit notari, ésser-los-ne feta carta pública, una e moltes e tantes com haver ne volran, per haver d'aquelles memòria en sdevenidor.

Presents testimonis foren a les dites coses l'onohable en Johan Venrell, habitador de la vila d'Algezira, e en Berthomeu Agramunt, de la vila de Castelló.

Resposta del braç al consell d'Onda

1437, novembre 27. Seu de València.
Resposta dels síndics a la petició del consell d'Onda.

Consequenter vero die mercurii, hora completori seu quasi, intitulatam vicesimaseptima dictorum mensis et anni, congregats en la Seu de la ciutat, ço és, en la ||[60r] capella de Sent Miquel e Sent Aliffonso, los honorables micer Loís Tallada, síndich de la ciutat de Xàtiva; en Luch Martorell, síndich de la vila d'Algezira; en Jacme Rochamora, síndich de la vila d'Oriola; en Dionís d'Olit, síndich de la vila de Borriana; en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló; en Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilareal; en Johan Casanova, síndich de la vila d'Ontinyén; en Felip d'Ampúries,

¶ [117] Ratllat: *en*.

síndich de la vila d'Alacant e en Pere Puig, síndich de la vila e honor de Corbera, e convocat mi, dit e dejús scrit notari, me donaren per lurs universitats e per los altres síndichs de les altres viles qui aderir hi volran, per resposta present la part altra a la precedent scriptura, la scriptura infresegüent:

«Responent a la scriptura posada per los damunt dits síndichs e missatgers de la dita vila de Onda, sots kalendari de .XVIII. dels damunt dits mes e any, dien permeses les protestacions qui dessús, que ells són prests e apparellats fer sobre la dita scriptura e coses en aquells contengudes, tot ço e quant per justícia les lurs universitats e ells sien tenguts. E açò és lo que donem per resposta a la damunt dita scriptura. ||[60v] Requerint que la una sens l'altra non sia donada còpia e trellat, ne closa carta pública.»

Presents testimonis foen a les dites coses lo discret mossén Jacme Domènech, en Guillem March e en Bernat Johan, studiants, habitadors de València.

Carta al consell de Castelló sobre l'absència del seu síndic

1437, novembre 21. Seu de València.
Reunió del braç reial. Carta del braç al consell de la vila de Castelló sobre l'absència de Guillem d'Agramunt, síndic d'aquella vila.

Posthec vero die iovis intitulatam vicesimaprima novembre, anno iamdicto, per ço com lo braç de les ciutats e viles reals havia sentiment que la vila de Castelló hauria tramés a dit a·n Guillem Agramunt, síndich de la dita vila que se'n tornàs e anàs a la dita vila, fon provehida e manada fer als justícia, jurats e consell de aquella la letra següent:

«Als molt honorables e savis senyors los justícia, jurats e consell de la vila de Castelló.

Molt honorables e savis senyors. Entés havem que hauriets manat a·n Guillem Agramunt, missatger ||[61r] e síndich d'aquexa vila, lo qual entrevé en les corts qui a present se celebren per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del senyor rey en aquesta ciutat, se n'anàs aquí, de què som molt maravellats, com la sua presència sia ací molt necessària per rahó com los fets de la cort s'estrenyen. E lo dit en Guillem Agramunt sia tractador d'aquella e encara hun de les huyt persones qui per lo braç real són stades eletes per tractar, l'absència del qual poria molt noure no solament a les viles reals, mas encara a aquexa vila. Per què us pregam, tan affectuosament com podem, que per bé e utilitat dels affers vos plàcia fer recurar ací per als dits affers lo dit en Guillem Agramunt. En altra manera convendria a nosaltres

proveir d'altra persona qui per aquell meneje los affers, lo que creem no vendria bé a la honor d'aquexa vila. E haja-us la Sancta Trinitat en sa protecció. Scrit en València a .XXI. de noembre, any .MCCCCXXXVII.

Los síndichs de les ciutats e viles reals del regne de València en les presents corts, prests a vostra honor.»

Sobre la venda de Sogorb

1437, desembre 7. Capella de Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. Mateu Pujades, conseller del rei Joan de Navarra, informa de paraula al braç reial sobre la postura del rei en l'assumpte de la alienació de Sogorb. Després d'escoltar-lo, el braç reial decideix enviar missatgers per a tractar el tema directament amb el rei Joan.

||[61v] *Ulterius die sabbati hora completorii seu quasi, intitulatam septima mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC°XXXVII°.,* essents justats e congregats en la Seu de la ciutat de València, ço és, en la capella de Sent Aliffonso e Sent Miquel, lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València, resident en la dita ciutat per la celebració qui a present se fa de les corts per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, los fon per l'onorable mossén Matheu Pujades, conseller del molt alt senyor rey, una letra del tenor següent:

«Als amats nostres los síndichs e altres persones de les ciutats e viles reals, residents en la Cort de regne de València»

E uberta la dita letra fon atrobada dins ésser tal:

«Lo rey de Navarra, infant e lochtinent general.

Sobre algunes coses concernents gran servey del senyor rey havem informat, ab letra largament, a l'amat conseller del senyor rey e nostre, mossén Matheu Pujades, e donat càrrech a aquell que les comunique ab vosaltres, per què us pregam que li donets creença en lo que us dirà de part nostra, axí com si nos, personalment, vos ho diem, complint-||[52r]-ho per obra e execució segons confiam de vosaltres. Dada en Murvedre sots nostre segell secret a .VII. dies de deembre de l'any .MCCCCXXXVII. El rey Johan.»

E lesta la damunt dita letra, fon explicada la creença per lo dit mossén Matheu Pujades a aquell comanada sobre lo fet de la alienació de Sogorb fahedora al senyor infant don Enrich, etc. E explicada la creença, li fon respost per l'honorable micer Johan Mercader, hun dels dits síndichs, que lo braç real havia hoyda sa creença, hi delliberaria, e li'n tornaria resposta.

E haüd loch rahonament e natura delliberació sobre les dites coses, fon delliberat e clos concordantment per tot lo dit braç ésser feta missatgeria al dit senyor rey

de Navarra, és saber, dos per la ciutat e dos per les viles, per suplicar lo dit senyor rey de Navarra fos de sa mercé venir ací a la dita ciutat per determenar los dits affers e si·s podia obtenir, e si no que, dolçament e paraules simples, hi fos protestat.

E encontinent e aquí mateix, apartats los síndichs de la ciutat a una part de la ||[62v] capella e los de les viles a l'altra, elegiren, ço és, los de la ciutat los honorables en Loís Cruylles, jurat, present, e en Loís Granollés, absent, síndichs; e per les viles micer Loís Tallada e micer Nicholau Figuerola, presents, als quals e cascun d'aquells donen poder de supplicar lo senyor rey de Navarra e encara de posar davant aquell los protest o protests les quals són stats concordats en lo dit braç, reemetent-ho a lus saviea, etc.

Posit habea substituto ut in ceda.

E fetes les dites coses, provehiren e manaren ésser fetes les letres infrasegüents:

«Al molt honorable mossén e de gran saviea en Loís Granollers, en lo Puig o llà on sia.

Mossén molt honorable e molt savi, per lo braç de les ciutats e viles reals sots stats elet en missatger ||[63r] ensemps ab los honorables en Loís de Cruylles, jurat d'aquesta ciutat micer Loís Tallada e micer Nicholau Figuerola per al senyor rey de Navarra per los affers de Sogorb. Pregam-vos tan affectuosament com podem que, decontinent, siats ací per complir ensemps ab vostres companyons ço que per lo dit braç serà ordenat fahedor e en acò vos plàcia no posar dilació alguna, com fos gran destorp dels affers si lo contrari fahien. Scrit en València a .VII. de deembre de l'any .MCCCCXXXVII.

Los síndichs de les ciutats e viles reals, prests a vostra honor.»

«Al molt alt e molt poderós senyor lo senyor rey de Navarra, infant e governador general d'Aragó e de Sicília, e lochtinent general del senyor rey.

Senyor molt excel·lent,

A la vostra molt gran senyoria trametem per missatgers en Loís de Cruylles, en Loís Granollers, micer Loís Tallada e micer Nicholau Figuerola per alguns affers los quals ab vostra molt gran senyoria han a comunicar. Informats largament de nostra intenció ||[63v] supplicam a aquella sia de sa mercé voler-los donar fe e creença a tot ço e quant per part nostra explicaran, axí com si en pròpries persones ho dehien. E conserve Nostre Senyor deu vostra molt excel·lent persona per loch temps en prosperitat e honor. Scrit en València a VII de deembre de l'any .MCCCCXXXVII.

De la vostra molt gran senyoria humils e devots servidors, los síndichs representants lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València.»

1437, desembre 7. Seu de València.
Reunió del braç reial. Substitució dels quatre missatgers enviats davant el rei Joan de Navarra.

Die sabbati .VII^a^. decembris, anno .XXXVII°.
Micer Johan Mercader
En Luís Cruylles
En Manuel Suau
En Nicholau Valldaura
Micer Johan de Gallach
En Berenguer Martí
Micer Arnau Valleriola
En Johan Marromà, de València

Micer Luís Tallada, de Xàtiva
Micer Nicholau Figerola, de Morella
En Jacme de Roquamora, d'Oriola
En Felip d'Ampúries, d'Alacant
En Johan d'Artigues, de Segorb
En Guillem Agramunt, de Castelló
En Dionís d'Olit, de Borriana
En Guillem Ocelló, de Vilarreal
En Pere Climent, de Paníscola
En Jacme Gaçol, de Líria
En Johan Casanova, d'Ontinyén
En Pere Puig, de Corbera

Substitució als .IIII. síndichs e missatgers elets per lo braç al senyor rey de Navarra, lochtinent, etc. per lo fet de Segorb o a qualsevol d'aquells, *in solum*, a supplicar[118] posar davant aquell los protest o protests ordenadors per ells e altres qualsevol scriptures fahents per los dits missatgers, així per lo fet de Segorb com d'Uxò e d'Slida e altres [...] lo dit memorial [...] e lo interés del braç real. Testimonis Anthoni Miquel, notari, e en Domingo Valero, verguer.

¶ [118] Ratllat: *Lo dit senyor sia de sa mercé voler venir ací per determinar los dits affers. E llà on a sa senyoria ne fos plasent venir ací.*

1437, desembre 10. Capella de Sant Miquel i Sant Alfons de la Seu de València.

Reunió del braç reial. Lectura de dos cartes remeses pels missatgers enviats davant el rei Joan de Navarra sobre el fet de Sogorb, i posteriors deliberacions del braç.

||[64r] *Die martiis hora vespertorum seu quasi intitulatam decima mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo .CCCC°. tricesimoseptimo,* essent congregat lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València en la Seu d'aquella, ço és, en la capella de Sent Miquel e Sent Aliffonso, reeberen dues letres dels missatgers del dit braç trameses al senyos rey de Navarra, lochtinent general, etc. a la vila de Murvedre per los affers de Sogorb. Les quals foren liurades e manades legir a mih, Johan de Sentfeliu, notari, scrivà lur, e preses aquelles fon atrobada la superescripció de la priera del tenor següent:

«Als molt honorables e molt savis senyors los síndichs de les ciutats de València e de Xàtiva e viles reals residents en la ciutat de València»

E uberta la dita letra fon atrobada segons se segueix:

«Molt honorables e molt savis senyors, huy per lo matí, ans del jorn, arribats ací en Murvedre per examinar coses per vosaltres senyors a nosaltres ordenades e manades, que de part del braç real diguéssem e explicàssem al senyor rey de Navarra e posàssem denant aquell la supplicació e protest ordenat per lo dit braç real. E de fet huy per lo matí, hoint missa lo dit senyor, nos presentam a aquell e li liuram la letra de creença, e·l supplicam nos donàs fora en la qual li explicàssem la causa de nostra missatgeria. E lo dit senyor assignants hora per al deprés dinar. E fet açò, stants nosaltres en la posada del dit senyor, per micer Gabriel de Riusech, així com a procurador substituït del senyor infant don Enrich, nos fon intimada una nova concessió que lo senyor rey li ha fet ara novament de la ciutat e castell de Sogorb al senyor infant don Enrich, donada en Gayeta a .XXX. d'octubre ||[64v] aprés de la partida dels missatgers de Sogorb, requirent-nos que la dita concessió obeíssem e complíssem, etc. segons que per la dita intimació e concessió porets veure, les quals vos trametem ensemps ab la present. Enaprés s'és segit que en la dita hora del deprés dinar per lo dit senyor assiganda, fom ab ell al qual explicam tota nostra missatgeria ab aquelles mellors paraules que poguem, a la fi supplicant-lo que fos de sa mercé d'entrar-se'n en aquexa ciutat e d'examinar lo greuge posat per lo fet de Sogorb, per justícia *suo loco et ordine*, així com havia promés, etc. no lexant res de totes les coses per vosaltres a nosaltres manades. E aprés molts rahonaments, lo dit senyor nos respós que ell per res no u podia fer ni u faria. E açò per lo manament que havia del dit senyor rey en la executòria d'aquesta última concessió feta al dit senyor infant. E veent nosaltres no poder res obtenir ab lo dit senyor, diguem-li que havíem manament del braç real sobre lo dit material posar-li una supplicació ab protest. E així que fos de sa mercé d'admetre-ho benígnament, emperò que ans de posar-ho, lo y volíem mostrar en manera que si algunes paraules hi havia congoxoses, que·n

fossen levades, emperò no mudada la substància. E lo dit senyor dix que era content de veure lo dit protest. E de fet lo y liuram. E lo dit senyor, de fet, se mes en consell. E stant així nosaltres sperant la resposta, per lo dit micer Gabriel de Riusech altra vegada nos fos posada una intimació, acusant-nos les penes si posàvem lo dit protest, segons per la dita scriptura porets veure, trellat de la qual vos trametem ensemps ab la present. E finit lo dit consell, ja de nits, lo dit senyor rey ha parlat ab nosaltres, tornant-nos resposta sobre lo dit protest, la qual fon aquesta, effectualment que quant vosaltres nos trametets ací no sabieu d'aquesta derrera concessió, la qual és molt fort e penal. E que ell creu que si vosaltres ho haguésseu sabut, que no·ns haguéreu donat manament de posar lo dit protest, lo qual no podíem posar sens gran ||[65r] càrrech e dan de vosaltres e de nosaltres, lo qual ell no volguera. E per ço, per descàrrech d'ell, ell nos dehia denant alguns del dit seu consell, ço és, lo senyor bisbe de València, e lo senyor mestre de Montesa, batle general, vicecanceller, e altres en poch nombre, per ço en sdevenidor li'n fessen testimoni. E més avant volia veure lo nostre poder quin poder havíem de posar lo dit protest, lo qual no teníem e sens aquell no u poriem posar. E nosaltres, veents totes les dites coses e la dita nova concessió, havem sobresehit en posar lo dit protest. E delliberam de consultar a vosaltres, senyors, e que vosaltres vejau tots los dits actes e la dita nova concessió. E que dellibereu ço que us plàcia, ço és, si posarem lo dit protest o no. E així, senyors, nosaltres per ço com la cosa és huy molt ponderos per rahó de la dita nova concessió, e·s cosa nova e incognitada per lo braç real, vos-ne consultam. E que dellibereu lo que és a fer e prest car ço que·ns manareu executarem per obra, e no solament per la present, sinó que·ns maneu vostres honorables savieses lo que us sia placent. Scrit en Murvedre a .VIIIIª. de deembre.

Prest al vostre honor e servir, Loís de Cruylles, Luís Tallada, Loís Granollers e Nicholau Figuerola.

La executòria no us trametem car per cuyta del portador no la us podem trametre.»

«Als molt honorables e molt savis senyors los síndichs de les ciutats de València, e de les viles reals residents en les corts de València.

Molt honorables e molt savis senyors, aprés que us ||[65v] havem scrit s'és seguir que lo senyor rey de Navarra tirà huy matí vers Sogorb, e·s veritat que nosaltres, sabent açò, ans de sa partida havem parlat ab lo dit senyor, supplicant-lo que fos de sa mercé de no partir tro a tant haguéssem cobrada de vosaltres resposta, la qual crehíem cobrar en lo deprés dinar. E aprés molts rahonaments, lo dit senyor nos respòs que ell no podia scusar sa anada, emperò que per ço com havia primer en lo terme de València entrar per rahó de la audiència, que huy se n'hauria a dinar a Torres Torres, e que reebuda vostra resposta, poríem anar ell a dir-li vostra dellibe-ració. E nosaltres, veent açò que pus no podíem obtenir, havem-li tornat a recitar

tot lo rahonament que fet li havíem de la intimació del braç real, notificant-li que res no s'i fa en lo fet de Sogorb que plàcia al dit braç e altres moltes paràules, de les quals sereu aquí largament informats, les quals venen a conservació del dit braç, e axí senyors avisam-vos-ne de açò per ço que sapiats que si es fa, e on vosaltres delibereu, que nosaltres no posem lo protest, par a nosaltres que no seria necessari tornar pus resposta al dit senyor sinò tornar-se'n axí per no fer prejuhí al dit braç. Emperò, delliberau lo que us plàcia, que nosaltres som contents d'executar lo que ordenàreu. E no pus per la presetn sinó que·n manen vostres savieses lo que us sia plasent. Scrit en Murvedre a .x. de deembre.

Prest a vostre servir e honor, Loís de Cruylles, Luís Tallada, Loís Granollers e Nicholau Figuerola.»

Resposta del braç reial

||[66r] E lestes les damunt dites letres e encara certs actes per los dits missatgers trameses, haüd loch rahonament e matura delliberació sobre les coses en aquelles contengudes, fon provehida e manada fer la letra infrasegüent:

«Als molt honorables e molt savis senyors los missatgers del braç real en cort del senyor rey de Navarra.

Molt honorables e molt savis senyors. Dues letres vostres havem reebudes, continents tot ço que per vosaltres és stat fet ab lo senyor rey de Navarra, lochtinent general, per los affers que sots stats trameses, e aquelles letres e enteses és stat sobre aquelles coses en aquelles contengudes, haüd lonch rahonament de què per abraujar és stat delliberat e determenat per la major part de nosaltres que, encontinent e de fet, sens posar protest ne scriptura alguna, pux no és stat fet en nom de Déu, vos ne vingats. E haja-us la Sancta Trinitat en sa protecció. Scrit en València a .x. de deembre, any .mcccccxxxvii.

Los síndichs de les ciutats e viles reals del regne de València, a vostra honor.»

||[66v] *Anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo, die videlicet martii, hora completori seu quasi, intitulatam decima mensis decembris*, constituhit personalment davant lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València, resident en la ciutat de València per les corts qui a present se celebren per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del senyor rey, congregat en la Seu de aquella, ço és, en la capella de Sent Miquel e Sent Alifonso, on ha acostumat justar-se, l'honorables en Francesch de Palomar, síndich qui·s dix de la ciutat de Sogorb, e convocat mi, Johan de Sentfeliu, notari, e los testimonis dejús scrits, legir e publicar requerí a aquells la scriptura infrasegüent:

«Continuant les intimacions, instàncies, requestes e protestacions de paraula e per scrits als molt honorables los jurats de la ciutat de València, racional e síndich d'aquella, e als síndichs de la ciutat de Xàtiva e de les viles reyals de regne de València, així en particular com en general fetes, e repetint e volent haver per repetides qualsevols scriptures e exhibicions de privilegis d'incorporació e altres qualsevol actes fets per part de la ciutat de Sogorb, tro en la present jornada. E stants e perseverants en aquells e aquelles, e no entenent-se en departir, Johan d'Artigues, notari, síndich e procurador de la dita ciutat de Sogorb, no solament per satisfer al deute al qual com a síndich e procurador de la propria dita ciutat és tengut a aquella, mas encara e principalment per servar la fidelitat a son natural rey e senyor, vehent que vosaltres, molt honorables jurats, ||[67r] advocats, racional e síndich de la dita ciutat de València, síndichs e missatgers de les universitats reyals fins a huy haveu feta tanta e tan gran tarditat, ab honor vostra parlant, en donar consell, socors, favor e ajuda a la dita ciutat de Sogorb, en deffensió de lur privilegi e de lur feeltat que per vostra tarditat e per vosaltres no fer instància ne dar favor ne ajuda a aquella, no solament lo castell de la dita ciutat és pres e ocupat contra forma del dit privilegi, en tal manera la ciutat no y ha pogut obviar, mas encara la dita ciutat e singulars d'aquells stan en perill per moltes rahons: la una per reguart del dit castell e de les gents de l'il·lustre infant que allí són, ab les quals se és la ciutat atrevada a certs dies, per cò com no ha lo socors e ajuda tal com mester ha, e per ço que entretant puga haver ajuda e socors de vosaltres, així com continuament vos ha pregat e request, ço que fins a huy no ha haüd, mas encara ultra lo fet del dit castell, la dita ciutat està en gran perpleix e congoxa e en gran terror e temor per ço e altres, com per molt e molt e molt que al·leguen e hajen al·legat davant lo senyor rey de Navarra, lochtinent, etc. e davant lo sacre consell reyal que lo fet sia remés a justícia e sia hoyt, consellat, decís en la present ciutat en la cort on d'açò és posat greuge per tot lo braç real, lo qual lo dit senyor rey ha promés proveir, no u han pogut obtenir, ans lo senyor rey, no obstant aquestes coses e moltes altres que per part de la ciutat se són molt justificadament al·legades, lo dit senyor rey no sperada ulterior delliberació, huy de matí ha fet camí per anar a la dita ciutat de Sogorb ab propòsit total de dar la possessió de la dita ciutat al dit ínclit infant o procurador seu, sens que los vostres honorables missatgers no han fet instància alguna per rahó d'una que·s diu concessió novament ||[67v] impetrada per par del dit ínclit infant, ans nos han consultat sperar-ne primer vostra resposta, ço que no era ne és necessari, segons dejús pus exprés se dirà. Per la qual rahó los missatgers de la dita ciutat, havent sentiment d'aquestes coses, se són partits cuytadament de la vila de Murvedre e anats a la dita ciutat per plegar-hi ans que lo dit senyor rey e per provehir en tot ço que provehir poguessen. Emperò, la major provisió que·ls fall és l'adjutori vostre, car atés que la intenció indubitada del dit senyor rey, la qual los ha dita e manifestada continument, és procehir a execució ab acabament per tots aquells remeys que ell porà, e així u ha dit expressament, veja vostra molt honorable saviesa si han mester ajutori e forç. Per tal, lo dit en Francesch

de Palomar, en lo dit nom, qui per als no és ací en la present ciutat sinó per instar contínuament a vosaltres, vos intima e notifica totes aquestes coses, requirent-vos ab tota aquella instància que pot e deu a tots vosaltres, en noms de vostres officis e en vostres noms propris, que prestament e molt graçosa los doneu consell, favor e ajuda e tot esforç en e per totes aquelles vies, formes e maneres que útil, necessari e expedient los sia, axí fahent fer afrontes e instàncies als honorables missatgers qui són romasos en la vila de Murvedre, com encara trametent-ni altres e provehint promptament per totes aquelles formes e maneres que mester hi sia a conservació del dit privilegi e de la feeltat e de tot ço e quant per part de la dita ciutat és stat al·legat, com creega la dita ciutat que si vosaltres hi faheu e donau deguda instància e ajuda, la dita ciutat e son privilegi seran mantenguts e preservats de greuges fets e fahedors, e no fahent la instància e ajudes sobresdites, la dita ciutat e privilegi stiguen en gran perill de perdició e de congoxes. En altra manera, si aquestes cessau o trigau fer, ço que no creu, protesta contra vosaltres e cascú de vosaltres en los dits noms e cascú d'aquells e béns ||[68r] vostres de tots greuges, messions e interesses fets e fahedors. Protesta més avant que si per no haver o trigar haver favor, consell e ajuda de vosaltres e cascú de vosaltres, la dita ciutat e singulars d'aquelles e lo dit privilegi prenien, reebien e encorrien algun perill, dan, perdició o lesió, en persona o en béns, *vel alios*, açò sia imputat axí com ésser deu a vosaltres e cascú de vosaltres e a vostres persones e béns com per triga e culpa vostra se seguesca. Protestant que d'açò us puga la dita ciutat e singulars d'aquells e tota altra persona a qui pertanga empetir e afrontar en tot loch, cas e temps competents, e que en fer açò temps algú no·ls precórrega, ans sia e romanga tot lur temps e dret, salvu e il·lés, e protesten generalment de tots lurs drets. Requirent *de premissis omnibus carta publica*.

E no obsta si·s volia dir que ara novellament seria mostrada als honorables missatgers per vosaltres trameses en la vila de Murvedre, una nova concessió que·s diu ésser obtenguda per part del dit ínclit senyor infant, per rahó de la qual vos han consultat los dits vostres missatgers, sens que no han fet ni volguda fer nenguna altra instància tro que us haguessen consultats, car no obstant la dita que·s diu concessió, ells devien e vosaltres axí mateix sou tenguts fer e consultar vostres instàncies per molts sguards. *Cum* car la dita concessió seria e és nul·la *et alia* invàlida, no solament per lo dit privilegi e coses en aquell contengudes, lo qual e les quals no és ne són derogats per la dita que·s diu concessió, ans la dita concessió és per aquells derogada. *Cum* car és impetrada *iure pendente*, ço és, pendent lo pleyt e en corts generals introduït, *cum* car no n'és intimada ni notificada a la dita ciutat ni n'és stada donada còpia, *cum* car quina·s vulla sia dels mèrits d'aquella e del dit privilegi e de tot ço e quant sia occorrent e pertinent a la matèria no·s ||[68v] pot tarctar sinò en la cort general e en la present ciutat en la qual és introduhit e posat lo greuge pendent, lo qual no pot ne déu ésser enantat ni proceit a algun acte que sia o puga ésser prejudicial al dit greuge, lo qual dit greuge, axí com los altres, lo dit senyor rey ha promés e pactat ab tots los altres, segons son degut orde per justícia, e açò és interés

no solament del braç real, mas encara de tota la cart. E per consegüent, no obstant la dita que·s diu concessió e altres coses en contrari al·legades, deveu e sou tenguts, e axí mateix vostres missatgers deuen e són tenguts continuar, geminar, multiplicar e fer totes les instàncies e ajudes e forçes que la dita ciutat diu e requer. E axí se u requerriren lo dit en Francesch de Palomar, en lo dit nom, protestant *ut supra*. Requirent, *ut supra*, carta pública, etc.»

E hauda per lesta e publicada la damunt dita scriptura, fon respost per lo dit braç que no consentien, ans expressament dissentien a tot ço e quant la damunt dita scriptura e protest fos e sia vista fer contra ells e sos béns, axí en propries persones com en nom de síndichs per que y eren. E que haüd acord sobre les coses en aquella contengudes, li retrien resposta.

||[69r] De les quals coses e sengles dessús dites, lo dit síndich, en lo dit nom, requerí mi, dit e dejús scrit notari, ésser-li'n feta carta pública, una e moltes e tantes com haver ne volrà per conservació del dret de sos principals e per haver d'aquelles memòria en sdevenidor.

Presents testimonis foren a les dites coses en Bernat Jordà e en Johan Rocha, verguers dels honorables jurats de València.

Missatgeria del rei Alfons al braç reial

1438, gener 8. Capella de Sant Miquel i Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. El membres del braç reial escolten de paraula el missatge que els transmeten el bisbe de Lleida, Guillem de Vic i Galceran Requesens, en nom del rei Alfons el Magnànim.

||[69v] *Consequenter vero die mercurii hora tertiarum se quasi intitulatam octava mensis ianuarii anno a Nativitate Domini Millesimo quadringentesimo tricesimo octava,* los reverend en Garcia Azuares, bisbe de Leyda e honorables mossén Guillem de Vich e mossén Requesens, missatgers del molt alt senyor rey, atrobat lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València congregat en la seu de la dita ciutat, ço és, en la capella apellada de Sent Miquel e Sent Alifonso, per rahon de les corts qui a present se celebren en aquella per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del senyor rey, donaren e presentaren a aquella una letra del senyor, closa e sagellada ab lo sagell del dit senyor, segons apparia, e reebuda aquella ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertanyia, la superscripció de la qual era tal:

«Als amats e feels nostres los del braç de les universitats entrevenints en les corts generals qui·s celebren en la ciutat de València.»

E uberta aquella fon atrobada del tenor següent:

«Lo rey.

Amats e feels nostres, nos trametem de present en ||[70r] aquexes parts lo venerable pare en Christ e amats consellers en Garcia, bisbe de Leyda, mossén Guillem de Vich, cambrer, e mossén Galceran de Requesens, balle general del principat de Catalunya, als quals havem acomanats certes coses concernents singular servey nostre, les quals vos deuen explicar de nostra part. Per tant, vos pregam e encarregam tan affectuosament e streta com podem, que donat fe e creença en tot ço e quant los dessús dits ensemps o los dos o la hun d'aquells vos diran e explicaran de vostra part, així com a la nostra pròpria persona ho vullats complir, per obra e prompta execució, segons de vosaltres indubitadament confiam. Dada en la nostra ciutat de Gayeta, a .XX. de octubre de l'any .MCCCCXXXVII. *Rex Alfonsus*».

E lesta la damunt dita letra, fon per lo dit senyor bisbe de Leyda explicada per part del dit senyor la creença a aquells acomanada, e aquella explicada los fon per l'honorable en Loís Cruylles, jurat e hun dels síndichs de la dita ciutat, respost que, haüda delliberació e comunicat ab los altres braços, no restaria per ells lo servey del molt alt senyor rey e que ells s'i haurien en tal manera que seria servey del dit senyor, segons bé haurien acostumat, etc.

Petició al rei Joan que respecte la legalitat foral

1438, gener 25. Palau episcopal de València.

Missatgeria dels braços eclesiàstic i reial davant el rei Joan de Navarra, perquè respecte la legalitat foral i deixe d'exigir cenes d'absència.

||[70v] *Ulterius vero die veneris completorii seu quasi, intitulatam vicesimaquinta mensis ianuarii, anno predicto a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo*, los reverends e honorables general de la Mercé, e mossén Vives, prevere, en Loís de Cruylles e Manuel Suau, per los braços de la Ecclèsia e de les ciutats e viles reals del regne de València, anaren per missatgers al senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, e atrobat lo dit senyor en la casa del senyor bisbe de València, ço és, en una cambra qui és al cap de la sala de la dita casa, e haüd algun rahonament ab lo dit senyor sobre les cenes de presència que demanava, li fon per aquells presentada la supplicació infrasegüent:

«Molt excel·lent senyor,

A hoïda dels braços ecclesiàstich e real és pervengut que vostra senyoria ha proveït e manat ésser feta e continuada execució contra algunes viles e lochs dels dits braços per rahó e causa de cenes de presència que·s diu serien a vós, senyor, degudes, ço que, ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria parlan, és contra disposició e forma de furs e privilegis e libertats del regne de València, e dels ín-

coles e habitadors d'aquell. E jatsia, senyor, ||[71r] a la dita vostra senyoria per los dits sguards e altres sia stat format e donat greuge ensemps ab los altres greuges en la present cort. E per ço seria just e rahonable hi fos sobresehit fins lo dit greuge fos degudament examinat en la manera e forma per vós, senyor, ab concòrdia de la cort donada en la examinació dels dits greuges fahedora. Emperò, ultra les dites coses, stants e perseverants los dits braços en lo dit greuge, attenents lo punt e disposició en que huy és la dita cort, la qual no cessa entendre en lo servir e subvenció del molt alt senyor rey, los dits braços hauran a special mercé e gràcia que vostra senyoria cesse enantar en la dita que·s diu provehida execució, per mellors successió de la dita cort e dels actes d'aquella. E ab les permeses reverència e submissió, protesten que no consenten en qualsevol actes en contrari de les coses supplicades, per vós, senyor, fets ni fahedores, ans humilment hi dissenten, protestant que per tals actes no sia fet o causat prejuhí algú a la dita present cort ni als dits braços, universitats e singulars d'aquells, ans los romanguen tots sos drets salvus e il·leses. E que sia mercé de vós, senyor, manar que la present sia continuada en lo procés de la dita cort e actes d'aquella.»

Resposta del rei Joan

1438, gener 27. València.
Resposta del rei Joan de Navarra a la missatgeria dels braços eclesiàstic i reial del 25 de gener.

||[71v] *Postmodum vero die lunne intitulatam .XXVII. ianuarii, anno predicto a Nativitate Domini millesimo .CCCC°. tricesimo octavo,* per part del molt alt senyor rey de Navarra, fon liurada resposta a la present scriptura als braços de la Sglésia e de les ciutats e viles reals, infrasegüent:

«Responents lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del senyor rey, e en Pere d'Anglesola, procurador fiscal del dit senyor, a una cèdula e supplicació al dit senyor lochtinent donada e demanada ésser inserta en los actes e processos de la present cort, dien ésser ver que los lochtinents generals del senyor rey constihuïts e creats en la forma e ab lo poder al dit senyor rey de Navarra donat en loch e persona del dit senyor, essent absent de sos regnes e terres deçà mar per causa concernent la honor e profit de sa persona e corona real, e de tota la cosa pública de sos regnes e terres, e lo dit senyor, per misteri d'aquells, ha usat reebre les cenes de presència al dit senyor degudes, e açò és cert e notori. Dien encara ésser ver que lo dit senyor rey, lochtinent general, en loch e persona del dit senyor absent e lo dit senyor, per misteri seu, haja reebudes les dites cenes de presència d'aquelles viles e lochs dels staments e braços ecclesiàstich e real, on lo dit senyor lochtinent general personalment s'és trobat. E de present ha proveït e manat que d'algunes

viles e lochs e universitats en les quals ell ha stat personalment e no han pagades les dites cenes de presència, aquelles sien exhigides e manades fer execució d'aquelles. E han per ferm e clar lo dit senyor ||[72r] rey e lo procurador fiscal que açò no és contra fur, privilegis ne libertats del regne, si continuen lo ús e costum e possessió, *vel quasi*, en que són ne eren, que per ésser sobre açò donats greuges en la cort sia just ne rahonable, ne procehint de fur, ans contra fur que en la exaccuó e execució çaenrere usada, deja ésser sobresegut entrò que la proprietat de que los dits pretesos greuges s'entén coneguda e determenada, car seria massa gran càrrech e prejuhí del senyor rey e de ses preheminències e drets e venir contra furs del regne, lo qual se deu evitar. E lo dit senyor lochtinent, bonament d'açò plenir no·s poria ne u deu fer, majorment considerat que en dies passats ha diverses vegades offert als dits dos braços ecclesiàstich e real donar orde com no sperada la examinació dels greuges en la manera en la cort concordada fahedora, aquest article per bons migans fos decís e determenat, los quals los dits braços e staments no han acceptats. Perquè lo dit senyor rey, lochtinent, e lo dit procurador fischal, no consentints en les protestacions en la dita supplicació contengudes, reprotesten de tot lo dret del senyor rey e que aquell li romanga salvu e il·lés. E plau al dit senyor rey e lochtinent general que la supplicació dessús dita, ab aquesta resposta ensemps, sia continuada en lo procés e actes de la cort.»

Nova petició del braç reial

1438, febrer 3. Palau episcopal de València.

Nova missatgeria dels braços eclesiàstic i reial davant el rei Joan de Navarra, perquè respecte la legalitat foral i deixe d'exigir cenes d'absència.

Postscripta dicta vero die lune intitulatam tertia mensis februarii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, los braços ecclesiàstich e militar anaren al senyor rey de Navarra, ||[72v] lochtinent general del molt alt senyor rey, e atrobat lo dit senyor en la casa del bisbe de València, ço és, en una cambra qui és al cap de la dita casa, donaren e presentaren a aquell una cèdula per part dels dits braços, del tenor següent:

«*Venia petita, etc.*

Senyor molt just,

Com los braços ecclesiàstich e real, per conservació de furs e privilegis, haja greuge davant vostra senyoria, com a lochtinent general del molt excel·lent senyor lo senyor rey, sobre cenes per vós, senyor, exhigides de les universitats de la Ecclésia e viles reals, e encara aprés la posició del dit greuge algunes cenes sien stades exhigides per vostra senyoria, ço que dien los dits braços no s'és pogut fer ne devia fer, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, obstants los furs e privilegis

del regne e la posició del dit greuge en pendència d'aquell. Per tal, los dits braços protesten reverencialment que per la dita exacció feta pendent lo dit greuge, *vel alias*, no puxa ésser fet o causat prejuhí algú a les dites universitats e viles reals ne als habitants d'aquelles, ne als dits furs e privilegis, ans lur dret los romanga salvu e il·lés per totes aquelles vies ||[73r] e maneres que mils los pertanga e pertànyer puxa, e axí u supplique ésser-los salvats, dissentint humilment a tots los actes per vostra senyoria fets e fahedors per la dita rahó en prejuhí de les dites universitats ecclesiàstiques e reals, e singulars d'aquelles, e dels dits furs e privilegis del regne. Supplicants vostra molt gran senyoria sia mercé de vós, senyor, manar la present ceda ésser continuada en lo procés de la present cort e actes d'aquella.»

Encontinent e aquí mateix, lo dit senyor rey de Navarra, lochtinent general, posà una scriptura per resposta a la pròpria dita, salvant-se tots los drets pertanyents a sí e als dits braços sobre les dites cenes, renunciaren a les precedents dues cedes e aquesta, e manà lo dit senyor rey fossen remogudes del procés de la present cort e actes d'aquella.

Elecció de proveïdors de greuges, reparadors del General i taxadors dels salaris

1438, abril 18. Capella de Sant Miquel i Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Elecció de proveïdors de greuges, reparadors del General i taxadors de salaris.

||[73v] *Die veneris .XVIII^a^. aprilis anno Domini .M^o^CCCCXXXVIII^o^.*

Foren justats e congregats en la Seu de la ciutat de València, ço és, en la capella de Sent Miquel e Sent Alifonso, los següents:

Micer Johan Mercader.
En Loís de Cruylles.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer Johan de Gallach.
En Loís Bou.
Micer Arnau Valleriola.
En Pere Andreu.
En Johan Marromà, síndichs de València.
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach, de Xàtiva.
En Jacme de Rocamora, d'Oriola.
Micer Pere Ram e micer Nicholau Figuerola, de Morella.
En Johan Çafàbrega e en Luch Martorell, d'Algezira.

En Guillem Agramunt, de Castelló.
En Guillem Ocelló, de Vila-real.
En Pere Climent, de Panícola.
En Felip d'Ampúries, d'Alacant.
En Jacme Gaçol, de Líria.
En Johan Martínez, de Cullera.
En Jerònim Fenollar, de Sexona. ||[74r]
En Johan Capdevila, de Penàguila.
En Jacme Navarro d'Alcoy.

Essents tots los damunt dits justats e congregats, qui representen lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València, en la dita capella, concordantment e sens discrepació d'algú elegiren en provehidors dels greuges ensemps ab los que lo senyor rey e los altres braços, ço és, ecclesiàstich e real (*sic*)[119] elegiran, reparadors del[120] General, ensemps ab los que los altres braços elegiran, per taxadors dels salaris dels qui en les presents corts han treballat, les persones següents:

Primo, provehidors de greuges

Micer Johan Mercader, jurat.
En Manuel Suau.
En Nicholau Valldaura.
Micer Arnau Valleriola.
En Pere Andreu.
En Johan Marromà.[121]
Micer Loís Tallada.
Micer Johan de Gallach.
Micer Nicholau Figuerola.
En Johan Çafàbrega.
En Jacme Rocamora.
En Guillem Agramunt.[122]

||[74v] *Reparadors del General*

En Loís de Cruylles.
En Berenguer Martí.
Micer Pere Ram.
En Luch Martorell, ensemps ab lo diputats e comptadors axí de la ciutat com de les viles.

¶ [119] Deu ser un error de l'escrivà. ¶ [120] Ratllat: *greuges.*
¶ [121] Al marge: *ciutat*. ¶ [122] Al marge: *viles*.

Per taxar los salaris

Micer Johan de Gallach, major de dies, advocat.
Micer Nicholau Figuerola.

Presents testimonis foren a les dites coses lo discret n'Anthoni Miqual, notari, en Gabriel Viver e en Domingo Valero, verguers dels honorables jurats de València.

Elecció de dos nous proveïdors

1438, abril 28. Capella de Sant Miquel i Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió del braç reial. Elecció de dos proveïdors de greuges, que se sumen als elegits el dia anterior.

Consequenter vero die lunne intitulatam vicesimaoctava mensis aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, essent congregat lo braç de les universitats, de les ciutats e viles reals del regne de València en la Seu de la dita ciutat, en la capella apellada de Sent Alifonso e Sent Miquel, on se acostuma d'ajustar lo dit braç per affers de la dita cort, ||[75r] e apartats los síndichs de la dita ciutat de València en una part, ço és, en la sacristia de la dita capella, e los síndichs de les viles en la dita capella a son depart, concordantment, *nemine discrepante*, elegiren en provehidors dels greuges offerts e offeridors al molt alt senyor rey, ensemps ab los ja elets, és saber, los de la dita ciutat:

L'onorable en Loís Bou.

E los de les dites viles:
En P(ere) Ferrando.

E encontinent e aquí mateix congregats tots, axí los de la dita ciutat com ||[75v] los de les dites viles, *simul*, foren per mi, dit e dejús scrit notari, publicats en provehidors los dos damunt dits.

Presents testimonis foren a les dites coses lo discret n'Anthoni Miquel, notari, en Domingo Valero e en Gabriel Viver, verguers dels honorables jurats de València.

Elecció de taxador per part de la ciutat de València

1438, abril 29. Capella de Sant Miquel i Sant Alfons de la Seu de València.
Reunió dels síndics de la ciutat de València. Elecció de Pere Andreu, síndic, com a taxador per part de la ciutat.

Posthec vero die martii .XXVIIII^a^. mensis aprilis anno predicto a Nativitate Domini Millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, los honorables síndichs de la ciutat de València qui entrevenen per aquella en les corts qui a present se celebren en la dita ciutat per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, essents ||[76r] justats e congregats en la capella de Sent Alifonso e Sent Miquel de la dita seu, concordantment e sens discrepació d'algú elegiren en tatxador per part de la dita ciutat l'honorable en Pere Andreu, absent, per tatxar ensemps ab lo dit senyor e ab micer Nicholau Figuerola per les viles reals, los treballs d'aquells qui han treballat per lo dit braç en les dites corts.

Presents testimonis foren a les dites coses en Domingo Valero e en Gabriel Viver, verguers dels honorables jurats de València.

||[76v] (*en blanc*)

||[77r]

Anno a Nativitate Domini .M^o^CCCCXXXVIII^o^. die videlicer veneris hora tertiarum seu quasi intitulatam .II. mensis madii, constituït personalment davant micer Johan Mercader, en Loís de Cruylles, jurats; en Manuel Suau, en Nicholau Valldaura, micer Arnau Valleriola, en Berenger Martí, en Loís Bou, en Johan Marromà, síndichs de la ciutat de València; micer Loís Tallada, micer Johan de Gallach, síndics de la ciutat de Xàtiva; en Johan de Rocamora, síndich de la ciutat d'Oriola; micer P(ere) Ram, síndich de la vila de Morella; en Johan Çafàbrega, síndich de la vila d'Algezira; en Guillem Agramunt, síndich de la vila de Castelló; en Guillem Ocelló, síndich de la vila de Vilarreal; en Donís, d'Olit, síndich de la vila de Borriana e en Jacme Navarro, síndich de la vila d'Alcoy,[123] representants lo braç de les ciutats e viles reals congregats en la Seu de la dita ciutat, e és en la capella de Sent Miquel e de Sent Alifonso on se acostuma d'ajustar lo dit braç per rahon de les corts qui a present per lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, en Salvador Cruïlles, síndich e missatger de la vila d'Onda. E convocat mi, Johan de Sent Feliu, notari, escrivà del dit braç, e los testimonis dejús scrit, presentà a aquells e per mi legir e publicar-los requerí, la letra e scriptura infrasegüent. *Inseratur literam*.

En totes coses e per totes salva per totstemps la fidelitat reyal molt honorables e molt savis senyors representants lo stament reyal en les corts que a present se celebren en la ciutat de València, \diu/[124] e expon en Salvador Cruells,[125] síndich e missetger de la universitat de la vila d'Onda, que com sia pervengut a audiència \sua/[126] e de la universitat e singulars de la dita vila d'Onda que lo molt \alt senyor rey de Navarra e lochtinent general, etc, e lo/ honorable mossén Mateu Pujades,

¶ [123] Ratllat: *congregats.* ¶ [124] Ratllat: *dien*.
¶ [125] Ratllat: *e en Johan Romeu*. ¶ [126] Ratllat: *lur.*

cavaller, dient-se coomissari o procurador del senyor rey vol vendre, alienar e transportar al reverent mestre de Muntesa e orde seu los mer imperi e juredicció al dit senyor rey pertanyents en la dita vila e terme de aquella, ço que parlant ab umil e subjecta reverència del dit senyor *et etiam* honor del dit mossén Mateu Pujades no·s pot ne deu fer com conste e sia notori per privilegi e concessió del molt alt senyor rey en Johan, de gloriosa recordació passat, en contracte e ley paccionada axí ab la dita universitat com altres, que lo dit senyor a suplicació de ls dita universitat, jurats, consellers e prohòmens de aquella, quità e rehemè del lladonchs mestre de Muntesa e orde d'aquell los dits mer imperi et juredicció al dit senyor rey en la dita vila e terme de aquella pertanyents. per obs del qual dit quitament fer la dita universitat, jurats, consellers e prohòmens de aquella, per contemplació e sguard de tornar e reduhir perpetualment los dits mer imperi e juredicció als patrimoni e corona reals, bestragueren e paguaren al dit senyor cent mília sous reals de València, ultra moltes quantitats de penyora per aquells bestretes e paguades per missions per deduir les dites coses a effecte e exegució (*sic*), en e ab lo qual dit privilegi et concessió passat segons dit és en contracte e ley paccionada, lo dit senyor promés, ordenà e jurà per sí e per los seus successors que los dits mer impero e juredicció nunqua vendria ne alienaria, vendrien ne alienarien a alguna persona, axí ecclesiàstica o religiosa, com encara setglar, ans serien e promés e volgué lo dit senyor los dits mer imperi e juredicció perpetualment ésser units, agregats e incorporats inseparablement en aquells, prometent encara e statuint e ordenant lo dit senyor que alguna persona de qualsevol ley, stat o condició fos o sia, no attemptats voler comprar, ne per algun altre títol atquirir, possehir ne detenir perpetualment ne a temps los dits mer imperi e juredicció, ne encara de allò suplicar, consellar ne en alguna manera entrametre, imposant a tots aquells ||[77v] qui a les dites coses e qualsevol de aquelles e altres en lo dit privilegi, contracte e ley paccionada mencionades e qualsevol de aquelles consentrien o darien loch, moltes e diverses penes, e senyaladament penes de bares e traydors, de la qual baria e trahició e penes de aquelles no·s poguesen scusar per batalla, armes o altra qualsevol manera, de les quals penes e coses poguesen ésser denunciats e acusats per part de la dita vila e singulars de aquella, o per lo procurador fiscal del senyor rey o per la universitat de la ciutat de València, e qualsevol altres persones. En les quals penes de trahició e de baria *etiam* fosen encorreguts los officials e habitadors de la dita vila d'Onda si consentien en les dites alienacions e transportacions, donant facilitat als vehins e habitadors de la dita vila de fer-hi tot oppòsit, contrast e embarch segons apar pus largament per lo dit privilegi, contracte e ley paccionada qui fon fe en València lo derer dia de abril de l'any de la Nativitat de Nostre Senyor .MCCCLXXXXIII.

E aprés se mostra per un altre privilegi del molt alt senyor rey a present ben aventuradament regnant fet en la ciutat de València lo primer dia de març de l'any .MCCCCXVIII. que lo dit senyor statuhí e ordenà tals e semblants vendes e alienacions de tals e de semblants mers imperis e jurediccions del dit senyor e de

altres \béns/[127] dels dits patrimoni e corona reals no poder ésser fetes, consellades ne acceptades *et etiam* imposà altres penes contra aquells qui consentiren[128] e darien loch en les dites vendes e alienacions segons que les dites coses e altres aparen pur largament per los dits privilegis, los quals vos exhibueixen *et etiem* fan legir per lo notari la present scriptura, reebent, dients-ho així com en aquells és contengut. En lo qual proper dit privilegi fet en lo dit any .MCCCCXVIII. és inserta la clàusula següent: «*mandamus itaque per hanc eandem gubernatori generali regnorum et terrarum nostrarum eiusque vicesgerenti in regno Valentie, ac baiulo generali regni eiusdem necnon universis et singulis prelatis, richis hominibus, universitatibus nostris et succesorum nostrorum et allis hominibus villarum et locorum quibuslibet subditis nostris regni Valentie predicti, et etiam, alienigenis quibuscumque et ad regnum predictum declinantibus unde cumque de certa scientia et expresse, sub debito naturalitatis et sub fide et homagio ac fidelitate quibus fuit et erum nobis et* ||[78r] *succesoribus nostris astriti quatenum alicui ordinationi seu mandato, concessioni, comissioni et provisioni in contrarium predictorum fatis seu fiendis per nos seu quemvis succesorum nostrorum in regnis et terris nostris predictis aut officiales nostros vel eorum seu alias quascumque personas in nullo obediant obtemperunt vel attendant obediri, obtemperari vel attendi permittant aliqua ratione, imo eiusdem resistant et penitus contradicant et alias cartam nostram huius teneant firmiter et observent, tenique et observari faciant inviolabiliter pro quoscumque et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant aliqua ratione, imo adversus contrarium attemptants insurgant rigide ac potenter tamquam contra inimicos nostros et perpetratores criminis lese magestatis regni diadematis emulos et rei publice invasores, etc.*» E com vosaltres, molt honorables savis senyors, per vostra gran \vera/ e bona fidelitat e naturalesa, per la qual sots tenguts al molt alt senyor rey hajats acostumat e dejats entendre en la conservació e augment dels dits patrimoni e corona reals, e no dar loch ne consentir en alguna diminució, alienació e prejuhí de aquelles e de alguna part e cosa de aquells, majorment com tals e semblants alienacions e diminucions concernesquen dan e prejuhí del dit stament e braç real del dit regne, e encara gran càrrech de aquell si hi donava loch o censentiment e no y contradia ne y fahia aquell opòsit e obstacle que fer deu, atteses los dessús dits privilegis e qualsevol de aquells e coses en aquelles contengudes, e encara altres privilegis e furs del dit regne.

Per tal, e altres, lo dit en Salvador Cruells,[129] síndich e missatger de la dita universitat de la dita vila d'Onda, a vosaltres, dits molts honorables senyors representants lo dit stament e braç real del dit regne en les corts que en la present ciutat de València a present se celebren, ab gran instància vos prege, exorte e requir que a la dita que vol e comina fer venda, alienació e transportació dels dits mer imperi e

¶ [127] Ratllat: *drets*.
¶ [128] Ratllat: *en les dites venda*.
¶ [129] Ratllat: *e en Johan Romeu*.

juredicció de la dita vila e terme d'aquella al dit senyor \rey/ pertanyents, així per via de greuge per vosaltres donador en les dites corts com encara en totes altres maneres lícites[130] e així denant lo molt alt senyor rey, com encara denant lo molt alt senyor rey de Navarra, lochtinent seu, e lo dit mossén Ma-||[78v]-teu Pujades, e qualsevol d'aquells, contradiguats e contrastets e contradicció, contrast e oppòsit façats, e que per res vosaltres o algú de vosaltres no y consentats ne y donets loch en manera que la dita cominada venda, alienació, transportació e altra qualsevol de fet e en manera alguna no·s faça, com fer no·s pusca ne dega, segons que dit és e ab los dits privilegis e furs és statuhit e dispost. En altra manera, parlant ab vostra honor e \reverència/, lo dit síndich e missatger \diu/[131] e protesta que ell e la dita universitat e singulars de aquella en res que·s vulla fer e attemptar faça o attempte en contrari, no consent ne consentir enten, tàcitament ne expresa, ans hi dissent e contradiu, e per totstemps dissentir e contradir entén, protestant de tots los drets de la dita universitat e singulars d'aquella, e de conservació de aquells al qual no sia fet ne vol ne entén fer prejuhí algú. Protestant, *etiam*, de tot ço que pusque e li sia lícit e útil protestar. Requerint de totes les dites coses ésser-li feta carta pública, si e en quant, etc.

E lestes e publicades les dites letra e scriptura, respongueren que no[132] consentien, ans expressament dissentien a tot ço e quant la damunt dita scriptura faés o fos vista fer contra lo dit braç e singulars d'aquells e béns lurs. E que haüd trellat d'aquella e acord sobre les coses en la damunt dita scriptura contengudes li retenien resposta.

De les quals coses e sengles dessús dites, lo dit síndich e missatger requerí mi, dit e dejús scrit notari, ésser-li feta carta pública una e moltes e tantes com haver ne volia, per conservació del dret de sa universitat.

Presents testimonis foren a les dites coses lo discret n'Anthoni Miquel, notari, e en Gabriel Viver, verguer dels honorables jurats de València.

Resposta del braç reial

Eiusdem die et anno, post prandium hora verpertorum seu quasi, lo braç de les universitats e viles reals del regne de València congregats en la dita capella de Sent Miquel e Sent Aliffonso, donà per resposta a la damunt dita scriptura, absent la part altra, la scriptura infrasegüent:

¶ [130] Ratllat: *contradiguats e contrastets e contradicció.*
¶ [131] Ratllat: *dien.*
¶ [132] Ratllat: *consenentets ne.*

Responent lo braç de les ciutats e viles reals del regne de València a la damunt dita scriptura posada per lo dit síndich e missatger de la dita vila d'Onda en lo present dia, diu premeses les protestacions qui dessús, que és prest e apparellat fer sobre la dita scriptura e coses en aquella contengudes tota aquella instància que per justícia ell e lurs universitats sien[133] tenguts fer. E açò és lo que donen per resposta a la damunt dita scriptura. Requerint que de la una sens l'altra no·n sia donada còpia e trellat ne closa carta pública.

Presents testimonis foren a les dites coses los proper dits.[134]

¶ [133] Ratllat: *tengudes*.

¶ [134] Ací acaba el procés del braç reial. El volum continua en blanc fins al darrer full, el 99v.

Procés de greuges comuns del braç militar

PROCÉS DE GREUGES COMUNS DEL BRAÇ MILITAR[1]

Juan II, armari 84, núm. 2.

||[1r] Greuges comuns[2]

Martii .XIIII[a]. iunii anni .M[i]CCCC[i]XXXVII[i]. nobilis vir dominus Raymundus Ladro, vicecomes Villenove, nomine ac pro parte totius dicti brachio militaris, in concordia omnium de dicto brachio, obtulit seu reobtulit gravamina quam securatur coram domino rege Navarre, locumtenentis, Valentiae curiam celebrante.[3]

De la miserabilitat

.I. Ítem, senyor, com de fur e rahó lo actor deja seguir lo for del reu o convengut e com los \barons/, nobles, hòmens[4] e cavallers e gentils hòmens e singulars del braç militar hagen alguns en sos heretats mer e mixt imperi e total juredicció civil e criminal, e altres la civil e criminal juredicció atorgada, aquells[5] qui no han mer imperi per furs e privilegis del present regne. E axí cascú dels sobredits poden exercir la juredicció segons [...] en ses heretats, pus lo reu \o/ convengut sia de lur for e e moltes denegades lo vicecanceller del senyor rey e regent la cancelleria, e lo portantveus de governador en lo present regne, a instància de l'actor o demanador és qui de fur e rahó han a seguir lo for del reu e axí demanar sa justícia denant[6] aquell de qui és la juredicció pretenent pobrea o mierabilitat, viduïtat o pupil·lar edat, sens aquelles e a la audiència del senyor rey e la cort de la governació les causes

¶ [1] 4 de juny...1412? 20 d'agost ...?
¶ [2] Al marge superior: ... *prima iuanii anno .M[o]CCCC[o]XXXVII[i]. Iohanis de Cruïlles, miles nomine ac pro parte brachio militari et in concordia …brachio obtulit gravamina que secutur coram (…) in sede Valentiae curiam celebrante.*
¶ [3] Al marge esquerre: *Comune*. ¶ [4] Ratllat: *barons*.
¶ [5] Ratllat: *no*. ¶ [6] Ratllat: *lo dit*.

dels reus vassalls dels singulars del dit braç militar \en/ gran prejuhí e greuge dels dit braç militar e singulars de aquell e de la juredicció que aquells han en lurs heretats per furs e privilegis del present regne *et alias*/ suplica per tal lo dit braç, sia mercé de vós, senyor, provehir e manar ab acte de cort que les causes dels dits vassalls del dit braç o singulars de aquell puix lo reu sia vassall del singular del dit braç, ara o sia l'actor \vasall del singular del dit braç/ ara [...] puix [...] revocades per los dits vicecanceller ne regent la cancelleria, ne per portantveus de governador ne altres officials reals per via de la dita pobrea e miserabilitat, viduïtat ne pupil·lar edat ne en altra manera, ans aquelles romanga a juhí, directa decisió e determenació dels senyors dels dits vassalls a cascú segons los términs de sa juredicció.

Dels deseximents

.II. Ítem, senyor, com per fur de regne de València los nobles, cavallers, gentils hòmens e altres singulars del braç militar puxen guerregar (*sic*) migançant deseximents servada en[7] lo donar aquells forma de fur, e de algun temps ençà, lo portantveus de governador en regne de València no haja permés ésser donats deseximents per los dits singulars del dit braç militar, ans ha temptat pendre e posar en pressó los donants los dits deseximents, hoc e los notaris receptors de aquells als quals \és/ necessari e forçat reebre instruments tota hora que·n són requests per lo càrrech de lur offici, permetent ésser posades denunciacions contra aquells qui eren desexigits [...] aquells [...] redundava en infricció dels dits furs e en gran dany e prejuhí e notori greuge del braç militar e singulars d'aquell com per la ||[1v] dita rahó aga convengut fer de grans despeses alguns singulars del dit braç militar e senyaladament pochs dies ha, a mossén Arnau Saranyó, qui per haver acceptat deseximents a aquell donats per part de mossén Francesch d'Esplugues, cavaller, és stat per lonch temps pres e arrestat e denunciat, lo que donà causa e occasió a infracció[8] dels furs, parlants dels deseximents que s'han a dar, ans sia permés guerregar als singulars del dit braç, a la qual cosa no deven dar occasió los officials del senyor rey. Suplica, per tal, lo dit braç militar, sia mercé de vós senyor, reparant lo dit greuge, provehir que d'ací avant tals o semblants greuges no sien feyts al dit braç e singulars d'aquell, provehint que als dampnificats sien restituïts e tornats los dans[9] e despeses per la dita rahó feytes e sostengudes.

¶ [7] Ratllat: *aquells.*
¶ [8] Ratllat: *als singulars del dit braç.*
¶ [9] Ratllat: *per la.*

De la moneda

.III. Ítem,[10] senyor, com celebrant corts lo senyor rey[11] frare vostre en la vila de Murvedre li fos offert en via de greuge un capítol de la continència següent: "Ítem, senyor, com segons furs e privilegis, libertats e inmunitats, provisions reals, usos e bons costums de vostre regne de València, la moneda d'aur e d'argent e moneda menuda degen e sien acostumades ésser fetes de certa ley, pes e figura, los quals furs e privilegis, libertats e inmunitats vós, senyor, per vostra acostumada clemència e benignitat, havets jurat e aservar aquelles, vós sots astret e obligat. E de poch temps ençà, en la vostra sequa de València sia stada batuda moneda d'aur e d'argent e d'altra ley e d'altre pes e menor que no era l'antiga, e encara, ço que és de major prejuhí, la moneda menuda antiga sia stada fusa e treta del regne e feta altra moneda menuda de menys vàlua que era l'antiga, les quals coses parlant ab subjecta reverència vostra, són de gran greuge, prejuhí e dampnatge al dit regne e singularment als barons, nobles, cavallers e gentils hòmens del braç militar qui en lurs rendes han pres e prenen casun jorn per la dita rahó grans dans e menys scaptes. Per què, suplica lo dit braç sia mercé de vós, senyor, provehir e manar que lo dit greuge sia smenat e tornat a degut stament en tal forma que los dits furs e privilegis, libertats e inmunitats del dit regne sien tengudes e observades, segons que antigament és stat tengut e loablement observat». Al qual capítol, per lo dit senyor fon feta la provisió següent: «*Placet domino regi* ||[2r] *quod super his serventur fori, libertates et privilegia regni*». E jatsia, senyor, la dita provisió si fos stada servada, haguera dada alguna reparació al dit greuge, emperò aquella és stada servada així com si feta no fos, com del dit temps ençà se sia batuda en la sequa del dit senyor moneda d'aur e d'argent d'altra ley e d'altre pes e menor que no era l'antiga, lo que ha redundat e redunda en gran destrucció del bé públich del dit regne, senyaladament dels singulars del dit braç militar. Supliqua, per tal, o dit braç, sia mercé de vós, senyor, que lo dit greuge sia servat e la dita real provisió servada ab effecte, imposant grans penes ab acte de cort al maestre de la sequa o moneder, que no gose batre altra moneda d'aur e d'argent d'altra ley o d'altre pes o menor que no era l'antiga, segons que antigament era loablement observat.

De l'advocat e procuradors fiscals

.IIII. Ítem,[12] senyor, com los advocats e procuradors fischals sien grantment salariats per lo senyor rey, e hagen salari condecent per les causes fischals en què han advocat e procurat, e així de rahó e justícia no puxen ne degen prendre salari

¶ [10] Al marge: *comune.*
¶ [11] Ratllat: *en la vila cele.*
¶ [12] Al marge: *comune.*

algú dels condempnats per via de condempnació de despeses ne en altra manera. E com los dits advocat fischal e procuradors, d'algun temps ençà abussant de lurs officis, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, amprenen les advocacions \e procures/ de les parts denunciants rebent salaris de aquelles, e enaprés, si los reus denunciats són condempnats, se fan tatxar lur salari en nom de despeses, lo que és cosa perillosa e de molt mal exemple que lo advocat fischal qui és advocat de la part e pagat per aquella, haja a dar vot en la condempnació o absolució del delat del qual spera que si és condempnat haurà salari e del qual és advocat contrari e de son adversari. Suplica, per tal, lo dit braç militar, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort provehir sots pena de privació de l'offici \e de infâmia/ als dits advocat e procurador fischals e de restituhir en doble ço que hauran pres, la meytat aplicadora a la part, e l'altra meytat al senyor rey, que no amprenguen advocacions ne procuracions de les causes en les quals hauran entrevenir com advocats e procurador fischals, e o votar en aquelles. Provehint encara que los dits advocat e procurador fischals no puxen res haver de la part rea condempnada per via de despeses ne en altra manera, com degen ésser contents de llurs salaris ordinaris, los quals per lo dit senyor són consignats. ||[2v]

De condempnar sens procés e deffenses de micer Coldejou

.VI.[13] Ítem,[14] senyor, com per furs de regne de València, privilegis e libertats d'aquell, sia statuhit e ordenat certa forma en los processes de les causes, e donades e atorgades certes dilacions axí al actor com al reu, enaxí que los processes de les causes axí en fets civils com en criminals són feyts ordinaris e no ex arubte ne de peus. Et de algun temps ençà, lo portantveus de governador en regne de València ha feyts alguns processes desaforats e senyaladament feu açotar un hom per la ciutat sens procés e sentència, no volent-li dar ni atorgar defenses ne dilació per a defendre's, lo que és contra los dits furs e privilegis e contra rahó e justícia, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, com sia egual matar algú o executar aquell justament \o matar ho executar aquel injustament mas sens procés de defensa. E per semblant, per vós, senyor, pochs dies ha, durant la present cort, és stat mort, cremat e executat micer Jaume Coldejou sens procés, *saltim fori* ne sentència, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, en gran \e/ evident greuje[15] de tota la cort del present regne. Sopliqua, per tal, lo braç militar, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e provehir que d'ací avant tals ho semblants greujes no sien feyts ne per vós, senyor, com a loctinent general, ne per lo dit portantveus de governador \ne altres officials reyals/, punint e castigant lo dit portantveus de

¶ [13] Es deu tractar d'un error, ja que la numeració passa del .IIII. al .VI.
¶ [14] Al marge: *comune*. ¶ [15] Ratllat: *a la*.

governador per què tals ho samblant greuges e prejuhins no faça ni atempte fer, a fi que algú d'ací avant no sia mort ne executat sens procés o sentència.

De les frenquees

.VI. Ítem,[16] senyor, com les franquees per vostres predecesors atorgades als barons, nobles, cavallers e gentils hòmens singulars del braç militar no sien stades fins ací servades, segons serie e tenor e sa enteniment d'aquelles, ans per los stranys enteniments que a aquelles són donats per micer Johan Mercader, batle general,[17] al braç militar derrerament en la cort celebrada per lo molt alt senyor rey frare vostre en la vila de Murvedre, fonch offert e posat un capítol en via de greuge en lo qual lo dit senyor molt liberalment provehí e manà ab acte de cort de certa sciència e a conselladament que les dites franquees axí acordades per lo dit senyor com per los predecesors d'aquell fossen servades segons la tenor d'aquelles, e que los impediments a aquelles apposats per lo dit batle general no havien fonament de rahó, la qual provisió jatsia molt amplament atorgada per lo dit senyor, lo dit balle general interpretant encara les dites franquees e no volent servar aquelles segons lur tenor e sans enteniment, fa pagar als dits singulars del braç militar qui han aquelles almodinatge e altres drets dels quals són exempts, vós havents les dites franquees contra serie e tenor de aquelles e del dit acte de cort o provisió real,[18] ||[3r] en gran greuge e prejuhí del dit braç militar e singulars d'aquell. Suplica, per tal, lo dit braç militar, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e provehir \per acte de cort ab imposició de grans penes/ que d'ací avant tals o semblants greuges no sien actemptats fer[19] ne feyts per lo dit balle general ne altres officials reals.

Que un per l'altre no sia pres

.VIII. Ítem,[20] senyor, com per fur de regne de València un per altre no dega ésser pres, arrestat, marcat ne penyorat. E de poch temps ençà lo portantveus de governador en lo regne de València e son lochtinent, per delicte del fill han pres e detengut a presó lo pare e per[21] delicte del germà lo germà, fahents fer grans e immoderades despeses e donants grans dans a aquells contra forma e expressa disposició dels furs en gran greuge o prejuhí del braç militar e singulars d'aquell. Suplica per tal, lo dit braç militar o stament de vós, senyor, reparar lo dit greuge e provehir ab imposicions de grans penes que d'ací avant tals o semblants greuges \ne sien fets ne·s/ facen al dit braç militar ne singulars d'aquell, provehint encara ésser restituhits los dans e dampnatges per la dita rahó sostenguts per los singulars del dit braç.

¶ [16] Al marge: *comune*. ¶ [17] Ratllat: *a los dits barons, nobles.*
¶ [18] Ratllat: *suplica*. ¶ [19] Ratllat: *per lo dit balle.*
¶ [20] Al marge: *comune*. ¶ [21] Ratllat: [...] *del*.

.VIIII.º Ítem,[22] senyor, com per fur de regne de València algú injuriat o dampnificat no puxa ésser forçat de fer pau ab lo injuriador, ans de rahó e justícia los injuriats degen ésser favorablement contractats per los officials. E de poch temps ençà lo portantveus de governador en regne de València e son lochtinent, si algú injuriat serà absent per haver aquell e forçar a fer pau, li posen porters en la casa e li fan execució per los salaris d'aquells, donant aflicció a l'afligit, ço que redunda en gran greuge e prejuhí del braç militar e singulars de aquell. Suplica, per tal, lo dit braç militar ||[3v] sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e provehir ab acte de cort que tals o semblants greuges e impresions no sien feytes al dit braç militar ne singulars de aquell, provehint e manant als dits portantveus de governador e son lochtinent, que paguen e satisfacen les despeses e dans donats per la dita rahó.

De les jurediccions de mer e mixt imperi e del noble Mossén Johan de Pròxida

.x. Ítem, senyor, com los havents mer e mixt imperi o tata juredicció civil e criminal en lurs heretats, axí com són alguns barons, nobles cavallers e gentils hòmens e altres singulars del braç militar, puxen assegurar los malfeytors e sostenir aquells, exceptat en certs casos pertanyents per furs del regne al governador o portantveus d'aquell en lo dit regne, en los quals casos solament lo dit governador o portantveus pot traure los malfeytors de les dites baronies e heretats, axí com és crim de collera e de falsadors de moneda o semblants cassos per fur del regne disposts e ordenats, en los altres casos és prohibit e vedat al dit governador e portantveus encarara en les dites baronies e heretats dels havents mer e mixt imperi per traure los criminosos, ans aquells són salvuus e segurs en les dites baronies e heretats dessús dites. E com, senyor, lo portantveus de governador en regne de València, venint contra forma dels dits furs e abusant del poder per aquells dits furs a ell atorgat, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, és entrat de nits en hores acaptades per casos a ell no permesos per fur del dit regne en les dites baronies e heretats dessús dites, infringint als dits barons, nobles, cavallers e altres singulars del dit braç militar los privilegis e libertats a aquells atorgades, axí per furs del dit regne com per privilegis particulars. E senyaladament és entrat en lo loch de Lutxén, lo qual és del noble mossén Johan de Pròxita, e en lo qual ha tota juredicció, mer e mixt imperi, per traure'n un qui era denunciat de crim del qual no pertanyia la conexença al dit portantveus de governador, e hon lo pertangués no·l podia traure de la dita baronia en hora acaptada de nits, posant en occasió e scàndel massa gran los vassalls del dit noble habitants en lo dit loch de Luxén, en gran greuge e prejuhí del dit noble mossén Johan de Pròxida e dels singulars del

¶ [22] Al marge: *comune*.

dit braç militar. Supplica, per tal, lo dit braç militar, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e punir e castigar lo dit portantveus de governador per què tals o semblants greuges o prejuhis no faça o attempte fer contra lo dit braç e singulars d'aquell, provehint encara ab acte de cort que si governador o portantveus d'aquell, altre qualsevol official entraran en les dites baronies per traure algun criminòs en los cassos a aquell no permesos per fur del regne, que tal official sia haüd per privada persona. ||[4r]

Dels emprius

.v. Ítem,[23] senyor, \com/ sots colors dels vehinatges de la ciutat de València, de la qual molts se són fets e·s fan, e s'acostumen fer fictament[24] e simulada vehins, per ço que per tot lo regne de València puxen pasturar lurs bestiars e erbegar e realment e verdadera no són vehins ne serven lo vehinatge de la dita ciutat e guasten e destroexen les heretats de molta pobra gent del dit regne, e no tenen en València lur cap major en la major part de lurs béns, ne mullers, ne fills, ne companyes, ne y stan ne y habiten la major part de l'any, segons són tenguts fer, ans sots color del vehinatge loguen un petit alberch en València, en lo qual tenen algunes dones velles pobres e los demés no y tenen degú, e venen-hi tres o quatre vegades l'any en temps e per tals feyts que y vendrien encara que no fossen vehins, e aturen-hi .x. o .xii. dies e altre poch temps. E axí pasturen, erbegen e ampriuen tot lo regne axí com si fossen vers vehins de València, e realment no són[25] vehins. E açò no solament és molt dampnós a tot lo restant del dit regne, mas encara a la dita ciutat, de la qual seria molt major profit si de les libertats d'aquella no·s alegraren sinó los verdaders vehins \e aquells qui ab veritat e sens ficció són vehins d'aquella/. E lo que pijor és, com los bestiars talen blats e vinyes o oliveres, o molloguen o esqualiven les terres, puix no són trobats en les heretats encara que sien propers d'aquelles, pretenen que no poden ésser constrets de sagrament si ells han fet lo dan o han vist altri que u haja fet, la qual cosa és molt dampnosa als senyors de les dites terres e heretats e a la cosa pública del dit regne. Suppliquen, per tal, los tres[26] braços de a present cort, que sia de vostra mercé provehir als dits dampnatges e greuges e manar que tals o altres fictes[27] vehins e altres qualsevol qui verdaderament e realment no serven lo dit vehinatge de la dita ciutat e axí com deuen,[28] no s'alegren ne·s pusquen alegrar de les dites pastures ne dels dits erbatges ne d'amprius, ne d'altres libertats[29] \qui

¶ [23] La numeració es torna a desordenar per a escriure el greuge .v. que, com hem vist abans, no s'havia escrit al lloc corresponent. ¶ [24] Forma antiga de *fingida*. ¶ [25] Ratllat: *veïs*. ¶ [26] Ratllat: *los tres braços \braç militar/*. ¶ [27] Forma antiga de *fingits*. ¶ [28] Ratllat: *segons fur e la sentència dels amprius del senyor rey en Martí*. ¶ [29] Ratllat: *atorgades*.

poguessen pertànyer/ a la dita ciutat e als verdaders vehins d'aquella, e que aquells qui seran trobats proper algunes heretats o terres on serà feta tala o dan, \dels quals és presumpció que hagen feyts lo dan o hajen notícia del malfeytor/, puxen ésser constrets ab sagrament dir si ells han fet lo dit dan o la dita tala, o si han vist qui haja fet. E si vist ho han, que·l nomenen a fi que la veritat sia sabuda e los dampnifficats puxen ésser reintegrats. ||[4v]

E lo present greuge fa afegir lo abús que fan molts en frau dels heretats en [...] que indirectament fan donacions o vendes fictes de llurs bestiars grosos o menuts a hòmens ciutadans de València que de llur vida tingueren bestiars, e aquells matexos de qui eren los dits bestiars los tenen encara e guarda pasturant per tot lo regne axí com si verdaderament fossen de ciutadà de València, ço que redunda en gran frau e dan dels poblats dins lo regne, que sia provehit que aquestes aytals que semblants contractes fictes fan e són vists ésser massa notoris fictes, no obstant lo contracte mostre ésser de ciutadà de València revera aquell mateix de qui era lo dit bestiar lo té en poder e aurà *prout suppra* que aquests aytals que tals donacions fictes e o vendes faran no obstant refessen sagrament ésser la cosa vera e no ficta, en tal cas que no haja loch tal venda o donació sinó transportació lo domini de tals bestiars en certa persona que·s mostre verdaderament ésser venut e donat, etc.||[5r]

Comú. Dels moros qui se'n van sens comptar

.XI. Ítem,[30] senyor, com sovent s'esdevingua que alguns moros de hòmens de paratge e d'altres se'n vagen e·s muden sens comptar e pagar als senyor de qui primer eren vassalls en algunes ciutatats (*sic*), viles, castells o lochs reals. E lo balle general e altres balles locals e particulars on los moros se són mudats, requests segons forma del fur de l'alt rey don Martí, de loable memòria, capítol «Com, senyor», sots rúbrica «dels moros qui se'n van sens comptar», que paguen o facen pagar dins un mes als dits moros los deutes per los dits primers senyors davant ells demanats ésser ab cartes o altres legíttimes proves adverats. E si açò dins un mes no havien fet e realment complit o requiren que los dits moros los remeten presos, segons la forma del dit fur, no vullen fer les dites coses ni observar allegants aquell no proceir ni haver loch no deure ésser praticat ne observat quant alguns moros se muden en ciutats, villes, castells o lochs reals o del senyor rey, lo qual dit senyor, preteneu no astret mas exempt de jurídica e legal observància, la qual interpretació és vista molt demant a la ment e sens enteniment del dit fur, qui és vist encara procehir e haver loch e proceheix e ha loch en lo corrent cas, hon com per tolre alteració sia expedient a cautela declaració en lo dit cas. Per tal e altres, supplica lo dit braç militar sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort declarar-lo per allegat fur, procehir

¶ [30] Al marge: *comune.*

e haver loch e deure ésser observat e praticat encara quant alguns moros se muden en ciutats, viles, castells e lochs reals e[31] del dit senyor rey, e los dits balles encórrer les penes del dit fur, si requestes segons la continència e forma de aquell, no pagaran ne faran pagar los dits deutes als dits primés senyors ne en son loch e cas remetran preses los dits moros fugitius.

||[5v] (*en blanc*)

||[6r]

Dels amprius

.XII.. Ítem,[32] senyor, com sia e és cosa molt notòria en la present ciutat e en tot lo regne de València quants e quant grans e innumerables dans, greuges e prejuhis intollerables són fets als[33] barons, nobles, cavallers e altres singulars del braç militar hoc encara del braç ecclesiàstich e del braç real del dit regne, e a llurs universitats e vassalls per los vehins e habitadors de la ciutat de València sots lo color dels amprius de la dita ciutat, ab aquella humil e subjecta reverència de vostra alta senyoria que·s pertany parlant, contra \furs e privilegis/ tota bona rahó[34] e sens algun fonament de justícia e ab molts abusos que de dia en dia ne són fets. E entre les altres coses, senyor, se és volguda introduir aquesta pràctica per los jurats de la ciutat dessús dita \qui·s dien haver en açò [...] jurisdicció no subalternada a altre official reyal/ que si algun vehí de aquella fa clams als dits jurats dien o al·legant que contra forma de la dita sentència dels amprius donada per lo dit senyor rey en Martí, de gloriosa memòria, oncle vostre, serà stat penyorat o que serà stada feta degolla de bestiar o que li serà fet rampellament o crebantament, e que li serà stat vedat lo ampriu o erbejar de algun terme, o que li serà llevats alguns caps de bestiar o altres semblants coses, los dits jurats volen e així per son poder ho deduexen a exequció, que lo senyor del bestiar o lo seu pastor sia cregut ab son sagrament sens testimonis o altra prova de tots aquells dans que[35] diu o allega que li són stats fets en alguna vila o loch o en son terme, e segons lo clam de tal senyor de bestiar adverat ab sol sagrament de aquell o del pastor fan rigoroses e fortes exegucions contra les universitats, officials e singulars dels dits braços, no contrastant que diguen que ell fan moderació a llur arbitre de les quantitats que·s demanen per tals preteses dans. E si aquelles universitats o aquells officials[36] o singulars contra qui són posats o fets los clams, reintegres e exequcions \ab gran e suficient nombre de testimonis/ no mostren o no proven lo contrari,[37] ço és, ells no haver fet tals dans, resten així les dites reintegres e exegucions sens que non poder res cobrar ne haver sa justícia.

¶ [31] Ratllat: *hon*. ¶ [32] Ratllat: *Molt excel·lent senyor.*
¶ [33] Ratllat: *singulars*. ¶ [34] Ratllat: *e justícia*.
¶ [35] Ratllat: *li*. ¶ [36] Ratllat: *contra*. ¶ [37] Ratllat: *ab gran*/.

Les quals pràctiques, senyor, no han fonament algú de justícia, ans són contra furs e privileis e bona rahó[38] segons los quals algú no pot ne deu ésser cregut en son fet propri ne pot fer testimoni en la sua causa per gran dignitat que haja, e que a un pastor qui serà vil home e pobre que no haurà béns al món que vallen cinquanta sous ne que vallen cinch sous,[39] e que a vegades no sabrà que·s vol dir christianament ne fer sagrament, sia donada fe plenera sobre los dits dans los quals moltes veus són fets de molt grans quantitats e contra les dites universitats o los officials o singulars de aquelles, és cosa molt exorbitant a justícia e bona rahó e seguexen molts abusos e inconvenients entre los altres que moltes veus e quasi contínuament los que \fan mals e tales e dans, ço és, los cabanyés e los pastors, se van a clamar, e los qui/ no han fet mal ne dan ne han culpa són vexats, oppresses e exegutats e no·ls és possible provar les negatives, ço és, ells no haver fet los dits dans, och e pus fort que ||[6v] puys los clamaters saben que a llur sagrament o de son pastor sia dada plena fe, clamant-se molt sovent indebidament e injusta. E val poch la moderació que los dits jurats fan dels clams segons les addicions fetes a la dita sentència per lo molt alt senyor rey, frare vostre, ara benaventuradament regnant, car si lo cabanyer[40] posa clams dient que ha rehebut cinc-cents florins de dan, encara que·ls moderen a .CCC. o a .CC. o a cent florins, no es dubte que és gran sobergueria e destrucció als qui és indebidament exequtat. E seria e és molt pus rahonable sens comparació, que les dites universitats, ço és, los officials de aquelles, qui són e acostumen ésser bons hòmens e abonats, fossen creguts ab son sagrament si dehien los dits dans no ésser stats fets, e que los clamaters haguessen provar legítimament que hajen sostengut los dans que pretenen e que ab son sagrament no fossen creguts. Encara, senyor molt alt, los dits jurats sens fonament algú de justícia, se esforcen exegutar les dites universitats e los officials de aquelles per dans que pretenen ésser fets no pas per les universitats o officials de aquelles, mas per singulars persones, encara que no sien de tals universitats, puys juren ésser fets tals dans dins lo terme de tals universitats e sens que no dien ne designen qui·ls ha fet tals preteses dans, la qual cosa, senyor, és contra furs e privilegis e justícia, segons los quals hu per altre no pot ne deu ésser marquat, penyorat ne exqutat. E a vós, senyor, se pertanga e sia molt necessari per lo bo e pacífich estament[41] e conservació de la cosa pública del dit regne, provehir degudament en los dits enormes greuges e reformar e reparar aquells. Per tal, los dit braç militar, \sens consentir, ans contradient a qualsevol porrogació de observar la dita sentència e les dites declaracions que·s volgués fer e de açò expressament protestant, com aquella sia temporal e ja finida/, suplica humilment a vostra alta senyoria que sia de sa mercé, ab acte de cort, declarar que los dits procehiments

¶ [38] Ratllat: *e sen*. ¶ [39] Ratllat: *sia*.
¶ [40] Ratllat: *de*. ¶ [41] Ratllat: *de la*.

no·s són poguts, ne deguts fer per justícia, e \declarar, provehir e manar/ aquells o semblants de ací avant no poder ne deure ésser fets, e los dits pastors no poder ne deure ésser creguts per son sagrament, ne encara los senyors dels bestiars, e que los officials de les dites universitats, axí com són alcayts de castells, justícies o jurats o síndichs de tals universitats, sien creguts ab llur sagrament si juraran ells no haver fet los dits dans o aquells no ésser stats fets, o no en quantitat com seran estimats per los clamaters e moderats per los dits jurats, e que per los dits dans \interesses e mesions/ sien punits e exegutats a·quells qui·ls fets o fets fer, e que \contra/ les universitats o officials de aquells no sia ne puxa ésser feta exegució per dans que les dites universitats o los dits officials no hauran fet ne fer fet, encara que sien fets dins llurs términs o territoris.[42]

||[7r] (*en blanc*)
||[7v] (*en blanc*)
||[8r] (*en blanc*)
||[8v] (*en blanc*)
||[9r]

De les vendes fictes fets dels bestiars a ciutadans

.XIII. Ítem, senyor, com per alegrar-se dels dels (*sic*) privilegis e libertats que[43] pretenen haver los ciutadans, vehins e habitadors de València de les pastures, molts en frau e per abusar de aquells hagen feyts vendes fictes e simulades de bestiar a ciutadans e vehins de València, jatsia aquell no·n paguàs preu algú ni en veritat, ni lo domini del dit bestiar no·s partís del venedor qui era stranger e no vehí ni habitador de ls ciutat de València, per què pogués pasturar per tot lo regne ab la franquea de la ciutat, lo que redunda e a redundat en gren dan e greuge de tots los heretats en lo present regne. Supliquen per tal \los tres braços, ecclesiàstich, e militar, e de les ciutats de Xàtiva, Sogorb e les viles reals, exceptat la ciutat de València,/ los tres braços de la present cort, sia mercé de vós, senyor, voler provehir e observar a tals ficcions e greuges comuns de tota la cort e reparar aquells a fi que ab ficció alguna no·s puxa usurpar privilegi a aquell no pertinent.

||[9v] (*en blanc*)
||[10r]

De'n Francesch de Vilanova

.XIIII. Rey e senyor molt virtuòs.

Ítem,[44] senyor, com per lo senyor rey[45] en Martí, de digna recordació, fos fets concessió e o gràcia a mossén Galceran de Sent Menat e a un hereu de aquell

¶ [42] Ratllat: *Et licet, etc. Altissimus, etc.* ¶ [43] Ratllat: *fins açí han.*
¶ [44] Al marge: *comune.* ¶ [45] Ratllat: *Per lo senyor rey.*

de la alcaydia del castell de Alacant, ab tots los drets, salaris e pertinències e ab voluntats e consentiment e ordenació del molt alt senyor rey don Fernando, pare vostre, de gloriosa memòria, aquell tractant e entrevenint fon avengut e concordat per e entre lo noble mossén Francesc de Vilanova e lo dit mossén Galceran de Sent Menat, que lo dit noble mossén Francesc de Vilanova donàs e pagàs al dit mossén Galceran dos mília florins, e que lo dit mossén Galceran fes resignació de la dita alcaydia en mans e poder del dit molt alt senyor rey, per a obs e per ço que lo dit molt alt senyor rey ne fes concessió e o gràcia al dit mossén Francesc de Vilanova e a un hereu de aquell. E en virtut e per rahó de la[46] dita avinença e concòrdia e ab e fets confiança de la fe e voluntats del dit molt alt senyor rey, pare vostre, *et alias non* [...], lo dit noble mossén Francesch de Vilanova donà e pagà al dit mossén Galceran de Sent Menat los dits dos mília florins, e lo dit mossén Galceran feu resignació de la dita alcaydia en mans e poder del dit molt alt senyor rey, per ço que segons la dita avinença e concòrdia lo dit senyor ne fes concessió e o gràcia al dit noble mossén Francesch de Vilanova e a un hereu de aquell, e així·s seguí que lo dit senyor feu concessió e gràcia de la dita alcaydia ab tots drets e pertinències al dit mossén Francesch de Vilanova e a un hereu de aquell,[47] la qual concessió per la rahó dessús dita passà en natura de contracte. E seguí's, senyor, que lo dit noble mossén Francesch de Vilanova, aprés que hac la possessió de la dita alcaydia, instituí a si hereu lo noble Francesch de Vilanova, fill seu, lo qual aprés mort el dit pare seu, així en virtut de la dita gràcia com de la herència hac pacíficament e sens contradicció de alguna persona la possessió de la dita alcaydia e aquela tingué, possehí e regí per algun temps. E seguí's, senyor, que lo noble mossén Francesch de Bellvís, callades les coses dessús dites, jatsia les sabés bé, supplicà lo molt alt senyor rey frare vostre, que de la dita alcaydia li fes gràcia. E així se diu que fon fet e sabut açò per lo dit noble en Francesch de Vilanova, foren per aquell, ab supplicació, deduhides totes les dites coses e fermat de dret sobre la dita sua posessió, a la qual ferma fon delegat en jutge per lo dit senyor micer Pere de Falchs, lo qual admeté la dita[48] ferma de dret e manà al dit mossén Francesch Bellvís que no·l perturbàs en la dita possessió. E seguí's, senyor, que sens alguna examinació de la justícia e sens coneguda de dret e de justícia, e sens sentència, ans pendent lo dit pleyt, lo dit molt alt senyor rey frare vostre, ab aquella humil e subjecta reverència de sa alta senyoria e de la vostra que·s pertany parlant, fent procés[49] de fet e cessant haver confirmat ab los furs e privilegis del present regne sens convocar e sens hoyr lo dit noble en Francesch de Vilanova, volch a ses mans pendre e pres la dita alcaydia, despullant-ne lo dit en Francesch de Vilanova, e lliurà aquella al dit mossén Francesch Bellvís, en gran dany e evident

¶ [46] Ratllat: *avinença*. ¶ [47] Ratllat: *la qual concessió.*
¶ [48] Ratllat: *sua*. ¶ [49] Ratllat: *fet*.

prejuhí del dit noble[50] en Francesch de Vilanova e de la ferma de dret per aquell feta. Enaprés, senyor, par que per resignació del dit mossén Francesch de Bellvís, fon feta comanda de la dita alcaydia a mossén Jacme Tolsà, e per mort de aquell a mossén Martí Tolsà, lo qual en gran prejuhí e notori e evident dan e destret del dit noble en Francesch de Vilanova e del seu bon dret e justícia, e sens títol legítim, se diu de tenir la dita alcaydia. E com, senyor molt just, tals greuges com aquest meresquen reparació ||[10v] majorment com sien contra furs, capítols e privilegis del present regne e ordinacions e bons costumes de la casa del dit senyor rey, segons les quals algú no pot ne deu ésser gitat, privat ne despullat de sa possessió *vel quasi* sens coneguda de dret e sens procés e conexença de causa e sentència,[51] majorment si ha fermat de dret sobre aquella e la ferma li és rebuda[52] e admesa axí com en lo present cars [...] *conveni* haja letigi de ferma de dret, segons que era e és en aquest fet ne tals comandes se acostumen ne deuen levar a algú sens causa legítima e sens procés e sentència, màxime quant no són mers gracioses, ans passen en natura de contracte e quasi contracte axí com era e és la dessús dita. E per consegüent, segons furs e privilegis del present regne, lo dit noble en Francesch de Vilanova, *spoliatus ante omnia sit restituendus*, suplica per ço lo dit braç e lo dit en Francesch de Vilanova per son interés, que sia de vostra mercé manar e fer-li restituhir e tornar la dita alcaydia, possessió e teneó de aquella ab tots sos drets e pertinències e ab tots los fruyts, salaris e emoluments que fins ací ne són stats rebuts axí per lo dit mossén Francesch de Bellvís com per los dits mossén Jacme e mossén Martí Tolsà, e que·s rebran fins que la dita possessió sia restituhida al dit \en/ Francesch de Vilanova e farets, senyor, justícia.[53]

||[11r] De mossén Carroç de Vilaragut

.XV. Ítem,[54] senyor, com per furs de regne de València e privilegis d'aquell lo governador del dit regne o son lochtinent no puxen entrar en les baronies o jurediccions en les quals han mer e mixt imperi e total juredicció, lo barons, nobles, cavallers e altres singulars del dit braç militar si no era en certs casos, ne poden en les dites baronies e altres jurediccions enquerre contra los malfeytors ne pendre aquells sinó en los dits cassos per los dits furs e privilegis permesos. E com mossén Jacme Malferit, lochtinent de governador dellà Chúquer (*sic*) preterines (*sic*) orde dels dits furs e privilegis del dit regne, amagadament e clandestina e desfreçat e en cas aquell no [...] no en forma de governador o de lochtinent, sens porter o missatger algú,

¶ [50] Ratllat: *mossén*. ¶ [51] Ratllat: *Ans […] defés en sa possessió o quasii*.
¶ [52] Ratllat: *e admesa e*.
¶ [53] Ratllat: *la qual lo dit braç e lo dit noble en Francesch de Vilanova repuntaran a gràcia e mercé. Altissimus, etc.*
¶ [54] Al marge: *comune*.

ab un notari en àbit de caçador ab una taylola, qua[55] e furó en forma insòlita e no acostumada a governador o a lochtinent d'aquell, sia entrat en la baronia d'Albayda, la qual és del noble mossén Carroç de Vilaragut, per rahó que un moro vassall del dit noble se deya que havia acaçat en lo terme del dit mossén Malferit un altre moro vassall del dit mossén Malferit per matar aquell, lo qual havia sentència en absència per rahó de una mort perpetrada per aquell en la persona del dit moro vassall del dit noble mossén Carroç, reebent informació dins la dita baronia en la forma sobredita del dit cas, volent infringir e trencar en quant en ell era la juredicció del dit noble, venint contra furs e privilegis del dit regne e privilegis particulars de la dita baronia de la qual entrada axí clandestina e inusitada se cuydà seguir inconvenient massa gran per una via fora que en la dita baronia se mogué, no creent-ne cuydant que lo dit mossén Malferit fos en la dita baronia, les quals coses redunden en gran e evident greuge e prejuhí del dit noble mossén Carroç e del braç militar de la present cort. Suppliquen, per tant, lo dit braç militar e lo dit mossén Carroç que sia mercé de vós, senyor, voler reparar lo present greuge e prejuhí e provehir que tals o semblants greuges no sien fets o acceptats fer contra dit mossén Carroç ne contra lo dit braç militar o singulars d'aquell, a fi que los furs e ||[11v] privilegis del present regne sien inviolablement observats e no sia dada causa o ocasió a major incenvenient e que per lo dit lochtinent e de béns d'aquell li sia satisfeta, pagada e esmenada la dita injúria la qual stima tres mília florins.

||[12r] (*en blanc*)

||[12v] (*en blanc*)

||[13r] (*en blanc*)

De mossén Ausiàs March

.XVI. Ítem,[56] senyor, per vostra gran senyoria com a duch de Gandia \sia/ stada feyta gràcia e concessió del mer imperi e mixti imperi e juredicció criminal que a vós pertanya en lo loch de Beniargó, lo qual és de mossén Ausiàs March, cavaller, axí com a duch e senyor de la vila d Gandia, al dit mossén Ausiàs com ja alguna part de aquell dit mer imperi e criminal juredicció competís e pertanygués al dit mossén Ausiàs March per concessions gracioses e privilegis per vostres predecessors en lo dit ducat als predecessors del dit mossén Ausiàs March en lo domini del dit loch feytes e atorgades. En virtut de la qual vostra concessió, gràcia o privilegi, ab cert pacte, concòrdia e beneplàcit de la dita vila de Gandia, lo dit mossén Ausiàs ab official vostre hac la possesió ho quasi del dit mer e mixti imperi e juredicció

¶ [55] Ca, gos.

¶ [56] Ratllat: *Senyor molt just*. Al marge: *comune.*
Al marge superior esquerre: *Visum per executio .XXVIIII°. aprilis*

dessús dita públicament e palesa, en la qual és stat fins que pochs dies ha que per manament vostre lo lochtinent de procurador en lo dit ducat ha volgut en quant en ell és stat, tolre la dita possesió o quasi al dit mossén Ausiàs del dit mer e mixti imperi e juredicció que per vós, senyor, li era stada atorgada, donada e liurada, sens coneguda de dret, de la qual cosa lo dit mossén Ausiàs ha posat clamor davant vós, senyor, com a lochtinent general, demanant que fos conservat en sa antiga possesió ho quasi, e en quant lo dit lochtinent de procurador e official vostre hagués aquel privat o pogut privar de sa possesió ho quasi, que fos de vostra mercé que aquell fesets restituhir[57] com per furs del regne e privilegis de aquell lo qui és dispulat de sa possesió ho quasi ans de totes coses deu ésser restituhit e mantengut en sa antiga possesió. E jatsia, senyor, lo dit mossén Ausiàs multiplicada querella haja posat davant vós e mostrats sos drets de possesió hoc e de proprietat, ha confortar sa possesió a vostre vicecanceller per manament vostre. Emperò, fins ací non ha pogt obtenir provisió alguna. Per tal, senyor molt just, lo dit mossén Ausiàs March, cavaller, e lo braç militar de la present cord, deduhint en querella e greuge de la present cort la dita tarditat de justícia, totstemps parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, supliquen sia de vostra mercé provehir ab acte de cord que al dit mossén Ausiàs sia restituhida e tornada qualsevol ||[14v] possesió ho quasi que aquell havia en lo dit mer mixti imperi e juredicció ans que per vostres officials, sens coneguda de dret, li fos tolta procehint que d'ací avant tals o seblants greuges no sien feyts al dit braç e singulars de aquell. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

||[15r] De mossén Berenguer de Vilaragut e altres[58]

Molt excel·lent príncep e senyor,

.XVII. Ítem,[59] senyor, com los nobles don Lop Ximénez d'Urrea e don Pedro d'Urrea, senyors qui són stats successivament de la tinença d'Alcalanté (*sic*) e dels lochs e universitats d'aquella, situats dins regne de València, cascú dels dits nobles en lo temps qui era senyor de la dita tinença ab les universitats d'aquella e síndichs e procuradors d'aquelles en alguns sensals e an alguna o algunes d'aquelles o syndichs d'aquelles en altres e les dites universitats de la sobredita tinença, o algunes o alguna d'aquelles o syngulars de aquelles ab ferma de dret e consentiment de senyor qui en lo temps dels carregaments dels censals \ere/ de la dita tinença, hajen carregats sensals a moltes e diverses persones axí de la ciutat de València com del dit regne d'aquella, les quals a present pertanyen o se deuen fer o prestar senyaladament al noble mossén Berenguer de Vilragut, al noble en Felip Boÿl, fill

¶ [57] Ratllat: *de sa possesió.*
¶ [58] Al marge superior esquerre: *Sabbati quinta madii.*
¶ [59] Al marge: *comune.*

quondam del noble mossén Felip Boÿl, mossén Matheu Pujades en nom del hereu d'en Johan Pujades, *quondam*, mossén Francesch \de/ Menaguerra, mossén Salvador Olives, habitadors de la dita ciutat e molts altres, les propietats, preus e sorts principals los quals sençals comulats prenen suma de .MDCCCL. lliures reals de València, e més, los quals censals són stats carregats e causats segons furs de València e a pagar les pensions de aquells annualment los sobre dits carregadors se són obligats dins la ciutat e regne de València, volent per pacte especial e esprés que si les dites pensions no pagaven en sos térmens, en virtut dels contractes e cartes dels carregaments dels dits sensals los quals volien haver força de sentència pasada en cosa jutgada, pogués éser feta execució en los béns de aquells e dels singulars e de les dites universitats per lo governador del regne de València e altres qualsevol jutges oficials del dit regne elegits per los dits sensalistes e crehedors, sotsmeten-se expresament a for destret, juredició e coerció de aquells e a lur propri for renunciants,[60] volents encara que no poguesen ésser admesos a posar algunes excepcions, defensions e rahons justes, ne fermades, e més avant renunciants qualsevol letra de guiatge, gràcia, sobresehiment o altre qualsevol per la qual les execucions dels dits sensals e pensions d'aquells se pogués *quomodolibet* retardar, prometent sots certes grans penes de no impetrar letra alguna o provisió per la qual les execucions dels dits sensals se poguesen *aliquatenus* enbargar ne differir, segons que totes les dites coses e altres en los contractes e cartes dels originals carregaments dels dits sensals largament se contenen, e ultra les clausules e privisions e obligacions centengudes en los dits contractes o cartes dels carregaments dels dits sensals per lo fur final del molt alt senyor rey Martí, posat sots rúbrica de dret de cosa que serà ||[15v] donada a cens ajustat lo capítol de la cort de Catalunya del qual és fet fur en aquest regne en lo dit fur final mencionar, lo qual capítol comença «*Item*, que vós senyor e lo senyor duch, etc.», sia statuhit e ordenat que los sensals e execucions d'aquells no puxen esser alongats ne sobrecehits per alguna causa o cas per urgents necesaris o privilegiats que fosen, encara per propri motiu del príncep, o segons ordinació nova del dit fur fet en la vila de Morvedre per lo molt alt príncep e senyor lo senyor rey n'Alfonso, ara gloriosament regnant, qui comença «Revocant e havent per revocada, etc.» contra manament executori de sensal no puxen ésser posades excepcions, rahons e defensions algunes per les quals lo cos de les execucions pogués ésser *aliquiatenus* enbargat ne difirit e contra tota rahó o justícia en gran evident dan e perjuhí dels dits crehedors e infracció dels sobredits furs de .XI. o .XIII. anysençà poch més o menys la nobla (*sic*) dona Teresa d'Íxer, muller *quondam* del noble don Pedro d'Urrea, en certs noms, e lo noble don Pedro d'Urrea, fill d'aquella, senyor de la dita tinença, detenidors aquella e les universitats en los dits contractes de sensals obligades, ajen cesat e recusat e

¶ [60] Ratllat: *a qualsevol letra de guiatge.*

de present cesen e recusen pagar les pensions dels dits sensals als desús dits sensalistes, les quals prenen suma de .MDC. lliures de la dita moneda o més, e jatsia los dits crehedors e sensalistes continuament durant lo dit temps hajen suplicat justa e request justícia ésser-los feta, emperò jamés ho an poscut obtenir, obstants letres, provisions, sobresehiments, alongaments e enbarchs e manaments axí en scrits com de paraula axí tàcits com expresos per lo molt alt senyor rey al dit portantveus de governador feyts e axí és versemblant com les execucions dels dits sensals o execucions de les pensions d'aquells les quals són molt sumàries e previlegiades segons furs del present regne, atesa la instància que los dits crehedors an feta per lo dit portantveus de governador, serien stades sens dubte algú continuades e acabades si los dits manaments e sobresehiments per lo dit senyor no fosen stats fets, e com los sobresehiments e alongaments de les dites execucions, segons dit és desús, sia contra furs e privilegis del present regne, segons los quals les dites execucions deuen ésser feytes e continuades e acabades. Per ço, lo braç dels barons, nobles, hòmens e cavallers e crehedors sobredits sopliquen que sia mercé de vós, senyor, provehir e manar ab acte de cort, fur e ley perpetual al portantveus de governador e altres qualsevol jutges e officials del dit regne, que les dites execucions no obstants qualsevol letres, provisions, manaments e inhibicions axí en scrits, feyts com de paraula, axí com a feyts e impetrats contra furs del present regne en les dites execucions, axí iniciades, requestes com ||[16r] d'ací avant requeridores e fahedores, procehexquen e enanten, observen en aquelles forma de furs e privilegis del present regne, stills, pràctiques e costumes de la dita cort del portantveus de governador e altres oficials hon les dites execucions se fan o·s faran e instaran e prometre e jurar en vostra bona fe real que hara ne esdevenidor, a suplicació de part ne per propri motu de vostra senyoria, no atorgareu ne atorgar permetreu gràcia, letra, provisió ne sobresehiment algú, ne manareu en scrits ne de paraula ne directament o indirecta alguna cosa fareu ne fer fareu ne permetreu algunes coses per les quals les dites execucions se poguesen en alguna manera deferir, sobreseure o prorogar, e si lo contrari fehiets o fer farets e permetrets e qualsevol altres persones, oficials fahïen o pertmetren, que tot sia null o quasi anul·lat encara revocat o avent vós, senyor, manaments e inhibicions vostres *vel alias* en contrari de les dites coses e qualsevol de aquelles fetes, *et licet, etc. Altisimus, etc.*

||[16v] (*en blanc*)

||[17r]

De mossén Bernat Johan[61]

.XVIII. Ítem,[62] senyor, com mossén Bernat Johan, cavaller, \de qui és lo/ castell e vayll de Thous, e en aquella ha tota juredicció civil e criminal e mer i mixt emperi

¶ [61] Ratllat: *Senyor molt excel·lent*.

¶ [62] Al marge: *comune.*

en en l'any .MCCCCXXXI. alguns moros de Sumacàrcer, com los fos permés[63] de poder-se anar e mudar-se en altre loch per star hon volran. E lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en regne de València, sens causa alguna e fonament *saltim* just, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor/, anàs a la vayll de Thous[64] e aquí estech per alguns dies e feu escorcoll en los lochs de la dita vall ab la part, ço és, ab la alamí de Sumacàrcer, ço que fer no devia, e no content, dins la dita vall exercia \la/ juredicció \que pertanya al dit mossén Bernat Johan/ en absència[65] de aquell, ço és, manant als oficials dels lochs de la dita vayll que se ajustasen e que fesen ço que aquell volia, ço que[66] fer no podia com les dites coses pertanguesen al dit mossén Bernat. E no content, pres lo alcayt, alamí e jurats de la dita vayll e porta'ls a la ciutat de València [...] presos en la presó comuna sens requesta de part, e tinch aquells .XXXX. dies presos. E encara,[67] \sens informació/ com aquell fos informat que lo dit alcayt, alamí e jurats no havien comés crims algú. E aprés que los hagué tenguts .XXXX. jorns presos, los feu denunciar e ells tingué .VI. mesos presos, ço que fer no podia com fosen calupniosament denunciats, \ab humil e subjecta reverència de vós, senyor/, car on fosen verdaderament denunciats, publicades les confesions aprés .V. dies devien ésser donats a [...] majorment com no s'i demostrasen presumcions. E si fos stat content dels greuges desús dits, ho haguera multiplicat altres greuges, car pres al dit mossén Bernat Johan sens causa alguna, e tingue'l arrestat .L. jorns en València, per què convengué al dit mossén ||[17v] Bernat Johan recórrer al senyor rey, qui era en Barcelona, lo qual tramés ací al dit mossén Eximén Pérez de Corella moltes letres e provisions manant-li que donàs los alcayt e moros a capleuta, lo qual, parlant ab aquella humil e subjecta reverència qui·s pertany de vostra senyoria, no u volgué fer, de què al dit mossén Bernat Johan per les dites rahons és stat vexat, prejudicat e ha sostengut de dans mil florins ultra la injúria que li feu. Per tal, lo dit \braç militar e o lo dit/ mossén Bernat Johan, supliquen vostra senyoria que sia de \vostra/ mercé sobre les dites coses hi sia fet compliment de justícia en forma que lo dit mossén Bernat e vassalls d'aquell qui per les dites presons romangueren destrohits, sien reintegrats ço que per justícia les pertanga axí en los dans com altres. E provehir en l'esdevenidor que lo dit portantveus de governador ni altre official no hatenten fer senblants coses contra forma de furs e privilegis e pràtica[68] anticades.

||[18r]

¶ [63] Ratllat: *anar-se'n ana*. ¶ [64] Ratllat: *quant*.
¶ [65] Ratllat: *del*. ¶ [66] Ratllat: *per.*
¶ [67] Ratllat: *sens informació* [...] ¶ [68] Ratllat: *antecades.*

Ihesus

De don Hugo de Cardona, e altres[69]

.XVIIIIº. Ítem,[70] senyor, com la vila de Gandia haja fet certa tatxa o talla, e en virtut de aquella s'esforcen marquar e penyorar los vassalls del noble don Hugo de Cardona e don Pedro d'Íxer, de mossén Johan Ciffré e d'en Johan de Nàtera, ço que fer no poden ni deuen, per ço com la vila de Gandia no ha juredicció en aquells ni en los vassalls d'aquells, cum car en los donatius que la vila fa no y són compresos los dessús dits, encara que fossen terratinents, atés que per pracmàtica ne són scusats ni és acostumat pagar. E per ço los dessús dits recorregueren a vostra senyoria e vós, senyor, apposant les mans en lo dit fet, remeteés-lo al governador, manant-li que y fes justícia. E axí fon fet que denant aquell fon posada ferma de dret per los dessús dits, emperò lo dit governador ha stat tant en provehir la ferma que *lite pendente et post manus vestri impositionem*, los dessús dits vassalls són stats penyorats e marchats per ço que no deuen, ço que no podia ésser fet per dues rahons entre les altres: la primera que ja era la causa posada davant vós; la segona que fon per vós manat al governador que y fes justícia *et lite pendente* e sens hoyr los dessús dits, la dita execució no·s devia fer. Per tal, lo dit braç militar supplica vostra senyoria sia de vostra mercé tornar lo fet al primer stament e revocar tot ço que és stat fet *litte pendente et post vestri manus appositionem* e en mora o triga del governador, majorment sens hoyr los dessús dits.

De mossén Ausiàs March

.XX. Ítem[71] senyor, com lo loch de Beniargó (*sic*) sia de mossén Ausiàs March, lo qual loch és fundat a cens, fadiga e loïsme al dit mossén Ausias March, e totes les terres e possessions del dit loch fan cens, fadiga e loïsme al dit mossén Ausiàs March, e aquell sia senyor directe de aquelles e segons disposició de furs de aquest regne, e senyaladament del fur «cascun», rúrica «de casa censada», lo senyor rey ne algun official se puxa entrametre de conéxer e judgar de les coses censides, ans la juredicció sobre les dites coses pertany als senyor directes d'aquelles e aquell dit senyor deu donar judge no sospitós segons la disposició dels dits furs, *et signanter*, del dit fur cascun. E com, senyor molt just, lo dit mossén Ausiàs March haja delegat en judge en les qüestions que·s menen entre ell,[72] de una part, e en Johan de Monpalau, àlias lo Comare, e la comare, sa muller, per rahó de certes possesions ||[18v] que detenien los sobredits, les quals feyen cens, fadiga e loïsme al dit mossén

¶ [69] Al marge superior esquerre: *.XXVIIIIª. aprilis.*
¶ [70] Al marge: *comune.* ¶ [71] Al marge: *comune.*
¶ [72] Ratllat: *dit supplicant.*

Ausiàs. E lo governador en regne de València, se sia entramés de la dita causa, posant salvaguarda e senyals reals en les possessions censites e açò vinga en gran dan e prejuhí e greuge del dit mossén Ausiàs e de tot lo braç militar del qual ell és hu dels singulars. Per tal e altres, lo dit[73] braç militar \e lo dit mossén Ausiàs March/, suppliquen vostra senyoria provehir en les dites coses de remey de justícia punint e castigant lo dit portantveus de governador per semblants contrafurs que d'ací avant no faça ni attempte fer.

De mossén Bernat Johan

.XXI. Ítem,[74] senyor, com molts cavallers e gentils hòmens hagen censals sobre los lochs de Novelda, Xinosa e Monnòver, los quals són del noble don Pero Maça, e dins la governació d'Oriola situats, d'on és governador lo dit don Pero Maça, los quals censals o pensions d'aquelles lo dit don Pero Maça ne les aljames dels dits lochs que y són obligades paguen les pensions ni se'n pot trobar justícia alguna del dit don Pero Maça ni de les dites aljames, parlant ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany. E lo dit don Pero Maça e son lochtinent o altre d'aquells no volen fer neguna execució en les dites aljames de Novelda, Xivosa e Monnòver, ni lo governador de regne de València deçà Sexona la y vol fer, allegant les dites universitats e aljames ésser fora de sa juredicció e destret enaxí que per la una governació ni per l'altra no se'n pot haver justícia alguna, ço que redunda en gran greuge e prejuhí dels dits creedors o censalistes. Per tal e altres, suppliquen lo braç militar e los dits censalistes vostra senyoria sia de sa mercé provehir-hi de condecent remey de justícia en tal manera que los dits cavallers e gentils hòmens e altres censalistes hagen les pensions qui·ls són degudes. E provehir rigorosament en lo sdevenidor com vós, senyor, sereu absent d'aquest regne en tal manera que per ésser don Pero Maça governador de la dita governació d'Oriola no·s tinga les pensions dels censals dels dits cavallers e gentils hòmens e censalistes, ni sien empatxades les execucions fahedores en los dits lochs de Novelda, Chinosa e Monnòver.||[19r]

De leuda e ostalatge[75]

.XXII. Ítem,[76] senyor, com per fur del present regne sia statuhit e ordenat que en la vila de Líria, Chiva, Macastre, Bunyol,[77] Montroy, Bexix, Olocau, Paterna, Quart, Serra, Cullera, Picacen, Spíoqua, Sollana, Madrona, Dues Aygües, Cortes, Terrabona, el Puig de Santa Maria, los castell, viles, alqueries, torres e altres lochs stablits de Murvedre entrò Algezira, entrò a Requena, no sia presa leuda alguna ni

¶ [73] Ratllat: *mossén Ausiàs March, per si e lo.*
¶ [74] Al marge: *comune.* ¶ [75] Al marge superior: *Manices.*
¶ [76] Al marge: *comune.* ¶ [77] Ratllat: *e altres.*

portatge sinó tantsolament en la ciutat de València, sots ordinació e disposició del qual fur és comprés lo loch de Manices, los habitadors del qual no són tenguts de paguar alguna leuda ne portatge. E d'algun temps ençà, lo balle general del present regne haja fet e faça pagar als hòmens moros e christians del dit loch de Manices qui en aquell fan squilar lurs bestiars lanes e venen aquelles, \o si en València seran atrobats/, jatsia sien exempts e entre·ls altres ha fet pagar a·n (*en blanc*) Eximeno, vehí del dit loch de Manices, volent absurdademt entendre lo dit fur, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, ço que redunda en gran dan e prejuhí del noble en Pere Boÿl, del qual és lo dit loch e dels vassalls d'aquell habitants en o dit loch \e del dit braç militar/. Supliquen per tal, lo braç militar e lo dit noble en Pere Boÿl, sia de vostra mercé ab acte de cort e imposició de grans penes, provehir que tals e semblants coses no sien fetes ne atemptades fer, e que ço qe indebidament é stat exhigit e pres per lo dit balle general dels vassalls del dit noble en Pere Boÿl per la dita causa e rahó e senyaladament del dit (...) Eximeno \e altres vasals de singulars del braç militar/, sia restituhit e tornat.

||[19v] (*en blanc*)

||[20r]

De mossén Olives, dels censals del Capdet

.XXIII. Ítem,[78] senyor, com per fur fet per lo senyor rey ara benaventuradament regnant, en les corts per ell celebrades en la vila de Murvedre sien atorgades als regnícols o habitants en lo present regne de València havents censals o violaris en les exaccions o execucions de aquells e o penssions de aquells grans prorogatives, concessions e preheminències, e no·s dega presumir lo dit senyor rey haver intenció ni propòsit de infringir ni en res violar lo dit fur per ell dignament atrogat, mas que és intenció sua de complir e servar aquell e que los oficials e altres sotsmeses seus hajen aquell obeyr, com micer Johan Mercader, batle general del regne de València, qui per lo dit senyor rey cull e reb e ha acostumat collir e rebre les rendes e emoluments del loch del Capdet, deja o sia tengut paguar los censals en e sobre lo dit loch e rendes de aquell carreguats per lo tunch senyor e o universitat del dit loch, entre los quals mossén Salvador Olives hi ha |dos mília dos-cents sous censals, los quals lo dit batle general jatsia diverses veguades ne sia stat request axí de paraula com en escrit haja recusat e no vulla paguar les penssions a aquell degudes, mentent-li grans dilacions e dificultats en los pagaments dels dits censals contra forma e prohibició del dit fur. Per ço, suplica lo dit mossén Salvador Olives sia manat al dit micer Johan Mercader, batle general, pague's o faça paguar al dit mossén Salvador

¶ [78] Al marge: *comune.*

Olives les penssions degudes dels dits censals e les que d'ací avant correran sens algun embarch e sens alguna dificultat o dilació.

Del gabellot que entra per les cases, etc.

.XXIIII. Ítem,[79] senyor, com lo habellot de la gabella de la sal de la ciutat de Xàtiva tingua e acostum tenir alguns missatgers, los quals appella guardes de la sal. E moltes vegades se's sdevengut que los dits missatgers e guardes són anats e entrats en diverses lochs de barons, nobles, cavallers e altres gentils hòmens del dit braç, e sens presentar-se als senyors dels dits lochs o officials de aquells, se meten per les cases dels moros vassalls del dit braç sens que no són coneguts qui són ne per què venen, de què en dies passats se'n són seguit scàndels, car ||[20v] entrant axí per les dites cases sens companyia de algun official del loch hon entren, assaguen e moltes vegades han assagat diverses desonestats ab les dones que troben en les dites cases soles sens companyia de hom alguna, e de allí tantost pervenia scàndell, hoc encara que moltes vegades és stat trobat en veritat que los dits missatgers o guardes portaven sal stranya que no era de aquella gabella, e fahent scorcoll de la casa \hon/ entraven, axí sols sens companyia de official de aquell loch, metien la sal stranya que portaven en la dita casa. E enaprés deyen que aquella sal stranya havien trobada allí e marquaven e penyoraven per sa auctoritat e sens altre jutge los béns de aquella casa, e prenien a son voler dels dits béns e portaven-los-se'n sens scriure'ls o en altra manera notificar quins béns se'n portaven, e enaprés negaven que se'n haguessen portats béns alguns e axí han dampnejats moltes vegades los dits vassalls. Et si en lo pendre de les dites penyores los era gens contradit, allegaven que·ls era feta resistència, e axí enburlaven e congoxaven de presons preteses e altres semblants enantaments los dits vassalls, les quals coses són molt greus, majorment com segons fur algú qui ab alguna comissió vaja en alguna part o loch per usar de alguna juredicció, primerament e ans de usar de la dita comissió e de la dita juredicció, deu presentar aquella al official que exerceix la juredicció de aquell loch, e en altra manera, no pot ne deu usar. E com les dites[80] guardes usen del contrari, segons dit és, segueix manifestament lo dit greuge ultra los altres abusos dessús dits, parlant ab la reverència que·s pertany, per què suplica lo dit braç sia vostra mercé, senyor, provehir en les dites coses en tal forma que los dits abusos sien tolts e manar e ordenar que les dites guardes no puixen usar de lurs comissions, ne entrar en alguna casa, ni fer algun scorcoll tro a tant que·s sien presentats al official del loch hon volran fer lo dit scorcoll e ab aquell ensemps e *non alias*, puxen e hajen a fer aquell.

¶ [79] Al marge: *comune.*
¶ [80] Ratllat: *greuges*.

De mossén Galceran de Castellví

.XXV. Ítem,[81] senyor, com les denunciacions o acusacions que per si se mostren o apparen calumpnioses no degen ésser admeses per los officials del senyor rey, davant los quals se volen proposar, e ans degen ésser repel·lides, majorment si per algunes circunstàncies pot ésser compresa la calumpnosa vexació del proposant, perquè los vassalls del senyor rey no pusquen contra veritat ésser vexats ni atribulats. E com en lo mes de març de l'any MCCCCXXXII fos pasada una longa acusació, clam e denunciació per la dona na Yolant Gascó contra mossén Galceran de Castellví, fills e família de aquell, e contra los vassalls de aquell e de les aljames dels moros vehins e habitadors dels lochs de Carlet, Benimodol e Maçalet, en molt gran nombre davant en Pere Bou, general lochtinent de governador del regne de València, continent la dita longa acusació, clam e acusació moltes coses que, \segons se pretén per mossén Galceran e frare Loís de Castellví/, evidentment se mostraven ésser imagiàriament confictes e simulades e versenblantment contra veritat concebudes e scrites, ab humil e subjecta reverència parlant de la real senyoria. E per ço, no devia ne degué ésser admesa per lo lochtinent de governador e assessor seu, e per ço encara car la dita dona no era ni·s mostrà persona legítim a proposar aquella, e majorment car interrogada per sagrament la dita dona qui la havia ordenada, no volch emperò dir ni nomenar lo nom de aquell qui ordenada la havia, segons que era tenguda fer per disposicions de fur ans que fos admesa. E açò que fon de molt major prejuhí sens que la dita dona no feu o prestà los juraments, promissions e caucions que fer o prestar devia, segons disposicions de furs e privilegis d'aquest regne. E perquè, la dita dona metés e constituhits en les dites sues acusació, clam e denunciació e coses contengudes en aquelles contra manifesta veritat, ab humil e subjecta reverència parlan, scrites e affermades molt gran e molt poderós adversari contra los dits mossén Galceran de Castellví, fill e família e vassalls de aquell en la fi de la dita acusació, clam e denunciació, dix e posà que retenint-se que en les dites coses pogués fer certs actes, remetia la prosecució de les dites coses al molt alt senyor rey e a sos advocats e procuradors fischals, als qual supplicava que les proseguissen. Lo qual dit lochtinent de governador, ab e per consell de micer Gabriel de Palomar, son assessor, obmeses totes les dites coses que devien precehir e ésser fetes ans de admetre la dita acusació, clam e denunciació, e no curat de provehir segons fer se devia en aquelles, manà ésser procehit a presons dels tants denunciats e a reebre confessió de aquells que les dites coses fossen intimades a micer Johan de Gallach, advocat fischal, e als procuradors fischals als quals tantost en aquella mateixa hora fon intimat, e los quals no foren gens tarts, mas tantost en aquella matexa hora, sens haver informació alguna de la veritat o del contrari de les coses contengudes en

¶ [81] Al marge: *comune.*

la dita acusació, clam e denunciació, e sens sperar o veure que la dita dona hagués jurat e feta la caució en semblants fets deguda e acostumada fer, e ans que hagués donada la fermança en poder del balle de pagar les messions segons forma del fur del senyor rey n'Anfós, ans que enantassen en aquella, donchs mateixa hora que·ls fon intimat posaren una scriptura davant lo dit lochtinent de governador e, afegint al bon voler de la dita dona, ultra açò que ella havia posat e request en aquella, demanaren e requiren que·ls béns mobles e semovents dels dits tants e tan multiplicat nombre denunciats fossen scrits e annotats, e los béns sehents mesos en mala veu, ço que fon tantost per lo dit lochtinent de governador, ab e per consell del dit micer Gabriel de Palomar, provehit e manat fer de que·s seguí que lo alguatzir, porters e scrivans de la dita governació anaren al dit loch de Carlet, Benimodol e Maçalet, en los quals no sens gran terror e remor dels dits vassalls, feren diverses citacions a molts dels vehins dels dits lochs, e scriviren e anotaren singularment tots los béns mobles e semovents de les cases, primerament del dit mossén Galceran de Castellví, e aprés de tots sos vassalls vehins e habitadors dels dits loch e los sehents meses en mala veu en que hac moltes congoixes e tribulacions dels dit mossén Galceran e de sos vassalls, e fetes moltes e molt longues scriptures ne sens grans despeses e messions de aquells, per les quals coses los dits lochs foren mesos a risch e perill de despoblar-se, car los dits vassalls, *signanter* los dits moros qui de semblants solien ésser meticulosos, se'n foren tots anats mas solament los retench com sentiren e saberen que per les dites coses eren ||[21v] stats incriminats de les quals tots ells sabien e eren certs que eren innocents sens alguna culpa. *Et ultra* les dites coses, foren menats presos ací a la dita ciutat de València los justícia e jurats, lo alamí e vells e altres del dit loch de Carlet, e tenguts per molts dies e mesos presos en la presó comuna de la dita ciutat. Foren axí mateix detenguts, presos e stretament arrestats per molt loch temps, de pus de dos anys e més, en la sala de la dita ciutat lo dit mossén Galceran de Castellví e sos fills, mossén Galceran de Castellví e mossén Loís de Castellví. E per bé que en lo començ e aprés en molts altres dies e part del molt gran e gros procés, que no sens grans despeses, càrrechs e dans dels dits mossén Galceran de Castellví, fills e vassalls de aquells, ne fon fet per part de aquells fossen stades totes les dites coses e altres en via de prejudicials apposades e allegades, per fundar que la dita acusació, clam e denunciació devia no ésser admesa ni en virtut de aquella enantat e a altres efectes, majorment com per si se mostràs la dita acusació, clam e denunciació per sola vexacio e calumpniosament, \segons se pretén/, posada, com fos fets contra molts hòmens dels dits lochs qui eren grans dies havia morts, e altres absents molt luny dels dits lochs en lo temps designat en la dita acusació, clam e denunciació, e altres molts vells en gran decrepitut, constituhits e paralítichs e de tot asollats, e altres infants de poca edat, e altres qui no eren stats ni eren *rerum natura* ni vehins ni habitadors de algun dels dits lochs, sobre les quals coses requiriren e demanaren summària informació ésser reebuda sobre les quals coses fon request

ésser provehit degudament, no·n pogueren emperò jamés dels dits lochtinent de governador e son assessor alguna provissió de justícia obtenir.

E més avant, com dins los cinch jorns donats e assignats a la dita dona e als dits procurador fischals dns los quals aguessen instruhida a la cort de proves, indicis o presuncions que foren o·s mostraren contra los dessús dits mossén Galceran, sos fills e vassalls, qui eren e staven presos, ni aprés dins un mes, dos ni tres, gens no·n mostrassen e per ço, per part dels dits mossén Galceran de Castellví, sos fills e vassalls, fos moltes vegades request que aquells donassen a bones e ydònees capleutes, les quals se offeriren dar e prestar e axí ésser trets de les presons en què staven. Jamés, emperò, pogueren del dit lochtinent de governador o son assessor obtenir, ans stants aquí presos, feren per lur part ab certes protestacions e salvetats, ordenar e posar lurs deffensions, a les quals requeriren moltes vegades que respongués la dita dona, *medio iuramento et veritatis dicende*, mas no·n pogueren jamés obtenir dels dits lochtinent e assessor, e sobre les quals en molts dies produhiren molts testimonis, e aprés molt temps passat requeriren publicació de aquells e dels testimonis que la \part de/ la dita dona e procurador fischal eren stats produhits e donats, ço que no pogueren obtenir de què moltes vegades en molts dies fos stat per ells request e demanat, ans com aprés de les dites coses per part del dit procurador fischal fos dit e allegat que ell havia testimonis los quals eren fora e luny de la dita ciutat los quals volia produhir, requerí que li fossen administrades peccúnies per a ell e al scrivà que hiria a rehebre'ls, e encara per salaris dels dits testimonis, e que fins que en allò li fos fet compliment, no devia ésser feta la publicació de testimonis per part dels dits mossén Galceran de Castellví, sos fills e vassalls requesta, e ab lo dit e altres semblants embarchs, fon per molt temps dilatada e denagada la dita publicació de testimonis, stants e romanints totstemps presos los dits mossén Galceran de Castellví e sos fills sens que jamés no pogueren obtenir dels dits lochtinent e assessor peccúnies per moltes vegades que u requerissen ésser dats a caplleuta, ans foren forçats de pagar moltes peccúnies per los salaris de molts testimonis que·l dit procurador fischal volgué fer venir defora a aquesta ciutat per produhir-los en testimonis. E aprés molts dies a gran instància del dit mossén Galceran, fills e vassalls de aquell, fon que aprés lo portantveus de governador en regne de València e lo dit lochtinent de governador e micer Gabriel Palomar, son assessor, sien stats per part dels dits mossén Galceran de Castellví, fills e vassalls d'aquell, moltes vegades requests que enantassen e procehissen a dar e promulgar sentència en la dita causa, no li han pogut jamés de aquells obtenir. E los dits greuges e vexacions dessús expresses, e molt altres que·s mostren per lo procés de que·n fet e en altra manera, són stats enormement fets per lo dit en Pere Bou, lochtinent de governador, micer Gabriel Palomar, son assessor, e a grans dans, prejuhís, messions e interesses dels dits mossén Galceran de Castellví, fills e vassalls de aquell, e grans lesions e derogacions dels furs e privilegis de aquesta ciutat e regne, los quals ells havien jurat observar e servar en los juhís davant ells fahedors, justícia e equitat. E per tal, senyor molt poderós, supplica lo dit braç e Galceran de

Castellví, cavaller, senyor dels dits lochs de Carlet, Bonimòdol e Maçalet, per si e per sos ||[22r] vassalls, e Loîs de Castellví, cavaller de Sant Yago, que sia mercé de vós, senyor, punir e castigar los dits en Pere Bou, lochtinent, e micer Gabriel Palomar, son assessor, per los greuges dessús dits, ab plena satisffacció e esmena de totes les injúries, dans, intereses, messions e despeses fetes[82] e sostengudes e sostenguts per los dits mossén Galceran de Castellví, fills e vassalls de aquell, e provehir en tal manera que d'ací avant aytals o semblants greuges no sien fets contra alguns vassalls del dit senyor rey per algú o alguns sens que non dupten sentir, portar e sostenir degudes punicions e càstichs.

De na Joana de Castellví

.XXVI. Ítem,[83] senyor, com per rahó e causa de la denunciació, clam e acusació per la dona na Johana, muller de mossén Loís de Castellví, *quondam*, cavaller, habitador de la ciutat de València, davant los lochtinent de governador e lochtinent de justícia criminal de la dita ciutat proposada contra mossén Johan Roïç de Corella, fill, e mossén Pere Roïç de Corella e en Jacme Scrivà, nebots del noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en lo regne de València, per causa e ocasió dels pretesos per la dita dona envahiments, combatiments e fetes nafres sens alguns precedents deseximents per los dits mossén Johan Roïç de Corella, mossén Pere Roïç de Corella e en Jacme Scrivà, fets e infligides e fetes en la persona del dit Francesch de Castellví, donzell, fill de aquella, la dita dona dient e afermant que per la potència, redupte e gran valor del dit offici de portantveus de governador que·l dit mossén Eximén Pérez havia e regia, ella no podia trobar aquells advocats e procuradors que volia e obs li eren a la prossecució de la dita denunciació, clam e acusació contra los dits fill e nebots del dit mossén Eximén Pérez de Corella, ne per pahor e temor de aquell hi gosaven testificar los testimonis que y sabien e ella hi volia produhir. La dita dona tramés segons ha affermat son procurador a la vila de Monçó hon vós, senyor, lavors érets, qui us supplicà moltes vegades de paraula e per scrits que fos vostra mercé sosprendre, pendent la dita causa prossecusió e conexença de aquella, del dit offici de portantveus de governador lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, per ço que líberament e segura, e sens pahor, terror o temor de aquell, la dita dona pogués haver les persones que a instrucció e prossecució de la dita causa obs li eren, ço que·l dit procurador, segons aferma, no poch jamés de vostra senyoria obtenir. E que altre tal fonch e li sdevench en la vila d'Alcanyiç, hon vós, senyor, enaprés fos he y tramés per la dita rahó lo dit seu procurador. E que aprés que vós, senyor, sots stat en la present ciutat de València, en la qual per part de la dita dona

¶ [82] Ratllat: *donades*.
¶ [83] Al marge: *Comune al militar e València*. Ratllat: *comune*.

vos són stades fetes moltes semblants supplicacions de paraula, derrerament vos ne seria oferta e donada per scrit una supplicació a la qual per vós, senyor, fon feta aytal provisió, que fos remesa als jutges als quals la causa és comesa, que informats de les coses en aquella contengudes, ne fessen paraula a vós, senyor, e seria-hi provehit. E com entenés la dita dona, segons ha afirmat, que les coses donants causa e occasió a la suspensió per ella supplicablement demanada fossen públiques, manifestes e notòries en la present ciutat de València, e a la vostra senyoria no innotes, e per ço no fos obs haver de aquelles alguna altra informació ne per ço de tardar la dita suspensió que degudament per justícia fer se devia, altra e derrera vegada vos fon supplicat per part de la dita dona en scrits que fos vostra mercé provehir e manar fer la dita suspensió, a la qual fes vós, senyor, la provisió següent: los jutges assignats en la dita causa no han encara informat lo senyor rey, lochtinent, mas ell los manarà que li'n facen relació e seria y provehit segons que en les dites suplicacions e provisions al dit braç militar mostrades, a les quals la dita dona s'és referida a les dites coses pus stesament apparen. E com, senyor molt poderós, la dita dona aferme[84] \e creya que en cessar e tardar de fer la dita suspensió li seria greuge e prejuhí. E hon les dites coses sien en la forma sobredita, la dita madona Johana seria agreugada e li seria fet greuge e prejuhí/, e per consegüent al dit braç del qual aquella és, supplica per tal[85] la dita dona na Johana que sia mercé de vós, senyor, provehir degudament al dit prejuhí e greuge ||[22v] e manar fer la dita suspensió durant e pendent la dita causa e fins que aquella sia per justícia determenada, per ço que la prossecució de aquella no sia embargada o dilatada, mas líberament e segura e sens pahor, terror o temor del dit mossén Eximén Pérez de Corella, stant o romanint governador, instruhida e prosseguida. E lo braç militar supplica que sobre les dites coses hi provehiscats de degut remey e justícia.

De'n Francesch de Castellví

.XXVII. Ítem,[86] senyor, com per occasió de les preteses invasió, combatiments e nafres inflingides segons se diu e fetes per mossén Johan Roïç de Corella, únich fill de mossén Pere Roïç de Corella, e en Jacme Scrivà, nebots del noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en aquest regne de València, sens alguns precedents, deseximents, en la persona d'en Francesch de Castellví, donzell, qui segons se afferma \per en Francesch de Castellví e parents de aquell/, anant simplement tot sol per aquesta ciutat, de aquells gens no·s talayava ni havia recel, fos e sia suscitada bandositat entre lo dit Francesch de Castellví, sos frares,

¶ [84] Ratllat: *e lo dit braç militar rahonablement vega que en no fer la dita suspensió e cessar, tardar en fer aquella, sia fet prejuhí e greuge a la dita dona.*
¶ [85] Ratllat: *lo dit braç militar.* ¶ [86] Al marge: *comune al militar e València.*

nebots, cosins e altres persones e amichs qui affermats qui necessàriament segons lur stament e condició generosos per a servar lur honor no envergonyida ne injuriada, la hagueren a empendre de una part. E los dits mossén Johan Roïç de Corella, mossén Pere Roïç de Corella e en Jacme Scrivà, invahidors e nafradors sobredits a la valença e ajuda dels quals dien que fon e·s mé principal lo dit noble mossén Eximén Pérez de Corella, pare e oncle de aquells, axí en sa persona e béns com ab les armes, poder e favor del dit offici de portantveus de governador que havia e regia e regeix, de la part altra. Lo dit Francesch de Castellví, segons és afermat per si e per los dits seus parent e amichs qui per lur poder e saber, seguint los vestigis per lurs generosos antecessors havien e han gran voler servar il·libades e inviolades la feeltat, obediència, reverència e sobirana honor del senyor rey, e per aquell reverir e honrar sos officials, veents e conexent que·l dit mossén Eximén Pérez de Corella, sens apartar e lunyar de si, ans mesclant e metent-hi primer lo dit offici de portantveus de governador e les armes, juredicció e favor de aquell, se era mes e fet principal ab los dits fill e nebots seus en la dita lur bandositat, tramés son procurador a la vila de Monçó, però hon vós, senyor, ladonchs personalment erets, e per aquell vos feu supplicar de paraula e per scrits moltes vegades que fos mercé de vós, senyor, sospendre del dit offici de portantveus de governador durant la dita bandositat lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, qui en la dita bandositat fahia part e s'era fet principal ab los dits fill e nebots seus, lo qual dit procurador no u poch de vós, senyor, jamés obtenir. E que altres tantes supplicacions e més ne feu lo dit procurados a vós, senyor, enaprés en la vila d'Alcanyiz, on fos personalment, mas que no u pot de vós, senyor, jamés obtenir. E que depuys que vós, senyor, sots vengut e aturat en aquesta ciutat de València, vós ne sots stat supplicat de paraula moltes vegades per part del dit en Francesch de Castellví, e personalment per parents de aquell no u pogueren encara obtenir. E que derrerament en lo .x. dia del present mes de maig, vos ne fou dada e oferta per scrit una supplicació a la qual vós, senyor, fes una aytal provisió que fos remés als jutges als quals la causa era comesa, qui informats de les coses en la dita supplicació contengudes, ne feessen paraula a vós, senyor, e seria-hi provehit. E que vehents e sabents de cert los dits Francesch de Castellví e parents seus que e per les coses en la dita lur supplicació contengudes no era stada feta ne comesa carta a denguns jutges, e per ço no se'n podien alguns informar ni era obs que vós, senyor, de aquelles les quals públiques e notòries en aquesta ciutat eren ||[23r] a vostra senyoria manifestes fóssets vós, senyor, pus anant d'aquelles informat vos tornaren altra vegada per scrit suplicar pus expressament e ab major expressió de les dites coses de què tantes vegades vos haurien ja supplicat e que vós, senyor, a la dita lur derrera supplicació fes aytal provisió que·ls jutges donats en la dita causa no us havien encara informat de les dites coses, mas que·ls manaríets que us ne informassen e seria-hi provehit segons que en les dites supplicacions e provisions a aquelles fetes, a les quals se referen appar.

E com los dits Francesch de Castellví e parents seus, als quals feren e necessiten lur stament e condició de cavallers generosos e gentils hòmens e gentil e generosa família descendents servar e guardar lur honor no aminuada, ni injuriada, ni envergonyida, mas aquella defendre e si és obs vengar com a cavallers legítimament ab lurs mans e armes. E que com hagen vist e veen que·l dit noble mossén Eximén Pérez de Corella, cubert e abrigat ab lo dit offici de portantveus de governador ha volgut fer e ha feta e fa part en la dita bandositat e ésser principal ab los dits fill e nebots, los quals invahiren, conbateren e nafraren al dit Francesch de Castellví \segons se pretén per lo dit en Francesch de Castellví e parents d'aquell/ al venge del qual lo dit Francesch de Castellví e sos parents com a cavallers e gentils hòmens se pertany en manera legíttima entenen e que per ço per tot lur poder e sforç hagen ab gran diligència moltes vegades de vostra senyoria supplicat que sospengués del dit offici de portantveus de governador lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, per ço que si fahien alguns enantaments per fer lo dit lur venge en o vers los dits lurs contraris en la dita bandositat hon seria o·s trobaria la persona del dit mossén Eximén Pérez de Corella, no fos o posqués ésser donat càrrec als dits Castellvins que al dit offici e dignitat de portantveus de governador volguessen fer o fessen injúria, dan o minva alguna, ço que jamés no és stat ni serà, Déu volent, en voler, intenció e propòsit \seu/ ni dels dits sos parents e amichs. Emperò, que de vós, senyor, jamés no han poscut de ço que que justament vos supplicaven deguda provisió de justícia abtenir (*sic*), ans dien que han vist e veen cascun jorn ço que·ls és stat e és pus dur e de major greuge que·l dit mossén Eximén Pérez de Corella vos és stat e és contínuament assident e en los vostres consells d'on versemblantment se deu creure e sperar que aquell per si e a tots aquells que porà a si e a sa affecció e oppinió atraure consellara a tota favor de la dita sua partida e dels affeccionats a aquella e a total desfavor e persecució de la partida dels dits Castellvins e valedors de aquells. Per tal,[87] los dits Francesch de Castellví e parents de aquell en la present cort supliquen a vós, senyor, que sia de vostra mercé sospendre durant la dita bandositat lo dit mossén Eximén Pérez de Corella del dit offici de portantveus de governador e exercici de aquell, per ço que se'n squiven e tolguen los inconvenients, scàndels e mals que a la preminència, honor e obediència del dit offici se porien seguir e los dits Castellvins ne sien de prejuhís e indèbites vexacions preservats. E lo braç militar, qui les dites suplicacions e provisions ha vist, soplica que sobre les dites coses hi provehescats de degut remey de justícia. ||[23v]

¶ [87] Ratllat: *lo dit braç militar qui les dites dues derreres supplicacions ha vistes e*.

Dels cent açots

.XXVIII. Ítem,[88] senyor, com per fur de l'alt rey don Alfonso, de loable memòria, als senyors d'alguns lochs e alqueries de moros havents tres cases o d'aquí en sus, si seran situats o situades dins términs generals d'alguna ciutat, viles, castells o lochs reals, o havents mer e mixt imperi, seria atorgada tota juredicció civil e criminl e calònies e penes e exacció de aquelles, certs casos solament exceptats, ço és, cas de mort civil o natural o mutilació de membre, e hon açots degen ésser donats per de cent ensús, la conexença dels quals jatsia per fur sia reservada al senyor del dit loch[89] o alqueria situat o situada dins términs generals d'alguna ciutat, vila, castell o loch hon lo senyor rey o altre senyor ha mer e mixt imperi, però lo composa e pertany al senyor havent lo dit mer e mixt imperi e de la composició o havinenteça deu haver lo senyor del dit loch o alqueria, havent la sola jurediccio civil e criminal, la meytat, e l'altra meytat ha e deu haver lo senyor del mer e mixt imperi. E axí mateix si lo moro o mora és jutgat ha açots de cent enjús, la conexença e judicatura pertany al senyor del dit loch o alqueria no havent lo dit mer e mixt imperi per la [...] se donàs catiu la meytat pertany al senyor del loch o alqueria havent la dita juredicció civil o criminal sens mer e mixti imperi, e l'altra meytat pertany al senyor havent lo dit mer e mixti imperi. E jatsia per disposicions de fur, *nec alias*, no·s trobe que los senyors d'alguns lochs o alqueries havents sola juredicció civil e criminal sens mer e mixti imperi pux han a judgat algun moro de cent açots enjús hagen necessàriament fer donar aquells al dit moro condempnat, ans com hagen la dita juredicció civil e criminal, e calònies e penes, e exacció d'aquelles, resedex e roman en lur mera libertat e facultat composar lo dit moro e punir aquell e fer fustigar aquell. Emperò, micer Johan Mercader, balle general del present regne, de algun temps ençà, de fet com de dret \fer/ no u pogués, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, se sforçaria e seria sforçat en compel·lir e forçar los senyors dels dits lochs o alqueries de moros havents la dita juredicció civil e criminal, sens mer e mixt imperi, en donar e fer donar los dits açots de cent enjús a llurs moros en aquells sentenciats, no permetent haver loch les composicions e avinenteces fetes per la dita rahó entre los senyors dels dits lochs e alqueries que no han mer e mixt imperi e los moros per ells jutgats e sentenciats en la dita pena de cent açots enjús, ço que redunda en gran dan, greuge e prejuhí del braç militar e singulars d'aquell havents la dita juredicció. Suppliquen, per tal, lo dit braç militar e los dits singulars d'aquell, sia mercé de vós, senyor, provehir de remey concedent justícia en e sobre les dites coses e inhibir al dit balle general que no done algun embarch ne contrast als dits havents la dita juredicció civil e criminal sens mer e mixt imperi en fer les

¶ [88] Al marge: *comune.*
¶ [89] Ratllat: *hon lo senyor rey o altre senyor.*

dites composicions e avinences ab los dits moros condempnats en cent açots enjús, ans manar aquell ab grans penes que lexe usar als senyors dels dits lochs e alqueries de la dita lur juredicció civil e criminal e composar los dits moros condempnats o *in futurum* condempnadors, havent per irrit[90] nulle cas e va, tot ço e quant en contrari és stat attemptat ne·s attempta per lo dit balle.

De mossén Rodrigo Lançol

.XXVIIII°. Ítem,[91] senyor, com per fur del molt alt senyor rey don Alfonso, benaventuradament regnant, fet en les cords que celebrà en la vila de Morvedre, sots rúbrica «De cosa que serà donada a cens», sia statuït que si per rahó de censals o violari serà impetrat o fet alcun manament executori contra alcuna universitat o contra qualsevol persona o persones singulars que contra tal dit manament executori no puxen ésser posades execpcions alcuna de pagues, de falls, de nul·litat o alcuna altra qualsevol que sia semblant o de semblant a les sobredites, ni defensió alcuna si ja tal excepció o defensió no serà stada posada, e ab acabament provada per instrument públich o altra pública et autèntica scriptura plena fe, fahent dins los deu dies en lo manament executori contenguts, imposant penes grans contra advocats, procuradors e contra les parts que posen rahons contra lo dit manament si no obtenen eceptats certs casses, e d'açò sia statuït per favor de les execucions requestes per rahó de censals o violaris. Et com a mossén Rodrigo Lançol, cavaller, haja request alcuns manaments executoris contra en Miquel Làzer, per rahó de certes pensions de censal carregat per lo dit en Miquel, e contra la muller del dit en Miquel, compradora de la cosa censita ab lo càrrech del dit censal e detenidora e possehidora de la dita cosa censita, contra los quals manaments executoris per part dels dits conjuges no són stades posades rahons alcunes admissibles, segons lo dit fur, salvu que lo dit en Làzer, per empachar les dites execucions, no fahent menció fossen de pensions de censal ne que lo dit mossén Rodrigo, segons serie e tenor del dit censal, puxa[92] \per/ pacte exprés requerre les execucions de les pensions del dit censal denant qualsevol jutge per lo dit mossén Rodrigo Lançol elegidor, lo dit en Miquel ha obtengudes alcunes reals comissions de les dites causes de execucions axí a micer Johan Mercader, batle general del regne de València, com a altres, mesclant-les ab mots altres plets e qüestions que·ls dits conjuges dien haver ab moltes e diverses persones. E que lo dit batle e o altres fessen graduació de creedors, *et alias*, trahent les dites causes de execucions dels ordinaris denant los quals lo dit mossén Rodrigo havia principiades les dites execucions, segons permés li és e era segons tenor de la carta del dit censal, *et alias*, et agreujant aquell de pagar e haver pagat les

¶ [90] Nul, sense valor.
¶ [91] Al marge: *. .XXVII[a]. aprilis. Comune*.
¶ [92] Ratllat: *haver.*

\més/ grans scriptures dels proceses que li fa e ha fet menar denant los delagats qui no haguera denant los ordinaris, e de pagar salari de jutge que no li calia pagar als ordinaris, e ab les dites coses e colors los dits conjuges empachen e han empachat les dites execucions que ha més de quatre anys passats que duren e que lo dit mossén Rodrigo no ha poscut aconseguir sa justícia de aquelles, e axí indirectament, ab tota homil e subjecta reverència de vostra excel·lent senyoria totstemps parlant, són admeses a altres rahons et o defensions que per lo dit fur no són admetedores[93] sopliqua per ço, senyor, lo dit braç militar e lo dit mossén Rodrigo, sia de vostra mercés revocar totes e sengles comissions reals per la dita rahó lo dit mossén Rodrigo et execucions dessús dites, per part de aquells requestes, toquants, provehint que de ací avant tals comissions per empachar execucions de pensions degudes o devedores per rahó del dit censal e o de altres censals o violaris, no sien ne puxen ésser fetes ne tretes dels ordinaris, e si eren fetes, que no sien admeses, e que en les dites execucions los dits ordinaris o qualsevol de aqulles que request serà de tals execucions de pensions de censals e penes paccionals[94] en les cartes de censal o violari e altres penes en lo dit fur apposades, serven lo dit fur.

||[24v] (*en blanc*)

||[25r]

De la noble na Elionor Centelles

.XXX. Ítem,[95] senyor, com lo egregi duc *quondam* de Gandía, en contemplació de matrimoni e per dot de aquell, donà a la egrègia dona Elionor, filla sua, muller que fonch de l'egregi don Jayme de Prades, .XXX^{M}. florins d'Aragó, e per aquelles li carregà .XXII^{M}. sous censals specialment e expresa sobre les ville e universitats de Gandia, Dénia e Exàbea, e generalment sobre tots sos béns ab cartes e instruments executoris, larchs e bastants segons en tals afers és acostumat, la qual dita egrègia dona Elionor, vera e indubitada senyora e possehidora dels dits .XXII^{M}. sous censals feu venda e transportació a mossén Jofre de Vilarig, cavaller, de .VII^{M}MCCCCXXXIII. sous .IIII. diners censals per preu de .X^{M}. florins, lo qual preu aquella hagué e rebé e confessà haver haüt e rebut ab instrument públich de la dita venda e àpocha del preu, la qual vendició enaprés fonch per lo egregi don Alfonso, derrer duch de Gandia e fill del dit egregi dotador, confermada, en virtut de la qual compra lo dit mossén Jofre de Vilarig hac la possessió ho quasi dels dits .VII^{M}MCCCCXXXIII. sous .IIII. diners e de les ànnues pensions de aquells. E lo molt alt senyor rey de Aragó, frare

¶ [93] Ratllat: *lo dit batle […] mossén Rodrigo e ha fet tals favors. Per què, et alias, és molt sospitós al dit mossén Rodrigo.*

¶ [94] Ratllat: *en les.*

¶ [95] Al marge: *Visum per […] .XXVII^{a}. aprilis. Comune.*

vostre, stant senyor de les dites villes de Gandia, Dénia e Exàbea feu e manà pagar al dit mossén Jofre de sos censals, e tant com lo dit senyor tench les dites heretats, lo dit mossén Jofre fon pagat e satisfeyt dels dits censals. E·n aprés, senyor, com les dites heretats pasaren a vós, recusàs pagar les dites pensions per què covench al dit mossén Jofre de Vilarig donar manament executori per la cort de la governació contra lo tunch vostre procurador de certes pensions del dit censal, contra lo qual manament executori, per lo dit vostre procurador foren posades rahons jatsia, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, contra pragmàtiqua tunch del dit regne e fur de aquell, de què lo dit procurador reportà sentència contra vós, senyor, la qual jatsia ne fos interpossada apel·lació, passà hi és passada en cosa jutgada, com haja pus de set anys que és donada, e la apel·lació no prosseguida, ans vós, senyor, vehent la gran justícia del dit mossén Jofre, en compensació e paga de part dels dits censals, fes gràcia, concessió e donació al dit mossén Jofre de Vilarig e als seus de quatre mília sous jaqueses de renda perpetualment havedors e rebedors per aquell e los seus successors cascun any, de e sobre los drets e rendes a vós, senyor, pertanyents en lo compdat de Ribagorça, la qual ànnua pensió de hun any dels dits quatre mília sous jaqueses, lo dit mossén Jofre en sa vida rebé e hac la possessió de aquells. E venint a la mort, feu hereva de tots sos béns e senyaladament dels dits censals e concessió dessús recitats e recitada madona Elionor de Centelles, muller sua, recomanant aquella e sos fills a vós, senyor, a la qual dita madona Elionor de Centelles, en lo dit nom, vós, senyor, fes debitori de vostra propria mà e ab vostre sagell secret signat per la dita rahó de huyt mília sous de dues anyades passades. Et jatsia la dita muller e hereua viuda ab gran despesa e afany, diverses veus aja tramés vostres provisions al dit compdat de Ribagorça, may ne ha pogut haver res, ans hi és stat dit que no y ha diners, e que vós, senyor, los vos preneu de què la dita viuda congoxada per si e sos fills pubills ha diverses veus recorregut a vostra molt gran senyoria com a lochtinent general del molt alt senyor rey, frare vostre, suplicant-vos volguéssets fer justícia de vós mateix, com açò sia propri de justícia e del president a aquella que primerament justifique si mateix e fins ací la dita viuda, muller *quondam* del dit mossén Jofre de Vilarig, cavaller, singular del braç militar, no haja pogut obtenir que sia pagada, per què la dita viuda e lo braç militar de la present cort de regne de València, deduhint la tarda o triga de justícia de vós, senyor, com a lochtinent general, a vós mateix, com a duch de Gandia e compte de Ribagorça, com parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, sia denegació de justícia en greuge de la present cort, vos supliquen sia de vostra mercé donar orde ab compliment de aquella e provehir que tals o semblants greuges no sien fets al dit braç ni singulars de aquell, *et licet, etc. Altissimus, etc.* ||[25v] (*en blanc*)

||[26r] De mossén Loís d'Abella

Senyor molt excel·lent,

.XXXI. Ítem,[96] senyor, com per los alts reys don Martí, rey d'Aragó e don Martí, fill d'aquell, rey de Sicília, primogènit e governador general d'Aragó, e dona Maria, reyna del dit regne de Sicília, de glorioses memòries, ab privilegi patent de aquells en corts generals o parlament general lo qual celebraven en lo dit regne de Sicília, del qual vos fa fe occular, hagen decís e declarat la terra e castell de Sent Felip d'Argona, del realme de Sicília, ésser stada baronia del noble en Ferrero d'Abella, *quondam*, e ésser e pertànyer perpetualment al noble mossén Ramon d'Abella e als seus hereus de son cors leggittimament devallants, per vigor de una real concessió de la dita terra e castell per ells feta al dit mossén Ramon d'Abella e als dits sos hereus. E enaprés, feta renunciació per lo dit noble mossén Ramon en lurs mans e poder de alguns drets e coses al dit noble mossén Ramon per lo dit senyor donades, los dits senyors, per tenor e continència del dit privilegi, de mera libertat e special gràcia e de llur certa sciència, hoc encara ab delliberació de tota la dita cort o parlament general e de les .XII. persones en lo dit privilegi mencionades, de nou hagen feta donació e concessió *ad imperpetuum* al dit noble mossén Ramon e a sos hereus de son cors legíttimament devallants, de la dita terra de Sent Felip ensemps ab lo castell de aquella, vassalls e vassallatges, gabelles, drets e rendes e altres pertinències de aquelles, specialment e general designades e mencionades en lo dit privilegi al qual se reffer, ab cert servici e pactes e condicions en aquell dit privilegi mencionats, volent-ho ací haver per exprés segons en aquell és descrit. E lo dit castell e terra de Sent Felip, ab tots sos drets e pertinències, per virtut del dit privilegi e concessió e altres, pertanga al noble mossén Loís d'Abella, fill legíttim e natural e hereu del dit noble mossén Ramon d'Abella. E detengut e possehit com a cosa sua pròpria per lo dit noble mossén Ramon d'Abella fins al dia de la sua fi, aprés mort de aquell sia stat occupat sens causa legítima, ab homil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, per lo dit alt rey don Martí, de gloriosa memòria, rey de Sicília. E enaprés, en virtut de la dita occupació, possehit per lo molt alt senyor rey don Alfonso, ara benaventuradament regnant, lo qual jatsia per moltes vegades per lo dit mossén Loís d'Abella sia stat supplicat fos sa mercé li plagués tornar e restituhir aquells dits castell, loch e terra al dit noble mossén Loís d'Abella, e no u haga volgut fer, ço que redunda en gran dan, dampnatge, greuge e prejuhí del dit noble. Per tal, e altres, suppliquen lo braç militar de la present cort e lo dit mossén Loís d'Abella, sia mercé de vós, senyor, voler reformar lo dit greuge e fer restituhir e tornar al dit noble mossén Loís d'Abella los dits castell e terra, ab tots sos drets e pertinències, e ab los fruyts e rendes de aquells procehits, e qui versemblant devien procehir del

¶ [96] Al marge: *Comune*.

dia ençà de la dita primera occupació. Com lo dit noble mossén Loís d'Abella se offirà fer e prestar lo servici, residència e homenatge e altres coses en lo dit privilegi mencionades ||[26v] a que per tenor de aquell dit privilegi fer e prestar sia tengut. E jatsia les dites coses procehesquen de justícia, emperò, lo dit braç e lo dit mossén Loís d'Abella vos ho repuratan a singular gràcia e mercé. *Altissimus, etc.*

||[27r] De mossén Galceran de Sentfeliu

Molt poderós senyor,

.XXXII. Ítem,[97] senyor, com en Frederich d'Aragó, òlim comte de Luna e senyor de la ciutat de Sogorb, ab carta pública rehebuda per en Johan d'Artigues, notari, a .XXX. dies de juliol de l'any mil quatre-cents vint-e-cinch vené e originalment carregà a mossén Galceran de Sentfeliu, cavaller, habitador de la vila de Murvedre, e als seus, mil trehents huytanta sous de moneda reals de València, censals, rendals e annuals, sens luïsme e fadiga, emperò ab tot altre plen dret emphitèutic e de reebre aquells segons furs de València pagadors annualment en dues eguals pagues, ço és, la meytat a .XXV. de gener, e l'altra mitat a .XXV. de juliol, los quals li carregà e assignà specialment e expressa en e sobre la dita ciutat de Sogorb, e en e sobre la vila e baronia de Alcoy e los lochs de la Pobla de Benaguazir, de Paterna, e les aljames dels moros de la sobredita ciutat de Sogorb e dels dits lochs de Benaguazir, de Paterna e de la Vall de Almonazir e rendes e emoluments de aquelles a aquell en les dites universitats e aljames pertanyents e pertànyer devents en qualsevol manera e generalment sobre tots los altres béns e drets seus. La qual venda e original carregament feu al damunt dit mossén Galceran per preu de mil e cinch-cents florins de or de Aragó, los quals lo dit en Fraderich del dessús dit mossén Galceran de Sentfeliu hac e rehebé en comptats, e axí apparen les dites coses e moltes altres per la dita carta e per àpocha per lo dit en Fraderich del dit preu feta e fermada sots lo mateix kalendari per \lo dit/ en Johan \d'Artigues/, notari, reebuda de les quals fa ostentació a vostra gran senyoria. E aprés, lo damunt dit en Frederich, lo qual ab ses letres e provisions havia fet e constituhits procuradors seus generals dins lo regne de València per la utilitat de sos súbdits e per altres justes consideracions, mossén Johan de Sentfeliu, cavaller, e lo dit mossén Galceran de Santfeliu, ço és, lo dit mossén Johan e, aprés mort de aquell, lo dit mossén Galceran, la qual procuració general los feu ab lo salari acostumat, ço és, de .IIII^{M}. sous per cascun any., e axí·s mostres les dites coses per les letres e provisions dessús mencionades de les quals fa fe, e per ço com les dites constitució de procurador e de salari podien per lo dit en Fraderich a son beneplàcit ésser revocades, volent en açò restrényer sa voluntat, de certa sciència e per pacte special prometé e en bona fe convingué als dits mossén

¶ [97] Al marge: *[…] .XXX^{a}. aprilis.*

Johan de Sentfeliu e mossén Galceran de Santfeliu e a cascun de ells, que fins a tant que per lo dit en Frederich o qualsevol altre en nom, loch, e veu seus fossen al dit mossén Galceran quitats, lluïts e rehemuts sobre los sobredits mil trehents e hyutanta sous censals per lo dit preu de mil e cinch-cents florins de or venuts e carregats al dessús dit mossén Galceran, en denguna manera no revocaria les provisions de les dites procuracions e constitucions de salaris fetes als[98] dits mossén Johan e mossén Galceran, e a cascun de ell, les quals expressament confermà, volent que stiguessen e restassen fermes e vàlides fins a tant lo dit censal fos quitat e les pensions de aquell fossen entegrament pagades al dit mossén Galceran, abdicant-se tots potestat de fer lo contrari e volent que fos nul·le tot ço que en contrari seria o fos actemptat, e que fet lo dit quitament e pagades les dites pensions entregament al dit mossén Galceran, gens per açò no expirassen les dites procures e constitució de salari, ans restassen fermes fins que altrament hi hagués en contrari provehit e promés, e·s obligà tenir, servar e complir les dites coses, obligant-hi tots sos béns, e axí apparen les dites coses e altres ab carta pública per en Johan d'Artigues, notari, reebuda en València a .XXV. dies de juliol de l'any .M.CCCC.XXV., de la qual autènticament fa fe a vostra gran senyoria. E s'és seguit, senyor molt alt, que de l'any .M.CCCC.XXVIIII°. exclusivament ||[27v]ençà lo dit mossén Galceran de Santfeliu no ha poscut haver ne obtenir que les pensions del dit censal, axí les que ja eren degudes com les que aprés han corregut li sien stades pagades per lo molt alt senyor rey, senyor e possehidor de les dites ciutat, vila e baronia, lochs e aljames, drets, rendes e emoluments damunt dits sobre que segons dit és, lo sobredit censal li fon specialment carregat, och encara, senyor \e possehidor/ de tots aquells béns e drets que lo dit òlim comte de Luna[99] havia e possehia, ne ha poscut haver ne obtenir exequció de les dites pensions contra Alí Chipió, moro, receptor de les dites rendes e havent càrrech de quitar per lo dit senyor los censals carregats sobre la dita terra e a pagar les pensions de aquells, jatsia les hi haja demanades. E de altra part, sens que lo sobredit censal no és stat lluït, rehemut, ne quitat al dit mossén Galceran, ne les pensions li són stades pagades, segons dit és, lo dit molt alt senyor rey, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany parlant de la sua alta senyoria, e de vós, senyor, ha sens alguna justa causa e sens alguna conexença privat e despullat lo dit mossén Galceran de Sentfeliu de la dita procuració e o del hús, exercici de aquell, e del salari damunt dit a ell, segons dit és, constituhit, e ha fet e fa regir e exercir aquella a altres persones les quals han rehebut e reeben lo salari damunt dit, per les quals coses, lo dit mossén Galceran de Santfeliu, segons que dessús parlant, és stat e és molt agreujat, lles e damnejat contra furs e privilegis del dit regne. Per tal, e

¶ [98] Ratllat: *als.*
¶ [99] Ratllat: *havia*.

altres, \lo dit mossén Galceran e/ lo dit braç militar suppliquen humilment a vostra alta senyoria que, reparant e reformant aquest tal e tant gren greuje, sia de sa mercé provehir e manar ab effecte que totes les pensions del dit censal degudes al dit mossén Galceran de Santfeliu li sien, decontinent, pagades per lo dit senyor e que de les pensions que d'ací avant correran o venran li sien pagades en sos térmens, segons forma del dit contracte del carregament del dit censal, fins a tant li sia rehemut, lluït e quitat, e que lo ús e exercici e regiment del dit offici de procuració, sia per vós, senyor, decontinent, restituhit e tornat al dit mossén Galceran de Santfeliu, ab la percepció real e effectual del salari a ell segons dit és constituhit, e que açò dure tant e tan longament fins que lo dit senor li haja luït, rehemut e quitat lo dit censal per lo dit preu de mil e cinch-cents florins, e fins que les dites pensions axí degudes com devedores, li sien entregament pagades, e que novitat alguna ni li sia ne li puxa ésser feta, e que sia de vostra mercé fer, restituhir e o pagar de béns e peccúnies del dit senyor al dit mossén Galceran los salaris del temps passat, de e per rahó de la dita procuració a ell per lo dit en Frederich constituhits e segons la dita constitució deguts, majorment puys per lo dit mossén Galceran no ha stat de exercir e regir la dita procuració. E jatsia les dites coses procehixquen de justícia, lo dit braç militar les pendrà de vostra alta senyoria en compta de gràcia e mercé. *Altissimus, etc.* ||[28r]

De mossén Pere Fabra

.XXXIII. Ítem,[100] senyor, com en Frederich d'Aragó, òlim apellat compte de Luna, e de qui era la ciutat de Segorp e la baronya d'Alcoy, per molts e agradables servirs fets e prestats per mossén Pere Fabra, cavaller, a aquell, e auxili de les despeses de son matrimoni del dit mossén Pere, feu gran concessió e donació a aquell de mil florins d'or d'Aragó, fahent executòria de la dita gràcia e donació, manant expressament e de certa sciència a son receptor general en lo regne de València, que de les peccúnies que en ses mans pervendrien paguàs la dita quantitat, de què en virtut de la dita gràcia lo dit Fraderich restà deutor de la dita quantitat al dit mossén Pere Fabra. E com lo dit Fraderich, òlim compte, ans que paguàs o fes pagar la dita quantitat se'n passàs en Castella, per la qual rebel·lió lo molt alt senyor rey, frare vostre, se occupà e confiscà los béns de aquell, en la qual confiscació són priors e postiors los creedors del dit Fraderich de fur e rahó, e axí lo dit senyor al qual los dits béns pervenyen era tengut e obligat pagar o fer pagar lo dit mossén Pere Fabra, qui era creedor per causa de matrimoni que és causa honerosa. E jatsia lo dit mossén Pere diverses veus haja demanat al dit senyor e instat a sos officios que fos contentat e pagat dels dits mil florins. Emperò, fins ací no ho ha pogut obtenir.

¶ [100] Al marge: *Comune.*

Suplica, per tal, lo braç militar de la present cort e lo dit mossén Pere Fabra, que sia mercé de vós, senyor, provehir e manar que lo dit mossén Pere Fabra sia contentat e pagat de la dita quantitat de la qual lo dit Fraderich li era deutor, e hoÿt lo dit senyor.[101] *Altissimus, etc.*

De mossén Berenguer de Vilaragut

.XXXIIII. Ítem, senyor, com lo noble mossén Berenguer de Vilaragur, cavaller, senyor del loch de Alaquaç, situat dins lo present regne de València, de molt gran temps ençà[102] e sos predecessors senyors del dit loch, sien stats en contínua e pacíffica possessió *vel quasi* de usar e exercir en lo dit loch de Alaquaç lo mer imperi e jurisdicció criminal, tant solament entre los moros seus, segons consta ab carte de procés del qual fa fe. E lo balle general del present regne de València, en gran dan e evident prejuhí del dit noble mossén Berenguer de Vilaragut ||[28v] e la possesió, *vel quasi*, que aquell ha de exercir, lo dit mer imperi e jurisdicció criminal en lo dit seu loch entre los moros, haga manat al alcadí de vós, senyor, e altres qualsevol alcadís, que no facen juhí algú per manament o requesta del dit noble. E com alguns alcadís ho hagen feyt, aquells ha \menaçats de punir e/ els ha perseguits en forma e manera que lo dit noble, com vol per algun crim fer judgar moro algú, no pot trobar alcadí[103] qui·l judge. E senyaladament, com lo alcadí del loch de Vilamarxant vingués al dit loch de Alaquaç per judgar un moro e de feyt aquell judgàs, lo dit balle lo bandejà de la dita ciutat, en la qual jamés aquell gosà entrar fins a tant que·s fonch ab lo dit balle avengut. \E com lo dit noble[104] usat del dit mer imperi e juredicció, hagués judgada una mora e aquella·s fos donada per sclava, e lo dit noble volgués fer vendre aquella en la ciutat de València, lo dit balle menaçà que ell faria tornar a judgar la dita mora e vendre aquella per part del senyor rey/ e a tal e tant evident greuge dega ésser provehit per vostra gran senyoria. Per ço, lo dit braç militar e lo dit noble mossén Berenguer supplica vostra molt gran senyoria que sia mercés de vós, senyor, provehir ab acte de cort e manar al dit balle general ab grans manaments penals que lo dit noble mossén Berenguer no perturbe en la dita possessió *vel quasi* de usar e exercir lo dit mer imperi e criminal juredicció, donant facultat a tots e qualsevol alcadís de judgar a requesta e manament del dit noble sens incorriment de pena alguna los moros delinqüents en lo dit loch d'Alaquaç per qualsevol cas criminal, vulla's que sia de mer imperi o de simpla juredicció criminal.[105]

¶ [101] Ratllat: *E jatsia les dites coses de justícia procehisquen, encara los dits suplicants vos ho hauran a gran gràcia e mercé.* ¶ [102] Ratllat: *ell.* ¶ [103] Ratllat: *moro.* ¶ [104] Ratllat: *hagués.* ¶ [105] Ratllat: *usant de la dita juredicció en la forma e manera \segons tenor/ que lo senyor de sos títols als quals se reffer e dels quals fa fe.*

||[29r] De na Yolant Comella

.XXXV. Ítem, senyor, com aprés mort de mossén Bernat Comella, cavaller, quòndam habitador de la vila d'Algezira, mossén Pere Comella, frare e hereu universal del dit mossén Bernat haja donats a la dona na Yolant, muller del dit mossén Bernat, la habitació de la casa o alberch hon los dits conjuges staven e habitaven dina la dita vila, e tots los béns mobles atrobats en lo temps de la mort del dit mossén Bernat Comella, cavaller, en la dita casa o alberch, exceptats rocins e arnesos, la teneó o possesió dels quals béns e habitació de casa donats la dita dona hagué e tingué pacíficament e quieta sens contradicció d'alguna persona mentres vixqué lo dit mossén Pere Comella e fins al dia de la mort d'aquell. Et enaprés, duptant-se la dita dona que no fos inquietada ne perturbada sobre la tenuta e possesió dels dits béns e casa, posà certa ferma de dret sobre la sua tenuta e possesió de béns, casa e habitació de aquella, en la cort de la governació de la ciutat e regne de València, aprés possesió de la qual ferma micer Johan Mercader, doctor en leys, batle general de la ciutat e regne de València, privà la dita dona de la teneó e possesió que havia e tenia dels dits béns mobles e de la habitació e o estatge del dit alberch e vené e o feu vendre tots los dits béns mobles que dins aquella trobà, los quals, segons dit és, eres propris de la dita dona e tenguts e possehits per aquella com a cosa sua pròpria, ço que \de/ dret fer no podia ne devia, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, les quals coses redunden en gran dan e prejuhí de la dita dona e deuen ésser reformades. Per tal, e altres, supliquen lo dit lo dit braç militar e de la dita dona sia de vostra mercé provehir en lo dit cas e de condecent remey de justícia e que la habitació e statge de la dita casa e los dits béns mobles e o stimació justa d'aquells sia restituhida, tornada e reintegrada a la dita dona.

De la mateixa

.XXXVI. Ítem, senyor, com segons disposició de fur del present regne, les mullers aprés la mort de lurs marits dejen detenir e possehir tots los béns e drets que en temps de la mort de lurs marits,[106] per aquells eren detenguts e possehits tant e tant longament fins integrament les dites mullers sien pagades e contentades de lurs dots e crex. Et durant lo any del plor dejen ésser alimentades e provehides de béns del marit, e aprés l'any facen entreguament tots los fruyts dels béns, drets hereditaris del quòndam marits seus propris e a la dita dona na Yolant, en temos de son matrimoni, constituhís e portàs al dit mossén Bernat Comella en e per dot .IIII^{M}. sous moneda reyals de València, e lo dit mossén Bernat Comella confessant haver haüda e rebuda la dita dot e constituhit crex de .II^{M}. sous a la dita na Yolant, se sia stret e

¶ [106] Ratllat: *dejen detenir.*

obligat dar e pagar a la dita dona en cas de mort del dit mossén Bernat Comella e en tot altre cas e loch de dit e crex restituhidors quatre míllia sous per rahó de dot, e dos míllia sous per rahó de creix, segons les dites coses consten per les cartes dotals entre·ls dits conjuges fetes e àpocha *de solutione dotis* per lo dit mossén Bernat comella fermada, als quals se refer e dels qual fa ocullar fe, volent-ho ací haver dit segons en aquelles és contengut e scrit. Et cesse la dita na Yolant ésser stada pagada de la dita sua dot e creix per lo dit batle general ne per altres preteses hereus o successors e o detenidors dels béns que quòndam foren del dit mossén Bernat Comella, e per consegüent la dita dona deia ésser mesa en possessió dels béns e drets e heretat del dit *quondam* marit seu, e li deien ésser pagats dels dits béns los aliments de l'any de la mort del dit marit quòndam seu, e restituhits e pagats integrament los fruyts que passat lo any del plor fins a la jornada de huy són procehits e porien procehir dels dit béns hereditaris, e que de huy avant procehiran fins íntegrament la dita dona sia pagada de son dot e creix, e com la dita dona huy no detengua e possehixcha slos béns e drets que quòndam foren del dit marit seu, ans aquelles sien stats pressos e occupats per lo dit batle general e o de son manament, e dejen ésser restituhits e tornats a la dita dona e aquella deja ésser mesa en posesió d'aquells. Per tal, e altres, supliquen lo braç militar e la dita na Yolant, singular d'aquell, sia de vostra mercé reformar lo dit greuge e fer restituhir e tornar per lo dit batle a la dita dona tots los béns e drets que quòndam foren del dit mossén Bernat Comella, detenidors, possehidors per aquella tant e tant longuament fins integrament li sia pagat lo dit dot e crex e restituhits e pagats, tornats e pagats los fruyts en e dels béns e drets detenguts e possehits per lo dit marit seu en temps de sa mort, procehits o qui versemblantment poden procehir aprés l'any del plor. E axí mateix fins sia contentada de sos aliments del dit any del plor.

||[30r] De mossén Johan de Vallterra

.XXXVII. Ítem, senyor, com en dies passats fos per alguns donat a entendre al noble mossén Eximén Pérez de Corella, governador del present regne, contra tota veritat, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, que mossén Johan de Vallterra, major de dies, quòndam, havie pres e vole metre en galera un hom foll apellat Johan Ladró, lo dit noble governador apresonà lo dit mossén Johan e mes aquell en la sala comuna de la ciutat de València. E no obstant que en aquella ora matexa o fort poch instant \que aprés/ que lo dit mossén Johan fon pres, lo dit home fo[ll] fos vist e atrobat en la dita ciutat follegant segons havia acostumat e no·s mostràs axí com mostrar no·s podia que·l dit mossén Johan hagués pres ne fet prendre lo dit home foll, però lo dit noble governador no deliurà ne volgué deliurar, jatsia request \una e/ moltes vegades lo dit mossén Johan de la dita presó, ans lo tench axí pres sens causa legítima alguna, \ab humil e subjecta reverència/ de vostra real senyoria parlant, per pus de un mes en gran dan, injúria e prejuhí seu e contra

furs e privilegis del present regne, \ço/ que fer no podia, attés majorment que no havia procehir clam algú[107] contra ell ne y havia alguna |volent/ presumpció que tal cas e tal crim fos per aquell comés, ans decontinent constava e consta del contrari de ço que dit li fon atendre al dit noble governador.[108] E com semblants coses no degen ésser tol·lerades ne·s deja permetre que·ls singulars del dit braç militar sien axí indebidament vexats de presons, per tal, e altres, suplica lo dit braç militar e mossén Johan de Vallterra, menor de dies, fill e hereu del dit quòndam mossén Johan de Vallterra, major de dies, sia de vostra mercé, ab acte de cort, provehit de condecent remey e justícia en e sobre les dites coses e corregir e punir al dit noble governador de tant actes per ell fet e actentat fer en persona del dit mossén Johan de Vallterra, major de dies.

Eiusdem, de l'oli

.XXXVIII. Ítem,[109] senyor, per tal com un hom feu clamor al dit noble mossén Corella, portantveus de governador en lo present regne, que la galera de mossén Martí Pardo li havia levades dues gerres d'oli, les quals stimava valer .XIII. o .XIIII. florins, lo dit portantveus de governador, feu traure o lançar de la casa del dit mossén Johan de Vallterra, quòndam, un rocí pretenent jatsia no li constàs que lo dit mossén Johan, quòndam, era parçoner de la dita galera, e no content de açò, apresonà lo dit mossén Johan e mes aquell en la sala de la dita ciutat, no volent ne hoyr ne escoltar rahonament algú sinò que pagàs e no obstant que lo dit mossén Johan li preferís donar penyores d'argent e donar-li seguretat de ço a què fos tengut, però encara lo dit portantveus de governador no volch delliurar temps, dient que may lo delliuraria de la dita presó fins assegurava de pagar tot lo dan que faria la dita galera, les quals coses foren fetes contra furs e privilegis o límits del present regne, segons los quals un per altre no pot ne deu ésser marquat, penyorat, inquietat ne exegutat, majorment per jutge in-||[30v]-competent ne pertanya al dit portantveus de governador la conexença del dit feyt, e hon li pertangués, ço que no faya (*sic*), que devia procehir hoÿdes les parts e segons orde de furs e privilegis del prsent regne, ço que cessà e ha cessat fer en gran[110] lesió e transgresió de furs, privilegis e libertats del present regne e dan e greuge manifest del dit mossén Johan, quòndam. Per tal, e altres, supliquen lo braç militar e mossén Johan de Vallterra, fill e hereu del dit mossén Johan de Vallterra, quòndam, sia de vostra mercé corregir e punir tal e tant excés e fer restituhir al dit mossén Johan de Vallterra, hereu qui dessús, los dans, despeses e interessos \per lo dit pare seu sostengudes/ ab acte de cort provehín de condecent remey en e sobre les dites coses. Per tal, foren en manera que

¶ [107] Ratllat: *ne p.* ¶ [108] Ratllat: *les quals coses.*
¶ [109] Al marge: *comune.* ¶ [110] Ratllat: *dan*.

tals o semblants procehiments e enantament e greuges axí contra furs e privilegis e libertats del present regne no sien fets ni fer acceptats per lo dit portantveus de governador ni per altres qualsevol officials del senyor rey ne vostres.

Dels marmessors de la reina na Yolant

.XXXVIIIIº. Ítem,[111] senyor, com la molt alta senyora reyna dona Yolant, mentres vivia relicta del molt excel·lent príncep, rey e senyor de loable recordació lo senyor rey don Johan, per verdaders e legítims títols hagués tenguts e possehits com a cosa sua pròpria per si e per los seus la vila e baronia de Cocentaina e loch de Penella, en regne de València, constituhits ab tot sos términs, juredicció, drets e pertinències universes, e aquelles possehís pacíficament e quieta e sens contradicció d'alguna persona, rebent e collint los fruyts, rendes e emoluments d'aquelles, axí com a verdadera senyora, e exercint les jurediccions, mer e mixt imperi. E la dita senyora, axí com aquella a la qual era lícit e permés en sa vida, stant en son bon seny e enteniment, feu e ordenà son testament e derrera voluntat en la ciutat de[112] Barcelona en mà e poder d'en Jacme de Valli, notari, .*VIIIº. die iunni* de l'any .MCCCCXXX. en e per lo qual manà ésser fetes certes distribucions per la sua mà ordenat certa marmessors e executors de la sua derrera voluntat, donant-los molt gran e ample poder, e entre les altres coses manà e ordenà que per los dits seus marmessors e executors fos e pogués ésser presa la possessió de totes les viles e castells, lochs e terres e tots los altres béns e drets d'aquella e aquells e aquelles fossen e poguessen ésser venuts e venudes per los dits marmessors líberament, per ço que pa sua disposició per mà d'aquells dits marmessors fos complida e hagués deguda fi, segons, senyor, que per lo testament e derrera voluntat de la dita senyora reyna les dites coses apparen, al qual se reffer lo suplicant, volent-ho dir segons que en aquell és contengut, del qual, senyor, fa fe. E volent los dits marmessors continuar haver e pendre la natural e vàcua e expedita possessió de les viles, castells, lochs e terres e altres béns que, quòndam, foren de la dita senyora reyna, e singularment de les dites vila e baronia de Cocentayna e loch de Penella com axí·ls fos e sia lícit e permés per furs e privilegis del regne e per rahó natural scrita, e de fet la hagueren presa sinó per tant com novament és pervengut a lur audiència que los portantveus de governador e balle general e altres officials del senyor rey de regne de València, dients e pretenents-ho fer per manament e ordenació de vostra senyoria e o del dit molt alt senyor rey, per pretensió de cert dret que·s diu haver e petendre lo dit senyor, han fet emparar los freuyts, rendes e emoluments de ls dita vila, *et quod est fortius*, dels[113] fruyts e rendes de

¶ [111] Al marge: *comune.*
¶ [112] Ratllat: *València.*
¶ [113] Ratllat: *dels.*

la dita vila sens hoyr ni convocar los dits marmessors, han manades fer certes distribucions e manat al balle de la dita vila, lo qual li era per la dita senyora reyna dona Yolant, que les dites rendes tinga per emparades en nom e per manament del dit senyor rey, e axí matex ara novament[114] li és stat ||[31v] manat que done compte de les rendes e fruyts per aquell[115] reebuts e de tota la sua recepta e administració e de son offici, e que lo que·s trobara en son poder, liure a vós, senyor, e o als officials per a recepció de pecúnies per lo senyor rey deputats, donants impediment en la continuació e aprehensió de la dita possessió, les quals coses, senyor molt poderós, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, són fetes en gran dan e prejuhí de la dita mermessoria e dels drets pertanyents a la dita senyora reyna, e enprejuhí e greuge de la última voluntat e disposició d'aquella, e segons los dits furs, privilegis e rahó natural scrita pot e deu la dita disposició ésser executada *ad unquem*, ni aquells dits marmessors poden ni deuen ésser impedits ne perturbats en la continuació e aprensió de la dita posesió e execució de la dita última voluntat de la dita senyora reyna, com res no sia més degut al disponent e testant que la voluntat e disposició de aquell sia servada e complida. E valria poch testar e fer testament si aquell no podia ésser deuyt a deguda fi e per los dits impediments encara és fet gran prejuhí als marmessors de la dita senyora reyna los quals, segons los dits furs e privilegis e rahó natural scrita, e segons la exhigència del present cas, són haüds en nom e loch de hereus e no poden ésser perturbats en la dita continuació e apprehensió de possesió, com sia cosa molt favorable e disposta per justícia e per furs que negú no pot ne deu ésser perturbat ne inquietat en sa posesió, màxime sens coneguda de dret e sentència, e fer lo contrari és, *ut suppra* parlant, geuge manifest a la dita marmessoria e marmessors, e encara és greuge del braç militar e singulars d'aquell, dels quals era la dita senyora reyna. Per tal, e altres, la noble dona Elionor de Cervelló, marmessora de la dita última disposició de la dita senyora reyna, en lo dit nom e en nom de procuradriu dels altres marmessors, e lo braç militar del dit regne e singulars de aquell, retenint *animo et facto et verbis et alias*, en tota aquella mellor forma que pot, axí com totstemps han retengut los dits marmessors en lo dit nom la possessió de les dites vila e baronia ab tots sos drets, términs e pertinències de aquella, e continuant-la ab totes ses prerogatives e drets e sens derogació, amissió e o prejuhí algú de aquella e de alguns drets a aquesta part pertanyents, supplica que sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort e altres, reparar e fer reparar lo dit greuge e fer tornar a loch lo dit greuge e prejuhí, tolent e levant totes empares e los dits impediments e altres qualsevol que y sien fets per vostra senyoria, ni per los dits portants-||[32r]-veus de governador e balle e altres officials e permetent als dits

¶ [114] Ratllat: *és pervengut*.
¶ [115] Ratllat: *reebudes*.

marmessors penre e o continuar la dita possessió e fer los actes que a llur offici incumbexen, e manar ab provisió vostra que la possessió natural vàcua e expedita no sia turbada ni contrastada a la dita noble dona Elionor en nom e veus de la dita marmessoria, ans tot impediment e contrast cessant aquella puxa continuar possehir la dita vila ab tots los drets, rendes e pertinències e fer-ne a ses voluntats així com en la vida de la dita senyora reyna era possehida per aquella. E jatsia, etc.

||[32v] (*en blanc*)

||[33r]

De na Johana Bou

.XXXX. Ítem,[116] senyor, com en dies passats menant-se qüestió entre la dona na Johana Bou, muller de mossén Grau (*sic*) Bou, quòndam, cavaller, en certs noms de una part, e la noble dona Ysabell, muller del noble mossén Loís Pardo de la Casta, cavaller, de la part altra, e pronunciada sentència per part de la dita na Johana contra la dita na Ysabel, ab la qual fon, *inter alias*, pronunciat que la dita na Ysabel ixqués de la casa de la dita na Johana, e per execució de la dita sentència[117] fon treta la dita na Ysabel de la dita casa per lo tunch justícia civil ab un porter o alguatzir de la cort de la governació, e así·s mostra per actes de procés, e altres, e stant así la dita na Ysabel fora de la dita casa, e havent loada e approvada la dita sentència tàcitament e expresse lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en regne de València, aprés lonch temps no obstant que no pertanya a ell ni recahia en sa juredicció attés majorment que la dita causa ab tots sos incidents, dependents e emergents era comesa per comissió real a certs jutges delegats e no obstant que la dita sentència era loada e aprobada e passada en cosa jutgada sens coneguda de dret o voluntàriament e repentina, mes e feu metre la dita na Ysabel en la dita casa de la dita na Johana, contradient totstemps en açò la dita na Johana e cridant grans crits per la notòria injustícia e violència que li fahia, e manà e feu obrir les portes de les cambres per ço que tot fos ubert per la dita na Ysabel e a sa volentat, e per tant com la dita na Johana no y volia consentir, lo dit portantveus de governador manà arrancar ferrollats e panys e trencar portes e la dita na Johana, vehent les grans sobres que li eren fetes, ço que no fos vista en res consentir, anàsse'n de la dita casa, e com ne fon fora, lexa·y una dona per què guardàs casa, e lo dit portantveus de governador, lançà-la de casa e feu-li manament que no y entràs e trencà, despanyà portes de cambres e de cóffrens e feu metre dos portés en cada e un alguatzir, lo \quals/ li feu star per sexanta dies o més e taxà quatre sous per cascun dia a la dita na Ysabel, e los portés e alguatzir que prenien quinze sous cascun dia era entre tot

¶ [116] Al marge: *comune.*
¶ [117] Ratllat: *de la governació e así·s mostràs per actes.*

.XVIIIIº. sous, e per pagar aquells cascun dia fahia despanyar e obrir cóffrens e traure roba e vendre tots jorns alentant e empenyorant en la pus soberga e pus congoxosa manera del món, e per molt que la dita na Johana se clamàs al dit portantveus de governador e·l requerís que de aquests greuges cessàse aquells tornàs al loch e li protestàs fahentli fe totstemps de la dita sentència e al·legant-li altras (*sic*) rahons urgents, nunqua ho pogué obtenir, ans avistant e continuant congoxes e greuges, anava a vesitar la dita na Ysabel dient-li si havia als mester, e la dita na Johana, qui en lo dit temps era malalta, havia anar per cases d'altri, pense vostra molt alta senyoria ab quina congoxa, dan e destrich, e axí hac a star e de fet estech en aquestes penes e congoxes fins que la molt excel·lent senyora reyna fon venguda en la present ciutat, e essent ací los reveents arquebisbe de Çaragoça mossén Francesch d'Aranda e altres del consell real, a supplicació de la dita na Johana, foren aquests actes revocats e tornats al primer stament e la dita na Ysabel fon treta de la dita casa e tot tornat al loch, exceptat que a la dita na Johana no és stat satisfet dels dans, interesses e messions dels portés, alguatzir e altres. Per tal, e altres, senyor molt poderós,[118] suppliquen \lo dit braç e la dita na Johana/ que sia de vostra mercé de provehir sobre aquelles de condecent remey e justícia. E senyaladament ‖[33v] en fer-li cobrar e reintegrar los dans, messions e interesses que per la dita rahó ha sostenguts e encorreguts e provehir ab acte de cort que per lo dit portantveus de governador li sian pagats e satisffets.

.XXXXI. Ítem,[119] senyor, com segons antigues consuetut, pràctica e libertats del present regne los mercaders axí forasters com regnícoles e habitants del present regne de València, anans de la ciutat de València o d'altres ciutats, viles e castells o lochs del dit regne en altras (*sic*) ciutats e viles, castells e lochs de aquell per fer smerces e compres de panses, lanes e altres mercaderies e portant dinés o peccúnies per fer pagua dels[120] preus dels smerces e compres, hajen acostumat líberament e franqua, sens pagar leuda,[121] peatge ne altre dret, portar ses peccúnies e traure aquelles de la dita ciutat de València e altres ciutats, viles, castells e lochs dessús dits,[122] e micer Johan Mercader, balle general del present regne, de alguns anysençà haja novament introduhit que si mercaders forasters traurien dinés[123] de la ciutat de València per comprar panses, lanes o altres mercaderies en algunes viles, castells o lochs dels singulars del braç militar del dit regne, compel·lir e forçar aquells en paguar peatge e o portatge o vitigal dels dinés que·ls dits mercaders porten per fer lurs smerces e compres, ço que redunda en gran dan e prejuhí[124] del dit braç militar e vassalls \dels singulars/ de aquell. Per ço, *inter alia*, los dits mercaders forasters e altres, per rahó de la dita exacció que novament és feta del dit elet per lo dit balle se retraen

¶ [118] Ratllat: *recorrent la dita na Johana a vostra molt gran senyoria, posant aquestes coses en greuge, vos*.
¶ [119] Al marge: *comune*. ¶ [120] Ratllat: *dits*. ¶ [121] Ratllat: *ne*.
¶ [122] Ratllat: *per lo*. ¶ [123] Ratllat: *per com*. ¶ [124] Ratllat: *dels*.

de comprar e fer los dits smerces segons de primer eren acostumats fer \e fahien/, almenys volen detraure e diminuir del preu de les coses comprades tant com és la exacció del dit \dret/[125] que·ls fan pagar. Per tal, e altres, suplica lo dit braç militar sia mercé de vós, senyor, ab imposició de grans penes, inibir lo dit balle que no procehiescha a fer tal exacció[126] abuçant e tol·lent tot poder en fer aquella.

||[34r] D'en Francesch Marrades

.XXXXII. Molt alt príncep e senyor.

Ítem,[127] senyor, com la noble dona na Martina Péreç d'Uries, muller del noble mossén Pere de Vilaragut, venint a la mort fes e ordenàs son testament en poder e mà d'en Andreu Gaçol, notari, a .XV. de setembre de l'any .MCCCCXII. haguets lexats e fetes lexes en aquell, ço és, a na Maria d'Uries .XXX^{M}. sous, e a na Martina Péreç d'Uries, nebodes sues, .X^{M}. sous. E a la dona na Margarita, que la havia servida per gran temps, .V^{M}. sous, los quals enaprés per la dita na Margarita en son derrer testament fet en poder d'en Pere Ferrer, notari, a .XX. d'agost, any .MCCCCXVIII. foren lexats a la dita noble dona, hagués provehit e ordenat en son derrer testament que aquells no fossen paguats sinó aprés la mort del dit noble mossén Pere de Vilargut, lo qual romania hereu de la dita noble dona, muller sua. E jatsia de aquells dits legats no pogués ésser feta exequció, emperò, segons furs e privilegis, lo dit noble mossén Pere era tengut donar bona seguretat e fermança de complir e pagar los dits legats advenint lo cas de la mort del dit noble mossén Pere. E com aprés mort de la dita noble dona, per part de la dita na Maria per sí e per los dits .XXX^{M}. sous e per los .V^{M}. sous, e per la dita Martina Pérez per los .X^{M}. sous, fos e sia stat request en la cort civil de la ciutat de València ésser manat al dit noble mossén Pere, axí com a detenidor dels béns de la dita muller sua, ço és, de la vall de Almedíxer, la qual era stada comprada per la dita noble dona en pagua de sa dot e creix, que aquell donàs fermança e seguretat per les dites quantitats que, advenint lo cas de sa mort aquelles dites quantitats fossen pagades e que si la dita fermança e seguretat no volia donar, fon request per la dita na Maria d'Uries ésser mesa en possessió de la vall d'Almedíxer, segons per fur és dispost. E jatsia, lavors. per part del dit noble fossen possades rahons que no y era tengut. Emperò, per lo dit justícia civil fon pronunciat e declarat o dit noble mossén Pere ésser tengut e obligat en donar e prestar la dita caució e fermança, al qual fon manat aquella donàs dins .X. dies, *alias*, que la dita na Maria d'Uries fos mesa en possessió de la vall d'Almedíxer, per ço que advenint lo cas aquella pogués ésser pagada, segons de la dita declaració

¶ [125] Ratllat:*peatge e vitigall*.
¶ [126] Ratllat: *ay*.
¶ [127] Al marge: *comune*.

consta e appar ab sentència pronunciada per lo dit justícia sots kalendari de .xxiii. de juny, any .MCCCCXXXIIII. la qual sentència e declaració fon intimada al procurador del dit noble mossén Pere de Vilaragut. E enaprés fon pronunciat ab altra sentència donada e promulgada per micer Pere Bertran, jutge assignat per lo justícia civil de la dita ciutat a la causa d'appel·lació interposada per part del dit noble mossén Pere, la qual fon promulgada per lo dit jutge a quatre de jener, any .MCCCCXXV. En e ab la qual fon denegada la dita appel·lació al dit mossén Pere, e fon fermada la sentència per lo dit justícia e promulgada. Enaprés, ab sentència promulgada per micer Bernat Abri, jutge delegat per lo molt ||[34v] alt senyor rey delegat en la dita causa, és stat pronunciat les sentències per los dits justícies e micer Pere Bertran, delegat d'aquell, bé e justament ésser stades pronunciades, e la dita na Maria d'Uries ésser mesa en possessió, d ela qual sentència consta e appar donada e promulgada sots kalendari de .XXV. de agost, any .MCCCCXXV. E aprés se mostrà, ab acte públich rebut per en Francesch Vilba, notari, a .XVII. d'octubre, any .mccccxxv. com micer Bernat Abri, jutge dessús dit, exequtant les dites sentències mès en possessió de la vall de Almedíxer, lochs, rendes e drets d'aquella, n'Andreu de Puigmigà, procurador de la dita na Maria d'Uries, la qual pres e ac teneó d'aquella lo dit n'Andreu de Puigmigà per a quant vingués lo cas de la mort del dit noble mossén Pere. E enaprés, senyor, la molt alta e excel·lent senyora la senyora reyna d'Aragó, ara benaventuradament regnant, vench en la ciutat de València e manà a la dita na Maria d'Uries que no curàs en la possessió ne entràs en la dita vall d'Almedíxer, car la dita senyora volia comprar la dita Vall e tendria a dret aquella per aquell a qui pertangués. E com aprés mort del dit mossén Pere de Vilaragut, Francesch Marrades, fill e hereu de la dita na Maria d'Uries, haja volgut fer execució en la dita vall per les dites quantitats, la qual cosa no ha pigut fer com lo batle general li haja dit que la senyora reyna no volia que exequtàs la vall. E com teneó de possessió occupada de la dita vall per la dita senyora reyna sia gran dan e prejuhí al dit Francesch Marrades e al dret d'aquell, lo qual no pot usar de la sua possessió que havia, ço que vós, senyor, no deveu permetre aquell ésser privat de la dita possessió o almenys de les quantitats a aquell degudes, màxime com aquell no tingua altres béns de què puxa viure e stiga continuament en servey del dit senyor rey d'Aragó, frare vostre, e per la presó de Jènova s'és hagut a rescatar de què roman pobre e destruhit. Suplica, per tal, lo braç \militar/ e o lo dit Francesch Marrades, hereu dessús dit, que tal greuje sia de vostra mercé tornar a lloch donant la dita possessió al dit Francesch Marrades, o almeny fer pagar aquell de les dites quantitats.[128]

.XXXXIII. Ítem,[129] senyor com segons antigues costums, pràtica (sic) e libertats del present regne los mercaders axí forasters com regnícoles e habitadors del present

¶ [128] Ratllat: *E jatsia, etc. Altissimus, etc.*
¶ [129] Al marge: *comune.*

regne de València, anans de la ciutat de València o altres ciutats, viles e castells o lochs del dit regne en altres ciutats e viles, castells e lochs d'aquell per fer esmerces e compres de panses, lanes e altres mercaderies e portants dinés o peccúnies per fer pagua dels preus dels smerços e compres, hajen acostumat líberament e franqua, sens pagar leuda, peatge ne altre dret, portar ses peccúnyes e traure aquelles de la dita ciutat de València e altres ciutats, viles, castells e lochs dessús dits. E micer Johan Mercader, balle general del present regne, d'alguns anys ençà haja novament introduhit que si mercaders forasters trahuen dinés de la ciutat de València per comprar panses, lanes o altres mercaderies en algunes viles, castells o lochs dels singulars del braç militar del dit regne, compel·leix e forçar aquells en paguar peatge e o portatge o vitigal dels dinés que·ls dits mercaders porten per fer lurs smerços e compres, ço que redunda en gran dan e prejuhí del dit braç militar e vassalls dels singulars d'aquell. Per ço, *inter alia*, los dits mercaders forasters e altres, per rahó de la dita exacció que novament és feta del dit elet per lo dit balle se retraen de comprar e fer los dits smerços segons de primer eren acostumats fer e fahien, o almenys volen detraure e diminuir del preu de les coses comprades tant com és la exacció del dit dret que·ls fan pagar. Per tal, e altres, suplica lo dit braç militar sia mercé de vós, senyor, ab imposició de grans penes, inibir lo dit balle que no procehescha a fer tal exacció, ablicant e tol·lint-li tot poder en fer aquella, etc.

||[35v] (*en blanc*)

||[36r] D'en Johan Martorell

.XXXXIIII. Ítem,[130] senyor, com e dies passats fos gran qüestió e debat entre mossén Francesch Martorell, quòndam cavaller[131] \de qui era la/ vall d'Exaló, e sos fills d'una part, e mossén Anthoni de Castellví, cavaller, senyor de Murla, e lo noble en Manuel de Vilanova, senyor de la vall de Pop, de la part altra, per rahó del qual debat e qüestió, mossén Jachme de Malferit, lochtinent de governador dellà lo riu Xúquer, hac anar a la vall d'Exaló e stech entre anar e venir qualsque sis jorns. E com lo dit mossén Jacme de Malferit fon a la dita vall, feu de grans gregujes e oppressions axí al dit mossén Francesch Martorell com als vassalls d'aquells, haitant en la dita vall, totstemps parlant ab subjecta reverència de vostra senyoria, ço és, que rendes del dit mossén Francesch Martorell, les quals eren en poder del col·lector d'aquell, lo qual aquell tenia en la dita vall, pres e se occupà per força cent cinquanta sous. E d'altra part, pres e rebé per mans d'en Galceran de Monpalau, de la vila de Gandia, .CXXXX. sous. E per més vexar al dit mossén Francesch e a sos vassalls, pres la dita vall e dels moros habitants en aquella cinch bèsties, les quals feu portar a la vila de Gandia per vendre aquelles, e essent en la dita vila de Gandia e volent fer vendre

¶ [130] Ratllat: *Senyor molt excel·lent*. Al marge: *deputats les viles reals. Comune*.
¶ [131] Ratllat: *senyor de la*.

les dites bèsties, lo batle de la dita vall d'Exaló, lo qual vench detràs aquell a la dita vila per scusar que les dites bèsties no·s venessen, aquell se obligà e se ach a obligar a donar e pagar al dit mossén Malferit de Xàtiva, e dels dits .MD. sous lo dit batle de revendes del dit mossén Francesch Martorell donà e liurà a dit mossén Jachme e aquell dit mossén Jachme hagué e rebé del dit batle de la vall d'Exaló .DCCCCºLX. sous. E no content d'açò, lo dit mossén Jachme pres e feu pendre de hun moro vassall del dit mossén Francesch, ço és, de Fucey Maçarosí, hun parell de manilles d'or, que costaren vint-e-quatre florins, e hun mantó nou que costà .V. florins, una spasa e broquer que costà .XXX. sous. E com lo dit mossén Jachme de Malferit haja rebudes les dites quantitats, coses e béns contra tota justícia, parlant totstemps ab aquella reverència que de vostra excel·lent senyoria se pertany, e jamés haja volgut tornar ne restituhir \jatsia request/ les dites quantitats e béns, e vós, senyor molt excel·lent, no dejats permetre que per los officials del regne sien fets tals greuges ni vexacions. Supplica, per tal, lo braç \dels cavallers e o/ Johanot Martorell, hereu del dit mossén Francesch Martorell e senyor de la dita vall d'Exaló, que sia mercé de vós, senyor, fer tornar e restituhir tot ço que aquell dit mossén Jacheme de Malferit ha pres e rebut com aquell no s'o puxa tenir de justícia.[132] E ab acte de cort e imposició de penes e altres, provehir que tals e semblant coses per lo dit loch e altres officials vostres no·s facen \ne se permeten fer/.[133]

||[36v] (*en blanc*)

||[37r] D'en Jacme d'Esplugues

.XXXXV. Ítem,[134] senyor, com per privilegi atorgat per lo senyor rey en Pere, de loable recordació, dat en Murvedre *pridie kalendas aprilis anno Domini .Mºcccºxxxxºviiiº.* lo loch de la Pobla de l'Artiacha, ab tota juredicció criminal alta e baxa, exceptat tantsolament cas de mort o de mutilació de membre, sia stat confermat e de nou donat an Jacme Desplugues e als seus, e per disposició e ordinació del fur atorgat, posat e signat en rúbrica «De Juredicció» atorgada als qui no han mer imperi de l'alt rey n'Amfós, los senyors del dit loch de la Pobla, puix en aquell ha més de .XVE. casats de christians, han la dita criminal juredicció per lo dit fur a aquells atorgada, *et consequenter*, facultat de eregir costell[135] e condempnar los delinüents qui tal pena merexquen a estar en aquell segons que expresament en lo dit fur se lig, e los senyors del dit loch de La Pobla, usant de la dita facultat a aquells atorgada per lo sobredit fur e de la llur criminal juredicció, en e sots la qual recau

¶ [132] Ratllat: *E jatsia, etc.* ¶ [133] Ratllat: *E jatsia, etc. Altissimus, etc.*
¶ [134] Ratllat: *Molt excel·lent príncep e senyor. Jatsia ab.* Al marge: *comune*.
¶ [135] Columna o bastiment de fusta on eren subjectats antigament els reus de certs delictes. *Vid*. <dcvb.iecat.es>.

dret e facultat de erigir costell segons és dit dessús, tinguessen erecte o alçat lo dit costell en lo dit loch de La Pobla, lo qual sens coneguda de dret e contra expressa disposició dels dits fur e privilegi, en Pere Bou, lochtinent del portantveus de governador general en lo present regne de València, ha levat del dit loch e derrocat[136] lo que és evident prejuhí e greuge manifest dels senyors de la dita Pobla e contra fur, per ço \e altres/ supplica lo dit braç que sia mercé de vós, senyor, provehir ab acte de cort que lo dit costell sia tornat a eregir en lo dit loch, donant facultat de eregir e posar aquell als senyors del dit loch, manant ab grans manaments penals al portantveus de governador en lo present regne e a son lochtinent, e a qualsevol altres officials e encara a qualsevol universitats e singulars persones, que liberament e sens contrast lexen e permeten als senyors del dit loch tenir erecte lo dit costell en lo sobredit loch, e punir e castigar en aquell quant lo cas ho requerrà les persones delinqüents e merexents semblant pena.[137] *Altissimus, etc.*

||[37v] (*en blanc*)

||[38r] De mossén Corveran d'Alet

Senyor mol just,

.XXXXV.[138] Com Abdal·là Addexix, lo coixo, comorant en la alqueria de mossén Corveran d'Alet situada en terme de la ciutat de Xàtiva, fos inculpat de la mort perpetrada en la persona de Alí Aydoia, moro del loch de Cotes, situat dins lo terme de la dita ciutat, e contra lo qual fon fet procés de absència e donada sentència contra aquell. E enaprés, com[139] Çat Addexix, moro catiu del molt alt senyor rey, de mans del vostre batle general del regne de València fos detengut, pres en lo castell major de la dita ciutat, e aquell sia fuyt del dit castell per la qual fuyta lo dit Abdal·là Addexix e altres parents del dit Çaat Addexix, catiu, fossen stats preses en mans del dit batle general \per lo lochtinent de governador dellà lo riu de Xúquer/, dients e encuplant aquells que aquells haurien çabut en la fuyta del dit Çat, catiu, la qual cosa, parlant ab aquella humil e subjecta reverència que de vostra real senyoria se pertany, cessa ésser ver, tant almenys com se sguarda a la persona del dit Abdal·là Addexix, e may s'és provat ne·s poria provar que lo dit Abdal·là hi haja çabut ne sentit res. E no obstant la innocència del dit Abdal·là, lo dit batle general mes per impressió de les dites pressons com may haja volgut hohir lo dit Abdal·là en sa justícia ne fer algun procés contra aquell ne altres parents del dit catiu, haja fet conposar contra tota rahó e justícia, *ut suppra* parlant, lo dit Abdal·là per .C. quaranta florins, ço és, per causa de la dita mort que·s diu ésser per aquell perpetrada en la persona del dit

¶ [136] Ratllat: *lo dit costell*. ¶ [137] Ratllat: *Et licet, senyor molt excel·lent, les dites \coses/ proceesquen de justícia, lo dit braç vos ho tendrà a gran, etc.* ¶ [138] En realitat correspón al greuge .XXXXVI., però el .I. està tatxat. ¶ [139] Ratllat: *lo dit Abdallè e altres parents de.*

Alí Aydoia, e sentència de absència contra aquell promulgada en setanta florins e per los quals al dit Abdal·là concench donar fermances e principals obligats per les dites quantitats los dits mossén Corveran e na Maria de Tous, muller de aquell, e Mahomet Lopo, comorant lladonchs en la alqueria d'en Bernat Ferran e, a present, en la alqueria del dit mossén Corveran, com en altra manera no hajen permés ne permetessen lo dit batle general e lo lochtinent de governador dellà lo riu de Xúquer, lo qual de mans del dit batle general tenia pres lo dit Abdal·là e altres parents del dit catiu, que lo dit Abdal·là hisqués ne fos deliurat de la dita pressó, fahents per samblant \manament/ rescatar los altres parents del dit catiu e composar en ben .CCCC. florins, ço que per vós, senyor, no déu ésser consentit que los officials del dit senyor rey per extorsions e hi (*sic*) cogitades e no permeses maneres de justícia bé pus parlant, facen semblants[140] exaccions com les que són stades fetes dels dits Abdal·là e altres parents del dit catiu. per tal, e altres, suplica vostra real senyoria lo dit mossén Corveran d'Elet, \e lo braç militar de la present cort/, que sia de vostra mercé[141] reparar e tornat a loch lo dit greuge per los dits officials fet, segons dit és dessús, provehir e manar[142] los dits setanta florins los quals per la fuyta del dit catiu ha[143] promés \pagar/ los dits Abdal·là e fermances e principals obligats per aquells ||[38v] donades, los quals són lo dit mossén Corveran e muller de aquell, e Mahomet Lopo, no ésser tenguts ne deure pagar los dits setanta florins de la composició feyta per causa de la dita fuyta del dit catiu. E axí mateix, provehir e manar que la obligació per los dits Abdal·là e fermances e principals obligats per aquell donades de pagar los dits setanta florins, sia cancel·lada e manada cancel·lar, en tals manera que en virtud de aquella los dits Abdal·là, fermances e principals obligats per aquell en virtud de la dita obligació, no puxen ésser impetits, convenguts, molestats o inquietats. E provehir, axí mateix, que semblant molestacions, vexacions e inquietacions e indèbits exaccions per los dits officials del dit senyor ne altres sien fetes o atamtades \fer/. E en açò, senyor molt just, farets justícia, la qual lo dit mossén Corveran, axí com a hu dels del braç militar vos reputarà a singular gràcia e mercé. *Altissimus, etc.*

||[39r] De mossén Joffre de Thous

.XXXXVI. Ítem,[144] senyor, com lo noble mossén Joffre de Thous, en lo setge de Balaguer servís l'alt senyor rey don Ferrando, pare vostre, e a vós, senyor, ab vint de cavall bé armats e segons se pertanya attés lo cas del dit setge, lo qual servey durà per tot lo temps que lo dit setge fon tengut en la ciutat de Balaguer, ab pròpries messions e despeses del dit mossén Joffre, sens pendre sou o altra subvenció del

¶ [140] Ratllat: *exadi*. ¶ [141] Ratllat: *provehir.*
¶ [142] Ratllat: *tornar.* ¶ [143] Ratllat: *conveng.*
¶ [144] Al marge: *comune*.

dit senyor rey don Ferrando o altre. E com lo dit setge fon levat e la dita ciutat de Balaguer fon presa, lo dit mossén Joffre pres comiat del dit senyor rey don Ferrando per tornar-se'n a la ciutat de València, en lo qual comiat lo dit senyor rey, pare vostre, vehent lo dit gran servey fet per lo dit mossén Joffre ab ses pròpries despeses e considerant lo dit mossén Joffre prenia comiat sens demanar alguna gràcia, subvenció e remuneració de les dites grans despeses, acordà e dix al dit Joffre que aturàs, que ell volia pensar quina gràcia li poria fer en remuneració e satisffació del dit bon servey que fet li havia així liberament, sens demanar-li sou o altra remuneració. E com lo dit mossén Joffre aturà's per manament del dit senyor rey, pare vostre, aprés alguns dies lo dit senyor pare vostre li dix que, a present, ell no havia encara ben pensat quina gràcia li pogués fer tonqua (*sic*). E de fet, lo dit senyor ||[39v] rey, pare vostre, manà fer provisió al dit batle general que pagàs los dits .DC. florins al dit mossén Joffre, ab la qual provisió lo dit mossén Joffre se'n vench e presentà aquella al dit batle general lo qual, prenent moltes dilacions, se ha retenguda la dita provisió en tal manera que aquella dita provisió ni los dits .DC. florins lo dit batle no ha volgut restituhir e pagar al dit mossén Joffre de Thous. Per tal, suplica lo dit braç, sia de vostra mercé, senyor, fer pagar los dits .DC. florins al dit mossén Joffre com aquells li sien deguts per lo dit gran servey per aquell fet al dit senyor rey, pare vostre, e a vós, senyor. Et és cosa pertanyent a vós, senyor, que los qui serveixen vostra senyoria e en tant bon cas com fon lo sobredit, sien remunerats e pagats almenys de ço que·ls és stat promés.

D'ell mateix

.XXXXVII. Ítem,[145] senyor, per ço com lo noble mossén Joffre de Thous pres dos moros de Barberia que anaven acaptar sens licència aguna de vós, senyor, o de vostre batle en lo loch de Borriol, qui és del dit mossén Joffre, en lo qual ha tota juredicció alta e baxa, mer e mixt imperi. E per fur los dits moros trobats acaptant en la dita forma en lo dit loch foren catius del dit mossén Joffre. Emperò, lo dit batle general, volent fer força al dit mossén Joffre, parlant ab la reverència que·s pertany, tolch los dits moros al dit mossén Joffre e·ls trach de poder de aquell, e·ls prés a ses mans en tal forma que lo dit mossén...[146]

||[(sense foliar)] .CI. Ítem, senyor, com en lo debat e qüestió que dies ha se sdevench entre lo noble mossén Pere Pardo e altres parents, amichs e valedors de aquell, e mossén Pere Síscar e altres parents, amichs e valedors de aquell, occorreguessen alguns parents, amics e valedors per a socórrer cascú a sos parents, amics e valedors, dels quals alguns n·i hagué que solament demanants per sos amics e parents que·ls venguessen a socórrer com los combatessen en casa, vengueren fins a les cases ja

¶ [145] Al marge: *comune*. ¶ [146] Al marge: vidi *en .XXXX. cartes del present*. A continuació s'inserten els greuges 101 a 104, en fulls sense numerar. Al full 40r, continua el greuge de Jofre de Tous.

pasada la brega, sens fer alguna part en aquella, segons foren mossén Johan e mossén Pere Fabra e alguns valedors de aquells qui plegaren a la casa del dit mossén Pere Síscar ja pasada la brega, sens fer alguna part en aquella, per la qual sola rahó per lo portantveus de governador en lo regne de València foren arestats en casa, e enaprés arestats per tota la ciutat de València. E enaprés, senyor, vostra venguda, per vostra molt gran senyoria són stats prorogats a representar-se de mes en mes davant vostre regent la cancelleria, per la qual rahó aquells e cascun d'ells qui són quitis e inmunes de tot malefici e delicte són, parlant ab homil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, agreujats, com aquells no sien deunciats e hon o sien, no és proseguit contra aquells per via de alguna denunciació, e axí retenir aquells e allongar los arrests és, *ut suppra* parlant, agreugar aquells, lo qual greuge és fet manament en cascuna prorogació, car en aquella se deurien liberar e no al·longar los arests. On com senyor molt excel·lent, com los dits greuge e greuges sien feyts pendent la cort, supliquen per tal los dits mossén Johan e mossén Pere Fabra e lo dit braç militar sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e greuges e liberar los dits mossén Johan e mossén Pere e tots los qui ab aquells foren. E provehir que tals o semblanst greuges no sien feyts contra lo dit braç e singulars de aquell.

||(sense foliar) Senyor molt excel·lent, [147]

.CII. Per privilegi general del regne d'Aragó per lo molt alt senyor rey jurat tenir e servar, e per vostra senyoria, e per altre fur general fet en les corts les quals per vós, senyor, foren celebrades als aragonesos en la vila de Alcanyiç, del regne de Aragó, fon e és stat provehit e ordenat que lo governador o portantveus de governador en lo regne de València, e lo lochtinent de aquell qui de present són o per tamps seran, ans que usen de juredicció alguna contra los dejús contenguts, juren servar furs, privilegis, libertats, usos e costums de regne d'Aragó als prelats, comptes, vezcomptes, cavallers e infançons, universitats e qualsevol altres persones del regne de València poblats a fur de Aragó, e si presentades als portantveus de governador e lochtinent de aquell, o qualsevol de aquells, los dits furs e privilegis o manament o recusaran o dilataran fer la dita jura, que quant als dits poblats a fur de Aragó sens alguna pena puxen no obehir a aquells ne a lurs letres, manaments o provissions, segons les dites coses e altres per los dits furs e privilegis consten, dels quals fan fe a hull e per observança del dit privilegi e per ço encara com axí és statuhit per rahó natural scrita, que algun official no puxa exercir juredicció en alguna part fins haga jurats tenir e observar les leys, furs o privilegis que en la part de sa presidència se serven e deuen servar. Lo molt alt senyor benaventuradament regnant, en les corts

¶ [147] Al marge superior: *.X.ª augusti anno .M°CCCC°XXXVII°. demane obtulerunt coram dicto domino rege, locumtenenti, existens personaliter in cameram superiorem, nobiles Petrus d'Urrea, Iacobus Daragonia, Franciscus Sarçola et Iohannes de Vallterra, milites. Et dictus dominus rex, locumtenentis, mandavit in fine aliorum gravaminum continuari.*

de Murvedre, per provissió sua, provehí la dita jura deure ésser feta per son portantveus de governador qui ladonchs era, o per temps seria. E mossén Vidal de Blanes, quondam, lo qual tunch regia lo dit offici de portantveus de governador en lo present regne, en virtut de la dita provissió request que prestats lo dit jurament, jurà de coninent tenir e servar los dits furs, privilegis e observances del dit regne d'Aragó. E jatsia mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en lo present regne, per letres de vostra senyoria a·quell presentades, li sia stat manat que prestàs lo dit jurament e encara ne sia stat request ab scriptura. Emperò, ell ho ha recusat o sàltim dilatat, e no obstant no haja jurat ||(sens foliar) no cessa de fer actes en los dits lochs poblats als dits furs e privilegis del dit regne d'Aragó, en gran greuge e prejuhí dels dits poblats als dits furs e privilegis del dit regne de Aragó situats dins lo present regne, del qual greuje per part del dit nobe don Pedro d'Urrea, senyor de la Tinença de Alcalatén, situada dins lo present regne, poblada als dits furs e privilegis de Aragó, és stat suplicat a vostra senyoria los manàssets de fet al dit portantveus de governador que fes e prestàs la dita jura, e encara fins a huy no u havets manat, ans ab vostra reverència parlant, o passats *occulis convinentibus* per les quals rahons, segons és dit, és fet gran irreparable prejuhí als dits pobladors, segons los dits furs e cascú de aquells, e a llurs terrer e heretats e lurs vassalls. Supliquen, per tal e altres, lo vezcompte de Mançanera, don Pedro d'Urreya, don Jacme d'Aragó, mossén Francischo Sarçola, mossén Johan de Valltera, mossén Johan Tolsà, mossén Johan Roiz de Moros, poblats en lo present regne segons los dits furs, que sia mercé de vostra gran senyoria reparart lo dit greuge, manar e fer fer de fet lo dit jurament al dit portantveus de governador en lo present regne e lochtinent de aquell, e provehir que d'ací avant qualsevol que los dits officis seguran, ans de poder usar o exercir juredicció en los dits lochs, o senyors de aquells, o vassalls, o béns de aquell, o qualsevol de aquells, hajen a jurar los dits furs, privilegis, usos del dit regne de Aragó ab la provissió dels dits privilegi general e fur feyt en Alcanyiz. E, senyor molt poderós, si algunes coses eres feytes, provehides en via de ley, acte de cort o en altra manera que fossen prejudicials als dits furs, privilegis e observances del dit regne d'Aragó, protesten los dessús dits e cascun de aquells, com ab la present scriptura hi dissenten que no sia ni puxa ésser prejudicat als dits furs, privilegis e observances deld it regne d'Aragó, suplicant vostra gran senyoria lo present dissentiment e protestació e altres coses dessús contengudes, vos plàcia admetre benignament. E jatsia, etc. *Altissimus*, etc.

||(sense foliar) .CIII. Ítem,[148] senyor, com per lo molt excel·lent senyor rey don Johan, de loable recordació, fossen venuts a·n Guillem de Copons, donzell, quòndam, dos mília sous censals cascuns anys, pagadors en certs terminis. E los quals foren carregats specialment e expressa sobre les rendes, drets e emoluments a la real senyoria

¶ [148] El greuge es repetirà mes avant, numerat amb el .LVIII. comú als braços eclesiàtic i militar.

pertanyents en la batlia de Xàtiva. E·n aprés, per lo dit senyor don Johan e successivament per los senyors reys don Martí e don Ferrando, de alta recordació, pare vostre, foren feyts manaments al batle general e batle de Xàtiva que pagassen al dit en Guillem de Copons dels dit censal. E senyaladament per los dit molt excel·lent senyor rey don Ferrando, pare vostre, cognicionalment fos provehit lo dit censal deure ésser pagat, res en contrari al·legat no contrastant, e de açò sia stada feyta instància per part del dit Guillem de Copons. Emperò, obstants moltes e diverses contradiccions e impediments per lo batle general del present regne, e per lo batle de Xàtiva feyts e ajustats, lo dit en Guillem de Copons no ha pogut jamés obtenir la provissió per lo dit senyor rey don Ferrando feyta, ésser menada a execució, ne obtenir prossessió o quasi del dit censal, segons que totes aquestes coses apparen per actes autèntichs. E com, senyor molt excel·lent, sia molt prejudicial que los censals o deutes per la real senyoria causats, e senyaladament ab gentils hòmens e altres del braç militar, los quals contínuament, més que altre stament, són en servir de la real magestat, no sien pagats obstants contradiccions de batles e altres officials reals, e de açò sia feyt molt gran greuge al dit micer Copons. Suplica, per tal, a vostra molt gran senyoria lo dit braç militar e Johan de Copons, donzell, doctor en leys, fill e hereu del dit en Guillem de Copons, que sia de vostra mercé, enseguint e complint les coses per los dits senyors reys causades e aprés provehides, provehir e manar que lo dit Johan de Copons sia posat en possessió o quasi del dt censal, fahent-li pagar les pensions degudes depuix que aquell fonch carregat, e manant-li respondre de les deudores manant als dit batle de Xàtiva e altres officials ab gran penes, que a aquel dit Johan de Copons responguen del dit censal, segons que és stat dit. E que aquell per avant no perturben, molesten o inquieten en la percepció de aquell. Com axí sia per justícia[149] la qual lo dit braç militar e singulars de aquell e lo dit Johan de Copons vos reputarà a singular gràcia. *Altissimus, etc.*

||(sense foliar) .CIIII. Ítem, senyor, jatsia en virtut de una provissió feyta per lo molt alt senyor rey ara benaventuradament regnant, del tenor següent: "*Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, Valentie, Maioricarum, Sardiniam et Corsice, comes Barchinone, dux Attenarum et Neopatrie ac etiem comes Rosilionis et Ceritaniam. Dilecto consiliario nostro Vitali de Blanes, militi, gubernatori regni Valentie et alii cucumque qui protempore dicto pererit officio. Salutem et dilectionem. Pridem ac nostra curia emanavit han huiusmodus seriey: Alfonsos, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum, Sicilie, etc. Dilecto consiliario nostro Vitali de Blanes, militi, gubernatoris regni Valentie et alii ciuscumque qui pro tempore dicto pererit officio. Salutem et dilectionem. Inter alia que in declaratione privilegi generalis dudum per serenissimum dominum regem Petrum, preavunculum et predecesorem nostrum, recordii facta continentur vidimus capitulum huiusmodi seriey:* Ítem, que cada huno de los luga-

¶ [149] Ratllat: *fahedor.*

res hayan judges de aquel mismo regno, es a saber, en Aragón, de Aragón; en Valencia, de Valencia; en aquellos que son de fuero de Aragón, que haian judge de Aragón en el dicho regno de Valencia, a esta capítol responde el senyor que él serva lo que dize e el dicho privilegio en aquest caso, que en el regno de Aragón haia judges d'Aragón, e en regno de Valencia e de regno de Valencia a lo que dixe que haia judges d'Aragón a los que son del fuero d'Aragón en el regno de Valencia, no lo dize el privilegio, e otrosí plázele que se siga complidament el fuero nuevo que ell fizo sobre aquesta razón, e también entende que·l procurador del regne de Valencia jure antes que use de su officio judgar e servar fuero de Aragón a aquellos que lo han o es apperellado demandarlo fer seguir, e también entiende e atorga que los examinadores e recebidores de testimonios e recollidores de los pleytos d'Aragón sian de Aragón *ad humilem igitur suplicationem celsitudini nostre factam pro parte curie quam incolis regni Aragonum in presentia celebramus vobis dicimus et districte precipiendo mandamus expresse et de certa scientia pro prima et secunda iussionibus, sub iure et indignationis incurso ac privatione officii vobis unussi quatenum statim visis presentibus cum inde fuerit requisitus aut requisiti seu vobis aut eis vel altri eorum presentes fuerint presentate faciatis et prestetis ac facere et prestarem teneamini iuramentum iuxta formam et mentem capituli preinserti, detenendo et servando foros Aragonum habitatoribus et populatis in dicto regno Valentie, ad* ||(sense foliar) *forum regni Aragonum suppradicti antequam utamini vel utante dicto officio post factam requisitionem vel presentationem presentium et alia faciatis ac servetis ad utequem adque iuxta formam et mentem capituli prenarrati facere teneamini, et sitis astrictus hocquem non mutetis aut differatis ratione aliqua occasione seu causa si nobis servire dictasque penas cupitis evitare, cum nos consulte et delliberate sic omnino fieri volumus et inberimus. Datum Turoli .XXIII. die marcii anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXVIII°. Vobis igitur dicimus et districte principiendo mandamus de certa scientia et expresse sup pennis predictis quatenus visis presentibus in forma debita*[150] *iuxta tenorem littere preinserte dilatione et consultatione cessantibus, quibuscumque hec nullatenus mutaturus aliqua ratione vel causa, nos enim sic proundo consilio duximus providendum. Datum in Muroveteri, die .xii. novembris anno a Nativitate Domini .M°CCCC°XXXVIII.* (*sic*)[151] *Rex Alfonsus.* Mossén Vidal de Blanes, cavaller, portantveus de governador qui fon de regne de Valèncía, juràs observar en lo dit regne als poblats a fur de Aragó los furs del regne de Aragó, segons consta ab carta pública rebuda per lo discret en Bertomeu de Fuertes, notari, a .XV. dies del mes de nohembre anu Mil .CCCCXXVIII. de la qual fa prompta exhibició, e no obstant per vós, senyor, sia stat feyt fur general en la cort qui per vostra senyoria fon celebrada en la vila de Alcanyiz, lo qual és del tenor següent: «El senyor rey de Navarra, lugartenient del senyor rey, vista una suplicación

¶ [150] Al marge: *debita dictum presentis iuramentum et alia faciatis et observetis adque teneamini.*
¶ [151] Es tracta d'un error. Fou l'any 1428.

dada en la cort por lo nobles vezcompte de Vilanova, e don Pedro d'Urrea, de qui se dize la Tinença de Alcalatén, e mossén Francesch Sarçola, de qui se dize la baronia de Exerica, a .xxv. de agosto de l'any mil .CCCCXXXVI. Vista la jura feyta per mossén Vidal de Blanes, portant-\vezes/[152] de governador por todo el regno de Valencia, e una presentación de letras del senyor rey agora benaventuradament regnant, dadas en Teruel celebrando cortes generales a los aragonesses en la dita ciutat, en las quales mandava al dit mossén Vidal de Blanes, portant-\vezes/[153] de governador[154] \en el dito/ regno de Valencia, que jurasse servar fueros, privilegios, libertades, usos e costumbres del regne de Aragón a los stantes en el regno de Valencia poblados a fuero d'Aragón, de voluntat e consello de la dita cort, privide e manda al portantveus de governador en el dicho regno de Valencia e a su lugarteniente qui agora son a por tiempo seran, que juren servar fueros, privilegios, libertades, usos e costumbres del regno de Aragón a los prelados, comptes, vezcomtes, nobles, cavalleros e infançones, universidades ||(sense foliar) e otras personas del regno de Valencia poblados a fuero d'Aragón, e si presentado a ellos el dicho mandamiento recusaran o dilataran fazer la dita jura, que quanto a los dichos poblados a fuero de Aragón sian havidos los dichos portantes-\vezes/[155] e lugarteniente por personas privadas, e los dichos poblados a fuero d'Aragón sinse pena alguna puedan no obedecer a ellos ni a sus letras, mandamientos e provissiones, e sobre aquesto atorga sus letras necessarias e opportunas». Emperò, tant la noble dona Teresa d'Ixar, tudriu e curadriu del noble don Pedro d'Urrea, e lo dit noble don Pedro, senyor de la \dita/ tinença, e lo vezcomte de Vilanova, senyor de la vall de Xelva, don Jacme d'Aragó, senyor de la baronia de Arenós, mossén Francesch Sarçola, senyor de la tinença de Exàrica, mossén Berenguer Mercader, senyor de la Foya de Bunyol, situats dins regne de València, e altres poblats segons los dits furs, privilegis e observances del dit regne de Aragó, no han suplicat e instat que los nobles mossén Eximén Pérez de Corella, cavaller e portantveus de governador en regne de València, e en Pere Bou, lochtinent de aquell, fossen compel·lits per vostra senyoria a jurar e realment prestar jurament de observar los dits furs de Aragó als dessús dits e altres poblats segons los dits furs, \privilegis e observances del dit regne de Aragó, e segons per los dits furs/ ne són tenguts e obligats e de rahó scrita com en altra manera no puxen exercir juredicció alguna. Emperò, per moltes instàncies que hagen fetes a vostra senyoria ni requestes fetes als dits portantveus de governador e lochtinent de aquell, jamés ho han poscut obtenir en gran prejuhí dels dits nobles e de les universitats de la dita tinença e pobladors de aquelles e altres dessús dites, e de llurs terres e heretats, e dels altres poblats segons los dits furs e privilegis de Aragó. E com

¶ [152] Ratllat: *veus.* ¶ [153] Ratllat: *veus.*
¶ [154] Ratllat: *en el dicho.* ¶ [155] Ratllat: *veus.*

vós, senyor, les dites coses degau fer complir e observar, e axí o havia·u promés e jurat e siau tengut segons los dits furs, per ço los dits nobles e per tots aquells interesses que·ls pertenguen, e encara lo dit braç per interés solament dels dits poblats segons los dits furs, supliquen que sia mercé de vós, senyor, reduhir a degut stament lo dit greuge, procehir e manar ab acte de cort que los dits noble portantveus de governador e lochtinent de aquell, e los successors de aquells qui en sdevenidor seran en los dits officis e cascun de aquells, juren e presten e sien tenguts servar e prestar lo dit jurament, segons los dits furs als dessús dits e altres poblats segons los dits furs, prevehint segons que per los dits furs és provehit e ordenat que en manera alguna no ussen ni exercexquen juredicció alguna quant als dits poblats segons los dits furs, privilegis e observances del dit regne de Aragó, fins aytant hagen jurat de observar furs, privilegis e observances del dit regne de Aragó e farets justícia, la qual, etc. *Altissimus, etc.*

||(sense foliar) Senyora molt excel·lent,

lo braç militar e singulars d'aquell fan la present oblació de greuges ab humil e expressa protestació que aquells puxen corregir, esmenar,adobar e declarar en les presents corts e altres, e que no obstant la dita oblació de greuges ne puxen més avant offerir tota hora que ben vist los sia durant les presents corts. Suplicant-vos, senyora molt poderosa, que aquells vullats benignament acceptar e provehir segons lur serie e tenor. Et jatsia, etc. *Altissimus, etc.*[156]

||40r Joffre no poch haver res per rahó dels dits moros, ans fon despullat e privat[157] sens conexença alguna del dret e possessió que havia en los dits moros catius, segons dit[158] és del dit mossén Joffre, la qual cosa és de gran greuge car per fur algú no pot ne deu ésser privat de sa prossessió sens coneguda de dret. Per què, suplica lo dit braç sia mercé de vós, senyor, provehir e manar que lo dit greuge sia esmenat e satisfet al dit mossén Joffre en tal forma que li sian restituhits los dits moros o la justa stima de aquells, e los dans e messions e despeses per la dita rahó sostenguts. E provehir, si vostra mercé serà, que d'ací avant per lo dit vostre batle o altre official, tals o semblants greuges no puxen ésser fets als singulars del dit braç militar.

D'ell mateix

.XXXXVIII. Ítem,[159] senyor, com en dies passats lo noble mossén Joffre de Thous, sabent que dues fustes de moros rodaven al cap de'Orpesa per pendre aygua, mès-se en aguayt, en lo qual stech per dos dies e dor nits ab deu de cavall. E axí com los moros de les dites fustes foren exits en terra en lo dit cap d'Orpesa, lo

¶ [156] Aquests fulls sense foliar són una inserció posterior, corresponent a altres corts. Molt possiblement a les corts presidides per la reina Maria l'any 1443.
¶ [157] Ratllat: *sens.* ¶ [158] Ratllat: *és del.* ¶ [159] Al marge: *comune .III.*

dit mossén Joffre ab los altres de sa companya, broquà vers los dits moros, de què alguns dels dits moros no pogueren tornar a les dites fustes e meteren-se en terra, amagant-se en una albufera o marjal que stà davant ||[40v] lo castell d'Orpesa, molt spessa de senillar[160]. Et passats dos o tres dies, dos dels dits moros axí amagats, per fam vengueren al dit castell d'Orpesa dient que per força los havian (*sic*) mesos[161] en les dites fustes, e que volien ésser christians, e de fet foren presos e portats al dit mossén Joffre, qui se n'era ja tornat al seu loch de Borriol. Et tenint lo dit mossén Joffre los dits moros com a catius seus, com aquell qui·ls havia guanyats de bona guerra, en Francesch d'Esplugues, ladonchs lochtinent de governador de la Plana o dellà riu d'Uxó, demanà e forcívolment constrengué lo dit mossén Joffre que li liuràs los dits moros, e de fet los hi liurà forcívolment sens alguna coneguda de dret, privant-lo de de la teneó e possessió que havia en los dits moros, e del dret que li pertanyia en aquells. Et donada la dita congoxa e fet lo dit greuge segons dit és per lo dit lochtinent al dit mossén Joffre, lo batle general, ab grans manaments penals, demanà los dits moros al dit mossén Joffre, dient que no devia liurar los dits moros al dit lochtinent de governador,[162] mes solament al dit batle. E com lo dit mossén Joffre no·ls hi pogués liurar, atés que ja·ls havia liurats al dit lochtinent de governador ||[41r] per força, segons dit és, lo dit batle, volent congoxar lo dit mossén Joffre, provehí ab letres sues ab les quals manà als balles locals circumvehins del dit mossén Joffre que prenguessen qualsevol vassals que trobassen del dit mossén Joffre, de què covench al dit mossén Joffre e vassalls de aquell star reclosos en lo dit loch de Borriol e altres lochs del dit mossén Joffre, sens que no gosaven anar en altres parts per ço com no fossen presos segons lo dit balle havia provehir e manat, e açò durà per spay de dos mesos, poch més o menys, e en la dita forma lo dit mossén Joffre fon en moltes maneres agreujat segons dit és dessús. per què, suplica lo dit braç sia vostra mercé, senyor, provehir e manar que los[163] greuges sien esmenats e tornats a degut stament, en tal forma que lo dit mossén Joffre cobre los dits moros o la justa stima de aquells ensemps ab les messions, dans e despeses sostenguts per la dita rahó. Et provehir e manar que d'ací avant tals o semblants greuges no puxen ésser fets per los dits vostres officials ne altres als singulars del dit braç e vassalls de aquell.

D'ell mateix

.XXXXVIIIIº. Ítem,[164] senyor, com lo terç del delme dels dormatges del locho e (*sic*) terme de Alcaycia sia del noble mossén Joffre de Thous, e acostumat e antiquat

¶ [160] Camp de senill, planta herbàcia perenne (*Phragmites communis*), de canya prima no lignificada, de fulles linears i de flors de panícula gran i ramificada, violàcia o de color de palla. *Vid*. <https://www.avl.gva.es/lexicval/>.
¶ [161] Ratllat: *presos.* ¶ [162] Ratllat: *per força, segons dit és.*
¶ [163] Ratllat: *dits.* ¶ [164] Al marge: *comune. .IIII.*

reebre e collir per aquell e per sos predecessors. Et lo vostre batle general del regne de València, novament haja impedit al dit mossén Joffre la percepció e col·lecta del delme sens superevidència de causa legítima, e açò, ab reverència de vostra magestat real parlant, sia tolre dret e privar de sa possessió o de sa teneó del dit dret al dit noble, ço que és contra furs e privilegis del regne. Per tal, lo dit braç militar suplica que sia de vostra mercé, senyor, provehir e manar cessar o dit impediment. Et que·l dit mossén Joffre de Thous, líberament e quieta tingua e reeba lo dit terç de delme, e que·l sobredit balle li restituhesca tot allò que·n ha pres o rebut, ab satisffació de dampnatge e despeses del dit mossén Joffre d'aquen sostenguts e fets.

D'ell mateix

.L. Ítem,[165] senyor, com lo noble mossén Joffre de Thous haja tota juredicció alta e bax, mer e mixt imperi en lo loch de Borrriol e terme de aquell, dins lo qual un moro vassall seu[166] \li/ feu una gran resistència ||[42r] defenent-se ab una lança contra lo dit mossén Joffre, qui l'encalçava per pendre'l. Et de fet, lo dit moro e vassall l'agre mort ab la dita lança e li tirà alguns colps, los quals[167] lo dit mossén Joffre[168] li desvià. Et per la dita rahó, lo dit mossén Joffre, ab bon procés procedent ordenat per furs e privilegis, a consell de micer Jacme Ferrando, feu penjar lo dit moro vassall seu. Per la qual rahó, lo balle general, entremetent-se de ço que no pertanya a ell ni a son offici, començà e o feu començar procés contra lo dit mossén Joffre, fahent denunciar aquell per rahó de la mort del dit moro penjat per lo dit mossén Joffre. En la dita forma feu congoixar e veixar, parlant ab subjecta reverència vostra, de grans[169] despeses e messions lo dit mossén Joffre de Thous. Et no content de les dites coses, congoixà e mal tractà, parlant *ut suppra*, dos moros del dit mossén Joffre tant e tan longament tro que los dits moros se composaren a quatre-cents florins. E ladonchs feu cancel·lar lo dit procés fet e enantat contra lo dit mossén Joffre, les quals coses són de gran greuge que los barons, nobles, cavallers e altres del stament militar sien axí mal tractats per aquell exercir lurs jurediccions justament, segons que per furs e privilegis, libertats et inmunitats del regne los és donat e permés. Per què, suplica lo dit braç, sia vostra mercé, senyor, corregir e emenar lo dit greuge e fer restituhir e tornar les dites quantitats per lo dot balle preses e fer satisfer al dit mossén Joffre de les dites despeses e dans per lo dit procés sostenguts. Et provehir, si vostra mercé serà, que d'ací avant tals o semblants processes, enantaments e congoxes no puxen ésser fetes per algun official ||[42v] vostre, havent per nul·les los processos, actes e enantaments per la dita rahó per lo dit balle o a instància de aquell, o altres qualsevol officials fets.

¶ [165] Al marge: *comune. .V.* ¶ [166] Ratllat: *hic.*
¶ [167] Ratllat: *o.* ¶ [168] Ratllat: *del.*
¶ [169] Ratllat: *desp.*

D'ell mateix

.LI. Ítem,[170] senyor, com lo noble mossén Joffre de Thous haja tota juredicció civil e criminal, alta e baxa, mer e mixt imperi, conexença e exercici de aquells en lo loch de Borriol, terme e territori de aquell, lo qual té a feu de vós, molt alt senyor. Et per rahó de crim de resistència fet, comés e perpetrat contra lo dit noble per un moro vassalls de aquell en lo dit loch, feu-li fer procés, en lo qual prés per assessor micer Jacme Ferrando, doctor en leys, a consell del qual clos lo dit procés, fou pronunciada sentència que lo dit moro fos penjat per lo coll en manera que morís, la qual sentència lo dit noble feu e manà exequtar en manera que lo dit moro fon penjat. Et sabut lo dit cas per lo dit batle general, feu iniciar e fer contra aquell dit noble procés per rahó del dit procés per lo dit noble fet e exequció del dit moro feta, no obstant sabés e fos cert lo dit batle la juredicció del dit loch de Borriol e terme de aquell pertànyer al dit noble e no a vós, senyor, ni al dit balle, ab vostra reverència parlant. E no content lo dit balle dels dits prejuhis acomulant greuge a greuges, pretenent lo dit balle que un catiu qui·s deya ésser fuyt de Castello lo haurien feyt fogir e abcegar los moros del dit loch de Borriol, jatsia aquell informació o certevitat alguna ||[43r] no·n hagués, sinó per son bell plaer e menaçant tot l'aljama feu pendre dos mros del dit loch, vassalls del dit noble, los quals tench presos per grans temps, e per rahó de la terror que per lo dit balle o aginy de aquell fon imposada a la aljama del dit loch de Borriol, feu-los composar quatre-cents florins, los quals lo dit balle hagué e reebé. et lavors, haüds los dits .CCCC. florins feu soltar los dits dos moros e cancel·lar lo procés lo qual faya al dit noble, les quals coses, senyor, e a costuma de aquelles, són de grean greuge, ço és, que lo dit mossén Joffre, per exercir la dita sua juredicció, sia stat vexat ne congoxat, ne que per pretensió aginy del dit balle per soldir e menaçar la dita aljama de ço que res no sabien, los haja fet composar .CCCC. florins. Perquè, supliquen los dits braç e noble dessús dit, que sia mercé de vós, senyor, tornar lo dit greuge a degut stament. Et provehir que semblants coses no sien ne puxen ésser fetes d'ací avant per lo dit balle ne per altres qualsevol officials. Manant restituhir al dit nobe los dits quatre-cents florins per lo dit balle rehebuts ensemps ab los dans per la dita rahó fets e sostenguts per lo dit noble, havents per nul·les, írrits, casses e bans los actes, processes e enantaments per lo dit balle per la dita rahí fets, e que si d'ací avant se acceptaran de fer sien axí mateix nul·les, írrits, casses e vans.

D'ell mateix

.LII. Ítem,[171] senyor, com los barons, nobles, cavallers e altres del stament militar, en virtut de les jurediccions les quals han en lurs lochos (*sic*) ||[43v] e heretats,

¶ [170] Al marge: *comune. .VI.*
¶ [171] Al marge: *comune .VII. […] Sogorb.*

per bé que no[172] haguessen sinó lo civil e altra juredicció atorgada per lo fur de l'alt rey n'Amfós, poden et acostumen de penyorar e fer pagar les tales que són fetes dins los lochs, términs e territoris de aquells, per bé que sien fetes per vassalls stranys e de altres jurediccions, e ja pus fort si han la juredicció major. E com lo noble mossén Joffre de Tohus, del quals és la vall d'Artana, en la qual aquell ha tota juredicció, mer e mixt imperi, alta e baxa, exercici e conexença de aquells. Et per rahó com feu pagar una tala feta per un moro de la serra d'Eslida, dins la dita vall, en unes figueres de un moro vassall del dit noble. Et sentint lo dit cas per lo vostre balle general de regne de València, feu pendre certs moros vassalls del dit noble, los quals trobà dins la ciutat de València, e los quals tench tant e tant longament preses fins aytants lo dit mossén Joffre, costret per la vexació de sos vassalls, ab deguda reverència parlant, feta per lo dit balle hac a restituhir tot ço que havia pres per rahó de la dita tala e paguar les despeses que·s deya que havia fet lo dit moro vassall de la dita serra d'Eslida. Les quals coses, senyor, són de gran greuge que los barons, nobles e altres del stament militar e lurs vassalls sien congoxats, vexats e maltractats per semblant ne altre exercici de juredicció. Supliquen, per tal, los dits braç militar e noble mossén Joffre de Thous, que sia mercé de vós, senyor, reduhir lo dit greuge a degut stament e provehir que tals ne semblants coses per lo dit balle ne per altres qualsevol officials no sien ne puxen ésser fetes, e que sien paguats per lo dit batle al dit noble tots los dans, messions e dampnatges per la dita rahó ||[44r] fets e sostenguts.

D'ell ma<teix>

.LIII. Ítem,[173] senyor, com un moro vassall de la properdita serra d'Eslida, ab coltell agués naffrat mortalment en lo cap a un christià vehí de Artana, que és del noble mossén Joffre de Thous, en la qual lo dit noble, ab tota juredicció civil e criminal, mer e mitx imperi, exercia e [...] de aquells. Et jatsia per justícia contra lo dit malfeytor, lo dit noble mossén Joffre fes procés contra lo dit moro d'Eslida, lavors detengut a presó en Artana, e hi prengués per assessor micer Johan Domingo, doctor en leys, sobre la qual assumpció de assessor *ex habundanti* hi gaué volentat [de] micer Johan Mercader, balle vostre general de regne de V[alènc]ia, emperò compdempnació feta peccuniària per sentència contra lo dit moro nafrador, lo dit balle ha empatxat fer aquella, tro a procehir de et a captura de .VII. o .VIII. moros de Artana ab lurs bèsties qui per affers eren venguts a València, agreujant, ab deguda reverència parlant, lo dit mossén Joffre e vassalls seus, e donan [...] a despoblació de Artana. Per tals maltractaments e *consequenter*, sia stat fet greuge al dit noble, per consegüent al dit braç militar. Per ço, lo dit braç militar del dit vostre regne e lo

¶ [172] Ratllat: *gos.*
¶ [173] Al marge: *.VIII.*

dit noble, supliquen humilment que us dignets, per vostra mercé, provehir e manar que acaptura de persones e o béns de vassalls de hòmens del dit braç no puxa ésser procehit per balle ne altre official vostre per causa alguna tocant lo exercici fahedor per los dit braç, tornant lo dit greuge a degut stament. Et si contrari serà acceptant fer, que·lls actes sien nul·ls. E a sa-||[44v]-grament del senyor del loch e verats los dans e interesses donats o fets, sia feta satisffació de aquells, en continent, de béns propris de balle o altre officials vostres qui y haurà contrafet.

.LIIII. Ítem,[174] senyor, com los lochs e vassalls en aquells habitants dels barons, nobles, cavallers e altres del stament militar sien exemps de tota servitut real e personal, que no són tenguts fer a vós, senyor, ne a alguna altra persona, axí segons furs e privilegis de aquest regne com en virtut de les concessions e donacions de les dits lochs a aquells fetes. Et en dies passats, per manament del senyor rey, pare vostre, de gloriosa recordació, per força fessen venir dos hòmens vassalls del noble mossén Joffre de Thous, del loch de Sollana, lo qual és del dit mossén Joffre, pretenent que aquells volien per servey de la galea en la qual se deya vós, senyor, havíets a passar per unitat de sancta mare Església, les quals coses, senyor, són de gran greuge que los lochs qui han inmunitat e franquea de les coses dessús dites sien en la dita manera congoxats. Suppliquen, per tal, los dits braç militar e noble mossén Joffre de Thous, que sia de vostra mercé, senyor, reduhir lo dit greuge a degut stament, havent per nul·le cas e va lo dit manament, e axí com si fet no fos, provehint que d'ací avant tals ne semblants coses no sien ne puxen ésser fetes. ||[45r]

.LV. Ítem,[175] senyor, com en la baronia de Sollana, la qual és del noble mossén Joffre de Thous, en dies passats de una pluja que feu se omplís una gran bassa d'aygua, la qual se tornà tota sal molt bella, en què havia de cinch a sis mília cafiços de sal ensús. Et micer Johan Mercader, balle general del regne de València, havia[176] prohibit al dit noble e als habitants en la dita baronia prendre ni toquar en la dita sal, e haja feyts escorcolls per cases de singulars per cercar-hi si n'hauria de la dita sal. Et per la dita occasió haja fets penyoraments e alcunes exaccions de peccúnies. Et senyor molt alt, pus per obra manual de hòmens la dita sal no era feta, fos rahonable que lo dit mossén Joffre la pogués fer traure en altres parts, almenys fora la vostra senyoria. Per tal, lo braç militar del dit regne, humilment supplica, sentint-se agreugat dels dits procehiments feyts per lo dit vostre balle, que sia mercé de vós, senyor, procehir e declarar que en semblant cas en l'esdevenidor tal prohibició e greuge no·ls sia ni puxa ésser fet per lo dit balle ni altres officials vostres, e manar-li paguar la pèrdua que ha feta de la dita sal, e manar restituhir les peccúnies per la

¶ [174] Al marge: *.VIIII. comune.*
¶ [175] Al marge: *.X.*
¶ [176] Ratllat: *provehit.*

dita occasió exhigides per lo dit balle. Et declarar de tal sal tota hora que aytal cas s'esdevendrà lo dit mossén Joffre e succesors seus, poder líberament semblant sal sens obra manual feta o fahedora trestejar e navegar en altres parts, almenys fora vostra senyoria.

||[45v] (*en blanc*)

||[46r] De Giner Rabaça

.LVI. Ítem,[177] senyor, com per furs de regne de València los barons, nobles, cavallers, gentils hòmens e altres singulars del braç militar \e altres honorables persones/ puxen guerregar migançant deseximents servada en lo donar aquells la forma dels dits furs. E de alguns temps ençà, lo portantveus de governador en regne de València, contravenint als dits furs e inflingit aquells, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, no solament ha prohibit e vedat per son força e poder los dits deseximents ésser donats, mas encara per sola sospita que aquells no fossen donats à pres e arrestat alguns singulars del dit braç per gran temps. E senyaladament, al noble en Giner Rabaça de Pròxita, no volent dar facultat a aquell d'exir dels dits arrests si no prestava seguretat e obligació de no desexir-se del noble mossén Johan de Pròxita fins lo senyor rey d'Aragó fos en les parts deçà, la qual obligació per exir dels dits arrests lo dit noble en Giner Rabaça, axí com a forçat, a aprestat, lo que redundava e redunda en gran prejuhí e greuge del braç militar e singulars de aquell, per la infricció dels dits furs del dit regne. Supplica per tal lo dit braç militar sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e manar per e ab acte de cort cancel·lar lo dit acte, provisió e obligació per lo dit noble feyta e prestada, e provehir per e ab lo dit acte de cort sots grans penes que d'ací avant tals o semblants greuges no sien fets al dit braç e singulars de aquell, en forma e manera que los dits furs sien servats.

De mossén Johan de Pròxida

.LVII. Ítem,[178] senyor, com per fur de regne de València, algú no puxa ésser pres, mes en presó ne arrestat si no aparexeran manifestes presumpcions, per les quals se mostre aquell haver comés algun crim o delicte, e de pocht temps ençà, lo portantveus de governador en regne de València, sens causa alguna, ha tenguts arrestats e presos alguns singulars del braç militar sens que eren denunciats ni enculpats de algun crim, ni aparexen manifestes presumpsions que aquells de algun crim ho delicte, per lonch temps e senyaladament ha detengut, pres e arrestat lo noble mossén Johan de Pròxida sens causa alguna *saltim legittima*, totstemps parlant

¶ [177] Al marge: *comune al militar e real.*
¶ [178] Al marge: *comune.*

ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, com no fos denunciat ni enculpat de algun crim, lo què redundava e redunda en gran prejuhí e greuge del braç militar e singulars de aquell. Supplica, per tal, lo dit braç, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e refrenar e restrényer lo dit portantveus de governador perquè d'ací avant aquell ne altres officials reals no attempten fer tals o semblants greuges al braç militar e singulars de aquell.

||[46v] Comú

Ítem,[179] senyor, com los havents mer e mixt imperi e tota juredicció civil e criminal en lurs heretats, així com són alguns barons, cavallers e gentils hòmens e altres singulars del braç militar, puxen assegurar los malfeytors e sostenir aquells, exceptat en certs cassos pretanyents per fur del regne al governador e portantveus de aquell en lo dit regne, en los quals cassos solament lo dit governador o portantveus pot traure los malfeytors de les dites baronies e heretats, així com en crim de collera, de falsadors de moneda o samblants cassos per fur del regne disposes e ordenats, e·n los altres cassos es prohibit e vedat al dit governador e portantveus entrar en les dites baronies e heretats dels havents mer e mix imperi per traure los criminosos, ans aquells són salvus e segurs en les dites baronies e heretats dessús dites. E com, senyor, lo portantveus de governador en regne de València, venint contra forma dels dits furs e abusant del poder per aquells dits furs a ell atorgat, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, és entrat de nits en hores acaptades per cassos a ell no permesos per fur del dit regne en les dites baronies e heretats dessús dites, infringint als dits barons, nobles, cavallers e altres singulars del dit braç militar los privilegis e libertats a·quells atorgades, així per furs del regne com per privilegis particulars. E senyaladament, és entrat en lo loch de Lutxén, lo qual és del noble mossén Johan de Pròxida, e en lo qual ha tota juredicció, mer e mixt imperi, per traure'n un qui era denunciat de crim, del qual no pertanya la conexença al dit portan-veus de governador, e hon li pertangués no·l podia traure de la dita baronia en hora acaptada, denits, posant en occasió e scàndell masa gran los vassalls del dit noble habitants en lo dit loch, en gran greuge e prejuhí del dit noble mossén Johan e dels singulars del dit braç militar. Supplica per tal lo dit baç militar, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e punir e castigar lo dit portantveus de gover-nador perquè tals o semblants greuges o prejuhis no faça o attempte fer contra lo dit braç e singulars de aquell, provehint encara ab acte de cort que si governador o portantveus de aquell, o altre qualsevol official entraren en les dites baronies per traure algun criminós en los cassos a aquells no permesos per fur del regne, que tal official sia haüd per privada persona.

¶ [179] Al marge: *vacat*.

||[47r] De Johan de Copons

.LVIII. Ítem,[180] senyor, com per lo molt excel·lent senyor rey don Johan, de loable recordació, fossen venuts a·n Guillem de Copons, donzell, quòndam, dos mília sous censals cascuns anys pagadors en certs terminis e los quals foren carregats specialment e expressa sobre les rendes, drets e emoluments a la reyal senyoria pertanyents en la batlia de Xàtiva. E·n aprés, per lo dit senyor don Johan e successivament per los senyor reys don Martí e don Ferrando, de alta recordació, pare vostre, fossen feyts manaments albatle general e batle de Xàtiva que pagassen al dit en Guillem de Copons del dit censal. E senyaladament per lo dit molt excel·lent senyor rey don Ferrando, pare vostre, [...] fos proveït lo dit censal deure ésser pagat, res en contrari al·legat no contrastant. E de açò sia stada feyta instància per part del dit Guillem de Compons. Emperò, obstants moltes e diverses contradiccions e impediments per lo batle general del present regne e per lo batle de Xàtiva feyt e ajustats, lo dit en Guillem de Copons no l'à poscut jamés obtenir la provesió per lo dit senyor rey don Ferrando feyta ésser donada a execució, ne obtenir possessió o quasi del dit censal, segons que totes aquestes coses apparen per actes autèntics. E com, senyor molt excel·lent, sia molt prejudicial que los censals o deutes per la reyal senyoria causats, e senyaladament ab gentils hòmens e altres del braç militar, los quals continuament més que altres stament són en servir de la reyal magestat, no sien pagats, obstants contradiccions de batles e altres officials, supplica per tal a vostra molt excel·lent senyoria lo dit braç militar e Johan de Copons, donzell, doctor en leys, fill e hereu del dit en Guillem de ||[47v] Copons, que sia de vostra mercé, enseguint e complint les coses per los dits senyors reys causades e aprés probehides, provehir e manar que lo dit Johan de Copons sia possat en possessió o quasi del dit censal, fahen-li respondre de les pensions degudes despuix que aquell fonch carregat, e que per avant li sia respost de les deudores, manant als dits batle general e batle de Xàtiva e altres officials ab grans penes, que a aquell dit Johan de Copons responguen del dit censal segons que és stat dit, e que aquell per avant no perturben, molesten o inquieten en la percepció de aquell com axí sia de justícia, la qual lo dit braç militar e singulars de aquell, e lo dit Johan de Copons, vos reputarà a singular gràcia. *Altissimus, etc.*

||[48r] De mossén Johan de Vallterra

.LVIIIº. Ítem,[181] senyor, com lo portantveus de governador en lo present regne de València en l'any proper passat, sens instàcia[182] \de/ mossén Johan de Vallterra ne de altra persona, ans contra expressa voluntat de aquell dit mossén Johan, haja fet

¶ [180] Al marge: *comune al ecclesiàtich e militar.*
¶ [181] Al marge: *comune.* ¶ [182] Ratllat: *del dit*.

metre senyals reals en lo loch de Chestalcamp, e més e constituí aquell e los vassalls de aquell en protecció e salvaguarda reals, la qual feu publicar ab veu e crida en la present ciutat e en lo loch de Vilamarchant, ço que fer no podia ni devia de justícia, com salvaguarda no puxa ni deja ésser atorgada sinó per lo senyor rey o son general lochtinent, ne lo senyor rey no haja acostumat fer fer sens justícia o requesta de part, com fer lo contrari sia cosa molt carregossa, majorment als hòmens de bé. E com, senyor, molt pase tals e tan evidents greuges e prejuhis los quals concercexen gran interés de tot lo dit braç militar dejen ésser corregits, suppliquen per tal lo dit braç e mossén Johan de Vallterra, fill e hereu del dit mossén Johan de Vallterra, que sia mercé de vós, senyor, declarar totes les coses dessús dites ésser stades fetes injustament e contra furs e privilegis del present regne, e provehir, ordenar e manar per fur o acte de cort que d'ací avant lo dit portantveus de governador ne altres officials reals no facen ne fer puxen les dites coses ne semblants, sots certes e grans penes, e si u faran, que tot sia nul·le e que qui lo contrari farà, pague a la part contrària la qual se faran tals procehiments[183] tots los dans e despeses dels quals sia conegut sumàriament e sens scrits e reputar-ho ha lo dit braç a singular gran mercé[184], no obstant sia fundat de justícia.

||[48v] (*en blanc*)

||[49r] Del senyor de la Alcúdia e d'altres

.LX. Ítem,[185] senyor, com per lo molt alt rey don Alfonso, de loable memòria, sia stada atorgada perpetual franquea,[186] libertat e exempció e inmunitat a les universitats e a tots sengles hòmens, axí christians com moros , habitants e habitadors en los lochs de Carlet, de Benimòdol, de Maçalet,[187] de la vila de la Alcúdia, e lochs de Alfarb e de Raçalany, situats dins regne de València, ab tots sos béns, mercaderies e coses haüdes e havedores, de tota leuda, peatge, mesuratge, pes, ussatge, passatge e de tota altra qualsevol imposició e consuetut nous e vells statuïts e staduïdors, e de tots e qualsevol victigals com se vulla puguen ésser dits e nomenats, volent lo dit senyor aquells e aquelles ésser inmunes, franchs, exceptes e quitis perpetualment en tots sos regnes e terres, ciutats, viles e castells e altres lochs seus, axí per terra com per mar e ayguadolç, de tots e sengles drets dessús dits, en axí que en dar e pagar aquells al dit senyor ni als seus no y sien atrets ni tenguts, manant a sos batles, leudors e altres officials seus que la dita concessió e gràcia perpetualment e inviolable observen, segons que en la dita concessió e executòria de aquella, a la qual se referen, e de la qual fan ocular fe és pus largament contengut, volent haver ací per

¶ [183] Ratllat: *tots los dans.* ¶ [184] ratllat: *a gràcia singular.*
¶ [185] Al marge: *comune* [...] ¶ [186] Ratllat: *e.*
¶ [187] Ratllat: *e.*

scrit e specificat segons en aquelles és scrit. E de alguns temps ençà, lo batle general de regne de València e altres officials, havents títol e causa de aquell, no obstant la dita concessió de franquea, indebidament e injusta, ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria parlant, hajen exhigit e exhegesquen dret de almodinatge de les dites universitats e singulars de aquelles, afermant contra justícia,[188] *ut supra* parlant, que lo dir dret de almodinatge no seria entés ne comprés en e sots la dita gràcia e concessió de franquea, ço que dir no·s pot per la specificació e nominació de tals e majors drets en aquella nomenats *sequta clausula generali*. E per la sèrie e tenor de la dita gràcia, abia a compendre e compenent lo dit cas, les quals coses redunden en fgran dan e evident prejuhí dels nobles mossén Aymerich Centelles, senyor de[189] Alfarb, d'en Manuel de Muntagut, senyor de la Alcúdia e de Raçalany, e de mossén Galceran de Castellví, senyor dels dits lochs de Carlet, Benimòdol e Maçalet, e de les dites lurs universitats e singulars de aquelles. Suppliquen, per ço e altres, los dits braç militar e senyors dels dits vila e lochs, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, provehir sobre les dites coses de condecent[190] remey de justícia, en tal forma que d'ací avant lo dit dret de almodinatge ne altre exprés o comprés en la dita gràcia tàcitament o expressa, no sia pres, exhigit ne levat per lo dit batle ni altres officials, e que restitució e smena sia feta a les universitats e singulars de aquelles de ço que indebidament és stat exhigit e levat per lo dit batle e altres officials.

||[49v] (*en blanc*)

||[50r] De mossén Johan Tolsà

.LXI. Ítem,[191] senyor, com Ubeguer, moro vasall de mossén Johan Tolsa, major de dies, òlim habitador del loch e honor de Navarés, se'n fos anat e mudat denit, hora acaptada, fugitivament e sens comptar ne pagar al dit mossén Johan, del qual és lo dit loch e honor de Novarés (*sic*) e sens restituhir e tornar-li les quantitats e béns seus e de alguns vassalls seus, les quals se n'havia portades e portats del dit loch e honor de Navarés al castell e loch de Corbera. E per part del dit mossén Johan Tolsà, sia stat e fos request lo lochtinent de balle e alcayt del dit loch que li fes pagar e restituhir les quantitats, béns e coses distretes en una intimació o requesta davant lo dit lochtinent de balle e alcayt del dit loch de Corbera per part sua proposada, e aquells li pagàs adverant-li ab cartes e altres legíttimes proves les quantitats e coses en la dita requesta e protest distretes deure per lo dit moro ésser pagades e restituhides, e com lo dit lochtinent de balle e alcayt dilatàs e recusàs pagar e restituhir ço que aquell se n'havia portat dins un més, segons que per forma de fur era stret e tengut, en altra volta request lo dit lochtinent de balle e alcayt per lo dis mossén Johan

¶ [188] Ratllat: *ab.* ¶ [189] Ratllat: *Als.*
¶ [190] Ratllat: *rey.* ¶ [191] Al marge: *comune.*

passat lo dit mes, que li remetés lo dit moro prés, protestant de la pena si contrafahia, e lo dit[192] lochtinent de balle e alcayt no hagués volgut remetre aquell pres *nec alia* al dit mossén Johan, segons fer devia, e per la dita rahó lo dit mossén Johan Tolsà li hagués acusats los mil sous de pena comesa per disposició de fur, e agués request e instat manament executori en la cort de la governació contra lo dit lochtinent de balle e alcayt, així per rahó dels dits mil sous de pena com encara de les altres quantitats e coses que per lo dit moro li deurien ésser pagades, restituhides e tornades. Per part del dit procurador fiscal, qui devia fer part ab lo dit mossén Johan contra lo dit lochtinent de balle e alcay, per aconseguir los cinch-cents sous meitat de la dita pena, foren posades rahons contra lo manamen executori, en lo qual procés en punt de acord romanir gran temps ha passat per lo dit noble governador no és stat pronunciat ni y ha volgut pronunciar ni *etiam* lo seu assessor o lochtinent de assessor ordenar sentència, jatsia moltes voltes requests, en tant que lo dit mossén Johan Tolsà és stat privat del dit vassall seu e, ço que pijor és, no és stat satisfet ni contentat de les dites quantitats que aquell li demanà, ni són stades restituÿdes ne tornades a ell e als dits seus vassalls les coses e béns que lo dit moro se n'havia portat del dit loch de Navarés. E \açò/ així per la gran disidia e fadiga atrobades així en los dits lochtinent de balle e alcayt com en lo dit noble governador, segons que de les dites coses consta per actes o \instruments/ autèntichs, dels quals vos fa occular fe, entant seus pus com facen per si e part sua, ço que redunda en gran greuge e evident prejuhí \e dampnatge/ del dit mossén Johan e vassalls de aquell. Per tal, e altres, suppliquen lo braç militar e lo dit mossén Johan per si e per los seus vassalls, sia de vostra mercé, ab acte de cort, provehir de concedent remey de justícia en e sobre les dites coses, e que·l dit moro li sia remés pres e ben guardat, segons vol disposició de fur ||[50v] almenys que los dits deutes e quantitats, dans e interesses e messions per occasió de les dites coses fetes e sostengudes, li sien satisfetes e esmenades e pagats los béns e coses que lo dit moro se'n ha portat del dit loch de Navarés, de ell e dels dits seus vassalls, li sien restituhits e tornats, etc.

De mossén Johan de Cervató

.LXII. Ítem, senyor, un moro appel·lat Daxis, lo qual habitant en la alqueria de mossén Ausiàs Rolà, cavaller, de la ciutat de Xàtiva, per causa com se diria sobre pau haver mort un altre, fonch pres e introduhit en lo castell de la dita ciutat de Xàtiva de manament del lochtinent de balle general dellà lo riu de Xúquer, dels qual castell lo dit Daxis se diu que és fuyt, per occasió de la qual fuyta foren inculpats alguns moros, e entre los quals lo alamí de Antella e muller de aquell. E a ginys e tracte de l'alcaydi Abraffim, qui està en Xàtiva, lo dit alamí anà a la dita ciutat en la

¶ [192] Ratllat: *ho.*

qual per lo lochtinent de governador dellà Xúquer, a instància del dit lochtinent de balle general, fonch pres e inculpat aquell de la dita fuyta del dit Daxis, jatsia contra veritat, ab humil e sotsmesa reverència de vós, senyor, parlant, més per impresió que ab justícia, *ut decit* parlant, com jamés li fos provada alguna cosa sobre la dita fuyta, carregant lo dit alamí de ferros e detenint-lo longament en presó, fou forçat a aquell e composar-se, més per la gran congoxa e impresió que per tenor de aquella culpa. E com, senyor molt excel·lent, sia cosa de mal exemple que tals actes sien fets per vostres officials, per tal, e altres, lo braç militar ajustat en la present cort e mossén Johan de Cervató, cavaller, altre del dit braç e del qual és lo dit loctinent de Antella, suppliquen a vostra molt gran senyoria que sia mercé vostra reformar e reparar les dites coses e manar als dits lochtinent de governador e balle general qui són dellà lo dit riu de Xúquer, que tornen al dit alamí ço que de aquell han haüt per la dita composició no segons justícia, *ut suppra* parlan, feyta. E manar a aquels que d'ací avant tals actes no entenen.[193]

||[51r] De mossén Ausiàs Rotlà

.LXIII. Ítem,[194] senyor, per una mort que en dies passats feu un moro appellat Çahat[195] Abdesix, aquell fon pres per mossén Jacme de Malferit, lochtinent de portantveus de governador dellà lo riu de Xúquer, e per mossén Francesch Dezpuig, batle de Xàtiva, e de concòrdia e voler de la part, ço és, dels parents del mort,[196] aquell volie composar e lo dit Çahat era content de composar-se, e promés per composició tant com ell més podia, ço és, cent florins al senyor rey e cinquanta a la part, comparat son poder no y pogués pus al mont pagar, ans aquestes encara li eren tant difícils de pagar que quasi li era imposible, segons que pot pensar vostra molt alta senyoria què és a un moro simple pagar cent cinquanta florins. E los dits mossén Malferit e mossén Francesch Dezpuig, no volgueren passar la dita composició, jatsia la part ho volgués, ans per haver-ne ço que era imposible, lo meteren pres en lo castell de la dita ciutat, del qual castell lo dit moro fugí, e així·s perdé la composició que en utilitat del molt excel·lent senyor rey e de sos drets fer se podia. Enaprés, senyor, com lo dit moro fon fugit, los dits mossén Malferit, lochtinent de governador e mossén Francesch Dezpuig, tenint-se per culpables que així haguessen perdut lo dit moro, cercaren maneres de pendre alguns parents de aquell, e de fet ne prengueren molts pretenents e imposant-los, jatsia contra veritat, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, que aquells serien estats consents en la fuyta del dit Çahat Abdesix. E entre los altres prengueren, jatsia contra justícia, parlant *ut*

¶ [193] Ratllat: *com axí de justícia procehescha, la qual lo dit braç e singulars de aquell e lo dit mossén Johan de Cervató, altre del dit braç, se senyor del dit loch de Antella, vos reputam a singular gràcia e mercé.* ¶ [194] Ratllat: *Senyor molt proderós.* Al marge: *comune.* ¶ [195] Ratllat: *Abeixi*. ¶ [196] Ratllat: *en*.

suppra, dos moros vassalls de mossén Ausiàs Rotlà, apellats Çahe Abdesix e Çahayat Abdesix, los quals vexaren tant e tant congoxament de presons e de altres coses, que per la congoxa e pahor que·ls feren, los forçaren de pagar certa quantitat, la qual los taxaren, jatsia *ut suppra* parlant, contra justícia. E noresmenys, feren entrar fermança lo dit Çale Abdesix en la dita taxació e quantitat taxada que feren del part del dit Çahat Abdesix, qui era fugit. E tot açò feren sens que no constava ne consta may que aquells fossen stats consents en la dita fuyta, ne eren en res tenguts ne consentiren en la dita taxació, ans los dits lochtinent de governador e batle per si mateix la feren, ço que redunda en gran dan de aquells e geuge manifest del dit mossén Ausiàs Rotlà. Per ço, supplica lo braç militar e lo dit mossén Ausiàs Rotlà, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, provehir que los dits lochtinent de portant-veus de governador e batle tals actes e taxacions no facen, e·ls que fets han, anul·le e revoque, e facen reduhir al primer stament e restituhir als dits Çahale e Çoayat ço que·ls és stat pres e exhigit per la dita taxació.[197]

||[51v] (*en blanc*)

||[52r] D'en Francesch Mazquefa

.LXIIII. Ítem,[198] senyor, Francesch Mazquefa, habitador de la vila de Oriola, eretat en Castella dins lo adelantament o governació de regne de Múrcia, en una vila que ha nom Mula, de certa eretat valents pus de quatre mília florins, e poseint pacíficament la dita heretat lo dit soplicant, Pero Gonçàlvez de Aroniç, habitador de la ciutat de Múrcia, per rahó de una galiota armada ab tots sos aparellaments e forniments, e ab tres moros e una mora, les quals coses estima valer tres mília florins d'or, la qual deya que li era estada furtada del port de Cartagènia per certes persones, e que aquelles fon portada en lo port e vila de Alacant e venuda ab totes les coses sobredites, lo dit Pero Gonçàlvez instà n'Alfons Ivanyes Fagardo, adelantat del regne de Múrcia, que llevàs la dita eretat al dit Francesch Mazquefa, la qual revé e li llevà, e marcant reintegrà lo dit Pero Gonçàlvez de la dita eretat per rahó de la dita galiota e coses per aquell demanades, per la qual rahó lo dit Francesch Mazquefa recórech a don Pero Maça, governador dellà Sexona, requerint-lo que·l entreguàs de tants de béns de castellans que bastàs a la vàlua de la sua heretat, la qual lo dit adelantat li avia llevat per ésser vassall e súbdit del molt alt senyor rey de Aragó. Senyaladament com Lope Gonçàlvez de Cadaalso, vasall e natural de l'il·lustre rey de Castella, tingués una eretat dins la governació de Oriola en la terra de mossén Corella, apel·lada la Torre de Salines, lo dit Francesch Mazquefa lo requerí que de aquella lo volgués reinte-

¶ [197] Ratllat: *E jatsia aquestes coses procehesquen de justícia, los dits suplicants ho hauran a singular gràcia e mercé.*

¶ [198] Al marge: *comune.*

grar en tant com li bastàs per rahó de la eretat que lo dit adelantat li avia llevat. De fet les quals coses per lo dit governador vistes e per actes verificades, e la requesta del dit Francesch Mazquefa de justícia procedent, reintreguà aquell de la dita Tore de Salines, segons les dites coses per actes pus largament aparen, als quals ho refir, e jatsia precedent certa informació donada al dit senyor rey de Aragó, frare vostre, per part del dit Llope Gonçàlvez, sens convocació del dit soplicant dient que lo dit Llope Gonçàlvez de Cadaalso era vassall e natural del dit senyor rey de Aragó, ço que no era [*en blanc*] lo dit senyor rey manà llevar la dita Tore al dit Francesch Mazquefa, e la qual fon tornada al dit Llope Gonçàlvez en gran dan del dit Francesch Mazquefa, lo qual a les dites coses contradigué oferint-se verdaderament mostrar que lo dit Llope Gonçàlvez era castellà, segons aprés pochs dies se mostrà, car moguent-se e o moguda la guerra de Aragó e de Castella lo dit Llope Gonçàlvez se'n pasà al dit il·lustre rey de Castella, dient e trametent a dir per ses letres que ell era vasall e natural del dit il·lustre rey de Castella, per tal forma e manera que la dita Tore de Salines s'estench e estech tota la guerra per lo dit inlustre (*sic*) rey de Castella fornida de balesters e almogàvers faent guerra al senyor rey de Aragó e a sa terra e vasalls. Donchs rey e senyor molt just, puys a Déu ha plagut que vós teniu lo ceptre de la justícia e la defensió dels súbdits e vasalls del poderós rey e senyor lo senyor rey de Aragó, frare vostre, e de present celebrats les presents corts, lo dit braç e Francesch Mazquefa homiltment sopliquen vostra gran senyoria que sia de vostra mercé reparar tant greuge al dit Francesch Mazquefa feyt, e no permetre lo dit soplicant sia deseretat de la sua eretat per feyts o culpes que·s dien de altres e o almenys de la dita reentregua menar-lo, reintreguar, e satisfer de la dita Tore ||[52v] de Salines de la qual sens coneguda de dret és stat dispullat e o de tants de béns de castellans que basten a la quantitat que és stada levada al dit Francesch Mazquefa e a les mesions, dans e intereses per la dita rahó fetes e sostengudes, les quals són ab la dita eretat que li és estada llevada en suma de cinch milia florins, e axí se ofer adverar-ho a vostra gran senyoria.

||[53r] Comú

.LV. Ítem,[199] senyor, com alguns vassalls de[200] barons, nobles, cavallers e de altres singulars del braç \militar, e senyaladament a aquells als quals lo senyor rey frare vostre e altres predecesors de aquell són stades atorgades franquees/[201] mercadejant entren en Castella ab lurs diners e ab lurs risch e perill per comprar bestiars e altres coses, e traent aquelles e portant-les en lo present regne[202] lo balle general del dit regne e altres balles locals de aquell exhegeren peatge dels dits compradors si

¶ [199] Al marge: *comune.* ¶ [200] Ratllat: *cavallers.*
¶ [201] Ratllat: *singulars del braç militar.* ¶ [202] Ratllat: *fou.*

donchs no hauran comprat deu legües dins Castella, lo que fer no·s pot ne deu per justícia, com no incumbexca ne vinga a càrrech dels dits compradors pagar peatge. E per semblant, si alguns dels sobredits vassalls del dit braç militar compren dins lo present regne bestiar de mercaders castellans o altres strangers, si dins tres jorns tals compradors no han manifestat les dites compres, lo dit balle general e altres balles locals fan pagar als dits compradors .LX. sous de pena e lo peatge en lo doble. E per semblant fan si lo dit comprador no s'atura del preu de la cosa comprada tanta quantitat que baste a pagar lo dit peatge, dient e affermant lo dit balle general e altres balles que axí seria stat ordenat per ells, jatsia contra[203] rahó e justícia parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, com segons dit és los dits singulars[204] vassalls del dit braç sien franchs de peatge e puxen comprar axí dins com fora regne de València sens pagar lo dit peatge, e no sien tenguts manifestar compres algunes que facen dins regne de València, ne sien tenguts encara aturar-se dels venedors castellans lo dit dret, e molt menys portar aquell als lochs hon són los dits balles o col·lectors del dit peatge, ne tal ordinació pot ne deu ésser stada feta per lo dit balle ne altres officials, on se mostràs alguna, ço que no eren, en prejuhí dels dits signulars del dit braç e de les dites franquees aquells, e als singulars del dit braç militar atorgades. Suplica per tal lo dit braç militar, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e que tals greuges e il·lícites extorsions, parlant ab humil e subjecta \reverència/ de vostra real senyoria, feytes per lo dit balle general ne altres balles locals o plegadors del dit dret de peatge no sien d'ací avant feytes ni sostengudes, punint e castigant aquells dels sobredits excesos e fahent restituhir a aquell ço que il·lícitament han exhigit dels dits vassalls dels singulars del dit braç militar, perquè d'ací avant no hagen[205] audàcia de atemptar semblants coses.

||[53v] (*en blanc*)

||[54r] De mossén Jaume Romeu, e comú

.LXVI. Ítem, senyor, com una mora apel·lada Moraheny fos fugida[206] ab un moro apellat Talapa, del loch de Ceniera, situat dins lo terme de Xàtiva, lo qual és de mossén Pere Sanç, al loch de Castelló de Rugat, qui és de mossén Jacme Romeu, en lo qual lo dit mossén Jacme ha tota juredicció civil e criminal, alta e baxa, mer e mixt imperi. E per adulteri comés en lo dit loch de Castelló per la dita mora, aquella fos stada jutgada ab alcadí deure ésser apedragada segons çuna e xara, e per evitar la dita pena, la dita mora se donàs cativa al dit mossén Jacme, e enaprés per aquell[207] fos stada venuda a·n Salvador Sarter, de la ciutat de València, e per aquell fos[208] \revenuda/ a mossén Galceran de Borja. Aquella stant en poder del dit mossén

¶ [203] Ratllat: *honor.* ¶ [204] Ratllat: *del dit b.*
¶ [205] Ratllat: *ha.* ¶ [206] Ratllat: *del loch.*
¶ [207] Ratllat: *sia stada venuda.* ¶ [208] Ratllat: *venuda.*

Galceran fon presa o mesa en presó per lo balle general del present regne, al·legant lo dit balle general que la dita mora havia confessat en son poder aprés la dita presó que ans que fugís del dit loch de Cenyera havia comés en lo dit loch adulteri, e que per la dita rahó seria primer tenguda al senyor rey, qui en lo dit loch de Cenyera ha la juredicció criminal[209] en cas de mort e de mutilació de membre. E per la dita[210] \causa/ la tingué gran temps sens voler restituhir aquella al dit mossén Jacme ne als altres dessús dits havents títol e causa de aquell, e als quals competia regrés de evicció contra el dit mossén Jacme, les quals coses redunden en gran prejuhí e greuge del dit mossén Jacme, attés majorment que la dita mora, ans que vengués en lo dit loch de Castelló, no era stada denunciada ne acusada per alguna persona del dit crim ne de altre qualsevol. Per tal, e altres, suppliquen lo dit braç militar e los singulars de aquell havents tal juredicció e mer e mixt imperi, segons dessús és dit, \e mossén Jacme,/ sia mercé de vós, senyor, provehir ab acte de cort que tals vexacions \e greuges e/ desaforats procesos no sien fets als singulars del dit braç ni al dit mossén Jacme, determenant aquells, si en contrari seran attempats fer, ésser nul·les, e provehint que los dans, interés e despeses que al dit mossén Jacme[211] ha convengut fer e sostenir \per la dita rahó/ li sian restituhits, smenats e pagats.

Dels .C. açots[212]

Ítem,[213] senyor, com per fur de l'alt rey don Alfonso, de loable memòria, als senyors d'alguns lochs o alqueries de moros, havents tres cassats e d'aquí ensús, si seran situats o situades dins términs generals de alguna ciutat, viles, castells o lochs reals, o havents set casats o d'aquí ensús si seran situats dins viles, castells o lochs de altres senyor havents mer e mixt imperi, sia atorgada tota juredicció civil e criminal e calònies e penes e exacció de aquelles, certs casos solament exceptats, ço és, cas de mort civil o natural e mutilació de membres, e on açots degen ésser donats de cent ensús, la conexença dels quals jatsia per fur, sia reservada al senyor del dit loch o alqueria situat o situada dins términs geenrals d'alguna ciutat, vila, castell o loch hon lo senyor rey o altre senyor ha mer e mixt imperi. Però, lo composar pertany al senyor havent lo dit mer e mixt imperi, e de la composició o avinença deu haver lo senyor del dit loch o alqueria havent la sola juredicció civil e criminal la mittat, e l'altra mittat ha e deu haver lo senyor del mer e mixt imperi. E axí mateix, si lo moro o mora és jutgat ||[54v] ha açots de cent enjús, la conexença e judicatura pertany al senyor del dit loch o alqueria, no havent lo dit mer e mixt imperi. Però, là hon lo dit moro o mora jutgat de cent açots[214] \ha enjús/ per evitar aquells se donàs catiu, la mittat pertany al senyor del loch o alqueria havent la dita juredicció civil

¶ [209] Ratllat: *ultra*. ¶ [210] Ratllat: *rahó*.
¶ [211] Ratllat: *axí*. ¶ [212] Al marge: *comú als braços ecclesiàstich e militar.*
¶ [213] Sense numerar. ¶ [214] Ratllat: *jutgats.*

e criminal \sens/ mer e mixt imperi, e l'altra mittat pertany al senyor[215] \havent lo dit/ mer e mixt imperi. E jatsia per disposició de fur, *nec alias*, no·s trobe que los senyors de alguns lochs o alqueries havents sola juredicció civil e criminal, sens mer e mixt imperi, pux han a jutgar algun moro de cent açots enjús, hagen necessàriament fer donar aquells al dit moro condempnat, ans com hajen la dita juredicció civil e criminal e calònies e penes o exació de[216] aquelles,[217] resedex e roman en lur mera libertat e facultat compsar lo dit moro o punir aquell o fer fustigar aquell. Emperò, micer Johan Mercader, balle general del present regne, de algun temps ençà, de fet, com de dret fer no pogués, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, s'esforçaria e seria's sforçat en compel·lir e forçar los senyors dels dits lochs e alqueries de moros havents la dita juredicció civil e criminal sens mer e mixt imperi, en donar e fer donar los dits açots de cent enjús a lurs moros en aquells sentenciats, no permetent haver loch les composicions e havinences fetes per la dita rahó entre los senyors dels dits lochs e alqueries que no han mer e mixt imperi e los moros per ells jutgats e sentenciats en la dita pena de cent açots enjús, ço que redunda en gran dan, greuge e prejuhí del braç militar e singulars de aquell havents la dita juredicció civil e criminal sens lo dit mer e mixt imperi.[218] Suppliquen per tal e altres o dit braç e los dits singulars de aquell, sia mercés de vós, senyor provehir de concedent remey de justícia en e sobre les dites coses, e inhibir al dit balle general que no done algun ambarch ne contrast als dits havents la dita juredicció civil e criminal sens mer e mixt imperi, en fer les dites composicions e avinences ab los dits moros condempnats en cent açots enjús, ans manar aquell ab grans penes, que lexe usar als senyors dels dits lochs e alqueries de la dita lur juredicció civil e criminal, e composar los dits moros condempnats o *in futurum* condempnadors havent per írrit e nul·le cas e va tot ço e quant en contrari és stat atemptat ne·s atemptarà per lo dit balle.

Ítem, senyor, com lo governador del regne de València, a instància d'en Lope Roïz de Castellblanch, donzell, habitador de la vila de Castellfabib, així com abuncle paternal e conjuncta persona de tudor e curador de Johan Roïz de Castellbanch, pubill, fill e hereu d'en Johan Roïz de Castellblanch donzell, quòndam habitador de la dita vila, haja provehit ésser scrits e anotats tots los béns mobles e semovents que en la ciutat de València han o tenen en Miquel Garcés de Marzella, habitador a present de la ciutat d'Albarrazí, e en Pero Martínez de Marzella, major de dies, habitador de la ciutat de Terol qui a present són en la ciutat de València, per tuïció e seguretat de certa quantitat de peccúnia de dot que la dita dona na Urraqua, filla quòndam d'en Diego Roís de.[219]

¶ [215] Ratllat: *del*. ¶ [216] Ratllat: *aquelles.*
¶ [217] Ratllat: *res.* ¶ [218] Al marge: *e de lur juredicció.*
¶ [219] Incomplet.

D'en Ramon de Riusech

.LXVII. Ítem,[220] senyor com lo molt alt senyor lo senyor rey don Johan, de digna recordació, ab carta sua ab lo seu sagell pendent comunida, dada en la vila de Monçó a .XXIII. de març de l'any .MCCCLXXXVIIII°. per molt e agradables serveys a aquell feyts per mossén Galceran de Riusech, en altra manera apellat mossén Ferran Ximénez de Cueva, cavaller, majordom seu, donà e atorguà perpetualment al dit mossén Galceran l'alfòndech seu que havia en la ciutat de València, situat proper la moreria de aquella, lo qual lo senyor rey en Pere, de loable recordació, pare seu, ab ferma del dit senyor rey don Johan havia empenyorat a·n Pere Bernés, argenter, sots tal condició: que lo dit mossén Galceran fos tengut de reembre dels hereus e succesors del dit en P(ere) Bernés lo dit alfòndech per preu de dotze mil cent noranta-e-huyt sous bercelonesos, preu del dit empernyorament, compatant los fruyts en sort reebuts per lo dit en P(ere) Bernés quascun any del dit alfòndech, fahent la dita donació al dit mossén Galceran del dit alfòndech e de tot dret al dit senyor pertanyents en aquell e en totes les quantitats e fruyts per lo ti en P(ere) Bernés rebuts, no retenguda alcuna cosa, sots condició que si per ventura lo dit senyor o los seus volien restituir al dit mossén Galceran e als seus en peccúnia nombrada dins son alberch, e no en alta manera, los dits .XII^{M}.CLXXXX°.VIII. sous e totes les despeses en adobs e obres en reparació del dit alfòndech fahedores, ab e en les quals no poguessen ésser compensades ne fos legut al dit senyor compensat los emoluments, fruyts e drets del dit alfòndech, ni encara los fruyts que havia rebuts lo dit en P(ere) Bernés dels quals de tots feu donació al dit mossén Galceran, segons que totes les dites coses e altres en la dita donació a la qual se reffir pus larch són contengudes. Enaprés, lo dit senyor, ab altra carta ab lo seu sagell pendent sagellada, dada en la dita vila de Monçó a .VII. de setembre del dit any on és inserta tota l'altra donació, en sguard de remuneració als obsequis e serveys del dit mossén Galceran, donà e atorguà perpetualment per liure e franch alou al dit mossén Galceran e als seus a totes ses voluntats fahedores, lo dit alfòndech, ab tots sos drets, rendes e emoluments, provenments e eximents de aquell e de tot qualsevol dret al dit senyor en virtut de la dita retenció en la dita primera carta de donació pertanyent per qualsevol causa e raó, renunciant a totes condicions e retencions per ell fetes e a totes altres coses e drets per les quals e los quals la dita present nova donació se pogués revocar. Enaxí que lo dit mossén Galceran e los seus lo dit alfòndech, ab tots ses drets e emoluments, posqués vendre, alienar, stablit, atribuir e der a ses pròpries voluntats sens obstacle e contradicció del dit senyor e dels seus, segons totes les dites coses e altre en la proper dita carta de donació a la qual se reffir pus larch són contengudes. E com enaprés, en virtut de les dites donacions, lo dit mossén Galceran de Riusech

¶ [220] Al marge: *comune.*

reemés e quitàs dels hereus e successors del dit en P(ere) Bernés lo dit alfòndech per la quantitat damunt dita, e en aquell faés e obràs molts stables, portxes, reffeccions e molts altres adobs e melloraments, com quasi fos tot derruït e destroÿt, e·l possehissen lo dit mossén Galceran mentre ||[55v] vixqué, e enaprés sa mort en Riusech de Torres, òlim apellat en Ramon de Riusech, fill e hereu de aquell, e na Ysabel, muller quòndam del dit en Riusech de Torres, la qual aquell tenia e possehïa ab just títol en pagua e satisfacció de sa dot per spay de .XXIII. anys e pus, sens impediment, obstacle e contradicció del dit senyor rey ni de sos successors, officials de aquell ni de qualsevol altra persona, tro a tant que micer Johan Mercader fon creat batle general, lo qual dit batle, ab vostra humil e subjecta reverència parlant, contra tot dret e justícia, de fet e no de dret ni de justícia, l'any .MCCCCXII. se pres e ocupà per força e violentament lo dit alfòndech, privant la dita dona na Ysabel de sa possessió que aquella tenia e possehia per sa dot, segons dit és, contra tots forma e ordinació de furs e privilegis del present regne, los quals volen, ordenen e disposen que alcun no sia privat de sa possessió sens coneguda de dret, attenent majorment que lo dti alfòndech no cau ni és contengut en inhibició de algun fur ni privilegi prohibint que alienació de aquell no pogués ésser feta, ni en lo dit temps ni abans era tolta facultat de no poder ésser alienat aquell. E com tenint-se occupat lo dit batle lo dit alfòndech, segons dit és, e no volent restituir aquell a la dita dona, ans volch que per força la dita dona li fes venda del dit alfòndech ab consentiment e ferma del dit en Riusech de Torres, marit seu, perquè, attenent que los dits marit e muller eren carregats de criatures e havien molts altres càrrechs, no contrastant que ells vessen que perien de fam e eren totalment destroïts e dicipats, feren la dita venda mal lur grat e per força la dona hach a fer la dita venda del dit alfòndech, ab ferma del dit marit seu, segons dit és, la qual li feu a .VIIIº. d'octubre de l'any .MCCCCXV. ab carta rebuda per en Jacme Dezplà, notari quòndam, per preu de .XX^{M}. sous moneda reals de València. Per les quals dessús dites coses, la dita dona mentres vixqué, e aprés mort sua los fills e hereus de aquella, per causa e occasió del dit preniment e occupament del dit alfòndech, foren e són stats totalment desolats, destroïts, deserta, de feyts derroïts, discipats, enpobrits e fets miserables, segons és més que notori a tot lo món. Per tal, senyor molt excel·lent, lo braç militar e lo dit en Riusech de Torres, en nom de part e procurador d'en Manuel Suau, tudor e curador dels dits fills e hereus de la dita dona, supliquen molt humilment vostra gran senyoria que sia de sa mercé, attés que les dites occupació e venda del dit alfòndech e altres coses dessús dites foren e són stades fetes per força, vi e violència e contra tot dret e justícia, *ut suppra*, segons dit és, e atés que per furs és statuït e ordenat que les vendes, donacions e transaccions que per força de poder són fetes no hajen alcuna valor ni fermetat, que a vós, senyor, plàcia provehir e manar al dit batle que torn e restituesque as dits hereus o al dit en Manuel Suau ||[56r] en lo dit nom lo dit alfòndech ab totes les rendes, drets, emoluments, luïsmes e qualsevol altres coses e drets que del dit alfòndech e censals al entorn de aquell són exits e a mans e poder

del dit batle són pervenguts del jorn ançà, que lo dit batle se pres e occupà lo dit alfòndech tro al jorn que ab íntegre haja restituhir aquell, segons dit és, deduhint de les dites quantitats los dits .XX^{M}. sous que la dita dona rebé per rahó de la dita venda. E de açò, senyor, farets pura justícia, la qual vos tendran a singular gràcia e mercé los dits suplicants.

||[56v] (*en blanc*)

||[57r] De mossén P(ere) Sanç

.LXVIII. Ítem,[221] senyor, com lo loch de Cenyera, qui és de mossén Pere Sanç, cavaller, lo qual és situat dins terme de la ciutat de Xàtiva, sia poblat antigament de moros, en lo qual ha pus de .xxv. casats. Et per consgüent, per lo fur de l'alt senyor n'Anffós, de gloriosa memòria e altres, li és atorgada juredicció e conexença entre aquells e de aquells de què resulta que en los casos del dit fur ha poder de delegar jutges en les qüestions que són entre lo dit mossén P(ere) Sanç e los dits moros vasalls seus, per aquell e altres furs, *et alias*. E del juhi del dit mossén P(ere) Sanç, officials e delegats de aquell los dits vasalls no an recors al senyor rey ne a vós, senyor, així com a lochtinent de governador general, ne al portantveus vostres com a governador, ne a vostres o seus lochtinents ne al batle general, ne altres officials segons per lo dit senyor rey, frare vostre, fon provehir ab acte de cort en les corts celebrades en la vila de Murvedre en l'any .MCCCCXXVIII. e altres. E com, senyor, lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador e lochtinent general, e mossén Jacme de Malferit, lochtinent de governador dellà lo riu de Xúquer e surrogat de aquell,[222] ab reverència parlant, abusant dels dits furs e provisions, e usurpant-se juredicció a ell no pertanyents, en prejuhí de aquells e del dit mossén P(ere) Sanç, moltes vegades se entrameten e attempten entrametre de les qüestions que són entre lo dit mossén P(ere) e los dits moros e vassalls seus, ademeten fermes de dret que los dits moros e vassalls fan en llur poder a tot clam o demanda que lo dit mossén Pere aja contra aquells, e compel·lexen e s'esforcen compel·lir al dit mossén Pere posar lo clam o demanda en lur poder. E encara, s'entrameten de les qüestions que an los dits moros vassalls del dit mossén Pere convenguts, ab altres persones convenints a aquells, ço que no pertany a lur juredicció, car en cars que lo fet fos tal que no recaygués en la conexença del dit mossén P(ere) Sanç, aquella pertanyeria al batle, així com a jutge dels moros, segons furs, privilegis e altres. Per tal, lo braç militar e lo dit mossén P(ere) Sanç, e los singulars del dit braç havents viles o lochs poblats dins lo dit terme de Xàtiva, e encara dins regne de València en los quals segons fur e altres los pertany la juredicció, supliquen a vós, senyor, que sia

¶ [221] Al marge: *comune ecclesiàstich e militar.*
¶ [222] Ratllat: *moltes vegades.*

de vostra mercé punir aquells dits officials del dit abús e usurpació de juredicció, e ab acte de cort provehir e manar al dit portantveus e lochtinent qui ara són per avant seran, e als surrogats o delegats de aquells, ||[57v] que de aquí avant no facen ne attempten fer tals procehiments, ans ço que és fer tornen al primer stament. E que de ací avant no·s entrameten de les dites qüestions que són o seran entre lo dit mossén P(ere) Sanç e altres singulars del dit braç havents viles o lochs dins lo dit terme de Xàtiva e regne de València, als quals tal conexença pertany, segons \e tenor/ del dit fur e altres, et vassalls de aquells, *ad invicem* ne dels dits vassalls convenguts ab altres convenints a aquells per via directa o indirecta, ne admeten ferma de dret dels dits vassalls. E si alguna ne han admesa, la revoquen e remeten lo juhí al dit mossén Pere e a altres o qualsevol singulars del dit braç, *singula singularis referendo*, o al jutge per ell o ells delegat o delegador, e en son cars al batle. E que sobre açò ultra que sia írrit cas e va ço que per los dits portantveus, lochtinent e surrogats o delegats serà fet, e que no obstant qualsevol procehiment per los dits portantveus, lochtinent o surrogats o delegats fets o faedors, lo dit mossén Pere e altres singulars del dit braç e lo dit batle general, en son cars, puxa procehir e anantir contra los dits seus vassalls, e entre aquells, e sia imposada gran pena peccuniària al dit portantveus, lochtinent e surrogats o delegats e assessorts de aquells e cascun d'ells per quantes vegades contrafaran.

||[58r] De mossén G(uillen) Ramon de Moncada

.LXVIIIº. Molt excel·lent príncep e poderós senyor. Ítem,[223] senyor, de e per tot lo temps de la conquesta del present regne de València ençà, contínuament lo noble baró mossén Guillem Ramon de Moncada, cavaller, senyor dels castell, vila e baronia de Chiva, e sos antecessors qui són stats senyors dels dits loch, castell, vila e baronia, han tengut e possehit aquella precedents justs e legítims títols ab tota juredicció civil e criminal, alta e baxa, mer e mixt impero, ús e exercici de aquella e de aquells, entre totes persones allí delinqüents, e ab infançonia o inmunitat de qualsevol criminós qui allí fossen receptats, och encara ab facultat de ús e exercici de assegurar plaça per a fer armes a tota ultrança, e a córrer puntes, axí u ha e u han usat de e per tots los dits temps ençà públicament e notòria, sabents, sentints, consentints e o no contradients lo molt alt senyor rey, ara pròsperament regnant, e los reys gloriosos de loable memòria predecessors seus e sos officials, axí preheminents com altres. E no ha molt temps passat, com un home apellat Cillot, fos anat a la dita vila e baronia de Chiva ab una dona o fadrina del loch de Ruçaffa, e fossen allí receptats e assegurats per los officials que lo dit noble tenia en la dita vila e baronia. Lo dia tunc aprés següent, lo noble mossén Eximén Péreç de Corella, portantveus en

¶ [223] Al marge: *comune.*

lo dit regne, o son lochtinent, infringint e trancant la dita baronia en la infançonia e inmunitats de aquella, e la juredicció dessús dita del dit noble e de aquella, entrà violentament en la dita vila e se'n menà de aquella preses lo dit Cillot e la dita dona contra volentat de aquells, e meté en la presó de la present ciutat de València lo dit Cillot. E jasia lo dit portantveus fos e sia stat request per los officials que tornàs e restituhís lo dit Cillot als dits officials en la baronia, e axí u havia promés de fer-ho si per justícia ell no havia poscut ne degut traure los dits Cillot e dona de la dita vila, axí com era en veritat que no u havia poscut ne degut fer, aquell dit portantveus no u volch jamés fer, ans lo dit Cillot és mort en la dita presó. E ultra açò, com un scuder de mossén Vidal de Blanes hagués mort en lo loch de Canet un altre scuder del dit mossén Vidal apellat Pineda, e se'n fos anat al loch de Castellnou, e allí fon receptat e assegurat per los officials del dit noble mossén Guillem Ramon de Moncada, senyor del dit loch ab tota juredicció civil e criminal, alta e baxa, mer e mixt imperi, ús e exercici de aquella e de aquells, e ab ||[58v] consuetut, ús e exercici de e per tot lo dit temps contínuament, tantes veus com \lo/ cas hi és vengut de receptar e assegurar criminosos ab infançonia e inmunitat, e açò no obstant, lo dit vostre portantveus de governador anà al dit loch de Castellnou e trencant e infringint les dites juredicció, infançonia e inmunitat, entrà en lo dit loch ab mà fort e poderosa per cercar e cerquà lo dit home, ab cor e só e gest si·l trobàs de traure'l del dit loch e menar-lo ab si pres a la present ciutat o llà on li fos bé vist. E com les dites coses e cascuna de aquelles sien \de molt mal exemple e no acostumades en aquest regne e sien/ stades fetes e attemptades per lo dit vostre portantveus, ab humil e subjecta reverència de vostra alta senyoria parlant, en gran greuge[224] e prejuhí notori del dit noble mossén Guillen Ramon de Moncada, e contra furs e privilegis, libertats e bons usos del dit regne e merexquen condigna reparació e reformació, per tal, lo dit braç militar suplica humilment a vostra gran senyoria que sia de sa mercé ab acte de cort declarar lo dit vostre portantveus no haver poscut ne degut fer los enantaments dessús dits, ne alguns de aquell, e declarar, provehir,[225] manar e inhibir al dit portantveus e a sos lochtinents e a tots altres e sengles officials, que d'ací avant tals o semblants procehiments o enantaments no facen ne fer puxen, abdicant-los a cautela tot poder de fer lo contrari. *Et licet, etc. Altissimus, etc.*

||[59r] Ihesus.

D'en Bernat Sorell

.LXX. Ítem,[226] senyor, com en Bernat Sorell, de la ciutat de València, del qual és lo loch de Xeldo, lo qual és cavalleria antiga e com a cavalleria antiga tengut e

¶ [224] Ratllat: *dan*. ¶ [225] Ratllat: *e*.
¶ [226] Al marge: *Ecclesiàstich e militar, e en Loís Bou, síndich de València*.

possehit, lo dit en Bernat Sorell contribuint e pagant en tots càrrechs ensemps ab lo braç militar del present regne per la part contingent lo dit loch, en lo qual ha pus de quarante casats, e per consegüent, segons furs e privilegis del present regne e pràctica antiga de aquell, de tant de temps ençà que memòria d'hòmens no és en contrari, lo dit loch e cavalleria e lo senyor de aquell han haüd e han total juredicció civil e criminal e exercici de aquella en lo dit loch e vassalls de aquell, hoc e segons la consuetud del dit regne, dret de pendre, reebre e haver les heretats, béns e drets dels moros e mores morints en aquells sens fill o fills, que no stiguen dins los castells, viles o lochs lurs e en tal quieta e pacífica possessió, o quasi, sie stat e huy en dia sia lo dit en Bernat Sorell dels drets e coses dessús dites com a senyor del dit loch. E de algun temps ençà, lo batle de Sogorb e o son lochtinent e altres officials del senyor rey, frare vostre, en prejuhí de la dita juredicció e drets pertanyents al dit en Bernat Sorell en lo dit loch de Xeldo, hajen attemptat fer de fet, com de dret no poguessen, alguns actes e enantaments prejudicials al dit en Bernat Sorell, com a senyor, e de la juredicció a aquell pertanyet en lo dit loch e cavalleria antiga, en gran dan, greuge e prejuhí del dit en Bernat Sorell e del braç militar, del qual és cavalleria antiga lo dit loch. E primerament, com lo dit en Bernat Sorell, qualsque dos anys ha poch més o menys, prengués e penyoràs una mula a hun moro vassall seu, habitador del dit loch de Xeldo, apellat Fucey Galbo, per excecutar aquella per rahó de setanta florins que ell devia ||[59v] de una heretat del dit loch que lo dit en Bernat Sorell li havia stablida, segons podia fer la dita execució com a ell, dit en Bernat Sorell, pertangués la juredicció del dit loch segons dit és. E haüd recors per lo dit moro vassall del dit en Bernat Sorell al batle o lochtinent de aquell de la dita ciutat de Sogorb, lo qual recors emetre no podia lo dit moro, segons fur nou de l'alt rey don Alfonso, ara benaventuradament regnant, feyt en Murvedre, lo dit batle o lochtinent de aquell, no attenent a les dites coses e furs del present regne segons los quals la dita cavalleria és poblada, admetent lo dit recors tramés, hun saig o missatger al dit loch, en lo qual no li competia ni li pertanyia juredicció alguna, e feu tornar la dita mula al dit moro sens causa o rahó alguna suficient, ab honor parlant, en gran e evident greuge del dit en Bernat Sorell e del dit braç militar.

.LXXI. Ítem,[227] més avant hun any e mig pot haver poch més o menys que lo dit en Bernat Sorell, de qui és lo dit loch de Xeldo, usant de sa juredicció e possessió, o quasi, que aquell ha en lo dit loch de la dita juredicció, feu fer una crida en aquell manant a tot hom en general e a cascú en special que nengu no metés ni gosàs metre, sots pena de sexanta sous per cascuna vegada que contrafahés, bestiar en la orta del dit loch. E lo dit Fuccey Galbo, menyspreant lo dit manament, mès una e moltes vegades cert bestiar en la orta del dit loch, venint contra la dita inibició o crida

¶ [227] Al marge: *Idem*.

encorrent la dita pena. E com per la dira inobediència e transgressió e incorriment de pena fos penyorat per sexanta sous, les quals penyores foren hun matalaf del dit moro, aquell dit moro altra vegada recorregué e hagué recors al dit lochtinent de batle ||[60r] de Sogorb, del qual lo dit moro és familiar, jatsia fer no u pogués, segons és dit, lo qual dit lochtinent de batle, transgredint los furs e privilegis del present regne, mà armada e ab gran insult de gent, anà al dit loch e toquà a les portes de la casa del dit en Bernat Sorell, dient que manava lo dit lochtinent de batle als fills del dit en Bernat Sorell que lo dit matalaf e penyores fossen restituhits al dit moro. E com los fills del dit en Bernat Sorell al·legasen que lo dit loch era del dit en Bernat Sorell, e que en aquell dit loch lo dit en Bernat Sorell havia la juredicció o exacció de les dites penes, e que lo dit lochtinent de batle ni altres officials no se'n podien entrametre per recors del dit moro, e que lo dit loch e béns del dit en Bernat Sorel, fills e família de aquell eren contituhits e posats en protecció e salvaguarda del senyor rey, aquell dit lochtinent de batle e altres officials, menyspreant les dites coses, ab burçons e vigues derroquaren les portes de la dita casa e tolgueren la penyora feta al dit moro e restituhiren aquella al dit moro, en gran dan e greuge del dit en Bernat Sorell e del dit braç.

.LXXII. Ítem,[228] hun any ha poch més o menys que en Miquel d'Aranda, vehí de Sogorb, requerí a Thomàs Sorell, fill del dit en Bernat Sorell, qui per lo dit pare seu regia e administrava la juredicció del dit loch, que ell fes pagar a Mahomat Galbo, vehí del dit loch de Xeldo e vassall del dit en Bernat Sorell, tres florins que lo dit moro lonch temps havia li devia, e·ls hi havia recusats jatsia diverses vegades request pagar. E com lo dit Thomàs hagués manat e condempnat lo dit moro que dins .X. dies hagués ||[60v] pagat al dit en Miquel d'Aranda los dits tres florins. E aprés longues prorogacions fetes al dit moro e aquell volent pagar la dita quntitat lo hagués feyt penyorar, e servant los términs del dit fur no pagant, hagués venudes les dites penyores, donant-li facultat que aquelles pogués quitar dins .X. dels compradors. E lo dit moro, jatsia per furs del dit regne fer no pogués, hac recors sobre les dites coses al lochtinent de batle de la dita ciutat, lo qual vench mà armada al dit loch de Xeldo, e per força pres les dites penyores de poder dels dits compradors e aquelles tornà al dit Mahomat Galbo, e no content de açò e acumulant greuge e greuges, lo dit lochtinent de batle, justícia, jurats e síndich e lo procurador fischal de la dita ciutat se'n portaren pres a la dita ciutat de Sogorb al dit Thomàs, fill del dit en Bernat Sorell, al qual se creu hagueren tengut pres fins a la jornada de huy si no que aquell e lo dit en Bernat Sorell havent recors e recorrent al noble governador del present regne e fermant de dret en poder de aquell, obtengueren que fos remés al dit noble governador, lo qual encara·l té arrestat per la dita causa e rahó, ab sagrament

¶ [228] Al marge: *Idem*.

e homenatge e ab certes caplleutes. Enaxí que no puxa exir una legua fora los murs de la present ciutat de València, ço que redunda en gran greuge e prejuhí del dit en Bernat Sorell e fill de aquell e del dit braç, ço és, que per exercir juredicció la qual per furs e privilegis del present regne pertany al dit en Bernat Sorell en lo dit loch e cavalleria antiga, lo dit Thomàs, fill del dit en Bernat Sorell, sia pres e arrestat.

.LXXIII. Ítem,[229] com per furs, privilegis, prachmàtiques sancions ‖[61r] e consuetuts inviolables del present regne, los terratinents e possehints cavalleries antigues del dit regne sien franchs, quitis e inmunes de tota sisa e imposició. E axí lo dit en Bernat Sorell, com a terratinent e possehidor de la dita cavalleria antiga no és tengut pagar o contribuir en sisa o imposició en la dita ciutat de Sogorb. Emperò, per dar vexació al dit en Bernat Sorell, lo lochtinent de batle de la dita ciutat, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, hauria pres dues mules dels vassalls del dit en Bernat Sorell e habitadors del dit loch de Xeldo, per ço com sens pagar alguna imposició segons no devien pagar, havien portat dos càrregues de farina a la dita ciutat de València, a la casa del dit en Bernat Sorell, la qual farina era de propri forment del dit en Bernat Sorell, e de pròpries rendes de aquell, e les dites mules executà e feu vendre en la dita ciutat de Sogorb, de què covench pagar al dit en Bernat Sorell per recobrar les dites mules, entre messions, penes, capsous e altres menuderies qualsevol, .LXXXX°. sous més o menys. E·ncara li fan pagar la dita imposició tota hora e quant del dit seu loch en la present ciutat fa portar farina, forment, dacça, paniç o altres blats seus propris, segons que els dites coses consten per actes e instruments autèntichs dels quals vos fa occular fe. Entant, sens pus com facen per si e part sua, les quals coses redunden en massa gran dampnatge e evident greuge e prejuhí del dit en Bernat Sorell e de la sua juredicció e drets que ha en lo dit seu loch de Xeldo e habitadors de aquell. Suplica, per tal, lo dit braç militar, com lo dit loch sia cava-‖[61v]-lleria antiga e contribuescha en los càrrechs del dit braç, e lo dit en Bernat Sorell, de qui és lo dit loch, sia mercé de vós, ab acte de cort, reparar los dits greuges e provehir de remey condecent en e sobre les dites coses, declarant lo dit en Bernat Sorell haver en lo dit loch e cavalleria antiga tota juredicció civil e criminal e exercici de aquells, exceptada mort e mutilació de membre, segons furs e privilegis del present regne, e haver totes aquelles preheminències e prerogatives en lo dit loch, e poder usar de tots aquells drets, privilegis e libertats que per furs e privilegis del present regne, prachtiques, sanccions de aquell e altres, pertanyen o pertànyer poden a tals o semblants possehints cavalleries antigues en los quals ha pus de .XXX. casats. E si per lo dit batle o lochtinent de aquell e altres officials dessús dits serà alguna cosa feta e atemptada en prejuhí de la dita juredicció e altres drets pertanyents al dit en Bernat Sorell en lo dit loch e vassalls seus, que sien hagudes

¶ [229] Al marge: *Idem*.

per privades persones e no per officials reals, provehint encara que al dit en Bernat Sorell sien esmenats, satisffeyts e reintegrats tots e qualsevol dans que ha feyts e sostenguts per les dites rahons per lo dit batle o lochtinent de aquell o altres officials dessús dits al dit en Bernat Sorell, e los dits .LXX. florins los quals lo dit en Bernat Sorell no ha pogut haver del dit Fucey Galbo per los enentaments e empares dels dits officials. E provehir e inibir que d'ací avant la dita injusta exacció de imposició, ab humil e subjecta reverència de vostra real senyoria parlant, no sia presa ni feta al dit en Bernat Sorell, e que les obligacions e prestació de sa-||[62r]-grament e homenatge feyts per lo dit en Thomàs Sorell e caplleutes per aquell donades per la rahó dessús dita, sien toltes e cancel·lades e que al dit en Bernat Sorell per los dits batle, lochtinent seu e altres officials de Sogorb, no sia feyt ni donat algun empaig *in futurum*, en succehir als moros e mores del dit seu loch morins sens fills o encara de succehir en les parts de aquells fills o filles o germans o germanes o altres parents que sien fora lo dit loch, e que a ell sien restituits e tornars los béns e drets de les herències dels dits moros e mores del dit loch pertanyents al dit en Bernat Sorell com a senyor del dit loch qui per lo batle de Sogob e son lochtinent indebidament e injusta, *ut supra* parlant,són stats occupats e preses. *Et previis, etc. Altissimus, etc.*

||[62v] (*en blanc*)

||[63r] D'en Manuel de Vilanova

.LXXIIII. Ítem,[230] senyor, com lo noble mosén Eximén Péreç de Corela, governador del present regne, sens instància de part e sens denunciació ne causa e rahó *saltem legitima et vera*, ab humil e \subjecta/ reverència de vostra real senyoria parlant, aja apresonat al noble en Manuel de Vilanova e tengut aquell arestat e pres axí en la presó cumuna com en la sala de la ciutat de València per spay de .X. meses poch més o menys. E aprés, per dar color a la dita presó e vexació aja fet posar denunciació contra·l dit noble al procurador fiscal del senyor rey e, aprés, aja detengut aquell en presó per spay de .XV. o setze mesos poch més o menys, e depux que·l dit noble és exit de la presó no és procehit en lo dit procés com segons dit és, aquell solament se començàs per dar color a la dita vexació, les quals coses redunden en gran dan, greuge e prejuhí del dit noble. Supliquen, per tal e altres, los dits braç militar e noble en Manuel de Vilanova, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, reparar lo dit greuge punint lo dit noble mosén Eximén Péreç \de Corella/ de la dita vexació e opresió, e procehir ab deguts remeys que tals opresions e vexacions no sien atentades fer ni fets als singulars del dit braç, determinant los actes e enantaments fets e fahedors en contrari ésser nul·les e invàlits,[231] e fahent resarcir e esmenar al

¶ [230] Al marge: *comú*.
¶ [231] Ratllat: *e fant*.

dit noble en Manuel de Vilanova[232] per lo dit noble mosén Eximén Péreç los dans, intereses e mesions que per la dita rahó li ha convengut haver, fer e sostenir.

.LXXV. Ítem, senyor, com lo dit noble en Manuel de Vilanova agués prés en la sua vall de Pop, en la qual ha mer e mixt imperi e en tota juredicció ||[63v] juredicció civil e criminal, un moro apelat Al·lí Taher per certs furts que·s deya aver fets e perpetrats en la dita val, dels quals era[233] stat denunciat per lo seu procurador fiscal, e·s faya e se va fet procés contra lo dit moro fins a sentència *exclusive*, lo noble mosén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en lo present regne, tramés al alguatzir seu ab letra sua de comissió ab la qual manava al dit noble en Manuel que decontinent li liuràs e restituís lo dit moro sots pena de dos mília florins, e si aquell no li lurava, ab letra feya comisió e manava al dit alguazir que li rompés la presó e de aquella li tragués lo dit moro e aquell portàs al dit noble governador, de què·s seguí que no liurant lo dit noble lo dit moro al dit alguazir, aquell li rompé e trencà e escorcolà e cercà la sua presó e altres lochs on versemblantment crehïa que lo dit moro degués ésser. E no trobant lo dit porter lo dit moro, manà al dit noble en Manuel que dins tres dies comparegués e·s presentàs sots certa pena davant lo dit noble portantveus de governador, e com lo dit noble en Manuel al·legàs certes justes ocupacions, li donà e asignà terme de[234] \huyt/ jorns a fer la dita presentació davant lo dit noble governador. E presentant-se dins lo dit terme lo dit noble en Manuel de Vilanova davant lo dit noble portantveus de governador, aquell lo apresonà o arestà fins li liuràs lo dit moro, en tant que per exir del dit arest o presó, li tingué que fermar compromés ab mossén Bernat Sanç que·s deÿa senyor del dit moro, en certs àrbitres arbitradors, com en altra manera no·l volgués desarestar ni traure de la dita presó. E promulgada sentència per los dits àrbitres arbitradors, com lo dit en Manuel Vilanova no volgués \loar/ ni emologar la dita arbitral sentència, lo dit noble portantveus de governador lo arestà o apresonà fins emologàs, loàs e aprovàs aquella, de què li fon forçat per exir de presó emologar e aprovar la dita arbitral sentència promulgada en masa[235] desfavor sua, les quals quoses són de gran greuge e prejuhí al dit noble en Manuel de Vilanova e a la dita sua juredicció. Supliquen, per ço, los dits braç mlitar e noble en Manuel de Vilanova, sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort reparar tal e tant gran greuge e punir lo dit noble mossén Eximén Péreç de tals eccesos e provehir *in futurum* que tal coses per lo dit noble portant-||[64r]-veus de governador ni altres oficials del senyor rey ne vostres, no sien atemptades fer ni fetes, en prejuhí del dit noble en Manuel ni de altres singulars del dit braç, avent per cassos e nul·les los actes fets e fahedors en contrari, e faent satisfer e esmenar per lo

¶ [232] Ratllat: *e*. ¶ [233] Ratllat: *denunciat*.
¶ [234] Ratllat: *uit*. ¶ [235] Ratllat: *dessas*.

dit noble portantveus de governador tots los dans, interesses, messions e despeses que per la dita rahó ha convengut fer e sostenir al dit noble en Manuel de Vilanova.

.LXXVI. Ítem, senyor, tenint lo dit noble mossén Eximén Péreç de Corela, portant-\veus/ de governador, pres segons desús estat dit al dit noble en Manuel de Vilanova, anà a la dita vall de Pop, proòpria del dit en Manuel de Vilanova, e de aquella pres .X. moros vasals del dit en Manuel de Vilanova, los quals presos e ben ligats tramés e feu portar a la presó comuna de la ciutat de València, sens que aquells no eren stats acusats ni denunciats ni havien fet ni perpetrat algun crim, ni per la dita rahó pres aquells sinó per ço \com/ pretenia que lo dit noble en Manuel de Vilanova, qui pres era en son poder, tenia en la dita val de Pop dues mores de mossén Fracés (*sic*) Martorel, e per fer torcedor de recobrar aquelles deÿa que faÿa la dita vexació, de què·s seguí que, trobants-se los moros de la dita val de Pop sense senyor e enpara, duptant-se que lo dit mossén Corela no fes de ells segons avia fet dels dits deu moros, fogiren e s'absentaren, per la qual absentació ultra los altres dans de la cessació de obres que aquells feren, lo dit noble en Manuel perdé uns[236] \huyt/ casades de moros e vench en punt de despoblació que may los ha[237] \cobrats/, les quals coses[238] \són/ stades atemptades fer e fetes per lo dit noble mossén Eximén Péreç en gran lesió de la jurisdicció e mer e mist imperi que lo dit noble en Manuel de Vilanova ha en la dita vall, e en gran dan e greuge seu e dels dits vasals seus \e del dit braç militar/. Supliquen, per ço e altres, lo braç militar e lo dit noble[239] en Manuel de Vilanova sia mercé de vós, senyor, ab acte de cort, provehir que tals greuges no sin (*sic*) fets al braç militar ni als singulars de aquells, ni al dit noble ni[240] \a sos/ vasals, e que lo dit greuge sia reparat e lo dit noble mossén Eximén Péreç del dit excés punit. E per aquell sien satisfets e esmenats al dit noble en ||[64v] Manuel e als dits vasals seus, tots los dans, interesses, captes e despeses que per la dita causa e rahó li ha convengut fer, haver e sostenir.

.LXXVII.[241] Ítem, senyor, com moltes devegades se sdevenen e·s practique en lo present regne que alguns notaris ignorant e altres que no havian studiat en studis generals, ne *saltim*, que volrrà dir rahó scrita, se instituexgen \e·s/ usurpen lo offici de advocació en la present ciutat, dients-se advocats e ordenant en procesos, al·legants alguns furs e leys no que aquells sàpien ne entenguen los verdaders senys e enteniments, mas axí com ho havien vist ho hoÿt al·legar per allò que n'al·leguen ho per altres mester de altres sabents ho inteligents en lo dit mester, de què·s segueix

¶ [236] Ratllat: *uit*. ¶ [237] Ratllat: *trobats*. ¶ [238] Ratllat: *no és ésser*. ¶ [239] Ratllat: *en*. ¶ [240] Ratllat: *altres*. ¶ [241] Tot aquest greuge es troba ratllat. El fet que a continuació trobem el següent amb la mateixa numeració ens fa creure que va ser eliminat del quadern de greuges després de ser presentat. Amb tot, hem decidit transcriure'l i deixar constància en aquesta nota de la seua més que possible eliminació.

massa grans inconvenients, dans e dampnatges e despeses a les parts qui crehen que puys tenen lo dit advocat, so procés stà bé e tenen son procés errat e mal entés lo punt de la justícia, que aquell com no sia posible que aquells qui no han insudat (*sic*) e treballat ab grans despeses e treball de mort en los studis puxen saber quina cosa és la rahó comuna e aquella qui coverna (*sic*) lo món, e que per tenir un libre ho huns furs, los quals mal saben e pigor entenen, hajen ne puxen ésser dits advocats ne tenguts per aquells. Supplica, per tal, lo braç militar de la present cort, que sia mercé de vós, senyor, que algú que no sia doctor, licenciat ho bachiler en leys o en cànones, ho no haurà studiat almenys per cinch anys en studi general, que no puxa res ordenar ne al·legar en procés com advocat, ne dir ne nomenar-se advocat, e si lo contrari serà feyt per algú, que sia infamis e sos béns confiscats. E contra aquell puxa ésser procehit per mer offici.

.LXXVII. Ítem, senyor, com per drets divinals e humanals furs e ordinacions reals, se sia statuït e ordenat que christians no gossen ne presumexquen portar armes ne altres mercaderies prohibents e vedades als infel·ls e sarrahins, sots certes e grans penes, així de confiscació de béns com de provació de offici, com altres majors. E de algun temps ençà, micer Johan Mercader, balle general de regne de València, haja donat licència e facultat així a christians com a moros de portar les dites armes e altres mercaderies[242] prohibites e vedades als dits sarrahins, no sens incorriment de les dites penes. E que pus fort és, per donar major favor als dits sarrahins, ha donat licència e facultat alguns sarrahins de moros del present regne, menestrals e mestres experts en fer les dites armes prohibits, així com balestes, e bonbardes, e cuyracers, e fendes e extres (*sic*) de anar en terra de moros e de star per algun temps en la dita terra de moros per obrar a fi que aquells puxen ben fornir de les dites armes los dits sarrahins, contra furs e rahó. E senyaladament, ha donat facultat ha un gran balester e bonbarder e molt abte vasal del noble don Johan de Luna, apellat Mahomat Çale, que puxa star un any en terra de moros, dins lo qual temps porà ben fornir los dits sarrahins ho moros. Suppliquen, per tal, lo tres braços de la present cort, que sia mercé ||[65r] de vós, senyor, provehir ab acte de cort sots pena de privació d'offici al dit balle que d'ací avant no done ne puxa donar facultat ne licència a algun moro no·s trac de les part de ça que passe e puxa passar en les parts de terra de moros, ans si algú serà pres ho trobat passant-se'n ab licència o sens aquella dit balle o de son lochtinent, que sia cascú prohibint sots semblant pena que lo dit balle o son lochtinent no puxen donar facultat ho licència de traure mercaderies ho vitualles prohibints, per portar aquelles als dits moros ho sarrahins, punint e castigant lo dit balle dels sobredits crims e excessos.

||[65v] (*en blanc*)

¶ [242] Ratllat: *prohihi*.

||[66r] D'en Pere de Ripoll

.LXXVIII. Ítem,[243] senyor, com en lo mes de jener de l'any .M.CCCC.XXXV.[244] mossén Jacme de Malferit, cavaller, lochtinent de vostre portantveus dellà la riu de Xúquer, de manament segons dehia e diu del dit[245] portantveus vostres, ab aquella humil e subjecta reverència que·s pertany parlant, contra furs e privilegis del present regne e usant més axí com a privada persona \o com enemich (...)/ que com a official, a mà emperò de son offici, lo dia de la festa de Epiphania, ora captada, sens procés algú e sens conexença de causa e sens sentència, pres a ses mans la torre e loch de Alcàntera, e tolgué e llevà aquella e aquell a·n Pere de Ripoll, donzell, senyor e detenidor e possehidor dels dits lochs e[246] torre, en despullà e·n privà aquella sens rahó alguna, e pres encara e s'occupà molts e diverses béns, vitualles, robes e altres coses del dit en Pere Ripoll \e de alguns moros vassalls seus/, los quals fins a huy no han poscut recobrar, jatsia ab sentència del dit portantveus vostres, donada ab acord e consell de l'egregi consell real ladonchs en la present ciutat resident, fos pronunciat que tots los dits béns, vitualles, robes e altres coses li fossen[247] restituides e tornades ab los dits loch e terre, e jatsia moltes e diverses veus lo dit en Pere Ripol no haja interpel·lat e request al dit portantveus. E tals coses axí prejudicials e de gran greuge e axí de mal exemple e contràries a furs e privilegis e bons usos del dit regne, lo molt alt senyor rey ne vós, senyor, per sa mercé e vostra, no havets acostumat \ni devets/ tol·lerar. E com[248] per aquelles sia molt agreviat lo dit en Pere Ripoll, donzell, e tot lo braç militar contra los dits furs e privilegis, e ab infracció de aquells e a vós, senyor, pertanga redreçar e reformar aquest tan gran greuge, per tal, lo dit braç militar suplica humilment vostra alta senyoria que sia de sa mercé, ab acte de cort, declarar e provehir lo dit portantveus vostres ne lo dit seu lochtinent no haver poscut ne degut fer los dits procehiments, ans \aquells ésser stats nul·les cassos e írrits/, e aquells o altres qualsevol officials no poder ne deure fer tals o semblants enantaments, abdicant-los tot poder de fer lo contrari ab decret de nullitat de tot ço que en contrari se volgués attemtar, e que lo dit portantveus vostres e lo dit seu lochtinent restituexquen e tornen e sien compel·lits restituhir e tornar al dit en Pere Ripoll tots los dits béns, vitualles, reobes e altres coses que a ell foren llevades, preses e toltes, e als dits seus vassalls tot ço que·ls fon pres, tolt o llevat, \e o la justa estimació de aquells e aquelles, segons que ladonchs valien, e/ ensmeps ab tots los dans, messions, interessos e despeses, \punint e castigat portantveus, e de tals e tant/ entre e de les coses que a present se recorda e consta per actes públichs

¶ [243] Al marge: *comune.* Ratllat: *Molt alt príncep e poderós rey e senyor.*
¶ [244] Ratllat: *lo.* ¶ [245] Ratllat: *vostre*.
¶ [246] Ratllat: *torre.* ¶ [247] Ratllat: *restituhits e tornats.*
¶ [248] Ratllat: *sien*.

que no li són stades restituïdes són les següents, ço és: cent quaranta roves d'oli, cinch gerres de vi, onze arroves d'arroç, cert forment,[249] carnsalada, dos gerres de farina, .XXVI. cafiços de oliva per a fer oli, una ballesta de torn molt bella que valia pus de vint florins, e cinquanta cafiços de oliva que foren trobats en les cases dels moros. E de altra part, hun colomer que li despoblaren e li destruhiren així portant a vendre a Xàtiva los coloms en talegues com menjant de aquells en Alcàntera, \ los quals colomer o coloms valien cinquanta lliures e pus.[250]

||[66v] De Lope Roïz de Castellblanch

.LXXVIIII°. Ítem, senyor, com lo governador del regne de València, a instància d'en Lope Roïz de Castellblanch, donzell, habitador de la vila de Castellfabib, així com a oncle paternal.

Ítem, senyor, com lo governador del regne de València, a instància d'en Lope Roïz de Castellblanch, donzell, habitador de la vila de Castellfabib, així com a oncle paternal e conjuncta persona de tudor e curador de Johan Roïz de Castellbanch, pubill, fille e hereu d'en Johan Roïz de Castellblanch donzell, quòndam habitador de la dita vila, haja provehit ésser scrits e anotats tots los béns mobles e semovents que en la ciutat de València han o tenen en Miquel Garcés de Marzella, habitador a present de la ciutat d'Albarrazí, e en Pero Martínez de Marzella, major de dies, habitador de la ciutat de Terol qui a present són en la ciutat de València, per tuïció e seguretat de certa quantitat de peccúnia de dot que[251] la dita dona na Urraqua, filla quòndam d'en Diego Roís de ||[67r] Castellblanch, pare quòndam del dit Lope Roiz portà en temps del contracte del seu matrimoni a·n Francischo Martínez de Marzella, marit quòndam de aquella, de la qual dita dot ha causa e títol lo dit pupill per la restitucio de la qual dita dit los dits en Miquel Garcés e en Pero Martínez de Marzella foren e són fermances e principals obligats. E per vós, senyor, a supplicació dels dits Miquel Garcés e Pero Martínez, sens convocar e hoÿr lo dit Lope Roïz havets provehit e manat cessar fer les dites capció e convocació e no vullats permetre que aque,lls se facen dient, vós, senyor, que hauríets guiat los dits en Miquel Garcés e Pero Martínez, lo qual pres guiatge, si fet és stat, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, és contra furs de aquest regne e senyaladament contra lo fur final posat sots rúbrica «De prechs fets al príncep», en e per lo qual és statuït e ordenat que lo senyor rey e per los seus lo deute qui és degut per rahó de exovar, així com és lo dit deute, no pot ésser allongat, e per consegüent no pot ésser sobresehit, com per altres furs del dit regne lla hon no ha loch alongament,

¶ [249] Ratllat: *farina*. ¶ [250] Ratllat: *Et jatsia les dites coses de justícia procehisquen, lo dit braç militar los pendrà en compte de gràcia e mercé. Altissimus, etc.*

¶ [251] Ratllat: *la dona na Urraqua, filla quondam, de la dona Urraqua, filla quondam de Diego e com la dita dot e dit (…).*

no ha loch sobresehiment ne alguna altra retardació. Per tal, lo braç militar e lo dit Lope Roïz, en los dits noms, suppliquen humilment a vós, senyor, que sia de vostra mercé lo dit greuge e greuges e contrafurs revocar e anul·lar, provehint e manant encontinent fer les dits tuïció, scripció e enantació dels dits béns encara expressament, e provehir e manar ab acte de cort los dits furs ésser observats e que contra aquells, en la dita forma ne altra, directament ne indirecta no sia ne puxa ésser fet.

De mossén Manuel de Ripoll

.LXXX. Ítem, senyor, lo molt alt senyor rey ara gloriosament regnant, com lo ínclit infant don Pedro, frare vostre, se preparava per anar axí com feu en les parts de Barberia, prometé a mossén Manuel de Ripoll, cavaller, e a·n Bernat Valls, los quals havien offert d'armar una galera en servey del dit senyor que ell los daria hi·ls faria socors e ajuda de mil florins axí com havia offert a tots los altres patrons de galeres, e en virtut de la dita promesa e proferta feyta per lo dit senyor, aquells, *alia non facturi*, compraren un bruch de galea exarciat de mossén Johan de Vallterra, cavaller, per preu de sis-cents florins, los quals realment en comptats li pagaren de lurs propris béns. E enaprés, la dita galera feren adobar e varar en què despengueren .CLXXXVIII. lliures, e moltes altres despeses feren de llurs pròpries béns en la dita galera. E jatsia aquells supplicassen al dit rey e senyor que·ls subvingués segons profert havia, emperò jamés no pogueren traure hun diner, e per ço·ls covench fer metre lo dit bruch de galera en lo riu, lo qual allí·s perdé. E açò per causa e rahó com no pogueren haver la subvenció que per lo dit senyor los fon proferta sots confiança ||[67v] de la qual, segons és dit dessús, compraren, adobaren e vararen la dita galera. E com sia justa cosa e rahonable que, puys ab paraula del dit senyor rey e en confiança de aquell, los dits mossén Manuel de Ripoll e en Bernat Valls prepararen la dita galera en e per causa de la qual han perdut e menyscabat de sos béns les dites quantitats, les quals a huy jatsia ne hajen feyt supplicar lo dit senyor e no han poscut abtenir los hereus de mossén Manuel e lo dit en Bernat Valls, per ço, supplica lo dit braç que sia mercé de vós, senyor, provehir ab acte de cort que les dites quantitats de les rendes, drets e emoluments e patrimoni del dit rey e senyor sien pagades als dits hereus del sobredit mossén Manuel e en Bernat Valls.

||[68r] .LXXXI. Ítem,[252] senyor, com per provisió del senyor rey, frare vostre, e per pactes, avinència e concòrdia e altres, los vehins e habitadors de la vila de Alzezira (sic) hajen a fer e facen lurs eleccions de oficials a sach, segons los capítols, constitucions e ordinacions de la ciutat de Xàtiva, segons le quals los cavallers e generosos de la dita vila e contibució de aquella deuen ésser admeses en certa forma en los dits capítols, constitucions e ordinacions expressa, en los dits oficis de justícia, jurats

¶ [252] Al marge: *Comú als .II. braços, ecclesiàstich e militar.*

e mustaçaf e altres oficis de la dita vila. E lo batle e o son lochtinent, e consell de la dita vila, de algun temps ençà recusen, dilaten e deneguen voler admetre en los dits oficis e eleccions de aquells, segons la dita forma e manera, als desús dits cavallers e generosos, ço que redunda en gran greuje e prejuhí del braç militar e singulars de aquell, e senyaladament dels vehins e habitadors de la dita vila. Per tal, e altres, supplique lo braç, e los cavallers e generosos vehins de la dita vila de Alzezira (*sic*) e contribució de aquella, sia de vostra mercé reparar lo dit greuge ab acte de cort e provehir e manar ab grans penes als dits batle e lochtinent, e altres del dit consell a qui·s pertanga, que aquells observen e facen inviolablament observar les ordinacions e constitucions del dit sach, e segons aquelles admetre los dits generosos en los dits oficis.

.LXXXII. Ítem,[253] senyor, com per furs e privilegis del present regne, e libertats atorgades al braç militar e als singulars de aquell, los cavallers e generosos sien e degen ésser franchs de tales e col·lectes, e de algun temps ençà la dita via de Alzezira (*sic*), justícia, jurats e consell de aquella hagen imposat novament col·lecta e talla entre si, e per occasió de aquella exequten e facen pagar als cavallers e generosos vehins de la dita vila e o stants dins lur contribució, no solament de les terres e possesions e béns que han dins lur territori e terme e contribució, mas encara de aquelles que han defora los dits territori, terme e contribució, ||[68v] infringint los dits furs, privilegis e libertats atorgades al dit braç militar e singulars de aquells, en lur gran greuge e prejuhí. Per tal, e altres, supliquen lo dit braç militar e singulars de aquell, vehins o abitadors en la dita vila e dins territori de aquella, sia mercé de vós, senyor, voler reparar e esmenar lo dit greuge ab acte de cort, e provehir e manar als dits justícia, jurats, consell e universitat que restituhisquen e tornen als dits cavallers, generosos e singulars del dit braç tot ço e quant per occassió e causa de la dita talla han indebidament exhigit e pres de aquells, ensemps ab los dans, intereses e despeses que per la dita causa los ha convengut fer e sostenir, provehint e manant encara ab grans penes que tals indèbites vexacions e exaccions no atempten fer ni facen contra los dits cavallers e generosos ne en béns de aquells, decernints los actes fets e fahedor en contrari ésser nul·les.

.LXXXIII. Ítem,[254] senyor, com \a/ cavallers e generosos, per privilegis e libertats a ells atorgades, en lurs terres e possesions no puxen ésser novament imposades peytes, e de algun temps ençà la dita vila de Alzezira (*sic*), justícia, jurats e consell de aquella, de fet, com de dret no ho poguessen, hajen imposat e imposen novament peytes en les terres e possesions dels cavallers e generosos habitadors de la dita vila, ço que redunda en gran greuge e prejuhí del dit braç e singulars de aquell. Per tal,

¶ [253] Al marge: *Ecclesiàstich e militar.*
¶ [254] Al marge: *Idem*.

e altres, supliquen sia de vostra mercé provehir condecent remey en e sobre lo dit greuge, decernints tals noves imposicions de peytes fetes per la dita vila, justícia, jurats e consell de aquella, en el aprés fahedores, ésser nul·les, provehint ab imposició de grans penes que tals peytes novament imposades no sien exhigides dels singulars del dit braç habitadors de la dita vila e ho havents terres e possesions dins territori ||[69r] de aquella, e manant reparar e restituhir as dits cavallers e generosos tots los dans, interesses, mesions e despeses que per la dita rahó los ha convengut fer, haver ne sostenir.

.LXXXIIII. Ítem, senyor, com als singulars del braç militar e altres havents algunes viles, castells, lochs e alqueries, sia lícit e permés segons forma de llurs títols e libertats del present regne e altres, reebre e admetre de nou en vassalls lurs, axí juheus, moros com christians que y vullen venir, star e habitar en les dites viles, castells, lochs e alqueries \e·s vullen/ fer-se de nou vassalls dels senyors d'aquells e d'aquelles. E de algun temps ençà, micer Johan Mercader, balle general del dit[255] regne e altres balles (sic) e o loctinents lurs, hagen inibit[256] e inibisquen de fet, com de dret fer no u poguessen ne puxen, e no permés que juheus alguns habitants en algunes ciutats, viles, castells e lochs reals, se sien mudats ne·s muden de les dites ciutats, viles, castells, lochs o alqueries de singulars del dit braç militar, compel·lint e forçant-los là hon mudats se fossen de retornar a les dites ciutats, viles, castells e lochs reals d'on primer eres habitadors, e no permetent que romanguen en les viles, castells, lochs o alqueries dels singulars del dit braç on se eren mudats, lo que redunda en gran greuge e prejuhí del dit braç militar e singulars de aquell. Per tal, e altres, supliqua lo dit braç sia de vostra mercé provehir ab acte de cort de concedent remey en e sobre les dites coses, e tolre totes inibicions e empatxs en lo dit cas fetes per los dits balles e lochtinents, dicernint aquelles e altres qualsevol que enaprés fossen fetes ésser nul·les, impossant grans penes al dit balle general e altres balles e lochtinents d'aquells si faran algunes inibicions ne daran alguns empaxes perquè los juheus líberament no puxen passar e star en les viles, castells, lochs e alqueries dels singulars del dit braç.

||[69v] (*en blanc*)

||[70r] De mossén Jacme Roïz (sic)

.LXXXV. Ítem, senyor, com en Jacme de Rius, juriste e assessor de la governació de Oriola, ha provehit de la dita assessoria ab sou e quitació de dos animals, que munta l'any mil quatre-cents sexanta sous, les qual, ço és, un rocí e una mula, ell ha tengut e té huy en dia servint contínuament son offici en confiança del dit salari. E

¶ [255] Ratllat: *present*.
¶ [256] Ratllat: *de*.

jatsia per diverses provisions reals, axí per acte de cort fetes com en lo sacre consell real provehides, axí en la present ciutat de València com en les ciutats de Çaragoça e Barcel·lona, sia statuhit e ordenat per lo molt alt senyor rey que·l dit acesor sia pagat bé e complidament del dit son salari, axí de les rendes de la batlia de la dita vila com dels sdeveniments en cars que aquells no y basten de la dita governació. E encara fon donada certa quantitat a Anthoni Auret, assessor qui fon de la dita governació, de les peccúnies e subvenció feta al senyor rey en les corts celebrades en la present ciutat vint anys pot haver poch més o menys, per semblant capítol o greuge qui fon mès per aquell. E no obstant les dites provisions, lo dit assessor jamés à pogut obtenir paga entregament del dit son salari, ans li resta pagar aquell per la major part, com li sien deguts quinze mília sous e pus de vint anys ençà que servex lo dit offici, en gran dan del dit assessor com per fur aquell sia e és privat totalment de advocacions, judicatures, assessories e altres officis e beneficis que li portarien molt major profit que no és lo salari del dit offici. Perquè, veent lo dit assessor que axí era mal pagat e que li era major dan tenir lo offici que renunciar aquell, ach per deliberat de renuciar lo dit offici deu anys pot haver poch més o menys, la qual renunciació no li fon admesa per lo dit senyor rey e son sacre consell, ans faeren ab lo dit acesor que servís lo dit offici axí com avia acostumat, que ells lo provehirien en tal manera que ell seria pagat bé e complidament, e·n confiança de la dita proferta ell ha servit e serveix lo dit offici e à obtengut diverses provisions per les quals li és stada feta paga en part de algunes quantitats, les quals encara lo mestre racional o son lochtinent no vol pendre en compre al batle de Oriola o a son lochtinent, qui per manaments penals an liurades les dites quantitats al dit assessor, dient lo dit mestre racional que los assessors passats no han acostumat haver sinó mil sous per cascun any. Açò no nou al dit assessor que, si aquells qui eren notaris simples sens gramàtica, ab una sola cavalcadura o sens aquella, servien lo dit offici sens cert salari, eren contents dels dits .M. sous, no·ls era fet prejuhí algú, pus no·ls era pus promés, e seria més als dits assessors . M. sous que al dit en Jacme tots les dits .MCCCCLX. sous per los sguarts dessús dits, majorment pus nomenadament tant li és promés, per què sens prejuhí seu no li deu ésser res levat del temps que ha servit. Més avant, diu lo dit mestre racional que traga de sdeveniments e no de les rendes. Diu lo dit assessor que de açò ja és provehit lo contrari per acte de cort, attés la terra ésser frontera e aver pochs sdeveniments, quant més que no és en mà del dit acessor de traure aquells com lo governador ne fa gràcia quant a ell plau, a mal grat e sens consell del dit assessot. Per semblant, diu lo dit mestre racional que lo dit batle page ans los castells de Oriola e de Alacant que al dit assessor. Diu lo dit assessor que és content car ja per a obs dels dits castells lo batle general deçà Sexona és tengut donar al batle general dellà Sexona dotze mília sous, e axí se és acostumat depuix que Elgx (*sic*) e Crivillén, e la vall de Elda són separats de la corona, per la qual separació la batlia dellà Sexona, qui solia reebre pus de cent cinquanta mília sous, ara no reb de .VI. a .VII^{M}. sous, los quals se destreboexen en paga dels castells

de Callosa e Guardamar, e dels salaris de ell, dit assessor, e del dit batle e assessor de aquell. E en aquesta forma tots los castells són pagats e encara los officials ò serien o·ls restaria fort poch. Per tal, supplica lo \braç militar e lo/ dit assessor sia de vostra mercé, senyor, provehir e manar per acte de cort que les provesions reals e acte de cort fets sobre aquesta raó sien servats, No obstants los dits dubtes, que lo mestre racional e son lochtinent que ara són o per temps seran prenguen e admetes en compta al dit batle dellà Sexona o a son lochtinent qui ara són o per temps seran tot ço e quant tro a huy al dit assesor an pagat e pagaran de ací a avant. E que lo dit batle, de ací avant lo pac bé e complidament axí de ço que li resta com ço que en sdevenidor degut li serà, fahent-li qualque condeguda satisfació de la subvenció fahedora en les presents corts, segons fon fet en les altres corts al dit n'Anthoni Auret. En altra manera, lo dit assesor romandria molt agreujat e recebut en fe, la qual cosa ell no spera de vostra real senyoria, attés lo bon servir que ell à fet en lo dit offici de assessoria, exercint aquell ab diverses treballs e despeses. E jatsia les dites coses de justícia proceesquen, *quare dignus est mercenarius mercede sua*, lo dit supplicant vos ho haurà a singular gràcia e mercé, etc. *Altissimus, etc.*

||[70v] .LXXXVI. Ítem,[257] senyor, com los barons, nobles, cavallers e gentils hòmens singulars del braç militar e altres honrats hòmens sien mal tractats, vergonyosament e il·lícita, axí com a vilans, parlant tot temps ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, per lo portantveus de governador e altres officials reals, qui aquells per lur voluntat meten e posen en les presons comunes de les ciutats e viles del present regne, tenint aquells entre ladres e vilans, lo que justícia ne antiga consuetut del present regne no admet ne sosté, e per pigor és, durant la present cort per lo dit portantveus de governador és detengut a presó lo noble en Jacme Scrivà en la[258] presó comuna \de la ciutat de València/ en gran greuge e prejuhí dels tres braços de la present cort, e senyaladament del braç militar e singular de aquell. Supliquen per tal los tres braços de la present cort, sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge \e/ provehir que los sobredits singulars del dit braç e altres honrats hòmens sien detenguts a presó segons la loable antiga consuetud del present regne en la sala o cambres d'aquella, ab ferres o sens aquells, ab sagrament e homenatge e altres seguretats \segons la qualitat del negoci requer,/ prohibint al dit portantveus de governador e altres officials reals que·ls dits singulars del dit braç e altres honorables persones no detenixquen ne puxen detenir en la presó comuna de la dita ciutat mas en la forma[259] sobredita.

¶ [257] Al marge: *Comune.*
¶ [258] Al marge: *dita.*
¶ [259] Ratllat: *comuna.*

||[71r] De mossén Antoni de Castellví

Comú

.LXXXVII. Ítem,[260] senyor, \com/ per fur de regne de València e altres, algú no puxa ésser pres ne arrestat sens clam precedent, e que contra aquell appareguen manifestes presumpcions d'aquell crim del qual és denunciat. E com stant mossén Anthoni de Castellví, qualsque tres anys ha en la sua vila de Murla, sens fer mal ni dan a alguna persona e sens que no era denunciat ne inculpat de algun crim lo qual pogués e degués ésser pres ne arrestat, mossén Jacme de Malferit, lochtinent de governador dellà lo riu de Xúquer, no volent servar los dits furs e pràctiques del dit regne, anàs a la dita vila de Murla e sens instància de part e sens causa alguna, *saltim* justa ni rahonable, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra senyoria, appresonàs e arrestàs lo dit mossén Anthoni de Castellví, e haja tengut aquell arrestat ab sagrament e homenatge ab grans penes per pus de tres meses, fent-li fer de grans despeses en gran dan e notori prejuhí e greuge del dit mossén Anthoni. Suplica per tal lo dit braç militar e lo dit mossén Anthoni de Castellví, que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses axí mal fetes punir e castigar lo dit mossén Jacme de Malferit,[261] e haver los dits actes per nul·les e innusts, doncempnant lo dit[262] \lochtinent/ en restituhir, refer e pagar al dit mossén Anthoni totes les injúries, dans, messions e interesses e despeses per ell sostengudes e fetes haveradores per jurament del dit Anthoni de Castellví.

D'ell mateix

Comú

.LXXXVIII. Ítem,[263] senyor, com lo dit mossén Anthoni de Castellví, stant pres e arrestat, agreugat e congoixat en la dita vila de Murla, segons dit és, lo noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador del dit regne, éssent en la vila de Gandia, sens causa alguna sàltim suficient, totstemps parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, ab una letra e comissió sua tramés Diego Pous, alguatzir, a la dita vila de Murla, manant lo dit portantveus de governador al dit mossén Anthoni que decontinent, vingués a la dita vila de Gandia sots certes e grans penes. E axí ho hac a fer per tenor de les dites penes, infringint en tant com en ell era la juredicció que aquell dit mossén Anthoni ha en la dita sua vila de Murla e los privilegis de aquella. E vengut lo dit mossén Anthoni de Castellví per pahor e terror dels dessús dits manaments al dit portantveus de governador, aquell lo pres, e al noble en Perot Pardo, qui ensemps eren, e arrestà aquells en la posada on aquell

¶ [260] Al marge: *comune. Iste.* ¶ [261] Ratlat: *Roiç de Corella.*
¶ [262] Ratllat: *noble.* ¶ [263] Al marge: *comune.*

posaven, e lo cendemà, no content d'açò, sens causa alguna sàltim justa, parlant *ut supra*, mès aquells en la presó comuna de la dita vila així com a vilans e de sotil e baxa condició, jatsia clam algú no hagués contra aquells ne ta·ls coses per les quals aquells deguessen ésser presos, en gran e notori greuge e vilipendi del dit noble en Perot Pardo e del dit honorable mossén Anthoni de Castellví, e del dit braç militar. E no content d'açò que dit és, pres e·s occupà deu arnesos e deu rocins que eren del dit noble en Perot Pardo e mossén Anthoni, ab los quals aquell eren venguts e·ls covenia tenir per causa justa e necessària e assats notòria, e aquell se'n portà lo dit mossén Eximén Pérez de Corella injustament e sens causa alguna, almenys justa e legítima, *ut supra* parlant, e anassen ab ||[71v] los \dits/ rocins e arnesos a la vall de Elda per fets seus propris, e axi·ls feu star presos en la presó comuna com a vilans jatsia aquells li offeriren fer e prestar sagrament e homenatge e altres obligacions, detenir arrests e presó en lochs còngruus e honests a ells. E enaprés, com s'àch servit dels dirs rocins e arneses, e hac fe sos fets en la dita vila de Elda e guastat dos rocins, tornà aquells dits rocins, los quals donà a caplleuta e·s retench los dits arnesos, e per molt que fos request per part del dit mossén Anthoni, mai los volgué traure de la dita presó ne tornar los dits arnesos sinó una partida dels dits arnesos, returant-se los millors. E no-resmenys, los feu venir e comparar a la ciutat de València. E com foren compareguts, així mateix los mes en la presó comuna entre criminosos e vilans per spay de .VIII. o .XI. dies. E aprés los tench en la sala de la dita ciutat per spay de any e mig, poch més o menys. E aprés los tench arrestats en lurs cases per spay de mig any, poch més o menys, sens que no havien fet cas degú \per/ què deguessen ésser tenguts així a presó com no y hagués causa de presó, o si causa se digués haver, aquella los digués e sobre aquella los purgàs com fossen prests purgar-se sobre aquella e star a dret e justícia. Encara, *a super habundanti cautela*, se refferissen donar caplleutes bastants e soficients, emperò ab tot açò ninguana \ho/ pogueren obtenir, ans detardant-los lur justícia e denegant-los tota audiència los tench presos contra furs e privilegis del present regne sens instància de part ne causa justa, *ut supra* parlant, e sens dar-los causa de lur presó en gran dan e greuge manifest del dit noble en Perot Pardo e mossén Anthoni de Castellví, e del dit braç militar. Supliquen, per tal, los dits braç militar e[264] los dits noble[265] en Perot Pardo e mossén Anthoni de Castellví, que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses així mal fetes, punir e castigar lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, e haver los dits actes per nul·les injusts, condempnant lo dit nobe en restituhir, refer e pagar als dits noble e mossén Anthoni de Castellví totes les injúries, dans, messions e interesses e despeses per ells sostengudes e fetes, averadores per jurament dels dits \noble e/ mossén Anthoni de Castellví, fahent-los restituhir e tornar los dits arnesos retenguts per lo dit portantveus de governador.

¶ [264] Ratllat: *e nos.*
¶ [265] Ratllat: *e.*

.LXXXVIIII. Ítem,[266] senyor com lo dit mossén Anthoni de Castellví haja en la villa de Murla total juredicció civil e criminal, mer e mixt imperi, per títols, concessions e privilegis antichs. E lo dit noble mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador, no atteses les coses dessús dites, ans en tant com ell fon infringit la juredicció del dit mossén Anthoni, tramés un porter a la dita vila de Murla ab letra e comissió de aquell, ab la qual manava al dit mossén Anthoni, sots pena de mil florins, que li donàs en continent un moro vassall del dit mossén Anthoni, lo qual dit moro, com no fos en la dita vila ans se'n fos anat en lo temps que la dita letra fon presentada, e per consegüent lo dit mossén Anthoni no era tengut ni podia liurar-lo. E per bé que ||[72r] no y fos tengut. Emperò lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador, sens causa alguna sàltim justa e no volent scoltar ni hoyr rahó, parlant[267] ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, feu executar les penes en la ditaletra posades, e per execució de aquelles feu penyorar lo dit mossén Anthoni, ço és, \per les/ penyores d'argent, les quals lo dit porter levà per manament e comissió del dit mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en lo dit regne, en gran dan e greuge manifest del dit mossén Anthoni e del braç militar. Suplica per tal lo dit braç militar e lo dit mossén Anthoni, que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses axí mal fetes, punir e castigar lo dit mossén Eximén Pérez de Corella e haver los dits actes per nul·les injusts, condempnant lo dit noble en restituhir, refer e pagar al dit mossén Anthoni totes les injúries, dans, messions e interesses e despeses per ell sostengudes e fetes haveradors per jurament del \dit/ mossén Anthoni.

D'ell mateix

.LXXXX. Ítem,[268] senyor, com lo dit mossén Anthoni de Castellví haja total juredicció en la dita sua vila de Murla, e privilegis de tenir mercar lo dissabte, e los que venen en aquell, stan e aterren en aquell en lo dia del dit mercat són guiats e assegurats de tots e qualsevol crims e excesos e axí·s mostràs per privilegis reals e altres legíttimes concessions \en/ clar, volent-ho haver dit segons en aquells és contengut. E lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus de governador en lo dit regne de València, infringir en quant en ell era la dita juredicció e privilegis dessús dits, e despoblar la dita vila de Murla, hun dissabte, tenint-se mercat, tramés hun porter a la dita vila ab letra e comisió sua manant al dit dit mossén Anthoni de Castellví, sots pena de mil florins, que encontinent hoís de compte dos moros vassalls del dit mossén Anthoni, los quals ans de la dita comisió e sens

¶ [266] Al marge: *Mossén Antoni de Castellví. Comune. Iste.*
¶ [267] Ratllat: *ut supra.*
¶ [268] Al marge: *comune. Iste.*

algun desvassallatge, se eren fets vassalls del dit portantveus de governador, dient e afermant aquell en sa letra que aquell eren òlim vassalls del dit mossén Anthoni, manant e comanant al dit porter que·l dit mossén Anthoni costrengués per hoís de compte los dits moros vassalls d'aquell, apel·lat (*en blanc*) e que, hoÿt lo compte, los lexàs anar ab tot ço del lur là hon ben vist los fos, en altra manera manava e comanava al dit porter que·ls prengués a ses mans ab tots llurs béns e que·ls lexàs anar là hon volguessen. En virtut de la qual letra e comisió, lo dot porter feu anar los dits moros sens comptar, e aquels se n'anaren ab mullers e fills e totes ses coses poblar a la villa d'Elda, al loch d'Apse (*sic*), lo qual és del dit ||[72v] noble mossén Eximén Pérez de Corella segons ans ja de la dita letra e comissió serà concordat ab los moros. E per tal, lo dit nobe mossén Eximén Pérez de Corella, portantveus, los appellava òlim vassalls del dit mossén Anthoni en la dita sua letra e comisió, e aquells se ha tengut e té huy en dia ab la favor e calor del dit offici. E per la semblant calor se ha retengut hun moro vassall del dit mossén Anthoni, lo qual se n'anà de la[269] dita vila de Murla fugitiu sens comptar ab lo dit mossén Anthoni, no contrastant que per arbitrals sentències sia stat declarat que·l dit mossén Eximén Pérez de Corella degués pagar lo dit deute del dit moro may no s'és pogut obtenir ne s'obtendrà may, ab la calor del dit offici, ans no obstant, lo dit moro hagués perduts los béns que eren en la dita vila de la qual era fuyt sens comptar, lo dit noble mossén Eximén Pérez de Corella, ab calor del dit offici, s·és forçat de haver los dits béns, jatsia segons fur haver no·ls pogués e degués. Suplica per tal lo dit braç militar e lo dit mossén Anthoni de Castellví, que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses axí mal fetes punir e castigar lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, e haver los dits actes per nul·les injusts, compdenant lo dit noble en restituhir, referir e pagar al dit mossén Anthoni totes les injúries, dans, messions e intereses e despeses per ell sostengudes e fetes, honeradores per jurament del dit mossén Anthoni.

De mossén Antoni de Castellví

.LXXXXI. Ítem,[270] senyor, és stat agreujat lo dit mossén Anthoni de Castellví pe lo procurador fiscal e altres officials reals com aquell dit procurador fiscal lo haja denunciat sens instància de part de coses que per fur del regne no·s podia entremetre lo fiscal, majorment com, *ut supra* parlant, no haguessen subsistència de veritat per tal que per la dita denunciació, contra furs del present regne posada lo dit mossén Corella e altres, volgueren congoxar e vexar, *ut supra* parlant, lo dit mossén Anthoni sens voler-hi dar audiència e desexida, ans aprés longa vexació ha[271] lexats los

¶ [269] Ratllat: *de la*.
¶ [270] Al marge: *comune. Non iste*.
¶ [271] Ratllat: *vexats*.

processes sens pus enantar \ne/ procehir en aquelles, com solament fossen stats[272] \iniciats/ per dar color a les dites vexacions.[273] Suppliquen per tal lo dit braç e dit mossén Anthoni de Castellví, que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses axí mal fetes punir e castigar lo dit mossén Eximén Pérez de Corella, e haver los dits actes per nul·les e injusts, condempnant lo dit noble en restituhir, refer e pagar al dit mossén Anthoni totes les injúries, dans, messions ||[73r] e intereses e despeses per ell sostengudes e fetes, haveradores per jurament del dit mossén Anthoni.

Ítem, senyor, com lo dit mossén Anthoni haja volgut ara strènyer aquests afers e demanar reparació de sos greuges, e volgués per adveració d'aquelles alguns actes reebuts en la cort de la governació, no ha poscut ne por haver aquells dels scrivans, ans los \hi/ fan perdidiços. Per ço, lo dit braç e lo dit mossén Anthoni suppliquen vostra molt alta senyoria que sobre açò lo provehesca en manera que lo dit mossén Anthoni puxa haver los dits actes.[274]

De mossén Pere Pardo

.LXXXXII. Ítem,[275] senyor, com per expressa disposició de furs del regne e per stil de les corts d'aquell, longa e loable consuetut, sia dispost,[276] \introduhit e ordenat que si algú serà inculpat, denunciat o acusat[277]/ de crim o de malefici algú que sia tal que si fos provat, contra aquell degués ésser imposada pena de mort o mutilació de membre, aquell aytal no pot ne deu ésser de [...] pres si ja donchs no apparran apparexents o manifestes sospites contra aquell que haja comés lo dit crim o delicte, e per tal l'estil, consuetut e pràctica dels corts ha introduït que si algú és denunciat o acusat dels dit crims, posada la denunciació ho accusació són reebudes confesions del delat e aquelles publicades, són donats cinch dies al denunciador per a instruir la cort dels millors testimonis, e si per aquells se mostren aparexents ho manifestes sospites o presumpcions, tal delat deu ésser bé guardat, pres e detengut e a vegades la presó agreujada, a fi que puxa ésser feta justícia \de aquell/, e si dins los dits cinch dies per los dits testimonis no aparexeran manifestes ho apparexents presumpcions, tal denunciat \o/ inculpat deu ésser donat a capleuta e aquesta ley pachcional ||[73v] e antiga consuetut és stada loablement observada en lo regne, e infringir aquella hi \seria/, parlant ab humil e subjecta reverència de vós, senyor, fer greuge a tots los tres braços de la present cort e als singulars d'aquells, e senyaladament al braç militar e a

¶ [272] Ratllat: *principats.* ¶ [273] Ratllat: *Per tal, lo dit mossén Anthoni e lo dit braç militar, deduhint davant vostra senyoria aquestes coses en greuge.* ¶ [274] Ratllat: *Supplica per tal lo dit braç militar e lo dit mossén Anthoni que sia mercé de vós, senyor, per les dites coses axí mal fetes, punir e castigar lo dit mossén Eximén Pérez de Corella e haver los dits actes per nul·les e injusts, condempnant lo dit noble en restituhir, refer e pagar al dit mossén Anthoni totes les injúries, messions, dans e intereses e spenses per ell sostengudes e fetes, haveredores per jurament del dit mossén Anthoni, etc.* ¶ [275] Al marge: *comune.* ¶ [276] Ratllat: *inposat.* ¶ [277] Ratllat: *de crim o de malefici algú, que sia tal.*

singulars d'aquell. E com los nobles mossén Perot Pardo de la Casta, major de dies, en Perot Pardo, nebot seu, e altres fills, nebots e nets del dit mossén Pero Pardo haja pus de .VIII. mesos que són preses per denunciació contra aquells posada per mossén Pere Síscar e per mossén Miquel Jolià. E per semblant, los dits mossén Pere Síscar e mossén Miquel Jolià, e altres de son parentat e amistat, són stats denunciats per lo dit mossén Pero Pardo, e aprés reebudes confessions de cascuna de les dites parts, cascuna de aquelles haja ahüts .V. jorns, los quals ha lonch temps que són passats, per instruhir la cort, dins los quals cascuna de les dites parts han donat dels millors testimonis que tenien per a instruhir la cort, per los quals dits testimonis, dits e disposicions d'aquells, la part contra la qual se mostraven manifestes [...] presumpcions ho indicis, devia star ben custodiada e guardada, pus los crims imposats eren talts (*sic*) que merexien mort ho mutilació de membre, e la part qui·s mostrava inmune devia ésser donada a caplleuta, e per semblant, si abduy se mostraven inmunes ho culpables, ço és, los inmunes devien ésser donats a caplleuta e los culpables devien ésser detenguts a presó. E vós, senyor, parlant ab humil e subjecta reverència de vostra molt gran senyoria, no aguda consideració de les dites coses, havets manat la una part e l'altra dels sobredits ésser tretes de la sala e ésser arestats en casa \sua/ contra la expressa juredicció dels dits furs e pràctica del dit regne. Supplica per tal lo braç militar e lo dit mossén P(ere) Pardo sia mercé de vós, senyor, reparar lo dit greuge e provehir que aquells contra los quals per los testimonis dins los .V. dies donats[278] \aparexeran/ manifestes presumpcions o indicis, sien ben custodis e guardats e encara agreujats de presó, e los qui·s mostraran inmunes e quitis, sien delliurats a caplleutes[279] comuns segons lo dit fur e antiga pràctica del dit regne.

||(sense numerar) .XCIIII. Ítem,[280] senyor, com de tant temps ençà que memòria de hòmens non és en contrari, lo senyor de Anna e los vassalls de aquell són stats en possessió pascíffica e quieta de traure sal de les salines del dit loch e de vendre aquella fora los límits de la gabella de la dita sal, sens contrast o impediment de officials algú e de alguna altra persona. E en dies passats, hun moro del dit loch apellat Çolo, carregà una sua bèstia de sal en les dites salines per portar aquella fora los térmens de la dita gabella, axí com li era permés, e fahent son camí, certs hòmens ab ballestes e altra natura de armes, en continència de persones, volents saltegar, feren la via del dit moro, lo qual, vehent la continència e gests de les dites persones, duptant-se no y fossen per la persona de aquell, derrenclí la dita bèstia e mès-se en fuyta, e les dites persones prengueren aquella e adugueren-la-se'n ab si. E segons se sabé enaprés, les dites persones o alguns de aquell eren les guardes de la dita gabella, les quals meteren la dita bèstia e sal en poder del batle de Xàtiva, lo qual sens convocar

¶ [278] Ratllat: *aparexen*. ¶ [279] Ratllat: *e·s*. ¶ [280] Els dos fulls següents del volum estan sense numerar. La numeració es recupera més avant, continuant on s'havia quedat abans d'aquests dos fulls.

ni apellar lo senyor del dit loch ne lo dit vassall, feu vessar per la dita ciutat tota la dita sal, retenint-se vers si la dita bèstia. Lo qual, per molt que·n sia estat request ne per molt que lo batle general de regne de València li u haga scrit, jamés ha volgut fer restitució de la dita bèstia, ans aquella se ha retengut e·s reté, creu aquesta part, ab humil e subecta reverència parlant de vostra gran senyoria, molt injustament. Per ço, *et alias*, lo noble en Galceran de Vilanova, senyor del dit loch de Anna, per interés seu e del dit son vassall, e lo dit braç militar, supliquen vostra gran senyoria sia de sa mercé manar al dit batle de Xàtiva que torne e restituheixqua ||(sense numerar) al dit moro la dita bèstia ab la càrrega de la dita sal e o la justa estimació de aquella, ensemps ab tots los dans que lo dit moro ha sostenguts del temps que és stat privat de la dita bèstia e sal com lo dit batle se haga retengut la dita bèstia per temps de mig any e pus, fahent-ne sos fets e negocis en gren e evident dan del dit moro. E noresmenys, senyor, provehir que en sdevenidor lo gabellot de la dita sal, ne guardes de aquell, no attempten fer tal o semblan greuge, sots certes e grans penes.

.XCV. Ítem, senyor, com tenint e possehint la noble madona Vilanova de Vilanova, muller quòndam del noble mossén Loís de Vilanova, en son propri nom o com a tudriu e cuadriu dels nobles en Galceran e mossén Vidal de Vilanova, fills dels dits cònjuges, lo loch de Anna, ab tota juredicció civil e criminal, mer e mixt imperi, aquella detenia a presó en e dins lo castell del dit loch tres moros los quals, a la jurisdicció e conexença de aquella de justícia eren e pertanyen de e a la dita noble dona, com a detenidora del dit loch. E lo lochtinent de governador dellà Xúquer, sens alguna causa, almenys justa, anà al dit loch e violentment e forcívol, contra voluntat de la dita noble dona, entrà dins lo castell e rompé e trenquà les portes de la dita pressó, trahent de aquella los dits moros e, volent donar color a açò que fet havia, intitulà aquells de crim de collera e sots la dita color los se'n dux e menà ab si, fahent oblicació segons fur de restituhir a la dita noble dona los dits moros tota ora que seria atrobat aquells no haver perpretat lo dit pretés crim. E en loch de conéxer del dit crim si algú era, aquell feu remissió dels dits moros a mossén Corella, governador de regne de València, ||(sense numerar) lo qual, sens conexença alguna del dit pretés crim, feu venda de aquells e mès-se en preu en la sua pròpria bossa, lo qual se ha detengut e deté huy en dia sens que la dita noble dona jamés ne ha pogut haver rahó alguna. E com, senyor molt excel·lent, com tal cas sia evidentment molt prejudicial e de greu e evident prejuhí, hoc e de molt mal exemple que official algú, ab color de son offici e ab maneres colorades, presumexquen fer tals actes e traure los criminosos de les baronies e de les altres jurediccions dels barons, nobles e cavallers e altres singulars del dit braç, per ço, *et alias*, lo dit noble en Galceran de Vilanova, fill e hereu dels dits nobles mossén Loís e madona Vilanova de Vilanova, e lo dit braç, supliquen vostra gran senyoria sia de sa mercé reparar lo dit greuge e manar als dits governador de València e al dit lochtinent de governador, que així com sens conexença alguna se occuparen e prengueren los dits moros e veneren aquells apropriant-se lo procehit de aquell, que així sens conexença alguna tornen los dits

moros en e dins la dita presó del dit castell de Anna, ensemps ab los dans, interesses e messions, e o mostres dins breu temps e prompte terme, legítimament, cóm aquell dits moros són denunciats del dit pretés crim de collera e com per sentència sien stats condempnats en lo dit pretés crim, donant legítima desexida de aquells, segons per futs del regne hi són strets.

|| (*en blanc*)

||[74r] De mossén Pere Sanç[281]

.LXXXXIII. Ítem,[282] senyor, com mossén Pere Sanz, cavaller, del qual és lo loch de Cenyera, poblat de moros de de .xxv. casats poch més o menys, haja en aquell tota juredicció civil e criminal, atorgada per fur del rey n'Alfons segon rúbrica de juredicció atorgada, etc. E per la dita rahó, e encara per ço com los moros habitadors del dit loch tenen e possehexen les cases, terres e possessions d'aquell les quals són infiteoticals e sots directa senyoria del dit mossén Pere, e ell sia judge e o haja a donar e assignar judge quant és qüestió d'ell ab algun moro del dit loch, vassall seu. E per acte de cort fet en la vila de Murvedre, sia statuhit e provehit que vassalls d'algun singular del braç militar no puxen haver recors al senyor rey o a son general lochtinent, ne a portantveus d'aquell, ne altres officials seus. E no obstants les dites coses, mossén Jacme de Manferit o micer Vicent Serra, surrogat de aquell e assessor en la ciutat de Xàtiva, han admesa una ferma de dret o recors a un moro apellat Mahomat Yaye, àlies Roget, e provehit e manat al dit mossén Pere que dins cinch dies hagués comptat ab lo dit moro e, jatsia comptats e encara li executàs lo dit mossén Pere certes penes de tales que havia fetes, e venut un mul del dit moro per la dita rahó, ço que podia fer e devia per lo dit acte de cort, e pendent lo dit procehiment lo dit surrogat e lochtinent li han tret del dit loch lo moro, muller e fills, e lo dit mul que era executat, e tots los béns mobles d'aquells, privant-lo e despossehint-lo dels dits vassalls e béns d'aquells sens que no havien comptat ne pagat al dit mossén Pere ço de que li eren tenguts, violant-li la sua juredicció e entrametent-se de causes a ells no pertanyents, obstant lo dit acte de cort, ço que redunda en gran e evident prejuhí e greuge del dit mossén Pere Sanz, de senyoria del qual lo dit moro no era exit ni res no li era intimat. Suppliquen, per tal, lo dit braç militar e lo dit mossén Pere Sanz, sia mercé de vós, senyor, procehir de condecent remey en e sos les dites coses, e tornar aquelles a degut e primer stament, havent per nul·ls los actes e enantaments en e sobre les dites coses feytes per los dits lochtinent e surrogat, e provehir ab acte de cort e ab grans penes que d'ací avant tals coses no sien actemptades fer ne sien

¶ [281] Després d'uns fulls sense numerar, el volum torna a estar numerat, continuant on s'havia quedat. ¶ [282] Greuge ratllat. Al marge: *Comune. Vacat quia iam est infra*. Trobem aquest greuge a continuació, entre els presentats de mà de Pere Maça el 20 d'agost de 1437.

fetes per los dits lochtinent de governador e surrogats d'aquell, ne altres officials del senyor rey o vostres, provehint encara que per lo dit lochtinent e surrogat sien smenats, ||[74v] satisfets e pagats tots los dans, messions e interesses e despeses que per la dita rahó ha convengut fer, haver e sostenir, etc.

||[75r] *Die .XX[a]. augusti anno .M[o]CCCC[o]XXXVII[o], nobilis vir Petrus Maça, pro brachio militari, obtulit gravamina consecuintur coram dicto domino rege Navarre, locumtenentis.*

.XCVI. Ítem senyor, com mossén Pere Sanç, cavaller, del qual és lo loch de Cenyera, poblat de moros de .XXV. casats poch més o menys, haja en aquell tota juredicció civil e criminal, atorgada per fur del rey n'Alfons segon rúbrica de juredicció atorgada, etc. E per la dita rahó, e encara per ço com los moros habitadors del dit loch tenen e possehexen les cases, terres e possessions d'aquell les quals són infiteoticals e sots directa senyoria del dit mossén Pere, e ell sia judge e o haja a donar e assignar judge quant és qüestió d'ell ab algun moro del dit loch, vassall seu. E per acte de cort fet en la vila de Murvedre, sia statuhit e provehit que vassalls d'algun singular del braç militar no puxen haver recors al senyor rey o a son general lochtinent, ne a portantveus d'aquell, ne altres officials seus. E no obstants les dites coses, mossén Jacme de Malferit o micer Vicent Serra, surrogat de aquell e assessor en la ciutat de Xàtiva, han admesa una ferma de dret o recors a un moro apel·lat Mahomat Yaye, àlies Roget, e provehit e manat al dit mossén Pere que dins cinch dies hagués comptat ab lo dit moro e, jatsia comptats e encara li executàs lo dit mossén Pere certes penes de tales que havia fetes, e venut un mul del dit moro per la dita rahó, ço que podia fer e devia per lo dit acte de cort, e pendent lo dit procehiment lo dit surrogat e lochtinent li han tret del dit loch lo moro, muller e fills, e lo dit mul que era executat, e tots los béns mobles d'aquells, privant-lo e despossehint-lo dels dits vassalls e béns d'aquells sens que no havien comptat ne pagat al dit mossén Pere ço de que li eren tenguts, violant-li la sua juredicció e entrametent-se de causes a ells no pertanyents, obstant lo dit acte de cort, ço que redunda en gran e evident prejuhí e greuge del dit mossén Pere Sanz, de senyoria del qual lo dit moro no era exit ni res no li era intimat. Suppliquen, per tal, lo dit braç militar e lo dit mossén Pere Sanz, sia mercé de ||[75v] vós, senyor, procehir de condecent remey en e sos les dites coses, e tornar aquelles a degut e primer stament, havent per nul·ls los actes e enantaments en e sobre les dites coses feytes per los dits lochtinent e surrogat, e provehir ab acte de cort e ab grans penes que d'ací avant tals coses no sien actemptades fer ne sien fetes per los dits lochtinent de governador e surrogats d'aquell, ne altres officials del senyor rey o vostres, provehint encara que per lo dit lochtinent e surrogat sien smenats, satisfets e pagats tots los dans, messions e interesses e despeses que per la dita rahó ha convengut fer, haver e sostenir.

.XCVII. Ítem, senyor, com mossén Anthoni Cubells, donzell, tingue o poseheixque dins los términens generals de la vila de Morella, e los antecessors de aquell hajen haut, tengut e possehir lo loch d'Erbés, gossan ab juredicció civil e criminal atorgada per fur de l'alt rey n'Anfós, quatravi vostre, a aquells qui no han mer imperi.

E aquell dit Anthoni Cubells e los antecessors de aquell han usat lo dit fur e de la juredicció en aquell contenguda per tant de temps que memòria d'hòmens no és en contrari, e·n special de aquella fon elegit costell[283] en lo dit loch, e aquell han tengut e possehit pacíficament e quieta. E axí encara fon e és stat manat per vostra senyoria al justícia, jurats e altres officials de la dita vila de Morella que lo dit n'Anthoni Cubells no perturbassen en la juredicció per lo dit fur atorgada, ans aquell lexassen e permetessen usar de la dita juredicció. E les dites coses no obstants, novament lo justícia de la dita vila de Morella ha fet derrocar lo costell, lo qual segons forma del dit fur li era e és permés eregir e tenir dins lo dit loch. Mas encars lo dit justícia de la dia vila de Morella ha feta execució dins lo dit loch d'Erbés de béns de vassall del dit n'Anthoni Cubells, per homey[284] per lo dit vassall comés per la pena en lo dit fur contenguda, e encara lo dit justícia, ab alguns vassals del dit loch denunciats de algun crim o delicte, si composicions e aquelles se aplica sens liurar la meytat de les dites composicions al dit n'Anthoni Cubells, segons que en virtut del dit fur és contengut. E més, senyor, lo justícia e altres officials de la dita vila, perturbant aquell dit n'Anthoni, ||[76r] Cubels[285] en la dita juredicció, contradien, donen orde e manera que lo dit n'Anthoni Cubels no pot pendre vassal algú de aquell per alguns crims que per aquell se cometessen recahents en la juredicció del dit fur, ne permetent que tinga consell, ans ab l'esforç e poder que han, li és stat derrocar lo costell qui era e tenien sos predecessors en la plaça del dit loch, despulant-li encara e perturbant aquell en la conexença de les[286] apel·lacions interposades de les sentències donades e promulgades per lo justícia del dit loch, la conexeça de les quals e o assignació de jutges aquelles fahedora pertany al dit n'Anthoni Cubells. E no contents dels dits prejuhís, jatsia aquell contribuescha en tots los càrrechs de la dita vila, deneguen aquell posar en los officis ne contribuhir en les honors e benefficis de la dita vila, jastia per fur de l'alt rey n'Amfós, de gloriosa memòria, de elecció de justícies hi deja ésser admés. Les quals coses e cascuna d'aquelles, senyor, són de gran greuge e prejuhí del dit n'Anthoni Cubells, e encara del braç militar. Supplica per tal lo dit braç militar, sia mercé de vós, senyor, provehir ab acte de cort en manera que lo dit n'Anthoni Cubells puxa usar quietament e pacífica, sens empaig algú dels dits justícia e altres officials de la dita vila de Morella, de la juredicció atorgada per lo dit fur a aquells qui no han mer imperi, e puxa tenir e elegir costell en lo dit loch. E provehir, senyor, si vostra mercé serà, que lo dit n'Anthoni Cubells sia admés en los officis e contribuescha en los beneficis de la dita vila, puix continueix en los càrrechs de aquella, segons és provehir per lo dit fur de elecció de justícies, etc.

¶ [283] Columna on s'exposaven els reus condemnats a la vergonya pública. ¶ [284] Homicidi. ¶ [285] De nou, el quadern continua sense numeració. Com aquesta ja no es reprén d'ací al final del volum, hem decidit continuar-la nosaltres per qüestions pràctiques. ¶ [286] Ratllat: *quals.*

.XCVIII. Ítem, senyor, com per privilegis del molt alt senyor rey en Pere, de gloriosa memòria, e del molt alt senyor rey don Martí, essent infant e compte de Luna e senyor de la ciutat de Segorb, sia stat perpetualment atorgat als senyors ||[76v] e als vehins e habitadors del loch de Xilet e del terme e territori de aquell, així hòmens com fembres, e així christians com moros, que ells ab ses cases, smerços e béns, fossen exempts, franchs, liures e inmunes en e per totes e qualsevol terres del dit molt alt senyor rey e del dit senyor tunch infant, així en la dita ciutat de Segorb com en altres, de tots leuda, peatge, portatge, mesuratge, pes, usatge e passatge, erbatge, montatge, ribatge, montatge, e de tota altra qualsevol contribució e de tot altre qualsevol vittigal e consuetut nous e vells, statuhits e statuhidors, e en qualsevol manera sien o fossen dits o nomenats, e de e per tot lo temps passat, fins a tant que la dita ciutat de Segorb és venguda a la corona del molt alt senyor rey, mossén Matheu Lançol, cavaller, senyor del dit loch de Xilet, e los vehins e habitadors de aquell, en virtut dels dits privilegis e franquees, són stats franchs e exemps en la dita ciutat de Segorb de pagar dret e pes de mercar, e aprés que la dita ciutat és en poder del molt alt senyor rey, los officials de la dita ciutat, e senyaladament lo batle de aquella o son lochtinent, o los col·lectors dels drets, contra forma dels dits privilegos e contra diverses actes de cort per lo dit senyor rey fets, ab los quals provehí, declarà e manà que totes les franquees foren observades així com era acostumat, de sis en sis anys ladonchs propassts atràs se són forçats e·s forcen exhigir del dit mossén Anthoni e dels dits vehins e habitadors del dit loch cert det e vittigal que apellen «de pes e de mercat», la qual cosa és molt prejudicial al dit senyor del dit loch e als vehins e habitadors de aquell, e contra los dits privilegis e actes de cort. Supplica per tal lo dit braç militar, que sia mercé de vós, senyor, reformar lo dit greuge e per observança dels dits privilegis e actes de cort, provehir e manar perpetualmet ab acte de cort que los dits drets de pes e de mercat, e altres qualsevol drets o vittigals, no puxen ésser ne sien exhigides o levats a o del dit senyor del dit loch ne als vehins e habitadors de aquell, presents o sdevenidors per lo batle de la dita ciutat, ne per son lochtinent, ne per alguns altres officials o col·lectors, e declarar aquells ||[77r] no haver poscut ne degut exhigir, pendre o levar los dits dret de pes e de mercat ne algú de aquells, del dit senyor del dit loch ne dels vehins e habitadors de aquell, etc.

.XCIIII. Ítem, senyor, com lo senyor rey don Alfonso, frare vostre, celebrant corts en lo regne de València, en la vila de Murvedre, haja fer un fur en favor del dit braç militar de la tenor següent: «Volem que·ls fills legíttims e naturals qui són engendrats e nats ans que·ls pares sien fets cavallers, sien de paratge haüts per hòmens de paratge", e lo dit fur lo dit senyor rey haja volgut e stablit que sia haüt per ley general en regne de València. E aprés, haja feta executòria del dit fur e haja manat al governador general o a son portantveus, al batle general del regne de València, als justícies, balles, jurats e a tots altres e sengles qualsevol officials e sotsmesos seus dins lo dit regne constituhits, e als lochtinents dels dits officials presents e sdevenidors, de la sua certa sciència e expressament per primera e segons jussions, sots

encorriment de la sua ira e indignació, e sots la sua gràcia e mercé e sots pena de mil florins d'or d'Aragó, que lo dit fur com a ley general a tots aquells dels quls és o serà interés, tinguen e observen, advinguen tenir e observar facen, segons totes les dites coses e altres són contengudes en la dita executòria, a la qual se reffer e la qual vos mostra a hull. E com en Manuel Robiols, donzell, fill legíttim e natural de mossén Francech Robiols, cavaller, quòndam, volent-se alegrar del dit fur presentàs aquell ab la[287] executòria als jurats de la dita vila de Murvedre, qui dixeren que eren prests e apparellats fer ço que deguessen, emperò aquells no han ||[77v] servat ne volgut observar lo dit fur al dit en Manuel Robols (*sic*), qui és hom de paratge e del dit braç militar, la qual cosa redunde en gran prejuhí e greuge del dit braç. Per tal, e altres, lo dit braç supplica vostra senyoria, que sia de vostra mercé provehir en e sobre lo dit greuge en[288] tal forma e manera que lo dit fur sia servat per la dita vila de Murvedre e per les altres viles e universitats del dit rene de València, e per tots los officials de les dites vile o universitats e sotsmesos del dit senyor rey, segons forma e tenor del dit fur e de la dita executòria d'aquell.

.C. Ítem, senyor, com per fur e privilegis del regne de València los cavallers e persones generoses sien franchs, quitis e exemps de tots peyta e servitut per los béns que tenen e posseheixen, axí sitis com majorment mobles e censats, e axí sia stat per tots los temps pasats, usat e practicat que los dits cavallers e persones generoses no han acostumat pagar peyta alguna per los sobredits béns, sinó de pochs dies ençà que han en la vila de Morella, més de fet que de dret, ab les honor e reverència que de vostra altesa se pertany parlant, se sforcen los regidors e jurats de aquella fer pagar peyta a mossén Domingo Cubells, cavaller, e han Martí Cubells, donzell e generosos, germà de aquell, per los censals qui aquells tenen e possehixquen, mercats e carregats axí[289] sobre la dita vila de Morella com sobre altres universitats de e fora la contribució e términs de aquella, la qual cosa, senyor, redunda en molt gran dan e evident prejuhí dels dits mossén Domingo Cubells e d'en Martí Cubels, singulars del braç militar e per consegüent, del dit braç. Per tal, supliquen los dits mossén Domingo e Martí Cubells, e lo dit braç, que sia mercé de vós, senyor, servant los dits furs e privilegis e costuma, mitigués provehir e manar que les sobredites coses axí prejudicials al dit braç no sien fetes e que d'ací avant no puxen ésser feytes, etc.

¶ [287] Ratllat: *dita*.
¶ [288] Ratllat: *lat*.
¶ [289] Ratllat: *per los censals qui aquells.*

Índex antroponímic

A

Abdesix, Çaat 616, 617

Abdesix, Çahe, moro, vassall d'Ausiàs Rotllà 617

Abdesís, Çohayat 617

Abella, Ferrero d', noble, senyor d'Aragona a Sicília 580

Abella, mossén Joan d' (*Johan de*), noble 209

Abella, mossén Lluís d' (*Luys d', Loís de, Luís d', Ludovicus d'*), cavaller 40, 66, 72, 78, 82, 98, 119, 126, 137, 141, 145, 150, 175, 179, 209, 219, 236, 259, 284, 295, 299, 306, 315, 330, 358, 366, 382, 386, 409, 429, 434, 436, 437, 439, 477, 514, 580, 581

Abella, mossén Ramón d', cavaller 580

Abrí, Bernat, doctor en lleis 593

Adexix, Abdal·là 596

Adexix, Çaat 596

Aguilar, Joan d' (*Johan d', Iohannes d'*), síndic de la ciutat de València 83, 138, 141, 165, 176, 180, 185, 220, 241, 260, 274, 470, 472, 473, 475, 476, 478, 480, 484, 485, 487, 490

Aguiló, Joanot (*Johanot*), donzell 212

Aguiló, mossén Lluís (*Loís*), cavaller 42, 48, 127, 211

Aguiló, Pere, prevere, beneficiat de l'església de Sant Esteve de València 108

Aguiló i Munyós, Francesc (Franciscus), bisbe de Sogorb 38, 49

Agramunt, Guillem (*Guillermus*), síndic de Castelló de la Plana 103, 105, 107, 108, 110

Agustí (*Agosti*), mossén Bernat, cavaller 150, 189

Alamany, Pere 419

Alavanya, Jordi d', donzell 213

Alet, mossén Corveran d', cavaller 211, 414, 596

Alet, Joan Corveran d' (*Johan Corveran*) d', donzell, major 211

Alet, Joan Corveran (*Johan Corveran*) d', donzell, menor 213

Alfons de Borja, bisbe de València 9, 10, 12-14, 16-23, 38, 45, 54-56, 66, 72, 77, 81, 87, 88, 89, 92, 94, 95, 98, 100, 119, 121, 125, 136, 140, 142, 145, 147, 149, 152-154, 156, 159, 160, 164, 166, 168, 169, 171-174, 176-178, 181, 183, 186, 187, 191, 203, 205, 215, 216, 218, 221, 223, 235, 237-240, 259, 261, 264, 265, 272, 274, 275, 283, 286, 287, 294, 296, 300, 305, 309, 310, 314, 329, 334, 357, 365-358, 367, 369, 370, 380, 381, 385-387, 389, 393, 400, 402, 412, 416, 423, 425, 426, 445, 452, 477, 479, 482, 488, 504, 505, 510, 528, 533, 535

Alfons el Magnànim, rei de la Corona d'Aragó 9-16, 21-23, 84, 87, 305-308, 350, 429, 498, 532, 533, 562, 577, 580, 601, 602, 627, 651

Almenara, mossén Jaume d' (*Jacme d'*), cavaller 189

Almudéver, Joan (*Johan*), comptador de la Diputació del General 445, 452

Altarriba, Antoni d' (*Anthonius d'*), notari, procurador dels nobles Pere d'Urrea i Teresa d'Íxer 13, 54

Amiga, Pere d' 457, 458

Ampúries, Felip d' (*Phelip d'*, síndic d'Alacant i Xixona 110, 111, 117, 120, 127, 139, 147, 151, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 198, 242, 220, 237, 261, 263, 274, 285, 295, 332, 350, 374, 379, 383, 394, 401, 463, 465, 468, 471-474, 476, 480, 485-488, 490, 496, 497, 499, 515, 519, 522, 526, 537

Andrés, Bertomeu (*Bartholomeus*), trompeta de la ciutat de València 54, 65, 71, 77, 80, 81

Andreu, Pere (*Petrus*), síndic de la ciutat de València 83, 117, 120, 165, 185, 220, 274, 295, 306, 331, 358, 366, 383, 387, 401, 410,

429, 431, 436, 439, 463, 465, 467, 473, 475, 480, 481, 484, 485, 507, 509, 536-539, 592
Anglesola, Pere d' (*Petrus d'*), notari, procurador fiscal del rei 63, 66, 434, 435, 440, 534
Anjou i de Bar, duc d' 21, 309
Aracil, Joan d' (*Iohannes d'*), síndic de Xixona 108, 110
Aragó, Frederic d' (*Fraderich*), comte de Luna, senyor de Sogorb i Alcoi 581-584
Aragó (*Aragonia*), don Jaume d' (*don Jayme d', don Jacme d', Iacobus d'*), noble, senyor de la baronia d'Arenós 45, 50, 82, 89, 126, 137, 145, 149, 156, 183, 214, 219, 235, 240, 259, 264-266, 270, 314, 340, 341, 489, 599, 600, 603
Aranda, mossén Francesc d' (*Francesch d'*), conseller reial 591
Aranda, Miquel d', veí de Sogorb 628
Aranda, Miquel d' (*Michael d', Miquael d'*), síndic de Biar 108, 110, 11, 117, 120, 128, 468, 628
Arboredes, Berenguer, donzell 213
Arcil → Aracil
Armanyac, mossén Bernat d' 350
Artés, mossén Gracià d', cavaller 210
Artés, mossén Jaume d' (*Jacme d'*), cavaller 211, 501
Artigues, Joan d' (*Johan d', Iohannes d'*), notari, síndic de la ciutat de Sogorb 54, 59, 66, 68, 78, 83, 526, 530, 581, 582
Auret, Antoni (*Anthoni*) 639, 640
Axaló → Eixaló
Aydoia, Alí 596, 597
Aznar de Añon, Garcia (*Garcia, bisbe de Lleida, Garcia Aznares*), conseller del rei, ambaixador del rei Alfons el Magnànim 21, 305, 532, 307, 308
Aznares, Garcia → Aznar de Añon, Garcia

B

Baeça, Pedro de (*Petrus de*), procurador del noble Diego Gómez de Sandoval 45
Baeça, Rodrigo de (*Rodericus de*), procurador del noble Diego Gómez de Sandoval 82, 90
Baró, Francesc (*Francesch*), tresorer del rei 140, 243
Bataller, Berenguer (*Berengarius*), verguer de la cort del batlle general 47
Bellido, mossén Jaume (*Jacme, Iacobus*), prevere, procurador del prior de Valldecrist 140, 145, 149, 164, 219, 235, 239, 272, 294, 477, 489
Bellot, Arnau (*Arnaldus*), síndic de Biar 139, 147, 151, 158,464, 465, 471, 480
Belluga, misser Pere (*Petrus*), doctor en lleis, advocat del braç militar 17, 159, 344, 358, 366, 387, 409, 429, 434, 436, 437, 439
Bellvís (*Belvis*), Francesc de (*Francesch de*), donzell 214, 558, 559
Bellvís, Guillem Ramon de, donzell 214
Bellvís, mossén Lluís de (*Loys de*), cavaller 189
Bellvís (*Belvís*), Pere de, donzell 211
Bellviure (*Belviure*), Guerau de (*Gueraldus de*), notari 80
Beneito (*Beneyto*), Jaume (*Jacme*), escrivà del rei, protonorati durant les corts 37, 45, 50-52, 55, 57, 59, 62, 63, 65, 66, 68-71, 73-75, 96, 135, 139, 142, 143, 262, 263, 308, 332, 364, 409, 410, 419-421, 425-428, 432, 434, 436-439, 442-444, 446, 452, 478
Bernés, Pere, argenter 622, 623
Bertran (*Bertrandi*), Jaume (*Iacobus*), mercader, procurador dels marmesors de la reina Iolant 82, 90, 96, 101-103, 105, 107-109
Bertran, misser Pere 593
Besalú (*Bisulduno*), Pere de (*Petrus de*), secretari del rei 88
Biure, Andreu de (*Andreas de*), cavaller, conseller del rei 87
Blai (*Blasii, Blay*), Bernat (*Bernardus*), frare, procurador del mestre de la Mercé 81, 89, 119, 183, 235, 239, 294, 305, 314, 489
Blanes, mossén Jofre de (*Iaufridus de, Iamfridus de, Joffre de*), donzell 42, 50, 83, 90, 138, 146, 190, 214, 236, 273
Blanes, mossén Vidal de (*Vital de*), portantveus de governador del regne de València 41, 46, 273, 339, 498, 600, 601-603, 626
Boïl, mossén Felip (*Philipus*), noble, senyor de Massamagrell 50, 98, 137, 141, 146, 149, 150, 156, 184, 206, 209, 358, 382, 387, 400, 409, 413, 477, 561, 562
Boïl de Serra (*Boyl*), mossén Felip 209
Boïl, Pere (*Petrus*), noble 50, 126, 157, 209, 567
Boïl, mossén Ramon, noble 209
Boïl Lladró (*Boyl Ladro*), Pere, cavaller, comptador de la Diputació del General 188, 445, 452

Boïl Lladró (*Boil Ladro*), Pere, donzell 41, 138, 146, 150, 209, 230
Boïl Lladró, Pere, noble 82, 90, 98, 188
Borgunyó, Francesc (*Francesch*), donzell 212
Borgunyó, mossén Joan (*Johan*), cavaller 211, 212
Borgunyó, en Pere, donzell 212
Borja, mossén Joan de (*Johan de*), cavaller 489
Borja, Jofre de (*Iaufridus de*), cavaller 42, 46
Borja, mossén Galceran de (*Galcerandus de*), cavaller 42, 48, 127, 157, 219, 236, 240, 273, 284, 306, 331, 619
Bosch, mossén Jaume del (*Jacme del*), cavaller 210
Bou, mossén Guerau, cavaller 213
Bou, Joana, víuda de Guerau Bou 414, 590
Bou, Lluís (*Ludovicus, Loís*), síndic i jurat de la ciutat de València 83, 91, 99, 117, 120, 127, 138, 141, 143, 170, 175, 185, 241, 285, 295, 311, 358, 366, 370, 401, 411, 445, 452, 463, 467, 469, 470, 472, 473, 475, 477, 479, 481, 484, 485, 487, 490, 495, 509, 536, 538, 539, 626
Bou, Pere, conseller del rei i lloctinent de governador del regne de València 13, 50-55, 57-70, 72- 75, 77-79, 95, 569, 571, 572, 596, 603

C

Çabata → Sabata
Çabater → Sabater
Cabrera, Arnau (*Arnaldus*), notari, procurador del cavaller Berenguer Mercader 47
Cáceres, Toribio de (*Turrubio de*) 417
Çafàbrega → Safàbrega
Caix (*Caxa*), Bernat (*Bernardus*), síndic de Cullera 110, 117, 151, 158, 185, 220, 464, 480
Calataiud (*Calataiubio, Calatayú*), mossén Lluís de (*Loys de, Loís de, Ludovicus de*), noble 41, 50, 137, 175, 179, 184, 206, 209, 236, 240, 259, 273, 283, 306, 314, 330, 382, 394, 400, 489
Calataiud (*Calataiubio, Calatayú*), mossén Miquel Joan de (*Miquael Iohannes de*), noble 41, 50, 157, 209, 219, 259, 295
Çale, Muhammad (*Mahomat*) 633
Çanoguera → Sanoguera
Capdevila, Joan (*Johan, Iohannes*), notari, síndic de Penàguila 73, 96, 100, 101, 104, 107, 108, 151, 158, 166, 171, 176, 180, 185, 201, 206, 274, 332, 383, 394, 480, 486, 496, 499, 503, 537
Carbonell, misser Joan (*Johan*), doctor en lleis 419
Cardona, Antoni de (*Anthonius de*), noble 40, 47
Cardona, Berenguer (*Berengarius*), notari 45
Cardona, don Hug de (*Hugo de, Hugonus de*), noble 40, 47, 82, 90, 145, 149, 156, 188, 208, 272, 283, 287, 305, 314, 330, 343, 565
Cardona, Joan (*Iohannes*), notari, ciutadà de València 103, 104, 106
Cardona, don Pedro de, noble 209
Casanova, Joan (*Johan, Iohannes*), síndic d'Ontinyent 139, 147, 151, 158, 176, 180, 185, 195, 196, 237, 242, 285, 295, 310, 315, 332, 374, 383, 471, 473, 480, 486-488, 490, 496, 499, 515, 519, 522, 526
Cases, Francesc (*Francesch, Franciscus*), notari, escrivà reial 80, 481
Castell, Pere (*Petrus*), síndic de Castelló de la Plana 102
Castellà, mossén Galceran, noble, procurador de Ramon de Riusech 82, 89, 137, 146, 175, 179, 260, 273, 305, 330, 342, 358, 366, 477
Castellà, Jaume (*Jacme*), donzell, fill d'en Ramon Castellà 214
Castellà, Ramon, donzell 214
Castellà d'Oris àlias Blanes (*d'Oriç*), mossén Vidal, cavaller 41, 273, 498
Castellar, mossén Galceran (*Galcerandus*), cavaller 40, 46, 126, 165, 184, 189
Castellar, Guillem (*Guillermus*), noble 119
Castellbell, Guillem de (*Guillermus de*), notari, procurador del noble Antoni de Cardona 47, 408
Castellví (*Castelví*), mossén Antoni de (*Anthoni de, Anthonius de*), cavaller, senyor de Murla 47, 82, 90, 99, 138, 141, 146, 151, 157, 170, 175, 180, 184, 189, 206, 208, 213, 415, 477, 594, 641-645
Castellví, Francesc de (*Francesch de*), donzell 190, 572, 573
Castellví, mossén Galceran de, cavaller, senyor de Carlet, Benimòdol i Massalet 82, 90, 99, 127, 141, 184, 189, 206, 346, 417, 429, 434, 436, 437, 439, 467, 570, 571, 572-575, 614

Castellví, mossén Joan de (*Johan de*), cavaller 41, 47, 82, 83, 90, 99, 126, 137, 146, 150, 157, 170, 184, 187-189, 191, 205, 206, 222, 236, 240, 260, 273, 284, 295, 306, 314, 330, 343, 382, 401, 489
Castellví, na Joana de (*Johana de*) 572
Castellví, Joanot de (*Johanot de*), fill del cavaller Galceran de Castellví 184, 190
Castellví, Joanot de (*Johanot de*), fill del cavaller Joan de Castellví 184, 190
Castellví, Lluís de (*Loís de*), cavaller 82, 90, 190, 220, 260, 315, 569, 570, 572
Castellví, Lluís (*Loys de*), donzell 90
Castellví, Lluís de (*Loys de, Loís de*), frare, procurador de Francesc de Castellví 190
Castellví, mossén Pere de (*Petrus de*), cavaller 42, 47, 82, 90, 99, 126, 184, 189, 220, 236, 260, 273, 299, 315, 382, 514
Castro, Garcia de (*Garcias de*), noble, coper reial 143
Català, mossén Guillem Ramon, cavaller 211
Català, mossén Joan (*Johan*), cavaller 188, 328
Caterina, vídua de Joan Carbonell 419
Caxa → Caix
Cayel, Albert (*Ambert*), donzell 214
Cayel, Bernat, donzell 214
Centelles, Berenguer (*Berengarius*), notari, procurador del noble Galceran de Montagut 47
Centelles, Bernat (*Bernardus*), notari 408
Centelles, mossén Eimeric de (*Eimerich, Aymerich*) noble, senyor d'Alfarb 40, 45, 81, 89, 98, 119, 137, 145, 149, 156, 170, 175, 179, 183, 205, 214, 219, 240, 283, 330, 343, 382, 394, 400, 417, 436, 437, 478, 489, 614
Centelles, madona n'Elionor de, vídua de Jofre de Vilarig 578, 579
Centelles (*Centillis, Scintillis*), mossén Francesc Gilabert de (*Francesch Gilabert de, Franciscus Gilabert de*), àlias Ramon de Riusec, noble, comte de Golisano, senyor de Nules i Oliva 15, 40, 45, 87, 147, 188, 287, 342, 362, 496
Centelles, mossén Gilabert de → Centelles, mossén Francesc Gilabert de
Centelles, mossén Guillem Ramon de 188
Centelles, mossén Pere de (*Petrus de*), noble 40, 45, 82, 89, 119, 137, 145, 150, 157, 165, 170, 175, 179, 183, 188, 205, 219, 235, 240, 259, 283, 330, 382, 400, 489
Cerdà, Genís (*Genisius*), síndic de Bocairent 115, 117, 120, 128, 139, 147, 151, 158, 261, 468, 473, 480, 496, 499, 500, 502
Cervató, mossén Joan de (*Johan de*), cavaller, senyor d'Antella 190, 414, 615, 616
Cervató, Joan de (*Johan de*), menor 190
Cervelló, noble dona n'Elionor de 589
Cervelló, Huc de (*Hugo de*), frare, comanador de la vall de Castell de Castells 137, 140, 145, 174, 239, 330, 358, 366, 368, 370, 382, 386, 477, 489
Cifre (*Cifre lo pare*), mossén Joan (*Johan*), major, cavaller 190
Cifre (*Cifre lo fill*), mossén Joan (*Johan*), menor 190
Cillot, en 625, 626
Claramunt, Joan de (*Iohannes de, Johan de*), *olim* Bernat de Vilarnau, donzell 42, 50, 82, 90, 99, 138, 165, 190, 284, 295
Claramunt, Pere de, donzell 190
Clariana, Pere (*Petrus*), notari, procurador fiscal del rei 73, 78
Climent, Pere (*Petrus*), notari, síndic de Peníscola 55, 59, 83, 91, 96, 100, 101, 103-105, 108, 110, 117, 151, 158, 171, 176, 180, 185, 274, 295, 306, 332, 374, 383, 394, 401, 464, 465, 467, 468, 471, 480, 486, 499, 507, 515, 519, 526, 536
Colldejou (*Coldejou*), misser Jaume de, doctor en lleis 416
Çolo, moro d'Anna 646
Colom, Joan (*Iohannes*), camarlenc reial 381
Colomines, Pere (*Petrus*), síndic de Xixona 306, 507
Comella, mossén Bernat, cavaller 414, 585, 586
Comella, mossén Pere, cavaller 585
Comella, na Yolant, muller del cavaller Bernat Comella 585
Comes, Bernat (*Bernardus*) 48
Copons, Guillem de, donzell 600, 601, 612
Copons, Joan de (*Johan de*), donzell 414, 601, 612
Corbera, Ausiàs de 211
Corbera, Bernat de (*Bernardus de*), cavaller, conseller del rei 87
Corbera, fra Romeu de (*Romeus de*), (*Corbaria*), mestre de l'orde de Santa Maria de Montesa, diputat del General 393, 445, 452
Corella, mossén Ausiàs de, cavaller 210

Corella, Ausiàs de, donzell 210
Corella, mossén Joan de (*Johan de*), noble 209
Cornell, don Lluís (*Loís, Luys, Ludovicus*), noble, àlias Maça 40, 45, 149, 175, 179, 184, 206, 209, 219, 370, 445, 452
Costa, Lluís, cavaller 277
Coves, Pasqual de les (*Pascasius de les*), síndic de Castellfabib, Ademús i Alpont 125
Crespí, mossén Guillem (*Guillermus*), cavaller 210, 368, 370, 445, 452
Crespí, Joan (*Johan*), donzell 211
Cruïlles, Gabriel de, donzell 138, 212
Cruïlles, Lluís de (*Ludovicus de, Ludovicus, Luís de*), jurat, síndic de la ciutat de València 83, 91, 102, 107, 117, 120, 127, 135, 146, 151, 158, 165, 168, 170, 173, 175, 180, 185, 220, 237, 241, 260, 274, 284, 295, 306, 315, 331, 368, 370, 383, 394, 396, 399, 401, 445, 452, 463, 465-467, 470, 473-475, 480, 484, 485, 487, 490, 495, 499, 509, 525, 526, 528, 529, 533, 536, 537, 539, 547
Cruïlles (*Cruells*), Salvador, síndic de la vila d'Onda 515, 519
Cuadros (*Quadros*), Rodrigo de (*Rodericus de*), procurador del cavaller Miquel Julià 102
Cubells, mossén Antoni (*Anthoni*), donzell, senyor d'Herbés 415, 649, 650
Cubells, mossén Domingo (*Dominmicus*), cavaller 42, 48, 189, 650, 652
Cubells, Esteve (*Steve*), donzell 189
Cubells, Martí, donzell 652
Cuesta, Garcia de, donzell 190
Cuesta, Joan de, donzell 190

D

Dalmau, mossén Berenguer, cavaller 211, 214
Dalmau, Bernat (*Bernardus*), cavaller 150
Daxís, moro de l'alqueria de mossén Rotlà 615, 616
Desplà (*Dezplà*), Jaume (*Jacme*), notari 623
Despuig (*Dezpuig*), mossén Bernat (*Bernardus*), cavaller 210, 236, 273
Despuig (*Dezpuig*), mossén Francesc (*Francesch*), cavaller 210, 616
Despuig (*Dezpuig*), mossén Jaume (*Jacme, Iacobus*), cavaller, comptador de la Diputació del General 165, 211, 220, 236, 260, 273, 295, 445, 452
Despuig (*Dezpuig*), mossén Joan (*Johan*), donzell 212
Despuig (*Dezpuig*), Pere (*Petrus*), síndic d'Ontinyent 106, 107, 110
Despuig (*Dezpuig*), Vicent (*Vincentius*), donzell 43, 48, 189
Destorrent (*Deztorrent*), Guillem, doctor en lleis 442, 358, 366, 409, 428, 434, 436-439, 442
Déulofeu, Joan (*Johannes*), missatger de la ciutat de València 46, 49
Dezpuig → Despuig
Díez, Gaspar, cavaller 137, 188
Díez, Lluís (*Ludovicus*) 46
Díez, Manuel, noble 40, 46, 82, 89, 98, 126, 137, 145, 149, 157, 188, 219, 240, 236, 314, 489
Díez, Rodrigo (*Rodericus*), noble 41, 46, 98, 137, 150, 157, 188, 315, 330
Díez de Aux (*Aiug*), mossén Martín, justícia d'Aragó 139
Díez de Mendoza, Rodrigo (*Rodericus, Roy*), noble, camarlenc major 40, 155
Díez de Vilanova, Manuel 119
Doménech, Guerau, donzell 212
Doménech, mossén Jaume (*Jacme*) 523
Domingo, misser Joan (*Johan*), doctor en lleis 608
Dullan, fra Antoni *(Anthonius),* mestre general de l'orde de la Mercè 314, 330, 366, 381, 386, 400

E

Eixaló (*Axaló*), Francesc d' (*Franciscus d'*), secretari del rei Alfons el Magnànim 87
Eixarc (*Exarch*), mossén Joan d' (*Iohannes d', Johan*), cavaller 42, 47,214
Eixarc (*Exarch*), Manuel d', justícia criminal de la ciutat de València 97
Elionor, egrègia dona, filla del duc de Gandia, muller del noble Jaume de Prades 578, 579
Enric (*Enricus*), don, infant d'Aragó i de Sicília, mestre de Sant Jaume de l'Espasa (*Spata*) i senyor de Sogorb 305, 311, 314, 330, 335-338, 343, 349, 371, 380, 382, 390, 393, 396, 400, 413, 482, 491, 492, 495, 524, 527
Escolà (*Scola*), Francesc (*Francesch, Franciscus*), notari 408, 451, 459
Escorna (*Scorna*), Bernat (*Bernardus*), cavaller 41, 47
Escorna (*Scorna*), Joan (*Johan*), donzell 214
Escrivà (*Scriva*), Arnau, cavaller 150

Escrivà (*Scrivà*), Arnau Guillem, donzell 212
Escrivà (*Scrivà*), Eximén Pérez (*Eximinus Petri*), donzell 42, 48, 212
Escrivà (*Scrivà*), Guillem, donzell 212
Escrivà (*Scrivà*), Jaumot (*Jacmot*), noble 209
Escrivà (*Scrivà*), Jaume (*Jacme*), donzell, fill d'en Manfred 212, 572, 573, 574,640
Escrivà, Pere Roís (*Roiç*), noble 209
Esparça, Ényego d' (*Enneco d', Yniego d'*), cavaller 42, 48
Esparça (*Esparza*), Martí d', donzell 212
Espasa (*Spasa*), Pere de l', porter de la Diputació del General 451, 459
Espejo, Gonçalbo d' 190
Espejo (*Espeio*), Joan d' (*Johan d'*), donzell 214
Espejo (*Espeio*), Joan d' (*Johan d'*), frare, comanador d'Onda, procurador del mestre de Montesa 140, 149, 156, 305, 477, 488
Espens, Ramon d' (*Raymundus d'*), camarlenc del rei 155
Esplugues (*Dezplugues*), mossén Bernat d' (*Bernardus d'*), cavallerb 146, 165, 210
Esplugues, mossén Francesc d' (*Francesch d', Francischus d'*), cavaller 42, 47, 213, 548, 605
Esplugues, mossén Jaume d' (*Jacme d'*) 213, 433, 595
Esplugues, mossén Joan d' (*Iohannes d'*), cavaller 138, 150, 188, 394
Esplugues, Père d' 213, 414
Estap (*Stap*), Joan (*Iohannes*), escrivà reial 108, 111
Estanyà *(Stanya),* Francesc (*Francesch, Franciscus*), cavaller 41, 46, 211
Estanyà (*Stanyà*), Joan (*Johan*), donzell 212
Estellers (*Stellers*), Bernat, regent de mestre racional 243
Esteve (*Stheve*), Joan (Johan), síndic d'Alpont, Ademús i Castellfabib 471, 473
Esteve (*Steffani*), Mateu (*Matheus*), notari, procurador del noble Pere de Montcada i del noble Francesc Gilabert de Centelles 45, 47
Esteve (*Stheve*), Rodrigo, síndic d'Alpont, Ademús i Castellfabib 147, 151, 158, 185, 480, 496, 499
Exarch → Eixarc
Eximenes de Cueva, Ferran → Riusech, Galceran de
Eximenes d'Herèdia (*Eximénez d'Eredia*), don Llop (*Lop*), cavaller, senyor de Gaibiel 210, 213, 341
Eximenes d'Urrea (*Eximénez d'Urrea*), don Pedro, senyor de la tinença d'Alcalatén 342, 561
Eximeno, veí de Manises 567
Eximeno, misser Francesc (*Francesch*), doctor en lleis 243
Eximeno, Joan (*Iohannes*), notari, procurador del noble Lluís Cornell 45

F

Fabra, mossén Joan (*Iohannes*), cavaller 41, 46, 102, 151, 210, 236, 240, 260, 284, 314, 489
Fabra, mossén Pere (*Petrus*), cavaller 141, 146, 150, 157, 184, 206, 211, 219, 284, 306, 315, 331, 358, 366, 413, 429, 434, 436, 438, 439, 477, 583, 584, 599
Fajardo (*Fagardo*), Alfonso Ibáñez (*Alfons Ivanyes*), adelantat del regne de Múrcia 617
Falcs (*Falchs*), misser Pere de (*Petrus de*), doctor en decrets, síndic de la ciutat de València 83, 91, 99, 101, 102, 105, 117, 120, 127, 138, 141, 151, 158, 165, 170, 175, 180, 185, 220, 241, 463, 465, 467, 470, 472, 473, 475, 476, 478, 479, 484, 485, 487, 490, 507, 509, 558
Falcó (*Falco, Falconis*), Rodrigo (*Rodericus*), regent de la cancelleria, *passim*
Fenollar, Jeroni (*Ieronimus, Geronimus, Jerònim, Gerònim*), notari, síndic de Penàguila i Xixona 66, 68, 73, 83, 91, 96, 100, 102, 107, 110, 117, 120, 128, 151, 166, 171, 176, 180, 185, 201, 274, 285, 332, 375, 383, 401, 464, 467, 468, 480, 486, 496, 499, 503, 537
Ferran I (*Ferrandus, Ferrando*), dit d'Antequera, rei de la Corona d'Aragó 350, 597, 598, 600, 611, 612
Ferran, Bernat 597
Ferrández, n'Elionor, vídua de Joan Masquefa, cavaller, tutora i curadora de Jaume Masquefa 191
Ferrández de los Arcos (*Ferdinandi de los Arquos*), Joan (*Iohannes*), cavaller 41
Ferrandis d'Herèdia (*Ferràndiç de Erèdia*), mossén Joan (*Johan*), cavaller 209
Ferrandis de Mesa (*Ferràndiz de Mesa*), Llop (*Lope*), donzell 213
Ferrandis de Mesa (*Ferràndez de Mesa*), mossén Pere, cavaller 211
Ferrando, Pere (*Petrus*), notari, síndic de Borriana, Peníscola i Vila-real 55, 61, 73, 104, 105, 110, 117, 135, 147, 151, 158, 185, 197,

220, 237, 242, 331, 348, 351, 359, 366, 383, 387, 410, 425, 429, 431, 434, 436, 439, 463, 471, 473, 474, 480, 487, 488, 490, 496, 499, 503, 538
Ferrando, Jaume (*Jacme*), doctor en lleis 465, 467, 606, 607
Ferrer, Arnau (*Arnaldus*), cavaller 41, 48
Ferrer, Bonanat (*Bonanatus*), notari 77, 80, 103, 109
Ferrer, mossén Jaume (*Jacme*), cavaller 214
Ferrer, mossén Lluís (*Loís, Ludovicus*), cavaller 42, 49, 214
Ferrer, mossén Pere, cavaller 214
Ferrer, Pere, notari 592
Figuerola, Joan de (*Iohannes de, Iohannes*), cavaller 42, 46, 82, 90, 127, 138, 146, 150, 157, 170, 175, 179, 184, 188, 219, 236, 260
Figuerola, misser Nicolau (*Nicholaus*) doctor en lleis, síndic de Morella 15, 54, 60, 83, 96, 100, 101, 103, 105, 110, 117, 120, 127, 139, 141-143, 146, 151, 158, 170, 176, 180, 185, 203, 206, 237, 242, 274, 285, 287, 306, 310, 315, 331, 358, 366, 394, 401, 410, 424, 429, 431, 434, 436, 439, 463, 465, 468, 470-476, 478, 480, 485-488, 490, 496, 525, 528, 529, 536-539
Fillac (Fillach), misser Nicolau (*Nicholaus*), doctor en lleis, conseller del rei, regent de la cancelleria 309, 318, 358, 366, 409, 428, 434, 436, 439
Francesc, bisbe de Sogorb → Aguiló i Munyós
Frederic (Fraderich), comte de Luna → Aragó, Frederic d'
Freixenet (*Frexinet, Frexineto*), misser Bernat (*Bernardus*), doctor en lleis 140, 243, 301, 358
Frías, Pedro de (*Petrus de*), porter del rei 417
Fuertes, Bertomeu de (*Bartholomeus de*), escrivà reial 106
Funes, Joan de (*Iohannes de*), doctor en lleis, vicecanceller 11, 144, 155, 161-164, 168, 204, 216-218, 253, 277, 328, 358, 366, 367, 370, 387, 409, 422-426, 428, 431, 432, 434, 436, 438, 438, 443

G

Gaçol, Andreu, notari 592
Gaçol, Guillem (*Guillermus*), síndic de Llíria 104
Gaçol, Jaume (*Iacobus, Jacme*), notari, síndic de Llíria 46, 55, 59, 66, 68, 78, 83, 91, 100, 101, 103, 105, 107, 110, 117, 139, 147, 151, 158, 166, 170, 176, 180, 206, 237, 242, 261, 274, 295, 315, 332, 374, 463, 480, 486-488, 490, 496, 499, 526, 537
Gaçol, Joan, notari 199
Galbo, Fucey, moro de Geldo 627, 630
Galbo, Muhammad (*Mahomet*) 628
Galí, Miquel (*Michael*), notari, síndic de Castelló 55, 59, 73, 91, 96, 100, 101, 105
Gallac, (*Gallach*) Arnau (*Arnaldus*), síndic de València 127
Gallac (*Gallach*), misser Joan de (*Johan de*), doctor en lleis, síndic de la ciutat de València 83, 91, 99, 117, 120, 138, 141, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 206, 220, 241, 260, 284, 295, 299, 306, 315, 463, 465, 466, 467, 470, 472, 473, 475, 476, 478, 479, 484, 485, 487, 490, 495, 499, 507, 509, 510, 514, 526, 536-539, 569
Gallac (*Gallach*), Joan de (*Johan de*), menor, síndic de la ciutat de Xàtiva, diputat del General 104, 105, 107-109, 117, 138, 141, 142, 146, 151, 158, 206, 220, 237, 242, 244, 260, 306, 315, 331, 358, 366, 370, 383, 387, 394, 401, 410, 433, 436, 445, 452, 463, 465, 467, 470-474, 476, 478, 480, 485-487, 490, 496, 536
Garcés → Garcés de Marcilla
Garcés de Marcilla (*Marzella*), Miquel 621, 635
Garcia, bisbe de Lleida → Aznar de Añon, Garcia
Garcia, Joan (*Johan, Iohannes*), síndic d'Ontinyent i Cabdet 106-108, 110, 117, 120, 127, 151, 463-465, 467, 468
Garcia, Pere (*Petrus*), síndic de Cabdet (Albacete) 83
Gascó, na Yolant 569
Gascó, misser Joan (*Johan, Iohannes*), llicenciat en decrets, canonge de la Seu de València, síndic del Capítol de la Seu, diputat del General 81, 89, 98, 101, 119, 126, 127, 140, 145, 149, 156, 164, 169, 174, 179, 183, 205, 218, 235, 239, 259, 272, 283, 294, 299, 305, 310, 314, 330, 358, 366, 381, 386, 400, 423, 426, 428, 436, 439, 445, 452, 477, 489, 514
Gayà, Leonard (*Leonardus*), notari, ciutadà de València 111
Gençor, Pere (*Petrus*), cavaller 82, 90

Gil, Joan, donzell 214
Gil, Miquel (*Michael, Miquael*), síndic de Castelló de la Plana i d'Alacant 83
Gilabert, mossén Francesc (Francesch) → Centelles
Gómez de Sandoval (*Gomecii de Sandoval, Gómeç de Sandoval*), Diego (*Didacus*), noble, comte de Castro i de Dénia 40, 45, 183, 205, 382
Gomir, Jaume (*Jacme*), notari, 436, 438, 445
Gonzálvez de Aronis, (*Gonçàlvez de Aroniç*), Pero, habitant de Múrcia 617
Gonzálvez de Cadalso (*Gonçàlvez*), Lope, habitant de Múrcia 617, 618
Gostanç, mossén, cavaller 210
Granullers (*Granullés*), Lluís (*Ludovicus, Loís, Luís*), síndic de la ciutat de València 83, 99, 102, 117, 120, 176, 180, 185, 241, 306, 480,481, 484
Gras, mossén, donzell 214
Guarner, Francesc (*Francesch, Franciscus*), frare, procurador de l'abat de Sant Bernat de Rascanya 13, 54, 55, 77, 89, 96, 98, 102, 103, 109, 119, 140, 145, 149, 156, 164, 169, 174, 179, 193, 235, 239, 477, 489
Guda, Bernat (*Bernardus*), frare, prior de Sant Jordi, procurador del bisbe de València, del mestre de Montesa, del mestre de la Mercé i del comendador de Torrent.
Guallart (*Guallard*), Joan (*Johan, Iohannes*), doctor en lleis, conseller reial 13, 54-56, 66,67, 72, 77, 81, 89, 95, 98, 101, 102, 105, 107, 108, 119, 126, 140, 145, 169, 174, 179, 183, 219, 239, 259, 272, 283, 294, 305, 314, 330, 366, 382, 386, 400, 428, 439, 477, 489
Guerau, Galceran (*Galcerandus*), batlle d'Alcoi 49
Guillem, Mateu (*Matheu*) síndic de Xixona 507

H
Híjar → Íxer

I
Ibáñez → Ivanyes
Ibáñez Fajardo → Fajardo
Isabel (*Ysabel*), na, muller del noble Lluís Pardo de la Casta 590
Isabel (*Ysabel*), na, vídua de Riusec de Torres 623
Ivanyes (*Yvanyes*), Jaume (*Jacme, Iacobus*), síndic d'Oriola 466
Ivanyes de Riudolins (*Yvanyes de Riudolins*), Jaume (*Jacme*) 212
Íxer, Gonçal d', comanador de Montalbà 330
Íxer, don Pedro d', noble 209, 565
Íxer, dona Teresa d' (*Theresa*), noble, mare de Pere d'Urrea 13, 189, 562

J
Joan I (*Iohannes*), rei de la Corona d'Aragó 349, 588, 600, 601, 612, 622
Joan (*Iohannes, Joan de Navarra*), infant, rei de Navarra, lloctinent general, germà d'Alfons el Magnànim, duc de Gandia, *passim*
Joan (*Johan*), mossén Bernat (*Bernardus*), cavaller, senyor del castell i vall de Tous 46, 157, 170, 184, 206, 211, 219, 240, 273, 284, 295, 306, 331, 413, 489, 523, 563, 564, 566
Joan (*Iohannes*), Marco (*Marcho*), escrivà reial 301
Joan (*Iohannis*), Mateu (*Matheus*), escrivà reial 288, 393, 399
Joan (*Iohannis*), Miquel (*Michael*), cavaller 98, 126, 137, 157, 175, 179, 184, 209, 219, 259, 295
Joan (*Johan, Iohan*), Miquel (*Michael*), verguer de l'audiència reial 304, 411, 419, 421, 422, 425-427, 432, 445
Jofre (*Joffre, Ioffre*), mossén Jaume (*Jacme, Iacobus*), cavaller 189, 240, 490
Jofre (*Joffre*), Jaume (*Jacme*), notari, subsíndic de la ciutat de València 443
Jofre (*Joffre*), Joan (*Johan*), cavaller 188
Jofre (*Joffre*), mossén Lluís (*Loys*) 188
Jofre (*Joffre*), Macià, cavaller 188
Jofre (*Joffre, Ioffre*), mossén Nicolau (*Nicholau, Nicholaus*), cavaller 189, 315, 343
Julià (*Jolià, Iuliani, Iulia*), mossén Miquel (*Miquael*), cavaller 211, 646

L
Lladró (Ladro), Boïl de → Boïl Lladró, cavaller
Lladró, Joan, foll 586
Lladró (*Ladro*), Pere (*Petrus*), noble 18, 40, 45, 184, 213, 215, 330, 382, 436
Lladró de Vilanova (*Ladro*), Ramon (*Raymundus*), noble, vescomte de Vilanova, senyor de la vall de Xelva 16, 154, 314, 339, 341, 382, 384, 390, 394, 400, 407, 547

Lladró de Boïl, Pere 137
Lladró de Vilanova (*Ladro de Vilanova*), Pere (*Petrus*) 40, 45, 89, 126, 137, 140, 145, 150, 157, 169, 175, 179, 183, 184, 188, 205, 236, 284, 295, 314, 358, 400, 437, 477
Lladró de Lladró (*Ladro de Ladro*) 150, 175, 206
Llançol (*Lançol*), Mateu (*Matheus, Matheu*), cavaller, senyor de Gilet 82, 90, 99, 127, 137, 146, 150, 157, 184, 210, 236, 260, 273, 306, 315, 415, 651
Llançol (*Lançol*), Pere Guillem (*Petrus Guillermi*), donzell 138, 146, 150, 211, 220, 331, 343, 382, 394, 401
Llançol (*Lançol*), mossén Rodrigo (*Rodericus*), cavaller 126, 210, 577
Llàtzer (*Làzer*), Miquel 577
Llop, Muhammad (*Mahomet*) 597
Llopis (*Lòpiç*), Bonanat (*Bonafonat*), donzell 212
Lloris (*Lloriz, Loriz*), Garcia de (*Garsias* de), cavaller 42, 50, 158, 170, 184
Lloris (*Loriz*), Gracià de (*Gracianus de*), cavaller 128, 189
Lloris (*Lloriz*), Joan de (*Iohannes de*), cavaller 50, 184, 189
Lloris (*Loris*), Lluís de (*Loís de*), donzell 41, 157, 214
Luna, Joan de (*Johan de*), àlias Mahomat Çale 633

M

Maça → Maça de Liçana
Maça, don Martí, noble 184, 191, 205, 209
Maça de Liçana (*Maça*), mossén Francesc (*Franciscus, Francesch*), noble 40, 45, 90, 126, 137, 141, 145, 150, 170, 175, 179, 183, 205, 209, 219, 236, 273, 294, 306, 330, 358, 366, 382, 387, 394, 400, 429, 434, 438, 477
Maça de Liçana (*Maça*), Pere (*Petrus*), noble 45, 81, 89, 98, 126, 137, 145, 156, 169, 175, 179, 181, 183, 191, 205, 207, 208, 235, 239, 240, 259, 265, 266, 272, 276, 283, 287, 294, 305, 314, 330, 341, 343, 370, 382, 394, 400, 407, 413, 445, 449, 452, 566, 617, 648, 649
Macià, frare, procurador del mestre general de la Mercé 13, 55, 56
Malferit, mossén Jaume de (*Jacme de*), cavaller 210, 415, 559, 560, 594, 595, 616, 624, 634, 641, 649
March (*Marchi*), Alfons (*Alfonsus*), cavaller 42
March, Ausiàs (*Ausiasius*), cavaller 42, 47, 99, 127, 146, 151, 157, 175, 184, 219, 236, 284, 314, 331, 413, 560, 561, 565, 566
March, Guillem 523
Margarida (*Margarita*), dona na 592
Margarit, Joan (*Iohannes, Johan*), síndic d'Alcoi 108, 109, 306, 464, 465, 467, 468, 486
Maria, reina Sicília, muller del rei Martí de Sicília, fill del rei Martí l'Humà 580
Maria de Castella (*reina Maria*), na, reina de la Corona d'Aragó, muller d'Alfons el Magnànim 9, 14-16, 144, 392, 503, 604
Marrades, Francesc (*Franciscus, Francesch*), donzell, major 43, 50, 212
Marrades, Francesc (*Franciscus, Francesch*), donzell, menor 212, 414, 593
Marromà, Joan (*Iohannes, Johan*), notari, síndic de la ciutat de València 10, 11, 17, 54, 59, 66, 68, 73, 78, 83, 91, 96, 99, 103, 107, 108, 120, 127, 138, 146, 151, 158, 161, 176, 180, 185, 206, 220, 237, 241, 274, 285, 295, 306, 315, 330, 358, 366, 383, 387, 394, 401, 410, 424, 429, 431-434, 436, 439, 463, 464, 466, 467, 470, 473, 475, 479, 480, 485, 487, 490, 496, 499, 507, 509, 526, 536, 537, 539
Martí, rei de Sicília, fill de Martí l'Humà 349, 350, 580
Martí (*Martini*), Berenguer (*Berengarius*), síndic i jurat de la ciutat de València 16, 83, 91, 96, 99, 117, 120, 123, 124, 135, 138, 141, 146, 151, 154, 158, 159, 165, 170, 175, 180, 185, 241, 306, 315, 330, 368, 383, 394, 401, 445, 452, 463-467, 469, 470, 471, 473-475, 477, 479, 484, 485, 487, 490, 495, 499, 526, 537, 539
Martí, Francesc (*Francesch*), donzell 190, 210, 214
Martí, Jaume (*Jacme*), donzell, menor 190
Martí, mossén Joan (*Johan*), cavaller, major 190, 418
Martí, Joan (*Johan*), donzell, menor 189, 190
Martí, Lluís (*Loís*), donzell 190, 212
Martí, Manuel, donzell 190, 212
Martí, mossén Pere, cavaller 189, 190, 212
Martí I l'Humà (*rey don Martí*), rei de la Corona d'Aragó 349, 353, 392, 553-555, 557, 562, 580, 600, 612, 651
Martí de Torres (*Marti de Turribus*), Berenguer (*Berengarius*) 370

Martínez, Alfons, síndic de la ciutat de Sogorb 83, 91, 96, 100-102
Martínez, Joan (*Johan*), notari, síndic de Cullera i procurador del cavaller Bernat Escorna 46, 47, 55, 59, 66, 68, 91, 105, 109, 117, 176, 180, 200, 261, 306, 330, 374, 383, 484, 496, 499, 503, 515, 519, 537
Martínez de Marcilla (*Marzella*), Francisco 635
Martínez de Marcilla (*Marzella*), Pedro (*Pero*) 621, 635
Martorell, Antoni (*Anthoni*) 417
Martorell, Francesc (*Franciscus, Francesch*), cavaller, senyor de la Vall de Xaló 42, 46, 594, 595, 632
Martorell, mossén Galceran, cavaller 210
Martorell, Jaume (*Iacobus, Jacme*), donzell, uixer d'armes del rei 124, 143, 155, 160, 204, 213, 216, 225, 469
Martorell, Joanot (*Johanot*), donzell 213, 414, 594, 595
Martorell, Jofre (*Joffre*), donzell 213
Martorell, Lluc (*Lucas, Luchas, Luch*), síndic d'Alzira 105, 107, 117, 120, 127, 139, 146, 151, 158, 170, 176, 180, 185, 196, 242, 274, 295, 315, 330, 368, 370, 383, 445, 452, 463, 464, 466, 468, 470, 471, 473, 474, 480, 485, 487, 488, 490, 496, 499, 522, 536, 537
Martorell, mossén Pere, cavaller 189
Mas, Joan (*Johan*), notari 64
Mascó, misser Francesc (*Francesch*), donzell, doctor en lleis 72, 83, 90, 99, 175, 179
Mascó, Guillem, donzell 43, 50, 83, 90, 99, 127, 175, 179, 184, 220, 236, 260, 273, 306, 331, 394, 401
Mascó, Domingo, donzell 43, 50, 83, 90, 175, 179, 184, 206, 236, 273
Masquefa, Francesc (*Franchesch*), donzell 190, 191, 414, 617, 618
Masquefa, Jaume (*Jacme*), fill de Elionor Ferrández i del cavaller Joan Masquefa 191
Masquefa (*Maçquefa*), Joan (*Johan*), cavaller, difunt 191
Massarosí, Fucey 595
Medina, Bernat, donzell 214
Medina, Joan *(Johan),* donzell 214
Medina, mossén Valero, cavaller 214
Menaguerra, mossén Francesc (*Francesch, Franciscus*), cavaller 127, 138, 151, 158, 170, 175, 189, 219, 236, 382, 413, 562
Mercader, Berenguer (*Berengarius*), cavaller, senyor de la Foia de Bunyol 41, 47, 213, 340, 341, 603
Mercader, Galceran, cavaller 190
Mercader, Joan (*Johan, Iohannes*), batle general del regne de València 16, 94, 95, 97, 98, 100, 102, 106, 110, 118, 135, 139, 152, 241, 242, 263, 331, 358, 497, 567, 576, 577, 585, 591, 594, 608, 609, 621, 623, 633, 638
Mercader, Joan (*Johan, Iohannes*), jurat, síndic de la ciutat de València 175, 178, 180, 182, 185, 191, 193, 194, 220, 223, 224, 237, 241, 244, 260, 265, 274, 284, 295, 306, 310, 315, 331, 347, 348, 358, 366, 380, 383, 387, 391, 401, 405, 408, 410, 429, 431, 434, 436, 439, 484, 485, 487, 490, 494, 495, 498, 504, 507, 509, 524, 526, 536, 537, 539, 551
Mercader, Pere (*Petrus*), cavaller 42, 47, 72, 120, 138, 146, 150, 157, 190, 219, 295
Mercader, Perot (*Perotus*) 213, 260, 273, 284
Miquel, Antoni (*Anthoni*), notari 438, 469, 481, 503, 510, 526, 538, 542
Miquel, Llorenç (*Laurentius, Lorenç*), síndic de Castelló de la Plana i de Vila-real 139, 147, 158, 480
Miró, Pere, donzell 213
Montagut, Galceran de (*Galcerandus de*), donzell 47, 188, 214
Montagut, mossén Manuel de, noble, senyor de l'Alcúdia i Ressalany 47, 126, 137, 170, 183, 188, 206, 259, 394, 400, 417
Montcada, Galceran de, noble 40
Montcada (*Moncada*), mossén Guillem Ramon de, noble, senyor de les baronies de Castellnou i de Xiva, procurador del noble Eiximén Pérez de Corella 40, 81, 89, 98, 116, 119, 122, 124, 126
Montcada (*Moncada*), Manuel de, noble 40
Montcada (*Moncada*), Ot de, bisbe de Tortosa 13, 55, 140, 193, 239, 264, 358, 368, 412, 416, 423, 427, 477, 489
Montcada (*Moncada*), mossén Pere de, noble 40, 45
Montpalau (*Monpalau*), Galceran de, de Gandia 594
Montpalau (*Monpalau*), Joan de (*Iohannes de, Johan de*), donzell 43, 50, 120, 141, 150, 157, 190, 207, 219, 358, 368, 436, 445, 452, 477, 565

Montpalau, Ponç de, donzell 190, 419
Montsoriu (*Monsoriu*), mossén Galcerà de, cavaller 490
Montsoriu (*Monsoriu*), mossén Gracià de (*Gracianus de*), cavaller, germà de Galcerà de Montsoriu 82, 137, 429, 437, 477
Moraheny, mora de Senyera 619
Morera, Ausiàs de, donzell 213
Moya, Innocent de (*Ignocent de, Innocentius de*), notari, síndic d'Alzira 54, 59, 96, 100-103, 105, 443, 444
Munyós (*Monyoç*), mossén Alfonso, cavaller 209
Munyós (*Monyoç, Munyoz*), Jaume (*Jacme*), donzell, procurador del cavaller Lluís Aguiló 212, 214
Munyós (*Monyoç*), mossén Joan (*Johan*), cavaller 211, 214
Mur, Francesc de (*Franciscus de*), síndic de Castellfabib 307

N

Narbonés, mossén Pere, cavaller 210
Natera, Joan de (*Iohannes de*), donzell 43, 137, 151, 158, 236, 273, 284, 295, 315
Natera, Pere de (*Petrus de*), donzell 43, 213, 260, 284, 295
Navajas (*Navages*), senyora de 212
Navarra, Joan de, infant, rei de Navarra → Joan, infant
Navarro, Egidi, (*Gil*) síndic de Sogorb 117, 120, 127, 138, 141, 146, 151, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 195, 220, 237, 260, 285, 295, 465, 466, 468, 470, 471-474, 476, 478, 480, 482, 485, 488, 496, 499
Navarro, mossén Francesc (*Franciscus*), cavaller 42, 50, 99, 138, 210, 273
Navarro, Francesc (*Franciscus*), síndic de Cullera 220, 274
Navarro, mossén Gabriel, cavaller 42, 50, 82, 90, 99, 127, 150, 157, 184, 210, 219, 236, 260, 295, 306, 331, 343
Navarro, Jaume (*Iacobus, Jacme*), síndic d'Alcoi 91, 101, 105, 117, 147, 200, 220, 261, 274, 306, 332, 375, 383, 394, 401, 471, 480, 486, 499, 537
Nogueres, Antoni (*Anthonius)*, secretari del rei 13, 37, 84, 87, 88, 91, 93, 94, 118, 121, 135, 139, 152, 154, 158, 166, 167, 171, 185, 206, 220

O

Ocelló (*Ocello*), Guillem (*Guillermus*), notari, síndic de Vila-real 83, 91, 96, 100, 101, 103-105, 107, 110, 117, 120, 127, 139, 151, 158, 176, 180, 185, 199, 206, 220, 237, 242, 261, 274, 306, 315, 331, 374, 383, 394, 401, 463, 465, 467, 468, 471, 473, 474, 480, 486-488, 490, 496, 499, 515, 519, 522, 526, 537, 539
Òdena, mossén Pere d' (*Petrus*), cavaller 189, 284, 331
Olit, Dionís d' (*Dionisius*), notari, síndic de Vila-real i Borriana 73, 83, 91, 96, 100, 101, 103, 107, 108, 110, 165, 170, 176, 180, 197, 237, 274, 285, 306, 383, 401, 443, 485, 486, 509, 522, 526, 539
Olives, Arnau, cavaller 214
Olives, Gisbert d' (*Gizbert d'*), donzell 190
Olives, mossén Pere, cavaller 214
Olives, mossén Salvador (*Salvator*), cavaller 42, 48, 127, 150, 157, 214, 220, 413, 562, 567, 568
Ories (*Dories*), mossén Jaume d' (*Jacme d'*), cavaller 210
Oronell, Gomis (*Gòmiz*), donzell 213
Ort, Ramon de l' (*Raymundus de l'*), síndic de la ciutat de Sogorb 83, 91, 96, 99, 101-103, 105, 107, 108, 110, 463, 465, 466, 468
Ot, bisbe de Tortosa → *Montcada, Ot de*

P

Pagano, Pere (*Petrus*), cavaller, camarlenc del rei Joan de Navarra 101, 124, 128, 309
Palomar, misser Gabriel de, notari, doctor en lleis, conseller del rei 55, 65, 72, 77, 101, 106, 117, 118, 124, 128, 140, 160, 243, 263, 358, 366, 386, 497, 529, 531, 569-572
Pardo, Francesc (*Franciscus*), cavaller 82, 90
Pardo, mossén Joan (*Johan*), cavaller 189
Pardo, Lluís (*Loys, Ludovicus*), cavaller 98, 189, 260, 283, 305, 315, 330, 590
Pardo, mossén Perot, noble 41,165, 189, 236, 240, 260, 283, 295, 305, 315, 330, 382, 394, 400, 489, 598, 641, 642, 645
Pardo, Pere (*Petrus*), cavaller, menor 82 , 89, 98, 137, 189
Pardo de la Casta, Joan (*Iohannes*), noble 40, 45
Pardo de la Casta (*Pardo*), mossén Martí *(Martinus*), noble 15, 41, 51, 147, 478, 496, 587

Pardo de la Casta (*Pardo*), Pere (*Petrus, Perotus*), noble, procurador del noble Carrós de Vilaragut 40, 45, 126, 273, 368
Pasqual, Antoni, veguer de la cort del batlle general 44
Pedro I, rei de Castella 349, 350
Pelegrí, misser Guillem (*Guillermus*), notari, doctor en lleis, conseller del rei 54, 55, 65, 72, 77, 95, 102, 103, 117, 140, 204, 225, 243, 266, 358, 409, 410, 422-428, 431-434, 436-438, 440, 443
Pelegrí, Francesc (*Franciscus*), notari, procurador del cavaller Francesc Martorell, del cavaller Jaume Romeu, major, del noble Rodrigo Díez 46
Penyafel (*Penyafiel, Penyaflor*), Marc de (*March de, Marcus de*), frare, procurador del majoral de Quart 119, 140, 145, 149, 179, 183, 239, 294, 477
Pere IV, el Cerimoniós, rei de la Corona d'Aragó 121, 378, 397, 402, 429, 595, 622, 651
Pere, infant d'Aragó 636
Perellós (*Perilionibus*), Ramon de (*Raymundus de*), cavaller, capità general de l'armada reial 87
Pérez, misser Antoni (*Anthoni*), doctor en lleis 411
Pérez, Garcia (*Garsias*), verguer de la cort del batlle general 47
Pérez, Joan (*Johan*), notari, de la tresoreria reial 503
Pérez de Calataiud (*Pérez de Calatayú, Petri de Calataiubo*), mossén Eximén (*Eximinus*), noble 40, 209
Pérez de Corella (*Péreç de Corella, Petri de Corella*), mossén Eximén (*Eximinus*), noble, governador del regne de València 13, 40, 45, 52, 65, 71-76, 78, 101, 118, 135, 139, 160, 209, 242, 263, 358, 386, 387, 414, 497, 564, 572-575, 586, 587, 590, 600, 603, 617, 624, 625, 630, 631, 641, 642 -645, 647
Pérez de Romaní (*Petri de Romani*), Eximén (*Eximenus*), algutzir 124, 128, 204, 216, 225
Pérez de Romaní àlias Escrivà (*Petri de Romani*), Eximén (*Eximenus*), donzell 212
Pérez d'Uries (*Péreç d'Uries, Pérez*), na Martina 40
Pérez de Vayello, Joan (*Iohannes*), donzell 219
Pérez Escrivà, Eximén → Escrivà, Eximén Pérez
Pertusa, mossén Guillem Ramon de, cavaller 189
Pertusa, mossén Lluís de (*Luís de*), cavaller 210
Pineda, en, escuder de Vidal de Blanes 626
Pineda, mossén Gisbert (*Gispert*), cavaller 214
Pont, Miquel, porter 344
Portell, Pere (*Petrus*), frare, majoral de Quart 89
Pous, Diego, algutzir 641
Prades, comtessa de, noble 208
Prades, Guillem de, canonge de la Seu de València, procurador del bisbe de Tortosa, procurador i ecònom del Capítol de la Seu de València i procurador de l'abat de Benifassà 13
Prades, don Jaume de (*Jayme*) 578
Pròxida (*Pròxita*), Joan de (*Iohannes de*) noble, diputat del General 45, 81, 89, 119, 126, 137, 145, 149, 156, 165, 183, 205, 219, 242, 294, 311, 358, 366, 368, 369, 386, 409, 410, 413, 414, 417, 419, 420, 428, 431, 439, 443, 445, 446, 451, 452, 459, 552, 610, 611
Pròxita → Pròxida
Puig, Pere (*Petrus*), notari, síndic de Corbera 46, 55, 59, 73, 78, 83, 91, 96, 105, 108, 110, 139, 171, 176, 180, 185, 200, 237, 307, 332, 394, 401, 465, 480, 486, 496, 499, 503, 523, 526
Puigmitjà (*Puigmigà*), Andreu de 593
Pujades, mossén Guillem 413
Pujades, mossén Jaume (*Jacme, Iacobus*), cavaller 138, 211
Pujades, Joan (*Johan*) 562
Pujades, mossén Mateu (*Matheu*), cavaller, diputat del General 41, 46, 82, 90, 99, 170, 225, 243, 311, 358, 366, 369, 370, 386, 409, 410, 419, 420, 428, 431, 439, 440, 443, 445, 446, 451, 452, 459, 464, 501-503, 515, 517, 519, 521, 524, 539, 540, 542, 562
Pujades, Miquel (*Miquael*), donzell 43, 50

Q
Quadros → Cuadros

R
Rabassa (*Rabaça*), mossén Gener (*Giner, Ianuarius*), cavaller 40, 45, 82, 90, 98, 126, 146, 157, 190, 219, 236, 260, 284, 294, 305, 315, 330, 343, 382, 400, 610
Rabassa de Pròxida (*Rabaça de Pròxita*), Gener (*Ianuarius*), noble 137, 273, 414, 610

Rabassa de Pròxida (*Rabaça de Pròxita*), Guillem (*Guillermus*), noble 150
Ram, misser Ferrer (*Ferrarius*), doctor en lleis, conseller del rei 358, 366, 386, 409, 410, 419, 420, 422-427, 431-434
Ram, Joan (*Iohannes*), cavaller 42, 48
Ram, misser Pere (*Petrus*), doctor en lleis, síndic de Morella 12, 14, 15, 24, 60, 83, 91,100, 101, 117, 120, 127, 134, 135, 142, 143, 242, 368, 416, 445, 452, 468, 473, 474, 499, 509, 536, 537
Rebolledo, Rodrigo de, camarlenc major 399
Requesens, mossén Galceran de, cavaller, conseller del rei, batle general del principat de Catalunya, ambaixador del rei Alfons el Magnànim 21, 210, 305, 307, 308, 532, 533
Reus, Bertomeu de (*Bartholomeus*), secretari del rei 20, 285, 296, 343, 357, 366, 367, 370, 372, 373, 383, 385, 387, 395, 401
Reus, Pere de (*Petrus de*), escrivà del rei 97, 103, 104
Riera, Pere (*Petrus*), escrivà reial 111
Ripoll, mossén Jaume de (*Jacme de*) 211
Ripoll, mossén Manuel de, cavaller 636
Ripoll, Pere de (*Petrus de, Petrus*), donzell, senyor d'Alcàntera 102, 138, 170, 175, 180, 211, 394, 415, 634
Rius, Francesc de (*Francesch de*), notari 191
Rius, Jaume de (*Jacme de*), donzell, batxiller 212, 638
Riusech, Francesc de (*Francesch*), noble 189
Riusech, misser Gabriel de 344, 358, 366, 387, 409, 429, 434, 436, 437, 439, 527, 528
Riusech, mossén Galceran de, cavaller, majordom del rei Joan el Caçador 622
Riusech, Joan de (*Johan de*), cavaller 189
Riusech (*Rivosico*), Ramon de (*Raymundus de*), àlias Francesc Gilabert de Centelles Centelles, Francesc Gilabert, noble, senyor de les baronies de Nules i Oliva 40, 342, 622
Riusech, Ramon de, donzell 138, 151, 191 623
Riusech de Torres → Riusech, Ramon de
Roca (*Rocha*), Gabriel, donzell, d'Alzira 157, 213
Roca (*Rocha*), Joan (*Johan*), verguer dels jurats de València 532
Roca (*Rocha*), mossén Joan, cavaller 146, 157, 170, 213
Rocafull, Guillem de, noble 209
Rocafull (*Rochafull*), Pere de (*Petrus de*), noble 41, 49, 209
Rocamora (*Rochamora*), Jaume (*Jacme de, Jacme, Iacobus*), síndic d'Oriola 110, 111, 117, 120, 127, 139, 141, 151, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 196, 210, 237, 242, 261, 263, 274, 285, 295, 331, 352, 359, 366, 378, 383, 387, 401, 410, 424, 431, 434, 436, 439, 466, 468, 471, 472, 473, 475, 476, 478, 480, 485, 487, 488, 490, 496, 497, 499, 503, 509, 515, 519, 522, 526, 536, 537, 539
Roda, en, donzell 190
Roïç → Roís
Roís (*Roiz*), Joan (*Johan*), algutzir 411
Roís de Castellblanch, Diego 635
Roís de Castellblanch (*Roiz de Castellblanch*), Joan (*Johan*) 621, 635
Roís de Castellblanch (*Roiz de Castellblanch*), Lope 415, 621, 635, 636
Roís de Corella (*Roiç de Corella*), Alfonso, cavaller 41, 47, 210
Roís de Corella (*Roiç de Corella, Royz de Corella, Roiz de Corella*), mossén Joan (*Johan, Iohannes*), noble 41, 50, 572, 573, 574
Roís de Corella (*Roiç de Corella, Roiz de Corella*), mossén Pere (*Petrus, Perot*), cavaller 210, 572-574
Roís de Corella (*Roiç de Corella, Royz de Corella, Roiz de Corella*), Pere (*Petrus*), noble 41, 45, 101, 211, 220, 260
Roís de Liori (*Roiç de Lihori, Roiz de Lihori, Royz de Lihori*), Sancho (*Sancius*), vescomte de Gallano (*Gayano*) 40, 45, 150
Roís de Moros (*Roiç de Moros, Royz de Moros, Roiz de Moros*), Joan (*Johan, Iohannes*), cavaller, senyor de Xestalgar 47, 82, 90, 99, 120, 126, 146, 157, 184, 210, 220, 236, 260, 273, 284, 295, 306, 315, 331, 340, 343, 382, 394, 401, 600
Roiç Escrivà, Pere → Escrivà, Pere Roís
Roiz → Roís
Romaní, mossén Arnau de, cavaller 210
Romaní (*Romani*), mossén Jaume de (*Jacme de, Iacobus de*), cavaller 41, 47, 209, 215
Romeu, mossén Jaume (*Iacobus, Jacme*), major, cavaller, senyor de Castelló de Rugat 18, 46, 127, 146, 150, 157, 165, 170, 175, 179, 183, 205, 206, 210, 236, 241, 260, 284, 315, 343, 382, 401, 445, 452, 619

Romeu, mossén Jaume (*Jacme, Iacobus*), menor, cavaller 46, 141, 150, 157, 165, 170, 175, 179, 184, 210, 215, 220, 273, 284, 358, 477, 490
Romeu, Joan (*Iohannes*), síndic de la vila d'Onda 515, 517, 519, 521, 539, 541
Roncesvalles (*Ronsesvals*), Jaume de (*Jacme de*), donzell 212
Ros, Francesc (*Franciscus*), canonge i prebost de la Seu de València, procurador de l'abat de Valldigna 46
Rotlà (*Rotlan, Rotla*), mossén Ausiàs (*Autziazus*), cavaller 42, 48
Rovira, Bertomeu (*Berthomeu*), canonge de la Seu de Lleida, procurador del bisbe de València 55, 56
Rubau, en, donzell 212
Rubiols (*Robiols*), Francesc (*Francesch*), donzell 212, 652
Rubiols (*Robiols*), Manuel, donzell 236, 284, 295, 331
Rull, Joan (*Johan, Iohannes*), escrivà, notari 71, 77, 304, 393, 436, 445

S

Sabata (*Çabata*), mossén Lluís (*Loís, Ludovicus*), cavaller, senyor d'Argeleta 184, 211, 236, 315, 331, 340, 341
Sabata (*Çabata*), Manuel, donzell, procurador del donzell Pere Sabata 78, 99, 211
Sabata (*Çabata*), mossén Martí (*Martinus*), cavaller 50, 214
Sabata (*Çabata*), Pere (*Petrus*), donzell, síndic del braç militar 13, 14, 43, 50, 54, 57, 58, 66, 67, 72, 78, 83, 90, 96, 101,-103, 105, 107-109, 118, 120, 127, 138, 142, 146, 151, 158, 175, 184, 206, 220, 243, 260, 273, 284, 295, 306, 315, 331, 344, 383, 394, 401, 423, 428, 432, 436-438
Sabater, misser Francesc (*Francesch, Franciscus*), vicari general i procurador del bisbe de València, comptador de la Diputació del General 45, 140, 239, 358, 366, 370, 386, 393, 423, 425, 428, 439, 445, 452,477, 488
Safàbrega (*Çafabrega*) Joan (*Johan, Iohannes*), síndic d'Alzira 106, 107, 110, 117, 120, 127, 139, 141, 146, 151, 158, 170, 176, 180, 185, 196, 220, 237, 260, 285, 295, 331, 359, 366, 410, 424, 429, 431, 434, 436, 436, 463, 465, 466, 468, 470-473, 475, 478, 480, 485, 515, 518, 536, 537, 539
Saïdia (*Saydia*), mossén Bernat, cavaller 211
Sánchez de Centelles, Pero, donzell 188
Sánchez Muñoz, Francisco (*Franciscus*), algutzil 88, 97
Sancho, Pere (*Petrus*), notari, procurador del noble Lluís d'Abella 66, 72, 78
Sanç, mossén Bernat (*Bernardus*), cavaller 42, 48, 151, 631
Sanç, Ciprés (*Çiprés*), notari i ciutadà de València 494
Sanç, mossén Francesc (*Francesch, Franciscus*), cavaller 157, 210
Sanç, Lluís (*Loís*) 211
Sanç (*Sanz*), mossén Pere (*Petrus*), cavaller, senyor de Senyera 42, 48, 138, 150, 157, 184, 210, 414, 415, 619, 624, 625, 648, 649
Sanç, Pere (*Petrus*), donzell 211
Sanç de Benimixix, mossén Bernat, cavaller 210
Sanç d'Orba, mossén Bernat, cavaller 210
Sanoguera (*Çanoguera*), mossén Bernat (*Bernardus*), cavaller 189, 306
Sanoguera (*Çanoguera*), mossén Gilabert, cavaller 99, 189
Santa (*Sancta*), Miquel de (*Michael de*), notari, ciutadà de València 108
Santacreu, Ponç de 418
Sant Adrià (*Sanct Adria*), Joan de (*Iohannes*), donzell 50, 189
Santàngel, misser Lluís de (*Loís de*), doctor en lleis 140
Sant Boi (*Sentboy*), Jaume de (*Jacme de*), donzell 211
Santclir (*Sentclir*), Bertomeu de, donzell 260
Sant Feliu (*Sentfeliu*), Francesc de (*Francesch de*), donzell 212
Sant Feliu (*Sentfeliu*), mossén Galceran de (*Galcerandus de*), cavaller 127, 138, 146, 150, 157, 184, 210, 219, 236, 273, 413, 581-583
Sant Feliu (*Sentfeliu*), Joan de (*Iohannes, Johan de*, donzell 212, 581, 582
Sant Feliu (*Sentfeliu*), Joan de (*Johan de*), notari 24, 71, 101, 104, 109, 464, 472, 492, 497, 515, 519, 527, 529, 539
Saranyana, Joan (*Iohannes*), notari, procurador del noble Guillem Ramon de Montcada 45
Saranyó àlias "lo governador", mossén Arnau 413, 548
Sarassola, Francesc, cavaller, senyor de la tinença de Xèrica 42, 47, 120, 127, 138, 146, 150,

157, 183, 192, 219, 236, 240, 340, 341, 489, 599, 600, 603
Sastre (*Sartre*), Salvador, ciutadà de València 619
Scintillis → Centelles
Scola → Escolà
Scorna → Escorna
Scriva → Escrivà
Segarra, Pere (*Petrus*), procurador del cavaller Galceran de Llòris 49
Sena, mossén Bertran de, cavaller 211
Sentmenat (*Sentmenat*), Galceran de, alcaid del castell d'Alacant 557, 558
Serra, Guillem Galceran de la, donzell 189
Serra, Pere, donzell 214
Serra, Pere Galceran de la (*Petrus Galcerandide la*), donzell, senyor de la Serrad'en Garceran 42, 50
Serra, Vicent 648, 649
Silvestre, Francesc (*Francesch*), donzell 191, 212
Silvestre, Genís (*Ginés*), donzell 190, 212
Síscar, Francesc (*Francesch*) 211
Síscar, mossén Pere (*Petrus*), cavaller 41, 47, 211, 598, 599, 646
Soler (*Solerio*), mossén Francesc de (*Franciscus de, Francesch de*), cavaller 41, 47, 50, 209, 417
Soler, mossén Francesc de (*Francesch de*), menor, cavaller 211
Soler, mossén Galceran de 211
Soler, Jaume de (*Jacme*), d'Oriola, donzell 212
Soler, Llop de (*Lope*), d'Oriola, donzell 212
Soler, mossén Lluís de (*Loís de*), cavaller 284
Soler, Lluís de (*Loís de, Ludovicus de*), d'Oriola, donzell 212
Soler, mossén Ramon de, cavaller 209
Sorell, Bernat (*Bernardus*), senyor de Geldo 37, 626, 627-630
Sorell, Tomàs (*Thomàs*) 628, 630
Suau, Manuel, síndic de la ciutat de València 83, 91, 99, 117, 120, 141, 146, 151, 170, 176, 180, 185, 206, 220, 237, 241, 260, 274, 284, 295, 306, 315, 331, 358, 366, 383, 387, 394, 401, 414, 434, 436, 445, 452, 463, 465-467, 470, 472, 476, 478, 479, 481, 484, 485, 487, 490, 495, 499, 507, 509, 526, 533, 536, 537, 539, 623

T

Taher, Alí, moro de la vall de Pop 631
Talapa, moro de Senyera 619
Tallada, misser Lluís (*Luis, Ludovicus, Loís, Luys,, Loys*), síndic de Xàtiva 104, 105, 107-109, 117, 120, 127, 138, 141, 142, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 194, 195, 206, 242, 274, 285, 295, 299, 310, 315, 331, 358, 366, 373, 383, 387, 391, 394, 401, 410, 424, 429, 431, 433, 434, 436, 439, 463, 465, 467, 470, 474, 476, 478, 480, 485-487, 490, 496, 509, 510, 514, 515, 518, 522, 525, 526, 528, 529, 536, 537, 539
Terrés, mossén Jaume (*Jacme*), cavaller 211
Terrés, Jaume (*Jacme*), donzell 212
Thous → Tous
Togores, en, donzell, fill d'en Jaume Ivanyes 213
Togores, Berenguer, donzell, senyor de Coix 212
Togores, Francesc Silvestre de Galcerà (*Francesch*), donzell 190
Tolsà, Jaume (*Jacme*), cavaller 559
Tolsà (*Tolsa*), mossén Joan (*Iohannes, Johan*), cavaller, senyor de l'honor de Corbera 41, 46, 50, 151, 157, 184, 190, 236, 273, 284, 331, 382, 394, 414, 600, 614, 615
Tolsà, mossén Joanet (*Johanet*), cavaller 190, 284, 401
Tolsà (*Tolsa*), Martí (*Martinus*), notari reial 44-46, 50, 165, 219, 225, 559
Tomàs (*Thomas*), Francesc (*Franciscus, Francischus, Francesch*), notari i escrivà del braç militar, procurador del donzell Pere Sabata 64, 71, 107, 344, 393
Tomàs (*Thomas*), Gabriel, notari, procurador del noble Manuel de Vilanova 46
Torrelles, Joan de (*Johan, Iohannes de*), noble, trinxant reial 143, 399, 408, 419
Torres (*Turribus*), Antoni Joan de (*Anthonius Iohannes de*), uixer de l'armada 393
Torres, Baltasar, camarlenc 277
Torres (*Turribus*), Gaspar de, cambrer reial 288
Torres, Ramon (*Raymundus*), procurador del mestre Santa Maria de Montesa 48
Tous (*Thous*), Bernat de, donzell 213
Tous (*Thous*), Francesc de (*Francesch de*), donzell 213
Tous (*Thous*), Jofre de (*Iaufredus de*), noble, senyor de la baronia de Sollana 40, 45, 126, 183, 205, 236, 240, 259, 273, 294, 305, 314, 330, 414, 489

Tous (*Thous*), mossén Jofre de (*Joffre de*), senyor de Borriol i de la Vall d'Artana 209, 597, 598, 604-609
Tous, na Maria de, muller de Corveran d'Alet 597
Tous (*Thous*), mossén Pere de, noble 209
Trullàs, mossén Pere, cavaller 210

U

Ubeguer, moro de Navarrés 614
Uries → Pérez d'Uries
Urraca, filla de Diego Roís de Castellblanch 621, 635
Urrea, Eximén d', noble 139
Urrea, Pere d' (*Petrus de*) noble, fill de Teresa d'Íxer, senyor de la tinença de l'Alcalatén 13, 40, 45, 54, 66, 259, 266, 272, 284, 294, 314, 330, 340-343, 382, 394, 400, 413, 416, 561, 562, 599, 600, 603

V

Vaca (*Baca*), Diego 416
Valeriola (*Valleriola*), misser Arnau (*Arnaldus*), doctor en lleis, síndic de la ciutat de València, advocat del braç reial 83, 91, 99, 117, 120, 158, 165, 170, 176, 180, 186, 220, 241, 260, 306, 315, 331, 358, 366, 383, 387, 394, 401, 410, 429, 431, 436, 439, 463, 466, 467, 470, 472, 473, 475, 476, 479, 484, 485, 487, 490, 495, 499, 507, 509, 526, 536, 537, 539
Valeriola (*Valleriola*), mossén Joan de (*Johan, Iohannes de*), cavaller 90, 214
Valeriola (*Valleriola*), mossén Nicolau (*Nicholau, Nicholaus*), cavaller 41, 47, 82, 90, 99, 126, 146, 236
Valeriola (*Valleriola*), mossén Pere de (*Petrus de*), cavaller 41, 47
Valero, Domingo, verguer dels jurats de València 472, 476, 481, 484, 495, 498, 503, 509, 526, 538, 539
Valldaura, Berenguer (*Berengarius*) 127
Valldaura, mossén Crespí de (*Crespinus de*), cavaller 41, 46, 184, 236, 240, 331, 382
Valldaura (*Valdaura*), Nicolau (*Nicholau, Nicholaus, Nicolaus*), síndic de la ciutat de València 83, 91, 117, 120, 146, 158, 165, 170, 176, 180, 185, 220, 241, 315, 331, 358, 366, 383, 387, 394, 410, 429, 431, 434, 436, 439, 463, 465-467, 470, 473, 479, 484, 485, 487, 489, 490, 495, 499, 507, 509, 526, 536, 537, 539
Valldaura, Pere (*Petrus*), frare, majoral de Quart 314, 330, 366, 393, 400
Vallebrera, Melcior de (*Melchior de*), donzell 213
Valleriola → Valeriola
Valli, Jaume de (*Jacme de*), notari 588
Valls, mossén Bernat 636
Vallterra, Andeu (*Andreas*) de 220
Vallterra, Bernat de, donzell 190
Vallterra, Carles, donzell 190
Vallterra (*Valterra*), mossén Guillem Ramon de (*Guillermus Raymundi de*), donzell 90, 99, 138, 151, 190, 273
Vallterra (*Valterra*), mossén Joan de (*Johan de, Iohannes de*), major, cavaller, senyor de Castellmontan, Montanejos i Aranyol 41, 46, 82, 99, 138, 146, 150, 179, 190, 240, 260, 273, 315, 340, 414, 489, 586, 587, 599, 600, 612, 613, 636
Vallterra (*Valterra*), mossén Joan de (*Iohannes de*), menor, cavaller 42, 587, 613
Vallterra, mossén Pere de (*Petrus de, Pedro de*), cavaller 41, 46, 190
Vanyon, Pasqual (*Paschasius*), síndic de Cabdet (Albacete) 107, 108, 110, 139, 147, 151, 471, 473, 480, 496
Vega, Lope de (*Luppus de*), cavaller, canceller 301, 399
Vich, Berenguer de, abat del monestir de Valldigna 55, 66, 72, 77, 81, 89 , 98, 101, 105, 109, 119, 126, 137, 145, 149, 156, 164, 169, 174, 179, 183, 272
Vich, mossén Galceran de 210
Vich, mossén Guillem de (*Guillermus de*), cavaller, procurador del duc de Gandia 41, 46, 77, 82, 90, 99, 116, 120, 137, 183, 205, 209, 210, 219, 370, 445, 452
Vich, Guillem de (*Guillermus de*), camarlenc, conseller del rei, ambaixador del rei Alfons el Magnànim 21, 307, 308, 532, 533
Vich, Lluís de (*Loís de*), donzell, gendre de mossén Romaní 213
Vidal, Jaume (*Iacobus, Jacme*), notari, procurador del noble Hug de Cardona 47, 82, 90
Vilafranca (*Vilafranqua*), Joan de, donzell 213
Vilafranca (*Vilafranqua, Villafrancha*), fra Pere de (*Petrus de*), comanador d'Ares de l'orde

de Montesa, procurador del comendador de Montalbà 119, 126, 137, 140, 141, 156, 164, 169, 174, 179, 183, 205, 239, 259, 272, 358, 366, 370, 382, 386, 393, 400, 477, 498
Vilana, Antoni (*Anthonius*), notari, procurador del cavaller Vidal d'Oriz de Blanes 46
Vilanova, misser Climent de (*Clemens de*), doctor en lleis 109, 140, 243
Vilanova, madona, víuda de Lluís de Vilanova 647
Vilanova (*Villanova*), mossén Francesc de (*Franciscus de, Francesch de*), noble, nebot del noble Berenguer de Vilaragut 40, 41, 45, 119, 126, 145, 149, 209, 219, 225, 240, 260, 273, 305, 315, 330, 382, 489, 558, 559
Vilanova, en Francesc de (*Francesch de*), donzell 126, 165, 236
Vilanova, mossén Galceran de (*Galcerandus de*), senyor d'Anna 183, 188, 205, 273, 415, 647
Vilanova, mossén Lluís de (*Loís de*) 647
Vilanova (*Villanova*), Manuel de, noble, senyor de la Vall de Pop 46, 183, 188, 205, 305, 382, 415, 594, 630-632, 647
Vilanova, mossén Vidal de 188, 647
Vilanova, Pere Lladró de → Lladró de Vilanova, Pere
Vilaplana, Guillem (*Guillermus*), notari 45
Vilaragut, mossén Antoni de (*Anthonius de*), noble 40, 45, 98, 119, 145, 149, 157, 169, 175, 179, 209
Vilaragut (*Villariacuto, Vilaracuto*), mossén Berenguer de (*Berengarius de*), noble senyor d'Alaquàs 40, 45, 82, 89, 119, 126, 145, 149, 156, 169, 175, 179, 209, 219, 235, 240, 259, 272, 283, 294, 330, 366, 382, 489, 503, 504, 561, 584
Vilaragut (*Vilaracuto*), mossén Carròs de (*Carroç, Carrocius de*), cavaller 82, 137, 189
Vilaragut, Carròs de (*Carrocius de*), noble 41, 45, 89, 98, 145, 149, 157, 165, 175, 179, 183, 205, 219, 330, 559, 560
Vilaragut (*Vilaracuto*), Jaume de (*Iacobus de*), noble 41, 50, 82, 89, 126, 156, 169, 175, 179, 295
Vilaragut, mossén Joan de (*Johan de*), cavaller 210
Vilaragut, mossén Pere de, noble 592, 593
Vila-real (*Villarreal*), Alfons de (*Alfonsus de*), verguer de la cort del batlle general 50
Vilarig, mossén Galceran de (*Galcerandus de*), cavaller, senyor de Cirat, Pandiel i El Tormo 99, 138, 141, 150, 157, 189, 205, 236, 273, 314, 331, 340, 341, 358, 366, 477
Vilarig, mossén Jofre de (*Joffre de*) 188, 413, 578, 579
Vilarnau, Bernat, donzell → Claramunt, Joan de
Vilba, Francesc (*Francesch, Franciscus*), notari, procurador del cavaller Joan de Vallterra, major 46, 593
Villalpando, Diego García de (*Didacus Garsie de*), llicenciat en lleis 243, 381
Villalpando, Diego Ruiz de (*Didacus Roderici de*), doctor en lleis, conseller reial 155
Villalpando, Ruy Díaz de (*Rodericus Diez de*), doctor en lleis 204, 216
Villalpando, Ruy García de, doctor en leyes 243
Villena, mossén de Galvany de (*Galvannus de, Galvanius de*), noble 40, 45, 98, 126, 145, 149, 156, 165, 175, 179, 209, 235, 240, 272, 305, 330, 489
Vinatea, Joan de (*Johan de*), donzell 212
Vinatea, Pere de, donzell 212
Viver, Gabriel 472, 476, 495, 498, 503, 509, 510, 538, 539, 542
Vives, mossén Francesc (*Francesch, Franciscus*), cavaller 82, 90, 138, 146, 150, 165, 170, 175, 180, 210, 219, 240, 260, 273, 284, 331, 489
Vives, mossén Joan (*Johan*), cavaller 210
Vives, mossén Pere (*Petrus*), prevere, rector d'Eslida 46, 55, 56, 72, 77, 81, 89, 95, 98, 103, 105, 107-109, 119, 137, 140, 145, 149, 156, 164, 169, 174, 179, 183, 193, 219, 235, 239, 259, 264, 272, 283, 294, 305, 314, 330, 341, 358, 366, 368, 370, 381, 386, 393, 400, 423, 427, 428, 433, 436, 439, 452, 477, 489, 533

X
Ximénez → Eximenes
Xipió (*Chipió*), Alí 582

Y
Yaye, Muhammad 648, 649
Yolant (*Yolans*), na, reina de la Corona d'Aragó, muller del rei Joan I 82, 90, 96, 101, 414, 588, 589
Ysabel → Isabel
Yvanyes → Ivanyes

Índex toponímic

A

Ademús (*Ademuç*) [Racó d'Ademús] 44, 49, 125, 139, 147, 151, 185, 202, 418, 471, 473, 480, 496, 499

Alacant (*Alaquant, Aliquantis*) [Alacantí] 44, 100, 127, 151, 170, 198, 220, 263, 295

Alaquàs (*Alaquaç*) [Horta Sud] 584

Albarrasí (*Albarrazí*), ciutat d' 621, 635

Albocàsser (*Albocàçer*) [Alt Maestrat] 411

Alcaïssia (*Alcaycia*) [Sollana, Ribera Baixa], lloc d' 605

Alcalatén, tinença d' [L'Alcalatén] 339, 340, 341, 342, 600, 603

Alcàntera [Ribera Alta] lloc d' 634, 635; torre d' 634

Alcanyís (*Alcanyiz*) [Baix Aragó] 92, 340, 572, 574, 599, 600, 602

Alcoi (*Alcoy*) [Alcoià] 44, 49, 91, 101, 105, 108, 109, 117, 147, 200, 220, 261, 274, 306, 332, 373, 377, 378, 383, 394, 464, 465, 467, 468, 471, 480, 486, 499, 537, 539, 581, 583

Alcúdia, L' [Ribera Alta] 613, 614

Alfarp (*Alfarb*) [Ribera Alta] 613, 614

Almedíjar (*Almedíxer*) [Alt Palància] Vall d' 592, 593

Alpont (*Altiponti, Alponti*) [Serrans] 18, 44, 49, 125, 139, 147, 151, 185, 202, 418, 471, 473, 480, 496, 499

Alzira (*Algezira, Alzezira*) [Ribera Alta] 44, 48, 54, 96, 100-103, 105-107, 110, 117, 120, 127, 139, 146, 151, 170, 176, 180, 185, 196, 213, 220, 237, 260, 274, 295, 315, 331, 377, 378, 383, 414, 415, 417, 424, 429, 430, 443, 444, 463, 465, 466, 468, 470, 471, 473, 485, 496, 499, 515, 518, 519, 522, 536, 539, 566, 585, 613, 637

Almonacid (*Almonazir*) [Alt Palància], Vall d' 581

Anna [Canal de Navarrés], lloc d' 646, 647
castell d' 648

Antella [Ribera Alta], lloc d' 615, 616

Aragó, regne d' 22, 61, 92, 116, 122, 123, 193, 223, 243, 264-266, 338-343, 347-349, 390, 391, 407, 468, 599-604, 610, 618

Aragona (*Argona*), castell de Sant Felip d' [Sicília] 580

Aranyel (*Aranyol*) [Alt Millars] 341

Arañuel → Aranyel

Arenós [Alt Millars], baronia d' 339, 340, 341, 603

Argeleta (*Argelita*) [Alt Millars], lloc d' 340, 341

Artana [Plana Baixa], lloc d' 608

B

Balaguer, ciutat de 597, 598

Barcelona (*Barchinona*), ciutat de 504

Bejís (*Bexix*) [Alt Palància] 566

Benaguazir, Pobla de → Pobla de Vallbona

Benifassà (*Benifaçà, Benifaçano*), monestir de 13, 39, 77, 89, 98, 140, 183, 219, 294, 305, 310, 412, 452, 477, 489

Benaguasil (*Benaguazir, Benaguatzir*) [Camp de Túria] 340, 580

Beniarjó (*Beniargó*) [Safor], lloc de 560, 565

Benimodo (*Benimòdol*) [Ribera Alta], lloc de 569, 570, 613, 614

Biar [Alt Vinalopó], vila de 44, 49, 108, 110, 111, 117, 120, 128, 139, 147, 151, 350, 377, 418, 464, 465, 467, 468, 471, 480

Bocairent (*Bocayrén*) [Vall d'Albaida], vila de 44, 49, 115, 117, 120, 128, 139, 261, 376, 378, 418, 468, 473, 480, 496, 498-502

Borriana (*Burriana*) [Plana Baixa], vila de 13, 18, 22, 44, 48, 55, 61, 73, 83, 91, 96, 100, 101, 103-105, 107, 108, 110, 117, 135, 147,

151, 170, 176, 180, 185, 197, 220, 237, 274, 306, 331, 348, 350, 351, 377, 378, 383, 391, 392, 418, 419, 425, 437, 443, 463, 465, 467, 471, 473, 480, 485, 496, 499, 503, 522, 526, 539
Borriol [Plana Alta], lloc de 598, 605, 607
Bunyol, [Foia de Bunyol], lloc de, foia de 340, 341, 566, 603

C
Canet d'en Berenguer (*Canet*) [Camp de Morvedre], lloc de 626
Carlet [Ribera Alta], lloc de 569, 570, 572, 613, 614
Cartagena (*Cartagènia*), ciutat de 617
Castell de Castells, vall de 140, 272, 294, 305, 330, 358, 366, 368, 370, 382, 477, 489
Castella, regne de 9, 10, 12, 38, 39, 92, 349, 350, 397, 583, 617-619
Castellfabib (*Castrifabib, Castrofabib*), vila de 12, 18, 37-39, 43, 44, 49, 51, 55, 59, 61, 63, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 76, 78, 79, 125, 139, 147, 151, 185, 202, 214, 307, 418, 471, 473, 496, 499, 621, 635
Castellmontan (*Castellmuntà*) [Alt Palància], baronia de 340, 341
Castellnou [Alt Palància], baronia de, lloc de 340, 626
Castelló de la Plana (*Castelló, Castilionis Planicie*) [Plana Alta], vila de 13, 18, 22, 44, 48, 55, 73, 83, 91, 96, 100-103, 105, 107, 108, 110, 117, 120, 127, 139, 147, 151, 170, 176, 180, 185, 197, 220, 261, 274, 295, 306, 331, 348, 349, 351, 377, 378, 383, 391-393, 418, 419, 425, 463, 465, 467, 468, 480, 483, 486, 499, 507, 515, 518, 519, 522, 523, 526, 537, 539, 619, 620
Castelló de Rugat [Vall d'Albaida], lloc de 619
Castelnovo → *Castellnou*
Cerdenya 349, 350
Cesaraugusta → *Saragossa*
Chiva → *Xiva*
Cirat [Alt Millars], lloc de 340, 341
Capdet [Albacete, del regne de València fins 1707], vila de 83, 107, 108, 110, 117, 120, 127, 139, 147, 151, 464, 468, 471, 473, 480, 496, 567
Cocentaina (*Cocentayna*) [Comtat], baronia de 588
Coix, lloc de 212
Corbera (*Corbaria*) [Ribera Baixa] lloc de 13, 18, 44, 46, 55, 73, 78, 83, 91, 96, 105, 108, 110, 139, 171, 176, 180, 185, 200, 237, 307, 332, 377, 394, 418, 465, 480, 486, 496, 499, 503, 523, 614, castell de 614
Cortes d'Arenós (*Cortes*) [Alt Millars] 566
Cotes [Ribera Alta] 596
Cullera (*Cullarie*) [Ribera Baixa] 13, 18, 44, 46, 55, 66, 83, 91, 105, 110, 117, 147, 151, 176, 180, 185, 200, 220, 261, 274, 306, 332, 377, 378, 383, 418, 464, 480, 484, 496, 499, 503, 515, 519, 537, 566

D
Dosaigües (*Dues Aygües*) [Foia de Bunyol] 566

E
Elda, [Vinalopó Mitjà], vall d' 639, 642, vila d' 642, 644
Elx (*Elgx*) [Baix Vinalopó], vila d' 639
Erbés → *Herbés*
Eslida (*Slida*) [Plana Baixa], lloc d' 526, serra d' 608
Espioca (*Spioca, Spioqua*) [Picassent, Horta Sud] 566

G
Gaeta (*Gayeta*) [Itàlia], ciutat de 21, 308, 498, 527, 533
Gaibiel (*Gayvell*) [Alt Palència] 341
Gandia, vila de 560, 565, 578, 579, 594, 641
Geldo (*Xeldo*) [Alt Palància], lloc de 626-629
Gènova, ciutat de 15, 144
Gestalgar → *Xestalgar*
Gilet (*Xilet*) [Camp de Morvedre] 651

H
Herbés (*Erbés*) [Els Ports], lloc d' 649, 650

L
Llíria (*Líria*) [Camp de Túria], vila de 13, 18, 199, 377, 378, 463, 480, 486, 499, 526, 537, 566
Llutxent (*Luxén*) [Vall d'Albaida], lloc de 522, 552, 611

M
Macastre [Foia de Bunyol] 566

Madrona [Aiora,Vall de Cofrents-Aiora] 566
Mallorca (*Mallorques*), regne de 84, 85, 87, 91, 350, 601
Mallorques → *Mallorca*
Manises (*Manices*) [Horta Sud] 566, 567
Mançanera, vescomtat de 40, 45, 600
Massalet (*Maçalet*) [Carlet, Ribera Alta] 569, 570, 572, 613, 614
Massamagrell (*Maçamagrell*) [Horta nord], lloc de 50
Monòver (*Monnòver*) [Vinalopó Mitjà], lloc de 566
Montanejos [Alt Palància] 341
Montroi (*Montroy*) [Ribera Alta]
Montsó (*Monçó*) [Cinca Mitjà] 9, 12, 13, 91, 121, 344, 378, 468, 504, 572, 574, 622
Morella [Els Ports], vila de 9-15, 18, 24, 48, 60, 92, 134, 135, 142, 203, 283, 287, 364, 377, 378, 412, 415, 424, 429, 430, 434, 463, 465, 468, 471, 473, 474, 476, 480, 485-487, 499, 526, 536, 539, 649, 650, 652
Morvedre (*Muriveteris*) [Camp de Morvedre], vila de 44, 47, 562, 577
Mula [Múrcia], vila de 617
Murla [Marina Alta], vila de 594, 641, 643, 644

N
Nàpols, regne de 9, 350, 482, 495
Navarrés [Canal de Navarrés], lloc de, honor de 614, 615
Novelda [Vinalopó Mitjà] 566
Nules [Plana Baixa], baronia de 342, 436, 437

O
Oliva [Safor], baronia d' 342
Olocau [Camp de Túria] 566
Ontinyent (*Ontinyén*) [Vall d'Albaida] 18, 44, 49, 106-108, 110, 117, 120, 127, 139, 147, 151, 176, 180, 185, 195, 237, 295, 310, 332, 377, 378, 383, 463, 465, 467, 468, 471, 473, 480, 486, 496, 499, 515, 519, 522, 526
Oriola (*Oriole*) [Baix Segura] 18, 44, 49, 110, 111, 117, 120, 127, 139, 151, 170, 176, 180, 185, 196, 212, 237, 261, 263, 265, 274, 295, 298, 331, 352-354, 375, 378, 383, 391, 392, 394, 418, 424, 463, 466, 468, 471, 473, 480, 485-487, 496, 497, 499, 503, 513, 515, 519, 522, 526, 536, 539, 566, 617, 638, 639
Orpesa [Plana Alta], lloc de, castell de 604, 605

P
Pandiel [Cirat, Alt Millars] 340, 341
Paterna [Horta Nord] 341, 566, 581
Penàguila [Alcoià], vila de 18, 44, 49, 66, 96, 100, 101, 107, 108, 110, 120, 176, 180, 201, 377, 378, 418, 464, 467, 468, 480, 486, 496, 499, 503, 537
Penella [Cocentaina, Comtat], lloc de 588
Peníscola (*Paníscola*) [Baix Maestrat], vila de 13, 18, 44, 48, 110, 117, 202, 377, 412, 418, 464, 465, 467, 468, 471, 480, 486, 499, 515, 519, 526, 537
Picassent (*Picacén*) [Horta Sud] 346, 566
Pobla de Vallbona (*Pobla de Benaguazir*) [Camp de Túria] 341, 581
Pobla Llarga, La (*La Pobla de l'Ardiaca, Aciacha)* [Ribera Alta] 595
Pop [Marina Alta], vall de 594, 631, 632
Portugal, regne de 350
Provença (*Proença*) 15, 21, 147, 309, 478
Puig, el [Horta Nord] 525, 566

Q
Quart de Poblet (*Quart*) [Horta Sud] 39, 46, 89, 119, 140, 145, 149, 179, 183, 239, 294, 314, 330, 358, 366, 393, 412, 423, 428, 434, 436, 439, 477, 489, 566

R
Requena [Plana d'Utiel-Requena] 566
Ressalany (*Raçalany*) [L'Alcúdia, Ribera Alta] 613, 614
Russafa (*Ruçaffa*) [València], lloc de 625

S
Sant Bernat de Rascanya, monestir 13, 39, 47, 54, 77, 89, 98, 102, 119, 140, 145, 149, 174, 179, 183, 235, 239, 477, 489
Sant Mateu (*Sent Matheu*) [Baix Maestrat] 11, 343, 344, 411, 422, 435
Saragossa (*Çaragoça, Cesaraugusta*), ciutat 51, 64, 69, 71, 74, 76, 79, 591, 639
Senyera (*Ceniera, Cenyera*) [Ribera Alta] lloc de 61, 620, 624, 648, 649
Serra [Camp de Túria] 566
Sogorb (*Segorb, Sugurbi*) [Alt Palància], bisbat de 12, 491, 492, 494, ciutat de, 12, 13 , 18, 195, 244, 283, 337, 338, 415, 417, 419, 463, 465, 466, 468 , 470, 473, 480, 482, 485, 488, 491, 492-494, 499, 514, 515, 517-519,

521, 524-530, 557, 581, 607, 627-630, 651
aljama de 492
Sollana [Ribera Baixa], baronia de 609, lloc de 566, 609
Sueca (*Çuequa*) [Ribera Baixa] 411
Sumacàrcer [Ribera Alta] 564

T
Terol (*Teruel*) [Comunidad de Teruel] 602, 603, 621, 635
Terrabona [Tous, Ribera Alta] 566
Torre de Salines [Torrevella, Baix Segura] 617, 618
Tormo, El [Alt Millars] 340, 341
Tortosa (*Dertusa, Dertusensis*), bisbat de 13, 38, 54, 55, 72, 77, 81, 89, 95, 98, 119, 137, 140, 145, 149, 174, 179, 183, 193, 219, 235, 239, 259, 264, 272, 294, 305, 314, 330, 341, 358, 368, 381, 386, 393, 412, 416, 423, 427, 477, 489
Tous (*Thous*) [Ribera Alta], castell i vall de 563, 564

V
València, ciutat de *passim*
Seu de València, *passim*
València, regne de *passim*
Valldigna (*Vallisdigne*) [Simat de la Valldigna, Safor], monestir de 13, 38, 46, 54, 62-64, 66, 67, 72, 77, 81, 89, 98, 101, 105, 109, 119, 126, 137, 140, 145, 149, 156, 164, 169, 174, 179, 183, 239, 272, 393, 477, 489, 489
Valldecrist (*Valldechrist, Vallis Ihesuchristi*) [Altura, Alt Palància), cartoixa de 39, 145, 149, 219, 235, 272, 294, 477
Vilamarxant (*Vilamarchant*) [Camp de Túria] 584, 613
Vila-real (*Ville Regalis*) [Plana Baixa] 13, 18, 44, 48, 55, 61, 73, 83, 91, 96, 100, 101, 103-105, 107, 108, 110, 117, 120, 147, 151, 170, 176, 180, 185, 199, 206, 237, 261, 274, 306, 315, 331, 377, 378, 383, 394, 412, 418, 486, 496, 537

X
Xaló (*Exaló*) [Marina Alta], vall de 594, 595
Xàtiva [Costera], ciutat de 12, 15, 18, 44, 48, 104, 105, 107-109, 117, 120, 127, 135, 138, 142, 146, 151, 170, 176, 180, 185, 194, 206, 220, 237, 244, 260, 274, 285, 295, 306, 310, 315, 331, 333, 373-375, 377, 378, 383, 391, 392, 394, 412, 417, 424, 429, 430, 433, 463, 465, 468, 470, 473, 474, 476, 480, 485, 493, 496, 499, 503, 510, 514, 515, 517-519, 521, 522, 526, 527, 530, 536, 539, 557, 568, 595, 596, 601, 612, 615, 616, 619, 624, 625, 635, 635, 636, 646-649
Xelva (*Chelva*) [Serrans] 340, 341, 603
Xèrica (*Xèriqua, Exèrica*) [Alt Palància] 209, 339-341, 350
Xest (*Chestalcamp*) [Foia de Bunyol] 613
Xestalgar (*Chestalgar*) [Serrans] 340
Xinosa [Monòver, Vinalopó Mitjà] 566
Xiva (*Chiva*), [Foia de Bunyol] 340, 341, 566
Xixona (*Sexona*) [Alacantí] 18, 44, 49, 66, 73, 83, 91, 96, 100, 101, 107, 108, 110, 111, 117, 120, 127, 151, 171, 176, 180, 185, 201, 263, 274, 306, 332, 352, 377-379, 383, 413, 416, 464, 465, 467, 469, 471, 480, 486, 496, 497, 499, 503, 507, 508, 537, 566, 617, 639, 640

Índex

Estudi introductori *9*
Les Corts de València de 1437-1438 i el seu context històric *9*
Criteris d'edició *24*
Bibliografia *26*

CORTS DE VALÈNCIA
(1437 – 1438)

PROCÉS DEL PROTONOTARI *35*
CONVOCATÒRIA *37*
Convocatòria del braç eclesiàstic, 38. Pro brachio ecclesiastico, 38. Convocatòria del braç militar, 39. Convocatòria del braç reial, 43. Relació dels lliuraments de les cartes de convocatòria, 44. Pròrrogues , 54.
OBERTURA DE LES CORTS *81*
Lectura del nomenament com a lloctinent general del rei Joan de Navarra. Pròrroga, 81. Protest dels tres braços contra la convocatòria i les pròrrogues, 88. Proposició reial, 89. Resposta dels braços a la proposició reial, 92. Pròrrogues, 95.
HABILITACIÓ DE LES CORTS *116*
Protests perquè es respecten els drets i les llibertats del regne, 116. Jurament dels furs per part del rei Joan de Navarra, 118. Habilitació de les corts per part dels braços del regne, 121. Resposta del rei Joan, lloctinent general, a l'habilitació de les corts, 122. Pròrrogues, 124. Habilitació de Pere Ram, protonotari reial, com a síndic de Morella, 134. Pròrrogues, 136.
ELECCIÓ DE RECONEIXEDORS DE GREUGES *139*
Protests contra l'elecció d'examinadors de greuges, 141. Termini per a presentar greuges, 143. Pròrrogues, 144.

PETICIONS *144*

Petició d'un préstec per a armar dues galeres, 144. Petició d'ampliació del termini de presentació de greuges, 148. Petició de resposta sobre el préstec sol·licitat per la corona, 149. Petició del batle general de tancar el termini de presentació de greuges, 152. Petició dels braços del regne d'ampliar el termini de presentació de greuges i de la resposta quant al préstec sol·licitat, 152. Ampliació del termini de presentació de greuges i protest dels braços, 153. Pròrrogues, 155.

PRESENTACIÓ DE GREUGES *156*

Exhortació del rei Joan per a presentar greuges, 156. Petició dels braços d'ampliar el termini de presentació de greuges, 159. Ampliació del termini de presentació de greuges i protests dels braços. Pròrrogues, 160. Presentació d'un quadern de greuges del braç reial i pròrrogues, 161. Exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, i ampliació del termini, 164. Petició del braç eclesiàstic d'ampliació del termini de presentació de greuges, 166. Resposta del braç militar a l'exhortació del rei Joan, 167. Ampliació del termini per a presentar greuges. Protests i pròrrogues, 167. Nova exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, i nova ampliació del termini i pròrrogues, 169. Exhortació del rei Joan a presentar greuges i elegir tractadors. Protests, ampliació del termini i noves pròrrogues, 174. Nova exhortació del rei Joan a presentar greuges i protests, ampliació del termini i nova pròrroga, 178. Exhortació del rei Joan a entregar greuges i elegir tractadors, 182. Resposta del bisbe de València i lliurament de diversos quaderns de greuges per part dels braços del regne, 186. Protests diversos contra els greuges presentats pels distints braços, 191. Lliurament d'un nou quadern de greuges, per part del braç militar, que elimina el quadern anterior, 205. Protest dels braços eclesiàstic i reial sobre el quadern presentat pel braç militar, 215. Exhortació del rei Joan perquè els braços nomenen tractadors de greuges i noves pròrrogues, 215. Nova exhortació del rei Joan a nomenar tractadors, i al braç militar perquè presente greuges, 218. Petició del braç militar perquè els greuges presentats l'1 de juny s'entenguen com a comuns de tot el braç, 222. Protests diversos contra els greuges presentats, 223. El rei Joan ordena que els greuges presentats pel braç militar s'incorporen al procés i noves pròrrogues, 224.

ELECCIÓ DE TRACTADORS *233*

Exhortació del rei Joan als braços perquè nomenen tractadors, 235. Resposta del bisbe de València demanant que els tractadors del braç eclesiàstic tinguen el mateix pes que els tractadors de la resta de braços, 237. Nòmina dels tractadors del braç eclesiàstic i nou greuge, 238. Nòmina dels tractadors del braç militar, 239. Nòmina dels tractadors del braç reial, 241. Nòmina dels tractadors de la corona, 242. Protests diversos contra el nou greuge del braç eclesiàstic i noves pròrrogues, 243.

DONATIU *257*

Condicions per a la concessió del donatiu, 259. Resposta del rei Joan a les condicions del donatiu, 262. Protests diversos contra els greuges presentats,

263. Nou greuge del braç militar, nous protests i noves pròrrogues, 265. Concessió del donatiu, 272. Resposta del rei Joan a la concessió del donatiu, 275. Protests diversos contra les concessions demanades pels braços i noves pròrrogues, 275.

CONTINUACIÓ DE LES SESSIONS *281*

Cèdula presentada pel braç reial, 283. Decisió del rei Joan sobre el primer greuge presentat pel braç reial, 285. Resposta del bisbe de València, en nom dels tres braços, a la decisió del rei Joan, 286. Protest del braç reial contra la resposta del bisbe de València, 287. Protest de part del braç militar contra la decisió del rei Joan sobre el primer greuge del braç reial i noves pròrrogues, 287. Capítols i condicions per al pagament del donatiu, 294. Jurament del rei Joan dels capítols del donatiu, 299. Petició del rei Joan als braços que l'alliberen del jurament de no abandonar el regne fins que finalitzen les corts, 300. Resposta dels braços del regne, nou jurament del rei Joan i noves pròrrogues, 301. El rei Alfons demana ajuda i que els greuges es resolguen després de la concessió del donatiu. Nova pròrroga, 305. Protest dels braços eclesiàstic i reial contra l'exigència de la cena per part de la corona, resposta del rei Joan i pròrrogues posteriors, 310. Exhortació del rei Joan als braços perquè subvencionen el rei Alfons i no utilitzen subterfugis per allargar les corts. Pròrrogues, 314. Actes de corts concedits al braç militar, 329. Presentació de nous greuges del braç eclesiàstic, 334. Protests diversos contra les concessions atorgades pel rei Joan, 334. Remissions de penes concedides pel rei Joan, 345. Presentació de nous greuges, peticions i protests per part del braç reial, 347

NOVA CONCESSIÓ DEL DONATIU *355*

Capítols que regulen la concessió del donatiu, 357. Despeses a pagar amb el donatiu, 364. Petició dels braços perquè es reforme la Diputació del General, 367. Petició de l'infant Enric de revocació d'un fur, 371. El rei Joan de Navarra prorroga el fur dels emprius fins a les següents corts, 371. Petició d'imposar cises, 372. Petició del braç reial de la incorporació d'Alcoi siga al privilegi de no alienació de la corona, 373. Acord per a organitzar el pagament de la part del donatiu corresponent a les viles reials i a la ciutat de Xàtiva, 373. Protestes i salvaguardes dels diferents braços per a garantir els seus privilegis i llibertats, 375. Jurament dels provisors de greuges, 386. Augment del donatiu, 387. Nou jurament dels capítols del donatiu, 389. Protestes dels diferents braços i de particulars contra les disposicions que els puguen perjudicar, 389. Petició de permís per a alienar patrimoni reial, 393. Noves respostes a la petició de la corona de poder alienar patrimoni, 400. Agraïments del rei Joan als braços eclesiàstic i militar, 404. Nova resposta del braç reial, 405. Llicència i poders per als provisors de greuges, 409. Actes i provisions de greuges, 409. Nous acords per a la instrucció dels greuges, 420. Relació de les intimacions fetes pel veguer de l'audiència en nom dels proveïdors de greuges nomenats pel rei, 422. Redreçament del General, 445. Incorporació de la Quema a la Diputació del General, 452.

PROCÉS DEL BRAÇ REIAL *461*

Jurament dels síndics del braç reial de guardar secret de les deliberacions i votacions, 463. Jurament del síndic de Biar, 464. Deliberació sobre l'habilitació de les corts, 465. Jurament del síndic d'Oriola, 466. Acord per a revocar el jurament de guardar secret, 466. Acord del braç reial per a habilitar les corts, 467. Habilitació de les corts i jurament del rei Joan de Navarra, 468. Llicència concedida pel rei Joan de Navarra perquè es reunisca el braç reial, 469. Elecció d'examinadors del braç reial, 469. Nova elecció d'examinadors i advocat, 473. Oferiment del rei de la nòmina d'examinadors i advocat, 476. Petició d'un préstec per part del rei i pròrroga, 478. Elecció de síndic per a tractar el préstec amb la resta de braços i nova pròrroga, 479. Presentació de greuges, 482. Carta al rei sobre el cas de Sogorb, 482. Carta al consell de Castelló sobre l'absència del seu síndic, 483. Elecció de tractadors, 484. Presentació al rei de la nòmina de tractadors, 488. Assumpte de la venda de Sogorb a l'infant Enric, 491. Protest d'Oriola, 497. Carta del rei al braç reial, 498. Compra d'Alfafara, 499. Cartes de la reina Maria al braç reial i als síndics de València, 503. Concessió del donatiu i condicions, 504. Elecció de Joan Mercader com a síndic de la ciutat de València, 507. Carta de la vila de Xixona al braç reial sobre la compra d'Ibi, 507. Elecció de Pere Andreu com a tractador del braç reial , 509. Elecció de tractadors per al donatiu de 30.000 florins, 509. Elecció d'examinadors per als capítols del donatiu, 510. Capítols del donatiu, 510. Acord perquè les corts es reunisquen de matí i de vesprada, 514. Reunió sobre la possible venda del mer imperi d'Onda, 514. Resposta del braç al consell d'Onda, 522. Carta al consell de Castelló sobre l'absència del seu síndic, 523. Sobre la venda de Sogorb, 524. Resposta del braç reial, 529. Missatgeria del rei Alfons al braç reial, 532. Petició al rei Joan que respecte la legalitat foral, 533. Resposta del rei Joan, 534. Nova petició del braç reial, 535. Elecció de proveïdors de greuges, reparadors del General i taxadors dels salaris, 536. Elecció de dos nous proveïdors, 538. Elecció de taxador per part de la ciutat de València, 538. Resposta del braç reial, 542.

PROCÉS DE GREUGES COMUNS DEL BRAÇ MILITAR *545*

Índex antroponímic *653*

Índex toponímic *671*

Publicat

el dia 24 de juny de MMXXVI

per les Corts Valencianes

i la Universitat de València

fonts històriques valencianeS

96

Sèrie

Acta Curiarum Regni Valentiae

4.

CORTS VALENCIANES

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA